

ספר

דרשות מוהרא"ש

חלק ג'

חידושים ודיבורים נוראים ונפלאים, דרכים ונתיבות חדשות בעבודת השם
יתברך, התחזקות והתעוררות להלהיב את לבב כל בר ישראל אליו יתברך
אשר דרש דרש מידי שבוע בשבוע לפני קהל ועדה איש האשכולות,
שהכל תלוי בו וכו',

רא"ש חבורתנו חסידי ברסלב

הרב הצדיק מוהרא"ש שליט"א

על פי סדר התורות מהספר הקדוש והנורא לקוטי מוהר"ן, מאדמו"ר
הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון, בוצינא קדישא עלאה,

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

מפורשת על פי ההקדמות הנוראות שקבלנו מפי תלמידו, מורנו הגאון
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

נעתק עובד והוכן לדפוס על ידי
משה יצחק בן אסתר אקא

הובא לדפוס ע"י חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשנ"ב לפ"ק

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים

To obtain this and other Breslov publications:

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh Kiryas Joel

8 Hayes Ct.

845-467-5299

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh Williamsburg

27 Skillman Street

718-384-1652

מתיבתא היכל הקודש

Mesifta Heichal Hakodesh

1129-42nd Street

Brooklyn NY 11219

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

79 Decatur Avenue.

347-243-2992

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

32 Dolson Rd.

347-733-7551

בארץ ישראל

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שע"י עמותת "ישמח צדיק-קהילת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 15225

טלפון רב קווי 04-6708356

פקס: 04-6708359

Visit Our Web Site: www.breslevcity.co.il

לשמוע השיעורים 212-444-9191

Find our entire book selection at:

amazon.com or at: mohorosh.com

To donate and/or sponsor one of our books please call: 845-481-3321

הקדמה

הנה כבר ידועים ומפורסמים בכל העולם ספריו הקדושים של רא"ש חברתינו, "חסידי ברסלב", הרה"צ מוהרא"ש ברסלבר שליט"א, אשר מחיים ומחזקים את נפשות השפלים הירודים והנפולים, ומכניסים בהם חיזוק ותקווה עצומה לבל יתייאשו עצמם מכל מה שעובר עליהם בין בגשמיות ובין ברוחניות, כאשר יעידו כל מי שהוגה בהם, וכמה מאות ואלפים אנשים מקבלים חיות והתחזקות מספריו הקדושים והנוראים שנכתבו בחכמה ושכל עמוקה כדי שירד אל כל שכבות המון עם, ויחדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך, ושמחת וחכמת החיים איך לעבור את זה העולם בטוב ובנעימים ולקיים את מצוותיו יתברך באמת ובתמים, וכן ספרי תלמידיו שכתבו את דבריו הקדושים כמו בספרי "שיחות מוהרא"ש", "תוך הנחל" ו"אמרי מוהרא"ש", שכבר נתפשטו בכל תפוצות ישראל, ועתה באנו להוסיף על הראשונים, להוציא ציצים ופרחים יקרים מדרשותיו הקדושים, אשר דָּרַשׁ דָּרַשׁ מידי שבוע בשבוע לפני קהל ועדה גדולה שבאו לשמוע את דרשתו, ולצרפם לאחדים, על פי סדר התורות של הספר הקדוש והנורא "ליקוטי מוהר"ן".

לא קל היה להוציא ספר זה, עבודה רבה הושקעה בו, וזאת מכיון שהדרשות נאמרו בשעת מעשה כשיעור לרבים, ובדרך כלל גם נאמרו בשפת האידיש, ולכן כדי להוציא את הספר הזה לאור, היה צריך לתרגם לעבד ולהכין לדפוס את דבריו הקדושים של הרה"צ מוהרא"ש ברסלבר שליט"א שנאמרו בשיעורים הנ"ל, ומכיון שדברים אלה נאמרו כשיעור על פי התורות והמאמרים בספר הקדוש והנורא "ליקוטי מוהר"ן", לכן כדי להבין היטב את

הדרשה יש מן הצורך לעיין היטב באותה התורה והמאמר בפנים
הספר הקדוש והנורא "ליקוטי מוהר"ן" שעליו נאמרה הדרשה.

מבקש אני מכל אנשי שלומינו היקרים שידונו אותי לכף זכות,
ואם ימצאו בספר דברים שאינם מדויקים וכו', יתלו את האשם
בי, שלא זכיתי להבין כראוי את דבריו הקדושים של הרה"צ
מוהרא"ש ברסלבר שליט"א.

ומהשם יתברך אבקש ואתחנן שלא תצא תקלה מתחת ידי ויהא
חלקי ממזכי הרבים, ושהלומדים וקוראים בספר הקדוש הזה
יתעוררו באמת לעבודת השם יתברך ולהתקרב אל הצדיקים
האמיתיים שבדורינו ואל הצדיקים האמיתיים שוכני עפר זי"ע, ועל
ידי זה אזכה גם אני להתקרב אליהם באמת והיה זה שכרי.

כ"ד המעתיק המסדר והמכין לדפוס

משה יצחק בן אסתר אקה

ספר

דרשות מוהר"א"ש

חלק ג'

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ד

סוף נקודת המרכז של עולם הנשמי כדי להראות רחמנותו. דהיינו כי השם יתברך הוא רחמן גדול וכל עיקר הבריאה היתה רק כדי שיוכל לנלות רחמנותו על בראויו, ואם נתבונן ונשכיל היטב נראה שהשם יתברך מלא רחמים, ומרחם בכל יום ויום על כל הבריאה כולה, ואף על פי שהרבה בני אדם אינם חושבים כך, ונדמה להם כאילו הולכים עמהם במידת הדין, כי עובר עליהם מה שעובר, והם מלאים מרירות ועצבות, קושיות ומפיקות עליו יתברך וכו', אך באמת אם נתבונן ונשכיל היטב נראה שהשם יתברך מלא רחמים על כל אחד ואחד ומנהיג את כל העולם כולו במידת הרחמים, ואפילו מי שעובר עליו מה שעובר וכו', עדיין הוא יתברך מתנהג עמו ברחמים ותחנונים, ומספרים על אחד מאנשי שלומינו

ברוך השם שזכינו להתאסף ולדבר ביחד מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע שעל ידה אנו יכולים להתחזק מאד מאד בעבודת השם יתברך ולהחזיק מעמד בכל מה שעובר עלינו, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ד שהיא תורה עמוקה מאד מאד המדברת מענינים רוחניים ודקים מאד מאד ונשתדל להסביר אותה באופן וצורה כזו שגם אנחנו נוכל להבינה ולהתחזק על ידה.

מלא רחמים

ואומר רביז"ל כי השם יתברך מחמת רחמנותו ברא את העולם כי רצה לנלות רחמנותו, ואם לא היה בריאת העולם על מי היה מראה רחמנותו, ועל כן ברא את כל הבריאה מתחילת האצילות עד

שלעת זקנתו שכב על ערש דוי והיה משותק ומלא יסורים וכו', והיה אחד מאנשי שלומינו שבא פעם לבקרו וכשראה את מצבו הקשה התאנח מאד כי לא היה יכול לסבול את צערו של הלה ששכב משותק ומלא יסורים, וכשראה הזקן את צערו של זה מאנ"ש שבא לבקרו פנה אליו ואמר, "מדוע אתה מתאנח כל כך? מדוע אתה מצטער כל כך? הלא השם יתברך הוא מלא רחמים... מלא רחמים...", והוסיף ואמר, "אנו רואים שכאשר האדם מסתלק מזה העולם שאז בוודאי יש צער גדול לאשתו ובניו וכו', והם הולכים אחריו ומלויים אותו לבית הקברות ובוכים וצועקים ושואלים "על מה עזבת אותנו...", "מה נעשה עכשיו...", אך מיד כשמגיעים לבית הקברות מתחיל החזן לנגן "אל מלא רחמים", היינו כי אפילו בשעות שהכי מר לאדם, ויש לו קושיות וספיקות, ואינו יודע מה לעשות וכו', עדיין צריך לזכור שהוא יתברך מלא רחמים, ומתנהג עם כל אחד ואחד ברחמים גדולים מאד, ואף על פי שלפעמים קשה לאדם להבין זאת, כי אינו רואה את רחמנותו יתברך, ועוד נדמה לו להיפך וכו', אך באמת כך הוא שהשם יתברך הוא מלא רחמים, ואם נתבונן היטב על מהלך חיינו נראה את כל החסדים והרחמים שהשם

יתברך עשה ועושה עמנו בכל יום ויום כי הוא מלא רחמים, וכל הבריאה כולה היתה אך ורק כדי לגלות מידת רחמנותו יתברך, כי כל הבריאה כולה היתה כדי שנוכה להכירו יתברך מכל פרטי הבריאה וכו', וזוהי הרחמנות הגדולה ביותר ממנו יתברך כשהאדם זוכה להכירו יתברך שאז זוכה להכיר בשלימות את מידת רחמנותו יתברך, כי עיקר המנהיגות תלויה רק במידת הרחמנות וכמו שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז') שמנהיג יכול להיות רק מי שהוא רחמן וכמו שכתוב (ישעיה מ"ט) כי מרחמם ינהגם, ועל כן השם יתברך הוא מלא רחמים וכן הצדיקים הגדולים מנהיגי הדור המתדבקים בקונם, גם הם מלאי רחמים, כי רק רחמן יכול להיות מנהיג, אשרי הזוכה להדבק בצדיקים האמיתיים.

חלל הפנוי

ואומר רביז"ל וכאשר רצה השם יתברך לכרוא את העולם לא היה מקום לבוראו מחמת שהיה הכל אין סוף על כן צמצם את האור לצדדין ועל ידי הצמצום הזה נעשה חלל הפנוי, ובתוך החלל הפנוי הזה נתהוו כל הימים והמידות שהם בריאת העולם (כמו שכתוב בעץ חיים בתחילתו) וזה החלל

הפנוי היה מוכרח לבריאת העולם כי בלתי החלל הפנוי לא היה שום מקום לבריאת העולם כנ"ל, וזה הצמצום של החלל הפנוי אי אפשר להבין ולהשיג כי אם לעתיד לבא, כי צריך לומר בו שני הפכים יש ואין, כי החלל הפנוי הוא על ידי הצמצום שכביכול צמצום אלקותו משם ואין שם אלקות כביכול, כי אם לא כן אינו פנוי, והכל אין סוף, ואין מקום לבריאת העולם כלל, אבל באמת לאמתו בוודאי אף על פי כן יש שם גם כן אלקות, כי בוודאי אין שום דבר בלעדי חיותו ועל כן אי אפשר להשיג כלל בחינת חלל הפנוי עד לעתיד לבא, כי בוודאי על פי פשטות כשיש כלי מלא ורוצים לשים בתוכו משהו צריכים להוציא קצת מתוכנו כדי לעשות מקום לדבר שרוצים להכניס בו, כמו למשל כוס מים מלאה שרוצים להכניס לתוכה משהו צריכים להוציא ממנה קצת מים, אחרת לא יהיה מקום כדי להכניס בו שום דבר, וכן הוא כביכול לגבי הבריאה, שלפני הבריאה היה השם יתברך אור אין סוף והכל היה מלא מאלקותו יתברך, וכדי לברוא את כל העולמות היה צריך כביכול לעשות צמצום בעצמו, שהוא החלל הפנוי, שהוא כביכול פנוי מאלקותו יתברך, ושם לברוא את העולם, ומחמת זה צריכים לומר בענין זה בחינת אין, שהוא החלל הפנוי,

שכביכול צמצם אלקותו יתברך משם, אך צריכים לומר גם בחינת יש כי בוודאי מלא כל הארץ כבודו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל והכל לכל אלקותו יתברך, וממילא אין שייך שום מקום בעולם שיהיה פנוי מאלקותו יתברך, וזהו בחינת יש, ועל כן אי אפשר להבין את הענין הזה בשלימות עד לעתיד לבא כי מוכרחים לומר בו בחינת יש ואין שהוא דבר שאין השכל האנושי מסוגל להשיגו עד לעתיד לבא, כי אצלו יתברך אין שום חילוק בין יש לאין, ואצלו שייך בחינת צמצום שהוא בחינת אין, וכן בחינת אין סוף שהוא יש וכו', אך לשכל האנושי קשה מאד לתפוס דבר שכזה ומבחינה זו נמשכים כל הכפירות והאפיקורסות למיניהם, וכל זה הוא כפי ריחוקו של האדם מן התורה והמצוות, דהיינו כי עיקר ההתקרבות להשם יתברך היא על ידי קיום התורה והמצוות, וכשהאדם זוכה ללמוד תורה ולקיים את המצוות הוא זוכה להבין שהשם יתברך נמצא בכל מקום ומקום, ודומם צומח חי מדבר הכל לכל הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, כי בכל דבר ודבר יש מצוות הן בדומם הן בצומח הן בחי והן בין בני אדם וכשוזכים לקיים את המצוות זוכים לקשר את עצמו עמו יתברך וזוכים להכלל בו יתברך ולזכות להבין כיצד יכול להיות שאין שום מציאות בלעדו

יתברך כלל, מה שאין כן כשהאדם מתרחק מן התורה והמצוות, ואינו זוכה לראות אלקותו יתברך מכל פרט וכו', על ידי זה נכנסות בו כפירות ואפיקורסות כנ"ל.

ודע מה שתשיב

ואומר רביז"ל ודע שיש שני מיני אפיקורסות, דהיינו כי יש אפיקורסות של המון העם שהם אינם מסוגלים להבין את הנהגתו יתברך, ועובר עליהם מה שעובר, וממילא הם נופלים בעצבות ומרירות ויש להם קושיות וספיקות עליו יתברך, ועל ידי זה נופלים בדעתם מאד ואומרים שהם אינם מאמינים בו יתברך, ועוד יש להם טענות עליו יתברך, מדוע הנהיג השם יתברך כך עמו, ומדוע עובר עליו מה שעובר וכו', ומפליטים מפייהם דיבורים נגדו יתברך, אשר באמת אין עוד דבר מגוחך ומצחיק מזה שמפליט מפיו דיבורים נגדו יתברך שהוא מלא רחמים וכל מה שעושה עם האדם הכל מחמת רחמנותו וכו', ואם היה לאדם השכל האמיתי היה מבין שעצם זה שהוא חי והוא בריא ויש לו עינים לראות שינים לאכול ידיים למשש ורגליים להלך וכו', כל זה הוא חסד גדול ממנו יתברך והוא עיקר העשירות שלו, אך האדם מחמת קטנות מוחו אינו מקבל זאת ובא לידי קושיות וכפירה וכו',

שכל זה בא לו מחמת שאינו מבין כיצד יכול להיות שהוא יתברך צמצם את עצמו עד שנם במקומו ובמצבו יש אלקות, כי שכלו אינו מסוגל להבין דבר רוחני ודק כזה, ועל כן במקום להתבונן ברוחניות חיות אלקותו יתברך, איך שמלא כל הארץ כבודו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, נלקח ממנו שכלו ונסתם לגמרי על ידי הכפירות והאפיקורסות שבו, כי מחמת הריבוי אור שלו, שרוצה להבין הכל, על ידי זה נעשה שבירת הכלים ונסתם שכלו, ובאמת על אפיקורסות כזו יש עליה תשובה כי זאת האפיקורסות באה מחכמות חיצוניות שהם באים ממותרות, מבחינות שבירת הכלים, כי מחמת ריבוי האור נשתברו הכלים ומשם נתהוו הקליפות כידוע, וחכמות חיצוניות באים משם, היינו משבירת כלים, ממותרות פסולת הקדושה, כמו אצל האדם יש כמה מיני מותרות ופסולת כגון צפרנים ושיער וזיעה ושאר פסולת ומותרות, כן כל חכמה חיצונה בא ממותרות ופסולת ידועה של הקדושה וכו', ועל כן מי שנופל לאפיקורסות הזאת אף שבוודאי צריך לברוח ולהמלט משם אך אף על פי כן מי שנופל לשם אפשר לו למצוא הצלה לצאת משם כי יוכל למצוא שם את שם יתברך אם יבקשוהו וידרשוהו שם כי מאחר שהם באים משבירת

כלים יש שם כמה ניצוצות הקדושה וכמה אותיות שנשברו ונפלו לשם ועל כן יוכל למצוא שם אלקות ושכל ליישב הקושיות של האפיקורסות הזאת הבאה מחכמות חיצוניות שהם באים ממותרות משבירת כלים, כי יש שם חיות אלקות, היינו שכל ואותיות שנשברו ונפלו לשם, ועל כן האפיקורסות הזאת יש עליה תשובה ועליה נאמר (אבות ב') ודע מה שתשיב לאפיקורס, כי מי שנפל לאפיקורסות כזאת אפשר לשכת ולהסביר לו בנחת כיצד נפלה מעות בידו, והוא אינו מסתכל נכון על הדברים, ואם יתבונן היטב יראה שהוא יתברך מלא רחמים וחסדים עמו וכו', ולא כפי שהוא חושב שהולכים עמו רק במידת הדין, כי אם פותחים את עיני האדם ומגלים לפניו את חסדיו ורחמיו יתברך, כיצד הוא בריא ושלם וכיצד הוא יתברך מחייה ומהווה אותו ונותן לו כח לעשות הכל, על ידי זה אפשר לענות על כל קושיותיו וספיקותיו הנובעות אך ורק מחמת עכירות שכלו, מחמת שעובר עליו מה שעובר, ועל ידי זה נופל בדעתו וחושב שמן השמים רוצים ללכת עמו במידת הדין, וכשמראים לו שאין זה כך, וכיצד הוא יתברך מרחם עליו, וכמה פעמים כבר ניצל ממוות או מאסונות וכו', על ידי זה מנביהים ומרחיבים את דעתו

שיאיר בו אור האמונה הקדושה, ומתרצים את כל קושיותיו, ומראים לו שאכן הקדוש ברוך הוא מתנהג עמו כרחמים וחסדים גדולים, ופותחים את עיניו לראות את השקר הגדול שיש בזה העולם, וכיצד מחנכים אנשים לכפירות ואפיקורסות והם אינם אשמים ואינם יודעים כלל מה נעשה עמהם רחמנא ליצלן, וכו', ועל ידי זה יכולים להתחירו אל האמונה הקדושה, ועל כן אשרי ואשרי מי שעוסק במצוה גדולה זו, הן שחוזר בעצמו בתשובה שלימה לפניו יתברך ומתריך לעצמו את כל הקושיות והספיקות המתעוררות אצלו וכו', וכן שעוזר לאחרים ומחזירם בתשובה והולך ומגלה בכל העולם כולו את אמתת מציאותו יתברך ואיך שמלא כל הארץ כבודו, כי בעוונותינו הרבים אנו עדים לכך שאלפי רבבות ילדי ישראל מחונכים בחינוך של כפירה עד שאינם יודעים מהו "שמע ישראל" ומהם חני ומועדי ישראל וכו', ועל כן מצוה גדולה היא לגלות ולפרסם לכולם את אמתת מציאותו יתברך ולתריך את הקושיות של אנשים, לפתוח את מוחם ולגלות להם את רחמיו וחסדיו יתברך, אשרי הזוכה לעסוק בענין נורא ונפלא זה, לגלות לבני אדם את אמתת מציאותו יתברך, ולפתוח את מוחם באופן שגם הם יזכו להשיג אמתת מציאותו

יתברך ויאמינו בו יתברך באמונה שלימה.

כל באיה לא ישובן

ואומר רבינו"ל אבל יש עוד מין אפיקורסות והם החכמות שאינם חכמות אלא מחמת שהם עמוקים ואינם משיגים אותם ומחמת זה נראים כחכמות, כמו למשל כשאחד אומר סברא שקר בלימוד גמרא ופוסקים וכו', ומחמת שאין למדן ליישב הקושיא שבא על ידי סברא זו על ידי זה נדמה שאמר סברא וחכמה גדולה, אף שבאמת אינו סברא כלל, כן יש כמה מבוכות וקושיות אצל המחקרים שבאמת אינם שום חכמה והקושיות בטלים מעיקרא אך מחמת שאין בהשכל אנושי לישבם על ידי זה נדמים לחכמות וקושיות, ובאמת אי אפשר ליישב אלו הקושיות כי אלו הקושיות של אפיקורסות הזאת באים מחלל הפנוי וכו', דהיינו כי ישנם קושיות כאלה שאין בשכל האנושי לישבם מחמת שאיננו יודעים ואיננו מבינים את דרכי הנהגתו יתברך, ובדברים שכאלה צריכים להתחזק מאד באמונה הקדושה לדעת שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, והוא מנהיג את עולמו בבחינת (דברים ל"ב) "אל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא"

ואף על פי שלא כל דבר אפשר להבין, ולפעמים מתעוררת קושיא גדולה, מדוע קרה כך, ומדוע מתנהג כך וכו', אשר קושיות אלו אי אפשר להסביר בשכל האנושי מחמת שאין כח ביד כח השכל האנושי להבינם, שם צריכים להתחזק רק באמונה הקדושה, כי על פי שכל האנושי אי אפשר להבין מדוע פלוני מצליח וחבירו לא, מדוע לפלוני יש ילדים ולחבירו לא, ואף על פי שלכאורה מניע לזה יותר ולזה פחות וכו', כי דברים אלה הם בגדר הנהגתו יתברך שאין אנו יכולים להבין אותה כלל וכל אחד מקשה ושואל וכו', אך עיקר העצה לזה היא להכיר במציאות, והמציאות היא ששכלו של האדם קטן ודל מלהבין את כל זאת, וכשזוכה להכיר בכך ויודע שאיננו מסוגל להבין הכל וסומך את עצמו רק על האמונה הקדושה על ידי זה ניצל משאלות וקושיות אלה, ולמרות שדבר זה קשה מאד מחמת ריבוי הקושיות והספיקות שעולים לפעמים על לבו של האדם, אך כשזוכה להיות חזק בדעתו ומתחזק באמונה הקדושה זוכה להנצל מן הקושיות הללו שעליהם נאמר (משלי ב') כל באיה לא ישובן, כי אין תשובה בשכל על האפיקורסות הזאת, אלא רק לחזק את עצמו באמונה הקדושה, ועם ישראל בזכות זה שחזקו את עצמם באמונה הקדושה על ידי זה

זכו לעבור על הכל ולקבל את התורה הקדושה ולהיות דבוקים בו יתברך, כי ישראל על ידי אמונה עוברים על כל החכמות ואפילו על האפיקורסות הזאת הבאה מחלל הפנוי, כי הם מאמינים בהשם יתברך בלי שום חקירה וחכמה רק באמונה שלימה וכו', כי יודעים שאי אפשר להשיג כל דבר וכל חילוק רוחני דק בשכלם וכו', רק מעמידים את עצמם על האמונה הקדושה ועל כן הם עוברים על כל החכמות והקושיות והאפיקורסות הבאה מן החלל הפנוי כי יודעים שבוודאי אי אפשר למצוא להם תשובה וכו', ועל כן נקראים ישראל בשם "עבריים" על שם שהם עוברים על כל החכמות כנ"ל, כי עם ישראל עוד מתחילת דרכו בעת שאברהם אבינו גילה ופירסם את אמתת מציאותו יתברך בעולם וכו', העמיד דבריו על האמונה הקדושה ואף על פי שכולם צחקו ולענו לו, ואף רצו להורגו, בכל אופן לא שם לב אליהם רק המשיך לנלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, בתוקף ועזו ובאומץ נפלא מול כולם, כי חפר וחתר באמונה הקדושה כל כך עד שהיה יכול לנלות את אמתת מציאותו יתברך לכל העולם כולו, אשר זה בחינת (בראשית כ"ו) "וכל הבארות אשר חפרו עבדי אבינו בימי אברהם אבינו סתמום פלישתים ומלאום

עפר" וכו', דהיינו כי אברהם אבינו חפר בארות שהם גילוי אמתת מציאותו יתברך והשקה בהם את כל העולם כולו, אך הפלישתים שהם הליצים והנואפים והכופרים עמדו כנגדו וסתמו אותם, אך אברהם אבינו לא התייאש אלא המשיך לחפור ולנלות את האמונה הקדושה במסירות נפש גדולה, בלי שום חקירות וקושיות כלל, ואף על פי שבאופן פרטי עבר עליו מה שעבר, והיו לו עשר נסיונות קשים ומרים, ולא עוד אלא ששכנו ביוז אותו וצעקו עליו שהוא "מין" ואפיקורס ובגללו הם סובלים רעב וכו', עד כדי כך... אך אברהם אבינו עמד כנגד כולם ולא התפעל אלא גילה ופירסם את האמונה הקדושה בכל העולם כולו, איך שיש מנהיג לכירה והקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם כולו ואין שום עצה אחרת רק לחזור אליו יתברך וכו', ואף על פי שכל הנואפים שבדור התנגדו אליו, ומענו שבגללו באות כל הצרות וכו', בכל אופן לא התפעל מהם כלל, כי ידע אשר כל המתנגדים שלו הם נואפים גדולים וכמו שכתוב (תהילים פ"ט) ובריתי נאמנת לו, דהיינו רק מי ששומר את הברית יכול לזכות לאמונה ברורה ומזוככת, מה שאין כן מי שאינו שומר את בריתו על ידי זה נפגמת אמונתו, ודבר זה סובב והולך בכל דור ודור שעל הצדיקים הגדולים

המגלים את אמתת מציאותו יתברך, עומדים נואפים גדולים האומרים את ההיפך הגמור ולועגים לצדיקים הגדולים, ובאמת על ידי כך הם מגלים את מעשיהם שאינם אלא נואפים ועל כן נפלו והם חולקים על הצדיקים האמיתיים, אך הצדיקים אינם מתפעלים מהם כי יודעים היטב מי הם ומה מעשיהם וממשיכים בדרכם, אשרי מי שמכיר על כל פנים את מקומו, ויודע מי הוא ומה הם מעשיו וכו', וסותם את פיו שעל כל פנים לא ידבר כנגד צדיקים אמיתיים המגלים את אמתת מציאותו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו.

כצאתי את העיר

ואומר רביז"ל אך דע אם יש צדיק גדול שהוא בחינת משה הוא צריך דווקא לעיין בדברי האפיקורסות אלו, ואף שאי אפשר לישבם כנ"ל על כל זה על ידי עיונו שמעיין שם הוא מעלה משם כמה נשמות שנפלו וגשקעו בתוך האפיקורסות הזאת, דהיינו כי הצדיקים הגדולים יש להם מעלה גדולה מאד שהם מוכנים לירד לתוך הצינורות של היצר הרע והסיטרא אחרא ומשם הם מוציאים נפשות, וזה עיקר מסירות נפשם של הצדיקים שאינם מסתכלים על כבודם כלל אלא מוסרים את נפשם

עבור נשמות ישראל, והם נדמים בעיני אנשים לאותו פועל שעיקר עבודתו היא לפתוח את הביוב שנסתם וכו', שבוודאי מלביש את עצמו בגדים מיוחדים וכו', ונודף ממנו ריח רע וכו', ואנשים מתרחקים ממנו וכו', ואף אחד אינו רוצה לעמוד לידו וכו', אך באמת רק בזכותו אפשר כעת לעבור בכביש מאחר שאותו פועל מסר את נפשו ופתח את הביוב שנסתם, וכן הוא הצדיק האמת המוסר את נפשו עבור נשמות ישראל ובוודאי סובל מה שסובל כי מתלכלך וכו', ואנשים מתרחקים ממנו וכו', ומדברים עליו כל דבר אסור וכו', אך הוא אינו מסתכל על כל זאת אלא מוסר את נפשו עבור כלל נשמות ישראל ועוסק בהוצאתם מן הבוץ, וכדוגמת משה רבינו שמסר את נפשו עבור בני ישראל והוציא אותם ממצרים ואף על פי שמצרים היתה מקור הזוהמא וכו' עד שאפילו לא היה אפשר להתפלל שם כמו שכתוב (שמות ט') ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרוש את כפי אל ה' ופירש רש"י שלא היה מתפלל בעיר מאחר שהיתה מלאה גילולים וכו', והנה אף על פי שמצרים היתה מקור הזוהמא לא מנע משה את עצמו מלהכנס בכל פעם אל פרעה ולעסוק בנאולתן של ישראל וכו', וכך היא דרכם של הצדיקים האמיתיים בכל דור ודור שמוסרים

החולקים עליו, והגורמים לו בחינת צמצום וכו' על ידי שלוענים לו, ועל ידי זה מצמצמים את האור הגדול הזה באופן שיוכלו בני העולם לקבלו, באופן שלא יהיה ריבוי אור חס ושלוש, רק יהיה בחינת בריאת העולם, באופן שיוכלו לקבל את האור הגדול הזה, ולאט לאט מתקרבים אליו בני אדם וחוזרים בתשובה שלימה ולא עוד אלא שעוסקים בקירוב נשמות ישראל אליו יתברך, ועל ידי זה זוכים לתיקון אמיתי ונצחי, כי עיקר תיקון העוונות הוא לקרב בני אדם אליו יתברך, ולגלות ולפרסם להם את אמתת מציאותו יתברך ואיך שהוא יתברך מחייה ומהווה ומקיים את כל הבריאה כולה, ועבודה זו היא עבודה קשה, כי בני אדם לוענים וצוחקים ושואלים ומקשים וכו', אך כשהאדם מכיר את מקומו ויודע היטב את מעשיו, ומוסר את נפשו כדי לקרב נשמות ישראל אליו יתברך, על ידי זה עוזר לו הקדוש ברוך הוא ומוחל לו על כל עוונותיו, כי באופן אחר אינו יכול לזכות לתיקון עוונות, מאחר שחטא ופשע כל כך, שזוקק לאלפי שנים של צומות ותעניות כדי לתקן את מה שפגם (כמוכא בכתבי האריז"ל), אך על ידי שמוסר את נפשו לקרב נשמות ישראל, זכות הרבים עומדת לו וזוכה לתיקון עוונות, ולכל זה יזכה על ידי התקרבות אל הצדיק כנ"ל שמוסר

את נפשם עבור נשמות ישראל, להוציאם מן הבוץ, אך מה שקורה הוא שבני אדם אינם מעריכים זאת ואומרים שהצדיק בעצמו הוא המלוכלך וכו', ושוכחים שהם הם המלוכלכים, שמינפו את עצמם במעשיהם הרעים וכו', והצדיק עסק לנקות אותם, כי מינפו את עצמם איך שמינפו, אשרי ואשרי הזוכה על כל פנים להכיר את מקומו, ויודע את ערכו של הצדיק הגדול המוסר את נפשו עבורו אף על פי שעל ידי כך גורם רעה לעצמו, ומאבד את שמו וכו', אשרי הזוכה להתקרב אל צדיקים אמיתיים.

בריאת העולם

ואומר רביז"ל ודע כי מחלוקת היא בחינות בריאת העולם, כי עיקר בריאת העולם על ידי חלל הפנוי כנ"ל כי בלא זה היה הכל אין סוף ולא היה מקום לבריאת העולם, ועל כן צמצם לצדדין וכו', וכן הוא המחלוקת שיש על צדיקים וכו', שהוא בחינת חלל הפנוי שעל ידו נברא העולם, היינו כי הצדיק האמיתי עוסק בגילוי אמתת מציאותו יתברך בעולם, ואם היה מתגלה אורו יתברך בכל העולם כולו, היה יכול להיות בחינת ריבוי אור הגורם לשכירת הכלים, ועל כן הקדוש ברוך הוא בעצמו מעמיד על הצדיק הזה רשעים ארורים

את נפשו עבורו ומגלה לכל העולם כולו את אמתת מציאותו יתברך, אשרי ואשרי הזוכה למסור את נפשו ומגלה את אורו של הצדיק הזה בכל העולם כולו, ומקרב עוד אנשים אליו יתברך שעל ידי זה יזכה לתיקון אמיתי ונצחי, והכל בזכות המחלוקת שהיא בחינת בריאת העולם, שעל ידה יש צמצום, ויש אנשים המדברים כל דבר אסור, ומי שבכל אופן מתגבר לחזור בתשובה ומתקרב אל זה הצדיק, וכל שכן כשזוכה לקרב עוד אנשים אחרים אל הצדיק, על ידי זה זוכה לתיקון עיונות בשלימות, אשרי לו.

ממלא כל עלמין

ואומר רביז"ל ודע שעל ידי הניגון של הצדיק שהוא בחינת משה הוא מעלה את הנשמות מן האפיקורסות הזאת של החלל הפנוי שנפלו לשם, כי דע שכל חכמה וחכמה שבעולם יש לה זמר וניגון מיוחד שזה הזמר מיוחד לחכמה זו, ומוזה הזמר נמשכת חכמה זו וכו', והניגון של אמונה הוא בחינת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, וזה הניגון הוא למעלה מכל הנגינות והזמירות שבעולם וכל הניגונים שבעולם נמשכים ממנו, ועל ידי הניגון הזה יכולים לקרב את כל נשמות ישראל אליו יתברך, וניגון זה הוא

בחינת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, דהיינו גילוי אמתת מציאותו יתברך לכל עם ישראל באשר הם שם, ועל כן עלינו תלמידי הצדיק לעסוק בעבודה זו, ואף על פי שעבודה זו היא עבודה קשה מאד, וסובלים בשבילה בזיונות ושפיכות דמים גדולים וכו', ועובר על האדם מה שעובר, אך עלינו לזכור את החוב הגדול שאנו חייבים לרביז"ל שהוריד את עצמו אלינו והוציא אותנו מן הבויץ ורחץ אותנו וניקה אותנו והביא אותנו למה שהביא, כפי שכל אחד ואחד יודע בעצמו, ועל כן עלינו למסור את נפשינו לגלות ולפרסם את הניגון שלו, ניגון האמונה בעולם, כי זה עיקר עסקו של הצדיק שהוא מוסר את נפשו כל ימי חייו לגלות ולפרסם את האמונה הקדושה לכל באי עולם, לגלות לכולם אשר "אל מלא רחמים" שהוא יתברך מלא רחמנות, וחפץ בתשובת כל עם ישראל, וכל אחד ואחד יכול לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ועלינו תלמידי הצדיק להושיט את ידיו כל אחד ואחד כפי בחינתו לגלות ולפרסם את הענין הזה בעולם, ובפרט את ענין התפילה וההתבודדות הנקראת תפילת משיח, משיח אלמים, שכל אחד ואחד יפתח את פיו וישפוך לפניו

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' ס"ד

מוהר"א"ש טו

הבריאה לגלות אלקותו יתברך
לכל באי עולם, ואיך שהכל לכל
אלקות גמור הוא, וכיצד אפשר גם
מתוך העולם הזה שהוא חלל הפנוי
למצוא את אמתת מציאותו
יתברך, אשרי העוסק בגילוי
אמתת מציאותו יתברך לכל באי
עולם.

יתברך את שיחו ותפילתו ויגלה
לפניו יתברך את כל מצפוני לבו,
שזה עיקר הגילוי שגילה לנו
רביז"ל, גילוי האמונה הקדושה,
אשרי מי שעוזר לגלות את
האמונה הקדושה בכל העולם כולו
שעל ידי זה יזכה לתיקון אמיתי
ונצחי, כי זה עיקר תכלית

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ה

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע בכל פעם ופעם אשר הדיבור והלימוד בעצותיו הקדושים, אין למעלה מזה, ובפרט כשזוכים להתאסף במקום שלומדים בו תמיד תורה ושורה בו קדושה אין למעלה מזה, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ה.

שדה

ואמר רביז"ל דע כי יש שדה ושם גדלים אילנות ועשבים יפים ונאים מאד, וגודל יקר יופי השדה וגידוליו אי אפשר לספר, אשרי עיני ראתה זאת, ואילנות ועשבים הם בחינת נשמות קדושות הגדלים שם, כי הנה האדם נקרא עץ וכמו שכתוב (דברים כ') כי האדם עץ השדה, ועיקר השלימות של האדם הוא להיות בבחינת (בראשית א') עץ פרי עושה פרי וכו', שבכל פעם יגדל ויצמח מחדש ויעשה פירות וכו', ושדה זה הוא השדה של הקדוש ברוך הוא, בבחינת חקל תפוחין קדישין, שהוא בחינת המלכות ששם גדלים כל הנשמות, והנה עיקר התכלית בזה העולם הוא לזכות להכיר את הקדוש ברוך הוא, וכשהנשמה הנקראת

אילן זוכה להכיר את הקדוש ברוך הוא, על ידי זה צומח האילן לתפארת ועושה פירות וכו', כי נשמה המכירה את הקדוש ברוך הוא, ומקימת את מצוותיו יתברך, יש לה כח גדול והיא יכולה להאיר את אורו יתברך בכל העולם כולו, אך יש גם כמה וכמה נשמות ערומות שהם נעים ונדים מחוץ לשדה וממתנינים ומצפים על תיקון שיוכלו לשוב ולכנוס אל מקומם, דהיינו כי מאחר שירדנו אל זה העולם ושכחנו מי הוריד אותנו לכאן, ונתלכלכנו במה שנתלכלכנו וכו', על ידי זה נתרחקנו מן השדה הנ"ל וצריכים תיקון לזכות לשוב לשם, ובאמת כל אחת ואחת מנשמות ישראל רוצה לחזור בתשובה ולהדבק בו יתברך, אך נדמה לאדם שקשה מאד לעשות זאת, וצריכים לעשות עבודות קשות וכו', כדי לזכות לחזור בתשובה אליו יתברך, ובאמת דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, והעיקר הוא לקיים את מצוותיו יתברך, לשמור שבת קודש ולאכול מאכלים כשרים וכו', אשרי הזוכה להרגיש את הנועם הגדול של קיום התורה והמצוות, והנה אנו מוצאים שכאשר הקדוש ברוך הוא ברא את האדם כתיב (בראשית ב') "וימץ ה' אלקים נן

נשמה גדולה

ואומר רבינו"ל וגם אפילו נשמה גדולה שבה תלויים כמה נשמות, לפעמים כשהיא יוצאת לחוץ קשה לה לחזור לשם, וענין נשמה גדולה הוא שלפעמים אפילו נשמה שזכתה להכנים בעצמה גילוי אמתת מציאותו יתברך, ועסקה הרבה בתורה ותפילה וכו', גם היא יכולה ליפול, כי אצלו יתברך אין נשמות גדולות ונשמות קטנות, כל הנשמות שוות אצלו יתברך, והעיקר תלוי בעבודתם בזה העולם, וככל שהאדם נופל ומסתבך ומתלכלך וכו' בזה העולם כך נקטנת נשמתו והוא סובל מה שסובל, כי מאחר שנתרחק כל כך ממנו יתברך, נקטן האור של נשמתו והוא אינו זוכה להשיג את אמתת מציאותו יתברך, מה שאין כן מי שזוכה לעסוק הרבה בתורה ובתפילה ומכנים בעצמו אמתת מציאותו יתברך, על ידי זה גדלה נשמתו, אך גם אדם כזה שזכה למה שזכה, כשהוא יוצא מחוץ לשדה, על ידי זה קשה לו מאד לחזור לשם, והם כולם מבקשים ומצפים על בעל השדה שיוכל להתעסק בצורך תיקונם, היינו הן הנשמות הערומות וכו', והן הנשמות הגדולות שיצאו וקשה להם לחזור, כולם מצפים על התיקונים של הצדיק הגדול

בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר וגו', ויקח ה' אלקים את האדם ויניחיהו בגן עדן לעבדה ולשמרה וגו', וכתוב בזוהר הקדוש לעבדה במצוות עשה, ולשמרה במצוות לא תעשה, דהיינו כי הגן היא התורה הקדושה שבה יש נ"ג סדרים ו"גן דא אורייתא", וכאשר האדם זוכה לקיים את התורה והמצוות הוא יכול לזכות לחבר את הגן שהיא התורה הקדושה, עם העדן, בחינת עידונא דנחלא, העולם הזה עם העולם הבא ביחד, ועל ידי זה זוכה להרגיש גן עדן עוד בזה העולם, אך כשאין האדם זוכה לכך ובפרט כאשר הוא פוגם וחוטא ומתרחק מן הקדוש ברוך הוא, עליו נאמר (בראשית ג') "ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים", דהיינו שעובר עליו מה שעובר, ואינו יכול להכנס אל תוך הגן רק מסתובב בחוץ בעולם התוהו וכו', ומצפה ומחכה על תיקון כדי שיוכל לזכות להכנס אל הגן עדן, אשרי ואשרי הזוכה לשמור על מקומו בתוך הגן עדן, ואשרי זה שעל כל פנים מכיר את מקומו ויודע שחטא ופגם ורוצה לבא על תיקונו, ולהכנס אל תוך השדה בחזרה, ולכך יזכה רק על ידי הצדיקים האמיתיים שבכל דור ודור, שעיקר עבודתם הוא לחזק נשמות ישראל.

וכו', כי בוודאי כשהאדם רוצה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך עובר עליו מה שעובר, כי אין זה קל לחזור בתשובה, בדיוק כפי שאין זה קל לבנות בית, וכפי שאין זה קל להתחתן וכו', ואותם החמש עשרה דקות שהאדם עומד מתחת לחופה אינם משנים את מציאות חייו, כי למחרת הוא כבר צריך לדאוג לחובות ובעיות וכו', ועל כן צריך להיות גיבור חיל וחזק מאד בדעתו על מנת שיוכל להוציא מכח אל הפועל כל מה שצריך, וחכמינו הקדושים אמרו (עירובין נ"ד) האי עלמא כבי הלולי דמיא, דהיינו העולם הזה דומה לחתונה, כי להתחתן לא לוקח זמן רב, והחופה אורכת כחמש עשרה דקות ותו לא, וכבר אמר רבינו"ל שכל השבעים שנה של חיי האדם דומים בעיני מי שיש לו שכל אמיתי לרבע שעה (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"א) וכן אמר פעם רבינו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ק"ח) האדם בשביל תענוג קטן אחד של רבע שעה הוא יכול לאבד ולהפסיד כל העולם הזה עם העולם הבא, נמצא שכל העולם הזה דומה לחתונה כנ"ל שאורכת חמש עשרה דקות, ולכן בדיוק כשם שאין זו חכמה להתחתן, רק עיקר החכמה היא לבנות את הבית ולהחזיק מעמד ולהסתדר עם אשתו ולא ליפול ולהשבר משום דבר שבעולם, ולכבוש את יצרו לא

במעלה נוראה ונפלאה מאד שהוא הבעל השדה, והוא כמו גנג המטפל בעצי וצמחי הגינה ודואג לכך שכולם יתפתחו כראוי וכו', כך הוא דואג לכל הנשמות כולם וחוגר את עצמו לעסוק בתיקונם, ויש נשמה שתיקונה על ידי מיתה של אחד או על ידי מצוה ועבודה של אחד, לכל אחד ואחד יש את התיקון המיוחד לו, ורק הצדיק יודע היטב איזה תיקון שייך לכל אחד והוא המטפל בכולם ומתקנם עד שמחזירים אל השדה, והנה את התורה הזאת ידוע שרבינו"ל אמר על עצמו, דהיינו שהוא חגר את מתניו להיות הבעל השדה הזה ולטפל בכל הנשמות לתקנם ולדאוג לכך שיוכלו לחזור אל השדה.

בעל השדה

ואמר רבינו"ל ומי שרוצה לחגור מתניו להכניס עצמו להיות הוא הבעל השדה, צריך להיות איש אמוד ותקיף, וגיבור חיל, וחכם, וצדיק גדול מאד, כי צריך להיות אדם גדול ומופלג במעלה מאד, ודבר זה שייך בכל פרט ופרט השייך לשדה הזה, דהיינו כי גם בעל השדה צריך להיות איש תקיף וגיבור חיל, אך גם כל אלה הרוצים להכנס לשדה ולחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך צריכים להיות חזקים מאד בדעתם גיבורי חיל

להתרגו ולא לכעוס וכו', ומי שחזק בדעתו ועושה את כל המאמצים וכו', בסופו של דבר זוכה להסתדר עם אשתו ולבנות בית נאמן בישראל, ולשם כך צריך להיות גיבור חיל ואמיץ בדעתו לדעת שהוא יכול להוציא זאת מן הכח אל הפועל, וכן הוא כשבונים בית בגשמיות שבוודאי הוא ענין קשה מאד, כי בתחילה אין לאדם כסף והקבלן מסדר אותו, ויש לו הוצאות רבות וכו', אך כשהאדם חזק ואמיץ בדעתו והוא גיבור חיל, אין הוא מפחד משום דבר שבעולם, ויודע שיהיה מה שיהיה, הוא את רצונו זה צריך להוציא מן הכח אל הפועל, ועל ידי זה בסופו של דבר זוכה להוציא מכח אל הפועל ובונה את ביתו, כפי שכבר ראינו בחוש שבני אדם שלא היתה להם פרוטה בכיסם הצליחו לבנות בתים יפים והכל בכח הרצון החזק שהיה להם, ובזכות אומץ לבם שהיו גיבורי חיל ולא פחדו משום דבר שבעולם, אך יש בני אדם אחרים, שאינם מבינים זאת, הם חושבים שיתחתנו ויפלו ישר אל תוך וילה רחבת ידיים מבלי להתאמץ, או שחושבים שהם יוכלו להתנהג ולדבר ככל העולה על רוחם, והאשה שלהם צריכה להיות האשה הטובה ביותר, ואינם מבינים שכל הדברים הללו באים רק על ידי עבודה קשה ומאומצת, והעיקר הוא להיות חזק

בדעתו, ואמיץ לב ותקיף וכו', ועל ידי זה יוכל להוציא הכל מן הכח אל הפועל, וכשם שכך הוא בגשמיות העולם הזה בחתונה ובנין בית וכו', כך ויותר מכך הוא ברוחניות, שבוודאי אין זה קל לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, אך כשהאדם הוא חזק ואמיץ לב ותקיף בדעתו על ידי זה יכול להתגבר על כל המניעות ובחכמה יעשה את המלחמה ויוכל לנצח בעזרתו יתברך, והנה על כל פנים מי שרוצה להיות בעל השדה, שהוא יטפל בכל הנשמות כולם, הוא צריך להיות איש אמוד ותקיף וגיבור חיל וחכם וצדיק גדול מאד וכו', ויש אחד שאינו יכול לגמור הענין כי אם עם מיתתו ואפילו לזה צריך להיות גדול מאד כי יש כמה וכמה גדולים שאפילו עם מיתתם לא יועילו, רק אם יש אדם גדול ומופלג במעלה מאד מאד יכול לגמור מה שצריך בחיים חיותו כי הרבה יסורים ודברים קשים עוברים עליו אך על ידי גדלותו ומעלתו עובר על כולם ועושה פעולות השדה כמו שצריך, דהיינו כי אין קל, כלל ועיקר, להיות בעל השדה, כי גם הצדיקים הגדולים האוחזים במדרגה גדולה שכזו, עד שזוכים שיש להם ממשלה ומלכות על כל העולם כולו, בהעלם והסתר גדול מאד (עיי' ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ג"ו) הם צריכים לסבול מאד מאד עד שמאבדים את שמם

לנמרי (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ר"ס) ויש כאלה שנעשים שיחה בפי כל הבריות, ונמצאים בפה של כל אחד, וסובלים בזיונות ושפיכות דמים גדולה מאד (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קס"ג) אך הצדיקים מוסרים את נפשם מאד ולא אכפת להם לסבול בזיונות ושפיכות דמים וכו', העיקר כדי לתקן נשמות ישראל, וכמו שראינו זאת אצל רביז"ל כיצד נמל על עצמו לסבול יסורים קשים העיקר להחזיר נשמות ישראל בתשובה שלימה אליו יתברך ומסר את נפשו עבור נשמות ישראל לתקנם, וכן היא דרכם של כל הצדיקים האמיתיים שבכל דור ודור, אשרי הזוכה להתקרב אליהם.

גנן

ובאמת צריך להבין כיצד מתנהל כל הענין הזה, כיצד הצדיק נעשה בעל השדה, ומה הוא עושה בשדה כדי לתקן ולסדר את הכל על מנת שהכל יפעל כשורה וכו', כי בדיוק כמו גנן שצריך להשגיח על השדה וכו', שהוא שותל ומשקה ומרחיק את האילנות האחד מן השני כדי שלא יכחישו האחד את השני, כך צריך גם ברוחניות למפל בכל הענינים הללו, ואומר רביז"ל שזה הבעל השדה הוא משגיח ומשתדל תמיד להשקות האילנות ולגדלם, ובשאר

תיקוני השדה, ולהרחיק האילנות זה מזה הרחקה הראוי, שלא יכחיש אחד את חברו, כי לפעמים צריך להראות למקורב גדול הרחקה גדולה כדי שלא יכחיש את חברו, דהיינו כי עיקר עבודתו של הצדיק היא להשגיח שלא יכנסו האילנות אחד בהשני, שלא יתערב האחד כמה שנעשה אצל חברו, ובכך צריך כל אחד להרגיל את עצמו שלא להתערב בענינים שאינם שייכים לו, וכמו שרואים בחוש בבית כנסת, שכל אחד ואחד בא להתפלל לפניו יתברך, וכל אחד יש לו את הצרות שלו והחובות שלו והיסורים שלו, והוא אינו מעונין שאחרים יתערבו בעסקיו, אף אחד אינו רוצה שישאלו אותו מדוע הניע מאוחר, או מדוע עשה כך, ומדוע הוא מאריך בתפילתו או מקצר בתפילתו וכו', כל זה אינו העסק של אף אחד מלבד האדם בעצמו, ועל כן צריך להשגיח מאד שלא יתערב האחד בעניניו של חברו, בדיוק כמו אילן הנשתל ליד חברו שהאחד לוקח מהשני את מקומו ואת המים וכו', ועל ידי מכחיש האחד את חברו, כך צריך להזהר שלא להתערב בענינים של חברו ולא להכחיש ולהחליש אותו, ולפעמים הצדיק צריך להראות למקורב גדול הרחקה גדולה כדי שלא יכחיש את חברו, הן שהוא לא יכחיש את אחרים, והן

ודרשו חכמינו הקדושים (שבת קנ"א):
 זה הראות שהולך אחר הבכיר,
 וכשעיניו מאירות וצופות בבחינת
 שדה צופים הנ"ל אזי יכול להסתכל
 בכל אחד ואחד להביאו אל
 התכלית, היינו כי עיקר עבודתו
 של הצדיק האמת היא לקרב את
 כל נשמות ישראל אליו יתברך,
 ועל כן כשרואה כיצד קירב נשמות
 ישראל והם עושין פירות וכו', אזי
 הוא מתחזק ועיניו צופות ורואות
 במקום שצריך, דהיינו שעוסק
 בקירובם של עוד נשמות ישראל,
 כי מאחר שמסר את נפשו לקרב
 נשמות ישראל אליו יתברך
 והצליח, על כן מתחזק ומוסר את
 נפשו עבור עוד נשמות ישראל
 לגלות להם את האור הנפלא הזה,
 מה שאין כן כשאין עושין רצונו
 יתברך וכו', על ידי זה נתחשכין
 עיניו כי מאחר שאינו רואה
 הצלחה במעשיו, על ידי זה מפסיק
 מעבודתו, מאחר שרואה שקרה
 בדיוק ההיפך כי מסר את נפשו
 לקרב נשמות ישראל ובסופו של
 דבר הם אינם עושים את רצונו
 יתברך, אך בדרך כלל אחרי
 מסירות נפש של ימים ושנים זוכה
 הצדיק לראות פירות, ואף על פי
 שרבים מתרחקים וכו', בכל אופן
 יש כאלה הזוכים להתחזק בזכותו
 ולעשות רצונו יתברך וגם הם
 מקרבים עוד אנשים וכו', ועל ידי
 זה מתחזק הצדיק לעסוק בעבודה
 קדושה זו יותר ויותר ומוסר את

שאחרים לא יכחישו אותו ויגרמו לו
 חלישות הדעת באופן שלא יוכל
 לגדול ולצמוח כראוי, על כל
 הדברים הללו משגיח הצדיק שהוא
 בעל השדה, ועיקר העבודה של
 הבעל השדה להשקות את כל
 האילנות הצומחים בשדה בלי שום
 חילוק איזה אילן הוא וכו', כי
 הבעל השדה שהוא הצדיק הגדול
 במעלה נוראה ונפלאה מאד, הוא
 דואג לאחדות בין כלל ישראל,
 ומשקה את כל עם ישראל בלי
 יוצא מן הכלל, ואינו עושה חילוקים
 ופירודים בין חסידים למתנגדים,
 בין ספרדים לאשכנזים, כי כולם
 יהודים, וכולם צמאים להתקרב
 אליו יתברך, אשרי הזוכה
 להתקרב אל הצדיק הגדול הזה
 המגלה את אורו של משיח צדקינו
 בעולם, שיאחד את כל עם ישראל
 ביחד.

שדה צופים

ואומר רבינו"ל כשהנשמות עושין
 פירות שעושין רצונו של מקום אזי
 מאירין עיני בעל השדה, ויכולים
 להיות צופין ורואין במקום שצריך,
 וזה בחינת (במדבר כ"ג) שדה
 צופים, אבל כשאין עושין רצונו
 יתברך חס ושלום אזי נתחשכים
 עיניו חס ושלום, וזה בחינת שדה
 בוכים (אהלות י"ח) כי בכי הוא
 קלקול הראות כמו שכתוב (קהלת
 י"ב) ושבו העינים אחר הגשם

נפשו יותר ויותר עבור נשמות ישראל לקרבם אליו יתברך ולגלות להם את האור הגדול הזה ולהכניס בהם אמתת מציאותו יתברך.

ציצים ופרחים

ועיקר הגילוי שמגלה הצדיק לעם ישראל הוא גילוי האמונה הקדושה בבחינת (זכריה י"ד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, וכשזוכים לחקוק בדעתו ידיעה זו ומכניסים בעצמו אמתת מציאותו יתברך על ידי זה זוכים להתפלל בשלימות, כי הצדיק מסתכל ומתבונן בכל אחד ואחד להביאו אל התכלית, היינו שיכול להסתכל בהדיבור של כל אחד אם אינו על תיקונו בשלימות מחמת שרחוק מהתכלית עדיין, דהיינו שעדיין לא זכה לחקוק בדעתו אמתת מציאותו יתברך, אזי הוא מביאו אל התכלית, שמגלה לו את האמונה הקדושה, ואז הדיבור כהוגן בשלימות, כי כל דיבור ודיבור הוא עולם מלא וכשאדם עומד להתפלל ומדבר דיבורי התפילה אזי הוא מלקט ציצים ופרחים ושושנים נאים כאדם ההולך בשדה ומלקט שושנים ופרחים נאים אחת לאחת עד שעושה אגודה אחת, ואחר כך מלקט עוד אחת לאחת ועושה אגודה אחרת ומחברם יחד, וכן הולך ומלקט ומקבץ כמה וכמה אגודות יפים ונאים, כמו כן הוא

הולך בתפילה מאות לאות עד שמתחברים כמה אותיות ונעשה מהם דיבור, וכן עושה בתיבות שלימות ואחר כך נתחברים ב' התיבות ואחר כך הולך ומלקט יותר עד שגומר ברכה אחת ואחר כך מלקט יותר ויותר והולך מאבות לגבורות ומגבורות לקדושות וכן הולך להלן יותר, מי יפאר גודל פאר הליקוטים והקיבוצים שאדם מלקט ומקבץ בדיבורי התפילה, ועל כן צריכים להזהר מאד מאד בתפילה, להתפלל מילה במילה בנחת ובדביקות גדולה, כדי לזכות ללקט ציצים ופרחים ושושנים נאים וכו', וכן צריך להזהר מאד להתפלל מתוך הסידור דייקא ולא בעל פה, כי כשמתפללים בעל פה בוודאי מחסרים מילים ותיבות שלימות מן התפילה ועל ידי זה נגרע מן התפילה, ועל כן צריכים להזהר מאד להתפלל מתוך הסידור דייקא ולכוין את דיבורי התפילה ולהשמיע לאזניו את דיבורו בבחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ט"ז) השמע לאזניך מה שאתה מוציא בפיה, ואזי הדיבור מבקש ומתחנן מהנפש לבל תפרד ממנו, ותיכף כשיוצא אות ראשונה כגון אות ב"ת מתיבת ברוך, אזי מבקש ומתחנן מהנפש לבל תפרד ממנו כי איך תוכל להתפרד ממני לגדול ההתקשרות והאהבה שיש בינינו, כי אתה רואה את יקר יופיי וזווי

והדרי ותפארתי, ואיך תוכל לנתק עצמך ממני ולפרוד מאתי, הן אמת שאתה צריך לילך יותר, כדי ללקט עוד סגולות יקרות וחמודות גדולות, אבל איך תוכל לפרוד ממני ולשכוח אותי, על כל פנים תראה שבכל מקום שתלך ותבוא לשם לא תשכח אותי, ולא תפרד ממני, ומכל שכן כשגומר תיבה אחת, אזי כל התיבה מבקשת כל הנ"ל ומלפפת ומחבקת אותה, ואינה מנחת אותו לילך מאתה כנ"ל, ובאמת הוא צריך ומוכרח לדבר עוד הרבה דיבורים וכמה ברכות וענינים עד גמר התפילה, על כן הכלל שצריך לעשות אחד מכל התפילה כולה, ובכל דיבור שמדבר יהיה נמצא שם כל הדיבורים של התפילה ומתחלת התפילה עד הסוף יהיה הכל אחד, וכשעומד בהדיבור האחרון של התפילה יהיה עדיין עומד בתיבה ראשונה של התפילה כדי שעל ידי זה יוכל להתפלל כל התפילה כולה ואף על פי כן לא יתפרד אפילו מאות ראשונה של התפילה, אשרי ואשרי הזוכה למדרינות נוראות ונפלאות אלה שאליהם אי אפשר להגיע כי אם על ידי הבעל השדה.

ה' אחד ושמו אחד

והנה על בני אדם בזה העולם עובר מה שעובר, ויש לכל אחד צרות ויסורים ומכאובים וכו', ועיקר

קושי הצרות הם מחמת שאין האדם יכול להבין מדוע עובר עליו מה שעובר, ויש לו קושיות וספיקות עליו יתברך וכו', ובאמת כל זה הוא מחמת שהוא רחוק מן התכלית, אך כשיזכה להתקרב אל הצדיק, והצדיק יכניס בו את האור הגדול הזה, אור האמונה הקדושה, על ידי זה יזכה להתקרב אל התכלית, ואז תמיד יכרך אותו יתברך, ואפילו כשיקח בידו כוס מים לשתות יכרך ברכת "שהכל נהיה בדברו" ויחוקק בדעתו שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, כי הכל נהיה בדברו, וכל מה שעובר עליו הכל לטובתו והכל כדי שיוכל לחזור בתשובה שלימה ולהדבק בו יתברך, והצדיק עוסק לגלות את הבחינה הזו, היינו בחינת אחד, לעשות מכל התפילה אחד ולדבק את עצמו בהקדוש ברוך הוא, שזה הוא התכלית וכמו שכתוב (זכריה י"ד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, וביום ההוא, היינו התכלית, והוא בחינת כולו טוב כי אחד הוא כולו טוב, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים ג') על פסוק זה ביום ההוא יהיה ה' אחד וכו', אטו האידינא לאו אחד הוא, אלא האידינא מברכין על הרעה דיין אמת, ועל הטובה הטוב והמטיב, אבל לעתיד יברכו על הכל הטוב והמטיב, נמצא שבחינת אחד הוא התכלית והוא כולו טוב כי התכלית הוא כולו

טוב, כי אפילו כל הצרות והיסורין והרעות העוברים על האדם הם ושלום, אם יסתכל על התכלית, בוודאי אינם רעות כלל, רק טובות גדולות, אך עיקר הצרות של האדם הם מאחר שאינו זוכה להסתכל על התכלית, ומנתק את עצמו ממנו יתברך, שאז מנתק את הגן מהעדן ומתגרש מן הגן עדן כנ"ל, ואזי בוודאי סובל מה שסובל ועובר עליו מה שעובר וכו', כי העיקר הוא לדבק את עצמו אליו יתברך וככל שזוכה לקשר את עצמו אליו יתברך יותר ויותר, כך זוכה לחיות חיים טובים ונעימים מאד, ומשיג ומבין שאפילו כל הצרות והיסורים העוברים עליו, הם טובות גדולות, ועיקר עבודתו של האדם בזה העולם היא להכניס בדעתו אמתת מציאותו יתברך, להכניס בעצמו תקוה לדעת שבוודאי עוד יהיה טוב והקדוש ברוך הוא יעזור לו, וכן ירבה בדיבורי אמונה עם חבריו ויחזקם ויאמצם ויגלה להם את אמתת מציאותו יתברך ואיך שבוודאי יהיה טוב, ורק בזכות שמתחזקים יכולים לעבור את העולם הזה בשלום, וכמו שאמר פעם מוהרנ"ת ז"ל מדוע זכה רבי שמעון בר יוחאי למה שזכה מפני שהיתה לו מידה כזו בהתחזקות, ומדוע זכה האריו"ל למה שזכה מפני שהיתה לו מידה כזו בהתחזקות, ומדוע זכה הבעש"ט הקדוש למה שזכה

מפני שהיתה לו מידה כזו בהתחזקות, ומדוע זכה רבינו"ל למה שזכה מפני שהיתה לו מידה כזו בהתחזקות, ומדוע זכיתי אני למה שזכיתי מפני שיש לי מידה כזו בהתחזקות, נמצא שהעיקר בזה העולם הוא להתחזק ולהאמין בו יתברך שבוודאי יהיה טוב ולא להשבר משום דבר שבעולם כלל וכלל, ויחזק את כל הסובבים אותו את אשתו ואת ילדיו ויגלה להם שבוודאי יהיה טוב ויעזור להם ככל יכלתו, וזה עיקר ההצלחה בחיים, כשהאדם זוכה לחזק את עצמו ולהכניס בדעתו שהכל ממנו יתברך, כי בכל הרעות והיסורין שיש לאדם הם ושלום אם יסתכל על התכלית היינו כוונת השם יתברך לא יהיה לו יסורין כלל, רק אדרבא יתמלא שמחה מגודל רוב הטובה שיסתכל בתכלית יסורין אלו כי התכלית הוא כולו טוב כולו אחד ובאמת אין שום רע בעולם רק כולו טוב, אך עיקר הצער שיש לאדם מהיסורין שעוברים עליו הם ושלום הוא רק מחמת שלוקחין מהאדם הדעת עד שאינו יכול להסתכל על התכלית שהוא כולו טוב ואז מרגיש הצער וכאב היסורין כי כשיש לו דעת ומסתכל על התכלית אינו מרגיש כלל הצער של היסורין כנ"ל, ועל כן אשרי ואשרי מי שיש לו שכל ודעת ובמקום להתייאש ולשבור את עצמו ואת אשתו ואת ילדיו, ולספר

להם כמה מר לו, וכמה הוא שקוע בחוכות ועובר עליו מה שעובר וכו', הוא מחזק את עצמו ואת אשתו ואת ילדיו, ומגלה להם שבוודאי יהיה טוב, ובוודאי כוונתו יתברך לעשות עמם טובה, ובסופו של דבר יוכו לכל טוב אמיתי ונצחי, ויזכו לצאת מכל החוכות גם בנשמות וכו', אשרי ואשרי הזוכה לחיות חיים טובים ונעימים כאלה כי הכל תלוי באדם בעצמו כפי איך שיכנים בעצמו אמתת מציאותו יתברך ויסתכל על התכלית של הכל.

ראיה

ואומר רביז"ל וזכה תבין דבר נעלם ונסתר מה שנמכר בנפש האדם כשיש לו יסורין גדולים רחמנא ליצלן, כגון למשל כשחותכין איזה אבר לאדם חס ושלום, אזי סותם ועוצם את עיניו בחזק, ואת זה אנו רואים בחוש כשאדם רוצה להסתכל על דבר שהוא רחוק ממנו אזי סותם את עיניו ומצמצם ומכווץ הראות כדי לכוין הראות אל הדבר הרחוק שרוצה לראות, כמו שרואין בחוש, ועל כן כשהאדם רוצה להסתכל על התכלית שהוא כולו טוב כולו אחד, צריך לסתום את עיניו ולכוין ההסתכלות אל התכלית, כי אור התכלית הזה היא רחוקה מהאדם ואי אפשר לראותו כי אם בסתימו

דעיינין שצריך לסתום את העינים לגמרי ולסוגרם בחזקה מאד אף לדחקם בהאצבע כדי לסותמם לגמרי ואז יוכל להסתכל על התכלית הזה היינו שצריך לסתום את עיניו מחיזו דהאי עלמא לגמרי, להעלים עיניו ולסוגרם מאד לבלי להסתכל כלל, על תאוות עולם הזה והכליו, ואז יוכל לראות ולהשיג אור התכלית הזה שכולו טוב ואז יתבטלו הדינים וכו', דהיינו כי עיקר הישועה של האדם היא כפי שזוכה לסגור את עיניו מחיזו דהאי עלמא ומדבק את עצמו בהקדוש ברוך הוא, וככל שעוברים על האדם יסורים גדולים יותר נמכר בנפש האדם שיסגור את עיניו בחזק גדול יותר, דהיינו שיעצום את עיניו מזה העולם, שאינו רוצה אף אחד כלל וכלל, רק את הקדוש ברוך הוא בעצמו, ועל ידי זה זוכה לישועה אמיתית וגדולה, כי עיקר הישועה היא כשזוכה להכיר בכך שאף אחד בעולם אינו יכול לעזור לו כי אם הקדוש ברוך הוא בעצמו, שאז כפי שסוגר את עיניו בחזקה כך זוכה לישועה גדולה יותר, ולכן לפעמים מביא הקדוש ברוך הוא יסורים גדולים על האדם אך ורק בשביל התכלית הזו שהאדם יסגור את עיניו וידבק את עצמו בו יתברך ועל ידי זה יזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי הזוכה להעצים

את עיניו ולהסתכל על התכלית.

ביטול

והנה כדי לזכות לעצום את עיניו לגמרי ולבטל את עצמו אל הקדוש ברוך הוא צריכים זכות גדולה, ולא כל אחד שעוצם את עיניו בשעה שיש לו יסורים סימן שזכה להתקרב אליו יתברך, כמה אנשים אנו רואים שעוצמים עיניהם ואינם מתקרבים אליו יתברך וכו', ומהיכן ידע האדם האם אינו מטעה את עצמו, אולי הוא עוצם את עיניו וחושב שהוא בטל ומבטל אליו יתברך אך באמת עדיין הוא רחוק מאד ממנו יתברך, ואומר רביז"ל ודע שאחר כך כשחוזר מהביטול אל הכלים, דהיינו המוחין אזי מתגברין היסורים וכו', אך אחר כך מקילים היסורים ומתנחמין עליהם על ידי התחדשות התורה שזוכין על ידי היסורין, כי מי שזוכה לבטל את עצמו באמת אליו יתברך זוכה לחזור מן הביטול עם חידושי תורה, וזה הסימן לכך שזכה להיות בטל

ומבטל אליו יתברך לגמרי, כשזוכה אחר כך לחדש חידושי תורה, ואפילו מי שאינו בר הכי שיוכל לחדש חידושי תורה אך על כל פנים אם זוכה אחד כך להתחדשות התורה, דהיינו שיש לו חשק חדש וגדול לעסוק בתורה הקדושה, גם זה הוא בחינת חידושין כמו שאומר מוהרנ"ת ז"ל (ליקוטי הלכות נשילת ידים שחרית הלכה ד') ועל כן העיקר הוא לעבוד על עצמו לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך כדי להמתיק ממנו את היסורים, והסימן לכך שזכה לביטול אמיתי הוא על ידי החידושי תורה והתחדשות התורה שזוכה אחר כך, ועל כן אשרי ואשרי מי שיש לו שכל וזוכה לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, וזוכה לחזק גם אחרים, ובפרט את אשתו ואת ילדיו, ומרחיב את דעתם ומראה להם שיהיה טוב והקדוש ברוך הוא בוודאי יעזור, שאז יזכה להיות חיים טובים ונעימים, וירד עליו שפע גדול מן השמים, שפע של חידושי תורה והתחדשות התורה, אשרי לו ואשרי חלקו.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ו

נתאספנו כאן כדי לדבר מגדלות של מוהרנ"ת ז"ל ונלמד עתה את התורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ו המדברת ממעלת גדולת התלמיד הזוכה להתקרב אל הרב וכיצד הוא יכול לזכות למעלות גדולות ונוראות מאד מאד בעבודת השם יתברך.

פי שניים

והנה מובא (מלכים ב' ב') שאליהו הנביא לפני שנסתלק לקח עמו את אלישע תלמידו והלכו ביחד לגלגל ושם ביקש ממנו אליהו הנביא שישב ויחכה לו מכיון שהקדוש ברוך הוא אמר לו ללכת לבית-אל, אך אלישע סירב ונשבע שילך עם אליהו הנביא, וכשהגיע לבית-אל היו שם נביאים שאמרו לו שהנה רבו הולך להסתלק היום מן העולם, והוא השתיקם, ואחר כך חזר המעשה על עצמו שאליהו הנביא ביקש ממנו שישאר שם כי הקדוש ברוך הוא שלח אותו ליריחו אך אלישע סירב בכל תוקף והלך עם אליהו הנביא ליריחו וגם שם אמרו נביאים שאליהו הולך להסתלק היום, והוא השתיקם, אחר כך ביקש אליהו הנביא מאלישע להשאר שם כי הקדוש ברוך הוא ציוה עליו ללכת לירדן,

אך אלישע לא הסכים לעזוב את אליהו הנביא בשום פנים ואופן והלך עמו לכל מקום, כי כך צריך להיות תלמיד הגון, שיהיה תמיד דבוק ברבו ויהיה מקושר אליו בלב ונפש, והנה כשהגיעו לירדן ועברו אותו אמר אליהו הנביא לאלישע (שם) "שאל מה אעשה לך במרם אלקח מעמך, ויאמר אלישע ויהי נא פי שניים ברוחך אלי, ויאמר הקשית לשאול, אם תראה אותי לוקח מאתך יהי לך כג, ואם אין לא יהיה", דהיינו שאלישע ביקש מאליהו לזכות לפי שניים ממנו ואומר רביז"ל שהנה נתקיים אחר כך באלישע פי שניים, נמצא שהיה אלישע מתפלל בכוונה יותר מאליהו רבו, כי כל הניסים והגדולות שעשה אלישע כולם היו על ידי תפילה כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגילה כ"ז) על פסוק (מלכים ב' ח') ספרה נא לי את כל הגדולות אשר עשה אלישע, ואלישע כי עבד בתפילה הוא דעבד, כי כל כוחו של אליהו הנביא היה על ידי תפילה וכמו שסיפר מוהרנ"ת ז"ל שפעם כשנכנס אל רביז"ל החל לדבר עמו בעניני עבודת ה' וכו', וסיפר לו על נסיעתו לארץ ישראל ואיך שהתפלל בראש השנה במערת אליהו בחיפה, ואמר לו אז רביז"ל

שכאשר היה במערת אליהו תיאר לעצמו איך כאן היה אליהו יושב ומתבודד ושופך את נפשו לפניו יתברך, ואמר מוהרנ"ת ז"ל שהבין מדבריו הקדושים של רביז"ל שאלוהי הנביא זכה לכל מדריגותיו הגבוהות על שעלה במערה השמימה רק בזכות שעסק תמיד בתפילה והתבודדות, כי כוחו של אליהו הנביא היה רק בתפילה לפניו יתברך ועל ידי כך פעל הכל.

בכח רבו

ואומר רביז"ל דע שאפשר שיהיה התלמיד גדול מהרב, דהיינו שיהיה לו פי שנים כרבו, ואף על פי כן הכל יהיה בכוחו של רבו, וזה בחינת (מלכים ב' ב') ויהי נא פי שניים ברוחך אלי, ברוחך דייקא שעל ידי בחינת הרוח עצמו של אליהו רבו יהיה לו פי שניים כמותו, ואת זה אפשר היה לראות אצל מוהרנ"ת ז"ל שזכה למדריגות גדולות ונפלאות עד שהיה יכול להוריד את עצמו אל כל אחד ואחד ולהחיות אותו ולהקימו מנפילתו, ותמיד היה אומר שכל זה הוא בכוחו של רביז"ל, וידוע הסיפור שפעם אחת נכנסה אדל בתו של רביז"ל אל מוהרנ"ת ז"ל והוא אמר לה שיש לו שולחן יותר יפה מהשולחן של אביה, (וכוונתו היתה לתלמידים) וכששאלה היתכן? איך יכול מוהרנ"ת ז"ל

לומר דבר כזה, ענה לה, "הכל בכוחו של רביז"ל" כי התלמיד יכול לזכות לפי שניים כרבו אבל הכל בכוחו של רבו, ובפרט כשהתלמיד עקשן גדול ואינו עוזב את רבו בשום מחיר שבעולם, ואפילו שרבו מסלקו ממנו, ואומר לו שילך, ושהוא אינו צריך אותו וכו', אם התלמיד הוא עקשן אמיתי ונשאר ללמוד אצל רבו, בסופו של דבר יזכה למדריגות גדולות ונוראות אשרי לו, ומכאן צריכים ללמוד כיצד להתחזק בהתקרבות אל הצדיק להיות חזק בעצמו לידע שיעבור עליו מה, הוא את רבו אינו עוזב, ובפרט כשהאדם זוכה להתקרב אל רביז"ל שאז מתחיל לעבור עליו מה שעובר, ויש לו צרות ויסורים ומניעות גדולות, עליו להתחזק בעצמו מאד לא ליפול בדעתו ולא לעזוב את ההתקרבות שלו לרביז"ל, אלא להיות עקשן גדול על דבר זה ואז יצליח דרכו עד שיכול לזכות לפי שניים ממש, אשרי לו ואשרי חלקו.

אלה תולדות נח

ועתה יסביר רביז"ל כיצד יכול להיות בפועל שהתלמיד יזכה לפי שניים מרבו, כי איתא שיש להצדיק בחינת שני רוחות, רוח לעילא רוח לתתא כמו שכתוב (בראשית ו') אלה תולדות נח, נח לעילא נח לתתא, וכתוב (וזה נח

ג"מ:) על פסוק זה ועיין שם בתוספתא וזה לשונו, למה נח תרי זימנא, אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא, אית ליה תרין רוחין, רוחא חד בעלמא דין ורוחא חד בעלמא דאתי, והכי תשכח בכולהו צדיקי (למה נח שתי פעמים, אלא כל צדיק וצדיק הנמצא בעולם יש לו שתי רוחות, רוח אחת בעולם הזה ורוח אחת בעולם הבא, וכך תמצא אצל כל הצדיקים) דהיינו שיש לו בחינת חיות למעלה וחיות למטה, כי באמת כל אחד ואחד יש לו בחינת שתי רוחות, דהיינו כי נשמתו יורדת מעולם האצילות והיא הרוח דלעילא שיש לו שהיא נשמתו, חלק אלוך ממעל, וכן יש לו רוח דלתתא, והכל תלוי באדם בעצמו, דהיינו אם האדם זוכה מתוך העולם הזה למשוך את עצמו אל הקדושה ורוצה לדבק את עצמו בו יתברך, על ידי זה ממשיך על עצמו רוח דלתתא, רוח קדושה, שהיא לבוש על נשמתו, כי בדקות אפילו שנשמתו ירדה עמו לזה העולם, היא עדיין מקושרת למעלה, ועל כן היא נקראת רוח דלעילא, ועל פי מעשיו של האדם בזה העולם הוא ממשיך על עצמו רוח דלתתא ועיקר השלימות היא לקשר את הרוח דלעילא עם הרוח דלתתא דהיינו כי כפי מעשיו בזה העולם כן יש לו רוח דלעילא גם כן, כי יש לו בחינת חיות למעלה וחיות

למטה, והרוח והחיות שלמעלה הוא גדול מאד מאד ובשעת ההסתלקות אזי יורד ובא למטה בחינת הרוח והחיות דלעילא, ואזי נתחבקין ונתאחדים יחד הרוח דלתתא עם הרוח דלעילא ועל ידי זה נסתלק הצדיק, נמצא שעיקר החכמה היא לעשות בימי חייו כמה שיותר מצוות ומעשים טובים ולדבק את עצמו בהקדוש ברוך הוא שאז ממשיך על עצמו רוח דלתתא ורוח דלעילא ובסופו של דבר יזכה להתדבק בו יתברך בתכלית הדביקות, כי הרוח דלעילא והרוח דלתתא שלו יתאחדו באחדות גדולה, אשרי לו ואשרי חלקו.

ענפים באילן

ואומר רביז"ל והתלמידים הם עם הצדיק משורש אחד, רק שהם תלויים בו כענפים באילן, שהאילן יונק חיותו משרשו, והענפים יונקים החיות דרך האילן, ויש בזה כמה בחינות, כי יש תלמידים שהם בחינת ענפים ויש שהם בחינת עלים, וכן שארי בחינות, כי התקרבות התלמידים אל הצדיקים נמדדת על פי התקרבותם אל השורש וככל שהם מתקרבים יותר אל השורש הם מקבלים יותר חיות, עד שיש כאלה ששואבים את כל חיותם מן השורש דהיינו מן הצדיק, וזו המעלה הגדולה של

האדם הזוכה להתקרב אל הצדיק ואפילו כשמקורב אל תלמיד של הצדיק כי (כלים פרק י"ב) כל המחובר למהור מהור, ורביז"ל אמר פעם שאם אפשר למשוך אחד מן הבוץ, בוודאי גם את מי שיאחו בו יהיה גם אפשר למשוך מן הבוץ, אשרי הזוכה להתקרב אל הצדיקים האמיתיים.

הסתלקות הצדיק

והנה בשעת הסתלקות הצדיק אזי הוא משיג הרבה יותר ממה שהשיג בחייו וכו', והרוח דלעילא והרוח דלתתא שלו מתאחדים כנ"ל, ועל כן הוא דבר גדול מאד להיות בשעת הסתלקות הצדיק ואפילו מי שאינו תלמידו של הצדיק, כי אז מתגלה הארה גדולה מאד ואפשר לקבל הרבה מאד, ובפרט תלמידיו המקושרים אליו באמת זוכים אז לקבל הארה גדולה ועצומה מאחר שהם שואבים חיות מזה הצדיק ועתה נתגלתה אליהם ההארה של הרוח דלעילא שירדה ונתחברה עם הרוח דלתתא של הצדיק, ומי שמקושר יותר להצדיק מרגיש יותר את ההסתלקות, וכמו שסיפר מוהר"ת ז"ל על עצמו כיצד ישב על הריצפה לאחר הסתלקותו של רביז"ל ובכה מרות על ההסתלקות ודיבר אז לפני רביז"ל את מה שרצה לדבר בחייו ולא היה יכול

וכו', וכן אחר כך במשך כל חייו בכה בשעת חצות על העלמת האור הגדול והנפלא הזה, ואיך שהוא עדיין סוד גדול בעיני העולם וכו' וכו', כי מי שמקושר יותר אל הצדיק מרגיש יותר את ההסתלקות של הצדיק וכיצד ניכר חסרונו וכו', ואומר רביז"ל שבחינת הסתלקות אינה דווקא כשהצדיק מסתלק מזה העולם אלא גם בחייו יש בחינת הסתלקות השם שהוא בחינת מסירות נפש ויש בחינת הסתלקות מדרגא לדרגא וכו', והתלמיד המקושר לרבו זוכה ומרגיש את כל הענינים האלה וזוכה לפי שניים באותה העת, וזוהי המעלה הגדולה של התלמיד הזוכה להיות מקושר באמת לרבו, ומקבל את כל חיותו מרבו, שבכל יום ויום שב ומקשר את עצמו אל רבו, בהתחדשות חדשה וגדולה מאד, שאז יכול לזכות למדריגות נוראות ונפלאות בעבודת השם יתברך אשרי לו ואשרי חלקו, והנה ענין זה שייך גם לאחר הסתלקות הצדיק כשזוכים להתמיד וללמוד בספרו הקדוש, וגם שם יש בחינת הסתלקות, דהיינו בשעה שהאדם מפסיק ללמוד או בשעה שהוא נופל בדעתו ואינו מרגיש את אורו של הצדיק, ועליו לדעת שאז הוא בחינת הסתלקות, ואז הוא צריך להמשיך ולחפש את אורו הגדול של רבו ועל ידי החיפוש והבקשה

שישתוקק מאד להרגיש את אורו של הצדיק וירגיש בחסרונו וכו', יזכה להמשיך על עצמו את בחינת פי שניים אשרי לו, אשרי הזוכה להתמיד בספריו הקדושים של הצדיק אשר פניו שכלו וחכמתו מצויים שם (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קצ"ב) ועל ידי שיתמיד בספריו הקדושים יזכה להמשיך על עצמו את אורו הגדול, והכל תלוי בו בעצמו, כפי התמדתו בספריו הקדושים של הצדיק, כי כל ההתקרבות אל רביז"ל תלויה רק כפי שזוכה ללמוד ולהתמיד בספריו הקדושים, אשרי הזוכה לזה

כח ופועל

ואומר רביז"ל כי קודם שמוציאין מכח אל הפועל אזי הכח והפועל נקשרים ביחד ואין הפרש ביניהם, כי סוף מעשה במחשבת תחילה, דהיינו כשאדם רוצה לעשות איזה דבר כגון לבנות בית צריך לחשוב תחילה במחשבתו איך יהיה ציור בנין ביתו, אבל כל זה עדיין במחשבה, ואחר כך כשמוציא את הדבר מכח אל הפועל אז נתחברים הכח והפועל ונתאחדים ביחד, וזה שמוכא בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע שהיה יכול לראות מכל כלי את כל המחשבות של הבעל מלאכה שעשה את הכלי, מאחר שהמחשבה והמעשה מקושרים ביחד נמצא שמחשבתו

של הבעל מלאכה מונחת בתוך הכלי ממש ומי שמוחו מוזכך ונקי יכול להבחין בכל דבר את המחשבות שמונחות בו, וזה הסוד של האות א' אשר בה יש שני יודין, ווא"ו באמצע, היוד העליונה היא כנגד המחשבה, היוד התחתונה היא כנגד המעשה, ואילו הווא"ו שבאמצע על ידה מוציאים מכח אל הפועל, וזה סוד שם הוי"ה ושם אדנ"י, שם הוי"ה הוא כנגד העולמות העליונים, ושם אדנ"י הוא כנגד העולם התחתון, וכשמחברים את שניהם יחד מקבלים את הבחינה הנ"ל, כי שם הוי"ה מתחיל ביוד ושם אדנ"י נגמר ביוד ובאמצע ישנם עוד שש אותיות, כך, יאקדונקי, כי סוד חיבור ה' שמות הנ"ל הוא קישור ויחוד העולם הזה והעולם הבא, רוחניות ונשמיות, רוח דלעילא ורוח דלתתא, שזה המחשבה שהיא הרוח דלעילא והמעשה שהוא רוח דלתתא בבחינת סוף מעשה במחשבת תחילה כנ"ל, וזהו סודה של האות א', ומכאן נובע המנהג שהיו כאלה שהיו מדפיסים בסידורים במקום שם הוי"ה רק י"י כי הוא קישור שם הוי"ה ושם אדנ"י ביחד כפי שכתוב בתיקוני זוהר, אך מובא בשם הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע שהקפיד מאד להתפלל רק בסידור שהיה מודפס בו שם הוי"ה מלא, כי דבר זה מעורר את האדם

מאד מאד אליו יתברך, כשרואה מול עיניו את שם הוי"ה, וזה בחינת הב' רוחות דלעיל רוחא דלעילא ורוחא דלתתא שיש להצדיק, בחינת ב' ידיים שמוציא מן הכח אל הפועל, שזה מה שאנו אומרים בפסוק (תהילים קמ"ה) פותח את ידיך, שהוא סופי תיבות ח'ת"ך וראשי תיבות א"פ"י שעיקר השלימות שמוציאים מכח אל הפועל הוא על ידי שזוכים לשמור על אפו שלא יכעם חס ושלום רק ידבק את עצמו בו יתברך באמת אשרי לו.

שלימות הדיבור

ואומר רבינו"ל שלהוציא מכח אל הפועל הוא על ידי שלימות הדיבור וצריך שיהיו אותיות הדיבור בשלימות, דהיינו שירגיל את עצמו לדבר הרבה אליו יתברך ועל ידי זה מקשר את העולם הזה אל העולם הבא, ועל ידי זה יזכה לראות במפלת הרשעים הרוצים להזיק לו, כי במפלת הרשעים אי אפשר לראות כי אם על ידי שלימות הדיבור, על ידי שהוא דבוק בהקדוש ברוך הוא שאז אף אחד בעולם אינו יכול להזיק לו, וזו שלימות האמת, כי עיקר שלימות מידת האמת היא כשהאדם אינו צריך ואינו זקוק לשום דבר מאף אחד, רק מהקדוש ברוך הוא בעצמו, כי ברגע שהוא צריך

אחרים, אזי אין לו אמת, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ו') כיון שנצרך אדם לבריות משתנה פניו ככרום, דהיינו כי אינו יכול לאחוז במידת האמת, ואינו יכול להתפלל ברכים, כי מאחר שזקוק לכסף, או כבוד, או כל דבר אחר מבני אדם, על ידי זה חסר במידת האמת שלו, כי נכנסים בו כל מיני מחשבות שצריך לעשות תנועות משונות או למחוא כף בתפילתו כדי למצוא חן בעיני אנשים וכו', ואין זה אמת כלל, רק עיקר שלימות מידת האמת היא כשהאדם אינו צריך אף אחד רק את הקדוש ברוך הוא בעצמו ואינו זקוק לכסף או כבוד או כל דבר אחר מבני אדם, שאז הוא יכול להתפלל לפניו יתברך באמת בלי שום פניות זרות אחרות, וזה שאנו אומרים בכל יום ויום (תהילים קמ"ז) אהללה ה' בחיי, דהיינו שאני מתפלל להקדוש ברוך הוא בחיי, שאני חי בעצמי מבלי שאצטרך לטובתם של אחרים כלל וכלל, ואז הרשעים אינם יכולים לעשות לו מאומה מאחר שהוא דבוק כל כך בו יתברך ואינו זקוק לטובתם של אחרים וממילא אינו מפחד מאחרים, וזה סוד הצלחת האדם בחייו שיאחז בשלימות במידת האמת ויצטרך רק את הקדוש ברוך הוא ולא את אף אחד אחר, ומי שאוחז במידת האמת במדריגה זו, לא חסרה לו אף פעם

פרנסה אלא יורד אליו שפע גדול
מאד מן השמים אשרי לו ואשרי
חלקו.

מניעות

וכדי לראות אם רצונו של האדם
הוא להדבק אליו יתברך באמת
על ידי זה מזמינים לו מניעות, כדי
להגביר את החשק שלו להתקרב
אל הקדושה, ועל כן בכל דבר
שצריך האדם לעשות ליהדותו,
ובפרט כשצריך לו לעשות דבר
גדול שכל יהדותו תלוי בוה כגון
לנסוע לצדיק אמיתי, אוי מזמינים
לו מניעה וזאת המניעה היא
בשביל החשק כדי שעל ידי זה
יהיה לו חשק יותר לעשות אותו
הדבר, וכשהאדם זוכה להתגבר
על כל המניעות ומדבק את עצמו
בהקדוש ברוך הוא ואינו מסתכל
על שום דבר אחר, על ידי זה זוכה
לשבור את כל המניעות ולהוציא
מן הכח אל הפועל את הכל,
אשרינו ואשרי חלקינו שזכינו
לדעת מאורות צחצחות כאלה
חבלים נפלו לנו בנעימים, ועל כן
עלינו להתמיד הרבה בספריו

הקדושים של רבינו"ל ולהחזיק את
עצמינו אצל הצדיק האמת שיכול
לעזור לנו ולגלות לנו כיצד באמת
להתקרב אליו יתברך, אשרי
הזוכה להיות מקושר להצדיק
באמת, שאז יזכה להמשיך על
עצמו אור גדול ונורא ויזכה לקבל
פי שניים, והעיקר שלא יטעה את
עצמו, רק ידע היטב שעליו
להתגבר על כל המניעות
העומדות לפניו והכל רק כדי
להמשיך על עצמו חשק יותר גדול
כדי לראות אם הוא רוצה באמת
להתקרב אל הקדושה, ובאמת כל
אחד ואחד צריך לחקוק בעצמו
דברי התחזקות אלה, שבהם
תלויה כל ההתקרבות של האדם
אל הצדיק, שידע שכל המניעות
הם אך ורק כדי לבחון אם כוונתו
היא באמת, והוא רוצה להתקרב
אל הצדיק ולהיות דבוק בו יתברך,
וכשהוא זוכה לעבור על הכל ואינו
מסתכל על שום מונע ומעכב על
ידי זה ממשיך על עצמו כל טוב
אמיתי ונצחי, עד שיכול לזכות לפי
שניים מרבו, והכל בכוחו הגדול
של רבו, אשרי לו ואשרי חלקו,
אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ז

הנוראים והנפלאים שלו, ואת מידת האמת שלו, הוא אינו חפץ ואינו זקוק לשום דבר, ובפרט לא לכבוד, וכמו שאמר רביז"ל פעם אחת שמי שיזכה להתקרב אליו כבר לא יוכל להרים את הראש, דהיינו שלא ירצה להתנשאות על זולתו ויחפון בכבוד וכדומה.

כבוד

והנה חכמינו הקדושים אומרים (גדה מ"ה): על הפסוק (בראשית ב') ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח וכו', ויביאה אל האדם, חד אמר מלמד שנתן בה בינה יתירה, וחד אמר מלמד שקלעה לחוה והביאה אל האדם עיין שם, ועל מאמר זה של חכמינו הקדושים מגלה לנו רביז"ל סוד נורא ונפלא ואומר, הנפש היא יקרה מאד וצריך להיות זהיר בה ולשמרה מאד, כי הנפש היא רוחנית, חלק אלוך ממעל ממש, על כן צריכין ליותר מאד כשבא איזה כבוד חדש לאדם כי הכבוד הוא אם כל חי והוא שורש כל הנפשות, וכשהנפש מסתלקת היא מסתלקת אל הכבוד שהוא שרשה בכחיות (ישעיה ג"ח) כבוד ה' יאספך שהסתלקות ואסיפת הנפשות הם לתוך הכבוד כי שם שורשם, ועל

כשזוכים ללמוד את ספריו הקדושים של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה, ומי שרגיל ללמוד בהם בכל יום, זוכה לחיות חיים נעימים ומאושרים, ולכן אנשי שלומינו היו מקפידים ללמוד בכל יום ספרי רביז"ל ולא עוד אלא שהיו מתחילים את היום עם לימוד ספרי רביז"ל ועל ידי זה היה נמשך עליהם יום אחר לגמרי, יום מלא השתוקקות אליו יתברך, והנה מלבד הלימוד של כל אחד בכל יום ויום בספרי רביז"ל כדאי מאד להתאסף בכל שבוע ללמוד שיעור ברבים בספרי רביז"ל כי כשזוכים ללמוד ברכים נתחדשים חידושים נוראים ונפלאים שאינם נתחדשים כאשר לומדים ביחידות, כי כאשר מתאספים יהודים רבים, מתאספים חלקי הכבוד שלהם שהם חלקי השכינה וממילא מתחדשים חידושי תורה נפלאים, והיום נלמד את התורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ז ששם מדבר רביז"ל מענין הנפש של האדם והכבוד שהוא מקבל וכו', ובאמת מי שזוכה להיות מקורב לרביז"ל מסתכל על כל הענין של כבוד בענין אחר לגמרי, מאחר שהוא בעצמו אינו רוצה ואינו זקוק לכבוד, כי הזוכה להתקרב אל רביז"ל זוכה להכניס בעצמו באמת את הלימודים

כן כשבא כבוד חדש לאדם צריך לזוהר ולהשמר כי אולי בא הכבוד חס ושלוש בשביל הסתלקות כדי שתסתלק הנפש אל הכבוד שהיא שורשה, היינו כי כאשר נותנים לאדם כבוד הוא צריך להזוהר ולהשמר מזה מאד, כי זה שאנשים מכבדים אותו ועושים ממנו מציאות וכו', הוא דבר מסוכן מאד, כי עיקר התכלית של האדם בחייו בעולם הזה הוא לצמוח ולגדול ולהתקדם בעבודת השם יתברך, וכמו שנילו לנו חכמינו הקדושים ואמרו (אבות ה') בן חמש למקרא, בן עשר למשנה, בן י"ג למצוות, בן חמש עשרה לתלמוד וכו' וכו', דהיינו כי בכל פעם מתווספים לו מוחין חדשים והוא יכול לעלות ולהתעלות בעבודת הבורא יתברך שמו וכך כשהולך וגדל ומתגדל יותר ויותר, נכנסת בו ההכרה ש"מלא כל הארץ כבודו" וככל שהוא מוסיף ללמוד תורה ולקיים מצוות, כל אחד כפי גילו ומדריגתו וכו', כך נכנס בו יותר הענין הזה שיודע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ומלא כל הארץ כבודו, דהיינו שמבין שהכבוד שייך רק להקדוש ברוך הוא, וכשזוכים לחיות באופן כזה אזי זוכים להמשיך על עצמו כבוד אלקי גדול, כי הוא זוכה להוציא את תכלית הבריאה מן הכח אל הפועל, דהיינו להכירו יתברך ולהיות קרוב אליו יתברך אשר זה

עיקר תכלית הכבוד, ואז כשהאדם נסתלק מזה העולם לאחר שזוכה להשיג את המוחין המתחדשים בכל פעם כנ"ל על ידי זה מתחבר הכבוד שלו בזה העולם עם הכבוד שלו בעולם העליון, וכך נסתלק, וכל זה מדובר כמובן בענין רוחני דק מאד, של כבוד אלקי, התלוי בכך שהאדם יכיר ש"מלא כל הארץ כבודו", ואין הכוונה כלל לכבוד גשמי שנעשה לקטני הדעת שזוהי ההשגה שלהם בכבוד, ואף על פי שהכבוד החיצוני גם בו יש ענין, וכמו שסיפר מוהר"ת ז"ל שלולי ראה אצל רביז"ל פמוטים של כסף לא היה יכול להתקרב, ואף על פי שהיה צדיק וגאון גדול מאד בשעה שהתקרב, בכל אופן עשה הענין של הכבוד החיצוני עליו רושם, וכל שכן על שאר אנשים פשוטים שנפלו בדעתם כל כך, עד שאינם מבינים מהו ענין כבוד אלקי, ונדמה להם שעיקר הכבוד הוא שמושיבים את פלוני במקום מכובד, או שעושים ממנו מציאות וכו', ועל פי זה הם מבינים בדעתם השפלה שכנראה בן אדם זה הוא מישהו מיוחד, כי אחרת לא היו מורחים לעשות בשבילו את הדברים הללו, אך מכל ענין הכבוד החיצוני אין אנו מדברים כרגע, וכוונתו של רביז"ל היא לענין כבוד אלקי, כבוד נסתר שאף אחד אינו רואה ואינו מבין, כי זה תלוי רק באדם בעצמו כפי

איך שהוא זוכה להשיג שמלא כל הארץ כבודו, ומדבק את עצמו בו יתברך באמת, וכאשר האדם מקבל כבוד, הוא צריך להזהר מאד מאד לראות האם הכבוד האלקי הזה שבא עליו כעת אינו בשביל הסתלקות כנ"ל, כי בשעה שיש לאדם כבוד, הן כבוד גשמי, והן כבוד אלקי, דגים את האדם בשמים לראות האם הכבוד הזה מגיע לו באמת או שמא לא, ועל כן אנשי שלומינו בכל הדורות, היו נוהרים מאד מאד לברוח מכל הענין של כבוד, והיו אומרים, עדיף שלא יכבדו אותי ולא ידונו אותי, כי הכבוד בא עם דין, ולכן כשבא כבוד חדש להאדם הוא צריך להזהר מאד כנ"ל והנה מידה טובה מרובה ועל פי רוב הכבוד הוא למובה ולא לענין הסתלקות, אך מאחר שלפעמים בא הכבוד בשביל הסתלקות, צריכים להזהר מאד לקבל את הכבוד כראוי בקדושה רק לשמו יתברך, ולגלות על ידי זה את אמתת מציאותו יתברך לכל מי שרק יכול, אשרי הזוכה לזה.

פנים

ואומר רביז"ל וצריך לראות שיהיה פנים אל הכבוד, דהיינו כאשר יש אדם שאנשים מכבדים אותו, הוא צריך לראות לנצל את הכבוד הזה בקדושה ובטהרה,

דהיינו לגלות על ידו את אמתת מציאותו יתברך ולקרב בני אדם אל הקדוש ברוך הוא, כי מאחר שבני אדם מכבדים אותו ויש לו השפעה עליהם, עליו לראות שיהיה פנים להכבוד, שיגלה על ידו את הקדוש ברוך הוא ולא יקח את הכבוד לעצמו, כי כאשר האדם לוקח את הכבוד לעצמו אז הוא מסוכן מאד מאד שלא יסתלק חס ושלום, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים על יוסף הצדיק שנסתלק בגיל מאה ועשר, בקיצור ימים יותר משאר השכמים, (כרכות נ"ה) יוסף מת קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות, עיין שם, נמצא שהכבוד יכול לגרום לאדם קיצור ימים בגשמייתו, וכן גם מחמת שבן אדם שיש לו כבוד בזה העולם יש לו שונאים רבים מאד ורודפים אותו מאד מחמת קנאה על כבודו, כי כל מחלוקת שאינה לשם שמים, היא מחלוקת הנובעת מתוך קנאה, שמקנא את השני שיש לו כבוד או כסף וכו', וזה גורם לו קיצור ימים, ועל כן אנשי שלומינו תמיד הסתירו את עצמם שלא ידעו מי הם ומה מעשיהם וכו', והתרחקו מאד מאד מן הכבוד כדי לא לגרום לעצמם צרות ומחלוקת וכו', ואף על פי שכל זה לא עוז להם הרבה וכמו שאמר פעם רביז"ל "אין זה משנה איך שתתפללו תמיד ידעו שאתם ברסלבר", וממילא ידעו מי הם

ונתעוררה עליהם מחלוקת, כי מאחר שהאדם יש לו שכל והוא מקיים באמת את רצונו של רביז"ל ויש לו התבודדות וכו', ואז נמשך עליו כבוד אלקי גדול מאד, כבוד נסתר שאף אחד אינו יודע אותו, אך באמת אז נמשכת עליו גם מחלוקת מאחר שזכה לכבוד אלקי גדול, ואז מתעוררים המקטרגים כנ"ל, ועל כן אשרי ואשרי מי שעל כל פנים אינו מטעה את עצמו ומתקרב אל האור הגדול הזה באמת, כי אחרת הוא סובל מכל הכיוונים, מצד אחד צוחקים עליו שנעשה ברסלבר, ומן הצד השני הוא אינו חסיד ברסלב כלל, מאחר שאינו עוסק בהתבודדות, כי חסיד ברסלב אמיתי הוא רק זה שעוסק בהתבודדות, תפילה בינו לבין קונו, ושופך את נפשו לפניו יתברך ברחמים ותחנונים אשר זה הסימן המובהק ביותר לכך שהוא מקבל בעצמו את אורו הגדול של רביז"ל, כי עיקר ההתקרבות אל רביז"ל תלויה אך ורק בדבר הזה כפי שמרגיל את עצמו להתבודד לפניו יתברך, ועל כן פירש רביז"ל את המשנה (תרומות א') "סתם חרש שאינו שומע ואינו מדבר", דהיינו שכאשר האדם הוא חרש ואינו זוכה לשמוע את קולו של הצדיק על ידי זה אינו יכול לדבר לפניו יתברך, כי הא בהא תליא, וכפי שזוכה להכניס בעצמו את אורו הגדול של הצדיק כן זוכה לעסוק

בתפילה והתבודדות, וכפי שזוכה לעסוק בתפילה והתבודדות, כן זוכה להמשיך על עצמו אור נורא ונפלא, כבוד אלקי, כבוד אלקים הסתר דבר (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ז), ומזה נמשך שבני אדם חולקים עליו כנ"ל מאחר שמקנאים בו על כך שזכה להמשיך על עצמו אור נורא ונפלא מאד מאד, אשרי ואשרי הזוכה להמשיך על עצמו אור גדול ונפלא זה על ידי שמקיים בפועל ממש את עצותיו הקדושים של רביז"ל ומתבודד לפניו יתברך ושופך לפניו את שיחו ותפילתו, ומדבק את עצמו באמת אליו יתברך, שאז יאיר עליו אור גדול נורא ונפלא מאד אשרי לו, ואנשי שלומינו סיפרו שלפני המלחמה היה בפולין אפיקורס גדול מאד שהיה כותב בעיתונים את דברי הכפירות והאפיקורסות שלו, והיה נחשב להוגה דעות שלהם וכו', ודרכו היתה ללכת לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ולעשות ליצנות ממה שהיה שומע שם וכו', ופעם אחת נכנס לבית המדרש של חסידי ברסלב בוורשה ושמע שם שיעור בליקוטי מוהר"ן ויצא משם אדם אחר לגמרי, ולמחרת כתב בעיתונו שאמש היה בין קבוצת יהודים כאלה שזה עתה חזרו מן הקדוש ברוך הוא, דהיינו מאחר שעסקו בתפילה והתבודדות ודיברו דיבורי אמונה פשוטים כאלה, הרגיש ממש כאילו זה עתה

חזרו היהודים הללו משיחה עם הקדוש ברוך הוא, וכן סיפר שנכנס בד"ן ודברים עם אחד מאנשי שלומינו והציע לפניו כמה קושיות וספיקות שיש לו באמונה הקדושה רחמנא ליצלן וכו', והלה מאנשי שלומינו הפסיקו באמצע דיבורו ואמר, מה אתה שואל ומקשה קושיות עליו יתברך? הלא זה עתה דברתי עמו יתברך!!! ודברים אלו שנאמרו בתמימות ופשימות גדולה, עשו על האפיקורם הנ"ל רושם גדול מאד מאד עד שנתעורר מאד לחזור לאמונה הקדושה, כי מי שעוסק בתפילה והתבודדות נמשך עליו אור גדול, וכבוד אלקי מאיר עליו, עד שזוכים להרניש זאת עליו, ועל כן לפעמים חולקים עליו מחמת קנאה ושנאה וכו', אשרי הזוכה לאור הזה, והנה על כל פנים מי שזוכה לאור הזה, לכבוד הזה, צריך לראות שיהיה פנים להכבוד כנ"ל, דהיינו שינצל את הכבוד שנותנים לו כדי לנלות ולפרסם בעולם את אמתת מציאותו יתברך, ואיך שמלא כל הארץ כבודו, ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל.

שולחנו של אדם

ואומר רביז"ל וצריך לראות שיהיה פנים אל הכבוד כי על ידי תאוות אכילה אזי נפגם הכבוד

ואין לו פנים, כי שולחנו של אדם הוא בחינת כתר מלכות, והוא בחינת כבוד בבחינת (תהילים כ"ד) מלך הכבוד, כי הכבוד הוא בחינת מלכות וכשפוגם באכילה אזי נפגם הכבוד ואין לו פנים, בבחינת (דברים ל"א) והסתרתי פני והיה לאכול, שעל ידי תאוות אכילה חס ושלום הוא הסתרת פנים, אבל על ידי מיעוט אכילה שמשבר תאוות אכילה על ידי זה הוא נשיאות פנים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות כ'): ישא ה' פניו אליך וכו', וכי לא אשא פנים לישראל שאני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקין מכזית ועד כביצה, נמצא שעל ידי שיבור תאוות אכילה שמדקדקים מכזית ועד כביצה על ידי זה הוא נשיאות פנים וזה בחינת (יחזקאל מ"א) וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה', לפני ה' דייקא, בחינת הארת פנים על ידי השולחן דהיינו על ידי אכילה בקדושה, נמצא שעיקר הכבוד נשמר על ידי אכילה דקדושה, וכמו שאמר רביז"ל שעיקר שיבור תאוות אכילה הוא על ידי אכילה בדרך ארץ גדול, לאכול תמיד כמו שיושבים לפני אדם גדול, שאז כוודאי האדם מתנהג בדרך ארץ גדולה, וכן בשעה שזוכה להכניס עני על שולחנו, ואומר דברי תורה על שולחנו וכו', שאז ממשיך עליו כבוד אלקי גדול, כי עיקר כבודו של האדם נמדד באכילתו, האם

אוכל כמו אדם, בדרך ארץ גדולה, או האם נופל לתוך תאוות אכילה, ואוכל כמו בהמה וחיה, שמאבד את עשתונותיו כשרואה את האוכל לפניו, וכאשר זוכה לאכול כמו אדם בדרך ארץ גדולה, על ידי זה יש לו הצלחה גדולה ונמשך עליו אור גדול, כבוד אלקי אמיתי אשרי לו, מה שאין כן כשהאדם נופל לתאוות אכילה אזי הוא נחשב כמו כלב רחמנא ליצלן, שעליו נאמר (ישעיה נ"ז) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה, כי מאחר שנפל לתאוות אכילה על ידי זה יונקים משם מנהיגים עזי פנים שאינם מגלים את הקדוש ברוך הוא וחולקים על כבודו יתברך, וחושבים לעצמם שכל מי שהוא עז פנים הוא מצליח יותר, וזה שאנו מבקשים ממנו יתברך בכל יום יום שתצילני היום ובכל יום מעזי פנים ומעזות פנים, וכך מתחילים את כל הבקשות שינצל מדברים רעים, כי עזי פנים ועזות פנים הוא הדבר הגרוע ביותר, שאז נופל כבודו יתברך ומתגברת האפיקורסות בעולם, והכל תלוי כפי שולחנו של האדם, דהיינו כפי שמקדש את אכילתו, ואם זוכה לאכול בקדושה וטהרה, ועל ידי אכילתו מגלה את הקדוש ברוך הוא, על ידי זה ממשיך על עצמו אור גדול ומתרחק מעזי פנים ועזות פנים, מה שאין כן להיפך שמרחיק מעצמו את אורו יתברך

חס ושלום.

צדיק

ואמר רביז"ל וכשנופל המלכות והכבוד להעזי פנים כנ"ל אזי היא בחינת צדק, כי אות צדיק הוא יוד נון, היינו כי האות צ' היא מורכבת מן האותיות יו"ד ונו"ן, (כזה צ') והיו"ד היא בהחזרת פנים מן הנו"ן שהיא בחינת מלכות בחי' (תהלים ע"ב) לפני שמש ינון שמו, היינו בחינת הסתרת פנים דהיינו שאין להכבוד פנים כנ"ל, כי כאשר זוכים לחבר את היו"ד והנו"ן, י' היא החכמה, כי י' על שם החכמה נאמרה כמו שפירש רש"י על הפסוק (שמות מ"ז) אז ישיר משה, נמצא שיו"ד היא כנגד החכמה עילאה, ואילו הנו"ן היא כנגד המלכות, וכמו שכתוב (תהלים ע"ב) לפני שמש ינון שמו, וכאשר זוכים לייחדם ביחד על ידי זה זוכים להקרא בשם צדיק, כי עיקר שם צדיק נקרא על מי שזוכה לייחד ולאחד חכמה עילאה וחכמה תתאה, מה שאין כן מי שאינו זוכה לייחד את החכמה עילאה עם החכמה תתאה, ומפריד את היו"ד מן הנו"ן על ידי זה אינו נקרא צדיק אלא צדק, והוא נותן כח לכל אלו העזי פנים כנ"ל ואזי אין שום עצה אחרת אלא ללכת להממשלה של העכו"ם ולבקש ממנה כח כדי להלחם ולהוציא את המלכות מבין

הקליפות, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לשמור את עצמו מכל מיני עזי פנים, וכן נוהר שלא להיות עז פנים בעצמו, ועל ידי זה זוכה לטוב אמיתי ונצחי.

צדקה

ואומר רביז"ל שעיקר העלאת הכבוד והמלכות מן העזי פנים וכו', הוא על ידי צדקה בבחינת (משלי י') צדקה תציל ממוות, דהיינו שעל ידי צדקה מעלין ומצילין אותה מבחינת (משלי ה') רגליה יורדות מוות, ועושינ מצדק, צדקה, דהיינו שממשיך על עצמו ה' חסדים שהוא בחינת צדקה, ועל ידי זה נופלים ומתבטלים כל העזי פנים והמלכות יוצאת מן הקליפות, וזה גודל כוחה של הצדקה, שהיא שקולה כנגד כל המצוות כולן (כבא בתרא י') כי על ידי שנותנים צדקה יכולים לעזור מאד מאד לגלות את מלכותו יתברך בעולם, כי יכולים לעזור לעניים ולהקים בתי ספר ותלמוד תורה וישיבות ומקוואות וכו', אך רואים בחוש שבני אדם מזלזלים מאד מאד במצווה זו ועוברים ימים שלמים שאינם נותנים צדקה בשעה שעל ידי מספר פרומות היו יכולים לעזור להציל יהודים רבים, ובפרט על ידי שהיו נותנים כמה פרומות על מנת להדפיס את ספרי הצדיק, שבהם מגלים להמון העם אמונה

פשוטה ובמחון בו יתברך ובוה משנים את דרך חייהם, ועל כן אשרי ואשרי מי שמרגיל את עצמו לתת בכל יום אפילו רק כמה פרומות לצדקה למען זכות גדולה וחשובה זו שעל ידה זוכים להציל יהודים שנפלו בין הקליפות להעלותם משם על ידי שמגלים להם את אמתת מציאותו יתברך, ומוהר"ג ז"ל פעם אמר שעל הדפסת ספרי רביז"ל נאמר הפסוק (תהילים קי"א) צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת, וכמו שפירשו חכמינו הקדושים (כתובות נ') על הפסוק (שם) הוון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד, זה הכותב ספרים ומשאילן לאחרים, עיין שם, שזה עולה על הדפסת ספרי הצדיק האמת שעל ידם זוכים לקרב נשמות ישראל אליו יתברך (עיין ליקוטי הלכות ברכת השחר הלכה ה') כי על ידי כמה פרומות שנותנים להדפסת הספרים הקדושים זוכים ומזכים אחרים בלימוד תורה הקדושה ובתפילה והתבודדות, וכל הזכות הזאת הולכת על מי שנדב את הפרומות הללו להדפיס קונטרס שעורר מישחו ללמוד במשך כל חייו וכו', ולכן זוהי מצוה גדולה לעזור ולתמוך בהדפסת והפצת הספרים הקדושים שעל ידי זוכים להחיות אנשים ולהוציאם מן הבוץ ועל ידי זה מוציאם את הכבוד מן הגלות ומחזירים אותו מן הסיטרא אחרא אל המביני

מדע שהוא היפך נפילת הכבוד אל העזי פנים שהם נקראים (ישעיה נ"ו). המה רועים לא ידעו הבין, ועכשיו חוזר אל המביני מדע וכל השונאים נופלים, כי כל השונאים נגרמים על ידי מותרות המח ועל ידי שיש מחלוקת על האדם על ידי זה מוככים את מוחו ועל ידי זה נופלים סוף כל סוף השונאים, וזה שאמר רבינו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ו') שמי שזוכה לכבוד אלקי, אין עליו מחלוקת, מאחר שנאמר "כבוד אלקים הסתר דבר", שכבוד זה הוא נעלם ונסתר ועל כן אין חולקים מאחר שאין יודעים עליו, אך מי שיש לו כבוד גשמי עליו יש מחלוקת, ועליו נאמר (משלי כ"ה) כבוד מלכים חקור דבר, שכולם חוקרים האם הוא ראוי להכבוד הזה וכו', ולכאורה נשאלת השאלה הפשוטה, הלא ראינו במשך כל הדורות שעל כל הצדיקים האמיתיים היתה מחלוקת גדולה, החל ממש רבינו ע"ה שהיתה עליו מחלוקת גדולה וסבל צרות ויסורים מקרה ועדתו ומשאר המחלוקות, עד שהתרגום יונתן מפרש על הפסוק, ויפול משה על פניו "מפני הבושה", דהיינו מאחר שהעלילו עליו מה שהעלילו נפל על פניו מרוב בושה, ומשה רבינו בוודאי היה צדיק אמיתי, צדיק גדול שזכה לכבוד אלקים, שעליו נאמר הסתר דבר, ואם כן מדוע לכאורה היתה עליו מחלוקת? הרי

הכבוד האלקי היה צריך להיות מוסתר מכל העולם כולו? וכן כל הצדיקים האמיתיים בכל הדורות אחרי משה רבינו, הנביאים והתנאים והאמוראים וכל הצדיקים עד ימינו אלה, תמיד יש עליהם מחלוקת גדולה מצד שונאים וכו', ואם כן כיצד אפשר להבין את דבריו הקדושים של רבינו"ל שאמר שמי שזוכה לכבוד אלקי שעליו נאמר כבוד אלקים הסתר דבר, עליו אין מחלוקת? אך באמת המחלוקת שעל הצדיקים האמיתיים אינה מחלוקת כמו שיש על אלה שיש להם כבוד מלכים, אלא סוג אחר של מחלוקת לגמרי (עיין פירוש "שפת הנחל" על התורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ו') כי הצדיקים הגדולים האלה שעבדו כל ימיהם על עצמם ומקמנותם זיכנו את עצמם מאד מאד ודבקו את עצמו בו יתברך בתכלית הדביקות וכו', ועל כן מן השמים חוששים שמא יפלו באיזה גאווה או פניות וכבוד וכו', ועל כן מזמינים עליהם נחשים ועקרבים החולקים עליהם ומחלישים את דעתם וכו', ועל ידי זה זוכים לשמור את מדרגתם ואין להם שום פניות וכו', ואינם רוצים שום כבוד כלל, רק רוצים לדבק את עצמו בו יתברך, ואם כן נמצא שהמחלוקת הזו שיש על הצדיקים היא המקיימת אותם, כי על ידה זוכים להדבק יותר ויותר בו יתברך וזוכים להחזיק מעמד לא ליפול

באיזה גיאות וישות הם ושלום וכו', כי על ידי השונאים האלה המתנברים עליהם שהם באים ממותרות המה, הם מזכים אותם לזכך את מוחם יותר ויותר, עד שאינם נופלים ממדריגתם, וזוכים למח צח וצלול, ועל ידי זה בסופו של דבר נופלים ומתבטלים כל השונאים לגמרי, ועל כן כל הענין הוא לטובה גדולה בשביל הצדיקים הגדולים הדבוקים בו יתברך בתכלית הדביקות שדייקא על ידי המחלוקת זוכים להחזיק מעמד וכן על ידי המחלוקת ועל ידי זה שנזדכך מוחם על ידי זה נופלים ונתבטלים מהם כל השונאים כנ"ל.

בינה יתירה

ואומר רביז"ל שזה מה שאנו מוצאים שערות קלועין שיש בבני אדם שקורין קאלטינים, שהעולם חוששין לקצצם רק שיפלו מאליהם היינו כשיש הרבה מותרות במה אזי מוטבע בטבע האדם שיצאו שערות קלועין, כדי שעל ידי קליעותן והתחברותן יינקו ביותר ויקבלו ויוכלו לינק כל המותרות הרבה שבמה, ועל כן אין נקצצין קודם זמנם כי יוכלו להזיק להמה וכו', שזה שאנו רואים בחוש הרבה פעמים שיש בני אדם ששערותיהן קלועים, ואצל אומות העולם רואים זאת ביותר, וביותר אצל הכושים שאצלם השערות

מאד קלועים ומסובכים אחת בשניה מרוב המותרות שיש בהם, ושערות כאלו אין קוצצין כי זה מזיק למח ועל ידי שהשערות קלועין אחד בהשני על ידי זה הם יונקין את מותרות המוח וכו', ואומר רביז"ל שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים על הפסוק (בראשית ב') ויבן אלקים את הצלע אשר לקח וכו', ויביאה אל האדם (גדה מ"ה): חד אמר מלמד שנתן בה בינה יתירה וחד אמר מלמד שקלעה לחוה והביאה אל האדם, ובאמת אין מחלוקת בין השני מאן דאמר, ופירוש הענין הוא כי עיקר כבודו של האדם בא לו על ידי אשתו, כי עד שאינו מתחתן אין לו כבוד, כי מסתכלים עליו ברחמנות שעדיין לא התחתן, והוא בחור מבוגר, ואין לו מלית, שהיא הבגד המביא לאדם כבוד וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קי"ג) מאניה דאדם מכבודותיה, דהיינו שבגדיו של האדם הם הכבוד שלו, שזה עולה כמובן על המלית שהוא מקבל כאשר הוא מתחתן, וכן אחרי שהוא מתחתן, יש לו בית משלו, ועל ידי זה יש לו כבוד, וכן יש לו ילדים משלו, ועל ידי זה יש לו כבוד וכו' וכו', נמצא שעל ידי שהאדם מתחתן על ידי זה נמשך עליו כבוד גדול, וכשהאדם זוכה להשתמש בכבוד הזה בקדושה וטהרה והוא מכבד את אשתו,

ומדבר עמה דיבורים חמים, ושומר על שלום ביתו וכו', על ידי זה ממשיך על עצמו בחינת בינה יתירה, שזוכה למח נקי ומזוכך מאד מאד והמח מאיר לו מאד, מה שאין כן כאשר אינו שומר על כבודו, ואין לו שלום בית וכו', על ידי זה הוא בחינת שקלעה לחוה וכו', בחינת שערות קלועים שהם מותרות המח כנ"ל, כי מוחו אינו מזוכך והוא אינו זוכה לכבוד הזה כנ"ל, וזה שראו אצל אנשי שלומינו בכל הדורות שמי שזכה הטה את אשתו אליו לנמרי עד שנתבטלה לנבי רצונו כי מרוב שזכה לשמור על שלום ביתו, ובנה לעצמו בית חם מלא אהבה אחווה וריעות וכו', על ידי זה זכה ואשתו נעשתה לו עוז לכל הענינים של הקדושה, וכן זכה שתנתן באשתו בינה יתירה שתדע כיצד להתנהג בבית וכיצד להיות לו לעוז, אך כל זה תלוי כפי איך שהאדם מנצל את הכבוד שלו, שהוא אשתו, ואם הוא זוכה להקדמות האמיתיות והנכונות הרי הוא זוכה להפוך את חייו לחיים טובים אמיתיים ונעימים אשרי לו ואשרי חלקו.

אהבה ויראה

ואומר רביז"ל שמאחר שהכבוד הוא אם כל חי, דהיינו כי הכבוד הוא בחינת אשה כנ"ל, ואשה מולידה ילדים וכו', כך צריך האדם

לראות שהכבוד שניתן לו יוליד אהבה ויראה, דהיינו שיתפלל אליו יתברך ביראה ואהבה והלידה תהיה בלי קישוי וכו', רק לידה בנקל וכו', אך לפעמים האדם נופל ויש עייפות להנפש וכו', כי כשמתפללים בלא לב על ידי זה נטרחק הנפש מן הכבוד בבחינת (ישעיה כ"ט) בשפתיו כבודני ולבו רחק ממני, כי מאחר שניתק את הכבוד מן הקדוש ברוך הוא, אך על ידי שזוכה להתקרב באמת אל הצדיק על ידי זה זוכה לקבל ממנו עצות אמיתיות כיצד להתפלל עם לב וכיצד להתלהב בתפילתו באופן שיוכל לזכות להוליד אהבה ויראה כנ"ל, וכמו שמספרים על ר' שמשון מאומין שהיה נכדו של רביז"ל שתפילתו היתה בעריבות ומתיקות גדולה מאד מאד וכן כל מדר הנהגתו, אמירת התהילים שלו, ותיקון הכללי שאמר על הציון הקדוש וכו', וכן ההתבודדות שלו הכל היה בנועם ומתיקות גדולים מאד מאד ולכך זכה על ידי שהיה מקורב באמת אל הצדיק, וכן ראו אצל כל אנשי שלומינו בכל הדורות שלא הטעו את עצמם ועסקו בתפילה והתבודדות ביראה ואהבה אמיתית, ולכל זה זכו רק בזכות שהתקרבו אל הצדיק, אשרי ואשרי הזוכה לדבק את עצמו אל הצדיק האמת שעל ידו יזכה לכל טוב אמיתי ונצחי ויזכה לקבל את הכבוד כפי שצריך והעיקר הוא

שיש לאדם וכשהאדם הוא עז פנים
 אין לו שום שייכות ושום קשר עם
 הקדושה ובוודאי שאינו יכול
 להקראות על שם הצדיק האמת,
 אלא הוא ממעה את עצמו וממעה
 את אחרים, ועל כן אשרי מי
 שמכנים בעצמו לימודים נפלאים
 אלה, וזוכה לזכך את מוחו,
 ולהמשיך על עצמו כבוד אלקי
 אמיתי, בבחינת כבוד אלקים
 הסתר דבר, שאז יזכה לכל טוב
 אמיתי ונצחי, אשרי לו ואשרי
 חלקו, יהי חלקינו עמו, אשרינו
 ואשרי חלקינו, שזכינו להתקרב אל
 אורות צחצחות כאלו.

להתרחק מן העזי פנים שיש בכל
 דור ודור ובכל מקום ומקום, כי
 בסופו של דבר העז פנים נשאר
 אותו מיפש כפי שהיה תמיד
 ואפילו כשמזדקן ונמצא יותר
 בעולם העליון מבעולם הזה, הוא
 עדיין ממשיך להיות לץ, ואילו מי
 שזוכה באמת להיות מקורב
 להצדיק זוכה בכל פעם ופעם
 לעלות ולהתחדש ממדינה
 למדינה, ועל כן עלינו להתפלל
 לפניו יתברך בכונה עצומה בכל
 יום ויום "ותצילני היום ובכל יום
 מעזי פנים ומעזות פנים", כי עזות
 פנים הוא הדבר הגרוע ביותר

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ח

שמוסעין". (על כסף אל תדברו עמי כלל), והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ח המדברת מענין זה של ממון ואיך אפשר להנצל מהפסד הממון, ולהדבק באמת בו יתברך.

רבי מכבד עשירים

ואומר רביז"ל כל הנפשות תאבים ומתאווים לממון, ולא לממון בלבד מתאווים ואוהבים אותו אלא אפילו להאדם שיש לו הממון דרך בני אדם למשוך אליו ולאהוב אותו מחמת שיש לו ממון כמו שאנו רואים בחוש וכמו שכתוב (משלי י"ד) ואוהבי עשיר רבים, וזאת רואים בחוש שבני אדם מתאווים אחר ממון וכו', ולא רק הם בעצמם מתאווים אחר הממון אלא שמושכים את עצמם למי שיש לו ממון הרבה, לעשירים גדולים וכדומה, ולא מחמת שהם אוהבים אותם כל כך אלא מחמת שהם רוצים ממון ולכן הם מושכים את עצמם אל מי שיש לו יותר ממון, כי מי שיש לו יותר כסף הוא מכבד יותר בעיני הבריות, מי שיש לו יותר ממון יש לו השפעה גדולה על הבריות, ואילו מי שאין לו כסף, ואפילו יהיה חכם וצדיק גדול וכו', בני אדם מזוללים בו מחמת שאין

ברוך השם שזכינו להתקרב אל רבי נחמן מברסלב זי"ע ואנו זוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה, והזכות הזו היא זכות גדולה מאד מאד ואי אפשר לשער ולתאר מעלתה כי על ידי רביז"ל אנו זוכים להתעורר אליו יתברך בתשוקה עצומה ונדולה מאד ועל כן עצם הדיבור מתורתו הקדושה הוא דבר נפלא מאד ועל כן עלינו למסור את נפשינו כדי להתאסף בכל שבוע ולדבר מעצותיו הקדושים של רביז"ל ועל ידי זה נוכל להמשיך על עצמינו את אורו הגדול אשר על ידו נוכל להתקרב אליו יתברך ועל כן צריך לאחוז בזה בכל כוחו כי אם נתרחק מן הצדיק בסופו של דבר נתרחק לגמרי ממנו יתברך ובפרט שאנחנו נמצאים בתוך העולם הזה ואנשי העולם רחוקים ממנו יתברך ועיקר מטרתם היא רק לעשות כסף ובזה מונחת מחשבתם וכו', ומזה הם מדברים כל היום וכו', ורביז"ל שהוא נקרא הבעל תפילה (עיין סיפורי מעשיות מעשה י"ב) בא לזה העולם כדי לעקור מן העולם את תאוות זו תאוות ממון, כי זה עיקר מלחמתו של הבעל תפילה לעקור את תאוות ממון מן האנשים עד שאמר "פון געלט זאלט איהר מיט מיר נישט

לו הרבה כסף, וצריך להבין מהיכן נמשך דבר זה, מדוע בני אדם נמשכים כל כך לממון ותאבים אליו כל כך עד שעיקר חשיבותו של האדם אצלם הוא כפי כספו וכו', אך באמת מונח בענין זה סוד גדול ונורא מאד כי כי הנפש באה ממקום עליון שהממון בא ומשתלשל ומתהווה משם, כי למעלה הכסף הוא אורות צחצחות, אורות נפלאות מאד, אך כדי להמשיך את האורות האלה אל זה העולם צריכים לעבוד על עצמו מאד מאד להתמיד בעבודת השם יתברך וכו', להתפלל וללמוד הרבה וכו', כדי לזכות להיות כלי להמשכת השכינה בעולם וכו', והנה נפשו של האדם באה ממקום גבוה ועליון מאד, מעולם האצילות, אך כשיורד אל זה העולם הגשמי שוכח מהיכן בא ומדוע שרשו וכו', ועל כן הוא מתאוה אל גשמיות הממון שהוא התגשמות אותן אורות צחצחות בזה העולם, וכשהאדם זוכה לזכך את עצמו ולהיות כלי להמשכת השכינה בעולם הוא זוכה להבין ולהשיג שהכסף הוא אורות צחצחות וכו', ועל כל פנים אנו רואים בחוש שבני אדם נמשכים אל הכסף וכל זה הוא מחמת שהכסף נמשך מאותו מקום שמשם נמשכה נשמתם, אך מחמת שהם נמצאים בזה העולם המלא הסתרות הם נמשכים אל גשמיות

הממון, ולא אל האורות צחצחות הממונים שם, והנה אפילו מגשמיות הממון יכולים לעשות דברים טובים מאד מאד, עם כסף יכולים לבנות בתי כנסיות ובתי מדרשות, ישיבות ומקוואות, להחזיק בכוללים ובלומדי תורה וכו', לקנות ציצית ותפילין ואתרוג ולקיים את כל המצוות, לאכול כשר ולשלוח את הבנים ללמוד בתלמוד תורה וכו' וכו', שעל ידי דברים אלה מעלים את הממון אל שרשו שבקדושה ועל ידי זה נעשה מן הממון אורות צחצחות וכו', מאחר שניצל את הממון שבידו על מנת לקיים מצוותיו יתברך, וזה גודל מצוות צדקה שעל ידי הממון עוזרים ליהודים אחרים לקיים את התורה והמצוות וללמוד תורה בהתמדה וכו', נמצא שעל ידי שהאדם יודע היטב שהממון בעצמו אינו כלום כי אם עפר וכמו שכתוב (איוב כ"ח) עפרות זהב, והעיקר בממון הוא הרוחניות האורות צחצחות הממונים בו, ומנצלו לעשות דברים שבקדושה על ידי זה זוכה להעלותו אל שרשו, ולכן כל אחד ואחד צריך להשתדל שמוחו לא יהיה מונח בממון, אלא ידע שהממון הוא רק אמצעי כדי להשיג את המטרה שהיא לעשות את רצונו יתברך, וצריך לקדש ולטהר את הממון ולהשתמש בו רק כדי להתקרב אליו יתברך ולקיים מצוותיו שאז

ששרשו הוא אורות צחצחות וכו', דהיינו כי למעלה שורש הממון הוא גילוי אמתת מציאותו יתברך, ולכן כשנמשך למטה היה צריך להמשך אל שרשו שהם גשמות ישראל הבאים מאותו מקום, אך יש מידה אחת שמפסדת ומאבד מהם הממון, והיא מידה רעה מגונה שקשה מאד להנצל ממנה ואפילו אם ירצה אחד להנצל ממנה ובפרט בשביל תאוות הממון כדי שלא תפסיד לו את הממון עם כל זה המידה רעה הזאת מתנכרת עליו בילדותו ובקטנותו ועל ידי זה מפסדת ממנו הממון שהיה ראוי שיהיה לו והמידה הרעה התיא היא מידת הכעס שעל ידי זה מפסיד ומאבד הממון הראוי לו, וזה שרואים שיש הרבה עניים ובעלי חובות וכו', וכל זה נמשך מן הכעס והסיבה שהכעס גורם להפסד הממון הוא מחמת שהכעס גם הוא מניע ומשתלשל מאותו מקום שהממון בא משם כי הכסף בא מצפון וכמו שכתוב (איוב ל"ז) מצפון זהב יאתה והכעס גם הוא נמשך מן הצפון וכמו שכתוב (ירמיה א') מצפון תפתח הרעה היינו בחינת כעס כמו שכתוב (קהלת י"א) והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך, כי המידה הרעה הזאת של כעס על ידה מתרחקים מן האמונה הקדושה וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (וזה בראשית כ"ז): כל הכועס כאילו עובד עבודה

מתאחדים הנפש והממון של האדם, דהיינו כי עתה נמצאת נפשו של האדם בזה העולם מנותקת לגמרי מרוחניות חיות אלקות כי מחמת שהאדם חמא ופנם בפרט בפגם הברית וכו', על ידי זה נחשכו ממנו האורות והוא אינו זוכה להרניש את אלקותו יתברך וכו', ועל כן ראשו מונח בממון וכל עיסוקו הוא כיצד להרויח כסף וכו', מה שאין כן כשזוכה לנצל את ממונו לדברים שבקדושה ומקיים על ידו מצוותיו יתברך וכו', על ידי זה מאחדו עם נפשו ומושך את עצמו אחריו יתברך מאחר שעשה מן הממון אורות צחצחות והם מאירים על גשמתו שנתעלתה על ידי הממון, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (עירובין פ"ו) רבי מכבד עשירים, דהיינו שכיבד את העשירים שזכו להשתמש בכספם לצרכי הקדושה וכו', עזרו לעניים וללומדי תורה וכו' וכו', כי מכיון שהשתמשו בכספם לדברי קדושה וכו', סימן הוא שזכו להפוך את כספם לאורות צחצחות ונכללו בו יתברך, ועל כן כיבדם רבי.

והסר כעס מלבך

ואומר רבינו"ל ודע שראוי שכל ישראל יהיו להם ממון, היינו כי מחמת שכל ישראל באים מעולם האצילות אשר משם בא הממון

זרה, כי אם היה מאמין באמונה שלימה שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם לא היה כועס כלל וכלל, כי היה יודע שהכל נארע בהשגחה פרטי פרטיית, ובכך שכועס מנלה שאינו מאמין בשלימות בו יתברך, ולכן על ידי מידת הכעס מפסידים הכל מאחר שעל ידה מנלה את מיעוט אמונתו בו יתברך ועל ידי כך מאבד את השפע, ואפילו שהאדם עושה כל מיני פעולות שבעולם שיהיה לו כסף וכו', כי אין אדם בעולם שאינו רוצה כסף וכו', אך אפילו אם נותנים לאדם שפע מן השמים שירד לו ממון וכו', כשרואה זאת הבעל דבר שמשתלשל לו ממון וכו' אזי מזמין לו כעס ועל ידי שהאדם נופל בכעס ורציחה וכו' על ידי זה מאבד את כל השפע שלו.

סבלנות

והנה כל אחד ואחד צריך לעבוד הרבה על מידת הסבלנות כי בה תלוי הכל, כי כאשר האדם זוכה לסבלנות הוא זוכה בסופו של דבר להכל, וכאשר אין לו סבלנות הוא מאבד הכל, ולכן העיקר הוא לעבוד על עצמו שיוכה להגיע אל מידת הסבלנות שבה תלוי הכל, וכל אחד ואחד צריך סבלנות בכל שלב בחייו, על בחור עובר מה

שעובר, ועל אברך עובר מה שעובר, ועל אדם זקן עובר מה שעובר, וכל אחד ואחד צריך לעבוד על מידת הסבלנות כפי בחינתו, ואנשי שלומינו מספרים שמוהרנ"ת ז"ל התבודד פעם לפניו יתברך ואמר, "רבונו של עולם, אני יודע שזה צריך לקחת זמן רב עד שנעשים איש כשר, אנא רבונו של עולם עזור לי שלא תחסר לי פרנסה כדי שלא אתרחק על ידי זה ממך", דהיינו שהפרנסה לא תהיה לו מניעה לעבודת השם יתברך ואזכה להיות סבלן גדול ולחכות הרבה עד שאגיע אל הקדושה, ועל כל פנים אנו למדים מזה שצריכים סבלנות גדולה עד שזוכים להיות איש כשר כי לוקח זמן רב עד שזוכים לכך, ובוודאי כל אחד ובפרט בחורים שזוכים להכנס לעבודת השם יתברך רוצים לזכות מיד לכל ההשגות ולכל המדריגות וכו' וכו', אך צריך לכל זה סבלנות גדולה מאד מאד כי אין זה הולך כל כך בקלות, וכן בענין שידוך שבחור רוצה להתחתן כבר היום... אך צריכים סבלנות גדולה כי לוקח זמן עד שזוכים למצוא זיווג, וכן מאז שמצא זיווגו ועד החתונה וכו', וצריכים לסבלנות גדולה מאד מאד לא לדחוק את השעה ולהחזיק מעמד, כי כל הצרות נמשכות לאדם רק מחוסר הסבלנות שעל ידי זה נופל לכעס וקפידות ודוחק

באים ממקום אחד והממון הוא אורות צחצחות גילוי אמתת מציאותו יתברך וכו', וזה כועס ומפזר מעותיו ושובר כלים בחמתו וכו', ועל כן נחשב כאילו עובד עבודה זרה מאחר שמאבד את נפשו ומפרידה מן האורות הללו, ועל כן אצל אנשי שלומינו בכל הדורות היתה מידת הסבלנות עיקר ויסוד גדול בעבודתם והלכו בדרך סבלנות מיושבים בדעתם וכך הצליחו ועלו ונתעלו, ואם נתבונן ונשכיל היטב נראה ונבין שלזכות למידת הסבלנות הוא זכות גדולה שאין למעלה ממנה כי על ידה זוכים לכל הן בגשמיות והן ברוחניות, אשרי הזוכה למידה יקרה זו אשר בלעדיה אי אפשר להתקיים.

בחומה נשגבה

והנה מי שזוכה ויש לו ממון הוא מוקף בחומה וכמו שכתוב (משלי י"ח) הון עשיר קרית עוזו וכחומה נשגבה וכו', דהיינו כי מי שיש לו ממון הוא מוקף בחומה כי אינו מפחד מאף אחד ואינו צריך למוכות אחרים, מה שאין כן מי שהוא עני ואין לו ממון על ידי זה נופלת החומה שלו מאחר שהוא זקוק לאחרים, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (ביצה ל"ב:) כל המצפה לשולחן חבירו עולם חשך בעדו, כי זה עיקר העניות של האדם בשעה

את השעה ועל ידי זה מאבד את הכל, כי מי שכוועס ודוחק את השעה מאבד הכל בגשמיות ורוחניות, ואינו זוכה לא לממון ולא לתורה וכו', ולכן צריך לעבוד מאד על מידת הסבלנות כי היא העיקר בעבודת השם יתברך ובהצלחת החיים גם בגשמיות, ואסור לדחוק את השעה שהכל יהיה בדיוק כפי שהוא רוצה בשעה זו דייקא וכו', כי זה מביא את כל הצרות והבעיות, צריך להיות סבלן ולחכות ואז הקדוש ברוך הוא עוזר וזוכים לשפע גשמי ורוחני, אך במציאות אנו רואים שענין זה קשה מאד מאד כי אפילו שהאדם יודע שכל עיקר השפע שלו תלוי במידת הסבלנות ובכך שימנע מכעס וכו', בכל אופן כשמגיע לו כעס, הוא נופל בעצמו מאד מאד ואינו יודע כיצד לשלוט על עצמו, הוא מתחיל לצעוק ולהשתולל ואפילו כשאומרים לו שיפסיק לצעוק כי השכנים שומעים, הוא אומר "לא אכפת לי" וממשיך לצעוק בקולות גדולים ושובר חפצים וכו', מחמת מידת הכעס שלו, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אבות דרבי נתן פרק ג') כל המפזר מעותיו יהיה בעיניך כאילו עובד עבודה זרה, ולכאורה צריך להבין מדוע מי שמפזר מעותיו בשעת כעסו כאילו עובד עבודה זרה, אך על פי דברי רביז"ל מובנים הדברים היטב, כי הממון והנפש

יעזור לו וישפיע עליו שפע נשמי ורוחני ויזכה לצאת מכל צרותיו על ידי ריבוי תפילות ובקשות וכו', אשר זה הוא עיקר הסבלנות, ולהיפך עיקר הכעס ודחיית השעה היא בשעה שאין האדם שמח בחלקו והוא אינו מוכן לחכות עד שהקדוש ברוך הוא יעזור לו רק רוצה לצאת מכל חובותיו ברנע זה דייקא ואינו מוכן לחכות אפילו רנע אחד שעל ידי זה פורץ את החומה שלו ומאבד הכל וכמו שכתוב (משלי י"ח) עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעצור לרוחו, כי מי שאינו יכול לעצור ברוחו ונופל לכעס וקפידות וכו', על ידי זה נדמה לעיר פרוצה ללא חומה, נמצא שמי שיש לו סבלנות זוכה לכל טוב אמיתי ונצחי בנשמיות וברוחניות ובסופו של דבר זוכה להוציא מן הכח אל הפועל את כל מה שהוא חפץ בו וזוכה לצאת מכל הצרות ומכל החובות, ומנצח את המלחמה, והכל תלוי במידת הסבלנות, מה שאין כן מי שאינו יכול לחכות על ידי זה מאבד את כל השפע שלו וחיי מרים מאד מאד ועל כן אשרי ואשרי הזוכה למידת הסבלנות שבה תלוי כל השפע הנשמי והרוחני ואין עוד ברכה יותר גדולה ממנה, אשרי הזוכה להיות סבלן, כי על ידי סבלנות יזכה להשיג הכל ורואים בחוש שדייקא בשעה שמושפע ממון לאדם דייקא אז מתנבר

שהוא צריך להזדקק להשני ותלוי בחסדיו וכו', מה שאין כן כשהוא עשיר ואינו צריך את טובתם של אחרים על ידי זה הממון הוא כחומה בשבילו, ודבר זה סובב גם ברוחניות דהיינו בשעה שהאדם הוא עשיר, ואיזהו עשיר השמח בחלקו (אבות ד'), ששמח במה שיש לו על ידי זה לא חסר לו מאומה ולא עוד אלא שהוא יכול להשפיע על אחרים ולחזקם ולאמצם וכו', מה שאין כן כשהאדם הוא עני על ידי זה צריך לצפות לשולחן אחרים ומחכה שאחרים יחזקו ויאמצו אותו בעבודת השם יתברך אשר זה עיקר העניות והדחוקות והמרירות, בשעה שאינו יכול לחזק את עצמו ותמיד זקוק לעזרתם של אחרים שאז קשה לו מאד להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו וכו', והנה עיקר העשירות תלויה במידת הסבלנות כי חכמינו הקדושים אמרו (שם) איזהו עשיר השמח בחלקו, דהיינו שיש לו שמחת החיים והוא שמח במה שיש לו, ולזה זוכים דייקא על ידי מידת הסבלנות שאינו דוחק את השעה ויודע שכל מה שהוא צריך יש לו והקדוש ברוך הוא בוודאי יעזור לו גם להלן וכו', ואפילו אם הוא נמצא ברנע במקום שנמצא ורע ומר לו החיים וכו' וכו', בכל אופן מחזק את עצמו ויודע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל והוא יתברך בוודאי

הבעל דבר עליו כי מחמת שהממון הוא אורות צחצחות, והבעל דבר אינו רוצה שהאדם יזכה לאורות צחצחות לכן מומין לו כעס והאדם נופל בעצמו עד שלא אכפת לו מאומה כי התאוה של הכעס בשעתה כל כך גדולה עד שהאדם אינו יכול לעצור את עצמו ומאבד את הכל, ולכן העיקר היא הסבלנות שהאדם יזכה להיות סבלן על כל מה שעובר עליו ורק כך יוכל להמשיך על עצמו שפע גדול אשרי לו.

לא תלין פעולת שכיר

והנה הנפש של האדם נמשכת מעולם האצילות שמשם נמשך הממון וכשהאדם זוכה לזכך את עצמו וזוכה להיות כלי להמשכת השכינה בעולם על ידי זה אינו צריך לעבוד ולהתייגע בפרנסתו אלא מקבל את השפע שלו בביתו ואינו צריך להרחיק נדוד על מנת לאסוף כסף לפרנסתו, אך כשהוא אינו זוכה לכך על ידי זה צריך לצאת החוצה ולעבוד אצל אחרים וכו', כדי לאסוף כסף לפרנסתו והנה כשהאדם עובד הוא רוצה את כספו, ולכן יש לנו מצוה (דברים כ"ד) לא תלין פעולת שכיר, שאסור להשהות את השכר של השכיר אלא מצוה לתת לו מיד כשהגיע זמן הפרעון וכל זה הוא מחמת (שם) ואליו הוא נושא את נפשו,

וכמו שכתוב (איכה ה') בנפשינו נביא לחמינו, דהיינו כי מאחר שעל ידי הממון משלים את נפשו וכו', לכן צריך להקפיד מאד לתת בזמן את שכר השכיר, כי מאחר שלא זכה להמשיך עליו אורות צחצחות והיה צריך להשכיר את עצמו לעבוד בשביל אחרים וכו', לכן צריך ליתן לו מיד את הממון השייך לו כדי שיוכל להשלים את נפשו, וזה שכתוב (איוב י"ח) מורף נפשו באפו כמובא בזוהר הקדוש (תצוה קפ"ב) שפסוק זה עולה על כעס, שבשעת כעסו של האדם הוא מאבד את נפשו לגמרי בגשמיות וברוחניות, ורואים בחוש שכל עוד יש לאדם סבלנות הוא יכול להצליח מאד בגשמיות וברוחניות ואף על פי שבנתיים עובר עליו מה שעובר, אך אם יחזק את עצמו במידת הסבלנות בסופו של דבר יזכה לישועה גדולה, מה שאין כן כשאין האדם יכול לחכות ואין לו סבלנות על ידי זה מאבד את הכל בגשמיות וברוחניות, וזה שרואים שיש בני אדם שרוצים לאבד את עצמם לדעת מאחר שאיבדו את הסבלנות שלהם לגמרי, ואינם יכולים לחכות לישועתו יתברך, ועל כן הם רוצים להרוג את עצמם לגמרי וחושבים שבכך יפתרו לעצמם את כל הבעיות... ועל כן צריכים לעבוד על מידת הסבלנות ולדעת שלא כל מה שרוצים

מקבלים, ולא כל מה שמקבלים רוצים, והעיקר הוא סבלנות גדולה ורק על ידי מידה קדושה זו של סבלנות יוכל לעבור את העולם בשלום ולהשלים ולאחד את נפשו עם הממון ביחד ועל ידי זה ממשיך על עצמו שפע ולא חסר לו מאומה, מה שאין כן כשאינו זוכה לסבלנות על ידי זה נופל לחובות כי עיקר החוב הוא כשהאדם נופל בחטאים ועל ידי זה נעשה בעל חוב ברוחניות וממילא נעשה גם בעל חוב בגשמיות ועל ידי שיחזור בתשובה וימחק חובותיו ברוחניות ממילא ימחק את חובותיו בגשמיות, אשרי ואשרי הזוכה לחזור בתשובה שלימה.

מורה נפשו באפו

והנה התאוה הגדולה של כעס היא גדולה כל כך עד שהאדם אינו מסוגל לעמוד בה והוא מוכרח לכעוס ולהתרגז וכו', וכמו שרואים בחוש שבשעת כעס לא מענין את האדם מאומה, והוא נעשה משוגע ממש מרוב כעס, וזה שאומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ד) שרואים שרוב העשירים הם משוגעים ממש, כי מאחר שהמשיכו את הממון שלהם שלא מן הקדושה וכו', על ידי זה נפלו בכעס ורציחה גדולים וכו', ונעשו משוגעים ממש כי בשעה שהאדם כועס הוא נעשה משוגע ממש

ואינו יכול לשלום על עצמו, ובעוונותינו הרבים בתים רבים נהרסו אך ורק בגלל מידת הכעס כי מחמת שהבעל עצבני וכעסן ומוציא את עצביו על אשתו ועל ילדיו ועל ידי זה נהרס ביתו והוא מאבד את שמו לגמרי, ולכן עיקר העצה להצלחה בחיים היא מידת הסבלנות להיות סבלן ולא לאבד את עצמו וליפול בכעס שעל ידי זה יזכה לכל טוב אמיתי ונצחי, והנה עיקר מידת הכעס נמשכת מחמת פגם הברית וכמובא בדברי רביז"ל (שיחות הר"ן סי' רמ"ט) שפעם אחת היה בעל מקובל גדול שהיה כעסן גדול מאד והיה מכה את משרתיו וכו', ופעם אחת בא לרביז"ל, ואמר לו רביז"ל מדוע כתוב אצל ער (בראשית ל"ח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', מדוע לא כתוב רשע בעיני ה', אלא כי כל מי שחוטא בחטאו של ער ומוציא זרעו לבטלה על ידי זה נעשה בן אדם רע והוא תמיד כועס ועצבני וכו' ומיד כששמע זאת אותו בעל מקובל החל לבכות וביקש מרביז"ל תיקון לחטאו, כי היה פגום מאד בפגם זה, והורה לו רביז"ל שלא ילמד קבלה כי קבלה בגימטריא ניאוף, ומי שהוא כעסן ופגום וכו' שלא ילמד קבלה, עיין שם, וכן מובא בדבריו הקדושים של רבי חיים ויטאל זי"ע שאחד הכללים ללימוד חכמת הקבלה הוא שיהיה האדם סבלן ויתרחק מאד מן

הכעס, כי לזכות לאורות צהצחות כאלו כמו חכמת הקבלה, אי אפשר כי אם על ידי מידת הסבלנות, ואם אינו סבלן, יכול ליפול רחמנא ליצלן לניאוף על ידי לימוד חכמה זו, מאחר שאינו ראוי לה, ועל כן צריך לסבלנות גדולה בעבודת השם יתברך ולדעת שאי אפשר לקפוץ אל תוך הקדושה בפעם אחת וכו', כי זה לוקח ימים ושנים עד שזוכים להעשות כלי להמשיך בו שכינת עוזו יתברך בעולם, כי צריך סבלנות גדולה וזה עיקר ההצלחה, ומספרים מהצדיק הקדוש רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע שסיפר פעם שכאשר היה ילד קמץ אמר לו אביו, הנה אנחנו קמים בחצות בכל לילה ולומדים עד אור הבוקר ואחר כך מתפללים וכו', אך אין לנו פרנסה וכשאנו רוצים לאכול אין לנו מה לאכול, ולכאורה קשה, הרי חכמינו הקדושים אומרים (חגיגה י"ב:) כל הלומד תורה בלילה חוזב של חסד נמשך עליו ביום, והיכן הוא החסד, היכן היא הפרנסה? ור' אייזיקל זי"ע מחמת שהיה אז ילד קמץ לא ידע עדיין מה לענות, ענה ואמר לו אביו, דע לך אייזיקל בני שהחסד של הקדוש ברוך הוא, הוא שאפילו שעובר עלינו מה שעובר וכו', אנו בכל אופן ממשיכים ובלילה הבא אנו קמים בחצות ולומדים ומתפללים וכו', ומחזיקים מעמד ואיננו

נשברים כלל מכל מה שעובר עלינו, כי זה עיקר חסדו יתברך שהאדם זוכה למידת הסבלנות וזוכה להחזיק מעמד ולא נשבר מכל מה שעובר עליו, ולכן צריך כל אחד ואחד ובפרט מי שפגם בפגם הברית לעבוד על מידת הסבלנות ולידע אשר עיקר התשובה תלויה במידת הסבלנות, ומספרים מאחד מאנשי שלומינו ר' ברוך ברדיטשובר ז"ל שמו, שהיה עני מרוד ופרנסתו היתה מכך שהיה משגיח ובודק את העירוב בעיר בארדיטשוב, ופרנסתו היתה בדחקות גדולה, אך הוא היה תמיד בפנים שוחקות והיה שמח מאד וכו', ופעם אחת שאל אותו בנו יוחנן, אבא הרי אני רואה שאתה קם בכל לילה בחצות ומתבודד הרבה לפניו יתברך, ואיני רואה את הישועות שאתה פועל, הרי אין לנו פרנסה, אין לנו אפילו מה לאכול, ענה ואמר לו אביו, יוחנן דע לך שעיקר הישועה שלי היא שלמרות שעובר עלי מה שעובר אני מתחזק ואיני נופל בדעתי כלל, ולמרות שאין לנו פרנסה וכו' בכל אופן בלילה הבא אני ממשיך לקום בחצות וממשיך להתבודד לפניו יתברך ואיני נופל בדעתי כלל... ומזה רואים את גודל הסבלנות שאליה זכו הצדיקים שידעו שעליהם להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליהם מה שיהיה ואינם נופלים בכעס וקפידות על

עצמם ואינם שואלים מדוע לא הולך להם וכו', רק יודעים שמחמת החטאים והעוונות ההכרח לחכות הרבה ולהיות סבלן גדול ועל ידי זה בסופו של דבר יזכה להמשיך על עצמו ישועה ולתקן את הכל, ולכן צריך לבקש ממנו יתברך הרבה על מידת הסבלנות שיהיה סבלן ולא יאבד את המידה הזו על אף שעובר עליו מה שעובר וכו', אשרי לו ואשרי חלקו, והצדיקים הגדולים שהם העשירים האמיתיים, להם לא חסר שום דבר, ויש להם שפע גדול מאד מאד, ולא עוד אלא שהם זוכים להשפיע על אחרים, והם אינם צריכים את הטובות של אחרים, רק משפיעים טובה וקדושה לכל העולם כולו, והם נקיים מחובות הן מלמעלה והן מלמטה ואף על פי שאנשים

צוחקים עליהם ואין לאף אחד השגה בהם, הם מבחינת עצמם שמחים וצוחקים מכל העולם כי יש להם שפע גדול מאד ובזכותם באה ההשפעה לכל העולם כולו, אשרי ואשרי הזוכה להיות מקורב אל צדיקים קדושים כאלה שעל ידם נמשך השפע לכל העולם כולו, ואשרי הזוכה ללמוד מהם את הלימוד הנפלא הזה של מידת הסבלנות שעל ידי זה יזכה להמשיך על עצמו את כל ההשפעות בנשמות וברוחניות ויזכה לצאת מכל חובותיו אשרי לו ואשרי חלקו, כי עיקר ההצלחה בחיים תלויה אך ורק במידת הסבלנות שהאדם זוכה לסגל לעצמו, אשרי הזוכה למידה יקרה זו שהעיקר תלוי בה, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ט

כל תורה בספר הקדוש "ליקוטי מוהר"ן" היא סוגיה נפרדת, שבה מדבר רבי נחמן מברסלב זי"ע מענינים אחרים ומדריגות אחרות שאליהם יכול האדם לזכות בזה העולם, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ט שבה מגלה רביז"ל סודות נפלאים, ענינים נסתרים מאד מאד, מענין חיי האדם בעולם הזה, ומדוע עובר עליו מה שעובר וכו', אשר ענינים אלה נעלמים ונסתרים מאד מאד מעין כל חי, ומרוב עומקם בני אדם אינם מסוגלים להבין מה קורה עמם בזה העולם, ומדוע עובר עליהם מה שעובר וכו', אך באמת בכל ענין שעובר על האדם נסתרים דברים נפלאים מאד, אך האדם אינו מסוגל להבין, מדוע זה כך, מדוע קשה לו כל כך למצוא את זיווגו, ומדוע התחתן ואין לו ילדים, או מדוע אינו זוכה לפרנסה בשפע והוא מלא חובות ודאגות וכו', ולא עולה על דעתו שבכל הענינים הללו מסתתרים סודות נפלאים מסתרי נסתרות הבריאה והנהגתו יתברך וכו', ועתה יגלה לנו רביז"ל מעט מסודות אלו.

גזל ממון

ואומר רביז"ל, דע, שהגזל

מחכירו ממון בזה הוא גזל ממנו בנים, היינו שהגזלן נוטל מהגזל בנים, ומקרה שכזה הוא מקרה שכיח רחמנא ליצלן, שהאדם מחמת עסקיו עם אנשים נוטל מחכירו ממון ואינו נזהר בממון השייך לחכירו וכו', וכך בכל מיני אופנים מוציא ממנו את ממנו במרמה ואינו מבין ואינו יודע שעל ידי כך הוא נוטל ממנו גם בנים, וכמו שרואים בחוש שלפעמים מאכד האדם את בנו רחמנא ליצלן, ובאמת צריך להבין מהו הקשר בין שתי הדברים, ומדוע הנוטל מחכירו ממון נוטל ממנו בנים כנ"ל, ואומר רביז"ל כי עיקר הממון של האדם בא לו על ידי בת זוגו, כי על ידי אור נפשה מזה בא לו הממון, ועל כן אמרו חכמינו הקדושים (כבא מציעא נ"ט) אוקיירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו, דהיינו כי עיקר כספו של האדם בא לו בזכות זה שמכבד את אשתו, ואם חסר לו ממון סימן שפגם בכבודה של אשתו, כי אם היה מקפיד על כבודה לא היה חסר לו ממון כלל וכלל, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (תמורה מ"ז) אשה כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה מיד צווחת, ולכאורה אין מובן מדוע דווקא האשה צווחת וכו', אך על פי הנ"ל מובן הכל היטב, כי כשאין כסף

בבית, סימן הוא שפגמו בכבודה של האשה, ועל כן היא דייקא צווחת כי כבודה נפגם, והנה בני אדם מזלזלים בענין זה מאד מאד ואינם מקפידים לכבד את נשותיהם ועל ידי זה מאבדים את ממונם, כי הכלל הוא אוקיררו לנשייכו כי היכי דתתערתו, תכבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו, ומי שאינו מקפיד לכבד את אשתו ומזלזל בה, על ידי זה מן השמים מזלזלים בכספו ובפרנסתו ועל ידי זה הוא סובל מה שסובל.

רגליו

ומסביר רביז"ל את כל הענין ואומר, כי הממון הוא ממקום הנפש ונפש היא בחינת נקבה כי היא הבחינה האחרונה מן נפש רוח נשמה, וכן כלל נפש רוח ונשמה שלה הוא בחינת נפש נגדו כי כלל המדריגה התחתונה היא בחינות נפש בחינת נקבה נגד מדריגה שלמעלה הימנה על כן על ידי בחינת הנקבה בת זוגו שהיא בחינת הנפש אלו על ידה בא לו הממון כי עיקר הממון תלוי בה כי היא בחינת רגליו כמו שכתוב בזהר (ויקרא קי"ב): רגלי חסידיו ישמור דא איתתא, וכתוב (דברים י"א) ואת כל היקום אשר ברנליהם, זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו (פסחים קי"ט) כי

עיקר הממון בא מבחינת נפש בחינת נקבה בחינת רגליו, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ס"ב): השרוי בלא אשה שרוי בלא חומה, היינו בלא ממון, כי חומה היא בחינת הממון כמו שכתוב (משלי י"ח) הון עשיר קרית עוון וכחומה נשגבה וכו', ועל כן אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ט) אוקיררו לנשייכו כי היכי דתתערתו, דהיינו כי עיקר הממון בא מן האשה שהיא בחינת רגליו, וכשפוגמים באשתו על ידי זה אין לו ממון, ועל כן צריך להזהר בעיקר בכבוד אשתו ועל ידי זה יזכה לממון, ומי שאין לו ממון וכל שכן מי שנפל לחובות ועובר עליו מה שעובר וכו', סימן שפגם באשתו, ונפל לפגם הברית שעל ידי זה איבד את פרנסתו, ועל כן העיקר הוא לקדש ולטהר את עצמו שלא יבוא חס ושלום לפגם הברית, ולא יפגום באשתו, ועל ידי זה יזכה לפרנסה בשפע אשרי לו, כי פרנסה זיווג תלויים זה בזה כי מי שפוגם בבריתו על ידי זה מאבד את זיווגו (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' פ"ז) וכן מי שפוגם בבריתו מאבד פרנסתו (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ט) ולכן עיקר התיקון הוא לשמור על בריתו, ועל ידי זה יזכה למצוא את זיווגו, ויאיר בו ריח מהרה, כי המהרה ניכרת דייקא ברית, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה מ"ח) משבמלה

הטהרה במלה הריח, וכמבואר מעשה בגמרא (שם מ"ט.) שאמר ריחא דחנוניתא אני מריח, אמר ליה בני מהרה יש כך (עיי' ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב') ועל כן הראשי תיבות של הפסוק ר'גל' ח'סידיו' י'שמור' הוא רי"ח והסופי תיבות הוא שם רי"ו, העולה גבורה, בחינת אשה, ועל כן עיקר עבודתו של האדם היא לשמור על שלום ביתו ועל ידי זה תהיה בו טהרה כי יהיה שמור מפנם הברית, וממילא תהיה לו פרנסה בשפע, וימתיק מעל עצמו את כל הדינים, אשרי לו ואשרי חלקו.

א"ל

ועל כן צריך להזהר מאד מאד בענין זה לכבד ולייקר את אשתו מאד, וכן צריך להזהר שלא לנעת בממון חבירו כי על ידי שנוגעים בממונו של חבירו לוקחים ממנו את אשתו ואת ילדיו וכו', וזה שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין פ"א) "כל היורד לאומנות חבירו כאילו בא על אשת איש", כי מאחר שירד לאומנתו וגזל ממנו כספו, על ידי זה גזל ממנו את אשתו ובניו, ועל כן צריך להזהר מאד מאד בממונו של חבירו, ולבקש על ענין זה הרבה את הקדוש ברוך הוא שלא יקח כסף שלא שייך לו, ובני אדם מזלזלים מאד בענין זה ואינם מקפידים כלל

על עניני כספים וכו', ואפילו שהם לומדים ומתפללים וכו', אך כשזה מגיע לעניני ממון מיד הם נוטלים את הממון ואינם חוקרים אם מותר להם לקחתו או לא, ובאמת האדם ניכר בכיסו (עירובין ס"ה), ובפרט שמדובר כאן בדיני נפשות שעל ידי זה גוזל מן השני את אשתו ובניו וכו', ועל כן צריך להזהר בענין זה מאד מאד, ועתה יסביר רביז"ל מדוע על ידי שנוזלים ממנו ממון נוזלים ממנו את אשתו ואת בניו, כי כל אדם ואדם כאשר הוא בא לעולם הוא בא עם בת זוגו המיוחדת לו ועם סכום ממון הקצוב לו שיהיה לו בזה העולם, וכמה פירות היינו בנים שיהיו לו בזה העולם, ועל כן צריך האדם להתחזק מאד מאד אף על פי שעדיין לא מצא את בת זוגו וכו', כי כל אחד ואחד בא לזה העולם עם בת זוגו המיוחדת לו, ואף על פי שלעת עתה נתארך מציאת זיווגו ונתעכב, עליו להתחזק ולדעת שבוודאי גם לו יש זיווג ובוודאי יזכה למצוא את בת זוגו, וכן צריך לדעת שבאים לעולם עם סכום כסף השייך לו וכו', ועל כן בשביל מה לעסוק בגניבה וגזילה וכו', הרי כל זה לא יועיל לאדם כלל, כי כמה שקצוב לו כך יהיה לו ולא יותר, ואם כן מדוע לו להתעסק בגניבה חס ושלום, או להכנס סתם לחובות וכו', הרי הממון הקצוב לו יגיע אליו בלעדי

פרנסתו, הרי מוכן להשכיר את עצמו אפילו למלאכות בזויות וכו', ואם יכבד את אשתו לא יהיה צריך לכל זה, אלא יזכה לפרנסה בשפע וכו', וזה מה שראינו אצל הצדיקים בכל הדורות ששמרו על שלום ביתם בהקפדה גדולה ועשו כל מיני פעולות שבעולם לכבד את נשותיהם ועל ידי זה עזר להם הקדוש ברוך הוא ולא היו צריכים להזדקק לעזרתם של אחרים, וכן צריך האדם לבקש הרבה מאד ממנו יתברך שלא יוכלו לגעת בילדיו וכו', ולאף אחד לא תהיה שליטה בהם וכו', כי הכסף והילדים והאשה תלויים אחד בשני, וצריך לבקש על זה הרבה ממנו יתברך, כי ענין זה הוא מנסתרות סתרי הבריאה איך שהכל תלוי אחד בהשני, אשרי הזוכה להנצל מכל הענינים הללו.

כבוד עשרו

וזה מה שכתוב (אסתר ה') ויספר להם המן את כבוד עשרו ורוב בניו כי זה תלוי בזה, וכמו שכתוב (איוב כ"א) עתקו גם נברו חיל זרעם נכון לפניהם וצאצאיהם לעיניהם, עתקו גם נברו חיל, זה עשירות, על ידי זה זרעם נכון וכו', וזה שאמרו רחל ולאה (בראשית ל"א) כי כל העושר אשר הציל אלקים מאבינו לנו הוא ולבנינו, לנו ולבנינו דייקא כי עיקר העשירות

זה, ומה שאין שייך לו ממילא לא יוכל להשיג, אשרי הזוכה לחקוק זאת בדעתו, וכן לכל אחד ואחד יש את מספר הפירות דהיינו הבנים שיהיו לו בזה העולם, והם, האשה והילדים וכו', הם בחינת אילן וענפים ופירות, היינו שאור נפשה הוא בחינת עיקר האילן, שממנו יוצאים ומתפשטים ענפים היינו התנוצצות והתפשטות אורה היינו בחינת הממון כנ"ל הוא בחינת ענפים של האילן, ועל הענפים האלו גדלים הפירות היינו הבנים, נמצא כשאחד גוזל מחבירו ממון הוא גוזל ממנו ענפים של האילן שלו, היינו התנוצצות אור נפשה שמשם הממון כנ"ל, על כן על ידי זה הוא גוזל ונוטל ממנו נפש בניו ובנותיו שהם תלויים וגדלים ויונקים מאור הענף הזה, כי הם הם הפירות הגדלים על הענפים האלו וכשנוטל הענף נוטל הפירות, ולפעמים יכול גם להיות שיקח את אשתו של חבירו וכו', רחמנא ליציל, רחמנא לישובן, וכבר קרו מקרים כאלה שגנבו מפלוני את כספו, ועל ידי זה הפילה אשתו את וולדותיה וכו', ועל כן צריך לבקש ולהתחנן לפניו יתברך שלא יהיה לו עסק עם כספו של חבירו, וכן יבקש הרבה ממנו יתברך שיהיה לו שלום בית אמיתי וימסור את נפשו עבור זה כי בכך תלויה כל פרנסתו, ומה אינו עושה בשביל

על ידי האשה ובה תלויים הבנים כנ"ל כי האשה היא עיקר בחינת האילן והעשירות הם הענפים של האילן והבנים הם הפירות הגדלים בענפים האלו כנ"ל, וזה סוד שאמרו חכמינו הקדושים (בבא קמא קי"א) הגזול את חבירו כאילו גזול ממנו נפש בנוי ובנותיו, ולפעמים אם אין לאדם ילדים על ידי שגוזלים ממנו את הממון יכולים לגרום לו שלא יהיו לו כלל וכן גם אם יש לו יכולים לגרום להם למות רחמנא ליצלן וכו', ויש בענין זה הרבה שינויים וחילוקים וכו', כי לפעמים רואים שלוקחים לאדם כסף ולא מזיקים לו ולפעמים כן מזיקים לו, וכן יש שינויים בענין הילדים שהם הענפים, יש עשיר שאין לו הרבה ילדים ויש עני ויש לו הרבה ילדים וכו', וכל זה תלוי בשווי הענפים והפירות וכו', וכמו שמאריך רביז"ל להסביר ענין זה בתוך התורה בעצמה, ועל כל פנים העיקר היוצא מדברינו הוא שצריך להקפיד מאד מאד לשמור על שלום ביתו, וזוה שומרים על שלימותם והתפתחותם של ילדיו, כי בבית שיש בו שלום גדלים בו ילדים טובים מאד, ובבית שאין בו שלום וכו', גדלים בו ילדים בעייתיים וכו', ועל כן צריכים לשמור מאד על שלום ביתו, ומכל שכן לא לעזוב את אשתו וכו', כמנהג הבורים שחושבים שהם עושים איזה מצוה בזה וכו', כי אין בכך

שום מצוה ולהיפך על ידי זה מאבד את כל טובתו, ועיקר המצוה היא לחיות עם אשתו באהבה אחוה וריעות ולכבדה ולייקרה מאד ועל ידי זה יזכה לבנים טובים ולפרנסה בשפע אשרי לו, וראינו בכל הדורות כיצד אצל אנשי שלומינו נזהרו מאד לשמור על שלום ביתם וכו', כדרכו של רביז"ל שציוה לכבד ולייקר מאד את אשתו (עיין שיחות הר"ן סי' רס"ג רס"ד) ונזהרו מאד לא לפגוע בכבודה של אשתו ועל ידי זה זכו לילדים טובים ולשלום בית אמיתי וכן לא היתה חסרה להם פרנסה אשרי להם ואשרי חלקם, כי אצל אנשי שלומינו בכל הדורות הקפידו מאד על שלום הבית, ואפילו שהיו כאלה שחשבו שיש איזו עבודה לברוח מהבית וכו', כל זה נובע מתוך בורות וחוסר ידיעה גדולה, ומפורסם היה ר' נחמן מולטשינר ז"ל תלמידו של מוהר"ג ז"ל שהיה מגרש מן העיר אומין כל מיני טיפוסים כאלה שלא השתוו עם נשותיהם בבית ועל כן באו לאומין לציונו של רביז"ל וחשבו שישבו שם, ויהיה להם שקט וכו', והוא היה צועק ואומר, "אומין אינה עיר מקלט", והורה להם לחזור לבתיהם, וכך נהג אחריו בנו ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל, שהיה מעורר מאד את האברכים לשמור על שלום ביתם, ואמר שקיבל מאביו שאברך לא ישהה יותר משבועיים על ציונו

הקדוש של רביז"ל בעיר אומין, ואחר כך מיד יחזור לביתו, ותרתי"ח ר' לוי יצחק ז"ל סיפר שפעם אחת לפני ל"ג בעומר היה על ציונו הקדוש של רביז"ל בעיר אומין וחשב להשאר שם עד אחרי ל"ג בעומר, כמנהגם של אנשי שלומינו שהיו עולים אל הציון הקדוש בל"ג בעומר, אך הרה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל, עורר אותו שיחזור לביתו מיד מכיון שכבר שהה שבועיים על הציון, ואחר כך אם ירצה יחזור אל הציון עוד הפעם לל"ג בעומר, כל כך הקפיד על ענין שלום בית, שלא לשהות מחוץ לבית יותר משבועיים וכו', כי אצל אנשי שלומינו ענין השלום בית היה עיקר גדול ויסודי מאד מאד, וכן ראו אצל אנשי שלומינו האמיתיים במשך כל הדורות שהקפידו על ענין זה מאד מאד.

למדו היטב

ואומר רביז"ל וזה שכתוב (ישעיה א') למדו היטב דרש משפט אשרו חמוץ, שהפסוק מזהיר לעשות משפט ולחוק את הנגזל להציל עשוק מיד עושקו, כדי להציל נפש בניו ובנותיו כנ"ל, וזה למדו היטב וכו', שמה שתעשו משפט ותצילו גזול מי גוזלו על ידי זה תעשו טובה להבנים שהם בחינת לימודי ה' כמו שכתוב (שם נ"ד) וכל בניך

לימודי ה' וזה למדו היטב שהטובה תהיה להבנים שהם בחינת לימודי ה', וזה סוד כוונת הגמרא (בבא קמא ק"ג) הגזול את חברו שוה פרוטה יוליכנו אחריו אפילו למדי, והוא פליאה נשגבה מאד למה תפסו מדי דווקא אך דע שהגמרא היא נעלמת ונסתרת מאד וזה כוונתם האמת הגזול וכו' יוליכנו אחריו אפילו למדי היינו לימודי ה' היינו הבנים שצריך להחזיר לו אפילו הבנים שגזל ממנו על ידי שגזל את ממונו וזה למדי בחינת לימודי ה' כנ"ל, ועיקר הענין הוא כי צריך לעשות משפט צדק כדי להציל עשוק מיד עושקו ועל ידי זה מצילים את הבנים, כי עיקר הטובה לבנים היא כשאביהם נמצא בבית והוא יכול להתעסק עמהם ללמוד עמהם ולחנכם שאז הם גדלים ילדים טובים ומפותחים היטב, מה שאין כן כשילד אינו נמצא בביתו או כשהאב אינו נמצא בביתו ואינו עוסק בחינוך ילדיו על ידי זה יהיו לו ילדים בעייתיים וכו', ולפעמים על ידי שגוזלים ממנו ממונו וכו', על ידי זה מונעים ממנו להיות בביתו וכו', ועל ידי זה מזיקים לילדיו וכו', וכל זה גרם מי שגנב את הכסף שאחר כך צריך לשלם כפל כפליים וגם להחזיר את הילדים וסובל מה שסובל, אשרי מי שאין לו שום שייכות לכספו של חברו, והנה לפעמים אף שנוטל ממנו ממון עם

כל זה לא יזיק לבנינו ולא יחסר אור נפשה כי כשבא לחסר אורה וכו', אזי מצמצמת אורה וכו' ואינו יכול לנעת בה כלל וכו', (עיינן כל זה באריכות בתוך התורה) אשרי ואשרי מי שאין לו שום שייכות לכספו של חבירו ועל ידי זה לא יבוא לכל הרעות הללו, אשרי לו ואשרי חלקו.

אותם מן השמים בפרנסתם וכו', אך על ידי שהאדם מכבד על כל פנים את אשתו ועל ידי זה מראה שהוא רוצה להיות איש כשר, עוזר לו הקדוש ברוך הוא, והוא זוכה לפרנסה מן השמים, והעיקר הוא לשמור על עצמו מאד שלא יגע בכספו של חבירו, שעל ידי זה מביא עליו ועל חבירו צרות גדולות, אשרי הנזהר בכל זה.

קידושין

ואומר רבינו"ל שזהו סוד הקידושין שהאשה נקנית בכסף, ולכאורה צריך להבין מדוע בכסף אפשר לקנות אשה, בשמר ובביאה מובן שאפשר לקנות אשה כי השמר בו הוא כותב לה שהוא קונה אותה לאשה וכו', וזה ענין של קנין וכו', וכן ביאה שהוא ענין הזיווג וכו', אבל מה השייכות של כסף לקידושין וכו', אך על פי הנ"ל מובן הכל היטב כי מאחר שהאשה רואה את הכסף שהוא שורש נפשה ושלמות אורה וכו', על ידי זה היא מתרצית להתקדש לאיש הזה כי רוצה שתושלם נפשה ויתווסף אורה וכו', ועל כן כותבים בכתובה ואנא אפלה ואזוין וכו', שהוא הענין של הבעל להביא פרנסה לביתו על מנת להשלים את אורה של אשתו, אשרי ואשרי העוסק בזה, והנה אף על פי שעל אנשים כשרים עוברים נסיונות גדולים שמנסים

לא תחמוד

ואומר רבינו"ל שזה בחינת האיסור של לא תחמוד שהוא שייך במחשבה כי על ידי החמדה יכול לגזול מחבירו את אשתו, כי נופל להרהורים וכו', וכן אפילו האיסור של חמדת הממון הוא איסור גדול מאד, ואף על פי שאינו חייב על זה עד שאינו שולח יד בממון חבירו אבל איסור בוודאי יש בדבר וכו', (עיינן בבא מציעא מ"ג:) ועל כן צריך כל אחד ואחד להזהר מאד מאד בענין זה שלא יחמוד אפילו את ממונו של חבירו ומכל שכן שלא יגע בממון חבירו ועל ידי זה ינצל מכל הצרות הנ"ל, כי לפעמים אין לאדם ילדים או יש לו צרות בביתו וכו', והכל נמשך מזה שחמד את ממון חבירו, וכן להיפך שגורם צרות בביתו של חבירו, והעיקר הוא לבטל את עצמו לגמרי אל רצונו יתברך, ועל ידי זה יזכה להנצל מכל זה כנ"ל, ואומר

מהוגנים, כי כשנשא לשם ממון ופונה עצמו להממון הוא שומה וכסיל וכו', ומחמת שהוא כסיל על ידי זה יש לו בנים שאינם מהוגנים כלל רחמנא ליצלן, מאחר שהוא שומה וכסיל ובניו נעשים גם כן שומים וכסילים, כי עיקר החתונה צריכה להיות לשם שמים, על מנת להיות קדוש וטהור ולשמור על עצמו מעבירות וכו', מה שאין כן שעיקר חתונתו של האדם היא בשביל העשירות, ואינו מסכים להתחתן אלא אם כן ימצא כלה עשירה שתכנים לו הרבה כסף וזהב וכו' על ידי זה נפגמים ילדיו, אשרי הזוכה להתחתן לשם שמים רק כדי לקיים את רצונו יתברך ועל ידי זה יזכה לבנים מהוגנים, ויזכה לחיות חיים טובים ונעימים וימלא לו השם יתברך את כל משאלות לבו לטובה בשלום בית, בנים מהוגנים, ופרנסה בשפע גדול, אשרי לו ואשרי חלקו.

שונאים

ואומר רביז"ל ודע שעל ידי שפונה עצמו להממון מזה נעשים שונאים וכו', ועל כן רואים שרוב העשירים יש להם שונאים גדולים, אשר הסיבה הפשוטה היא מחמת שיש להם ממון ואנשים מקנאים ברוב עשרם, אולם בפנימיות הסיבה היא מחמת שאותו עשיר הכנים את עצמו ואת מוחו בתוך

רביז"ל שעל ידי צדקה יכול לתקן את איסור החמדה, בבחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (ביצה כ"ט) שמי שנזל ואינו יודע את מי נזל יעשה בהם צרכי רבים, ועל ידי שנותן צדקה לצדיקים גדולים על ידי זה יכול להפקד בזרע של קיימא, כי כל הכסף אינו שוה לאדם שאין לו בנים, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה מ"ה) כל מי שאין לו בן כאילו הוא מת כאילו הוא הרום, עיין שם, ויש הרבה אנשים שאין להם ילדים והיו מוכנים לתת כל הון דעלמא בשביל שיהיו להם ילדים, אך הם אינם יודעים למי לתת, ובמקום לתת לצדיקים אמיתיים וכו', נותנים לבני אדם שאינם מהוגנים ועל ידי זה לא רק שאין נפקדים בילדים, אלא פוגמים יותר ויותר וכו', ועל כל פנים מי שזוכה ליתן כסף לצדיקים על ידי זה זוכה להפקד בזרע של קיימא ועל ידי זה זוכה לחיות חיים טובים, כי עיקר האור בחיים הוא רק כשוזכה ויש לו ילדים, עיקר הטובה של האדם בחייו הוא כשיש לו בנים ובנות וכו', ואחרת חייו אינם נקראים חיים כי הוא נקרא מת והרום וכו', אשרי הזוכה ליתן צדקה לצדיקים גדולים שאז יזכה להפקד בזרע של קיימא וחייו יהיו חיים, ואומר רביז"ל וזה שאמרו חכמינו הקדושים (קידושין ע"י) הנושא אשה לשם ממון הויין ליה בנים שאינם

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' ס"ט

מוהרא"ש סג

הממון ועל ידי זה נעשו לו שונאים, והנה אנו רואים שגם הצדיקים יש להם שונאים וכו' אך כמובן עיקר השונאים של הצדיקים הם לא מחמת ממון אלא מחמת שנפלו לתאוות ממון ואין להם השגה בנדלותם של הצדיקים וכו', ועל כן העיקר הוא לבקש ממנו יתברך שיזכה להיות איש כשר וצדיק ולא יניח את מוחו בתוך

הממון ובפרט שלא יהיה לו שום שייכות לממונו של חבירו ואז יזכה להיות איש כשר באמת ויחסוך מעצמו ומחבירו צרות אשרי ואשרי הזוכה לכל זה, ואז ינצל מכל מיני צרות ורעות מרות וקשות אשרי הזוכה לדבק את עצמו בו יתברך ומבטל את עצמו אליו יתברך לנמרי, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

ליקוטי מוהר"ן חלק אי סי' ע'

המושך, ועל כן כשנפסק כח המכריח וחוזר הדבר ונופל למטה להארץ כל מה שמתקרב יותר למטה הוא פורח ונופל למטה במהירות יותר זה מחמת שמתקרב להכח המושך של הארץ על כן נופל במהירות יותר למטה, והנה כל הדברים האלה הם דברים מציאותיים שרואים בחוש, כי בזה העולם הכל הולך כפי כח המושך וכח המכריח, הארץ מושכת את כל הדברים אליה, וכשרוצים לנתק ממנה משהו צריכים כח המכריח שכוחו הוא רק לזמן מסוים כנ"ל, והנה מן הדברים האלו שהם דברים מציאותיים הנמצאים בעולם הזה, אפשר ללמוד דברים נפלאים מאד להתעורר ולהתחזק בעבודת השם יתברך כפי שיסביר לנו רביז"ל מיד מהו הקשר בין כח המושך וכח המכריח לעבודת השם יתברך, ומהו עיקר כוחו וגדולתו של הצדיק עד שכל כך הרבה אנשים נמשכים אחריו ומתעוררים על ידו לעבודת השם יתברך.

צדיק יסוד עולם

ואומר רביז"ל והצדיק הוא בחינת עפר הנ"ל, כי הצדיק הוא יסוד עולם כמו שכתוב (משלי י') וצדיק יסוד עולם, כי הצדיק בטל ומבוטל

כשזוכים לדבר מתורתו הנפלאה של רבי נחמן מברסלב זי"ע זוהי זכות גדולה ונפלאה מאד מאד והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע'

כח המושך וכח המכריח

ואומר רביז"ל כי כל הדברים הם על הארץ, כמו שאנו רואין בחוש שהכל גדל מן הארץ, וכל הדברים והבריות הולכים ומונחים על הארץ, ואי אפשר שיפסקו ויתרחקו מהארץ אם לא על ידי כח המכריח היינו על ידי שיש מי שמכריח הדבר, ונטלו ממקומו מהארץ, ומרחיקו ממנו, וכפי כח המכריח כן נתרחק הדבר מהארץ ואחר כך כשנפסק כח המכריח חוזר הדבר להארץ כגון אם זורק אדם דבר למעלה אזי על ידי כוחו מכריח הדבר ומפסיקו מהארץ, וכפי כוחו, כן מכריח הדבר וזורקו למעלה יותר, ואחר כך כשנפסק כוחו שהוא כח המכריח חוזר הדבר ונופל להארץ כי הארץ יש לה כח המושך, וממשכת כל הדברים לעצמה, כי אם לאו לא היו יכולים להתקיים עליה כי היה ראוי ליפול ממנה מחמת שהיא כדורית, וכל בני העולם עומדים סביבה כידוע אך שיש לה כח

ול להיות בבחינת עפר, טבעו של האדם הוא שירצה להיות משהו, כל אחד רוצה לההפך להיות איוו מציאות בפני עצמה בזה העולם, עשיר, גיבור, מפורסם וכו', ועל ידי זה מתרחק מן העפר, מאחר שאינו מוכן לבטל את עצמו, אך הצדיקים הנדולים, שהם בבחינת (משלי י') צדיק יסוד עולם, הם בטלים ומבוטלים בעיני עצמם לגמרי, עפר ואפר, וזה עיקר כח המושך שלהם, כי עליהם עומדים כל הדברים וממילא הכל נמשכים אחריהם.

עמוד אחד

והנה חכמינו הקדושים אומרים (תניגה י"ב): כל העולם כולו עומד על עמוד אחד וצדיק שמו, עיין שם, כי בכל דור ודור ישנו צדיק גדול אחד שהוא זוכה לבחינת ביטול גדולה יותר משאר הצדיקים שבדור, כי זה הצדיק הוא רק יחיד בעולם שהוא יסוד עולם שכל הדברים נמשכים ממנו ואפילו כל הצדיקים הם רק ענפים ממנו כל אחד לפי בחינתו יש שהוא בחינת ענף ממנו ויש שהוא בחינת ענף מן הענף כי זה הצדיק היחיד בעולם הוא עניו ושפל ומשים עצמו כעפר בבחינת אברהם אבינו שעליו נאמר (בראשית י"ח) ואנכי עפר ואפר, דהיינו שהרניש את עצמו כל כך בטל ומבוטל לגבי השם

בעיני עצמו לגמרי והוא כעפר ואפר וכחרס הנשבר וכמו שאומרים חכמינו הקדושים (מוטה ה'): על הפסוק (ישעיה ג') יקומו הקיצו ורננו כל שוכני עפר, מי שנעשה שכן לעפר בחייו, עיין שם, כי הצדיקים נעשים שכנים לעפר בחייהם, דהיינו שמכניסים בדעתם ומוחם שכבר הסתלקו מן העולם והם בטלים ומבוטלים לגמרי, ועל ידי זה יש להם כח להחזיק מעמד על כל מה שעובר עליהם, וכמו שמספרים על מוהר"ג ז"ל שסבל מה שסבל חרפות ובזיונות והולוכו אותו לבית הסוהר על לא עוול בכפו וכו', וכששאלו אותו תלמידיו, כיצד זכה להחזיק מעמד ולעבור על הבזיונות והחרפות שסבל, ענה ואמר להם, "תארתי לעצמי כאילו כבר עברו ארבעים שנה מאז הסתלקותי...", נמצא שהצדיקים זוכים למדריגה נוראה ונפלאה כזאת שמרנישים טעם מיתה ממש ונדמה להם שעכשיו הוא כבר אחרי הסתלקותם, וצדיקים כאלה הם יסוד העולם, ועליהם נאמר הפסוק הנ"ל (משלי י') וצדיק יסוד עולם ומאחר שהוא יסוד העולם, עליו עומדים כל הדברים ויש לו כח המושך להמשיך את כל הדברים אליו, והכל תלוי כפי שזוכה לבטל את עצמו אליו יתברך, והנה טבעם של רוב בני האדם הוא שאינם מסוגלים לבטל עצמם

יתברך עד שהיה בחינת עפר ממש ולא עוד אלא שהרגיש שהוא נשרף לגמרי על קידוש שמו יתברך ונעשה אפר, ועל כן מאחר שאחז במדריגה זו זכה למעלה נוראה ונפלאה עד שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה י'). הקריא אברהם שמו של הקדוש ברוך הוא בפי כל עובר ושב, ועל כן הצדיקים הגדולים האלה הם יסוד העולם היינו בחינת עפר שכל הדברים הם עליו, ובכל דור יש צדיק אחד שהוא זכה לבחינת ביטול יותר גדול מכל שאר הצדיקים האחרים והוא בטל ומבוטל לגמרי לגמרי אל האין סוף ברוך הוא ועל כן זכה למעלה זאת שהוא כעפר והכל נמשכים אחריו ויוצאים ממנו, ועיקר מעלתו של הצדיק הגדול הזה היא שמרוב ביטולו והתכללותו באין סוף ברוך הוא, הוא יכול להוריד גילוי אלקות נורא ונפלא כזה לזה העולם, עד שאפילו הכי מגושמים והכי רחוקים יוכלו להתקרב ולחזור אליו יתברך, וצדיק זה יש לו דעה למעלה ולמטה והכל מתנהג כפי שהוא רוצה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה ב' סי' י"ד) אמר לו הקדוש ברוך הוא אברהם אתה הודעת שמי בעולם, חייד שאני מקנה אותך את העליונים ואת התחתונים, עיין שם, היינו כי מאחר שגילה אלקותו יתברך בגילוי נורא ונפלא כזה על

ידי זה זכה שהכל נעשה שלו, ועל כן אמרו חכמינו הקדושים על אברהם אבינו (ספרי האזינו) עד שלא בא אברהם אבינו לעולם, כביכול לא היה הקדוש ברוך הוא מלך אלא על השמים, אבינו אברהם המליכו על השמים ועל הארץ, אפילו ביקש המקום מאבינו אברהם לגלג עינו ואף נפשו היה נותן לו, עיין שם, נמצא שעיקר מעלת הצדיקים היא שזוכים לגלות אלקותו יתברך בעולם הזה כמו אברהם אבינו ומרגילים את שמו של הקדוש ברוך הוא בפי כל עובר ושב והם בטלים ומבוטלים אליו יתברך לגמרי ומוכנים למסור את נפשם אליו יתברך לגמרי אשרי להם, וכמובא ב"צעטיל קטן" של הרה"ק רבי אלימלך מליוענסק זי"ע שהאדם צריך לראות כאילו עומדת מולו אש גדולה מאד וכו' והוא מוכן למסור את נפשו וליפול אל תוך האש למענו יתברך וכו', ומוכן שכדי להגיע למדריגה כזו צריכים להיות בטל ומבוטל לגמרי לגמרי האין סוף ברוך הוא ולהיות בחינת עפר ממש.

ישחט אותי

והנה אנו אומרים בכל יום בשעת אמירת הקרבנות את הפסוק (ויקרא א') "ישחט אותי על ירך המזבח צפונה לפני ה' וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח

בבחינת (ישעיה נ"ז) אשכון את דכא, כי רק מי שזוכה לבטל עצמו לגמרי משרה עליו השם יתברך את שכינתו, וכפי שזוכה לבטל את עצמו יותר שורה עליו גילוי שכינה גדול יותר, עד שהצדיקים הגדולים הבטלים ומבוטלים אליו יתברך לגמרי זוכים להשראת השכינה בגילוי נורא ונפלא מאד אשרי להם.

עפרות זהב

והנה מי שזוכה להיות בטל ומבוטל כל כך עד שממשיך על עצמו גילוי אלקות במדריגה גבוהה כל כך ובגילוי רב כל כך, זוכה גם להמשיך על עצמו את כל ההשפעות שבעולם, ולכן הצדיקים הגדולים האלה הזוכים להיות בטלים ומבוטלים אליו יתברך, אצלם נמצאות כל ההשפעות המובות שבעולם, והם למעשה העשירים ביותר בעולם והם ממשיכים את ההשפעות לעולם בבחינות (איוב כ"ח) ועפרות זהב, שכל ההשפעות נמשכין מבחינות עפר, מהצדיק הנ"ל, ועל כן אם נותנים צדקה לזה הצדיק הוא מתברך מיד כי הוא בחינת זריעה על העפר שמצמחת כפל כפלים, בבחינות (הושע י') זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, כי הצדיק הוא כמו עפר ועל כן כשנותנין לו צדקה מתברכין מיד כי נתינת

סביב", וחכמינו הקדושים הפליגו במעלת האומר פסוק זה עד שאמרו (ויקרא רבה פרשה ב') מעידני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל, בין איש בין אשה, בין עבד בין אמה, קורין את המקרא הזה וכו', וזכר הקדוש ברוך הוא עקידת יצחק, ובאמת הצדיקים האמיתיים הדבקים בו יתברך בתכלית הדבקות מכוונים באמירת פסוק זה שהם מוכנים למסור את עצמם לגמרי אליו יתברך ומרנישים כאילו שוחטים אותם בפועל ממש עכשיו על קידוש שמו יתברך ושופכים את דמם על גבי המזבח, וכך מכוונים בכל יום בשעה שאומרים פסוק זה, וממילא אין זה פלא כלל שהם זוכים למדריגות גדולות ונעלות כל כך בעבודת השם יתברך עד שיש להם כח המושך למשוך אליהם את כל העולם ולקרובם אליו יתברך, וזה שאנו מבקשים בכל יום שלש פעמים, לאחר סיום תפילת שמונה עשרה, לאחר שברכנו את הקדוש ברוך הוא י"ח ברכות, "ונפשי כעפר לכל תהיה", היינו שאנו מבקשים שיהיה לה כח המושך להמשיך הכל אליו כעפר, כלומר אנו מבקשים שזוכה להיות בטלים ומבוטלים אליו יתברך כל כך עד שזוכה להמשיך על עצמינו גילוי אלקות יתברך, כי הקדוש ברוך הוא אינו שורה אלא אצל מי שזוכה לבטל את עצמו אליו,

וכו', וזה שקלל ירמיה הנביא את אנשי ענתות (ירמיה ה') בעת אפך עשה בהם, הכשילם בעניים שאינם מהוגנים (בכא קמא מ"ז): היינו שאינם בבחינת עפר כלל ועל כן הצדקה שנותנים להם אינה בחינת זריעה כלל, ולא עוד אלא שמצמיחים קוצים ודרדרים כנ"ל, נמצא שמי שצריך ישועה, עיקר ישועתו היא כפי הצדקה שיוכה לתת וכו', ולכן עצה למי שצריך לישועה שילך ויאסוף צדקה לעניים מהוגנים, דהיינו לצדיקים האמיתיים העוסקים בחידושי תורה, ואף על פי שזהו דבר קשה מאד ללכת ולאסוף צדקה ולסבול בזיונות ושפיכות דמים וכו', אך על ידי זה בסופו של דבר יוכה לישועה גדולה כי צדקה זו היא בחינת זריעה המצמיחה חסדים ורחמים גדולים אשרי הזוכה לזה, כי אם אין זוכים לזה ונותנים את הצדקה רחמנא ליצלן למקומות שלא צריך וכו', בסופו של דבר הכסף הולך למטרות שונות ומשונות עד שיש כאלו שממציאים סיפורים שהם אוספים צדקה בשביל חולה לב שצריך לעבור ניתוח, וכדומה, ובסופו של דבר לוקחים את הכסף וקונים עמו סמים, או הולכים לעשות עבירות וכו', רחמנא ליצלן רחמנא לישובך, ובאמת האדם הנותן צדקה כזאת צריך להיות מרעיד ומשתומם, הנה הוא הולך ועובד קשה ומבלה את

הצדקה הוא כמו זריעה, אבל אם נותן צדקה למי שאינו בחינת עפר כלל, אינו עושה פירות, כי כמו שזורעים גרעין תבואה באדמה טובה מיד הוא צומח ועושה פירות וכו', אך כשזורעים אותו באדמה לא טובה אין הוא עושה פירות כלל ונרקב ונאבד מן העולם לגמרי וכמו כן הוא כשנותנים צדקה למי שאינו בחינת עפר כלל, שאז אין לצדקה מעלה כלל וכלל, אך כשנותנים צדקה לצדיק שהוא בחינת עפר אדמה על ידי זה זוכה לישועה גדולה, ומוהר"ן ז"ל אומר (הלכות ברכת השחר הלכה ה') שעיקר הצדקה היא לצדיק כזה שעוסק בחידושי תורה המקרבים בני אדם אליו יתברך ועל ידי שנותנים לו צדקה ועוזרים לו לחדש חידושי תורה מתקיים בהנותן הפסוק (הושע י') זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, כי צדקה כזו צומחת ועולה יפה מאד.

עניים שאינם מהוגנים

והנה כל זה הוא כשנותן צדקה לצדיק שהוא בחינת עפר שעל ידי זה זוכה לישועה גדולה בבחינת וקצרו לפי חסד כנ"ל, אבל אם נותן צדקה למי שאינו בחינת עפר כלל אינו עושה פירות, ולא עוד אלא שמצמיח דרדרים וקוצים וכו', דהיינו במקום שיוכה לישועה נהפך עליו הכל לקוצים ודרדרים

ימיו ושנותיו כדי להשיג את הכסף, וכשהוא רוצה ליתן אותו לצדקה, לוקחים את הכסף הזה ומנצלים אותו כדי לעשות עבירות... ועל כן צריכים לבקש ממנו יתברך הרבה מאד שיוכה ליתן צדקה לעניים מהוגנים ושחם ושלום לא ילך כספו למקומות לא טובים וכו', כי מעלת הצדקה גדולה מאד וכשזוכים ליתן אותה למקום הנכון אין לשער ולתאר את מעלתה, וזה עיקר סוד ההצלחה של אלה הזוכים ליתן צדקה לעניים מהוגנים, לתלמידי חכמים העוסקים בחידושי תורה המקרבים בני אדם אליו יתברך, שהם עולים מעלה מעלה ואף אחד אינו יכול להזיק להם, אך בדיוק כשם שאפשר להצליח על ידי נתינת צדקה, כך רחמנא ליצלן אפשר להכשל על ידי נתינת צדקה לעניים שאינם מהוגנים שמנצלים את הכסף לכל מיני מטרות אחרות שלא להקדושה וכו', אשרי ואשרי הזוכה ליתן צדקה לעניים מהוגנים.

כח המכריח

ואומר רביז"ל והנה היה ראוי שימשכו כל בני אדם לזה הצדיק שהוא בחינת עפר שיש לו כח המושך כג"ל, דהיינו כי הצדיקים האמיתיים שבכל הדורות גילו גילוי אלקות נפלאים ונוראים כל כך עד שכל מי שהמה אזנו היה מוכרח

להמשך אחריהם וכמו שאנו מוצאים בכל הדורות שגדולי הצדיקים גילו גילויים נפלאים, פלאי פלאות, בהשגות אלקותו יתברך, והיו בטלים ומבוטלים אליו יתברך עד שהיו נעשים שכנים לעפר בחייהם, ואחזו במדריגה זו בתכלית השלימות כי הכניסו היטב בלבם ודעתם שהם אינם כלום, והולכים להסתלק מן העולם בכל רגע, וכמו שמספרים על מוהרנ"ת ז"ל שפעם אחת הלך והסתכל על האדמה הרבה, ושאל אותו זה מאנשי שלומינו שהלך עמו, מדוע הוא מסתכל כל כך על האדמה, ענה ואמר מוהרנ"ת ז"ל, בדרך כלל לפני שאדם נכנס לדירה חדשה הוא בודק אותה היטב ורואה היכן יהיה המטבח וחדר האוכל וחדר השינה וחדר האורחים וכו' וכו', ועל כן אני בודק היטב את האדמה כי אני יודע שעוד מעט אצטרך להכנס ולגור בה ושם תהיה דירתי, היינו שחקק בעצמו היטב את יום המיתה והיה נעשה שכן לעפר בחייו פשוטו כמשמעו, והנה בוודאי צדיקים גדולים כאלו שהיו נעשים שכנים לעפר בחייהם, וזכו למעלת העפר שיש לו כח המושך גדול מאד, היה כל העולם כולו צריך להמשך אחריהם, אך למעשה אנו רואים שאין זה כך, ולא עוד אלא שדייקא על הצדיקים הגדולים יש מחלוקת גדולה והמניעות

ויתקרבו כנ"ל, וזה שאנו רואין כשאדם נוסע להצדיק כל מה שמתקרב למקום הצדיק יותר, יש לו חשק יותר, מחמת שמתקרב יותר להכח המושך כנ"ל ואת זה רואים בחוש בנסיעה לציונו הקדוש של רבינו"ל שלפני שהאדם זוכה לנסוע מתגברות עליו המניעות, אין לו כסף, ואשתו אינה מסכימה וכו', ועוד מניעות שונות ומשונות, אך כשזוכה לשבור את המניעות יש לו חשק גדול מאד להגיע לשם והוא נמשך אל המקום מאד מאד, וכן הוא כשזוכים להתקרב אל איש כשר ובפרט כשזוכים ללמוד את ספריו רוצים לפגוש אותו מאד מאד וככל שמתקרבים אליו גובר החשק מאד, אשרי הזוכה לזה.

משכני אחרין

ואומר רבינו"ל וזה בחינת משכן, כי משכן היה לו כח המושך, להמשיך אלקות למקום שהיה עומד שם בבחינת (שיר השירים א') משכני אחרין נרוצה, אחרין נרוצה דייקא כי כל מה שמתקרב יותר אליו הוא רץ ביותר כנ"ל, מחמת כח המושך כנ"ל וכמובא במדרש (שמות פ' ל"א) שהמשכן הוא לשון משכון שהוא משכון לישראל שתשרה שכינה אצלם אפילו אם יחמאו חס ושלום, כמו שכתוב (ויקרא כ"ו) ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם, נמצא שעל ידי המשכן

להתקרב אליהם גדולות וכו', וכל זה הוא מחמת שעל ידי כח המכריח מפסיקין ומרחיקים ממנו, דהיינו בדיוק כשם שיש להצדיק כח המושך גדול כל כך והוא יכול למשוך את כל העולם כולו אחריו יתברך, כן יש כנגדו בני אדם, שהם שלוחי הס"מ שעל ידי דיבורם ומעשיהם, הם מכריחים את בני אדם להפסיקם ולהרחיקם מהצדיק הנ"ל ולפי כח המכריח כן מרחיק מהצדיק כנ"ל כמו שרואים בחוש שמדברים כל דבר אסור על הצדיקים האמיתיים ומונעים מאד להתקרב אליהם, אך כל זה הוא רק כשיש כח המכריח, אך אחר כך כשמפסיק כח המכריח יחזור וימשיך עצמו ויתקרב להצדיק שהוא בחינת עפר כנ"ל כי כשיפסיק המכריח ישוב להעפר להצדיק הנ"ל שיש לו כח המושך כנ"ל, כי הצדיק הוא כמו האדמה שיש לה כח המושך, וכשרוצים להרחיק ממנה משהו צריכים כח המכריח שינתק את הדבר מעל פני האדמה, אך מיד כשכח המכריח מפסיק מיד יפול הדבר מחדש אל האדמה, וכן הוא לגבי הצדיק שמיד כשמפסיק כח המכריח מיד נמשך האדם אל הצדיק מאד מאד, ועל כן יש בני אדם שהם רחוקים מאד מהצדיק מחמת שהם עדיין בכח המכריח המרחיק אותם אבל אחר כך כשיפסיק כח המכריח יחזור

השכינה שורה בישראל היינו כנ"ל כי משכן לשון משכני וכו' שיש לו בחינת כח המושך להמשיך אלקות למקום שהיה עומד שם כנ"ל, כי עיקר המשכן נבנה אחר חטא העגל שבו חטאו בני ישראל ועשו הפסק, בבחינת כח המכריח בינם לבין הקדוש ברוך הוא, ועל כן היו צריכים למשכן, שעל ידו יוכלו תמיד לחזור אליו יתברך, ועל ידו יוכלו להפריד בינם לבין כח המכריח שבא להם על ידי חטאיהם ועוונותיהם, כי כשהאדם חוטא על ידי זה עושה פירוד בינו לבין הקדוש ברוך הוא, כי מאחר שחטא עשה מציאות מדבר אחר מבלעדיו יתברך, ועל ידי זה גרם פירוד והפסק בינו לבין הקדושה, ועל ידי המשכן שהוא כח המושך, זוכים להפריד מעל עצמו את כח המכריח ומתקרבים מחדש אליו יתברך, ועל כן אי אפשר להקים את המשכן אלא הצדיק שהוא בחינת עפר, בחינת משה שהיה עניו מכל האדם כמו שכתוב (שמות מ') ויקם משה את המשכן, ואחר לא היה יכול להקימו כי דווקא זה הצדיק שהוא בחינת עפר, בחינת כח המושך יכול להקים את המשכן שהוא בחינת כח המושך להמשיך האלקות כנ"ל, דהיינו כי רק הצדיקים הגדולים שאוחזים את עצמם בבחינת עפר ממש הם יכולים להקים את המשכן והם יכולים לקרב בני אדם אליו יתברך,

והנה בני אדם שואלים לכאורה מדוע צריכים להתקרב לצדיקים הרי יכולים ללכת מיד אליו יתברך, אך למעשה אין זה כך, כי בלי הצדיק לא היה האדם יכול להתקרב אליו יתברך, מאחר שחטא ופגם כל כך ועשה מניעות ומחיצות והסתרות וכיסויים בינו לבין הקדושה, ורק על ידי הצדיק השפל באמת שיכול להקים את המשכן וכו', רק על ידו יכולים לזכות להמשיך אחריו יתברך עוד הפעם ולהסיר את כח המכריח ממנו, הכח המונע מן הקדושה, ואסור לנו לשכוח אפילו לרגע אחד מי אנחנו וכיצד אנו נראים, איך שחטאנו ופשענו ואנו מלאים בעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, כל אחד ואחד כפי בחינתו, ועיקר התקוה שלנו לחזור ולהתקרב אליו יתברך היא רק על ידי הצדיק, שייסר מאתנו את כל המניעות והמכריחים ועל ידו נזכה להמשיך אחריו יתברך, ועל כן חשוב מאד להתקרב אל הצדיק, כי בלעדי זה אי אפשר להתקרב אליו יתברך, וצריך לדעת שכל אלו שעושים ליצנות מענין זה, וצוחקים מן הצדיקים וכו', מלאים בחטאים עוונות ופשעים, עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים, והם פגומים ומרוחקים מאד והרחמנות עליהם גדולה, אשרי הזוכה לרחם על עצמו ומתקרב לצדיק כזה האוחז בבחינת עפר, שהוא שפל באמת,

ועל ידו יוכל להתקרב אליו יתברך ולחזור בתשובה אמיתית.

כי אתם המעט

והנה בכלליות הבריאח עם ישראל הם בחינת עפר, דהיינו כי לגבי אומות העולם הם ענוים ושפלים, כי אומות העולם אוחזים במידת הגאווה מאד, וזה שכתוב (דברים ז') לא מרובכם חשק ה' בכם כי אתם המעט ודרשו חכמינו הקדושים (חולין פ"ט) לא וכו' רק מחמת שאתם ממעיטין את עצמכם וכו', חשק ה' בכם, כי מחמת שהם ממעיטין ומקטינים עצמן על ידי זה הם בבחינת עפר שיש לו כח המושך בחינת משכן שמושך האלקות כנ"ל ועל כן חשק ה' בכם, וכשם שהוא בכלליות העולם בין עם ישראל ובין אומות העולם, שעם ישראל נחשבים ענוים יותר מאומות העולם, כן הוא בפרטיות כל אחד ואחד כפי מדריגתו וכפי שזוכה לבטל את עצמו אליו יתברך, עד שגדולי הצדיקים זוכים להכלל בו יתברך לנמרי ולהיות בבחינת עפר לנמרי וזוכים להמשיך אלקות להעולם.

ולא תעלה במעלות

והנה בדרך כלל שומעים שבני אדם מתאנחים ואומרים "נפלנו" וכששואלים אותם מדוע נפלו

פניהם ומדוע הם שבורים כל כך, הם עונים ואומרים, "מה נעשה, נפלנו", ופירוש הדבר הוא שהם מחזיקים את עצמם כבעלי גאווה שפעם היו באיזו מדריגה בעבודת השם יתברך ועכשיו נפלנו... אך באמת על ידי דיבורים אלה הם מגלים את מעשיהם, ומגלים שאינם אלא בעלי גאווה גדולים, כי הצדיקים הגדולים אף פעם אינם אומרים נפלנו, כי מאחר שאוחזים את עצמם לעפר ואפר ומשם אינם יכולים ליפול כלל וכלל, כי מן האדמה אי אפשר ליפול, אך מי שמתחיל לטפס על מעלות ומדריגות, משם אפשר ליפול, דהיינו כי מי שחושב שהיה פעם באיזו מעלה ומדריגה על ידי זה נופל, וזה שכתוב (שמות כ') ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערוותך עליו, דהיינו שמי שרוצה להתקרב באמת אל הקדושה לא יתחיל ללכת ולעלות במדריגות וכו', כי מי שמנסה לעלות מדריגות בסופו של דבר נופל, וערוותו נתגלית, דהיינו שנתגלה שהיה בעל גאווה ובעל עבירה, כי אחרת, אם היה זוכה להיות עניו באמת, לא היה יכול ליפול, וזו מעלת הצדיקים הגדולים האוחזים במדריגת עפר, ומשם אי אפשר ליפול לעולם, כי הצדיקים הגדולים אוחזים במדריגת ענוה ושפלות ואף פעם אינם חושבים שעלו מדריגות וכו', אלא פוחדים

מאד שמא עדיין הם מטעים את עצמם, ואולי קליפת נוגה שורה עליהם, וכמו שמספר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע שהיה פעם אצל דודו הרה"ק רבי צבי הירש מוידויטשוב זי"ע בעל "עמרת צבי" על הזוהר, שהיה נקרא בדורו "שר בית הזוהר", מרוב שלמד זוהר והיה בקי בו, ולפני שנסתלק ענה ואמר, רבי שמעון בר יוחאי והזוהר הקדוש מי עוד ילמד אתכם כמוני... וכשהיה אצלו ענה ואמר לו הרה"ק בעל "עמרת צבי" זי"ע, אייזיק אייזיק, כשהייתי בן ארבעים שנה, עדיין פחדתי אימת מוות, שמא עדיין אני מטעה את עצמי, ושמא קליפת נוגה נמצאת בי... והרה"ק מקאמארנא זי"ע היה נוהג להזכיר זאת במשך ימי חייו פעמים רבות ואמר שעמד נבהל ומשתומם כיצד איש כשר וצדיק גדול כזה, עובד ה' הדבוק בו יתברך בתכלית הדביקות, עדיין מפחד שמא הוא מטעה את עצמו, ושמא קליפת נוגה נמצאת בו והוא רחוק מן הקדושה וכו', כי זוהי מדריגת הצדיקים האמיתיים שאינם אווזים מעצמם כלום, ותמיד חושבים שעדיין אינם יודעים כלום, ועדיין

הם רחוקים ממנו יתברך בתכלית הריחוק וכו', עפר ואפר ממש, ועל ידי זה עולים מעלה מעלה, ואינם יכולים ליפול אף פעם, מה שאין כן היום יכולים לראות אנשים העושים מציאות שלימה מעצמם, שנעשו בעלי תשובה, וכבר רוצים להעשות ראשי ישיבות וכו', ולומר דיעות כאילו הם כבר מבינים על זה או על זה, ושכחו גריעות מעשיהם שהסתובבו עם נקבות וכו', רחמנא לישובן, ועברו על גילוי עריות וכו', ואיך יעיוו לדבר עם צדיקים קדושים וטהורים מנעוריהם, בשעה שצריכים לטמון ראשם באדמה וללחך לשונם בעפר, ואז כולי האי ואולי יזכו לכפרת עוונות וכו', ולכן אשרי ואשרי הזוכה להתקרב אל הצדיקים האמיתיים שהם שפלים בעיני עצמם ואף פעם אינם נופלים כלל וכלל, אשר להם יש כח נורא ונפלא למשוך את האדם אליו יתברך, ולהוציא ממנו את הגאוה והישות שלא יחשוב שהיה פעם בעל מדריגה ועכשיו נפל וממילא הוא שבור, אלא יכיר היטב את עצמו ויהיה עניו ושפל באמת, אשרי הזוכה להתקרב אל צדיקים נפלאים כאלה.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"א

לא תוכל לברך אפילו ברכת המזון אחת בכוונה, כי בכל פעם יהיה צריך לעשות תנועות משונות כדי לחנוף אנשים אחרים וכדי למצוא חן בעיני העולם ולא יוכל לכוין דעתו אפילו פעם אחת למה שאומר, כי אין זה קל כל כך להיות מפורסם כמו שאנשים חושבים ובוודאי שאין זה נעים וכו', כי מה שהוא מפורסם הוא מזיק לו מאד, כי אינו יכול לעבוד אותו יתברך כמו מקודם אשר אין עוד דבר המזיק לעבודת השם יתברך כמו הפירסום, כי כשאף אחד אינו יודע מעבודתו הוא יכול לעבוד את עבודתו בשקט ללמוד ולהתפלל ולקום בחצות ולקיים מצוות ולעשות צדקות וכו', ואף אחד אינו יודע ואינו מפריע לו כלל, מה שאין כן כשמתפרסם מיד מתחילים לחקור עליו, זה אומר שהוא שקרן והשני אומר שהוא איש אמת וכו', זה מנביהו עד לשמים וכו', ואילו השני משפילו עד לארץ וכו', וכל אחד מסתכל עליו בעין שונה ואומר עליו את דעתו וכו', ורביז"ל אמר פעם, שהיה רוצה להיות מוסתר מן העולם וכו', ולשבת באיזה פינה בלי שאף אחד ידע ממנו ויפריע לו בעבודת השם יתברך, אך זאת נחמתי שעל כל פנים זכיתי אתכם לחזור בתשובה,

כשזוכים להתאסף ולדבר מעצותיו הקדושים של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה כי על ידי דבריו הקדושים זוכים להתעורר באמת לעבודת השם יתברך והלב נמשך אחריו יתברך בהשתוקקות גדולה מאד מאד, אך בעולם הזה אין לאדם השגה בענין זה מחמת שבדבר רוחני קשה מאד להשיג בעולם הזה ועל כן אין לאדם השגה בנדולתו של רביז"ל ותורתו הקדושה ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לדבר מעצותיו הקדושים של רביז"ל בכל פעם שעל ידי זה יזכה להתקרב באמת אליו יתברך והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"א, ששם מדבר רביז"ל מענין הפירסום.

קשה להיות מפורסם

ואומר רביז"ל דע שקשה מאד להיות מפורסם, היינו כי אף על פי שרוב בני האדם חושבים שזה דבר טוב ונעים להיות מפורסם, ורבים אף היו רוצים להיות מפורסמים בעצמם, אך באמת אין הדבר כך, וכמעשה שהיה פעם אצל רביז"ל שבא אליו אחד שאמר שהוא רוצה להיות מפורסם ואמר לו רביז"ל הלא אם תהיה מפורסם

נמצא שלהיות מפורסם אינו קל כל כך ובפרט שלפעמים צריך לסבול יסורין בשביל רבים, כמו שכתוב (ישעיה נ"ג) ובחבורתו נרפא לנו כי מאחר שהוא מפורסם על כן הוא בבחינות (שם) לכן אחלק לו ברכים על כן צריך לסבול יסורין בשביל רבים כי עליו נאמר ובחבורתו נרפא לנו, דהיינו כי מאחר שנתפרסם ממילא יש לו שייכות עם אנשים ועל כן צריך לסבול בשביל רבים, לדוגמא אם אחד מתלמידיו של זה שהתפרסם, עשה דבר שלא כראוי, כגון שגנב ועשה עוולות לאנשים, בוודאי אין לרבו שום שייכות לגניבה הזאת, ובוודאי הוא לא לימד אותו לגנוב וכו', אך אנשי העולם חושבים אחרת, ואומרים שבוודאי אם תלמידו גנב סימן שגם הוא גנב, ואם תלמידו גנב סימן שהוא לימדו כיצד לגנוב, והוא צריך לסבול יסורים גדולים בשביל זה שמכזיב אותו על כך שתלמידו גנב למרות שאין לו בעצמו שום שייכות אל מעשיו של התלמיד שסרה, וכן אמרו חכמינו הקדושים (שבת נ"ד): על רבי אליעזר בן עזריה שפרתו היתה יוצאת בשבת ברצועה שבין קרניה וכו', ובאמת לא היתה זו פרתו אלא הפרה של שכנתו אך מאחר ולא מיחה בה נקראת על שמו עיין שם, נמצא שאף על פי שלא היתה הפרה שלו אף על פי כן אמרו שהיא פרתו, כי

מאחר שהיה יכול למחות ולא מחה על כן נקראת על שמו, כי על אלו שמתפרסמים כתיב לכן אחלק לו ברכים, דהיינו שיש לו חלק בעוונותיהם של הרבים ועל כן הוא צריך לסבול, ולכן אומר רביז"ל (ספר המידות אות צדיק סי' כ"ג) מי שאוהב את הצדיק צריך לראות שלא יצא שם רע על הצדיק, כי אם יעשה איזה עוול ודבר רע וכו' יאמרו מיד שלמד זאת מן הצדיק כי הוא נמצא אצלו ונקרא תלמידו וכו' וכו', ועל כן צריך להזהר בזה מאד מאד, כי על ידי זה גורם כמה וכמה רעות, קודם כל הצדיק צריך לסבול בגללו מאחר שמכזיב אותו ברכים ואומרים שלימד את תלמידו כיצד לגנוב וכו', וכן בני אדם נמנעים מלהתקרב אל הצדיק הוזה ויוצא עליו שם רע וכו', ואוי לו לזה שגרם שיצא על הצדיק שם רע וריחק על ידי זה בני אדם ממנו יתברך.

גנבא על מחתרתא

והנה האדם צריך להיות כן עם עצמו, ולדעת היטב מה הוא עושה שלא יטעה את עצמו, כי יש כאלה הנקראים על שם הצדיק והם עושים כל מיני עוולות והיצר הרע מתלבש במצוות אצלם וכו', ובסופו של דבר הצדיק צריך לסבול מכך מאד מאד, כי אם אדם שנקרא על שם הצדיק אינו מקפיד על יושר

העולם אומרים שהצדיק לימד אותו כיצד לגנוב מאחר שהוא תלמידו, ועל כן צריך להזהר בענין זה מאד מאד שלא ימעה את עצמו ויאמר שמעשיו לשם שמים כי אין זה אלא התלכשות היצר הרע במצוות שרוצה להטעותו, ובאמת אם יעשה לעצמו את חשבון הנפש האמיתי יראה ויבין שעל ידי מעשיו גורם רעות רבות, ועל ידי זה יתעורר לחזור בתשובה שלימה, כי כשאדם עושה לעצמו חשבון נפש באמת, ואינו מנסה להטעות לא את עצמו ולא את אחרים, ומכל שכן וכל שכן שאינו מנסה להטעות את הקדוש ברוך הוא, על ידי זה יזכה בסופו של דבר לחזור בתשובה אמיתית וללכת בדרך הישר.

צדיק אמת

ועל כן נקרא רביז"ל צדיק אמת, ולא מחמת שאחרים אינם צדיקים אמיתיים חס ושלום, כי בוודאי כל הצדיקים כולם חשובים וכו', אך הענין הוא כי עיקר לימודו של רביז"ל הוא ענין האמת, דהיינו התפילה וההתבודדות לפניו יתברך, שבזה תלויה כל הנאולה, ותפילה והתבודדות הוא בחינת אמת, כי רביז"ל לימד אותנו שצריך ללכת למקום שאין שם בני אדם ושם בשעה שאף אחד אינו רואה ואינו שומע להתפלל לפניו

דרכיו וגונב כספים מאנשים בכל מיני תחבולות וכו', בסופו של דבר הצדיק צריך לסבול מזה למרות שאין לו שום שייכות אל מעשיו כלל, ועיקר הבעיה היא כשהאדם מנסה להטעות את עצמו, והוא בבחינת "גנבא על מחתרתא רחמנא קריא", דהיינו כי גם הגנב לפני שהוא נכנס לגנוב באיזה בית וכו', הוא מתפלל ומתבודד אליו יתברך ומבקש ממנו יתברך שכולם יהיו ישנים שינה עמוקה... ושידע מיד היכן מוטמן הכסף והזהב... ושאף אחד לא ירגיש כשהוא נכנס וכשהוא יוצא... והוא אפילו מבטיח לתת צדקה מן הכסף הזה... אך גם כך אין הוא אלא גנב, ותפילותיו נקראות תפילות פסולות, כי אם היה כן עם עצמו לא היה מבקש את בקשותיו האלו אלא היה אומר את האמת, רכוננו של עולם עוזר לי לגנוב... ואז מיד היה מתחיל להתבייש במעשיו והיה חוזר בתשובה, אך מאחר שהוא ממעה את עצמו... הוא מנסה גם להטעות כביכול את הקדוש ברוך הוא... ומתפלל תפילות פסולות כאלה, וכן הוא אדם שמקורב להצדיק שעושה מעשים רעים, אף על פי שהוא מתפלל להקדוש ברוך הוא וטוען שכל מעשיו הם לשם שמים וכו', אינו אלא גנב וכו', ואינו ממעה כי אם את עצמו, אך הצדיק צריך לסבול ממעשיו מאד, כי אנשי

יתברך ולשפוך לפניו יתברך את לבו, וזה נקרא שלימות האמת שהאדם שופך את נפשו לפניו יתברך ואומר לפניו יתברך את כל האמת כמות שהיא ואינו מטעה את עצמו כלל וכלל, מה שאין כן כשהוא מתפלל ברבים הוא יכול להטעות את עצמו ויכול להתפלל כדי שימצא חן בעיני אחרים וכדומה, וזה עיקר האמת שנילה לנו רביז"ל שנתבודד לפניו יתברך ונספר לפניו יתברך את כל מה שעובר עלינו וכו', ונבקש ממנו יתברך שלא ניפול חס ושלום בפח יקוש רק שיוליד אותנו בדרך האמת, כי לפעמים יש דרך הנראית ישרה וכו', אך בסופו של דבר אפשר ליפול בה בפח וצריכים לבקש ממנו יתברך רחמים ותחנונים גדולים שלא ניפול חס ושלום באיזה פח יקוש שלא נוכל לצאת ממנו אחר כך, ועל כל פנים כשהאדם מרגיל את עצמו לשפוך את נפשו לפניו יתברך רק זה נקרא אמת, כשהוא אינו מכיר אף אחד רק את הקדוש ברוך הוא ויודע שרק הוא יתברך יכול לעזור לו, מה שאין כן כשמתחיל לערב אנשים אחרים ומכל שכן כשנוגע במה ששייך להם אין זה אמת כלל, ואינו אלא מטעה את עצמו.

מחליפין השפע

ואומר רביז"ל רק שיש כמה בני

אדם שצריכים להיות מפורסמים ועושים אותם דווקא מפורסמים, וכמו שאמר רביז"ל (ספר המידות אות מחלוקת סי' א') על ידי מחלוקת נעשה מפורסם, כי יש כאלה שמתפרסמים על ידי מחלוקת, והשונאים שלהם אינם יודעים שהם עושים להם את ההיפך ממה שהיו רוצים על ידי המחלוקת שחולקים עליהם, כי על ידי המחלוקת לא די שלא מחלישים כוחם אלא הם עוד מתפרסמים יותר, והכל בחשבון צדק מן הקדוש ברוך הוא, מי שצריך להיות מפורסם מתפרסם אפילו בעל כרחו, ומי שאינו צריך להיות מפורסם לא יתפרסם אפילו אם יעשה כל מיני פעולות שבעולם להיות מפורסם וכמו שאומרים חכמינו הקדושים (מדרש רבה פרשה ראה) אם אדם יושב בזוית ולומד תורה לשמה הקדוש ברוך הוא בעצמו דופק על דלתות וחלונות ומפרסמו שהוא לומד תורה לשמה וכו', ולא מועיל שום דבר אפילו להחולקים עליו שמנסים להסתירו כי הקדוש ברוך הוא בעצמו מפרסמו, ואומר רביז"ל אבל יש צדיקים שמקבלים מעצמם יסורים עליהם בשביל ישראל וכוזה מחליפין השפע, כי על ידי זה ממתיקין הדינים מכלל ישראל וכמו שאומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ר"ס) שהשם הוא הנפש ויש צדיקים שיש להם מסירות נפש והם מוכנים למסור את נפשם עבור כלל

ישראל ואפילו שזה כרוך בבזיונות ושפיכות דמים רבה וכו', הם מקבלים על עצמם הכל באהבה העיקר להמתיק את הדינים מכלל ישראל, כי הוא מפורסם אך באמת אינו מפורסם כלל, כי הוא מפורסם בפי הכל והכל מדברים ממנו, ואף על פי כן אינו מפורסם כי אינו חשוב כלל, עיין שם, ולא עוד אלא שמבזים אותו ויש לו בזיונות ושפיכות דמים אך הוא מקבל הכל באהבה גדולה על מנת להמתיק את הדינים מכלל ישראל.

חייש למיעוטא

והנה דרכם של הצדיקים האמיתיים בכל הדורות היתה למסור את נפשם עבור כלל ישראל היכן שרק יכלו, וכמו שמספרים חכמינו הקדושים על התנא הקדוש רבי מאיר שמסר את נפשו כדי להציל בחורה אחת מן הכלא כי הגויים בכלא רצו לתופסו במצודתם ולהכשילה בעבירות חמורות וכו', והוא מסר את נפשו בשבילה והלך והוציאה משם, ואחר כך נתעורר רעש גדול על זה שהוציא בת ישראל מן השבי, חיפשה המלכות אחריו, ושלחו חיילים בכל מקום לחפש אחריו, ופעם אחת היה במקום אחד והחיילים חשדו בו שהוא רבי מאיר שהם מחפשים, אך באותו הרגע עבר שם התבשיל של המלך, ורבי

מאיר תחב לתוכו את אצבעו ולקק את אצבעו השניה, ואז עזבו אותו החיילים ואמרו בוודאי אין זה רבי מאיר כי אחרת לא היה אוכל ממאכל המלך שאינו כשר וכו', ויש אומרים שאלהו הנביא ירד והתלבש בדמות אשה זונה וכו' אל רבי מאיר וחייבו ואז עזבו אותו החיילים ואמרו בוודאי אין זה רבי מאיר וכו', עיין כל זה שם, ועל כל פנים בוודאי רבי מאיר מסר את נפשו עבור כלל ישראל אך אנשי העולם לא יכלו להבין את דרכו ולרדת לסוף דעתו ובני אדם הקשו עליו כיצד יכול להיות שהוא יכנס אל תוך בית סוהר וידבר עם בחורה וכו' וכל שכן שיוציא אותה משם וכו', אך כל זה לא היה אכפת לרבי מאיר כלל וכלל, אצלו היה העיקר למסור את נפשו עבור כלל ישראל ואפילו אם בגלל זה יצטרך לסבול יסורים ובזיונות, ועל כן רבי מאיר הוא זה שהיה "חייש למיעוטא" (יבמות ק"ט) ולימד אותנו שאפילו אם יש קצת סיכוי אולי אפשר להציל את האדם צריכים לנסות להצילו וכו', דהיינו אפילו אם יש בו רק נקודה טובה אחת וכו' ויש בו רק קצת מיעוט של טוב מיד צריכים למסור את נפשו כדי להצילו וכמו שלימדנו רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רפ"ב) שצריך למצוא נקודה טובה בכל אחד ואפילו ברשע ועל ידי זה יכולים להעלות אותו מכף חובה לכף

זכות, וזו דרכם של הצדיקים האמיתיים שהם מוסרים את נפשם בכל דור ודור עבור כלל ישראל אף על פי שהם סובלים בזיונות ויסורים גדולים וכמו שמצינו אצל משה רבינו שסבל בזיונות ושפיכות דמים מליצנים וכו', שקראו לו בן עמרם וכו', וביוז אותו ועשו ממנו ליצנות וכו', אך משה רבינו אוהב ישראל היה (מנחות כ"ט) ולא היה אכפת לו מכל הבזיונות והשפיכות דמים שסובל וכו', וכן אנו מוצאים אצל אהרן הכהן שמסר את נפשו כדי לעשות שלום בין עם ישראל ובין איש לאשתו, ואף על פי שלא היה זה מכבודו כי היה כהן גדול, והיה צריך להוריד את עצמו לשמוע את הצרות של כל אחד שלו ושל אשתו וכו', בכל אופן מסר נפשו עבור כלל ישראל ולא הסתכל על כבודו כלל, וכן היה הולך ועושה שלום בין כלל ישראל שהיה אומר לשני שונאים שחבירו מתחרט על מה שעשה לו וכו', ועל ידי זה השלימו ביניהם, כי מסר את נפשו עבור כלל ישראל כי אם הקדוש ברוך הוא אמר ימחה שמי על המים כדי לעשות שלום בין איש לאשתו בוודאי הצדיקים מוכנים למסור את שמם על קידוש שמו יתברך ולא אכפת להם שהם סובלים בזיונות ושפיכות דמים, העיקר אצלם הוא שהם עושים שלום בין עם ישראל, וזה שאמר

דוד המלך ע"ה (ברכות ד') כל המלכים יושבים בכבודם וכו', ואני ידי מלוכלכות בדם שפיר ושליא כדי למהר אשה לבעלה, כי מסר את נפשו כדי למהר אשה לבעלה ולעשות שלום בין איש לאשתו וכו', וזה שאמרו חכמינו הקדושים (שם) שאף על פי שהיה לדוד כסא מלכות וכתר מלכות וכו' ישב על הריצפה ולמד תורה וכו' וגילה לנו את הדרך כיצד צריכים להוריד את עצמם אל כלל ישראל ולמסור את נפשו עבורם אף על פי שלכאורה נראה שאין זה מכבודו, ועל כן זכה לספר התהלים שעל ידו שופכים כלל ישראל את נפשם אליו יתברך, כי נכתב ברוח הקודש גדול כל כך עד שכל אחד ואחד זוכה למצוא את עצמו שם, וכן דרכם של כל הצדיקים האמיתיים בכל הדורות שמוסרים את נפשם עבורו יתברך.

היכל הקודש

והנה אנחנו תלמידי רבינו"ל עלינו לראות שלא יצא שם רע על הצדיק מאתנו, ועלינו למסור את נפשינו כדי לגלות את שמו של הצדיק בעולם, כי אנו צריכים להיות בבחינה זו שמוסרים את נפשינו עבור כלל ישראל דהיינו שנעסוק בגילוי אמתת מציאותו יתברך בעולם ונגלה את שמו של הצדיק בכל העולם כולו, ובוודאי

ולחטוב עצים וכו', שבוודאי דבר זה קשה מאד, אך על ידי גודל מסירות נפשו של הצדיק שאין הוא מסתכל על שמו ועל כבודו רק מוסר את נפשו עבור כלל ישראל, על ידי זה הוא מחליף השפע דהיינו שמקרב יהודים אליו יתברך ועל ידי זה ממשיך להם שפע, אשרינו ואשרי חלקינו שזכינו להיות מהכיתה הזאת העוסקת בנילוי ופירסום שמו של הצדיק בעולם, ואף על פי שאנו סובלים מה שסובלים בגלל זה עלינו להתחזק ולהתאמץ מאד מאד כי זכות הרבים תלוי בנו אשרינו ואשרי חלקינו שזכינו לכך.

כשעוסקים בדבר כזה שהולכים להפיץ את אורו הגדול של רביז"ל בכל העולם כולו, סובלים הרבה בזיונות ושפיכות דמים מבפנים ומבחוץ וכל אחד אומר דיעות, זה צועק "לך לעבוד" וזה אומר "צאו מפה" וכו', אבל החיילים הנמצאים בקו החזית תמיד סובלים ונמצאים בסכנה גדולה בכל פעם, ועל כן עלינו למסור את נפשינו לגלות את שמו הקדוש של רביז"ל בעולם ואף על פי שדבר זה כרוך בבזיונות ושפיכות דמים גדולה, וכבר אמר רביז"ל על עצמו שהוא נדמה כמו אחד שנמצא בתוך יער עבות וצריך לעשות שם דרך וכו',

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ב

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אשר את הזכות הזו אי אפשר לתאר ולשער כלל וכלל, כי בזה העולם צריך כל אחד להיות מקורב אל צדיק וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תנינה י"ב): כל העולם כולו עומד על עמוד אחד וצדיק שמו עיין שם, ופירושו של מאמר חכמינו הקדושים זה הוא כי רואים בחוש, למשל בימי אברהם אבינו שהיה הראשון שגילה ופירסם את אלקותו יתברך בעולם, ובוודאי כל מי שזכה להיות מקורב לאברהם אבינו זכה לדעת ממנו יתברך והתקרב אליו יתברך כאמת, ואילו אלה שלא היו מקורבים לאברהם אבינו לא זכו לדעת מאומה, כי אברהם אבינו הוא שגילה ופירסם את אלקותו יתברך בכל העולם כולו, ואחריו המשיכו בעבודתו יצחק ויעקב ומשה רבינו שהוריד לנו את התורה וכו', וכן בכל דור ודור הצדיקים שבדור היו מגלים אלקותו יתברך לכל מי שזכה להתקרב אליהם בבחינת (אבות א') משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו', וזה פירוש כל העולם כולו עומד על עמוד אחד וצדיק שמו, דהיינו שהצדיקים הקדושים הללו הם זוכים לגלות אלקותו יתברך

לכל הזוכה להיות מקורב אליהם ועל ידם דייקא עוברת התורה לעם ישראל מדור דור, נמצא שכדי להיות מקורב אליו יתברך צריכים להתקרב אל צדיק ומובן מאילו שהכוונה היא להתקרב אל צדיק אמיתי המוסר את נפשו אליו יתברך וכמו שדרשו חכמינו הקדושים על אברהם אבינו (ספרי האוינו) עד שלא בא אבינו אברהם לעולם כביכול לא היה הקדוש ברוך הוא מלך אלא על השמים ואבינו אברהם המליכו על השמים ועל הארץ, דהיינו כי הוא היה הראשון לגלות אלקותו יתברך לבאי עולם ועד שבא אברהם אבינו אף אחד לא ידע ממנו יתברך רק המלאכים בעולמות העליונים, ועוד אמרו חכמינו הקדושים (שם) אפילו ביקש המקום מאבינו אברהם גלגל עינו ואף נפשו היה נותן לו, כי אברהם אבינו זכה למסירות נפש גדולה מאד אליו יתברך עד שהיה מוכן למסור הכל אליו יתברך, ואל צדיקים כאלה כמו אברהם אבינו שמוסרים את נפשם אליו יתברך צריכים להתקרב, ומהם צריך לקבל, וכשזוכה להיות מקורב אל צדיקים קדושים כאלה על ידי זה יזכה לעליה גדולה ואפילו שנפל לחיבן שנפל יוכל לצאת משם כי

לדבר זה, ועל כל פנים רביז"ל מגלה לנו שלפעמים בא לאדם הרהור תשובה ונעשה באותו שעה איש כשר, כי אפילו הרשע והבעל עבירה הגדול ביותר מתעורר מידי פעם בתשובה אליו יתברך ואומר, אוי מה יהיה עמי, אך מיד אחר כך שוכח מהכל וחוזר לעשות את העבירות, אך על כל פנים נעשה באותה שעה שהרהר בתשובה איש כשר וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (קידושין מ"ט:): האומר לאשה התקדשי לי על מנת שאני צדיק גמור הרי זה מקודשת כי שמא הרהר בתשובה באותו רגע ונעשה צדיק גמור באותו רגע, נמצא שאפילו הרשע הכי גדול יש לו הרהורי תשובה בכל פעם והוא נעשה איש כשר לאותה שעה, ואחר כך רוצה לעשות עובדא באשר שנתעורר לבו לתשובה, בכך רוצה לנסוע להצדיק, מכיון שעיקר הטוב תלוי בנסיעה ובהתקרבות להצדיק כי כשהאדם זוכה להתקרב אל הצדיק על ידי זה יזכה לעשות תשובה, אך אחר כך כשנסוע להצדיק מתגבר עליו היצר הרע ונופל מתשוקתו שהיה לו תחילה, כי נכנסים בו קושיות וספיקות והוא מתחיל לחשוב לעצמו, מי אומר שאדם זה הוא צדיק? ומכל שכן כשיש אנשים אחרים שעוזרים לו לחשוב מחשבות אלה וכו', וכמו שסיפר רביז"ל (סיפורי מעשיות מעשה

העיקר הוא להיות מקורב אל הצדיק אשרי הזוכה לזה, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ב ששם מדבר רביז"ל מענין התקרבות לצדיקים והמניעות שיש על זה.

הרהור תשובה

ואומר רביז"ל לפעמים בא לאדם הרהור תשובה ונעשה באותו שעה איש כשר, דהיינו כי לכל אחד ואחד יש בכל יום ויום הרהורי תשובה וכמו שאמר הבעש"ט הקדוש זי"ע על כך שבכל יום ויום יוצאת בת קול מהר סיני וקוראת לאדם לחזור בתשובה שלימה, ולכאורה מדוע צריכה לצאת הבת קול הזאת בכל יום ויום מחדש, ואפילו וכשיוצאת הבת קול, מי הוא זה ששומע אותה בכלל, הלא איננו במדריגה שאנו שמעי את הכרוזים הללו, אך באמת כל יהודי זוכה לשמוע את הבת קול הזאת בכל יום ויום שאלו הם הרהורי תשובה שיש לכל יהודי בכל יום, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (קידושין ז'): יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרהו לא יכול לו, ועיקר העזר הוא שהקדוש ברוך הוא מתגלה אל האדם בעצמו על ידי הרהורי תשובה ששולח לו בכל יום ויום ועל ידי זה זוכה האדם להנצל מן היצר הרע אם שם לבו

ח' כרב וכן יחיד) שבא אחד ואמר שראה את הצדיק עושה עבירה, והוא קל שבקלים וכו', ועל ידי זה ריחק אותם מן הצדיק, אך אפילו אם מתגבר לנסוע אל הצדיק ועובר על כל המניעות, אחר כך כשבא להצדיק מתגבר עליו היצר הרע עוד יותר ואובד כל חשקו ונדמה לו שהוא מבזבז את זמנו ובמקום לנסוע להצדיק היה יכול לשבת בביתו על התורה ועל העבודה וכו' ומכל שכן כשהוא מוצא שם ליצים המבלבלים אותו וכו' ועל ידי זה מאבד חשקו לגמרי.

כל הגדול מחבירו

ואומר רביז"ל אל יקשה בעיניך זאת ואל יבהלוך רעיונך על זה כי דע שזה נמשך מחמת כי בתחילה כשבא לו ההרהור תשובה מחמת הטוב שהתעורר בתוכו אזי על ידי מעשיו באותו שעה המית יצרו ונתבטל יצרו הרע שהיה לו כי המיתו בזה ההרהור תשובה והעובדא של אותו השעה, ואחר כך כשרוצה לנסוע מתגבר עליו יצר הרע אחר, כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו (סוכה נ"ב) ויש לו עתה יצר הרע גדול ממה שהיה לו תחילה, על כן אם אינו מתחזק נגדו אזי מתגבר עליו זה היצר הרע החדש ונופל מתשוקתו שהיה לו תחילה כי צריך

התגברות חדש ביותר נגד זה היצר הרע החדש שבא לו, כי בכל פעם ופעם כשרוצה להתקרב אל הצדיק יש יצר הרע חדש המונע אותו מלהתקרב אליו וכשוזכה להתגבר על יצרו ולעבור על הכל ואינו מסתכל על שום דבר על ידי זה זוכה לשברו וכו', אך ככל שהוא שובר יצר הרע אחד כך מתגבר עליו יצר הרע גדול יותר כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, ועיקר היצר הרע כנ"ל הוא שלא יתקרב אל הצדיק, שזה גודל המניעות המתפשטות בעולם על ידי הס"מ ושלוהיו למנוע בני אדם מלהתקרב אל רביז"ל וכמו שסיפר רביז"ל בעצמו (סיפורי מעשיות מעשה ז' מהזוכב והעכביש) שלפני שירדה נשמתו לעולם עשה הס"מ רעש גדול ואמר אם הנשמה הזאת יורדת לעולם אין לי כבר מה לעשות, ואמרו לו הנשמה הזאת מוכרחת לירד לעולם הוזה ואתה לך ומצא לך עצה, והלך ומצא זקן אחד שצחק וכו', עיין שם, כי הס"מ מפחד מאד מאד מרביז"ל ויעשה כל מיני פעולות שבעולם למנוע מבני אדם להתקרב אליו, כי יודע היטב שאם יתקרבו אל רביז"ל ויקיימו את עצותיו הקדושים אין לו מה לעשות יותר, כי מי שזוכה לציינת לדבריו הקדושים של רביז"ל וכו' אליו יתברך בתפילה ובקשה, ואפילו כשחמא ופשע הוא בא ומספר לפניו יתברך את כל מה

ביצר הרע כי יש בני אדם נמוכים מנושמים שהיצר הרע שלהם הוא גם כן יצר הרע נמוך ומנושם, והרוב, היצר הרע שלהם הם הדמים בעצמם, היינו כי יש חילוק גדול בין היצר הרע של אנשים וכו', בכלליות היצר הרע הוא הס"מ שהוא גם המקטרג על האדם כי לא מספיק שהיצר הרע מחטיאו אלא שגם הורג אותו ומקטרג עליו ואומר, פלוני עשה כך וכך... וזה הוא בכלליות, אך בפרטיות יש כמה וכמה בחינות ביצר הרע שיש לאנשים כי רוב האנשים היצר הרע שלהם הוא הדמים בעצמם דהיינו הדם שבחלל השמאלי שהוא בתקפו, ועיקר בלבולים שלהם מעכירת ומבלכול הדמים, כי מוחו מבלבל מאד מאחר שהדמים שלו חמים ומבלבלים דעתו מאד עד שתאוות ניאוף בוערת בו מאד והוא אינו יודע מה לעשות כדי להנצל מתאוה מרה זו, כי מחמת עכירות דמיו הגדולה אין הוא יכול להתגבר על יצרו כלל והוא נופל בתאוה מרה זו מאד מאד, אך באמת מי שיש לו דעת צח כל שהוא, היצר הרע הזה, הוא אצלו שמות גדול ושגעון, ואין צריך שום התגברות לנצח אותו, ואפילו מה שנחשב בעיני ההמון לנסיון גדול כגון הנסיון של תאוות ניאוף, הוא אצלו שמות ולא נחשב לו לשום נסיון כלל, ובאמת לרוב אנשי העולם דבר זה נחשב למדריגה

שעשה וכל מה שעבר עליו ומתוודה ואומר, רבנו של עולם חטאתי עויתי ופשעתי כזאת וכזאת עשיתי, אנא מחול לי כי התגבר עלי יצרי מאד מאד, שאז זוכה שאינו זו משם עד שמוחלין לו כמו שאמרו חכמינו הקדושים (תורת כהנים בחוקות) מיד שהם מתוודין על עוונותיהם מיד אני חוזר ומרחם עליהם, עיין שם, וזה עיקר הגילוי של רביז"ל שגילה לנו שצריך רק לברוח אליו יתברך ולספר לפניו יתברך את כל מעשיו ואפילו שחטא ופשע וכו' אין עליו להתייאש כלל אלא לבא בכל פעם מחדש לפניו יתברך ולספר לו את כל מה שעשה ואיך שחטא ופגם וכו' וכו', ולכן הס"מ מפחד מאד מגילוי זה כי ברגע שהאדם ירגיל את עצמו להתוודות לפניו יתברך ולהסתתר אצל הקדוש ברוך הוא לא תהיה להס"מ יותר שום שליטה עליו ולכן יעשה כל מיני פעולות שבעולם למנוע מבני אדם להתקרב אל רביז"ל כי יודע שאם יתקרבו אליו יזכו לחזור בתשובה אמיתית אליו יתברך, אשרי הזוכה לבטל את כל המניעות העומדות בדרכו ומתקרב אל רביז"ל שעל ידו יזכה ללמוד כיצד חוזרים בתשובה אמיתית לפניו יתברך.

יצר הרע

ואומר רביז"ל כי יש כמה בחינות

גדולה מאד כי מחמת שהיום הרחובות מוזהמים ומלוכלכים כל כך והולכים בפריצות גדולה קשה להתגבר על תאוה זו, ובני אדם שהתכרח להם ללכת על הרחוב בווער בהם היצר הרע הזה מאד ואינם יודעים כיצד לקרר את יצרם הבוער בהם וכו', אך באמת כל זה נמשך מחמת חסרון הדעת, עד שיש בני אדם שמסתכלים על תמונה והיא מבלבלת אותם לגמרי עד שבאים על ידי זה לעבירות וכו', וכמעשה שהיה פעם אצל רביז"ל בשעה שסיידו את ביתו והדרך היא שכאשר מסיידים את הבית מכסים את הרהיטים כדי שלא יפול עליהם צבע ויתלכלכו והיה לרביז"ל שעון קיר שהורידו אותו מן הקיר ובתו כסתה אותו במטפחת הראש שלה וכשראה זאת רביז"ל אמר לה שתוריד משם את המטפחת ואמר לה שהיום יש מוחות מבלבלים כאלה שאפילו זה יכול לבלבל אותם, עד כדי כך, ואת זה אמר רביז"ל בימיו לפני מאתיים שנה, ומה נאמר אנו היום שכל דבר קטן מבלבל בני אדם כי המוחות היום כל כך מבלבלים עד שאפילו אם רואים איזה בנד צבעוני וכו', כבר מבלבל אותם ויכולים לבא לידי תרהורים רעים ועבירות רחמנא ליצלן ובפרט שהיום הרחובות מלאים פריצות ושחץ ותולים בחוצות שלטים עם פרסומות של פריצות, ונשים

פרוצות מסתובבות ברחובות, ומה יעשה הבן שלא יחטא, ועל כן נכשלים בני הנעורים בפגם הברית הוצאת זרע לבטלה ויצרם בווער בהם מאד מאד, והנה עיקר העצה לצאת מכל העבירות וכו', ולצאת מן הכוץ וכו', הוא רק על ידי שיזכה להתקרב אל צדיק, כי הצדיק עוסק בגילוי אמתת מציאותו יתברך, ומיד כשהאדם זוכה להכיר את הקדוש ברוך הוא ומכנים בעצמו גילוי אלקות, על ידי זה שום דבר אינו יכול לשבור אותו אשרי ואשרי הזוכה להתקרב באמת אל הצדיקים האמיתיים שעל ידם יזכה לכל טוב אמיתי ונצחי.

אני ידעתי

ואומר רביז"ל כי מי שיש לו שום דעת ויודע מעט מגדולת אדונינו הבורא יתברך שמו כמו שכתוב (תהילים קל"ח) כי אני ידעתי כי גדול ה' ואדונינו מכל אלקים, ואי אפשר להסביר זה, לא בכתב ולא בעל פה כי גדולת השם יתברך הוא רק לכל חד לפום מה דמשער בליביה כמו שכתוב בזהר (וירא ק"ג) על פסוק נודע בשערים בעלה לכל חד לפום מה דמשער בליביה, ומי שזוכה לשער בלבו את גדולת השם יתברך בוודאי אצל זה אינו נחשב שום דבר לנסיון ואין צריך שום התגברות על זה, ולא עוד

שעשה מציאות מדבר אחר חוץ ממנו יתברך, ועל כן אמר רבי שמעון אל תפנו אל האלילים וכו', כי על ידי שעושה מציאות מאשה היא נעשית כמו אליל וכו', ועל כן ניאוף הוא כמו עבודה זרה ממש כנ"ל ולכן עיקר הסגולה לבטל הרהורי ניאוף היא לקרוא קריאת שמע וכו', דהיינו להכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך ולקבל עליו עול מלכות שמים, שעל ידי זה יזכה שיאיר עליו אור אלקי ויתבטל ממנו היצר הרע כנ"ל, ועל כן כל כך חשוב להתקרב אל צדיק אמיתי, צדיק כזה העוסק בגילוי אמתת מציאותו יתברך, שעל ידו נזכה גם אנו להכניס בעצמינו אמתת מציאותו יתברך ונדע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל וממילא נזכה להנצל מפגם הברית, כי עיקר תיקון הברית תלוי באמונה הקדושה שיכניס בעצמו אמונה שלימה כבורא כל עולמים ועל ידי זה יזכה לתיקון הברית, כי עיקר פגם הברית הוא שהפריד את הטיפה שהיא יסוד, מן המלכות, ועל כן עיקר תיקונו הוא שיחבר את המלכות והיסוד ביחד, דהיינו את האמונה שהיא המלכות, עם היסוד שהוא הצדיק, כי עיקר עבודתו של הצדיק היא לגלות את מידת האמונה הקדושה בעולם, ומי שזוכה להתקרב אליו זוכה להכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך שהוא עיקר תיקון

אלא אפילו אם ירצו שיעשה עבירות, ואפילו אם אשה תתבע אותו לדבר עבירה, לא יהיה לו שום נסיון על זה כלל, כי מי שמרגיש בעצמו אור אלקי אין לו שום נסיון כלל בתאוונה זו של ניאוף, נמצא שעיקר העצה להנצל מתאוות ניאוף הוא להכניס בלבו גדולת אדונינו הבורא יתברך שמו, שעל ידי זה לא יהיה לו שום נסיון, ועל כן כל מי שרוצה להנצל מפגם הברית, תאוות ניאוף וכו', עליו למסור את נפשו להתקרב אל צדיק אמיתי העוסק בגילוי אמתת מציאותו יתברך בגילוי נורא ונפלא מאד ועל ידי שיזכה להתקרב אליו יאיר גם עליו אור אלקי ועל ידי זה לא תהיה להיצר הרע שום שליטה עליו כלל, וזה שאמר רבינו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ו) שמובא בזהר הקדוש (קדושים פ"ד) כד חזי רבי שמעון נשי שפירין אמר אל תפנו אל אלילים כי ניאוף הוא עריות אלהים אחרים מלכות הרשעה, ובשביל זה סגולה לבטל הרהורי ניאוף לקרוא שמע ישראל וכו' עיין שם, היינו כנ"ל כי מי שזוכה להיות דבוק בו יתברך באמת, שום דבר אינו יכול לבלבל אותו כלל וכשהוא הולך ברחוב הכל נדמה לו כאילו דומם ואינו רואה שום דבר מבלעדי אלקותו יתברך, אך מיד כשעושה מציאות מאשה על ידי זה פוגם באמונה הקדושה מאחר

הברית, ועל כן אמר רבינו למוהרנ"ת ז"ל שבשעה שיכתוב חידושי תורה ויניע לדבר מאמונה ומצדיק שירחיב את הדיבור בנושאים אלה, כי צריכים לדבר הרבה מאד מעניני אמונה הקדושה באופן שיכנסם בלבבות בני ישראל, כי מי שיזכה להכניס בעצמו את האמונה הקדושה אף אחד שבעולם לא יוכל לבלבלו עם ניאוף, ועל כן עיקר התיקון למי שחטא ופגם בחטא הזה של פגם הברית שיעסוק בגילוי אמתת מציאותו יתברך בעולם ויגלה לעם ישראל את האמונה הקדושה, אשרי הזוכה לזה.

מלאך הקדוש

והנה זהו היצר הרע של רוב העולם שתאוות ניאוף בוערת בהם ואינם יודעים כיצד לקרר את יצרם כי הרחובות מלאים פריצות ושחץ ותמונות תועבה וכו' כנ"ל, ועיקר התיקון לזה הוא האמונה הקדושה כנ"ל, אך יש יצר הרע גבוה יותר הנקרא מלאך הקדוש ואף על פי כן הוא יצר הרע וצריך להתגבר ולהמלט מאד ממנו, דהיינו כי יש יצר הרע שהוא מלאך הקדוש והוא יצר הרע שמונע מבני אדם להתקרב אל הצדיקים האמיתיים שבכל דור ודור, וכמו שמוצאים אנשים שאומרים שפלוגי אמר שאסור

ללמוד בספרי רבינו ל וכו', וכששואלים מי הוא פלוגי? עונים ואומרים, הרי פלוגי הוא מלאך קדוש ובוודאי אם הוא אומר שאסור ללמוד בספרים אלה צריכים לצייתו וכו', אך באמת יש בחינת יצר הרע שהוא מלאך הקדוש ואף על פי שהוא מלאך קדוש... הוא יצר הרע... וצריכים להמלט מאד ממנו, כי היצר הרע הזה הוא בחינת גבורות בחינת דינים, היינו כי על ידי פגם הברית נכנסים באדם גבורות ודינים שהוא נעשה כעסן ועצבני ורע מאד וכמו שאמר רבינו ל (שיחות הר"ן סי' רמ"ט) כי פעם אחת היה אדם אחד שהיה מקובל גדול ולמדן וכו', אך היה כעסן גדול והיה מכה ומרביץ למשרתיו וכו', ופעם אחת בא אל רבינו ל ואמר לו רבינו ל מפני מה נאמר אצל ער (בראשית ל"ח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', מדוע לא נאמר רשע בעיני ה', אלא שמי שחוטא בחטא של ער, הוצאת זרע לבטלה, הוא נעשה אדם רע שהוא כעסן ועצבני וכו', ומיד התחיל אותו אדם לבכות וכו' כי ידע שפגם בפגם הזה והיה לו אז ספר קבלה בידו וכו', ואמר לו רבינו ל שלא ילמוד קבלה כי זה אינו בשבילו כי קבלה בגימטריא ניאוף ומי שאינו אוחז בלימוד זה באמת על ידי זה נופל לניאוף וכו', עיין שם, נמצא שיכול להיות אדם שיהיה מקובל גדול ולמדן גדול וכו'

ולבי חלל בקרבי

ואומר רביז"ל וכוה פגם דוד בבת שבע, כי בוודאי חלילה לומר שדוד חטא בגשמיות מחמת תאוה חס ושלום כי כבר אמר דוד בעצמו ולבי חלל בקרבי (תהילים ק"ט) שהרג כבר את היצר הרע הגשמי בתכלית והכניע הדם שבחלל השמאלי וכן אמרו חכמינו הקדושים (שבת נ"ו.) כל האומר דוד חטא אינו אלא זועה, כי בוודאי דוד המלך שהיה הרגל הרביעית של המרכבה העליונה לא פגם בשום פגם גשמי הנובע מתאוות ניאוף וכו', כי אפילו הפגם הקטן שעשה וכו' גם זה בוודאי לא היה חס ושלום מחמת תאוה מחמת עכירת הדמים חס ושלום שמשם באה תאוה זו של ניאוף, רק הפגם שלו היה למעלה בגבורות שלא המתיק היצר הרע שלמעלה היינו הגבורות והדינים וכו', כי דוד המלך עשה את כל מעשיו לשם שמים ועל פי סנהדרין וכו', והוא היה צריך להמתיק דינים למעלה ולהיות כולו טוב וכו', וזה היה פגמו, כי בוודאי ראויה היתה בת שבע לדוד וכו', אך על כל פנים מאחר שלא המתיק הגבורות נאמר בו (דברי הימים א' כ"ב) לא תבנה בית לשמי כי דמים רבים שפכת, היינו שלא המתיק הגבורות על כן לא זכה לבנות

ובכל אופן יחטא בפגם זה, ויהיו אצלו גבורות ודינים, שהוא היצר הרע של מלאך הקדוש וכו', שצריכים להתרחק ממנו וכו', וצריך להתנבר עליו ולהמתיק הדינים שיהיה רק כולו טוב, כי מי שנכלל במקום שצריך להכלל היינו באין סוף, שם כולו טוב ואין שם דין חס ושלום, על כן צריך להיות כולו טוב ולהמתיק כל הגבורות והדינים שהם היצר הרע שלמעלה, ועל כן צריך להשתדל להיות אדם טוב ולעשות טובות לאחרים וכו', שעל ידי זה זוכה להמתיק הדינים, ואף על פי שזה דבר קשה מאד מאד לעשות טובות לאחרים וכו', כי בסופו של דבר סובלים, כי מי שעושה טובות לאחרים בסופו של דבר מקבל בחזרה רעות, אך בכל אופן צריכים להשתדל רק לעשות טוב לאחרים ולעזור ככל יכלתו לאחרים וזהו השקעה בטוחה כי בסופו של דבר הקדוש ברוך הוא עוזר לכל אחד ואחד העוסק בעשיית טובות לאנשים אחרים אף על פי שהוא מקבל רעות מן האנשים בעצמם כי מי שזוכה להכלל בו יתברך שם כולו טוב ואין שם דין חס ושלום על כן צריך להיות כולו טוב ולהמתיק כל הגבורות והדינים והכעס והקפידות, כי עיקר התכלית היא להכלל בו יתברך שהוא כולו טוב כולו חסד כולו רחמים, אשרי הזוכה לזה.

הבית, ואף שמלחמת ה' נלחם כנ"ל עם כל זאת למעלה למעלה בתכלית המעלה במקום שצריך להכלל, היינו באין סוף שם כולו מוב וצריך להיות רק טוב בלי שום דינים כלל, והנה חכמינו הקדושים אמרו (עבודה זרה ד') לא בא דוד לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה ליחיד, עיין שם, כי אחרת מי שחטא ונפל היה חושב שאין לו שום תקוה ותקנה לחזור בתשובה שלימה כלל, אך מאחר שראה שגם דוד המלך ע"ה נפל ופגם וכו' וחזר בתשובה, והקדוש ברוך הוא מחל לו, נמצא שגם הוא בוודאי יכול לעשות תשובה, ועל ידי זה מתחזק בעצמו מאד וחוזר בתשובה שלימה, ועל כל פנים לדוד המלך בוודאי לא היה שום שייכות אל החטא בעצמו, ועיקר פגמו היה בבחינת מלאך הקדוש שהיה צריך להמתיק דינים ולא המתיקם כראוי, כי עיקר עבודתו של דוד המלך ע"ה היתה להמתיק הדינים ולהראות את מידת הטוב כי מי שנכלל בו יתברך צריך להיות כולו טוב, והוא היה אדמוני שמבעו הוא רוצח וכו', אך עסק בהמתקת הדינים להראות שאפשר להמתיק את כל הדינים וכו', ומאחר שפגם בתחילה ולא המתיקם במעשה בת שבע זה היה פגמו וכו', ואחר כך כשתיקן זאת היינו שהמתיק כל הדינים על ידי זה נמחל לו וזכה להעשות

הרגל הרביעית של המרכבה ביחד עם אברהם יצחק ויעקב, נמצא שדוד המלך זכה להראות דרך לכולם איך לחזור בתשובה לפניו יתברך, והראה לכולם את הדרך כיצד להחזיק מעמד אפילו כשסובלים בזיונות ושפיכות דמים, חירופין וגידופין וכו', וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ליקוט תהילים רמז תרפ"ח) כל השומע קללתו ושותק נקרא חסיד, ודוד שמע קללתו ושתק לכך נקרא חסיד, ועל כן היה יכול לומר על עצמו (תהילים פ"ו) שמרה נפשי כי חסיד אני, כי דוד המלך סבל הרבה בזיונות ושפיכות דמים בחייו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי שקלים פ"ב) אין דור שאין בו ליצים כדורו של דוד, היו הולכים אצל חלונותיו של דוד ואומרים לו, דוד דוד אימתי יבנה בית המקדש, אימתי בית ה' נלך, והיה דוד אומר אף על פי שמכוונים להכעיסני יבוא עלי אם לא הייתי שמח בדבריהם, היינו כי הקדוש ברוך הוא אמר לדוד המלך שלא הוא יבנה את בית המקדש כי אם בנו שלמה המלך, נמצא שאותם האנשים התכוונו לומר כביכול, דוד דוד מתי כבר תמות... אך דוד המלך שמח בדבריהם ואמר על כל פנים הם רוצים את בנין בית המקדש... עד כדי המתיק דוד את הדינים, שדן כל אחד לכף זכות ומצא בו נקודה טובה, שעל כל פנים רוצים את

על ידו אפשר לזכות לכל טוב אמיתי ולהחזיק מעמד אף על פי שיש לו בזיונות גדולים וכו', וכו', וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא ג"ש) אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא גלוי וידוע לפניך שאם היו מקרעים בשרי לא היה דמי שותת לארץ ולא עוד אלא אפילו בשעה שעוסקין בנגעים ואהלות אומרים לי דוד הבא על אשת איש מיתתו במה, דהיינו שהיו למדנים גדולים מאד שלמדו נגעים ואהלות ובכל אופן באו להקניט את דוד המלך אך הוא הראה דרך לכולם כיצד אפשר לחזור בתשובה שלימה ולהחזיק מעמד למרות כל הבזיונות והשפילות דמים שעבר, וזוה עסק כל ימי חייו שהחזיר למוטב אנשים כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ד') כך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבנו של עולם לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד ג' שעות ואני חצות לילה אקום וכו', לא חסיד אני שכל מלכי ארץ יושבים אגודות אגודות בכבודם ואני ידי מלוכלכות בדם שפיר ושליא כדי למהר אשה לבעלה, וכך גם אמר רביז"ל על עצמו וכי לא הייתי יכול להיות מפורסם כמו כל המפורסמים וכו', אך השלכתי הכל כדי להחזירכם למוטב, ואני ידי מלוכלכות בדם שפיר ושליא כדי למהר אשה לבעלה היינו לקרב נשמות ישראל

בית המקדש, ולמרות שעבר עליו מה שעבר, למרות כל הבזיונות, שתק והחזיק מעמד ועל ידי זה הראה דרך לרבים כיצד להחזיק מעמד, וכיצד חוזרים בתשובה, ואפילו אם האדם יהיה הגרוע ביותר וכו'.

כתר עליון

ואומר רביז"ל שזה מה שכתוב (תיקוני זוהר תיקון ע') אפילו כתר עליון אוכמא איהו לגבי עילת העילות, דהיינו שאפילו שהאדם מגיע למדריגת כתר העליון, אשר היא מדריגה גבוהה מאד מאד, בכל אופן לגבי עילת העילות, לגבי עצם האלקות, עדיין היא נחשבת שחורה לגמרי, כי אין חקר לאלקותו יתברך וככל שהאדם עולה ומשיג יותר ויותר כך הוא מבין שעדיין אין הוא מבין כלל ושיש עוד מדריגות ועוד השגות וכו', ואפשר לעלות ולהתעלות מעלה מעלה, וכן אפילו אם האדם נופל להיכן שנופל אין עליו ליפול ולהתייאש כלל וכלל אלא לדעת שיש תקוה לאחריתו ובוודאי הוא יכול לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך כי הקדוש ברוך הוא גדול מאד מאד ומקבל בתשובה כל אחד ואחד, ולכן כדי לחזור בתשובה שלימה מוכרחים להתקרב אל צדיק אמיתי המגלה את אמתת מציאותו יתברך ואז

אליו יתברך, כי הצדיק צריך להוריד את עצמו אל כל נשמות ישראל ולשמוע את לכלוך מעשיהם וכו' שכל זה הוא בחינת דם שפיר ושליא והכל כדי להחזירם למוטב אליו יתברך, ומי שזוכה להתקרב אל צדיק כזה זוכה לחזור בתשובה שלימה אליו יתברך מאחר שנתגלה לו אמתת מציאותו יתברך בגילוי נורא ונפלא מאד, אשרי הזוכה להתקרב אל הצדיקים.

ויחכם מכל האדם

ואומר רביז"ל וכן שלמה המלך עליו השלום שנשא בת פרעה ונשים נכריות רבות, בוודאי לא יעלה על הדעת שהיה מהיצר הרע הנשמי כי היה חכם אמת כמו שכתוב (מלכים א' ה') ויחכם מכל האדם וכו', וכבר מונח כלל בידינו שמי שהוא חכם אמת קצת אינו נחשב אצלו זאת התאוה לשום נסיון, אפילו אם תתבע אותו אשה יפה במקום סתר שיהיה בידו למלאות התאוה הוא אצלו רק שמות ושגעון ואינו נחשב לו לנסיון כלל, ואם כן שלמה המלך שהיה חכם מכל אדם בוודאי לא התחתן עם בת פרעה ועם הנשים הנכריות האחרות וכו' לשם התאוה הנשמית וכו', אלא מחמת ציווי הקדוש ברוך הוא שהיה צריך להמתיק הדינים וכו',

כי כל מי שזוכה להכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך אין תאוה זו עושה אצלו רושם כלל, וככל שמכניס בעצמו יותר אמתת מציאותו יתברך כן נתרחק מן התאוה הזו לגמרי, ואומר רביז"ל ומה שנאמר בתורה שבח יוסף הצדיק שעמד בנסיון יש בזה סוד ועיקר הנסיון בבחינה הנ"ל בבחינת המתקת הגבורות לנצח היצר הרע של מעלה, אבל לא לנצח היצר הרע הנשמי שזה אינו נסיון כלל, כי בוודאי יוסף הצדיק לא בא לידי תאוה גשמית וכו', רק הראה דרך כיצד להמתיק את הדינים וכיצד להיות דבוק בו יתברך אף על פי שנמצא היכן שנמצא בתוך ערוות הארץ וכו', ובכל אופן היה יכול להחזיק מעמד ולא ליפול, וכך הראה דרך לעם ישראל כיצד להחזיק מעמד בתוך גלות מצרים שעברה עליהם וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (שוחר טוב תהילים קי"ד) על הפסוק (תהילים קי"ד) הים ראה ויגוס, מה ראה ארוננו של יוסף ראה, כי יוסף הצדיק הראה דרך כיצד אפשר לעבור בתוך הגלות והלכלוך וכו', ועל ידו זכו עם ישראל להחזיק מעמד במצרים, נמצאנו למדים שעיקר הנסיונות של הצדיקים הגדולים היה להמתיק את כל הדינים וכו', ולא חס ושלום מחמת תאוה גשמית כלל, כי מי שדבוק בו יתברך אין לו שום נסיון גשמי

של תאוות וכו', אשרי ואשרי הזוכה להתקרב אל הצדיקים האמיתיים שעל ידם בוודאי יזכה לחזור בתשובה שלימה ולהמתיק ממנו את כל הדינים.

שמחה

ואמר רבינו"ל שכל מי שיש עליו דינים וכו' צריך להתגבר מאד שלא ליפול בעצבות כי עצבות מזיק מאד לזה ונותן כח להיצר הרע העב והגשמי, ועל כן צריך להזהר מאד מאד שלא ליפול בעצבות ומרה שחורה כי שמחה היא תיקון הברית, ושמחה ואמונה הוא בחינת אחת ממש, כי עיקר שמחתו של האדם נובעת מכך שזוכה להאמין בו יתברך וזוכה ללמוד תורתו הקדושה ולקיים מצוותיו הקדושים וכו', ויש לו נקודות טובות שזכה להניח מלית ותפילין ולאכול כשר וכו', ויש לו ברוך השם זקן ופיאות וכו', וזכה להתקרב לצדיק אמיתי וכו', ושמחה היא עיקר תיקון הברית ולכן מי שיש עליו דינים, דהיינו שהיצר הרע מתגבר עליו מאד עליו להיות בשמחה גדולה כי זה עיקר התיקון והמתקת הדינים כשהאדם זוכה להיות שמח, ואפילו הצדיקים הגדולים שהיצר הרע שלהם הוא בחינת מלאך הקדוש גם הם צריכים להתגבר בשמחה גדולה כדי לבטלו, וזה שמצינו

שאצל הצדיקים הגדולים היו בדתנים שהיו מבדחים את דעתם ומכניסים אצלם אורה של שמחה, כי העיקר הוא שמחה, כי שמחה היא עיקר הצלחת האדם בחייו ועל ידה זוכה לתיקון עוונותיו, ועל כן כל אחד ואחד צריך להתגבר מאד במידת השמחה, להיות שמח בשמחה אין סופית על כך שזכה להתקרב אליו יתברך ויש בו נקודות טובות וכו', ואף על פי שהיצר הרע מתלבש במצוות כמו שאמר רבינו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' א') כי מתלבש כאש לבנה וכו', והולך בבגדים לבנים וכו', ורוצה להפיל את האדם בעצמו ומרירות ומכנים בדעתו כל מיני עקמימיות כאילו אין הוא שוה לבלום ולא צריכים אותו ואין לו תקוה וכדומה, שעל ידי זה ממילא נופל בעצבות ונדמה לו שכך הוא צריך להתנהג, כי חושב שמצוה להיות בעצבות, אך אף על פי כן מלאך מזיק הוא וכו', כי אם רוצה לשבור את בר ישראל ולהפילו בעצבות ומרירות אינו אלא מלאך מזיק, ומוהרנ"ת ז"ל אומר (ליקוטי הלכות הודאה הלכה ו') שעיקר ההתלבשות של היצר הרע היא על מידת השמחה, לומר לאדם שאין לו במה להיות שמח כי חטא ופשע וכו', ובוודאי עליו להיות בעצבות ומרירות, אך עלינו לדעת שזהו המלאך הקדוש המסית ומדיח את האדם שלא יהיה בשמחה ורוצה לגרום לו

הן מאלה המנושמים והמזוהמים וכו', והן מן המלאכים הקדושים הבאים לכלבל את דעתינו ומוחינו כאילו אסור ללמוד את ספרי רביז"ל, וכן עלינו להתרחק מאלה בין אנשי שלומינו האומרים שאסור ללמוד ספרים של אחד אחר מאנשי שלומינו וכו', עלינו להתרחק ולברוח מהם כי הם רק התלכשות היצר הרע, שמנסה לרחקינו ממנו יתברך ומן הצדיקים הקדושים שבכל דור ודור.

פן יהרסו

ואומר רביז"ל שיש עוד בחינה ביצר הרע כי גם בענין ההתקרבות עצמו להשם יתברך יש יצר הרע גדול כלומר שלפעמים ריבוי ההתלהבות חוץ מהמדה הוא מהיצר הרע כי זהו בחינת (שמות י"ט) פן יהרסו כי יש יצר הרע גדול כשמתחיל להתקרב להשם יתברך המסיתו להתלהב יתר מן המידה והצמצום, ועל כן בשעת מתן תורה הזהיר השם יתברך למשה (שם) רד העד בעם פן יהרסו אל ה' לראות, כי ישראל היו אז במעלה גדולה והוצרכו להזהירם מהיצר הרע שיש בהתקרבות להשם יתברך, כי גם בהתקרבות להשם יתברך יש יצר הרע גדול המפתה את האדם לעשות יותר מכפי כוחו ועיקר כוונתו היא לשברו אחר כך, כי

דינים עצבות ומרירות, ועלינו להתגבר עליו ולמסור את נפשינו על מידת השמחה להיות שמח וטוב לב על הנקודות הטובות שיש בנו כי כל יהודי ויהודי יש בו נקודות טובות לשמוח בהן, וענין זה הוא אפילו אצל הצדיקים הגדולים שצריכים להתחזק בשמחה גדולה כנ"ל ומכל שכן היצר הרע התחתון המנושם והמזוהם השומה והפתי והסכל עכירת הדמים, שעליו אי אפשר להתגבר כי אם על ידי מידת השמחה, ועל כן צריך למסור נפשו מאד על מידת השמחה כי רק על ידי כך יזכה להנצל מן היצר הרע ויצא מהבוץ, ועל כל פנים נמצאנו למדים שיש שני סוגי יצר הרע יש יצר הרע שהוא מלאך הקדוש, כביכול מלאך קדוש בא לרחקינו ממנו יתברך ומן הצדיק וכו' והוא אומר שאסור ללמוד בספרי רביז"ל וכו', ועלינו לדעת שגם הוא יצר הרע, וכן יש יצר הרע אחר שהוא היצר הרע התחתון המנושם והמזוהם השומה והפתי והסכל עכירת הדמים וכו', דהיינו כי יש כאלה שאומרים את דבריהם בשם איזה מלאך קדוש... שהוא אמר שאסור ללמוד בספרי רביז"ל... אך יש כאלה שהם מנושמים מזוהמים מופשים ושומים וכו', מלאים חמאים ועוונות וכו', ואינם מתביישים לדבר כל דבר אסור על רביז"ל... ועלינו לברוח ולהתרחק משניהם

רוב העולם הוא שמות ושנעון ושכלות גדול כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה ג') אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שמות, וכמו שרואים בני אדם שיכולים לכלבל את עצמם מצלמים של עבודה זרה וכו', וזורקים את ראשם אנה ואנה כדי להפטר מן המחשבות כי עולה בדעתם שמא יש בזה ממש, ובאמת הוא שמות ושנעון גדול כי ככל שזורק את ראשו אנה ואנה כך יתנברו עליו ביותר וכו' כי זורק את ראשו ביחד עם המחשבות זרות וכו', ועיקר העצה לזה הוא שלא לחשוב ולא להתרה בזה כלל, כי עבודה זרה אין בה כלום וכו', וכן הוא לגבי הרהורי ניאוף וכו', שהם בחינת עבודה זרה כמו שכתוב בזוהר הנ"ל (קדושים פ"ד) שניאוף ועבודה זרה הם אותה הבחינה ממש, כי מי שזוכה להכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך לא מבלבלים אותו לא מחשבות של עבודה זרה ולא מחשבות של ניאוף, כי יודע ומבין היטב שאין בהם כלום והם שמות גמור, ועיקר התקנה למי שכבר נלכד בזה ויש לו אלו המחשבות הן הרהורי זנות והן הרהורי עבודה זרה חס ושלום אין לו תקנה רק שיקדש ויטהר גופו כדי שיזדכך ויטהר דמיו וילך אצל חכם האמת ויורה לו דרכי התשובה דרכי החכמה עצות נכונות על כל דבר, אז יכנע לבבו הערל ושב

האדם אינו יכול לעשות יותר מאשר כוחו, ובוודאי אינו מצווה לעשות יותר מאשר היה רצונו יתברך, ועל כן צריכים לשמור מאד על התלהבותו שלא תהיה יתר מן המידה, שלא יהיה בבחינת פן יהרסו, שלא יעבור את הנבול וידע מה לעשות ומה לא לעשות, וכן בהתקרבות אל הצדיק יש יצר הרע כזה דהיינו כי יש כאלה שחושבים שעליהם לגלות ולפרסם לכל העולם כולו את דבר התקרבותם אל הצדיק, ואינם יודעים שמחשבה זו באה להם מן היצר הרע, כי יש רבים מאנשי העולם החולקים על הצדיק וכו', ואם יגלה ויפרסם את התקרבותו יגרום לעצמו צרות וכו', ועל כן מי שיש לו שכל עושה את המלחמה בתחבולות, כי מי שיש לו שכל יכול לומר תיקון הצות בכל לילה ואשתו אפילו לא תדע... הוא יכול ללמוד את ספריו הקדושים של רביז"ל מבלי שאף אחד בעולם ידע על כך... כי אין שום מצוה לפרסם את התקרבותו, ואם הוא מבין שדבר זה יגרום לו צרות ומניעות כדאי לו להסתיר זאת מעיני העולם, אשרי הזוכה להתקרב אל הצדיק באמת, ובתחבולות יעשה מלחמה.

רוח שמות

ואומר רביז"ל שהיצר הרע של

ורפא לו, אבל כל זמן שעדיין לא נתקדש ונמחר גופו אין שום תקנה מה שמתגבר ומתאמץ ויש לו ימורים גדולים לסלק המחשבה כי יותר ויותר הם מתגברים כנ"ל, וזה בחינת יעוּב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו, היינו כי קודם צריך לקדש ולטהר את עצמו ואחר כך יזכה למח נקי וטהור, ועל כל פנים נמצא שעיקר התיקון תלוי בהתקרבות אל הצדיק שרק הוא יכול להורות לו את דרכי התשובה כיצד להנצל מן היצר הרע, והעיקר הוא להתרחק מעצבות כי עצבות מוזיקה מאד מאד לענין זה ונותן כח לזה היצר הרע העב הגשמי, על כן אדרבא אם רוצה להיות ירא ה' ורוצה להתפלל ואינו רוצה באלו המחשבות רעות צריך שלא להשגיח עליהם כלל ושלא יכפת ליה מה שעומדים לפניו רק יעשה את שלו במה שעומק בתורה או תפילה או משא ומתן ולא ישגיח עליהם כלל וכמו ששמעתי מעשה באחד שבשעה שעמד להתפלל היה מזדמן ועומד לפניו בדמיונו ערל והיה לו ימורים גדולים מזה וכל מה שרצה להתגבר ולסלק המחשבה התגברה עליו יותר ויעץ לו חכם שלא יכפת ליה ויעמוד העכו"ם, ואף על פי כן יעשה את שלו ויתפלל, ובזה יסתלק ממנו, אך זה עצה לפי שעה כל זמן שלא נתקדש גופו עדיין והעיקר לקדש

ולטהר עצמו וילך לחכם ויתן לו עצה נכונה על כל דבר והעיקר הוא לדעת שלא תמיד הולך הכל כסדר ואסור ליפול ולהתייאש משום דבר שבעולם וזה שכתוב (בראשית א') בראשית' ברא' אלקים' סופי תיבות א'מ'ת', אך האמת היא שלא כסדרן דהיינו קודם האות ת' ואחר כך אותיות א'מ' אך כשנמר הקדוש ברוך הוא לברא את הבריאה כתיב (שם) אשר ברא' אלקים' לעשות' והוא סופי תיבות א'מ'ת' כסדר להורות שלא כל דבר הולך כסדר וכוודאי בתחילת ההתקרבות של האדם אל הקדושה לא ילך לו כסדר ויהיה לו קשה מאד וכו', אך בסופו של דבר אם יזכה להחזיק מעמד, בסופו של דבר ילך לו הכל כסדר ויבין שבכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, אשר את הלימוד הזה מקבלים רק כשזוכים להתקרב אל הצדיק האמת המגלה לאדם שיחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו ואף על פי שהולך לו שלא כסדר וכו', והוא נופל וכו', עליו לחזק את עצמו ולהחזיק במידת האמת שהוא הקדוש ברוך הוא וכמו שכתוב (ירמיה י') וה' אלקים אמת, וכשזוכים להחזיק את עצמו באמת הזאת, דהיינו רק בו יתברך אזי זוכים להארה אחרת לנמר, כי זוכים לראות מכל דבר את אמתת מציאותו יתברך, אשרי ואשרי הזוכה להיות מקורב

דבוק אל הצדיקים הקדושים שאז
 בוודאי יזכה להשאר בהתקרבותו
 אל הקדוש ברוך הוא, כי עיקר
 הגילוי של רביז"ל הוא רק אמתת
 מציאותו יתברך, ומי שזוכה
 להתקרב אליו ולהשאר אצלו זוכה
 להיות מקורב באמת אליו יתברך,
 אשרי לו ואשרי חלקו.

לצדיקים אמיתיים כאלה המגלים
 אמתת מציאותו יתברך שאז שום
 דבר שבעולם לא יוכל לשברו, ואף
 מלאך הקדוש לא יוכל לבלבלו
 ובוודאי שלא איזה טיפש פתי ומכל
 שירצה לרחקו מן הקדושה,
 והעיקר הוא על ידי מידת
 השמחה, אשרי הזוכה להשאר

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ג

סוד נורא ונפלא מאד מאד.

סתים וגליא

ואומר רביז"ל דהנה התורה סתים וגליא והקדוש ברוך הוא גם כן סתים וגליא, דהיינו מה שנגלה לנו הוא הלבוש והיצוניות, ומה שנסתר ממנו הוא הפנימיות, והנה כל אדם צריך לזרו את עצמו להשיג הפנימיות מה שנסתר ממנו, דהיינו כי על פי פשמות אנו רואים את התורה הקדושה שניתנה לנו מסיני, התורה שבעל פה, בדיוק כפי שהיא כתובה, וזהו בחינת נגלה, אך בתורה יש גם סתום, הן בכלליות והן לכל אחד ואחד כפי בחינתו, דהיינו כי את התורה הקדושה אפשר לפרש בדרך פרד"ס פ"שט ר"מו ד'רש ס'זד והאריו"ל מביא שבכל פסוק ופסוק יש שישים ריבוא פשמים שישים ריבוא רמוזים שירים ריבוא דרשות ושישים ריבוא סודות, כנגד נשמות ישראל, ובוודאי ענין זה הוא נסתר מאד מאד, אך גם לכל אחד ואחד כפי בחינתו יש בחינת נסתר וסתום שבתורה, כי אם נסתכל רק בתורה שבכתב לא נוכל להבין כיצד צריכים לקיים את המצוות, ולשם כך אנו זקוקים לתורה שבעל פה, שהם דברי

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף ולדבר מרבי נחמן מברסלב זי"ע ובפרט כשאנו זוכים לדבר מתורתו של רביז"ל בבית מדרשו של רביז"ל אין למעלה מזה כי אורו של רביז"ל שורה במקום הנקרא על שמו, אשרי הזוכה להכנס אל בית מדרשו, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ג.

מים הזידונים

כתיב (ישעיה מ"ג) כי תעבור במים אתך אני, פירוש כאשר האדם עובר במים הוא צריך להכניס בדעתו בחינת "אתך אני" דהיינו שהקדוש ברוך הוא נמצא אתו, והנה יש כל מיני מים שעוברים על האדם, מים הזידונים, צרות ויסורים, חובות דאנות וכו', והאדם אינו יודע מה לעשות, ועל כך בא הנביא ישעיה ליתן לנו עצה, שנכניס במוחינו ודעתינו שהקדוש ברוך הוא נמצא אתנו ועל ידי זה נוכל לעבור את הכל בשלום, וכן אנו מוצאים גם אצל אברהם אבינו שהלך לעקוד את יצחק בנו התלכש השמן במים, ועשה מעצמו נהר, אך אברהם אבינו לא הסתכל על כל המניעות ועבר בתוך המים, ועל פסוק זה, על גילוי זה, בא רביז"ל ומגלה לנו

הגלוי, כל אחד ואחד יכול להשיג, כי רואים שהעולם קיים, ויש דומם צומח חי ומדבר, וכשהאדם זוכה להאמין באמונה שלימה שהקדוש ברוך הוא ברא את כל זאת והוא מחייה ומהווה ומקיים את כל העולם כולו, אשרי לו ואשרי חלקו, אך בבחינת הגליא יכולים אנשים לבא ולכפור חס ושלום, ולומר שהכל טבע וכביכול נעשה מעצמו וכו', ולכן צריך להעמיק את עצמו ולגלות את הנסתר, דהיינו להכניס את עצמו בתוך האמונה הקדושה עד שיתברר אצלו אמתת מציאותו יתברך וירגיש מכל דבר ודבר את רוחניות חיות אלקותו יתברך, אשר בדבר זה יש אלפי אלפים ורוב רבבות מדריגות נוראות ונפלאות, כל אחד ואחד כפי בחינתו למעלה בקודש, והצדיקים הקדושים מלבישים ומגלים את גילוי אמתת מציאותו יתברך על ידי פסוקי התורה הקדושה דהיינו שמגלים תורה על פסוק ומלבישים בו השגות אלקות, כי אינם יכולים לגלות השגות אלקות באופן פתוח בלי שום כלים וצמצומים לאנשי העולם, רק הם לוקחים בלי, שהוא הפסוק, ומלבישים בו סודות התורה, ועל ידי זה מחדירים גילוי אמתת מציאותו יתברך בכל אחד ואחד הבא לשמוע את דבריהם, וכמובא בתיקוני זוהר על הפסוק (בראשית כ"ד) תורד כדה על ידה ותשקהו, שהכד של רבקה הוא

חכמינו הקדושים שלימדו אותנו וגילו לנו כיצד צריך לקיים את המצוות, כיצד עושים תפילין, כיצד לובשים ציצית וכו' וכו', נמצא שלכל אחד ואחד כפי בחינתו יש בחינת סתום ונסתר שבתורה, דהיינו מה שעדיין לא זכה לדעת ולהבין בתורה הקדושה, וזה שייך לכל אחד ואחד כפי בחינתו, וכל אחד ואחד צריך לזרז את עצמו להשיג את הפנימיות של התורה דהיינו ללמוד ולהבין מה שעדיין לא זכה ללמוד ולהבין, וכך לעלות מדרגא לדרגא להשיג את הדברים הסתומים ממנו, אשר זה שייך אפילו בנגלה שבתורה, כי האדם צריך להרבות בלימוד הלכה ולדעת כיצד להתנהג וכו' וכו', כי כל עוד הוא אינו יודע כיצד להתנהג בפשטות, גם זה הוא סתום ונסתר בשבילו, ולכן כל אחד ואחד צריך להשיג את הפנימיות של התורה לפי בחינתו ולדעת שבכל פרט ופרט בתורה מלובשים סודות נוראים ונפלאים מאד מאד וכמו שכתוב בזוהר הקדוש תפח רוחיה ונפשיה של זה שחושב שסיפורים של התורה הם סיפורים בעלמא, כי בכל דבר יש סודות ורמזים ודרשות וכו' מלבד הפשט הפשוט של המעשה, וכשם שענין סתים וגליא שייך בתורה הקדושה כנ"ל, כך גם לגבי גילוי אלקותו יתברך יש בחינת סתום וגליא, והנה את בחינת הגליא,

דרשות

ליקומי מוהר"ן ח"א סי' ע"ג מוהר"א"ש צמ

בחינת הכ"ד ספרים הקדושים, דהיינו התנ"ך, שעל ידי שמורידים את הכד שהוא הכלי, הפסוק, אל המון העם על ידי זה יכולים להשקותם בתורה הקדושה בחינת מים, והנה התורה הקדושה היא כמו ים, וכמו כן גילוי אלקותו יתברך הוא בחינת ים, וצריכים להתקדם עוד ועוד לשחות ולעבור בתוך ים התורה וגילוי אלקותו יתברך, ובדיוק כשם שאדם השוחה בים ככל שהוא יודע לשחות יותר טוב כך הוא יכול לשחות עמוק יותר ורחוק יותר וכו', כן הוא בענין לימוד התורה הקדושה וגילוי אלקותו יתברך שהאדם צריך להרגיל את עצמו להתקדם יותר ויותר, ולהשיג יותר ויותר, ולגלות את הפנימיות, את הנסתר, את כל מה שהיה סתום ממנו עד עתה, אשרי לו ואשרי חלקו.

תפילה לשמה

ואומר רביז"ל אך איך יוכל להגיע אל הנסתר ממנו, הלא בסופו של דבר כל נשכח מי אנחנו, בני אדם מנושמים ומזוהמים, שחטאנו עוינו ופשענו וכו', ואיך נזכה להבין מכל דבר ודבר את הנסתר שבו, וכאשר נלמד בתורה הקדושה כיצד נזכה לראות רוחניות חיות אלקותו יתברך וכו', הלא אלו מדריגות גבוהות מאד מאד, ואיך

נזכה אנחנו, מנושמים שכמונו להשיג דברים כאלה, הלא אלו מדריגות של צדיקים גדולים, שהיה דרכם למצוא מכל דבר גשמי את אמתת מציאותו יתברך ומכל הנגלה שבתורה גילו לנו סודות נוראים ונפלאים, כדרו של מוהרנ"ת ז"ל בספרי ליקומי הלכות, ועל כן לזכות לזה אפשר על ידי תפילה לשמה שיקשר המחשבה אל הדיבור של התפילה בקשר אמיץ וחזק, והנה באמת צריכים להבין מדוע עובר על האדם מה שעובר, מדוע צריך שיעברו עליו צרות ויסורים, ויפול בחובות ומשפמים וכו', ולכל אחד ואחד יש שאלות וקשויות עליו יתברך מדוע עליו עובר, ומדוע הוא צריך לסבול, ובאמת כל מה שעובר על האדם הכל הוא כדי שיחזור אליו יתברך, ואם יש לו שכל והוא אינו רוצה לחזור בשאלה, דהיינו להשאר עם הקשויות והספיקות, הוא זוכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ועל ידי זה זוכה להגאל, והנה עיקר התשובה היא על ידי שהאדם בא לפניו יתברך ומתוודה לפניו ומספר לו שעשה כך וכך וכו' וכו', ושהוא רוצה לחזור בתשובה שלימה וכו', ועל ידי זה עוזר לו הקדוש ברוך הוא לצאת מכל צרותיו, והמציאות היא שלכל אחד ואחד יש צרות ובעיות, על כל אחד עובר מה שעובר לזה אין שידוך ולשני אין ילדים ולשלישי

אין פרנסה וכולם מלאים קושיות וספיקות, ואינם מבינים שכל מה שעובר עליהם הכל הוא כדי שיחזרו אליו יתברך בתפילה ובקשה כי הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתן של צדיקים (חולין ט:): ולמה? כי הקדוש ברוך הוא חפץ חסד הוא ורוצה תמיד להשפיע השפעות וברכות, דהיינו כי האדם צריך לדעת שכל מה שעובר עליו, כל המים הזיזונים וכו', הצרות והבעיות והחובות וכו' עליהם נאמר כי תעבור במים אתך אני, דהיינו שהקדוש ברוך נמצא עמו ומתאוה לתפילתו כי הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתן של צדיקים, וכל יהודי ויהודי נקרא צדיק והקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתו ולכן עובר על כל אחד מה שעובר, כי הקדוש ברוך הוא חפץ שהאדם יתפלל אליו וישפוך לפניו את שיחו בבחינת לכו נא ונוכחתי יאמר ה', שהאדם יתווכח כביכול עמו יתברך ויספר לפניו את כל מה שהוא צריך ואת הטענות שלו וכו', ואז יעזור לו הקדוש ברוך הוא, ולכן ענין התפילה חשוב כל כך, והוא העיקר והיסוד בדברי רביז"ל כי על ידי התפילה האדם זוכה לחזור לפניו יתברך וזוכה לשפע נורא ונפלא גשמי ורוחני ויכול להגיע אל כל המדרגות שבעולם, כי הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתן של ישראל, ועל ידי

שעוסקים בתפילה אנו ממלאים תאוותו יתברך כביכול, אשר אין למעלה מזה, אשרי הזוכה לעסוק בתפילה בכל יום ויום מימי חייו כי על ידי תפילה עושה כביכול שלום עמו יתברך, כמשל לשני אנשים שאחד חטא להשני ושניהם היו ברוגז ולא רצו לדבר האחד עם השני וכו', עד שהחלימו לעשות שלום, כך כביכול בא הקדוש ברוך הוא ואומר לאדם, עד עכשיו חטאת עוית ופשעת לפני, ושנינו היינו כביכול ברוגז... ועכשיו בא תתפלל אלי, תתווכח עמי, תאמר שאתה רוצה לחזור בתשובה וכו', אשר זו מעלת התפילה וההתבודדות, כי הקדוש ברוך הוא רוצה מאד שהאדם יבוא וידבר אליו ויספר לו את כל אשר על לבו, אשרי הזוכה לעסוק בכך בכל יום, ואשרי ואשרי הזוכה לשכל ישר ובורח מכל צרותיו אל הקדוש ברוך הוא במקום להתרחק ממנו יתברך חס ושלום, ויודע ומבין שאם יתרחק ממנו יתברך לא ירויח אלא יפסיד ויסתבך יותר ויותר כמשל לגנב שמוליכים אותו באזיקים, אדם חכם הנמצא במצב כזה יודע שאין לו ברירה אלא ללכת, ואילו הטיפש מתחיל להשתולל, ופוצע את עצמו... כי הרי הוא אסור באזיקי ברזל... ואינו יכול להלמט... ואשרי הזוכה לשכל הישר ויודע שאי אפשר לצאת מן הפח שנפל אליו וכו', רק

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' ע"ג מוהר"א י"ש קא

שהיא הכלי לקבל בו כל
ההשפעות, נמצאת בגלות,
וממילא חסר לאדם שפע, כי
כשהאדם חושב שהכל תלוי בו,
ממילא אין לו שפע.

אלופינו מסובלים

ואומר רביז"ל כי כל אחד
מישראל נקרא צדיק שנאמר
(ישעיה ס') ועמך כולם צדיקים
והצדיק נקרא "אלף" מלשון אלופינו
מסובלים (תהילים קמ"ד) דהיינו כי
הצדיק נקרא אלופינו, על שם
שהוא דבוק תמיד בו יתברך וכל
חיותו היא האמונה וכמו שכתוב
(חבקוק ב') וצדיק באמונתו יחיה, כי
הצדיקים חוקקים בדעתם תמיד
את אמתת מציאותו יתברך ואיך
שבכל תנועה ותנועה שם אלופו
של עולם וכו', אך הצדיק הזה סובל
מאד מאד, בבחינת אלופינו
מסובלים, כי כשם שיש לתורה
ולהקדוש ברוך הוא בחינת סתים
וגליא, גלוי ונסתר, כך אצל הצדיק
יש בחינות אלה, יש אצלו בחינת
גלוי, דהיינו מה שרואים ממנו את
צורתו ומלבושיו והתנהגותו וכו',
ויש את הנסתר שלו את הפנימיות
שלו וכו', ומכיון שגם אצל הצדיק
יש בחינות אלו על כן הוא סובל
מאד מאד, מחמת שרוב בני
האדם אין להם השגה ברוחניות
אלקות, והם מדברים עליו כל דבר
אסור, מחמת שמן הגלוי הם אינם

על ידי שידבק את עצמו אליו
יתברך אשרי לו ואשרי חלקו.

ואני אברכם

והנה התפילה היא הכלי לכל
ההשפעות שבעולם, וכשהאדם
מבקש ממנו יתברך את כל מה
שצריך הוא זוכה לישועה שלימה,
אך בני אדם מלאים בקושיות
ומענות עליו יתברך מאחר ואינם
רואים את הישועה אף על פי שהם
מבקשים ומתפללים וכו' וכו',
ובאמת אין ההשפעה יכולה לירד
רק על ידי כלי הנקרא "אני"
שנאמר (במדבר ו') ואני אברכם
והכלי הנ"ל נעשה על ידי כל אחד
ואחד מישראל כשמתפלל באופן
שמקשר המחשבה להדיבור,
דהיינו כי יש שלש בחינות, אני
אתה והוא, שהם כנגד העולמות
העליונים, "אני" הוא כנגד
המלכות, כנגד שם אדניי. "אתה"
הוא כנגד הזעיר אנפין, שם הוי"ה.
ו"הוא" הוא כנגד עתיק, שם
אקו"ה, והנה ההשפעה באה
ומתקבלת בכלי הנקרא אני,
דהיינו המלכות וכו', אך כשאין
האדם זוכה לבחינת אני בקדושה,
שהיא לקבל על עצמו עול מלכות
שמים, אלא עושה מציאות מעצמו
ואומר, אני אעשה, אני יכול, אני
מרויח וכו', על ידי זה נעשה אצלו
בחינת (יחזקאל א') "ואני בתוך
הגולה", דהיינו שבחינת המלכות,

חפץ חסד הוא ולפיכך השם יתברך מתאוה לתפילתן וכו', נמצא שהצדיק המחשבה והדיבור, הם כנגד האותיות אלף נון יוד, אנ"י, ועל ידי זה נשלם הכלי ויורד השפע, כי כשהאדם זוכה להתקרב באמת אל הצדיק ואינו מסתכל על החיצוניות שלו אלא על הפנימיות ויודע היטב מהיכן קיבל את כל התעוררותו בעבודת השם יתברך ולכן מכבד את הצדיק מאד וכל שכן שאינו מדבר עליו כל דבר אסור וכו' וכו' וכן שומר על דיבורו ועל מחשבתו, על ידי זה זוכה לכלי הנקרא אני ומקבל את השפע אשרי לו ואשרי חלקו.

אשה ריח ניחוח

ואומר רביז"ל וידוע הוא כי מי שמקבל תענוג מאחר נקרא נוקבא רצה לומר לגביה ונמצא כשהשם יתברך מקבל תענוג מישראל מתפילתן כביכול נעשה נוקבא לגבי ישראל וזהו שכתוב (במדבר כ"ה) אשה ריח ניחוח לה' כי על ידי ריח הניחוח שמקבל השם יתברך מתפילות של ישראל נעשה בסוד אשה, ונקבה תסוכב גבר (ירמיה ל"א) אם כן מהפנימיות נעשה חיצוניות, כי הקדוש ברוך הוא רוצה לתת ולהשפיע לכל אחד ואחד מישראל השפעות טובות ושפע דקדושה ועל ידי התפילה שעם ישראל מתפללים ומבקשים

יכולים ללמוד על הסתום, כי רואים לפניהם אדם שנראה בחיצוניותו בדיוק כמוהם ומדברים עליו כל דבר אסור, כי הצדיק נופל בגלות כפיהם של כל בני העולם וכו', (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קס"ג) והם אינם מבינים שאדם זה הוא צדיק, ובאמת אם היו רואים את גדולי הצדיקים של הדורות הקודמים גם אליהם לא היו יכולים להתקרב ולקבל מהם כלל, כי חיצוניותם לא היתה כל כך מרשימה וכו', ועל כן גם גדול הוא שאין לנו תמונות של צדיקים הקודמים, וגם לא של רביז"ל, כי אנשים המסתכלים על החיצוניות היו מיד מתרחקים ואומרים, זה הוא הצדיק? אנו חשבנו שהוא נראה כך וכך... וכו' וכו'... והכל מחמת שהם אינם מבינים שהעיקר הוא הפנימיות של האדם העיקר הוא המח של האדם, אשרי הזוכה להתקרב אל צדיקים אמיתיים, הנקראים אלופינו מסובלים, כי הם בחינת אלף, והנון נקרא דיבור כי הדיבור הוא מלכות על דרך מלכות פה ומלכות נקרא נון כמו שכתוב (תהלים ע"ב) ינון שמו, ופירש רש"י לשון מלכות, והיוד נעשה על ידי המחשבה שמקשר להדיבור כנ"ל כי המחשבה נקרא יוד כמו שכתוב (שמות מ"ו) אז ישיר משה ופירש רש"י יוד על שם המחשבה נאמרה ונגמר הכלי הנקרא "אני" והשפע יורד ונשלם חפץ השם יתברך כי

ממנו יתברך יש לו יתברך תענוג גדול, והוא כמשל לבן שבא לבקש מאביו דבר מה, שאביו מתענג מאד מאד ועיקר השמחה של ההורים היא כשהם רואים שהילד גדל ומתפתח ומתחיל לדבר ולבקש מהם מה שרוצה וכו' וכו', וכן כשהאדם זוכה לבא לפניו יתברך ומבקש ממנו יתברך ברחמים ותחנונים שיחוס וירחם עליו על ידי זה עוזר לו הקדוש ברוך הוא ומשפיע לו שפע גדול מאד, כי יש לו יתברך תענוג גדול מאד מדבר זה שהאדם מתפלל אליו ומבקש ממנו.

כי תעבור במים

וזה פירוש הפסוק כי תעבור במים ותעבור מלשון התגלות כמו שכתוב (שמות י"ב) ועבר ה' לנגוף את מצרים ותרגם אונקלוס ויתגלי ה' וכו' ואין מים אלא תורה (בבא קמא י"ז) והפירוש הוא כשתרצה שיתגלה לך הנסתר מהתורה, אתך אני כלומר תראה שתעשה

הכלי שנקרא "אני" כנ"ל, ולכן עובר על האדם מה שעובר צרות ויסורים וחובות וכו', כדי שיזכה לעשות את הכלי הנקרא "אני" דהיינו שיניע למסקנה שרק הקדוש ברוך הוא יכול לעזור לו, ורק הקדוש ברוך הוא יכול לרחם עליו, וכדי שיבין שהוא בעצמו אינו כלום ואינו יכול להסתדר כלל בלעדיו יתברך, וכך הוא אצל כל בן אדם שחושב שהוא יכול והוא יעשה והכל תלוי בו וכו', בסופו של דבר מן השמים מראים לו שלבד הוא אינו יכול לעשות מאומה, אשר דבר זה שייך הן בכלליות והן בפרטיות והן בפרטי פרטיות דהיינו הן אצל כל אדם בעצמו, והן אצל ציבור, או מדינה וכו', כשחושבים שאפשר להסתדר בלי הקדוש ברוך הוא, מראה לנו הקדוש ברוך הוא שאי אפשר להסתדר בלעדיו, אשרי ואשרי הזוכה לבטל את עצמו בשלימות אליו יתברך אשרי לו ואשרי חלקו שאז ימשיך על עצמו כל מיני השפעות טובות תמיד, אשרי לו.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ד

כשזוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה והוא זכות גדולה מאד מאד להנשמה של האדם, ואנשי שלומינו מספרים שפעם אחת היו שני אחים שהיו מקורבים לרביז"ל אחד היה נקרא ר' יצחק והשני ר' יעקב, ר' יצחק היה מתמיד עצום והיה יושב בשקידה רבה ובחשק גדול והיה לומד תורה הקדושה, ואילו אחיו ר' יעקב לא רצה כל כך ללמוד אך גם הוא היה כרוך אחרי רביז"ל מרוב הנועם והתשוקה שהרגיש אצלו, אך ללמוד לא היה מוכן, ודרכו היתה שהיה יוצא לרחובה של עיר והיה מסתכל כיצד הבעלי מלאכות עובדים שם, כיצד הנפח עובד וכיצד הדיינים דגים בנהר, ובנהר היתה גם תחנת קמח והיה יושב ומסתכל שם על הגלגל שמסתובב עם המים וכיצד הפועלים מוחנים וכו', והנה ידוע שמי שאינו לומד אינו מסוגל לסבול שחבירו ילמד תורה הקדושה, כי זה טבעו של האדם שהוא אינו מסוגל לסבול שחבירו ילמד והוא לא, ועל כן בדרך כלל מי שאינו לומד מנסה בכל מיני אופנים שבעולם להפריע למי שלומד, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (פסחים מ"ט) כל הלומד תורה בפני עם הארץ כאילו בא

על ארוסתו בפניו, עד כדי כך, ועל כן ר' יעקב הנ"ל ניסה בכל פעם להפריע לאחיו ר' יצחק מלימוד התורה הקדושה, ובוודאי שר' יצחק לא התפתה כל כך בקלות להפסיק ללמוד, אך אחיו מצא לעצמו עצה והיה בא אליו בכל פעם ואומר שיש לו סיפור חדש לספר מרביז"ל וכשר' יצחק היה שומע שמדובר בסיפור מרביז"ל היה מפסיק מיד ללמוד ורוצה לשמוע, כי מרוב הנועם והעריבות והתשוקה שזכה להרגיש אצל רביז"ל רצה לשמוע כל דבר שמספרים מרביז"ל, אך לאחר כמה פעמים שר' יעקב היה עושה כך הבין ר' יצחק שכל כוונתו היא לבטלו מלימוד תורה הקדושה והיה אומר לו, "יעקב, תדע רביז"ל רואה את מה שאתה עושה לי", ופעם אחת בשעה שר' יעקב התבטל מלימודו והסתובב ברחובה של עיר בלי המעיל העליון ובלי הכובע וראה כיצד הבעלי מלאכות עובדים וכו', עברה עגלה ומצידה היו תלויים חסידים וכו', והבין שזוהי עגלה שבתוכה יושב רבי וצדיק והתבייש מאד בעצמו שהוא עומד כאן בשוק בלי המעיל העליון והכובע ואינו עושה שום דבר וכו', ורצה לברוח מן המקום, אך לא הספיק

כי בעגלה זו ישב רביז"ל שראה אותו וציוה מיד לקרוא לו ואמר לו, יעקב יעקב, תחותן שלך לקח אותך מסתמא כדי שתשב ותלמד בהתמדה גדולה ואתה יושב כאן בתחנת קמח וכו', כל אנשיי רוצים ללמוד תורה ורק יעקב לא רוצה ללמוד, אם אינו רוצה ללמוד ינשכו אותו הכלבים! כך אמר רביז"ל ונסע מן המקום, וכך הוי שבא אליו כלב ונשכו, ור' יעקב הנ"ל נתעורר מן המעשה מאד מאד והחל ללמוד בהתמדה רבה תורה הקדושה, ובאמת צריך להבין מה קרה כאן בסיפור הזה ומדוע אמר לו רביז"ל שינשכו אותו הכלבים ומה זה קשור לענין לימוד התורה, והנה חכמינו הקדושים אמרו (מדרש תנחומא תצא) עמלק – עם לק שבא ללוק את דמן של ישראל ככלב, ועמלק כידוע מכנים קרירות באדם כמו שכתוב (דברים כ"ה) אשר קרך בדרך, כי עמלק מקרר את האדם מהתלהבותו בעבודת השם יתברך, וכשהאדם מתקרר מעבודת השם יתברך אזי נכנסים בו ספיקות, (שמות י"ז) היש הוי"ה אם אין, כי עמל"ק בנימטריא ספ"ק, נמצא שעל ידי הקרירות שנכנסת באדם בא לידי ספיקות ולידי כפירות, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"ח:) כך דרכו של היצר הרע היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה,

ובזה מקושר כל הענין כי עונשו של הנ"ל שהתקרר מלימוד התורה הקדושה ורצה לקרר אחרים היה שננשך על ידי כלב שהוא עמלק, מידה כנגד מידה, ועל כל פנים היום נלמד את התורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ד שבה מגלה לנו רביז"ל דרך נוראה ונפלאה מענין לימוד התורה הקדושה וכיצד האדם יכול לרפאות את נפשו בשלימות.

רפואת הנפש

ואומר רביז"ל כי צריך כל אדם לרפאות נפשו, דהיינו כי נפשו של כל אחד ואחד היא חולה וצריכה רפואה, ותחילת הרפואה היא כשהאדם מכיר בכך שנפשו חולה והוא צריך לרפאותה, והמחלה היא שהתרחק ממנו יתברך ואינו זוכה להרגיש את אורו יתברך, כי כל הזוכה להיות דבוק בו יתברך אינו חולה, אך כשהאדם מתרחק ממנו יתברך על ידי זה נעשה חולה, ורפואתה של הנפש היא להעלותה למקום שורשה, דהיינו להחזיר את הנשמה למקום שרשה אליו יתברך ולדבק את עצמו בו יתברך, ולזה יזכה על ידי שמתייגע בהתורה עד שזוכה לידע אותה ולהבינה, ובאמת צריך להבין מהיכן ידע האדם אם הוא רחוק ממנו יתברך או קרוב אליו יתברך, הרי רואים בחוש שישנם בני אדם שלומדים

ומתפללים ומייחדים יחודים ומתבודדים ומקיימים את המצוות וכו' ובכל אופן הם מתהלכים שבורים, ומדוע עוברים עליהם דינים, וכי הם נחשבים רחוקים ממנו יתברך? וצריך להבין איזה רפואה הם צריכים, ועתה יסביר רביז"ל את כל ענין הדינים שעוברים על האדם ומהי הרפואה שצריך כל אחד ואחד לעצמו, כי יש שני מיני דינים, כי יש דינא דמסאבא בבחינת (שבת קמ"ז) נחש הטיל זוהמא בחוה, ויש דינא קדישא בחינת (משלי ג') את אשר יאהב ה' יוכיח, דין אחד הוא של אדם שעבר רחמנא ליצלן עבירות ומינף את מוחו וכו', ודין שני הוא על מי שעובד השם יתברך וכו', והדינים הללו עוברים על כל אחד ואחד, לפי בחינתו ומדריגתו, יש כאלה שעובר עליהם דין זה ויש שעובר עליהם דין אחר, מי שמינף את עצמו ועבר עבירות וכו', עובר עליו דינא דמסאבותא, ועיקר מטרתו של הדין היא לקרב את האדם אליו יתברך ולעוררו שיחזור בתשובה, אך דין זה נקרא דין טמא כפי שעוד נסביר להלן, ויש דין אחר שהוא דין קדוש שעיקר מטרתו היא לקרב את האדם יותר ויותר אליו יתברך, דהיינו אף על פי שהאדם לומד ומתפלל ומקיים מצוות וכו' וכו', בכל אופן עובר עליו מה שעובר, כדי שיתקרב יותר ויותר אליו

יתברך, בבחינת את אשר יאהב ה' יוכיח, כי מרוב שהשם יתברך אוהב אותו הוא רוצה לנסות אותו לראות האם באמת מטרתו להתקרב אליו יתברך והאם לא יתרחק ממנו יתברך על אף כל המניעות והצרות שעוברים עליו, ובאמת הקדוש ברוך הוא אוהב כל אחד ואחד מעם ישראל וחכמינו הקדושים אומרים (זוהר שמות) שאם עם ישראל היו יודעים כיצד הקדוש ברוך הוא אוהב כל אחד ואחד מהם היו נמשכים אחריו ומשתוקקים אליו יתברך כמו אייל, אך בני אדם אינם יודעים זאת וכשעובר עליהם מה שעובר הם חושבים שרוצים לרחק אותם ולא צריכים את עבודתם ועל כן מתרחקים, ובאמת הסימן על התקרבות הוא התרחקות, כי הסימן האמיתי שהאדם מתחיל להתקרב אליו יתברך הוא שעובר עליו מה שעובר והדברים אינם באים לו בקלות, ולא עוד אלא שהוא מרגיש שהוא נסוג אחור, דהיינו אף על פי שהוא לומד ומתפלל ומייגע את עצמו בעבודת השם יתברך, בכל אופן אינו מרגיש שום התקדמות ועוד להיפך לעיתים נראה לו שהוא נופל יותר ויותר, ואינו מבין מדוע עובר עליו כך ומה זה ועל מה זה שככה הוא נופל, הרי הוא משקיע את כוחו ומרצו בעבודת השם יתברך ובמקום להתקדם ולהתעלות, הוא

נופל, ובאמת הכל הוא נסיון לראות האם רצונו של האדם חוק בעבודת השם יתברך והאם לא יעזוב את הקדוש ברוך הוא אף על פי שעובר עליו מה שעובר, ומי שזוכה לעמוד בנסיון הזה ואינו בורח על אף שעובר עליו מה שעובר וכו', על ידי זה זוכה בסופו של דבר לעלות ולהתעלות בעבודת השם יתברך.

אברהם הוליד את יצחק

ואומר רבינו"ל והתחלת התקרבות הוא התרחקות כמו שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ח') כל המצדיק את עצמו מלמטה מצדיקים עליו את הדין מלמעלה והוא בחינת מוחין דקטנות והוא בחינת (כראשית כ"ה) אברהם הוליד את יצחק, כי אברהם הוא חסד ויצחק הוא גבורה פחד יצחק (שם ל"א) וחסד זה מלוכש בגבורה כמו שכתוב (תהילים כ') בגבורות ישע ימינו, היינו כי עובר על האדם מה שעובר, כל מיני דינים וקטנות המוחין, ואינו מבין מדוע הוא נופל הרי הוא עובד את השם יתברך ולומד ומתפלל וכו', אך באמת כל המצדיק עליו את הדין מלמטה מצדיקים עליו את הדין מלמעלה, דהיינו כי מי שזוכה להבין שכל זה הוא נסיון כדי לראות האם בכונתו לעבוד את השם יתברך ואינו מתרחק על ידי זה בסופו של

דבר נמתקים ממנו כל הדינים, וזה בחינת אברהם הוליד את יצחק, דהיינו כי בתחילה כשהאדם מתקרב אליו יתברך הוא בחינת אברהם, בחינת חסד, והכל הולך לו כסדר והוא מתלהב מאד בעבודת השם יתברך, אך אחר כך כשהקדוש ברוך הוא רוצה לנסותו הוא מביא עליו דין בחינת יצחק, אך הדין הזה אינו בא כדי לרחקו חס ושלום אלא להיפך כדי לקרבו כי אברהם הוליד את יצחק, החסד והדין מלוכשים ביחד, כי מי שזוכה באמת לעבוד את השם יתברך מבין היטב שאין להיכן להתרחק ממנו יתברך כי מלא כל הארץ כבודו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ועל כן אף על פי שהוא עושה מה שעושה בעבודת השם יתברך ובכל אופן מרגיש את עצמו רחוק ממנו יתברך, עליו לדעת שכל זה הוא נסיון כדי לקרבו יותר אליו יתברך, כי ברגע שהאדם חושב שהוא מקורב אליו יתברך, וכבר זכה למה שזכה מיד עובר עליו מה שעובר, והוא נופל למוחין דקטנות כדי שיתגבר וישיג עוד ועוד וכדי שיתחיל עוד הפעם ולא יעמוד על מקומו כלל וכלל, והכלל הוא שלא להתיימש כלל מכל מה שעובר עליו ובוודאי עובר עליו מה שעובר והוא סובל וכו', אך אם יחזיק מעמד וידע שהכל רק לנסותו, בבחינת אברהם הוליד את יצחק,

שאומר להם שהם אינם יודעים
 ובוודאי לא ידעו את התשובה
 לשאלה שהוא שואל, שאז כולם
 מתלהבים ורוצים דווקא לענות על
 השאלה כדי להראות שהם כן
 יודעים, וכן הקדוש ברוך הוא
 מנסה את האדם ומפילו, כדי
 שהאדם יתעורר ויקום ויראה שהוא
 יכול להחזיק מעמד ואינו נופל
 בדעתו מכל מה שעובר עליו,
 אשרי הזוכה להחזיק מעמד,
 ובאמת אם נתבונן נראה שעל כל
 אחד ואחד עובר מה שעובר, יש
 כאלה הזוכים להתקרב אליו
 יתברך, ונולדו בקדושה ולמדו
 תורה מנעוריהם שגם עליהם עובר
 מה שעובר ומרחקים אותם מן
 השמים, וכשהם זוכים הם מדבקים
 את עצמם בו יתברך ואינם
 מתייאשים על אף שעובר עליהם
 מה שעובר, על ידי זה זוכים
 להמתיק את כל הדינים ולילך
 מקטנות לגדלות, אך יש כאלה
 שעובר עליהם בחינת דינא
 דמסאבא, כי מי שנולד שלא
 בקדושה וחי שלא בקדושה
 והתחנך בחינוך כפרני עד שאינו
 יודע אפילו מה זה "שמע ישראל",
 גם עליו עובר מה שעובר, אך הוא
 אינו מבין בענינים רוחניים
 שכאלה כלל, ואינו מבין שהכל כדי
 לעורר לחזור בתשובה, ובמקום
 להתקרב אליו יתברך הוא עוד
 מתרחק ומקשה ושואל ומסתפק
 וכו', ובסופו של דבר נופל לעבירות

על ידי זה יזכה להמתיק מעל
 עצמו את כל הדינים ולבא למוחין
 גדלות.

מקטנות לגדלות

ואומר רבינו"ל וצריך כל אדם לילך
 מקטנות לגדלות, דהיינו כל אחד
 ואחד צריך לצאת מקטנות המוחין
 שלו שלא יחשוב שכל העולם כולו
 נפל עליו ולא רוצים את עבודתו
 וכו', אלא ידע שהכל כדי לנסותו,
 ועל כן יעשה התחלה חדשה בכל
 פעם ויתחדש בעבודת השם
 יתברך, וכשבא לגדלות הוא
 בחינת (בראשית ג') ותפקחנה עיני
 שניהם ופירש רש"י על שם
 החכמה נאמר וזה מה שאמר
 הכתוב (שם א') וירא אלקים את
 האור כי טוב ואין טוב אלא תורה,
 דהיינו כי עיקר הנפילה היא
 כשאינו מרגיש את הטוב ואת
 האור שהוא הקדוש ברוך הוא
 והתורה, ונדמה לו שמרחקים אותו
 בכל פעם, אך כשזוכה לבא
 לגדלות המוחין ומתחיל התחלה
 חדשה נפקחים עיניו ומוחו וזוכה
 להבין שהכל היה כדי לנסותו
 וזוכה להרגיש נועם עריבות זיוו
 שכינת עווו יתברך ומרגיש את
 הטעם האמיתי של התורה, אשרי
 הזוכה לזה, כי הקדוש ברוך הוא
 מתנהג עם האדם כמו שמלמד
 מתנהג עם הילדים, שדרכו
 להמריץ אותם ללמוד על ידי כך

חמורות בפגם הברית ולוקח סמים וכו', מאחר שאינו מוצא סיפוק בחייו, ובסופו של דבר נופל לכפירות רחמנא ליצלן, ובאמת אין זו אשמתו כלל, כי כך התחנך, והקדוש ברוך הוא אוהב כל אחד ואחד מעם ישראל וכמו שכתוב (דברים ח') בנים אתם להוי"ה אלקיכם, דהיינו אף על פי שחטאו נקראים בנים ומצוה גדולה לצאת ולגלות ולפרסם לכל עם ישראל את הענין הזה שהקדוש ברוך הוא אוהב כל אחד ואחד וכל אחד יכול לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, והעיקר הוא לצאת מקטנות המוחין וללכת לגדלות המוחין, ולדעת שהכל רק נסיונות ממנו יתברך לראות כיצד יחזיק מעמד, אשרי הזוכה להחזיק מעמד.

הושענא רבא

ואומר רביז"ל ושני בחינות אלו הן בחינת הושענא רבא ושמחת תורה שהן בחינת יצחק ויעקב, כי הושענא רבא הוא בחינת דיבור בלא דיעה, דהיינו כי בהושענא רבא צועקים כל הזמן אליו יתברך הושע נא, הושיעה נא, רחם נא וכו', ומסבבים את הבימה עם הלולב והאתרוג ואחר כך דופקים עם הערבת על הרצפה וכו', ובשביל לעשות את זה לא צריכים שכל גדול, כי כל אחד ואחד יכול

לצעוק אליו יתברך מבלי להתאמץ והוא בחינת ערבה כי ערבה דומה לשפתיים (תנחומא אמור) מה שאין כן שמחת תורה נקראת דיבור בדיעה כי אז כשזוכים לשמוח ולרקוד עם התורה, בשביל זה צריכים כבר שכל, דהיינו שרוקד ושמח עם התורה הקדושה ומבין בשכלו את השמחה הנוראה שיש לשמוח ולרקוד על כך שזכה ללמוד תורה ועל כך שברוך השם לא נולד גוי חס ושלום, ואף על פי שהוא אינו מתנהג כמו שצריך ובוודאי עשה מה שעשה ועובר עליו מה שעובר וכו', בכל אופן זכה להבראות מזרע ישראל, אשר לדבר זה צריך שכל, ובאמת כאן נכנס כל הגילוי הנפלא של "סדר דרך הלימוד" שגילה לנו רביז"ל (עיין שיחות הר"ן סי' ע"ז) דרך בלימוד התורה הקדושה וכיצד כל אחד ואחד יזכה לטייל בכל חלקי התורה הקדושה ומוחו יפתח להבין את כל דברי התורה הקדושה, כי באמת כל אחד ואחד היה רוצה ללמוד תורה הקדושה, וכמו שרואים בחוש שאם שואלים יהודי אם היה רוצה ללמוד תורה הקדושה ולהיות בקי בכל חדרי התורה הוא עונה בהתלהבות, בוודאי, ואם כן צריכים להבין מדוע בני אדם אינם לומדים ומתמידים בתורה הקדושה, הלא התורה היא חיינו ואורך ימינו וכו', ורביז"ל אמר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ע"ח) דע כי עיקר החיים היא

התורה כמו שכתוב (דברים ל') כי הוא חייך ואורך ימך, וכל הפורש מן התורה כפורש מן החיים (וזהו לך לך צ"ב) ועל כן לכאורה הדבר תמוה ונפלא, איך אפשר לפרוש עצמו מן התורה אפילו שעה קלה, ובאמת זהו מן הנמנע ובלתי אפשר להיות דבוק בהתורה תמיד יומם ולילה בלי הפסק כרגע וההכרח שיבטל מן התורה וחכמינו הקדושים אמרו (מנחות צ"ט) לפעמים ביטולה של התורה הוא קיומה, אך כל זה הוא מטעם ההכרח שחייב לבטל לפעמים מן התורה הקדושה לצרכיו, לפרנסתו ולעזור בביתו וכו', אך צריכים להבין מאין בא הדבר שבני אדם אין להם חשק ללמוד כלל, עד שיכולים לעבור שבועות וחדשים ושנים שאינם פותחים ספר כלל, וזה מה שמסביר לנו רבינו"ל כאן ומגלה לנו את הדרך האמיתית כיצד ללמוד תורה הקדושה, וכיצד כל אחד ואחד יכול להגיע לשמחת תורה דהיינו להבין את כל מה שלומד, כל אחד ואחד כפי בחינתו, כי המציאות היא שרוב בני האדם אין להם מח ללימוד תורה הקדושה ובפרט אלה שנפלו להיכן שנפלו ועברו על מה שעברו ועתה חוזרים בתשובה אליו יתברך ומתעוררים מאד, אך מוחם פגום ועל כן אינם יכולים להבין בלימוד תורה הקדושה כלל וכלל, ומאחר שאין להם דרך ברורה

בלימוד התורה הקדושה, הם אינם יודעים מה לעשות, כאן פותחים את החומש ומדפדים קצת, ואחר כך עוברים להסתכל בתנ"ך ומשם למשניות ולגמרא, לוקחים מסכתא אחת, ואחר כך מחליטים שמסכתא אחרת טובה יותר וכו', ובסופו של דבר סוגרים את הספר לגמרי ומסתובבים בלי מעש ומכובזים את זמנם, וכל זה נובע מאחר שאינם יודעים את הדרך האמיתית והנכונה כיצד ללמוד תורה הקדושה ונראה להם שהם צריכים ללמוד כל כך הרבה ובפרט כשאומרים להם שצריכים ללמוד בעיון גדול דייקא ואחרת אין זה נקרא לימוד וכו', ועל ידי זה עוזבים את לימוד התורה לגמרי מאחר שאין מוחם מסוגל לעיין כל כך בתורה הקדושה, אך רבינו"ל מגלה לנו דרך נעימה ונפלאה כיצד ללמוד תורה הקדושה, ומגלה לנו שלפני שמחת תורה, דהיינו לפני שזוכים להבין בתורה הקדושה, שהוא בחינת דיבור בדיעה, בא הושענא רבא שהוא בחינת דיבור בלא דיעה, דהיינו שהאדם צריך להרגיל את עצמו ללמוד ולומר הרבה בתורה הקדושה, לקחת את החומש ולומר כמה פסוקים, וכן בתנ"ך וכן במשניות וכן בגמרא ובזוהר הקדוש ובכל שאר הספרים הקדושים, ואת כל זה יאמר בלא דיעה דהיינו שיאמר את המילים

של התורה הקדושה בלי שיעיין ויעמיק הרבה, העיקר שיאמר הרבה בספרי התורה הקדושה, ואף על פי שבני אדם אינם חושבים שדבר זה טוב, ואומרים לעצמם, וכי מה יצא לי אם אומר כמה פסוקים חומש או כמה פרקים בתנ"ך וכן משניות וגמרא וזוהר ומדרש וכו', אך באמת אין זה כך, ואצל הקדוש ברוך הוא, הלימוד הזה יש לו חשיבות גדולה מאד מאד כדאיתא בזוהר הקדוש (קדושים פ"ה:) אית מאן דלעי באורייתא ומנמנם בה בנמנומא דלא ידע, כל מלה ומלה סלקא לעילא וקודשא בריך הוא חדי בהאי מילה וקביל לה ונטע לה סחרנין דהאי נחלא ואתעבידו מאינן מילין אילנין רברבין ואקרון ערבי נחל, (יש מי שהונה בתורה הקדושה ומנמנם בה בנמנומים כי אינו יודע ואינו מבין את מה שהוא לומד, כל מילה ומילה עולה למעלה והקדוש ברוך הוא שמח באותה מילה ומקבל אותה ונטע אותה מסביב לאותו נחל ומן המילים הללו נעשים אילנות גדולים הנקראים ערבי נחל), ועל כן אין לאדם לומר שכשיאמר בתורה הקדושה ולא יבין את מה שהוא אומר אין זה נחשב כלום, כי אצל הקדוש ברוך הוא, הדבר הזה הוא בחשיבות גדולה מאד מאד, וכשהאדם זוכה להרגיל את עצמו ללמוד את

התורה הקדושה באופן הזה על ידי זה זוכה לנמוע אילנות גדולים בשמים וזכותו גדולה מאד מאד, ועל כן צריך להתחזק מאד מאד בענין זה ומי שאין לו מה ללימוד התורה הקדושה שיאמר הרבה בתורה הקדושה ואף על פי שאינו מבין את פירושם של הדברים, ואם היה יודע את חשיבות הענין לא היה פוסק אף פעם מלימודו, וחכמינו הקדושים אמרו לנו (קידושין ל') אמר הקדוש ברוך הוא בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין כנגדו, נמצא שהתורה הקדושה היא הרפואה נגד היצר הרע, ועל כן לא פלא מדוע היצר הרע יעשה כל מיני פעולות שבעולם כדי למנוע מן האדם ללמוד את התורה הקדושה, וימצא כל מיני תירוצים לומר לו שזה אינו נקרא לימוד, כי היצר הרע רוצה לעשות את האדם משוגע לגמרי (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' א') ועל כן הוא מכשיל אותו בעבירות, וככל שהאדם נופל יותר בעבירות כך נעשה משוגע יותר, ועיקר הצלחתו של היצר הרע היא שהוא מתלבש את עצמו במצוות ומטעה את האדם ואומר לו שהוא עושה מצוה וכו' וכך מכשילו, ואין עוד מצוה שהיצר הרע מתלבש עליה כמו לימוד תורה הקדושה שמשכנע את האדם לא ללמוד ושהלימוד שלו אינו נקרא לימוד וכו' וכו', ומחמת שהאדם אינו יודע

סדר דרך הלימוד

ובאמת סדר דרך הלימוד שגילה לנו רביז"ל הוא סדר לימוד קל מאין כמוהו ומתאים לכל אחד ואחד בכל מקום ומי שאוחז בו ומתמיד בו זוכה להצליח מאד מאד וזוכה למייל בכל חלקי התורה הקדושה ובסופו של דבר נפתח מוחו להבין את כל דברי התורה הקדושה, אשרי לו ואשרי חלקו, והנה בענין סדר דרך הלימוד צריכים להדגיש כמה וכמה נקודות חשובות, הראשונה היא שצריכים בראש ובראשונה ללמוד את הספרים היסודיים של התורה הקדושה ולא לקחת ספרי ליקוטים שונים של מחברים אחרונים וכו', ולהזניח בגללם את לימוד עיקרי ויסודי התורה שבכתב ובעל פה, ועל כן קבענו חמשה עשר שיעורים קבועים שהם היסוד והעיקר בלימוד התורה וכל אחד ואחד צריך לעשות לעצמו חק קבוע ללמוד מ"ו שיעורים אלה בכל יום ויום ואפילו מעט דמעט, כמה שורות, אבל בקביעות גדול, ועל ידי זה יצליח ללמוד תורה הקדושה בהתמדה רבה אשרי לו, והשיעורים הללו הם: א. חומש ורש"י עם התרגום, שהוא ענין שניים מקרא ואחד תרגום שלימוד זה חייבו חכמינו הקדושים ללמוד, וכוודאי מצוה מן המובחר לעבור

ואינו מבין את חשיבות לימוד התורה הקדושה על ידי זה מתפתח לו ואינו לומד כלל ומתהלך במל, וכשהבור ריק ואין בו מים, ואין מים אלא תורה וכבא קמא י"ו) על ידי זה נחשים ועקרבים יש בו (שנת כ"ב) כי כשהאדם מתהלך במל על ידי זה נכנסים במוחו נחשים ועקרבים והוא משתגע ממש, כי נכנסים בו ספיקות ובלבולים ועובר עליו מה שעובר, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה להכנים בעצמו את הידיעה הזאת שבתחילה צריכים ללמוד אפילו בלא דיעה בבחינת הושענא רבא, ואחר כך יעזור לו הקדוש ברוך הוא שיפתח מוחו ויזכה להבין את התורה הקדושה, כי עיקר המניעה ללמוד תורה הקדושה היא מכיון שאין לאדם דרך בלימוד התורה הקדושה, וכל אחד מבלבל את מוחו, וגם הוא מבלבל את עצמו, בכל פעם לומד ענין אחר במקום אחר, ועל ידי זה מאבד את החשק ללמוד תורה הקדושה, מה שאין כן אם יזכה להכנים בעצמו את סדר דרך הלימוד שגילה לנו רביז"ל שילמד כסדרן בכל מקומות התורה הקדושה על ידי זה יזכה להצליח מאד מאד ויעלה מעלה מעלה, עד שיוזכה להבין את התורה הקדושה ותהיה אצלו בסופו של דבר שמחת התורה באמת ובשלימות, אשרי לו.

את הסדרא בכל שבוע ביום שישי אחר הצהריים, אך במציאות אנו רואים שמי שמחכה ליום שישי אחר הצהריים אינו מספיק ללמוד את הפרשה וכפרט בימות החורף הקצרים, וגם בימי הקיץ המרדות מרובות וצריכים לגמור להכין צרכי שבת וכו', ועל כן עלינו לקבל על עצמינו בפשיטות את מה שנפסק להלכה בשולחן ערוך (אורח חיים סי' רפ"ה) מיום ראשון ואילך נקרא עם הציבור, דהיינו שמיום ראשון אפשר להתחיל ללמוד את הפרשה, ובמשנה ברורה (שם) מביא שכך היה מנהג הגר"א שהיה מחלק את פרשת השבוע ובכל יום היה לומד חלק אחד מן הפרשה, וביום שישי היה לומד שני חלקים של יום שישי ושל שבת וכך היה מסיים את הפרשה בכל שבוע, ומי שמרגיל את עצמו באופן הזה, שבכל יום ויום לומד חלק אחד מפרשת השבוע ומכל שכן כשזוכה לחטוף עוד כמה פסוקים בכל יום עד שביום שישי נשארים לו רק כמה פסוקים ללמוד, אזי מובטח שיזכה לסיים בכל שבוע את הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום כאשר ציוו עלינו חכמינו הקדושים (ברכות ח'), אשרי האוחז בלימוד חשוב זה שהוא עיקר ויסוד ביהדות, והעיקר הוא לומר בתמימות ופשיטות, ואף על פי שאינו מבין את כל מה שלומד כי העיקר הוא האמירה ובסופו של

דבר יזכה להבין. ב. השיעור השני שעל האדם ללמוד הוא שיעור בתנ"ך שירגיל את עצמו בכל יום ויום ללמוד על כל פנים כמה פסוקים בתנ"ך ואם יכול כמה פרקים מה מוב ומה נעים, כי לימוד התורה שבעל פה הוא ענין גדול מאד ומובא בכתבי האריז"ל שעל אותן פסוקים שהאדם זכה ללמוד במשך היום יזכה לשמוע תורה כשנשמתו תעלה למעלה באותו לילה בעת שישן על משכבו, ועל כן אשרי המרגיל את עצמו ללמוד בכל יום על כל פנים כמה פסוקים בתנ"ך ובוודאי מי שמרגיל את עצמו ללמוד כך יזכה לסיים את התנ"ך בכל פעם ויהיה בקי בו, ועל כל פנים ידע מי היו הנביאים והמלכים וכו', אשרי לו. ג. הלימוד השלישי הוא לימוד משניות, שירגיל את עצמו ללמוד בכל יום על כל פנים משנה אחת, ואם יכול פרק אחד או כמה פרקים בוודאי מוב, ואם יזכה לסיים בכל יום ח"י פרקים משניות אין למעלה מזה, כי הזוכה ללמוד בכל יום ח"י פרקים משניות זוכה להרוג את יצרו הרע המתגבר עליו, ועל כן אשרי הזוכה להתמיד בלימוד נפלא זה. ד. הלימוד הרביעי הוא לימוד הנמרא שירגיל את עצמו לגרום בכל יום כמה שיוכל ואפילו כמה שורות כי לימוד זה חשוב ונפלא מאד מאד ה. שיעור חמישי שיקבע לעצמו בתלמוד ירושלמי, כמה

ללמוד בדרך ובאופן הנפלא הזה זוכה להרגיש את הנועם והעריבות של התורה הקדושה, ומי שמכנים את עצמו בלימוד התורה הקדושה באמת, אינו מרגיש אפילו כיצד עובר לו היום מרוב נועם ומתיקות וזיוו שזוכה להרגיש בתורה הקדושה, וכך לאט לאט יקנה לעצמו מושגים בתורה הקדושה ובכל פעם יזכה להבין עוד ועוד עד שיפתח מוחו ויזכה להבין את כל מה שהוא לומד בתורה הקדושה, אשרי המתמיד בדרך זו, והנה רואים בחוש שבמקומות אחרים שאין לומדים באופן זה, יושבים אברכים כפותים למקומם בפה, מאחר שמפחדים שלא יקבלו את דמי הכולל שלהם, אך מוחם אינו מונח בהלימוד והם כבר מחכים מתי כבר יגמר היום ויוכלו ללכת לביתם, או שמשוחחים בדברים בטלים עם החברותא שלהם וכו', ובוודאי שבכל מקום יהיו כמה מתמידים בעלי מח שיתמידו בתורה הקדושה, אך באופן כללי אצל רוב האברכים אין הם מקבלים חשק גדול ללימוד תורה הקדושה כשאינם זוכים ללמוד באופן ובדרך הזו, ובפרט כשלוומדים כמה שורות גמרא כל השבוע וכו', שאז בסופו של דבר עוזבים את הלימוד מאחר שרואים שאינם זוכים לסיים שום מסכתא ובוודאי שאינם זוכים לסיים ש"ס, ועל כן העיקר הוא לחקוק בעצמו

שיכול ואפילו כמה שורות. ו. שיעור בתוספתא בכל יום כמה שורות לפחות. ז. שיעור במדרש רבה מפרשת השבוע ועל כל פנים מעט דמעט. ח. שיעור במדרש תנחומא כנ"ל. ט. שיעור בזוהר הקדוש על כל פנים כמה שורות בכל יום. י. שיעור בתיקוני זוהר כנ"ל. י"א. שירגיל את עצמו ללמוד הלכה ויקבע לעצמו שיעור אחד ברמב"ם בכל יום. י"ב. שיעור אחד בטור. י"ג. שיעור בשולחן ערוך בכל יום על כל פנים כמה סעיפים. וכן יותר לקבוע לעצמו שיעורים בספרי רבינו"ל בכל יום ויום חק ולא יעבור. י"ד. שיעור בליקוטי מוהר"ן. ט"ו. שיעור בליקוטי הלכות. והנה הט"ו שיעורים הללו הם היסוד והעיקר בלימוד התורה הקדושה ואין הכוונה לומר שאין צריכים ללמוד עוד שיעורים אלא שבשיעורים אלו צריכים להתמיד בכל יום כל אחד כפי ערכו, מי שיכול יותר ילמד יותר ומי שאינו יכול ילמד על כל פנים כמה שורות מכל שיעור ושיעור, והעיקר לא להשבר כלל רק ילמד בכל יום כמה שיוכל, ואפילו מעט דמעט, וישים לעצמו סימניה בהספר שלומד כדי שיוכל למחרת להמשיך ממקום שהפסיק אתמול.

לימוד אמיתי

והנה מי שמרגיל את עצמו

את הדרך הנפלאה הזאת של לימוד התורה הקדושה כסדרן על פי סדר דרך הלימוד שגילה לנו רבינו"ל (עיין באריכות בשיחות חר"ן סי' ע"ז ובקונטרס "סדר דרך הלימוד") כי מי שזוכה להרגיל את עצמו ללימוד בדרך זו נכנס בו חשק גדול וחמידו דאורייתא והוא אינו רוצה ואינו מוכן לעזוב את הספר וכמעט ששוכח לחזור לביתו מרוב נועם ועריבות שמרגיש בלימוד התורה, ובוודאי הזוכה להתמיד בדרך זו, יזכה בסופו של דבר להבין את כל לימודו, אשרי לו ואשרי חלקו.

ארוז ספרים

והנה המ"ו שיעורים האלו שהם היסוד והעיקר בלימוד התורה הקדושה צריכים שיהיו לכל אחד ואחד בביתו, דהיינו שיקנה לעצמו את הספרים הללו, ומובא בשו"ע שלקנות ספרים מותר אפילו מכסף מעשר, ועל כן צריך כל אחד לקנות לעצמו את הספרים השייכים למ"ו שיעורים הללו כדי שיוכל להתמיד בלימוד התורה הקדושה, ויקנה ספרים בדפוס יפה ובאותיות מאירות עינים באופן שיזכה ללימוד ולהתמיד בתורה הקדושה בחשק גדול, ובענין סדר הלימוד בעצמו, מה ללימוד קודם ומה אחר כך, יעשה כל אחד את אשר לבו חפץ, וכפי שלכל אחד יש

מעם שונה באכילתו, שזה אוכל קודם דגים ואחר כך מרק ואחר בשר, ורק אחר כך אוכל מן הליפתן, ויש אחר ההופך את הסדר ואוכל קודם ליפתן ואחר כך בשר ואחר כך מרק וכו', כל אחד כפי טעמו, כך הוא בענין הלימוד אי אפשר לקבוע לאדם מה ילמד קודם ומה ילמד אחר כך, כל אחד ואחד כפי טעמו, כל אחד כפי איך שמאיר לו, והעיקר שלא יעבור לו יום מבלי הלימודים הנ"ל שהם היסוד בלימוד התורה הקדושה, כי העיקר הוא לחטוף עוד ועוד בלימודי התורה הקדושה, עוד פסוק, ועוד משנה, ועוד כמה שורות בגמרא וכמה סעיפים בשולחן ערוך וכו', ומי שמרגיל את עצמו ללימוד באופן הזה יזכה למלאות את ימיו בטוב אמיתי ונצחי עד שלא יהיה לו זמן להתעסק בדברים אחרים, וכל אחד ואחד צריך להתחזק מאד להמשיך בלימוד התורה הקדושה על אף שאינו זוכה להבין את כל מה שלומד כי בוודאי הלימוד הזה חשוב אצל הקדוש ברוך הוא כג"ל, והוא יתברך נומע אילנין רברבין מן הלימוד הזה, אשרי הזוכה להתמיד בלימוד תורה הקדושה בסדר דרך הלימוד הזה שאז יזכה להרגיש עריבות נעימות התורה הקדושה, והעיקר הוא לחקוק בדעתו שלפני שמחת תורה, דהיינו לפני שיזכה להבין את מה

שלומד, בא הושענא רבא שהוא בחינת דיבור בלא דעה, ועל כן צריך להרגיל את עצמו ללמוד תורה בבחינת הושענא רבא וכו', ועל ידי זה בסופו של דבר יזכה לשמחת התורה להבין כל מה שלומד, ומי שזוכה להתמיד בתורה הקדושה זוכה לרפאות את נפשו ולהעלותה לשרשה כנ"ל אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי הזוכה לחקוק בדעתו ידיעות אלו, וממתיק מעל עצמו את כל הדינים הקשים שעוברים עליו לפני שזוכה להבין את הלימוד וזוכה להכניס בעצמו שמחה גדולה בלימוד תורה הקדושה ולאט לאט יתחיל להבין יותר ויותר בתורה הקדושה ויזכה לשמחה אמיתית אשרי לו ואשרי חלקו.

ביטול תפילה

והנה למדנו לעיל שיש כמה מיני יסורים, יש יסורים של קדושה, דינא קדישא, ויש יסורין של טומאה, דינא דמסאבא, ואיך נדע כיצד להבחין ביניהם, כיצד נדע היכן אנו אוחזים, והרי כולנו חטאנו ואין פנינו יפות כלל וכמו שאמר רביז"ל בעצמו (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ל"ט) כפי המדריגה פחותה שלנו עתה וכולנו אין פנינו יפות כלל, עיין שם, ואם רביז"ל אמר זאת עוד בימיו, כל שכן בן בנו של קל וחומר כיצד אנו נראים עתה ואין

פנינו יפות כלל, כי כולנו חטאנו ונכשלנו וכו', ואומר רביז"ל וסימן שידע אדם אם הוא בבחינת דינא דמסאבא ואם הוא בבחינת דינא קדישא, סימן לדבר תפילה, כשאין בו ביטול תפילה כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ה') איזהו יסורין של אהבה כל שאין בו ביטול תפילה שנאמר ברוך ה' אשר לא הסיר תפילתי וחסדו מאתי, דהיינו כי תפילה היא כידוע המדריגה הנבוהה ביותר כי על ידי תפילה זוכים להדבק בו יתברך ומדבר עמו יתברך פנים אל פנים ממש, ועיקר ההתחברות והדביקות להשם יתברך היא רק על ידי תפילה (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' פ"ד) כי על ידי תפילה זוכים להתקרב אליו יתברך בלב נשבר גדול ולהדבק בו יתברך באמת, וכמו שמספרים על מוהרנ"ת ז"ל שפעם בא לעיר למכרג והיה שם עובד ה' גדול מאד מאד שהתפלל בדביקות גדולה אליו יתברך, וגם מוהרנ"ת ז"ל התפלל כידוע בדביקות גדולה והלה כשראה את עבודתו של מוהרנ"ת ז"ל ענה ואמר, את עבודת התפילה שלו אני יכול גם לחקות, אך את אמירת התהילים שלו זה בלתי אפשרי לחקות, כי מוהרנ"ת ז"ל היה לו לב נשבר גדול מאד מאד וכפי שאנו יכולים לראות בספרו הקדוש "ליקוטי תפילות", כי המעלה של תפילה היא גדולה

מאד מאד כי על ידה יכול לשבר את לבו אליו יתברך, והיא עיקר ההתקרבות להשם יתברך, ועל כן יסורים של אהבה הם יסורים שאין בהם ביטול תפילה, ואם האדם רוצה לדעת האם הדין שעובר עליו הוא דין קדוש או לא, שיבדוק היטב בעצמו את הענין הזה, היינו האם מחמת שהוא שבור ועובר עליו מה שעובר הוא מבטל מתפילה או לא, כי אם האדם ממשיך לבא ולהתפלל בבית הכנסת במנין ומוסר את נפשו עבור זה מאד מאד זה סימן שמה שעובר עליו הוא דין קדוש, כדי שיתקרב יותר אליו יתברך, כי כל עוד אינו מבטל מתפילה והתבודדות וממשיך לעסוק בהתמדה בענין זה, וצועק אליו יתברך בכל פעם מחדש על גריעות מעשיו וכו', סימן הוא שמה שעובר עליו הוא דין קדוש, אך אם עובר עליו מה שעובר והוא מתחיל לזלול בתפילה עד שאינו בא להתפלל במנין ומזניח ענין זה, סימן הוא שאין זה דין קדוש אלא דין טמא, דינא דמסאבא, דהיינו שהוא מלא חטאים עוונות ופשעים ועל כן עובר עליו מה שעובר, וצריך להתעורר מאד מאד בתשובה שלימה אליו יתברך וימסור את נפשו עבור תפילה כי על ידי תפילה יוכל להגיע לכל הקדושות שבכל העולמות, ואם יזלול חס

ושלום בתפילה על ידי זה יתרחק ממנו יתברך מאד, אשרי הזוכה למסור את נפשו לבא בכל יום להתפלל בבית הכנסת במנין, וצועק ומתחנן לפניו יתברך בכל יום על נפשו וכו', ועל ידי זה יזכה לכל טוב אמיתי ונצחי, ופעם אחת בא אחד מאנשי שלומינו אל רביז"ל ושאל אותו על דרך והנהגה בעבודת השם יתברך וציוה עליו רביז"ל שילמוד תורה הקדושה, וכשהלה אמר שהוא אינו יכול, אמר לו רביז"ל שיתפלל, כי על ידי תפילה יזכה להגיע לכל המובות ולכל הקדושות שבכל העולמות, ויפתח מוחו להתמיד בתורה הקדושה, אשרי הזוכה לעסוק בתפילה בכל יום.

ליצני הדור

ואומר רביז"ל וזה מה שפירש רש"י, לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, בחינת סטרא דמסאבא, והקדוש ברוך הוא צר קלסתר פנים של יצחק דומה לו והיו הכל מודים שאברהם הוליד את יצחק, פירוש שהדין הוא בחינת דינא קדישא ומסטרא דאברהם הוליד יצחק, דהיינו כי בכל דור ודור ישנם ליצנים, קלים ריקים ופוחזים, שאינם לומדים ואינם עוסקים בתורה הקדושה, ועיקר מעשיהם הוא לשבור בני אדם, כי מתלבשים את עצמו

הוליד את יצחק, דהיינו שמה שעובר על בני האדם אינו בגלל דין טמא, בגלל שאינם לומדים כראוי וכו', אלא להיפך, כל מה שעובר על בני אדם הוא דין קדוש, שמטרתו רק לקרב את האדם אליו יתברך אשרי ואשרי הזוכה ללמוד תורה הקדושה באופן כזה, וזה פירוש הפסוק (תהילים נ"ו) רומה על השמים אלקים על כל הארץ כבודך, היינו שמייחדים ומאחדים שמים וארץ ומגלה שהדין שהוא בחינת אלקים שבא מן השמים, אינו אלא רחמים בבחינת על כל הארץ כבודך, לגלות כבודו יתברך בבחינת חסד, אשרי הזוכה לחקוק בדעתו דיבורים אלה ואז טוב לו כל הימים.

לטייל בתורה

והנה עתה לאחר שזכינו להתוודע מענין סדר דרך הלימוד כדאי להאריך קצת את הדיבור על מנת להסביר את כל הענין מהו ענין הטייל שיעורים הנ"ל וכיצד כל אחד ואחד יכול לטייל בכל חלקי התורה הקדושה עד שבמשך הזמן יהיה בקי בכל חלקי התורה הקדושה, והנה הכלל הראשון שצריך האדם לחקוק בעצמו הוא שככל שיחטוף יותר תורה ותפילה כן יהיה לו יותר מזון רוחני, כי בסופו של דבר האדם אינו נשאר

באיצטלא של יראים ושלמים אך אומרים מאבימלך נתעברה שרה, דהיינו שהדין שהוא בחינת יצחק, בא מבחינת אבימלך דהיינו סיטרא דמסאבא, דין טמא, כי רוצים לשבור בני אדם ולומר להם שכל מעשיהם אינם טובים, וסדר לימודם אינו טוב, ועושים צחוק מענין סדר דרך הלימוד שגילה לנו רביז"ל עד שיש ביניהם שאומרים שעדיף להתבטל וכו', העיקר לא ללמוד באופן הזה, עפרא לפומייהו, וכל זה מחמת שהם ליצים גדולים, ואומרים שעיקר הלימוד הוא רק בעיון ולא רק לומר את המילים וכו', ומחלישים את דעתם של בני אדם שלא יעסקו בתורה הקדושה, ובאמת אינם אלא ליצים פוחזים קלים וריקים, המגלים את מעשיהם ברבים כי עיקר כוונתם היא "אבימלך" שרוצים למלך (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ו) ורוצים שיצא שמם בכל הארץ, ועל ידי זה מחלישים בני אדם מלימוד תורה הקדושה כי לבני אדם אין מח ואין כח ללמוד בעיון כל כך גדול, אך הקדוש ברוך הוא צר קלסתר פנים של יצחק בדמותו של אברהם, כי הצדיקים האמיתיים שבכל דור ודור מגלים לבני אדם את הענין הנפלא של סדר דרך הלימוד הזה כיצד כל לימוד חשוב לפניו יתברך וכיצד כל יהודי יכול להתקרב אליו יתברך באמת ומגלים שאברהם

בעולם הזה, ומוכרחים לצאת מן העולם, בין אם רוצים או לא רוצים, ועל כן אשרי מי שיש לו שכל וקונה לעצמו טוב אמיתי ונצחי ומתמיד בתורה הקדושה כי (אבות ו') אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומצוות ומעשים טובים בלבד, ועל כן צריך האדם להרגיל את עצמו קודם כל ללמוד את הבסיס של התורה הקדושה שהם המ"ו שיעורים הנ"ל שהזכרנו ללמוד אותם מקבל את היסוד לכל שאר חלקי התורה הקדושה, ומלבד זאת ראוי שכל אחד ואחד יקבע לעצמו שיעור בעיון בכל יום כפי שרצה רביז"ל (עיון שיחות הר"ן סי' ע"ז) ואשרי ואשרי הזוכה לקיים את דבריו הקדושים של החפץ חיים וצ"ל שאמר שכל אחד ואחד צריך להיות מלך על מסכתא אחת, דהיינו שיקח האדם לעצמו איזה מסכתא ויחזור עליה בכל פעם עד שיזכה לסיימה פעמים אין מספר עד מאה ואחת פעמים באופן שיהיה מלך על המסכתא הזאת, ואחר כך יקח לעצמו מסכתא אחרת ויחזור גם עליה פעמים אין מספר עד שיזכה להיות מלך גם עליה וכו', כל אחד ואחד כפי בחינתו, ואשרי מי שזוכה להתמיד במסכת תענית ומסיימה פעם אחר פעם עד שיזכה להיות מלך עליה, כי בוודאי על פי מה שחמאנו עוינו ופשענו היינו

צריכים להתענות אלפים ורבות תעניות וכו', כמובא בכתבי האריז"ל, ומאחר שאין לנו כח להתענות על כל פנים נרגיל את עצמינו ללמוד מסכת תענית ונקבע לעצמינו שיעור בה ויחשב לנו הדבר כמו תענית, ועל כל פנים איזה מסכתא שיבחר האדם הוא טוב העיקר שיוכה להתמיד בה מאד, והעיקר הוא ללמוד בחשק חדש וכחיות גדולה מידי יום ביומו, ועיקר החכמה היא ללמוד ולהתמיד בתורה הקדושה מבלי להעמיס על עצמו יתר על המידה, כי כשמעמיסים על עצמו יותר מדי על ידי זה מאבדים את החשק, ועל כן העיקר הוא ללמוד בחכמה עצומה באופן שיזכה הן להתמיד בלימוד והן שלא יעמיס על עצמו יותר מדאי, שילמד קצת לפני התפילה וקצת לאחר התפילה וכו', וכך יחשוף לעצמו זמן ללימוד בתוך מרדותיו במשך כל היום כולו עד שיזכה למלאותו עם טוב אמיתי של תורה ותפילה.

לימוד בבוקר

והנה כשאדם קם בבוקר עליו להרגיל את עצמו לברך את ברכות התורה מוקדם ככל האפשר, ולפני שבירך ברכות התורה שלא ידבר עם אף אחד כלל, ואחר שיברך ברכות התורה אשרי לו ואשרי חלקו אם יזכה

הבאה ילמד קמעים אחרים שעדיין לא למד וכך במשך הזמן יזכה לסיים את כל הפירושים הקדושים הללו, וכן ירגיל את עצמו בלימוד ספרי שאלות ותשובות, בכל יום אפילו רק איזה תשובה אחת קמנה, כי ספרי השו"ת מחדדים מאד את מוחו של האדם ומגלים לו דרך בלימוד התורה הקדושה, כי מביאים ראיות מכל מקומות התורה הקדושה ופותחים את מוחו של האדם, וכן במשך היום ירגיל את עצמו לחטוף כמה לימודים בדרך ובבית עד שאשתו מכינה לו את האוכל כבר יכול ללמוד קצת וכו', וכן יקבע לעצמו שיעור בעין יעקב שכל הצדיקים הגדולים זכו להתמיד בלימוד זה מאד, ושם מובאים סודות נוראים ונפלאים מאד, וכך באופן הזה יזכה לסיים את כל התורה כולה פעמים אין מספר, והכל כלאחר יד מבלי להעמיס על עצמו יותר מדאי, וחכמינו הקדושים כבר גילו לנו ואמרו (שיר השירים רבה ה') המיפש הזה נכנס לבית המדרש ורואה את התורה הקדושה שהיא כל כך גדולה כלים ל' פרקים ושבת כ"ד פרקים וכו' ואומר מי יכול ללמוד כל כך הרבה ועל כן אינו לומד כלום, אך החכם אומר וכי מי אמר שצריך ללמוד הכל בפעם אחת, היום לומד קצת ומחר לומד קצת עד שזוכה לסיים את כל התורה כולה, אשרי ואשרי הזוכה לחקוק

להרגיל את עצמו ללמוד בכל יום פרק אחד מפרקי אבות, כי הפרקי אבות הוא הספר מוסר היפה ביותר, ספר המוסר של התנאים בעצמם, אשרי הזוכה להתמיד בו ובאופן כזה יזכה לסיים בכל שנה יותר מחמישים פעמים את מסכת אבות ויהיה בקי בה, ואחר כך ירגיל את עצמו ללמוד כמה שורות בזהר הקדוש, וזאת מלבד השיעור הקבוע שיש לו במשך היום, וכן כמה משניות, וכן כמה שורות בנמרא, ויתבודד מעט לפניו יתברך, שכל זה רמוז בפסוק (שיר השירים ה') אל יחסר ה'מ'ז'ג', ה'תבודדות, מ'שניות, ז'זהר, ג'מרא, אשרי הזוכה ללמוד לימודים אלה בכל יום לפני התפילה, ואחר כך יתפלל בדביקות לפניו יתברך, וחם ושלוש שלא יהיה האחד על חשבון השני, דהיינו שלא יפסיד תפילה במנין בגלל השיעורים הללו, רק ירגיל את עצמו לקום מוקדם יותר, ואפילו רק כמה דקות לפני התפילה ויוכל לסיים את כל השיעורים הללו, ובמשך הזמן יראה שיוזכה לסיים הרבה מאד, ואחר שהתפלל עם הציבור יכול להרגיל את עצמו לחטוף כמה סעיפים מ"בן איש חי", ואיזה קמע של ה"אור החיים" הקדוש, ושל הרמב"ן הקדוש על פרשת השבוע, ובכל פעם יסמן לעצמו איזה קמעים כבר למד, ובשנה

בעצמו את סדר דרך הלימוד שאז יש לו דרך אמיתית דרך נכונה בלימוד התורה הקדושה ובדרך הזאת יזכה להשתוקקות והתמדה גדולה בתורה הקדושה עד שלא ירצה לעזוב את כתלי בית המדרש, מה שאין כן מי שאין לו דרך מסתובב ללא מעש ואינו יודע מה ללמוד וכיצד ללמוד ומבלבל את עצמו בכל פעם מדבר אחר, ומאומה אין בידו, אשרי ואשרי הזוכה ללמוד תורה הקדושה באופן הזה שאז ירגיש נועם ועריבות וזיוו גדול בחייו.

מסירות נפש

והנה עיקר המעלה היא ללמוד תורה על מנת ללמדה (סוכה מ"ט), דהיינו לגלות לאחרים את אשר למד, ועל כן מצוה גדולה היא לצאת לחוץ ולגלות לאחרים את הענין הנורא והנפלא הזה של סדר דרך הלימוד, באופן שכולם ידעו מהסוד הנורא והנפלא הזה, וכן יגלה להם את שאר העצות הנוראות והנפלאות שגילה לנו רבינו"ל, ולזה צריכים מסירות נפש גדולה מאד, מסירות נפש דייקא ולא מסירות הנוף, למרות שגם לנוף קשה לצאת החוצה ולסחוב סלים עם ספרים וכו', אך העיקר הוא המסירות נפש, כי הרי בזמן הזה שהולך לקרב אחרים, היה יכול לעסוק בעצמו בלימוד התורה

הקדושה, ועל כן הוא מסירות נפש לעזוב את הלימוד ולצאת לעזור לאחרים, אך עיקר השלימות כנ"ל היא הלומד תורה על מנת ללמדה ומכיון שחכמינו הקדושים אמרו לנו (מנחות צ"ט) לפעמים ביטולה של תורה זהו קיומה, וההכרח להתבטל מלימוד התורה הקדושה על מנת לתת נייחא להמוחין, ועל כן בשעת המנוחה במקום להתעסק בדברים במלים או בעסקים שלא מן הקדושה, כדאי יותר לעסוק בעסקי הקדושה לצאת החוצה ולגלות את הסגולה לעם סגולה באופן שכל אחד ואחד יזכה להתחזק מאד הן בלימוד התורה הקדושה והן באמונה בו יתברך, כי הספרים הנפלאים הללו מגלים לאדם דרך חדשה בחיים כיצד להתחזק בכל הדינים הקשים שעוברים עליו, ואנשים רבים כבר נצלו ממוות לחיים בגשמיות וברוחניות בזכות הפצת הספרים הקדושים ועל כן אשרי ואשרי הזוכה למסור את נפשו ולהתעסק בענין קדוש ונורא זה.

להתרחק ממחלוקת

והנה העצה הטובה ביותר להתמדת התורה הקדושה היא לשמור על עצמו ממחלוקת שלא יתערב בענינים של אחרים כלל וכלל, ורבינו"ל גילה לנו ואמר (שיחות הר"ן סי' צ"ט) שכאשר האדם

שאני חולה במחלה אנושה ונשאר לי רק יום אחד לחיות, ואם כן תעזבו אותי ואל תפריעו לי מלימוד התורה הקדושה, וכוונתו היתה על מאמרו של רבי אליעזר הגדול (שבת קנ"א) שוב יום אחד לפני מיתתך, וכי יודע האדם אימתי ימות, אלא ישוב היום שמא ימות למחר, וכשאדם זוכה להרגיל את עצמו ללמוד באופן כזה אף אחד לא יוכל לבטלו ולבלבלו מלימוד התורה הקדושה, כי בכל יום ויום יחשוב שמא יום זה הוא היום האחרון שלו ועל ידי זה ידחה את כל הדאגות והמחלוקת והבלבולים והעצבות והמרירות למחר, אשרי ואשרי הזוכה לחקוק בדעתו לימודים אלה ויזכה ללמוד תורה הקדושה בהתמדה עד שלא ירצה לפרוש את עצמו מן התורה כלל ויהגה בה יומם ולילה, ובזכות התורה הקדושה יזכה לפרנסה בשפע ורפואת הנפש ורפואת הגוף אשרי לו בזה ואשרי לו בבא לנצח נצחים.

מדבר על חבירו, על ידי זה לא יהיה לו חשק ללמוד מאחר שפוגם באות השייכות לחבירו בספר התורה, ובוודאי מכיון שהספר תורה שלו יהיה פגום אינו יכול ללמוד, עיין שם, ועל כן צריך לשמור מאד על האהבה והאחוה בין החברים, ויתרחק מאד ממחלוקת ומריבות וכמו שאמר מוהרנ"ת ז"ל כשאני רואה שתי יהודים רבים ביניהם זה דוקר לי בלב, כי מאחר שהרגיש את השייכות שיש לו אל כל יהודי ויהודי, כאב לו שיהודים רבים ביניהם, ומי שרוצה ללמוד תורה הקדושה בהתמדה צריך להרגיל את עצמו לשבת בפינה שלו ולא להתערב במחלוקת ומריבות ובענינים של אחרים, וכנים היטב בדעתו ידיעות אלה עד שלא יהיה לו זמן להתעסק עם אחרים, והיה אחד מאנשי שלומינו שכשהיו באים אליו לבטלו מלימודו היה אומר, הייתי היום אצל הרופא פרופסור אליעזר והוא אמר לי

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ה

גרוע, ועדיין יש תקוה, ובוודאי מכל צרה אפשר לצאת וכו', על ידי זה מחיים אותו מאד מאד ויכולים להצילו מרדת שחת, והיום נלמד את התורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ה ששם מפרש רביז"ל את הפסוק (תהילים ס"ז) יברכנו אלקים ויראו אותו כל אפסי ארץ, דהיינו שהאלקים, שהוא גימטריא הטבע, מידת הדין, הוא דייקא יברך אותנו ונוכל לראות מכל דבר גשמי את אמתת מציאותו יתברך ונדע שהכל הוא בחינת אפסי ארץ, דהיינו שאין שום גשמות רק הכל רוחניות חיות אלקותו יתברך, ועל ידי זה נזכה להדבק בו יתברך באמת ונמשך על עצמינו את מידת השלום.

דמים

ואומר רביז"ל כי יש מידת נצחון ומחלוקת ומלחמה, דהיינו כי טבעו של האדם הוא שרוצה לנצח את חבירו ולחלוק על חבירו ולהלחם עם חבירו וכו', כמו שרואים בחוש, ולא רק עם חבירו הוא רוצה לריב וכו', אלא גם עם עצמו, כי טבעו של האדם הוא לייאש את עצמו, לנצח את עצמו, לחלוק על עצמו, ולהלחם עם עצמו, והכל במטרה להוכיח לעצמו שהוא אינו שוה

כשוזכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה, ובמציאות אנו רואים שעל אנשי העולם עובר מה שעובר, לכל אחד ואחד יש צרות ויסורים ובלבולים ודאגות, עד שנדמה לו שכל העולם כולו נפל על ראשו, והוא מתהלך במרירות וביאוש גדול, ואין לו שלום לא עם עצמו ולא עם אחרים, כי מאחר שעובר עליו מה שעובר ויש לו חובות וכו', נלקח ממנו השלום, כי הוא שואל ומקשה קושיות על עצמו, היתכן? כיצד קרה לי כך שנפלתי בחובות כל כך גדולים וכו', ועושה מחלוקת גדולה עם עצמו, ומזה נמשך למחלוקת עם אנשים אחרים, וכן כל אחד כפי הצרות שלו, לזה אין אשה, ולזה יש אשה ואין שלום בית, והשלישי חסר לו ילדים, והרביעי אין לו פרנסה וכו', וכל אחד מקשה ושואל על עצמו היתכן? מדוע עובר עלי מה שעובר? איזה כמלן אני וכו', ובא לריב גם עם אחרים, ואין לו שום שלום כלל, ומסתובב כמו אדם מקולל רחמנא ליצלן רחמנא לישובן, שזוהי הצרה הגדולה ביותר, וכשוזכים להתאסף ולדבר מעצותיו הקדושים של רביז"ל ומראים לאדם שאין המצב כל כך

יתברך, וכפי שרביז"ל יסביר להלן כיצד אפשר לזכות לכך.

שלום

ואומר רביז"ל וצריך כל אחד לבטל מידת הנצחון והמחלוקת, ולרדוף אחר השלום, כי לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה אלא השלום (עוקצין פ"ג) וזה זוכין על ידי שידבר הרבה בתורה ותפילה על ידי זה יזכה לשלום, דהיינו שהאדם צריך לעשות שלום הן עם עצמו והן עם אחרים, וצריך להראות לעצמו כיצד אין המצב עדיין כל כך גרוע, כיצד יש תקוה והכל יתהפך לטובה, כי האדם צריך להרגיל את עצמו להיות מרוצה מעצמו, ולדעת שבוודאי היה יכול להיות יותר גרוע, ואם נפל רחמנא ליצלן לתוך חובות גדולים, ועובר עליו מה שעובר וכו', צריך לדעת שבוודאי היה יכול להיות יותר גרוע שיהיה חולה או יקטעו ממנו איברים וכו', וכך ריחם עליו הקדוש ברוך הוא, שהוא צריך לסבול מבטלי חובות וכו', שהוא צריך לו הכל, וכן צריך לחזק את עצמו בכל פרט ופרט מפרטי חייו לדעת שבוודאי היה יכול להיות הרבה יותר גרוע, ויעשה שלום עם עצמו דהיינו שיהיה מרוצה מעצמו וממצבו וידע שבכל מסתרת יד השגחתו יתברך והכל בחשבון צדק, כי חלק ממידת השלום הוא

כלום, ומן השמים לא רוצים אותו ולא זקוקים לו כלל וכו', והוא מנסה לשכנע את עצמו באמיתות דבר זה, ומביא לעצמו כל מיני ראיות ודוגמאות על דבר זה, כיצד הוא לא יוצלח, וכיצד מן השמים לא רוצים בו וכו', ועל ידי זה נופל ביאוש גדול, ואת כל זה האדם עושה לעצמו למרות שהוא יודע שאין זה נכון כלל, כי בוודאי הקדוש ברוך הוא מחייה ומהווה ומקיים את כל הבריאה כולה ודומם צומח חי מדבר הכל לכל הם עצם עצמיות חיות אלקות יתברך, ואצל הקדוש ברוך הוא חשוב כל יהודי ויהודי באשר הוא שם, אך זה טבעו של האדם שהוא יוצא לריב ולחלוק על עצמו, ואחר כך יוצא לריב ולחלוק עם אחרים וכו', ובאמת צריך להבין מהיכן נמשך דבר זה, מדוע יעשה האדם דבר שמות כזה שייאש את עצמו, או יצא לריב ולהלחם עם אחרים וכו', ואומר רביז"ל ומידה זאת באה מדמים שעדיין לא עבד בהם את השם יתברך, כי עיקר מידת הנצחון הוא מהדמים כמו שכתוב (ישעיה ס"ג) ויו נצחם, ופירש רש"י דמים, נמצא שעיקר טבעו הרע של האדם נמשך מדמיו שאינם מזוככים, הדמים שלא עבד בהם את השם יתברך, ועל כן צריך כל אחד ואחד לזכך את דמיו, עד שיזכה להשתוקק אליו יתברך מאד מאד שלא ירצה מאומה מבלעדיו

שיהיה בשלום עם עצמו (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ד וסי' ל"ג) ומי שעדיין אינו מרוצה מעצמו, וחולק על עצמו ומתהלך שבור ומיואש וכו', חסר לו הרבה במידת השלום, והוא כולו מלא מחלוקת, ועל כן צריך למסור את נפשו להכניס בעצמו את הענין הזה, דהיינו שיעשה שלום עם עצמו ויתבונן בחסדיו יתברך כיצד הוא יתברך מרחם עליו ואינו רוצה לעשות לו חם ושלום שום רעה, להיפך הקדוש ברוך הוא רוצה רק את טובתו, ועל ידי זה יזכה לשלום, וכמו שצריך לעשות שלום עם עצמו, כן צריך לעשות שלום גם עם אחרים, שלא יחלוק ולא יריב ולא ילחם באחרים כלל, ואף על פי שהם אינם מחזיקים כמותו, ודיעותיהם אינם כמו שלו וכו', אף על פי כן ידון אותם לכף זכות וימצא בהם נקודות טובות, ועל ידי זה יזכה להמשיך על עצמו את מידת השלום, כי כשאדם זוכה לשלום דבר זה גובע מזיכוכ הדמים, דהיינו שזכה לזכך את דמיו מאד מאד, והדם הוא הנפש, נמצא שכאשר מזכך את דמיו מזכך את נפשו, ועל ידי זה נמשך עליו שלום נפלא, ועיקר זיכוכ הדמים נמשך לאדם על ידי שמדבר הרבה בתורה ובתפילה, דהיינו שמתמיד מאד בתפילה אליו יתברך וכא ומספר לפניו יתברך בכל פעם ופעם את כל מה שעובר עליו.

ואיך שהוא מלא חובות וצרות, ובעלי החובות רודפים אחריו וממררים את חייו וכו' וכו', וכך יתמיד בכל יום ויום ויהיה חזק בזה מאד, ועל ידי זה יזככו דמיו, וכן ירניל את עצמו לומר הרבה בתורה הקדושה, דהיינו שיאמר הרבה חומש ותנ"ך ומשניות ונמרא ומדרשים וכו' וכו', ועל ידי זה יזכה לזכך את דמיו, כי מי שעסוק כל הזמן בתורה ותפילה לא רק שמזכך את דמיו אלא שאין לו זמן ואין לו כח להתעסק עם מחלוקת ומריבות, הן עם עצמו והן עם אחרים, וכמו שראו בחוש אצל הצדיקים הגדולים שעסקו בהתמדה גדולה בתורה ותפילה עד שלא היה להם זמן ולא היה להם כח להתעסק עם דברים אחרים, ולזה זכו מרוב זיכוכ הדמים שדמיהם היו נקיים ומוזככים וטהורים אשרי הזוכה ללכת בדרכם ומתמיד בתורה ובתפילה ועל ידי זה זוכה לזכך את דמיו ולהמשיך על עצמו את מידת השלום.

מייץ נוקבין

ואומר רביז"ל כי כשיש מחלוקת צריכין לעשות שלום, וזה העושה שלום הוא בבחינת העלאת מייץ נוקבין, כי כשנפול לאדם איזה קשיא הוא בחינת מחלוקת, כי חלוק לבו, ואינו מבין הדבר, כי

חבירו, כי אינו יכול לדון את עצמו לכף זכות וחושב שהוא אבוד ואינו מוב לשום דבר וכו', וכן חושב שחבירו אינו מוב ויש לו ביקורת גדולה על מעשיו, ובכל פעם יוצא לריב עמו וכו', שזה בחינת מחלוקת, היפך השלום, הנמשך מחמת שאינו יכול להבין את עצמו ואת חבירו, ויש לו קושיות, מה שאין כן כשזוכה לתרץ לעצמו את הקושיות, דהיינו שדן את עצמו לכף זכות, ויודע שבוודאי עובר עליו מה שעובר, ונפל בחובות וצרות ויסורים וכו', אבל לכל דבר יש סיבה ובוודאי לא התכוין ליפול בבוץ הזה, והקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם ולא הוא, ובוודאי יש כוונה עמוקה בכך שנפל להיכן שנפל וכו', על ידי זה מבין שאינו צריך לחלוק על עצמו וממשיך על עצמו שלום, וכן כשזוכה לדון את חבירו לכף זכות ומבין שאין זה ענינו לחקור ולדרוש אחרי מעשיו של חבירו, ובוודאי גם על חבירו עובר מה שעובר וכו', והוא אינו מתכוין לעשות רע חס ושלום, על ידי זה זוכה להמשיך על עצמו שלום ואינו הולך לחלוק ולריב עם חבירו, כי העיקר הוא לדון את עצמו ואת חבירו לכף זכות, ולא לשבור את עצמו או את חבירו, וכן לא להשבר ממה שעובר עליו, רק לדעת שהכל נעשה בהשגחה פרטיי פרטיית, ואין שום מציאות

נראה לו כאילו הדברים סותרין זה את זה, וחולקין זה על זה, והתירוץ הוא בחינת עושה שלום כי על ידי התירוץ הוא עושה שלום בין הדברים הנראים החולקים וסותרים זה את זה וזה בחינת העלאת מיין נוקבין, דהיינו כי יש בחינת מיין נוקבין ויש בחינת מיין דוכרין, מיין דוכרין מלשון זכר, הוא בחינת ההשתוקקות והשפע היורד מלמעלה למטה, מן השמים אל הארץ, ולהיפך ההשתוקקות שבאה מלמטה למעלה, מן הארץ אל השמים, נקראת בחינת מיין נוקבין, בחינת נקבה, ועיקר תכלית השלימות היא לחבר את המיין נוקבין והמיין דוכרין שהוא בחינת זיווג של העולם הבא עם העולם הזה, רוחניות וגשמיות, ועל ידי שזוכין לחברם יחד ממשיכים שלום נפלא לעולם, כי מגלים שרוחניות וגשמיות הוא ענין אחד, דהיינו מאחר שמורידים רוחניות מלמעלה למטה, ומעלים את הגשמיות ומגלים שהכל לכל אלקות גמור הוא, על ידי זה מגלים את אמתת מציאותו יתברך לכל העולם כולו, וממשיכים שלום נפלא בעולם, כי היפך השלום הוא כשיש לאדם קושיא והוא אינו מבין, הן שאינו מבין את עצמו כנ"ל, והן שאינו מבין את חבירו, ומחמת שאינו זוכה להבין ויש לו קושיות וכו', על ידי זה יוצא לחלוק על עצמו ועל

דרשות

ליקומי מוהר"ן ח"א סי' ע"ה מוהר"א"ש קכז

ההשתוקקות שיש לאדם מהעולם הזה להתדבק ברוחניות חיות אלקותו יתברך ובתורה הקדושה ובצדיקים האמיתיים, ועל ידי ההשתוקקות שיש לו על ידי זה עושה כלי שיוכל לקבל בו את האור הגדול הזה שעל ידי זה מתייחדים ומתחברים מיין נוקבין ומיין דוכרין, רוחניות ונשמיות ביחד, אשרי הזוכה לזה.

תיקון הבריאה

ואומר רביז"ל וכל הדיבורים שמדברים בתורה ותפילה הם בבחינת העלאת מיין נוקבין כידוע, שהוא בחינת שלום, כמו שכתוב (ישעיה ג"ז) בורא ניב שפתיים שלום, וזה עיקר תיקון הבריאה כמו שכתוב עושה שלום ובורא את הכל, כי בשעת בריאה נפלו עולמות למטה (על ידי שבירת כלים כידוע) והעולמות הן בחינת אותיות, ונתפזרו לכמה ניצוצות, ועל ידי העלאת מיין נוקבין של תורה ותפילה נעשה צירוף מהניצוצות והאותיות ונעשה עולם, וזהו בחינת שלום, כי קודם שמכנים אלו הניצוצות והאותיות אל תוך דיבורי תורה ותפילה אין להם שום צירוף וחיבור והם בבחינת שברים ומחלוקת כי כל ניצוץ מתגבר על חבירו, וכשמכניםם אל הדיבור דקדושה הוא מצרפם ומחברים וזהו בחינת

בלעדו יתברך כלל, שעל ידי זה יזכה לשלום נפלא, נמצא שהעיקר תלוי בזיכוך הדמים שעל ידי זה זוכה לבחינת העלאת מיין נוקבין שמגלה שהכל לכל הוא רוחניות חיות אלקותו יתברך אשרי הזוכה לזה.

השתוקקות ואהבה

ואומר רביז"ל כי עיקר בחינת העלאת מיין נוקבין הוא בחינת השתוקקות ואהבה שמעורר אחד לגבי חבירו, כגון כשאחד משתוקק להשם יתברך או לנסוע לצדיק אמיתי, זהו בחינת העלאת מיין נוקבין שעל ידי זה מתחברין ומתקשרין להשם יתברך ולצדיקו, נמצא שזה העושה שלום שמכנים אהבה בלב כל אחד לגבי חבירו ומקרבם יחד ועושה שלום ביניהם זהו בחינת העלאת מיין נוקבין, כי עיקר התכלית בזה העולם הוא לחבר את העולם הבא והעולם הזה ביחד, רוחניות ונשמיות, והאדם צריך להשתוקק תמיד אל השם יתברך ולרצות להכלל בו יתברך לגמרי, עד שיעשה כלי לקבל בו את האור הגדול והנפלא הזה, אור השם יתברך, וכן צריך להשתוקק מאד להתקרב אל הצדיק וכו', וכן להשתוקק מאד ללמוד תורה ולקיים את המצוות וכו' וכו', שכל זה הוא בחינת מיין נוקבין, כי מיין נוקבין הוא

חי מדבר הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועל כן הוא נמצא בגלות, כי מאחר שאינו יכול למצוא את אלקותו יתברך באף מקום, על ידי זה אינו יכול להיות בשלום עם חבירו, וחולק עליו, כי אינו משיג את הרוחניות חיות אלקות המחיה את חבירו, מאחר שנתפזרו הניצוצות כנ"ל ועל כן הוא חושב שחבירו מפריע לו ויוצא לחלוק עליו, וכן אפילו בדומם צומח וחי הוא אינו מסוגל למצוא את אלקותו יתברך ואינו מרוצה ממצבו ומקומו, נדמה לו שבמקום זה אין טוב להיות, והוא עובר למקום אחר, אך גם שם הוא אינו מרוצה והוא עובר למקום שלישי וכו', וכל זה מחמת שאינו משיג את האותיות המחיים את המקום הזה שבו הוא נמצא, ונדמה לו שכל דבר עומד בדרכו ומפריע לו וכו', שזה עיקר הגלות, ומי שנופל לתוך גלות כזאת רחמנות גדולה עליו, מאחר שאינו מוצא את מקומו ומר לו מאד מאד, כי נדמה לו שכל העולם כולו נפל עליו, ואין שום סיכוי ותקוה שהמצב ישתנה אי פעם וכו', אך על ידי שזוכה להתמיד בדיבורי תורה ותפילה וזוכה לבחינת העלאת מיין נוקבין, על ידי זה חוזרין ומתאספים הניצוצות והוא רואה כיצד השם יתברך מחייה ומתווה ומקיים את כל הבריאה כולה ודומם צומח חי מדבר הם עצם עצמיות חיות

שלום, כי על ידי הדיבור דקדושה של תורה ותפילה נעשה העלאת מיין נוקבין, שעל ידי זה נעשה שלום כנ"ל שעל ידי זה נתתקנין ונתחדשין כל העולמות הנפולין, ונחשב כאילו בראן מחדש, כי באמת כל ענין השלום הוא תיקון הבריאה, דהיינו שזוכה להחזיר את הניצוצות שנתפזרו ונפלו וכו', על ידי שבירת הכלים, שזהו עיקר הגלות, כי עיקר הגלות היא כשאין האדם זוכה להרגיש את אמתת מציאותו יתברך, ואינו זוכה להיות מרוצה ממצבו ומקומו ומעמדו וכו', כי באמת בכל מקום יש אלקות, והעולם כולו נכרא בכ"ב אותיות הא"ב ולכל דבר בזה העולם, דומם צומח חי מדבר, יש שם שבו הוא מכונה והשם הזה מורכב מאותיות התורה הקדושה, והאותיות הללו הם המחיים ומהווים את הדבר הזה, נמצא שבכל דבר ובכל מקום שבועלם יש אותיות התורה המחיים ומהווים את הדבר הזה, ועיקר החיות של האדם היא כשהוא זוכה להכיר בכך וזוכה לדעת שבכל מקום נמצא השם יתברך ובכל דבר נמצא השם יתברך וכו', ועיקר הגלות נובעת משבירת הכלים, שעל ידי נגרם התפזרות הניצוצות, דהיינו שהאותיות מתפזרים לכל מקום ואין האדם זוכה להכיר בכך שהקדוש ברוך הוא מחייה ומתווה את כל העולם כולו, ודומם צומח

אלקותו יתברך, ועל ידי זה מבין שגם במקומו וגם במצבו אפשר למצוא את הקדוש ברוך הוא, ועל ידי זה יוצא מן הגלות, והנה התפילה נקראת מיין נוקבין, כי היא ענין ההשתוקקות שהאדם משתוקק מזה העולם להדבק בו יתברך, ואילו התורה נקראת מיין דוכרין, כי היא השפע היורד מן השמים ועל ידי יחוד התורה והתפילה זוכה להמשיך על עצמו שלום ומבין שכל מה שעובר עליו אינו קורה סתם כך, אלא לכל דבר יש מטרה ותכלית, ולמשל אדם שנפל בחובות גדולים ומסתובב מלא דאגות וטרדות והבעלי חובות רודפים אחריו, והוא אינו מסוגל להבין מה זה ועל מה זה שעובר עליו כל כך הרבה וכו', אך אם זוכה לקשר את עצמו אל התורה והתפילה, זוכה להבין שאין העולם הפקר כלל, ומתחיל להשתוקק אליו יתברך בתפילה ותחנונים ושופך את נפשו לפניו יתברך ומספר לו יתברך את כל מה שעובר עליו ואיך שהבעלי חובות מצירים לו ורודפים אחריו, והוא אינו יודע מה לעשות וכיצד לצאת מן הצרות שלו וכו', ואחר כך מתחיל להתבונן מדוע אירע לו שיפול בחובות גדולים כל כך, ומגיע למסקנה שכוודאי בגלל חטאיו ועוונותיו המרובים נפל כל כך לחובות, כי פגם בפגם הכרית ועתה הוא צריך את בחינת

וקבצינו יח"ד מארבע כנפופת שהוא שם חב"ו, שעל ידי זה יתקן את חטאיו ויצא מחובותיו, נמצא שמצא את האותיות שהם הניצוצות המחיים את הענין הזה של חו"ב ורואה שלא לחינם נפל לתוך החו"ב אלא יש ענין נורא בזה, והתיקון יהיה על ידי בחינת חב"ו בחינת וקבצינו יח"ד מארבע כנפופת הארץ, ועל ידי שמרגיל את עצמו להתבונן בתוך מצבו ומוצא שם את הקדוש ברוך הוא, ורואה שהחובות שנפל אליהם אינם סתם כך אלא לכל דבר יש מטרה ותכלית וכו', על ידי זה מתגלה לו התורה הקדושה בבחינת ו'תן ח'לקינו ב'תורתך, ראשי תיבות חו"ב, כי מאחר שזכה להכניס את הקדוש ברוך הוא לתוך הצרות שלו זוכה להארת התורה הקדושה, וכן זוכה להשתוקק מאד אליו יתברך בבחינת ב'צילו ח'מדתי ו'ישבתי ראשי תיבות חו"ב, שרוצה רק להכלל בו יתברך מאחר שמצא את הקדוש ברוך הוא בתוך צרותיו וכו', ועל ידי זה נעשה שלום אצלו, מאחר שמבין שלא לחינם נפל אל החובות, וכוודאי כוונת השם יתברך היתה להזכיר לו את חטאיו ועוונותיו כדי שיחזור בתשובה שלימה וכו', ועל ידי שמוצא אצלו את האותיות כנ"ל על ידי זה ממשיך על עצמו שפע גדול יותר ומשלם את החובות וממשיך על עצמו שלום

נפלא והעיקר שיתמיד הרבה בתורה ובתפילה שעל ידי זה יזכה לכל הנ"ל.

שמים חדשים

ואומר רבינו"ל וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (הקדמת הזוהר דף ה') ולאמר לציון עמי אתה אל תקרי עמי אלא עמי בשותפי, מה אנא בורא שמים וארץ במילולי, אף אתה כן, כי בוודאי הוא בורא שמים וארץ בדיבורי תורה ותפילה כי חוזר ומחדש ומתקן העולמות הנפולין כנ"ל, וזה בחינת (ויקרא כ"ו) ונתתי שלום בארץ, כי מהארציות נתעלים הניצוצות ונעשה שלום שזהו עיקר תיקון הבריאה כנ"ל על כן צריכין לדבר רק דיבורים קדושים ולא דברים אחרים כדי להעלות הניצוצות הנ"ל לתקן כל העולמות כי עיקר הבריאה היתה על ידי הדיבור כמו שכתוב (תהילים ל"ג) בדבר ה' שמים נעשו ועל ידי השבירה נפלו ניצוצות בכל הדברים במאכל ובמשתה ובמלבוש ובכל התענוגים שבעולם, כי התענוג שיש בהדבר שאוכל ושותה וכיוצא בזה הוא מהניצוצות שנפלו לשם והניצוצות הם אותיות כנ"ל, נמצא שמי שזוכה להרבות בתורה ובתפילה אליו יתברך על ידי זה בורא שמים חדשים ונעשה שותף אל הקדוש ברוך הוא ועל ידי זה

נתעלים כל הניצוצות שנתפזרו ונעשה שלום הנפלא בעולם, אשרי ואשרי הזוכה להמשיך על עצמו מדרינה נוראה ונפלאה זו שעל ידה יזכה לצאת מכל צרותיו וחובותיו וינלה את השם יתברך בכל מקום בואו אשרי לו ואשרי חלקו.

נפשי יצאה בדברו

ואומר רבינו"ל וקודם שמוציא את הדיבורים הנ"ל אל הדיבור, הם בבחינת דם שהוא בחינת נפש כמו שכתוב (ויקרא י"ז) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא, וכשמוציאם על ידי הדיבור, זהו בחינת (שיר השירים ה') נפשי יצאה בדברו, ואז מעלה הניצוצות ומחברם יחד ועושה שלום ביניהם, ועל כן צריך לעבוד את השם יתברך בכל המיפי דם שנמצאים בו, דהיינו שידבר הרבה בתורה ותפילה עד שיהיה נעשה מכל הדמים דיבורים של תורה ותפילה כי הדיבור הוא מהנפש שהוא בחינת דמים כנ"ל, ואזי מבטל כל הנצחון והמחלוקת הנמשך מהניצוצות הנפולין הנ"ל שהם בחינת הדמים שעדיין לא עבד בהם את השם יתברך, אשרי ואשרי הזוכה לצעוק אליו יתברך בכל יום ויום בתפילה וזוכה להתמיד בתורה הקדושה שעל ידי זה יזכה להרגיש את השלום הנפלא, כי התפילה היא כנגד

העולם הזה, כי בעולם הזה עובר על האדם מה שעובר, ויש לו צרות ובעיות וחובות ובעיות ושרדות וכו', ועיקר העצה היא להרגיל את עצמו לצעוק אליו יתברך בתפילה, ולספר לפניו יתברך את כל מה שעובר עליו ולבקש ולהתחנן שיזכה לצאת מן הבוץ, שיצא מן החובות שלו ושיזכה להמשיך על עצמו שלום בית וכו', כי האדם בזה העולם נמשל לאחד שהותקף על ידי גנבים והם מכים בו ורוצים לגנוב את כספו וכו', שבוודאי אינו עומד ומחייך אליהם וכו', אלא צועק הצילו... הצילו... וכן הוא האדם בזה העולם שהיצר הרע מכה בו וגורם לו צרות ויסורים גדולים וכו' ועיקר העצה לצאת מהם הוא שירגיל את עצמו לצעוק אליו יתברך ויספר לפניו יתברך את כל מה שעובר עליו כנ"ל, ועל ידי שיצעק הרבה אליו יתברך יזכה לטהר את מוחו ויפתח מוחו ללימוד התורה הקדושה ועל ידי הלימוד יזכה להבין שבכל דבר מסתתר הקדוש ברוך הוא ובכל מקום אפשר למצוא את רוחניות חיות אלקותו יתברך, ועל ידי זה ממשיך על עצמו שלום הנפלא ומתרחק ממחלוקת, ואין לו זמן וזכא להתעסק בשמויות שכאלה, רק מדבק את עצמו בו יתברך כל הימים, אשרי לו ואשרי הזוכה להתרחק ממחלוקת, הן מחלוקת על עצמו והן מחלוקת על אחרים.

ומכל שכן אשרי הזוכה להתרחק ממחלוקת על צדיקים הדבוקים באמת בו יתברך, שעל ידי זה יזכה לזכך את דמיו ולהמשיך על עצמו את מידת השלום ויתרחק ממידת הנצחון ואז מוב לו כל הימים.

רגליו על הר הזיתים

ואומר רביז"ל ובחינת זאת של בירור הניצוצות נעשה בכל יום עד ביאת המשיח עד שיתקיים (זכריה י"ד) ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, דהיינו כי מובא מהאריז"ל שזיתים קשים לשכחה, ועיקר התיקון יהיה בכיאת משיח צדקינו בעת שיקויים ועמדו רגליו על הר הזיתים דהיינו שיעמוד על בחינת השכחה, כי עיקר הגלות נובעת מן השכחה שחושב שהקדוש ברוך הוא שכח אותו והוא אינו חשוב אצלו יתברך ואינו שוה לשום דבר וכו' וכו', מה שאין כן כשיזכה להעביר מעל עצמו את השכחה הזאת יזכה להמשיך על עצמו את אור הגאולה שידע שכל יהודי חשוב אצלו יתברך, וגם הוא חשוב אצלו יתברך, ועל ידי זה ימשיך על עצמו את מידת השלום, שזהו סודו של המשיח וזה מה שמגלה לנו רביז"ל עוד עתה בזה העולם, אשרי ואשרי הזוכה לחקוק זאת היטב בלבו, ואשרי הזוכה לעזור לגלות ולפרסם את הענין הנפלא

הזה בכל העולם כולו, לעזור לאנשים שאינם מבינים ושואלים ומקשים, ולגלות להם את אמתת מציאותו יתברך, ואיך שגם הם חשובים מאד אצלו יתברך, ועל זה צריך מסירות נפש גדולה כי הס"מ עומד על ענין זה מאד מאד ומעכב מלגלות את הענין הנפלא הוזה מאחר שמפחד שכולם יזכו לחזור בתשובה שלימה אליו יתברך, אשרי ואשרי הזוכה לעסוק בהפצת מעיינות החכמה הוצה לגלות את הסגולה לעם מגולה, ואשרי ואשרי המרגיל את עצמו לדבר הרבה בתורה ובתפילה עד שגופו יתבטל לגמרי עד שיהיה אין ואפס ממש וירגיש רק את אלקותו יתברך, שזה פירוש הפסוק יברכינו אלקים ויראו אותו כל אפסי ארץ כנ"ל, יברכנו אלקים זה בחינת שלום כי לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיר ברכה אלא השלום, ויראו אותו, היינו יראה שעל ידי זה יתבטל הגוף לגמרי

על ידי דיבורי תורה ותפילה כנ"ל, וזהו כל אפסי ארץ, היינו שכל הארציות נעשים אפס ואין כי נתבטלים לגמרי כנ"ל ואזי זוכין לברכה שהוא בחינת שלום בחינת יברכנו אלקים, כי עיקר הברכה היא כשווכה לבטל את גשמיות גופו וחומריו לגמרי, וזוכה להבין שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, אשרי ואשרי הזוכה לזה, ואשרי הזוכה לקיים את כל דברי התורה הזאת והעיקר הוא לעסוק הרבה בתורה ובתפילה לצעוק לפניו יתברך בכל יום ויום על כל מה שעובר עליו, וללמוד תורה בהתמדה, ואז יזכה להתברך ממעון הברכות שכל הדינים בחינת אלקים, יתהפכו לו לברכות גדולות, ולא יפחד ולא ירא מאף אחד, שהוא בחינת הגלות, אלא רק ירא ויפחד ממנו יתברך שהוא בחינת הגאולה, ויומתקו ממנו כל הדינים ויתהפכו לברכות גדולות, אשרי לו ואשרי חלקו.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ו

כשזוכים להתאסף ולדבר מתורתו של רבי נחמן מברסלב זי"ע נעשים מזה שעשועים גדולים בכל העולמות ועל כן צריכים לראות להתאסף ולדבר כמה שיותר מתורתו הקדושה של רביז"ל ועל ידי זה נזכה להמשיך על עצמינו את השעשועים הגדולים הללו, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ו ששם מגלה לנו רביז"ל סוד נפלא על פסוק שאנו אומרים אותו בכל יום ויום (בראשית כ"ב) ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם, אשר בפסוק זה מתחילה פרשת העקידה, ומאחר שפסוק זה הוא הפסוק הראשון בפרשת העקידה, מן הסתם מונחים בו סודות גדולים ועצומים מאד הכוללים בהם את כל ענין העקידה, ועל פי התורה הזאת נזכה אם כן להבין גם את כל ענין העקידה וכו', ואיך כל זה שייך לכל אחד ואחד מאתנו בכל דור ודור, וכיצד צריכים באמת להתקרב אליו יתברך, בצמצום האמיתי והנכון.

הסתכלות

ואומר רביז"ל איתא בתיקוני זוהר (תיקון ע' דף קי"ח), מסיפרא דימינא מוחא חוורא ככספא, הדא

הוא דכתיב זרע אברהם אוהבי, דהיינו כאשר האדם מרגיל את עצמו ללכת תמיד לימין, להטות תמיד כלפי חסד שזו היתה מידתו של אברהם אבינו, על ידי זה זוכה למח שהוא בהיר ומוזכך כמו כסף, כי כמו כסף כדי לזכוכו צריכים לצרפו ולבשלו ולהוציא ממנו את כל הסיגים וכו', כך מוחו של האדם צריך לטהרו ולזכוכו באופן שיאיר מאד בדביקות הבורא יתברך שמו, ולזה זוכים על ידי שמטים תמיד כלפי חסד שעל ידי זה נקראים זרע אברהם אוהבי, כי זה נקרא אוהבו של הקדוש ברוך הוא שנוטה תמיד לצד ימין ומטה כלפי חסד, ואומר רביז"ל הנה בהסתכלות יש אור הישר ואור החזור דהתפשטות הראות הוא אור הישר ובהגיע לראות דבר שחפץ הוא אור חזור, דהיינו כי עיקר כח הראות הוא מחמת שהכח של הראיה מתכונן בדבר שרוצה לראות כגון הר וכדומה, שזהו אור הישר, ואחר כך חזור אל העין האור החזור והוא מצייר את מה שראה וזה עובר למח ועל ידי זה האדם מבין את מה שראה, כידוע, נמצא שבכח הראות יש בחינת אור הישר ואור החזור, דהיינו כח התפשטות הראות מעיניו להדבר הנראה והו בחינת

בבחינת אור ישר, וכאשר אין האדם זוכה להסתכל עליו יתברך בחזרה, ואין אור חוזר, על ידי זה נקראת ההשגחה בחינת אחורי כתפא ואין בה שלימות כלל, ועל ידי זה נמשכים על האדם כל הדינים והצרות מאחר שאינו זוכה להסתכל עליו יתברך, כי העיקר בראיה הוא האור החוזר, ובלי אור חוזר, אי אפשר להבין מה שרואים, וכמו שרואים בחוש שכאשר מעבירים דבר מהר מול העינים, אף על פי שהיה אור ישר כי האדם ראה שהיה שם משהו, אך מרוב מהירות לא הספיק האור החוזר להגיע אל עיניו, ועל כן אינו יודע מה ראה, וכן הוא בענין ההשגחה שכאשר אין אור חוזר והאדם אינו מסתכל עליו יתברך אין הוא זוכה להבין מאומה וממשיך על עצמו דינים ומכאובים, וזה ההבדל הגדול בין הצדיקים ובין המון העם, כי הצדיקים הדבוקים בו יתברך זוכים להמשיך על עצמם בחינת השגחה שלימה שהוא יתברך מביט עליהם כביכול והם מסתכלים חזרה ועל ידי זה ממשיכים על עצמם ועל כל העולם כולו רחמים וחסדים אמיתיים ונעשים אצלם ניסים ונפלאים מופתים ושידוד המבוע ממש, מה שאין כן אצל המון העם שההשגחה אינה בשלימות מאחר שהם אינם מסתכלים עליו יתברך בחזרה, על ידי זה ממשיכים על עצמם צרות ודינים ומכאובים

אור הישר, והכאות הראות בדבר הנראה שעל ידי זה חוזר הדבר לעיניו ונצטייר בעיניו שעל ידי זה עיקר הראיה כנ"ל זהו בחינת אור החוזר, והשם יתברך ברוך הוא, אף שאינו נתפס בשום מידה, כי איננו יכולים לתופסו ולהסבירו ולהבינו מאחר שהוא יתברך הוא רק רוחני ועל כן אי אפשר להסבירו במידות ומושגים של העולם הזה, אך כדי לשבר את האוזן נאמר בו גם כן (תהילים קל"ח) כי רם ה' ושפל יראה וגבוה ממרחק יידע, דהיינו כי כביכול גם אצלו יתברך יש בחינת אור הישר ואור החוזר, כי יראה הוא בחינת אור הישר, וממרחק יידע הוא בחינת אור החוזר, והענין הוא כי עיקר השלימות היא שכביכול הוא יתברך מתבונן ומסתכל עלינו, ואנחנו מסתכלים עליו חזרה, שזהו אור ישר ואור החוזר, וזה עיקר שלימות השגחתו יתברך שהוא כביכול משגיח ומתבונן ומסתכל עלינו, ואנו מסתכלים עליו יתברך בחזרה ומדבקים את עצמינו בו ואז הוא יתברך מסתכל עלינו וחוזר חלילה, אשר זה נקרא השגחה שלימה, מה שאין כן כשאיננו זוכים להסתכל עליו יתברך חזרה על ידי זה נמשכים עלינו דינים, כי בוודאי הוא יתברך משגיח ומסתכל עלינו תמיד, כי הוא מחייה ומתווה ומקיים את כל העולם כולו, אך כל זה הוא

ויסורים, והבן.

כלי

ואומר רביז"ל ודע שהסתכלות עושה כלי דהיינו גבול וזמן, כי מקודם ראותו הדבר הוא בלא גבול וכשרואה הדבר נעשה לו גבול, דהיינו כי כמו בנשמיות כשהאדם אינו רואה דבר מסויים הוא אינו יכול לתאר אותו בגבול וזמן ואין לדבר צמצום כלל, כן הוא כשאינו זוכה להמשיך על עצמו השגחה שלימה ואינו מסתכל על השגחתו יתברך על ידי זה אין לו שום גבול וזמן וצמצום, מאחר שחושב שיכול למצוא לעצמו ישועה אצל פלוני ואצל אלמוני ומתרוצץ מן האחד לשני, ואין לו שום גבול וזמן וצמצום כלל, כי אינו מוצא את ישועתו אצל אף אחד, מה שאין כן כשזוכה להסתכל עליו יתברך, ויודע שישועתו תלויה רק בו יתברך, על ידי הסתכלות שכזו עושה כלי ויש לו גבול וזמן וצמצום, מאחר שיודע שרק הוא יתברך יכול לעזור לו, ורק אליו יתברך הוא צריך לפנות, ועל ידי זה ממשיך על עצמו ישועות וחסדים, וזה שאמר חכמינו הקדושים (יומא ע"ד) ויענך וירעיבך ויאכילך את המן, כי אינו דומה מי שרואה ואוכל וכו', מכאן שסומא אין לו שובע כי מי שאינו רואה

אין לו גבול כנ"ל ומסקנא דגמרא, מאי קרא, מוב מראה עינים מהלך נפש, כי בכח הראות עושה הילוך לנפשו והוא הגבול, דהיינו כמו שרואים בנשמיות שסומא אין לו שובע ואפילו אם יאכל כל מעדני עולם ידמה בעיניו כאילו אוכל קש ותבן מאחר שאינו רואה מה הוא אוכל, כך הוא האדם שאינו רואה ואינו מסתכל עליו יתברך, כי מאחר שאין לו שום צמצום וגבול הוא אינו זוכה לראות את השגחתו יתברך ועל ידי זה אינו יודע מה לעשות, כי רעב הוא ענין של חסרון שתמיד חסר לאדם והוא רוצה עוד ועוד וכל זה מאחר שאין לו שום גבול וצמצום ואינו יודע היכן לעצור ומה לעשות, אך כשזוכה להסתכל בחזרה עליו יתברך ויודע שכל ישועתו תלויה רק בו יתברך על ידי זה הוא שבע תמיד, כמו אדם שרואה מה הוא אוכל, מאחר שלא חסר לו שום דבר, והוא יודע להיכן לפנות כדי לקבל את ישועתו אשרי לו ואשרי חלקו, וזה מה שאנו רואים אצל אנשי העולם שתמיד חסר להם והם אומרים שהם זקוקים לישועה כזו או ישועה אחרת וכו', ואינם יודעים שהם אינם זקוקים לשום דבר, הם רק זקוקים לו יתברך ואצלו יתברך יש הכל, ואף על פי שאנשי העולם אינם מבינים את זאת, וחושבים שלרצות רק את הקדוש ברוך הוא, זה דבר גבוה וכו', ואין הם אוחזים

במדריגה כזו וכו', אך באמת זה כל מה שהאדם צריך, רק את הקדוש ברוך הוא, ועל ידי זה ימשיך על עצמו את כל מה שצריך בזה העולם, כי אם אינו זוכה להסתכל עליו יתברך על ידי זה הוא נחשב לסומא וסומא חשוב כמת (נדרים ס"ד) מאחר שאינו זוכה לראות מאומה ואין לו שום דבר מחייו.

מלח סדומית

והנה על האנשים האלו שאינם זוכים לראות אותו יתברך נאמר הפסוק (בראשית י"ט) "ואת האנשים אשר פתח הבית היכו בסנורים מקמון ועד גדול וילאו למצוא הפתח", אשר פסוק זה נאמר על אנשי סדום, דהיינו כי מאחר שהאדם אינו זוכה להסתכל עליו יתברך, על ידי זה נחשב כסומא ועיור שאינו יכול לראות כלום, ועל ידי זה נמשך לו שנופל בדעתו עד שעושה מעשה סדום, אשר מעשה סדום הוא רשעות להשני, כי עיקר הסיבה לכך שהאדם עושה דברים של רשעות לאדם שני הוא מאחר שאינו זוכה להסתכל עליו יתברך ועל ידי זה נמשכים עליו דינים, ואינו זוכה לשלימות ההשגחה שלימות האמונה, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (עירובין י"ז) מלח סדומית יש שמסמא את העינים עיין שם, דהיינו כי המלח הזה של

סדום הוא דייקא מסמא את העינים, כי כשהאדם מתנהג כמו אנשי סדום שאינו עושה צדקה וחסד ואינו מרחם על זולתו כמו אנשי סדום, על ידי זה מסמא את עיניו ואינו זוכה להסתכל עליו יתברך וכו' כנ"ל כי האחד תלוי בשני, וזה דווקא במלח סדומית שהוא מסמא את העינים, אך כשזוכים להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא נקרא מלח, בבחינת ברית מלח עולם, שבלעדיו אין העולם יכול להתקיים, הוא פותח את העינים של האדם שיוכל לראות, כי זה עיקר עבודתו של הצדיק לפתוח לאדם את העינים (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ז) שיוכל לראות ולהתבונן עליו יתברך ועל ידי זה ימשיך על עצמו רחמים וחסדים גמורים, מה שאין כן כשמקורבים לבחינת מלח סדומית, שהוא מנהיג של שקר, על ידי זה מסמאים את העינים ומתרחקים ממנו יתברך, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה נ"ג סי' ב') "הכל בחזקת סומין עד שהקדוש ברוך הוא מאיר את עיניהם", דהיינו כי עיקר פתיחת העינים תלוי כפי שהאדם זוכה להתקרב אליו יתברך ולזה יזכה רק על ידי שיתקרב אל צדיק אמיתי שעיקר עבודתו היא לפתוח את עיני האדם, ויתרחק ממנהיגים של שקר שמסמאין את עיניו של האדם, כי על ידי שזוכים לראות

בטחון

ואומר רביז"ל וזה בחינת מעלת הבטחון כי הבטחון הוא בחינת הסתכלות שמסתכל וצופה בעיניו להשם יתברך לבד ובטוח בו, דהיינו שמכיר במצבו ויודע שהגיע כעת למצב כזה שאף אחד אינו יכול לעזור לו רק הוא יתברך לבד, בבחינת (תהילים קמ"ה) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, כי על ידי ההסתכלות בבטחון גם כן עושה כלי דהיינו גבול וזמן כי ההשפעה יורדת מלמעלה תמיד אך שהיא בלא זמן כי לפעמים דבר שצריך לו עכשיו יבוא בב' או ג' שנים, אך על ידי הסתכלות בבטחון עושה לההשפעה גבול וזמן שתבא השפע בעת וזמן שהוא צריך וזה פירוש הפסוק הנ"ל כי על ידי הסתכלותו בעיניו להשם יתברך בבחינת בטחון על ידי זה אתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתו דייקא דהיינו בעת וזמן שהוא צריך כנ"ל כי הבטחון עושה כלי וגבול וזמן כנ"ל, כי כשהאדם אינו מסתכל עליו יתברך וחושב שיוכל להעזור על ידי אנשים אחרים, על ידי זה משתה את ישועתו, אך כשזוכה להסתכל רק עליו יתברך ומשתוקק רק אליו יתברך ישועתו תגיע אליו בזמן שהוא זקוק לה, אשרי לו.

אותו יתברך ממשיכים על עצמו שובע גדול, דהיינו שלא חסר לו שום דבר והוא מלא חסדים ורחמים, אשרי הזוכה להתקרב לצדיק גדול כזה, צדיק רחמן הממשיך עליו חסדים ורחמים גדולים וממתיק ממנו את כל היסורים על ידי זה שפותח את עיניו, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש שוחר טוב קמ"ו) "אין צער גדול ואין יסורים גדולים וקשים כעיוורון עינים", עיין שם, כי עיקר הצער הוא כשאין האדם זוכה לראות אותו יתברך ועל ידי זה חסר לו הרבה ויש לו יסורים גדולים, מה שאין כן כשהאדם זוכה לראות את השגחתו יתברך ומדבק את עצמו בו יתברך על ידי זה אין לו שום צער ויסורים, כי לא שייך שום ענין של צער כשהאדם מרגיש שהוא יתברך נמצא עמו שאז לא חסר לו מאומה, וזוהי עבודתם של הצדיקים האמיתיים להכניס בלבו של האדם שידע שהוא צריך רק אותו יתברך ולא יבלבל את עצמו משום ענין אחר שלא ישאל שאלות מתי יהיה טוב וכו', וכיצד יהיה טוב וכו', ואיך ינהיג הקדוש ברוך הוא את העולם וכו', רק יבטל את עצמו אל רצונו יתברך, וידע שהוא יתברך יגאלינו מכל צרותינו ויביא לנו את משיח צדקינו בקרוב בימינו, והעיקר הוא רק לדבק את עצמו בו יתברך בשלימות.

עיניך ישברו

והנה את הפסוק הנ"ל "עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו" אפשר גם לפרש בפירוש נוסף דהיינו שהאדם זוכה לשבר את עיניו ולהסתכל רק על רוחניות אלקותו יתברך על ידי זה יוכל להמשיך על עצמו פרנסתו בשפע, כי על ידי שהאדם מקלקל את עיניו ומסתכל על נשים ועל מקומות המטונפים וכו', על ידי זה ממשיך על עצמו כל מיני דינים קשים ומרים, ועל ידי שזוכה לשמור על עיניו ולשברם אליו יתברך על ידי זה ממשיך על עצמו שפע ברכה והצלחה מן השמים, כי צריך לשמור מאד את עיניו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות י"ב) ואחרי עיניכם זה הרהור עבירה, וכן אמרו (שם כ') יוסף ששמר את עיניו אין עין הרע שולטת בו וכו', וכן אמרו חכמינו הקדושים (פנהדרין מ"ה) אין היצר הרע שולט אלא במה שעייניו רואות וכו', ועל כן צריך לשמור ולקדש מאד את עיניו באופן שימשיך על עצמו השגחתו יתברך אשרי לו, ועל ידי זה יהיה לו פרנסה בשפע.

צמאה נפשי

ואומר רביז"ל וזה בחינת מעלת

ההתקרבות לצדיקים, דהיינו כי להגיע למדריגה זו של בטחון וימשיך על עצמו את השפע בזמן וכו', מוכרחים להיות מקורבים להצדיק, כי בלי הצדיק לא יוכל להתקרב אליו יתברך מרוב ריחוקו, ועל ידי שזוכה להתקרב אל הצדיק זוכה לדעת את הדרך הנכונה כיצד להתקרב אליו יתברך כי יש בחינת (תהילים מ"ב) צמאה נפשי, דהיינו כמו מי שהוא צמא מאד ששותה אפילו מים הרעים כמו כן גם בעבודת הבורא יתברך יש בני אדם שהם תמיד בבחינת צמאון ולומדים ועובדים עבודתו תמיד והם תמיד בבחינת צמאון כי נפשו שוקקת תמיד לעבודת השם יתברך אך שהוא בלא זמן ושכל, כי לפעמים ביטולה של תורה הוא קיומה (מנחות צ"ט) כמו שכתוב (תהילים קי"ט) עת לעשות לה' הפרו תורתך וזהו מעלת ההתדבקות בצדיקים כי הם עושים גבול וזמן לכל יהיה בבחינת צמאון, כי הצדיק מסביר לאדם כיצד צריך להתנהג מה לעשות ומתי ומה לא לעשות וכיצד צריך לשמור על שלום ביתו, וכיצד יתנהג ולא יריב עם אשתו, ויהיה וותרן בביתו וכו', וכיצד צריך ללמוד תורה וכיצד להתבודד וכו' באופן שלא יבער ויתלהב יתר על המידה ויהיה בבחינת צמאון גדול עד שישרף לגמרי וכו', וכשהאדם מרגיל את עצמו להתקרב אל

חדשים לבקרים

והנה בכל יום ויום צריך התחדשות המוחין, דהיינו שהאדם צריך בכל יום להתחיל מחדש בעבודת השם יתברך כי בכל יום עובר על האדם מה שעובר, ואם לא יתחיל מחדש בעבודת השם יתברך רק ישאר על עמדו, על ידי זה יפול מאד בקמנות המוחין ולא ידע מה לעשות וכו', ועל כן עליו להתחיל בכל יום מחדש בעבודת הבורא יתברך שמו להתחזק ולא ליפול, וזה מעלת הבטחון בו יתברך שהאדם ידע וישכיל אשר אפילו אם הוא הגרוע מכולם, ואפילו אם עובר עליו מה שעובר ועשה מה שעשה וכו', בכל אופן יתחדש בכל פעם מחדש ויבוא אליו יתברך, והוא יתברך בוודאי יקבלו בתשובה שלימה וזה שאמרו חכמינו הקדושים (ליקוט שמעוני תהלים רמז תשי"ט) רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו, אפילו רשע ובוטח בה' חסד יסובבנו, עיין שם, כי כשהאדם ממשיך את עצמו אליו יתברך ובוטח בו על ידי זה ממשיך על עצמו חסד אפילו שהוא איך שהוא והבן, והנה על ידי שהאדם ממשיך את עצמו תמיד רק אליו יתברך על ידי זה ממשיך על עצמו רחמים וחסדים גדולים ויש לו שכל ודעת וגדלות המוחין, ולזה זוכה על ידי

צדיקים אמיתיים ועושה את דבריהם באמת, ואינו שומע לכל מיני לימודים זרים שאין ביניהם ובין דברי הצדיק מאומה, על ידי זה יכול לחיות חיים טובים ואמיתיים בצמצום נכון ויש לו בית חם, ואינו מסתבך במחלוקת עם אנשים אחרים, וזוכה ללמוד תורה וחי חיים נעימים אשרי לו, והעיקר תלוי בהתקרבות להצדיק שמגלה לאדם כיצד להתנהג, כיצד לצמצם את עצמו, וכיצד להצליח בחייו, כי הצדיק מכנים באדם בטחון כל כך גדול עד שהוא יודע שהוא צריך רק את הקדוש ברוך הוא ולא דבר אחר זולתו, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (תענית כ"ב) כל התולה בטחונו בהקדוש ברוך הוא הרי הוא לו מחסה בעולם הזה ובעולם הבא, וכן אמרו (דברים רבה פרשה ה') כל מי שבוטח בהקדוש ברוך הוא זוכה להיות כיוצא בו, כי על ידי שהאדם זוכה לדבק את עצמו בו יתברך בבטחון חזק על ידי זה זוכה להיות אחד עמו יתברך ולא חסר לו מאומה, וזה שאמר דוד המלך ע"ה צמאה נפשי לאלקים לאל חי, מתי אכוא ואראה פני אלקים דהיינו כשיהיה בבחינת ראייה אזי כבר לא יהיה צמא כל כך בצמאון גדול רק יהיה לו גבול וצמצום ולא יחסר לו מאומה מאחר שיזכה לראות לפני מראה עיניו את אמתת מציאותו יתברך, אשרי לו.

שכביכול אבדה תקוותו והוא אינו יכול לחזור אליו יתברך שזה בחינת הקטנות המוחין שאליה נופל האדם בכל יום ויום, שאז הוא בבחינת אלקים, דינים, העצה לזה שיהיה בבחינת אלקים נסה, דהיינו שיצא מבחינת הדינים ויניע לגדלות המוחין הוא על ידי בחינת את אברהם, דהיינו שילך בדרכיו של אברהם אבינו בבחינת אהבה אמיתית שיעשה תשובה מאהבה, שיעשה חסד עם כל יהודי וימסור את נפשו לעזור לאחרים, וכמו שעשה אברהם אבינו עד שאמרו חכמינו הקדושים (ספרי ואתחנן) ואתבת את ה' אלקיך, אהבה על הבריות כמו אברהם אבינו, שעליו נאמר זרע אברהם אוהבי, שנילה לכולם כיצד צריכים לאהוב את הקדוש ברוך הוא וכיצד לאהוב כל אחד ואחד וגם להכניס אהבה בביתו של האדם כמו שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ס"ד) האוהב את אשתו והמכבדה יותר מגופו עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך, אשרי הזוכה לכך, ועל פי זה נוכל להבין את ענין העקידה, כי אברהם אבינו שהלך במידת האהבה על ידי זה זכה לדבק את עצמו בו יתברך עד שזכה למסירות נפש ממש שהיה מוכן למסור נפשו וללכת לשחוט את בנו בשבילו יתברך, וכן נאמר שם וישכם אברהם בבוקר, כי כשזוכים לאהבה, גדלות המוחין,

בחינת תשובה מאהבה דהיינו שזוכה לעשות תשובה בבחינת חסד ואהבה שאז לא נשאר שום רושם מחטאיו ועוונותיו, ועוקר מעצמו לגמרי את מידת הסדום שבו, שהוא כלליות המידות רעות לא לעשות חסד עם אחרים, ובפרט כשחטא בפגם הברית שאז הוא מלא מידות רעות ויש לו לב רע, שצריך לעשות תשובה מאהבה דהיינו בדרך אהבה וחסד לעזור לאחרים ובפרט למנוע מחלוקת עם אחרים שעל ידי זה חוסכים לעצמו כל מיני צרות ויסורים מיותרים לחלוטין ועל ידי זה זוכים לבא לגדלות המוחין נפלאה, כי את זה צריך לדעת שבכל יום ויום האדם נופל לקטנות המוחין והעיקר הוא שיתחיל מחדש ויחזק את עצמו במידת הבטחון כנ"ל ויעשה תשובה מאהבה, דהיינו בבחינת אהבה וחסד ועל ידי זה ימשיך על עצמו גדלות המוחין גדולה שיהיה איש טוב ועל ידי זה יהיה לו בית חם וידבק את עצמו בו יתברך בשלימות אשרי לו.

אחר הדברים

ועל פי זה מלביש רביז"ל את כל הענין בפסוק הנ"ל ויהי אחר הדברים והאלקים ניסה את אברהם, דהיינו אפילו כשהאדם מרגיש בבחינת אחר הדברים,

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' ע"ו

מוהרא"ש קמא

על ידי זה קמים בבוקר מוקדם
לעשות רצונו יתברך, כי עיקר
המניעה לקום בבוקר היא מחמת
שהאדם מונח ביאוש ועצלות, אך
כשזוכה לגדלות המוחין, מיד,
וישכם בבוקר, ועל ידי זה חובש
את חמורו שקושר את החומריות
שלו לנמרי ומשעבדה אליו יתברך
ולוקח את שני נעריו דהיינו את

השנים של נעוריו, וכן לוקח את
יצחק בנו, מלשון צחוק שיכול
לצחוק על כל העולם מאחר שהוא
דבוק באמת בו יתברך וכו' וכו',
ועל פי הקדמות אלו אפשר לפרש
את כל פרשת העקידה, כי
כשהולכים בדרך אהבה אמיתית
על ידי זה זוכים לכל טוב אמיתי
ונצחי אשרי הזוכה לזה.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ז

גדולה מאד, אשרי לו ואשרי חלקו, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ז.

לגלות מלכותו

רביז"ל אומר את המאמר הזה על הפסוק (זכריה י"ד) והיה ה' למלך על כל הארץ, היינו כי הפסוק הזה מגלה שבעת הגאולה תתגלה מלכותו יתברך על פני כל הארץ ולא כמו היום שהושבים שיש מלכות פלונית ואלמונית וכו', והם השולטים בעולם כי אז יתגלה שרק הוי"ה הוא מלך על כל הארץ, ואומר רביז"ל הכלל הוא שכל מה שאנו עושים, הן התפילה והן לימוד הוא כדי שיתגלה מלכותו יתברך, דהיינו כי האדם מתפלל בכל יום השלש תפילות שחרית מנחה ומעריב וכו', וכן לומד בכל יום מקרא ומשנה ונמרא ומדרש וכו', עיקר התכלית של הלימוד ושל התפילה היא רק כדי לגלות את מלכותו יתברך בעולם, שכולם ידעו שהוי"ה הוא מלך על כל הארץ, וכולם יזכו להכיר אותו יתברך, כי כך צריך האדם להרגיל את עצמו, להתפלל וללמוד באופן כזה שתתגלה על ידי זה מלכותו יתברך בעולם, וזה עיקר תכלית התפילה והלימוד, והנה ההבל פה

ברוך השם שזכינו להתאסף ולדבר מתורתו הנפלאה של רבי נחמן מברסלב זי"ע ובאמת כל אחד ואחד צריך לראות שגם בביתו יזכה לדבר מתורתו ועצותיו הקדושים של רביז"ל כי בבית שמדברים מדיבוריו הקדושים של רביז"ל שם יש ברכה והצלחה כי כשזוכים לאחוז את עצמו ברביז"ל זוכים להצלחה גדולה מאד מאד, ולכן צריך כל אחד לראות שמיד כשיכנסו לביתו יזכו להרגיש שבית זה הוא ביתו של רביז"ל וכמו שסיפר מוהרנ"ת ז"ל שבשעה שנמסע לרביז"ל בפעם הראשונה לעיר ברסלב עצרו הוא ז"ל ור' נפתלי לפני שנכנסו אל רביז"ל, ונכנסו לאחד הבתים כדי להתכונן וכו', ובית זה היה ביתו של ר' בעריל דובעריש שהיה מקורב אל רביז"ל ומוהרנ"ת ז"ל היה רגיל לספר אחר כך במשך כל השנים שכך צריך להראות בית של חסיד ברסלב כמו ביתו של ר' בעריל דובעריש הנ"ל כי ביתו היה בית שהיה מלא מרביז"ל, דהיינו כי הוא היה מדבר כל הזמן מרביז"ל וכו', וכן אשתו ובני ביתו וכו', תמיד דברו מעצותיו הקדושים של רביז"ל ומגדלותו וכו', כי מי שזוכה לדבר מרביז"ל בביתו זוכה להמשיך שם ברכה והצלחה

הוא בחינת ה', דהיינו כי יש ה' מוצאות הפה, כי האותיות נתחלקים לחמש בחינות כפי איך שיוצאים מפיו של האדם, מהגרן מהלשון והחיך וכו', (כמוכא בספר יצירה) והקול הוא בהמשכה הוא בחינת ו', כי כל דבר שהוא בהמשכה היא בחינת ו', וכשלומד או מתפלל בדחילו ורחימו נתגלה בחינת י"ה (תיקון י') ועל ידי זה מתאחדים אותיות שם הוי"ה, כי כשהאדם מרגיל את עצמו לדבר את דיבורי התורה והתפילה שהם בחינת ו' ה' בדחילו ורחימו דהיינו שהוא אוהב אותו יתברך וירא ממנו יתברך וכו', וזוכה לבחינת אהבה ויראה אמיתית שהוא בחינת י"ה ודבר זה של יראה ואהבה תלוי במוחו של האדם שהאדם חושב ומבין ממי הוא ירא ואת מי הוא אוהב וכו', ועל ידי זה ממשיך על עצמו בחינת י"ה שהם המוחין שיודע שירא ממנו יתברך ואוהב אותו יתברך, ועל ידי זה משלים את שם הוי"ה כולו ומתגלית מלכותו יתברך בעולם, וכשלומד הלכה באופן זה בורא עולם אחד, דהיינו כי כשהאדם זוכה ללמוד את התורה הקדושה למשל הלכות עשיית מעקה ומכנים את מוחו בהלכות אלו ומבין שעיקר תכלית קיום המצווה הזו היא מכיון שהקדוש ברוך הוא ציוה זאת, ואף על פי שגם על פי פשטות יש סיבה מדוע צריך

לעשות מעקה לגג וכו', כדי שמישהו לא יפול, אך הוא מקיים את המצווה בשמחה ובהשתוקקות גדולה כי יודע שעל ידי זה מקיים את רצונו יתברך, ומלבד זאת הוא מפחד ממנו יתברך שאם לא יקיים את המצווה וכו', יכול לקבל עונש, ועל ידי זה, דהיינו על ידי הלימוד שהוא בחינת ו'ה' ועל ידי האהבה והיראה שהוא בחינת י"ה' על ידי זה נשלם שם הוי"ה ובורא עולם אחד, והצדיקים זוכים לעלות מעולם אל עולם, דהיינו מרוב דביקותם בו יתברך הם זוכים לייחד יחודים קדושים ועולים מעולם אל עולם היינו משם הוי"ה ביחוד אחד אל משנהו וכו', שהם כנגד ה' ספירות, כי כל שם הוי"ה אחד הוא כנגד עשר ספירות, כי כתר הוא הקוצו של יו"ה, חכמה ובינה הם י"ה, ששת הספירות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, הם כנגד ו', זעיר אנפין, והמלכות כנגד ה' האחרונה של שם הוי"ה וכל שם הוי"ה בכללותו נקרא פרצוף אחד, עולם אחד, והצדיקים הזוכים לייחד יחודים זוכים לעלות מעולם אל עולם כפי היחוד והבחינה שהם אוהבים באותה עת, כי יש כמה בחינות ביחודים כפי איך שמאיר שם הוי"ה וכן הוא מאיר בצבעים שונים, שחור לבן ירוק אדום וכו', וכך הצדיקים יודעים באיזה בחינה נמצא האדם שבא אליהם וכו' וכן יודעים אם

האחרים וכו', הם הם העולמות, כי אין מלך בלא עם, דהיינו כי כמו שהמלך צריך עם כדי שיקרא מלך, כן המסכתא צריכה שיצאו ממנו הלכות, ולכן כל אחד ואחד צריך לעשות לעצמו חשבון אחרי הלימוד מה למד היום, ואיזה הלכות הוציא מלימודו שאת כל זאת יזכה להשיג על ידי שילמד את ספרי ההלכה המבארים את ההלכות היוצאים מזה הדף שזכה ללמוד ועל ידי זה נקרא מלך ויש לו עם, דהיינו כי כל אחד ואחד צריך להיות מלך על איזה מסכתא דהיינו ללמוד אותה ולדעת אותה היטב, שאז נקרא מלך על מסכתא פלונית, ומי שזוכה נעשה מלך על כמה מסכתות, ויש כאלה הזוכים להעשות מלך על כל המסכתות וכו', והעם הוא ההלכות היוצאות מן המסכתא כנ"ל, וכשזוכים ללמוד בצורה כזו דהיינו למצוא אלקותו יתברך בכל דבר, על ידי זה והיה ה' למלך על כל הארץ שנתגלית מלכותו יתברך כי מכל דבר זוכה למצוא הלכות ומשיג רוחניות חיות אלקותו יתברך מתוך הבריאה.

בחכמה יבנה בית

והנה מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא, דהיינו כי כמו שברוחניות יש מסכתא שהיא עולם, ויש הלכות היוצאים ממנה וכו', כך גם בנשמיות בחיי היום

ללכת בדרך פלונית או לא, הכל כפי איך שמאיר לפני עיניהם שם הוי"ה באותה העת, שזה אשר נאמר (במדבר ט') על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו וגו', ובאמת מדריגות אלו הם מדריגות גדולות ונבוהות מאד מאד שעצם הדיבור מהם הוא גם זכות גדולה, שעל כל פנים יודעים שיש דבר כזה, והצדיקים הגדולים בכל דור ודור זוכים להיות דבוקים בו יתברך כל אחד כפי בחינתו, והם זוכים לכל זה ומטיילים בעולמות העליונים, וכשלומד את המסכתא נעשה ממרוניתא דהיינו שזוכה לקבל את השכינה שהיא הממרוניתא, שזה המעלה של מי שזוכה להתמיד בלימוד התורה הקדושה וזוכה לסיים מסכתא כל אחד כפי בחינתו, כי מי שזוכה לסיים אפילו מסכתא אחת, כפי בחינתו, יש שלומד לפני כל חג את המסכתא השייכת אליו ויש שלומד מסכתא אחת כל השנה ויש גם שזוכה ומסיים את כל הש"ס וכו', וכו', כל אחד ואחד כפי בחינתו, זה לומד רק בגירסא בעלמא, השני לומד גם עם פירוש רש"י והשלישי גם עם פירוש תוספות וכו', כל אחד כפי בחינתו, ועל ידי זה זוכה לממרוניתא דהיינו אל השכינה בעצמה, וההלכות הן עלמין דילה, היינו כי כל אלו ההלכות היוצאים מן המסכתא היינו הרא"ש והרי"ף והרמב"ם וכל ספרי ההלכה

יום של האדם יש עולם והלכות היוצאים מזה וכו', והנה עיקר התכלית הוא להשרות את השכינה במעשה ידיו של האדם, וכשהאדם זוכה להשרות שכינה במעשה ידיו, אין למעלה מזה, ומובא בזוהר הקדוש שעיקר השראת השכינה הוא על ידי שמומינים את המקום, למשל כשעושים ברית ושמים כסא לאליהו הנביא, נוהגים לומר, זה הכסא של אליהו וכו', וכן כשאדם עוסק בבנין בית וכו', או קונה או משכיר דירה חדשה וכו', עליו להזמין את המקום, דהיינו לומר כאן יהיה המטבח ופה נבשל רק מאכלים כשרים, וכאן יהיה חדר האוכל וכו' נזכה לקיים מצוות ולהכניס אורחים, וכאן יהיה חדר השינה וכו' וכו', וכך בכל חדר יזמין את המקום ויגלה לפניו יתברך איך רוצה שתשרה השכינה במעשה ידיו באותו חדר ועל ידי זה יוכל להשרות את השכינה בביתו ובמעשה ידיו, והנה בגשמיות רואים שעיקר החכמה בבנין הבית הוא לנצל את המקום, כי לפעמים רואים שבני אדם בונים בית ומכבזים את המקום ואם היו מנצלים את המקום שלהם כמו שצריך היו יכולים להוסיף כמה חדרים אך במקום זה בזבזו זאת על מקום לארונות או מסדרונות שאינם שימושיים כלל, ועל כן עיקר

החכמה היא לנצל את המקום שיש לאדם בצורה נכונה ואז אפשר להצליח להשיג ממקום קמץ הרבה יותר, וכמו שהוא בגשמיות כך הוא ברוחניות כי חכמינו הקדושים אומרים (יומא ב') ביתו של אדם זה אשתו, ואם הקדוש ברוך הוא עוזר לאדם זוכה להתחתן ויש לו אשה הוא צריך לראות לנצל זאת לעבודת השם יתברך ואף על פי שנדמה לאדם שאשתו מבלבלת אותו מעבודת השם יתברך וקשה לו להחזיק מעמד וכו', כל זה הוא כשאין לו ההקדמות האמיתיות ואינו יודע כיצד להתנהג, בדיוק כמו שמי שבונה בית ואינו משגיח על בנין הבית, שהבנאים עושים ככל העולה על רוחם ובסופו של דבר יבנו קירות עקומים... כמו כן הוא בביתו של אדם שאם אינו יודע כיצד להתנהג ואין לו ההקדמות האמיתיות כיצד לבנות את ביתו על ידי זה באים לו כל הצרות והמרירות בחייו וכו', ובאמת הכל תלוי כפי שהבעל מתנהג, כי אם יזכה להוציא מביתו את קמנות המוחין, ולא ידקדק כל כך על כל פרט, אלא יכניס גדלות המוחין בביתו, ויגלה את אמתת מציאותו יתברך עד שבביתו ירגישו שבאמת הקדוש ברוך הוא, הוא השותף של הבעל והאשה, על ידי זה יזכה לשלום נפלא ואשתו תהיה עוזר לו, והכל תלוי כפי שמכניסים גדלות המוחין בביתו

לו שכל נשבר ונופל בדעתו ועוזב את הכל, אך מי שיש לו שכל ומבין שעיקר התכלית הוא לבנות את הבית ואין זה משנה כמה זמן זה יקח העיקר שיוכה פעם לסיים ולגמור את הבית, הוא מתחזק ולומד בכל פעם אפילו קצת דקצת, כמה שורות, ובסופו של דבר זוכה לבנות את הבית הרוחני, נמצא שעיקר החכמה בבנין הבית בנשמויות וברוחניות הוא סבלנות גדולה והקדמות אמיתיות לא ליפול ולא להשבר בדעתו כלל וכלל ואז יצליח, ומי שזוכה ללמוד תורה באופן כזה על ידי זה נעשה בחינת (וכריה י"ד) והיה ה' למלך על כל הארץ, דהיינו שהקדוש ברוך הוא נעשה מלך על כל הארציות כי זוכה להמליכו יתברך על כל פרט ופרט מנשמויות העולם הזה, כי כל התורה מלאה הלכות הקשורות אל העולם הזה ועל ידה זוכים לדעת שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל.

לא תירא לביתה משלג

ועל פי כל הנ"ל מסביר מוהרנ"ת ז"ל את הפסוק (משלי ל"א) לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים, היינו כי יש שני מיני ניהנם, נהינם של אש ונהינם של שלג, נהינם של אש בא לאדם שמחמם את עצמו בעבירות רחמנא ליצלק, רחמנא לישזבן, ואילו ניהנם של

של אדם כנ"ל, ועל זה נאמר בחכמה יבנה בית, כי כדי לבנות בית צריכים חכמה עמוקה ועיקר החכמה היא כיצד לנהל את ביתו בנדלות המוחין, וכיצד לא לכעוס ולא להתרגז בבית, ועל ידי זה יזכה לבית חם ונעים שתענוג יהיה להכנס אליו, והנה בוודאי עד שזוכים לבנות בית בנשמויות וברוחניות עובר מה שעובר, כי בנשמויות עובר על האדם עליות וירידות עד שמוציא מכח אל הפועל וזוכה לבנות בית, כי צריך להתעסק עם קבלנים וחשמלאים וסיידים ומייחים וכל מיני פועלים הקשורים אל הבית וצריך להשגיח היטב שלא יסדרו אותו וכו', ובוודאי מי שאין לו שכל נשבר מיד כי רואה שכולם רוצים רק לסדר אותו והוא אינו יודע מה לעשות, אך מי שיש לו שכל ומסתכל על התכלית שבסופו של דבר העיקר הוא שיהיה הבית בנוי, הוא אינו מתייאש כלל ורץ אחרי כל הבעלי מלאכות עד שהם באים ועושים את עבודתם ומסיימים את מלאכת בנין הבית וכו', וכך הוא גם ברוחניות כי כשאדם רוצה לבנות לעצמו בית רוחני, ולסיים מסכתא כנ"ל ולזכות לעולם שלם ולגילוי אלקותו יתברך, בוודאי שיעבור עליו מה שיעבור, כי תכנן ללמוד שבע דפים גמרא בכל יום אך מרוב הטרדות הספיק ללמוד רק שלש שורות... ומי שאין

שלג בא לאדם שנתקרב מעבודת השם יתברך ונחלש בעבודתו וכו', וזה שאנו מבקשים ממנו יתברך בכל יום ויום בעת תפילת ערבית ובקריאת שמע שעל המטה, "והסר שמן מלפנינו ומאחרינו", ולכאורה קשה, מדוע אנו מבקשים בלשון זה דייקא, מלפנינו ומאחרינו, היינו צריכים לבקש רק והסר שמן מעלינו, אך באמת עיקר הבקשה שלנו ממנו יתברך היא שיעזור לנו שלא נכשל בעבירות, דהיינו שאם נכשל בראיות אסורות וכו', לא נבוא אחר כך לידי חימום לעבירה ונכשל רחמנא ליצלן, אך מצד שני אם האדם כבר נפל ונכשל וכו', אנו מבקשים ממנו יתברך שיסיר שמן מאחרינו, דהיינו מן השמן הזה הרוצה להביא את האדם לידי גיהנום של שלג, לייאשו ולקררו מעבודת השם יתברך ולומר לו ראה כבר נפלת ונכשלת כבר אין לך תקוה וכו', שעל ידי זה האדם מתקרב ונופל מעבודת השם יתברך, ועל כן אנו מבקשים ממנו יתברך שירחם עלינו ויעזור לנו להחזיק מעמד שלא ניפול ונתקרב מעבודת השם יתברך אלא נעמוד חזקים ואיתנים בעבודתינו, וזה פירוש הפסוק הנ"ל, לא תירא לביתה משלג, דהיינו שמי שזוכה לבנות את ביתו באופן שכוח אינו צריך לפחד מן הנהיגם של שלג, כי כל ביתה לבוש שנים, ועל זה דרשו חכמינו הקדושים (ערכין י':

אל תקרי שנים אלא שניים, מלשון כפולים, כי כל התורה כולה ניתנה בלשון כפולה, נתן תתן, פתוח תפתח, הענק תעניק וכו' עיין שם. דהיינו כי עיקר הדרך להנצל מן הנהיגם של שלג, מעצת היצר הרע הרוצה לקרר את האדם ולהפילו בפח וכו', הוא על ידי שזוכים לעמוד מולו בחוזק ולא להתייאש כלל, כי בוודאי הפיל אותנו בבויג, אך בכל אופן אסור ליפול ולהתייאש כלל אלא להמשיך הלאה בעבודת השם יתברך בבחינת שניים, כפולים, דהיינו להתגבר בעבודת השם יתברך, והוא בדיוק כדרך בנין בית גשמי שהעיקר הוא עקשנות גדולה ואפילו שנראה לו שכולם מסדרים אותו וכו', כי העיקר הוא להיות עקשן גדול ועל ידי זה יכול להוציא מן הכח אל הפועל את כל מה שצריך, וכשהאדם זוכה לבנות את ביתו צריך להעמידו על אדני התורה ושירצה לקיים בו מצוות ולהכניס בו אורחים הגונים וילמד שם תורה ויקיים את מצוותיו יתברך ואז טוב לו כל הימים, אשרי לו ואשרי חלקו, ועל ידי זה יגרום שביתו יהיה מקום משכן להשכינה ומביתו תתגלה מלכותו יתברך עד שכל ביתו יהיה מלא רק מגילוי אמתת מציאותו יתברך והוא ובני ביתו ידברו רק מאמתת מציאותו יתברך ומשבח הצדיקים האמיתיים, כי בזה תלוי עיקר

י"ד) והיה ה' למלך על כל הארץ,
 אך עד אז כל אחד ואחד יראה
 שעל כל פנים ביתו יהיה בית נילוי
 השכינה שידברו שם רק מאמתת
 מציאותו יתברך ויכניסו שם
 אורחים הנונים תלמידי חכמים
 אמיתיים, אשרי ואשרי הזוכה לזה
 אשרי לו ואשרי חלקו.

השכינה בזה שהאדם זוכה ללמוד
 את התורה הקדושה ומכל פרט
 ופרט הוא זוכה לנלות את אמתת
 מציאותו יתברך, דהיינו אפילו
 מצרכיו הנשמיים בתוך ביתו הוא
 זוכה למצוא את אלקותו יתברך,
 והנה בוודאי כשמשיה צדקינו יבוא
 יתקים בנו בשלימות הפסוק (וכריה

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ח

כשזוכים להתאסף ולדבר מעצותיו הקדושים של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה, כי כשהאדם זוכה להתפנות מכל עסקיו וטרדותיו ולבא לשעה אחת בשבוע לשמוע את עצותיו הקדושים של רביז"ל זוהי זכות גדולה מאד, כי הס"מ עומד ומונע את האדם מדבר זה מאד מאד ויש לו מניעות וצרות ובלבולים וטרדות וכו', וכשהוא זוכה להתגבר על הכל אין למעלה מזה, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ח ששם מפרש רביז"ל את הפסוק שאנו קוראים בהפמרה של ראש השנה (שמאל א' ב') ויתן עוז למלכו וירם קרן משיחו, דהיינו כאשר נותנים כח כביכול להקדוש ברוך הוא שהוא המלך, על ידי זה זוכים להרים את קרן המשיח.

התגלות מלכותו

ואומר רביז"ל ויתן עוז למלכו וירם קרן משיחו, הנה יש בזה בחינת משיח, ורוח הקודש, ויחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ותחית המתים, דהיינו בזה הפסוק נמצאות כל הבחינות הנ"ל כפי שיסביר לנו עתה רביז"ל כי תכלית הבריאה היתה כדי

שיתגלה מידת מלכותו, ומחמת גודל הארתו לא היה באפשרי לקבל והוכרח להתצמצם בתוך עולמות, וזה (תהילים קמ"ה) מלכותך מלכות כל עולמים, היינו שמידת המלכות התלבש בתוך עולמות כדי שנוכל לקבל, דהיינו כי עיקר תכלית בריאת העולם היא התגלות מלכותו יתברך, כלומר שהאדם יזכה להכירו יתברך ויכיר מכל דבר את אמתת מציאותו יתברך ושהוא מנהיג העולם ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, אך מחמת שאורו של הקדוש ברוך הוא, הוא אור אין סוף, ואי אפשר להשיגו, כי דבר רוחני אי אפשר לתפוס במושגים נשמיים, על כן הוצרך הקדוש ברוך הוא לצמצם את עצמו בתוך העולמות, שהם כל העולמות שברא עד לעולם העשייה הזה כדי שנוכל לקבל את אורו, ובאמת הצדיקים האמיתיים הזוכים להיות במלים ומבטלים לגמרי אליו יתברך הם זוכים לראות שהכל לכל אלקות גמור הוא וכל הצמצומים הם הסתרות וכלים כדי שאנו נוכל לקבל בהם את אורו יתברך, אך זוהי מדרגת הצדיקים שרואים רק אלקות, ואנו הנמצאים בזה העולם צריכים לצמצום אחר צמצום באופן שנוכל להכניס בדעתינו אמתת מציאותו

יתברך כי אחרת יהיה זה בחינת ריבוי אור ולא נוכל להשיג מאומה, נמצאנו למדים שכל הצמצומים של בריאת העולם הם כדי שנוכל ונזכה להשיג את אור אלקותו יתברך, ועל כן צריך כל אחד ואחד להתחזק בעצמו מאד מאד אפילו שעוברים עליו כל מיני צמצומים ודינים וכו', ועליו לדעת שכמו שיש בריאת העולם בכלליות, כך יש בריאת העולם גם בפרטיות, ועל כן צריך לדעת שכל הצמצומים העוברים על האדם הם רק למוכתו כדי שיוכה להשיג את אורו יתברך, ועל כן אין לו להשבר מכך שעובר עליו מה שעובר כלל וכלל, רק ידע שלכל דבר יש סיבה והכל למוכתו, אשרי הזוכה להתקרב אליו יתברך באמת.

נפשות ישראל

ואומר רביז"ל ואין מי שיקבל עול מלכותו לכן יוצאות נפשות ישראל שיקבלו עול מלכותו, כי אין מלך בלא עם, דהיינו כי מאחר שהקדוש ברוך הוא, הוא דבר רוחני, ואי אפשר לדבר גשמי להשיג דבר רוחני, על כן צמצם הקדוש ברוך הוא את עצמו בתוך התורה הקדושה, שהיא חכמתו יתברך, ומי שזוכה להכניס את עצמו בתוך התורה הקדושה, על ידי זה זוכה להשיגו יתברך ולקבל

על עצמו את עול מלכותו יתברך, והנה הקדוש ברוך הוא פנה אל כל אומות העולם וביקש מהם לקבל עליהם עול תורה אך אף אחת מן האומות לא הסכימה מאחר שמצאה שם את המידה הרעה השייכת לה שאסור לעשות, עשיו רוצה לרצוח, וישמעאל רוצה לנאוף וכו', ורק עם ישראל הסכימו לקבל עליהם את התורה הקדושה וממילא קבלו עליהם עול מלכותו יתברך, ועל כן אנו נקראים עמו של הקדוש ברוך הוא מאחר שקבלנו עלינו את עול מלכותו יתברך ואנו עוסקים בתורה הקדושה, ועל כן אנו נקראים אדם והגויים אינם קרויים אדם וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ס"א) אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם, כי רק מי שזוכה לקבל על עצמו את עול התורה והמצוות ויש לו יראת שמים רק הוא נקרא אדם.

עולם הדיבור

ואומר רביז"ל ומאין יוצאות נפשות ישראל, מעולם הדיבור, וזהו (שיר השירים ה') נפשי יצאה בדברו, היינו שנפשות ישראל יוצאות מעולם הדיבור והדיבור הוא בחינת מלכות כמו שאמר אליהו מלכות פה, דהיינו כי הקדוש ברוך הוא, ברא את כל העולמות כולם בצורת אדם, שהוא בבחינת

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' ע"ח

מוהרא"ש קנא

יתברך, וכמו שכתוב מלכות פה, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לנצל את דיבורי פיו כי על ידם זוכה להוציא מכה אל הפועל את תכלית וכוונת הבריאה לגלות ולפרסם מלכותו יתברך.

השוכן אתם

ואומר רביז"ל שהדיבור נקרא גם שכינה כי שוכנת אתם תמיד בלי הפסק רגע כמו שכתוב (ויקרא ט"ז) השוכן אתם בתוך מומאותם (יומא נ"ז) והוא בחינת (תהילים קי"ג) אם הבנים, היינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בניה ואינה שוכחת אותם, כן הדיבור, שהוא בחינת שכינה הולכת עם האדם תמיד, וזהו (ירמיה ל"א) כי מידי דברי בו זכור אזכרנו, היינו כמו שאמרנו, שהדיבור זוכרת אותו תמיד והולכת עמו אפילו במקום המינופת, והנה מאחר שהשכינה שורה עמנו אפילו בתוך המומאה והלכלוך והמינוף, והדיבור נמצא עם האדם תמיד אפילו במקומות הממונפים כי הוא כמו האם שהולכת עם התינוק לתוך מקומות הממונפים, ומנקה אותו ורוחצת אותו ואינה נגעלת ממנו אפילו כשמינף את עצמו, כמנהג אמה, על כן אשרי ואשרי הזוכה לנצל את דיבורי פיו להתקרב אליו יתברך, ובאמת אין עוד דרך להתקרב אליו יתברך באמת כי

אדם העליון, ובאמת אין לנו השגה ברוחניות כלל והכל רק כדי לשבר את האוזן כדי שזוכה להשיג מעט רוחניות חיות אלקותו יתברך, אך על כל פנים העולמות נבראו בצורת אדם שזה פירוש הפסוק (בראשית א') נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, שהעולמות כולם נבראו בצורת אדם, ועל כן נתנו לנו רמ"ח מצוות עשה ושם"ה מצוות לא תעשה, שהם כנגד איברי האדם, כי אדם התחתון הוא כדוגמת אדם העליון, ועל כן כשזוכה לקיים את מצוות התורה וזוכה לשמור על עצמו שלא לעבור על הלא תעשה שבתורה על ידי זה זוכה להמשיך על עצמו חיות מאותו עולם שהוא כנגד האבר התלוי באותה מצוה, והנה בכלליות העולמות ישנם ארבע עולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, שהם כנגד הדי' שמות ע"ב, ס"ג, מ"ה, כ"ן, שהם כנגד העינים, האזניים, החוטם, והפה, ועולם העשיה הוא הנקרא עולם הדיבור, מאחר שהוא כנגד הפה, כמובא בכתבי האריז"ל, והנה עולם העשיה שהוא העולם הזה, הוא כנגד המלכות שהיא הספירה התחתונה, כי עיקר התכלית בזה העולם הגשמי, היא לגלות אור מלכותו יתברך, שאת זה עושים על ידי הדיבור, כי על ידי דיבורי פיו של האדם מגלים ומפרסמים בעולם את אמתת מציאותו

אם על ידי תפילה והתבודדות שהאדם ירגיל את עצמו לפרש את שיחתו בשפת האם שלו לפניו יתברך, ויספר לו יתברך את כל מה שעובר עליו וכל מה שצריך וכו' וכו', ורק באופן הזה יוכל לצאת מן השאול תחתיות ומתחתיו, מכל המינוף שאליו נפל וכו', ולכן כל אחד ואחד צריך להתחזק בעצמו מאד מאד וידע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, והשכינה שורה עמו אפילו בתוך המומאה שלו ואפילו אם נפל להיכן שנפל ולכלך את עצמו מאד מאד אין לו ליפול בדעתו ולהתייאש כלל, אלא ינצל היטב את הדיבור שלו, שהוא השכינה הקדושה הנמצאת עמו בכל מקום, וידבק את עצמו ממקומו דייקא אליו יתברך, ועל ידי זה יוכל להמשיך על עצמו לתוך מקום מושבו להיכן שנפל וירד וכו', את אורו יתברך, ויזכה לצאת מן הבוץ, וזה אשר נאמר (שם) כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד, דהיינו כי על ידי הדיבור שמרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך אפילו מתוך מקומות הממונפים ששרוי בהם עתה, על ידי זה זוכר את הקדוש ברוך הוא, והוא יתברך זוכר אותו וזוכה לצאת מן הבוץ.

הוי"ה אתו

וזה מה שנאמר אצל יוסף הצדיק

(בראשית ל"ט) וירא אדוניו כי הוי"ה אתו, ופירש רש"י שם שמים שגור בפיו, דהיינו כי אפילו פומיפר המצרי המזוהם והממונף וכו', היה יכול להבין ולראות שהוא יתברך שורה אצל יוסף הצדיק, וזאת מאחר שראה ששם שמים שגור בפיו, וכמו שפירשו חכמינו הקדושים (תנחומא וישב) שבכל פעם היה מתפלל אליו יתברך ובכל ענין היה משתף את שמו יתברך עד שאפילו המצרי הממונף הבין שהוי"ה אתו, כי עיקר האדם ניכר על פי דיבורו אם מדבר דיבורים קדושים ומזכיר שם שמים וכו', סימן שמוחו מונח בקדושה, ועל כן פיו מדבר תמיד ממנו יתברך, מה שאין כן אם מדבר ניבול פה ודברים אמורים וכו', סימן שמוחו מלא מחשבות אוון (עיין ספר המידות אות ניבול פה סי' א') כי הדיבור הוא הכלי שעל ידו אפשר להבין היכן מוחו של האדם נמצא ועומד, וכמו שמספרים מהבעש"ט הקדוש זי"ע שפעם אחת נסע עם תלמידיו ועצרו בדרך באיזה פונדק לנוח מעט ובעל הפונדק שהיה יהודי הגיש לפני הבעש"ט הקדוש זי"ע כוס של מים לשתות, ושאלו הבעש"ט הקדוש זי"ע, האם הכוס הזאת טבולה? ענה ואמר אותו יהודי, רבי, כן טבולה, לא טבולה, נותנים לכם מים תשתו! ומיד נשתנו פניו של הבעש"ט הקדוש זי"ע ויצא מהר מן המקום, ואמר

לתלמידיו שהיהודי הנ"ל אינו נזהר במהרת המשפחה כלל, וכשתלמידיו שאלו אותו מהיכן ידע זאת, והאם בגלל שהלה פלט מפיו דיבור כזה האם מזה כבר אפשר להבין את כל מהותו וכו', ענה ואמר להם הבעש"ט הקדוש זי"ע האדם אינו מדבר סתם, ועל ידי דיבורי פיו של האדם אפשר להכיר היטב את מהותו, והצדיקים הגדולים מכירים את כל מי שבא אליהם לפי דיבוריהם, כי על פי מה שמדברים יכולים מיד להכיר את פנימיותם היכן היא עומדת, ועל כן כשהאדם מרגיל את עצמו לדבר רק ממנו יתברך ורק אליו יתברך, על ידי זה זוכה לטהר את מוחו, כי זה תלוי בזה הדיבור והמח, היכן שהמח נמצא הדיבור נמצא והיכן שהדיבור נמצא המח נמצא, אשרי ואשרי הזוכה להיות עקשן גדול על דבר זה ומדבר הרבה אליו יתברך ומוסר את נפשו להתבודד לפניו יתברך בכל יום ויום, ומגלה ומפרסם את אמתת מציאותו יתברך לכל באי עולם על ידי דיבורי פיו, אשרי לו ואשרי חלקו, ובאמת מותר האדם מן הבהמה הוא רק הדיבור, כי אחרת אין ביניהם שום הבדל כלל, גם בהמה חיה ואוכלת ומולידה ילדים וכו', ועיקר ההבדל בין האדם לבינה הוא הדיבור שהבהמה והחיה אינה יכולה לדבר, מה שאין כן האדם יכול

לדבר, ועיקר הדיבור שנקרא דיבור הוא רק דיבורי קדושה, דיבורי תורה ותפילה, דיבורי התחזקות והתעוררות, דיבורים המביאים את האדם לחזור ולהתקרב אליו יתברך, ועל כן עיקר האדם נקרא דייקא זה שמכיר את הקדוש ברוך הוא שאז זוכה לנצל את דיבורי פיו כראוי כי מדבר דיבורי קדושה, מה שאין כן מי שאינו זוכה להכירו יתברך עדיין אינו נקרא אדם, והוא חיה בדמות אדם (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז') כי מאחר שאינו זוכה להכירו יתברך ואין לו יראת שמים וכו', הוא מתנהג ממש כמו חיה, וכמו שרואים בחוש שמי שאין לו יראת שמים יכול לעקור את עיניו של השני ולהתגרות בו ולחלוק עליו על לא עוול בכפו, והמחלוקת והשנאה והקנאה הורגת ומכלה אותו לגמרי, והכל מחמת שאין לו יראת שמים, ואינו זוכה להכירו יתברך, מה שאין כן הזוכה להכירו יתברך, וזוכה שתהיה יראתו יתברך על פניו, על ידי זה מרגיל את עצמו להתחשב בזולתו ועל פן הוא כגדר אדם, ועל כן ישראל קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם כנ"ל, כי מותר האדם מן הבהמה הוא רק הדיבור, ורק כשזוכים לנצל את דיבורי פיו לתורה ותפילה ולדיבורי קדושה אחרים, זוכים להקראות אדם, אשרי ואשרי הזוכה להמשיך על

עצמו את שכנית עוזו יתברך על ידי דיבורי פיו.

נאלמתי דומיה

ואומר רביז"ל וזהו בחינת גלות השכינה שהדיבור שהוא בחינת השכינה בגלות ונתאלם, כמו שכתוב (תהילים ל"ט) נאלמתי דומיה וזהו (תהילים נ"ח) האמנם אלם צדק תדברון, היינו כי צדק זה מלכותא קדישא כנודע (פתח אליהו) ומלכות הוא הדיבור כנ"ל כשהוא בגלות הוא אלם, ולכן במה שפגם יתקן, היינו וידוי דברים כמו שכתוב (הושע י"ד) קחו עמכם דברים, שיתוודה תמיד בכל לבו נוכח פני אדני, אזי ושובו אל ה', שישובו כל הדברים שפגם אל שרשו, נמצא שעיקר תיקון הגלות הוא על ידי הדיבור, כי מאחר שגלות השכינה היא בחינת נאלמתי דומיה, שהאדם אינו מדבר אליו יתברך, עיקר התיקון לכך הוא על ידי שירגיל את עצמו לפרש את שיחתו לפניו יתברך, וידבר דיבורי תורה ותפילה, ומכל זה צריך האדם להתחזק מאד מאד ולהבין היטב שעיקר הגלות שעוברת עליו אינה רק בגלל שנפל להיכן שנפל, והוא נמצא בבועז וכו', אלא מאחר שאינו מנסה לצאת משם, מאחר שאינו זוכה לדבר אליו יתברך, כי עיקר הגלות היא כשהדיבור נמצא בדומיה, ונתאלם, שאז האדם

שקוע בתוך הבועז ואינו יכול לצאת משם, מה שאין כן כשזוכה לדבר דיבורים קדושים אליו יתברך, על ידי זה מוציא את השכינה מגלותה, וגם הוא יזכה לצאת מן הבועז, וזה מה שכתוב בפסוק הנ"ל (תהילים ל"ט) נאלמתי דומיה החשתי ממוט וכאבי נעכר, היינו כי מאחר שפיו נאלם בדומיה והוא מחשה מדיבורי טוב, על ידי זה כואב לו מאד מאד, כי מאחר שאינו זוכה לדבר אליו יתברך, אינו זוכה להרגיש אותו יתברך ועל ידי זה עובר עליו מה שעובר והוא נמצא בגלות, וזה חומר האימור לדבר דברים אסורים דיבורים לשון הרע ורכילות וליצינות וכו', כי גורם על ידם לסלק את השכינה ומורידה בגלות, כי מאחר שמשתמש עם דיבורי פיו לשמותים והבלים ואינו מרגיש את הקדוש ברוך הוא, שעל ידי זה כואב לו מאד ועובר עליו מה שעובר, מה שאין כן כשמרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, אפילו שנמצא בתוך הגלות ועובר עליו מה שעובר, על ידי זה זוכה לזכך את מוחו ולהוציא את השכינה מן הגלות ולעלות ולהתעלות אשרי לו ואשרי חלקו, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לנצל היטב את דיבורי פיו, הן שירגיל את עצמו לדבר עמו יתברך הרבה ויתוודה לפניו בוודוי דברים, והן שיגלה ויפרסם בעולם את אמתת מציאותו יתברך על ידי דיבורי פיו, והן שיקרב בני אדם

אל הצדיקים הקדושים אשרי הזוכה לזה, ובאמת עיקר התיקון הוא באותו דבר שקלקל, דהיינו כי עיקר הקלקול היה בדיבורי פיו שעד עתה לא זכה לקדשם ולטהרם ועבר עליו מה שעבר וכו', ועל כן עיקר התיקון הוא וידוי דברים לפניו יתברך שהוא בחינת (הושע י"ד) קחו עמכם דברים ושובו על ה', כי עיקר השיבה להשם יתברך, ועיקר התיקון, הוא רק על ידי שירגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, אשרי ואשרי הזוכה לזה כי עיקר שלימותו של האדם תלויה רק בדיבור וכל עוד אינו זוכה לקדש ולטהר את דיבורי פיו, חסר לו הרבה מאד מן השלימות.

לשם יחוד

ואומר רביז"ל וזהו בחינת יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, כי מייחד הדיבור שהוא בחינת השכינה כנ"ל אל ה' וזהו גם כן שאמר הכתוב (ישעיה מ') ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר, היינו כשמייחד הדיבור עם ה' שהוא יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה כנ"ל, אזי ונגלה כבוד ה', כבוד זו שכינה כנודע, היינו שנתגלה ונתגדל הארת השכינה שהוא בחינת מלכות, דהיינו כי עיקר התכלית היא לייחד קודשא בריך הוא ושכינתיה וזה עיקר עבודתו של האדם בזה

העולם, לחבר ולייחד את שתי העולמות, העולם הזה והעולם הבא, שהוא בחינת יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ועיקר היחוד והחיבור ביניהם הוא על ידי הדיבור, כי כשאדם מרגיל את עצמו לדבר אליו יתברך על ידי זה מגלה אלקותו יתברך בזה העולם, ונעשה יחוד בין קודשא בריך הוא שהוא העולם העליון, ובין שכינתיה שהיא עולם התחתון, ועל כן כל אחד ואחד צריך לעבוד על עצמו לקדש ולטהר את דיבורי פיו, כי מאחר שחטא ופגם על ידי זה מדבר שמוטים והבלים מאחר שמוחו אינו מונח ברוחניות חיות אלקותו יתברך, מה שאין כן כשזוכה לקדש ולטהר את דיבורי פיו, על ידי זה מתקן כל זאת וגורם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה שזה עיקר התכלית של עבודת האדם בזה העולם שזה מה שאנו אומרים לפני כל מצוה וכו', לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, כי עיקר התכלית של עבודת האדם בזה העולם היא להעלות את פרצוף המלכות שהיא השכינה ולהחזירה אל שרשה שהוא קודשא בריך הוא, וזה נעשה על ידי הדיבור, כי על ידי שמרגיל את עצמו לדבר לפניו יתברך ומגלה אלקותו יתברך, זוכה לחבר את ב' העולמות העולם הזה והעולם הבא כנ"ל, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי לו בזה ובכא.

הטומאה בוערת בו, והוא אינו נופל לשאול תחתיות וכו', אלא רוצה להתחזק ולהתקרב אליו יתברך, הוא מתקרב בדרך של אש הקדושה, דהיינו ללא צמצום וגבול כלל, כי בוער אליו יתברך מאד מאד עד שיכול להשרף ממש מריבוי האור, וגם דרך זו אינה טובה כי העיקר הוא ללכת באופן של צמצום וגבול לדעת היכן לבעור ומה לעשות וכו', וכל זה הוא כשהשכינה בגלות, ועל כן היא צווחת סמכוני באשיות, מה שאין כן כשהאדם זוכה להרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך על ידי זה זוכה לצמצום הנכון והאמיתי ומעלה את פרצוף המלכות ועל ידי זה זוכה לאור גדול מאד, אשרי ואשרי הזוכה לזה, כי העיקר הוא לחקוק בעצמו שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ואפילו שנדמה לאדם שיכול להנצל על ידי פלוני ואלמוני, כל זה אינו אלא שמות והבל כי בלי הקדוש ברוך הוא מר לאדם מאד מאד, ובכל פעם מתאכזב מחדש וכו', מה שאין כן כשמרגיל את עצמו לדבר אליו יתברך, אזי זוכה להרגיש אור חדש בחייו, וחיוו נהפכים להיות חיים אחרים לגמרי, כי זוכה להרגיש מכל דבר את אמתת מציאותו יתברך, וזוכה לצאת סוף סוף מכל הגלות והצרות שעוברים עליו, אשרי לו ואשרי חלקו.

סמכוני באשיות

ואמר רביז"ל כי עכשיו נקמן כוחה ונחלש כוחה כמו שכתוב בזוהר הקדוש (כתיקון ו' מהי"א תיקונים אחרונים) שהשכינה צווחת סמכוני באשיות וכו', כי חולת אהבה אני, היינו אהבת ישראל, שאני שוכן אתם אפילו בתוך טומאותם, וזהו גלות השכינה, אבל כמו שאמרנו שעל ידי שיתקן פרצוף המלכות וייחד הדיבור שהוא בחינת מלכות ובחינת שכינה עם ה' יתגלה ויתגדל אורה של פרצוף המלכות וזהו באור פני מלך חיים (משלי ט"ז) היינו שעל ידי שיתן הארה בפרצוף מלכות, יכול להיות כי שואב חיים ממידת מלכות שהוא שרשו, היינו כי עיקר מה שעובר על האדם שנופל להיכן שנופל וכו', הוא על ידי שרחוק ממנו יתברך, ואינו זוכה לדבר אליו יתברך, ועל כן השכינה כשהיא בגלות צווחת סמכוני באשיות, היינו בשתי מיני אשיות, מצד אחד האש המושכת כל אדם בחזרה אל שרשו, אליו יתברך, ומן הצד השני אש התאוות הבערת באדם ומבלבלת אותו מאד מאד, וכשהשכינה בגלות על ידי זה האדם מתבלבל לגמרי, ואינו יודע את הדרך הנכונה והאמיתית להתקרב אליו יתברך, כי אפילו שאין אש

קרוב הי

והנה כשאדם מרגיל את עצמו להשתמש בעצות הנוראות והנפלאות שגילה לנו רביז"ל שהם תפילה והתבודדות, על ידי זה חייו משתנים לגמרי, כי זוכה לנצח את אש הטומאה לגמרי, וזוכה לישועות ולכל טוב, כי זה עיקר עליית המלכות שמקשרים את הטוב והאלקות שבכל יהודי אליו יתברך, ומי שחזק בכך מאד, ויודע שאין דבר העומד בפני הרצון, ומחזק את עצמו להתפלל לפניו יתברך, על ידי זה יזכה להמשיך על עצמו ישועות גדולות וחסדים גדולים, ויוכל להוציא מן הכח אל הפועל דברים רבים שבדרך הטבע אין נראה שאפשר לעשותם, עד שבני אדם יבואו אליו ויתפלאו וישאלו כיצד? היתכן? הרי אין לו פרוטה בכיסו ואיך זוכה להוציא מכח אל הפועל דברים נפלאים כאלה, מאיפה יש לו האמצעים לכך? אך מי שדבוק באמת בו יתברך וחזק בתפילה והתבודדות וכו', עונה לכולם, יש לי קרוב גדול שהוא עוזר לי להוציא מן הכח אל הפועל את הדברים הללו, והקרוב הזה הוא השם יתברך בעצמו, וכמו שכתוב (תהלים קמ"ה) קרוב הוי"ה לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, כי מי שמרגיל את עצמו להתבודד לפניו יתברך על

ידי זה עוזר לו הקדוש ברוך הוא והוא יכול להוציא מן הכח אל הפועל דברים נפלאים מאד מאד, וכשישאלו אנשים וכי איך אפשר להגיע אל הקרוב הזה, איך זוכים לכל זאת? יאמר להם יש לי ארבעה חברים העוזרים לי להתקרב אליו יתברך, שהוא הקרוב הגדול שעוזר לכל, והד' חברים הללו הם, הדוקטור פרייליך (שהוא ענין השמחה) שעיקר ההתקרבות אליו יתברך תלויה רק בענין זה שירגיל את עצמו לשמוח מאד בכל יום בשמחת יהדותו ויחזק את עצמו בנקודות הטובות שזוכה לחטוף, ואין עוד דבר המקרב אל האדם אליו יתברך כמו מידת השמחה, וכן מר וואסרמאן (שהוא ענין המקוה) כי כשהאדם זוכה להכניס את עצמו בתוך מימי המקוה על ידי זה נפרדות ממנו כל הקליפות כי בתוך מימי המקוה זוכה לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ויודע שהנותן לו חיות הוא רק הקדוש ברוך הוא, ועל ידי זה זוכה להתקרב אליו יתברך, וכן הקבלן והבנאי שנקרא מר לערנער (שהוא ענין לימוד התורה) כי העיקר הוא להרגיל את עצמו בלימוד התורה הקדושה ועל ידי זה בונה בנינים גדולים של הקדושה ומקשר את עצמו אליו יתברך, כי על ידי התורה הקדושה זוכה להכירו יתברך וזוכה להבין כיצד העולם אינו הפקר ומלא כל

רוח הקודש

ואומר רביז"ל וזהו בחינת רוח הקדוש, כי מה שאדם חי, אינו כי אם מחמת שנושם נשימות, ומה היא נשימה שמוציא ומכניס הרוח, וזהו בחינת (יחוקאל א') והחיות רצוא ושוב, ולכן כשאדם דבוק למלכותא קדישא ומדבר תורה או תפילה, מוציא ומכניס רוח הקדושה, וזהו (שם ל"ו) ורוח חדשה אתן בקרבכם, היינו קרב שלכם, כשהוא נושם נשימה של קדושה, אזי ורוח חדשה אתן, היינו רוח הקודש, נמצא שהאדם הזוכה לדבק את עצמו יתברך בתורה ותפילה על ידי זה זוכה לבחינת רוח הקודש, כי נושם אויר קדוש אויר של דיבורי תורה ותפילה, ובאמת אויר נקרא אור י' (וזהו פנחס) דהיינו אור החכמה, ועל כן האדם נושם כפי מה שמדבר, ואם זוכה לדבר דיבורי תורה ותפילה, דיבורי קדושה, על ידי זה זוכה לנשום אויר קדוש וזוכה לרוח הקודש, ולכל זה יזכה על ידי הד' ידידים הנ"ל כי על ידי שיהיה חזק בשמחה במקוה בתורה ובתפילה יזכה לרוח הקודש ממש, ועל כן צריך להקפיד מאד להיות שמח וללכת למקוה בכל יום שעל ידי זה מסיר מעל עצמו את כל הקליפות, כי המים והרוח אינם הולכים יחד, וכמו שרואים בחוש שכאשר יכניסו

הארץ כבודו אשרי לו, והחבר הרביעי הוא העורך דין מר פעלדמאן (שהוא ענין ההתבודדות) כי מי שזוכה להרגיל את עצמו להתבודד לפניו יתברך ובכל יום בא לפניו יתברך מחדש בתפילה והתבודדות ומבקש ממנו מה שצריך וכו', על ידי זה זוכה להגן על עצמו מאד מאד ומי שיש לו את הד' חברים הללו, זוכה להתקרב אל הקרוב הנ"ל, ועל ידי זה הקדוש ברוך הוא עוזר לו בכל מה שצריך, והנה אף על פי שהדברים הללו נאמרו כמליצה של קרוב וד' חברים וכו', אך האמת היא כך כי הזוכה להגיע אליו יתברך על ידי הד' דברים הנ"ל, שמחה, מקוה, תורה ותפילה, על ידי זה זוכה להוציא מן הכח אל הפועל דברים נפלאים ממש, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה להשליך יתנו רק על הקדוש ברוך הוא, וזוכה לדעת שאף אחד בעולם אינו יכול לעזור לו כי אם הקדוש ברוך הוא בעצמו, ואינו סומך על בני אדם כלל, כי מי שחושב שיש בן אדם שיכול לעזור לו, רחמנות גדולה מאד עליו, ובסופו של דבר יתאכזב מאד מאד, כי בן אדם אינו יכול לעזור לו כלל, אשרי ואשרי הזוכה להכניס בעצמו לימודים אלה וזוכה לבטל את עצמו לגמרי לפניו יתברך, שעל ידי זה ימשיך על עצמו אור גדול מאד ויזכה לכל טוב אמיתי ונצחי.

כלי מלא אויר אל תוך המים לא יוכל להשאר שם אלא יצוף ויברח למעלה, כי הרוח אינה מובלת את המים ועל כן היא עולה, וכשאדם נכנס למקוה מתפרדות ממנו אלפי אלפים ורוב רבבות קליפות, ומסופר שפעם באו חבורת מכשפים גויים וראו שיהודים נכנסים אל איזה בנין וכל הרוחות הרעות והקליפות שהיו עליהם לפני כן נעלמו כשיצאו משם, וכששאלו מה יש בתוך הבנין הזה, ענו להם שזהו מקוה! וכן מספרים מהרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא ז"ע שאמר שלפני שאברך הולך למקוה, הוא יכול להכיר את מעשיו וכו', אך אחר שהולך למקוה הוא נעשה אדם אחר ואי אפשר להכירו כלל, כל כך גדולה היא הזכות של מי שהולך למקוה, ועל כן אשרי המרגיל את עצמו ללכת למקוה בכל פעם שעל ידי זה יזכה שרוח הטומאה תברח ממנו לגמרי, ויהיה חזק מאד בתפילה והתבודדות לפניו יתברך וכן בלימוד התורה הקדושה ועל ידי זה יזכה להמשיך על עצמו רוח הקודש.

רוח אלקים

ואומר רביז"ל וזה (בראשית א') ורוח אלקים מרחפת על פני המים, היינו כשלומד תורה, כי מים זו

תורה (בבא קמא י"ו) כידוע, איז ורוח אלקים, שהוא רוח הקודש, מרחפת, וחופף עליו ושואב רוח חיים, כי בלא תורה אי אפשר לחיות, כמו שכתוב (תיקוני זוהר תיקון י"ג) אלמלא כנפי ריאה דנשפי על לבא הוי לבא אוקד כל גופא, וריאה דא מיא (זוהר פנחס ר"ח:) ומיא דא תורה, כי כשהאיש הישראלי בוער בלבו להשם יתברך היה באפשרי להיות אוקיד כל גופא, אבל כשיתלבש באותיות התורה או תפילה מננת ומצלת עליו, וכן חס ושלום להיפך, כשבוער אל תאוות עולם הזה הוה אוקיד גם כן כל גופא אבל כשאחר כך לומד תורה או עושה מצוה היא מננת ומצלת עליו ויכול לחיות כי שואב רוח חיים שהוא רוח הקודש ממידת המלכות שהוא שרשו, ולכן רשעים בחייהם קרויים מתים (ברכות י"ח:) כי מחמת שנפסק מחבל דקדושה מאין יהיה לו חיות ושואב רוח של שטות כי דבוק אל מלך זקן וכסיל (קהלת ד') וזהו שאמרו חכמינו הקדושים (מוטה נ') אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, אבל להיפך נכנס בו רוח הקודש, וזה מעלת לימוד התורה הקדושה שעל ידה זוכה האדם לכל הנ"ל, כי התורה מצמצמת את האדם ומורה לו את הדרך האמיתית להתקרב אליו יתברך, כי כשזוכה להתמיד בתורה הקדושה על ידי זה הולך

בדרך הנכונה ואינו נופל, כי לכו של האדם בוער תמיד והיה יכול לשרוף את האדם לגמרי, אך על ידי האויר הנכנס לריאה מתקרר ונרנע ומצתמצם וכו', והריאה היא התורה הקדושה כי יש בה חמש אוונות, כנגד החמשת חומשי תורה, והם מקררים ומצמצמים את הלב הבווער הן לתאוות העולם הזה והן אל הקדוש ברוך הוא, ומראים לו את הדרך הנכונה להתקרב אליו יתברך, ועל כן מי שרוצה באמת להתקרב אליו יתברך צריך להרגיל את עצמו בלימוד התורה הקדושה, ועל ידי זה מסלק מעצמו את הרוח שמות שנדבקה בו על ידי חטאיו ועוונותיו הרבים וממשיך על עצמו רוח חיים שהוא בחינת רוח הקודש אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי הזוכה לחזק את עצמו בשמחה גדולה, והולך בכל יום למקוה ועוסק בתורה ובתפילה שעל ידי זה יזכה להתקרב אליו יתברך בשלימות.

ענין למלכו

ואומר רביז"ל וזהו ויתקן עון למלכו היינו כשיתן עון והארה למידת המלכות אזי וירם קרן משיחו כי כל אחד יתקן בחינות משיחו שלו וילך ממדריגה למדריגה מעט מעט עד שיתקן הארת פרוץ מלכות בשלימות וזהו

בחינות משיח כנ"ל, כי על ידי שזוכה לתקן את המלכות, על ידי זה זוכה לתקן את בחינת המשיח שלו, שהיא בחינת יחידה דיחידה, דהיינו כי בכל מדריגה יש בחינת משיח, כי בנפש רוח גשמה חיה יחידה, שהם חלקי הנשמה, כל אחד מהם בפרטיות מתחלק לאלפי אלפים ורוב רבבות מדריגות, ובחינת משיח הוא בחינת יחידה שבכל מדריגה, ועל ידי שהאדם זוכה להעלות את המלכות ולתקנה על ידי זה מתקן אצלו בחינת יחידה, שהיא בחינת משיח, ומובא בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע על הפסוק (תהילים פ"ט) קרבה אל נפשי גאלה, שאפילו עכשיו בזמן הנלות יכול כל אחד ואחד לזכות לגאולה הפרטיית שלו, בבחינת קרבה את נפשי גאלה, ולזה יזכה על ידי שיכנים בעצמו את אמתת מציאותו יתברך ויזכה לתקן את המלכות כנ"ל, שלזה זוכים על ידי הדי' דברים הנ"ל ובפרט על ידי תפילה והתבודדות, נמצא שבפסוק הזה ויתן עון למלכו וירם קרן משיחו נמצאים כל הבחינות שגילה לנו רביז"ל היינו בחינת משיח, ורוח הקודש ויחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה כנ"ל וכן בחינת תחיית המתים, כי הרשעים בחייהם קרויים מתים כנ"ל ועל ידי זה שזוכה להכירו יתברך על ידי זה זוכה להמשיך על עצמו רוח חיים שהוא בחינת תחיית המתים.

מזרחא"ש קסא

ליקומי מוהר"ן ח"א סי' ע"ח

דרשות

יזכה להתקרב אל הקרוב, קרוב
הו"ה לכל קוראיו לכל אשר
יקראוהו באמת, יקראוהו דייקא,
על ידי תפילה והתבודדות, אשרי
לו ואשרי חלקו, אשרי לו בזה
ואשרי לו בבא.

אשרי ואשרי הזוכה לחקוק בעצמו
דברים אלה, וזוכה להבין שאין
שום מציאות בלעדו יתברך כלל
ורק הוא יתברך יכול לעזור לו,
ויקיים את כל העצות הקדושות
שגילה לנו רביז"ל שעל ידי זה

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ט

כשזוכים לבא ולהתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע זוהי זכות גדולה מאד מאד והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ט שבה מפרש רביז"ל את הפסוק (תהלים ל"ז) בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה.

עיכוב משיחא

ואומר רביז"ל הנה הכלל שצריך כל אדם לראות שמצידו לא יהיה עיכוב משיחא, דהיינו לעשות תשובה שלימה ולתקן מעשיו, ואז כשזוכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך מצידו אין שום עיכוב לביאת משיח צדקינו, ועיקר העיכוב הוא רחמנא ליצלן כשנפלים בעבירות ומתלכלכים וכו', וכבר אמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ז) והנה מה שעבר אין, כי כבר נשרף בית מקדשינו, אך כעת שהשם יתברך מצפה לשוב אלינו ולחזור ולבנות בית מקדשינו ראוי לנו שלא לעכב חס ושלום בנין בית המקדש רק להשתדל בבנינו, על כן מאד צריך ליזהר לקום בחצות להיות מתאבל על חורבן בית המקדש כי אולי בגלגלול הראשון הוא היה הגורם שיחרב הבית המקדש ואפילו אם

לאו אולי הוא מעכב עתה בנין בית המקדש ונחשב גם כן כאילו גרם להחריבו (עיין ירושלמי יומא פ"א ה"ה) נמצא שכאשר האדם זוכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך על ידי זה הוא אינו מעכב את ביאת משיח צדקינו ואנשי שלומינו מספרים שפעם אחת התבטא מוהר"נ"ת ז"ל ואמר "חלק המשיח שלי כבר נמצא בעולם", דהיינו מאחר שעסק כל כך הרבה בתורה ותפילה ותשובה וכו', על ידי זה הוא אינו מעכב את הגאולה, ולמדריגה זו צריך להגיע כל יהודי באשר הוא שם, שידע שעל כל פנים הוא אינו מעכב את ביאת המשיח, ועיקר גילוי משיח צדקינו יהיה גילוי אמתת מציאותו יתברך בגילוי נורא ונפלא כזה עד שכל אחד ואחד יבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך ולא ירצה שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, וכל אחד ואחד צריך לעבוד על עצמו להגיע לכך שהוא לא יעכב את ביאת המשיח, דהיינו שיחזור בתשובה שלימה ויכניס בעצמו לימודים אלה, אשרי לו ואשרי חלקו.

התגלות משיח

ואומר רביז"ל ובכל צדיק וצדיק

מי שהוא צדיק באמת, יש בו התגלות משיח, כי מאחר שהצדיק עבד על עצמו וזיכך את גופו ועל ידי זה מאירה בו בחינת "יחידה" שהיא בחינת משיח, ואף על פי שאין בו התגלות משיח, יש בו מידה של משיח, כל צדיק וצדיק כפי בחינתו שזיכך את עצמו וזכה להמשיך גילוי אלקות בעולם, כך יש בו התגלות בחינת משיח שהוא בחינת משה כמו שכתוב בזוהר הקדוש (בראשית כ"ה): משיח דא משה, וכן כל צדיק וצדיק נקרא משה כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"א): משה שפיר קאמרת (עין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב') נמצא שכל צדיק וצדיק זוכה לאיזו מידה של משיח כל אחד כפי עבודתו ובחינתו, ואומר רביז"ל כי משה מסר נפשו בעד ישראל, כי ידע שפלותו באמת, וידע חשיבות ונדולות ישראל כמו שכתוב (במדבר י"ב) והאיש משה עניו מאד מכל האדם, ומחמת זה מסר נפשו וחיותו בעדם, לכן מי שהוא צדיק באמת, ויודע שפלותו, ויכיר חשיבות ישראל, יכול למסור את נפשו בעדם, נמצא שעיקר עבודת משיח צדיקנו יהיה למסור את נפשו עבור כלל ישראל, כי עיקר גילוי משיח צדיקנו יהיה שימסור את נפשו עבור כל יהודי באשר הוא שם כדי להחזירו אליו יתברך, על ידי שיגלה גילוי אלקות נפלא בכל העולם כולו עד שאפילו

הירודים והפחותים והנמוכים יתעוררו אף הם לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ועיקר הגילוי הזה הוא כפי השפלות, ועל כן מאחר שמשה היה שפל כל כך, עניו מכל האדם אשר על פני האדמה, על כן הוא יהיה משיח כי יוכל להכניס בכל אחד ואחד את הדעת הזאת שהוא יכול לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך וימסור נפשו עבור כל אחד ואחד לדונו לכף זכות ולגלות לו אמתת מציאותו יתברך, וכן כל צדיק וצדיק כפי עבודתו בזה העולם, וכפי ביטולו ושפלותו שמכיר בכך שהוא אינו כלום, כך יכול למסור את נפשו עבור כלל ישראל ולגלות ולפרסם להם את אמתת מציאותו יתברך, אשרי הזוכה להתקרב אל צדיקים כאלה.

שבת

ואומר רביז"ל ואימתי יכול לראות שפלותו, בשבת, כי בשבת נאמר (שמות ט"ז) ראו כי ה' נתן לכם את השבת, כי שבת היא בחינת ראייה, כי שבת הוא שין בת, ש"ן, תלת גווינין דעינא, ב"ת, בת עין, (כמו שרואים בחוש שעינו של האדם מורכבת מנ' גווינין, וכן הכת עין שהוא הנקודה השחורה הנמצאת במרכזה של העין) נמצא ששבת היא בחינת הראיה ועל כן בשבת יכול לראות שפלותו כי

יאושו לא יריוח מאומה ובסופו של דבר יתעורר מיואש כשהיה, ומוהרנ"ת ז"ל כותב (ליקוטי הלכות הלאה) שמאז עומדו על דעתו הוא שומע אנשים האומרים שהזמנים עכשיו הם זמנים קשים, והזמנים הקודמים היו טובים יותר, ובאמת דבר זה היה לעולם, בכל פעם אנשים חושבים שהזמנים הקודמים היו טובים יותר ועכשיו הזמנים אינם טובים, וכמו שאמר שלמה המלך בחכמתו, (קהלת ז') אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זאת, וכך היא דרכם של בני אדם מאז ומעולם לקונן על מצבם ולומר שהימים הקודמים היו רעים וכו', ובאמת שמות והבל ידברו כי מי שמתבונן על ההיסטוריה של עם ישראל רואה שתמיד עברו על עם ישראל ימים קשים, וכל הצדיקים שבכל הדורות סבלו, ועם ישראל הלך בגלות ממדינה למדינה וכו', ובכל מקום רחמנא ליצלן יש דם יהודי שנשפך, ועל כן אין זה נכון שהימים הקודמים היו טובים יותר, אלא להיפך, כי הקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם בכל פעם יותר ויותר יפה, וכמו שרואים בחוש, כי היום יש לנו את אור החשמל, ויש הסקה וחימום בתוך הבית, ויש שירותים ואמכמיה ומים זורמים וכו', ופעם כל זה לא היה ובחורף היו צריכים לצאת החוצה ולשבור את הקרח

באמצע השבוע האדם עמוק כל כך בעסקיו הגשמיים עד שאין לו זמן אפילו לרנע אחד להתבונן ולחשוב על כך שבעצם הקדוש ברוך הוא מחייה ומהווה את כל העולם כולו, והכל לכל אלקות, והוא מתהלך שבור ומיואש וכו', וכששואלים אותו מדוע אתה כל כך מיואש? מדוע נפלו פניך? הוא מתחיל למנות את ריבוי צרותיו וחובותיו וכו', וכששואלים אותו, והלא אתה יכול לפנות אליו יתברך והוא יעזור לך! הוא עונה, כן, אבל הרי אני כל כך רחוק ממנו יתברך! ובאמת זו עיקר מעותם של בני אדם שחושבים שמאחר שהם רחוקים ממנו יתברך אינם יכולים לפעול אצלו יתברך מאומה, וההיפך הוא הנכון, כי ככל שהאדם מחזיק את עצמו יותר רחוק ויותר שפל כך יכול לפעול אצלו יתברך יותר ויותר, ולהיפך מי שמחזיק את עצמו קרוב אליו יתברך תפילתו אינה נשמעת, וזה מודם של הצדיקים האמיתיים שמחזיקים את עצמו בשפלות גדולה ויודעים שהם רחוקים ממנו יתברך, ועל ידי זה פועלים אצלו יתברך כל מה שרוצים, ועל כל פנים העיקר הוא לבטל את עצמו אליו יתברך ולבא לפניו יתברך בתפילה ותחנונים ולא ליפול ביאוש חס ושלום כי היאוש אינו עוזר לאדם מאומה, ואם ישכב במיטה וישן מרוב

הזה שידע שאף אחד אינו יכול לעזור לו רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, ורחמנות גדולה על אלה החושבים שמישהו יכול לעזור להם כי באופן הזה הם אינם חיים בשביל עצמם אלא בשביל אחרים, בכל פעם חושבים מה אחרים יעשו... ומה אחרים יאמרו... מה שאין כן מי שזוכה לחקוק בעצמו אמתת מציאותו יתברך ויודע שהכל תלוי רק בו יתברך, הוא זוכה לחיות חיים טובים באמת מאחר שמכיר שישועתו תלויה רק בו יתברך, ולזה זוכים הצדיקים האמיתיים המשליכים את כל יהבם עליו יתברך ויודעים שרק הוא יתברך יכול לעזור להם, והם עוסקים בגילוי אמתת מציאותו יתברך בכל העולם כולו באופן שכל אחד ואחד יוכל לחקוק בדעתו זאת, ולזה זוכים כפי שפלותם, כי עיקר ההשגה באמתת מציאותו יתברך שידע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, תלויה רק כפי השפלות של האדם.

שפלות אמיתית

והנה כיצד ידע האדם שהוא אוהו בשפלות באמת, כשרואה איך עוזר להשני ומוסר את נפשו עבורו, כי מי שאוהו באמת בשפלות הוא מוסר את נפשו עבור זולתו, ומי שאוהו באמת בשלימות

כדי שיהיו קצת מים וכו', והיום ברוך השם יש לנו מכל טוב בשפע גדול, ואם כן כל הטענות שיש לבני אדם הם רק עצת היצר הרע כיצד לבטל את האדם מעבודת השם יתברך, בכל פעם הוא חושב מה היה לפני כן, ומה יהיה אחרי כן, ובאמת עיקר עבודת האדם היא מעכשיו, לא להסתכל על מה שהיה ובוודאי שלא יחשוב על מה שיהיה כי אין זה עסקינו כלל, רק יחשוב מה אפשר לעשות עכשיו וכיצד אפשר להתקרב אליו יתברך, ואנשי שלומינו מספרים שבזמנו של מוהרנ"ת ז"ל היו כאלה חסידים שהיו רוצים ליישן את היצר הרע ומנהגם היה שהיו שותים יי"ש והיו הולכים לישון, וכשהתעוררו שאלו האם משיח כבר הגיע? וכשענו להם שמשיח עדיין לא הגיע לקחו עוד לגימה של משקה והלכו לישון עוד, וכשבאו וסיפרו זאת למוהרנ"ת ז"ל ענה ואמר שדבר זה אינו עצה כלל, רק להיפך, צריכים לומר תהילים כדי שמשיח צדקינו יבוא, וכשמתעוררים ושומעים שעדיין משיח לא בא, צריכים להתעורר מאד מאד ולומר עוד תהילים וכו', כי העיקר הוא לבטל את דעתו לגביו יתברך ולהשליך יהבו רק על השם יתברך ולא לחשוב שיש מישהו שיכול לעזור לאדם, רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, וצריכים להרגיל את עצמו לחיות באופן

והתבודדות אליו יתברך, ומספרים מהרה"ק ר' אברהם המלאך זי"ע בנו של המגיד ממעזריטש זי"ע שפעם אחת קרא לו חמיו שהיה רב בעיר קרעמיניץ וביקשו שיאמר שם דרשה, ומעשה שהיה כך היה שחמיו של הרה"ק הנ"ל היה בעצמו צדיק גדול אך אנשי המקום שהיו לומדים ומתנגדים היו יורדים לחייו עד שכבר לא ידע מה לעשות מרוב שהציקו לו, והחליט לקרוא לחתנו אולי הוא ידע כיצד להתנהג עמם, וכך היה שפירסמו בכל העיירה שבשבת אחר הצהריים יאמר חתנו של הרב דרשה וכו', וכל הלמדנים הגיעו בזמן לבית המדרש וישבו וחיכו לבואו של הרה"ק הנ"ל, וכשהגיע לבית המדרש במקום ללכת לכותל המזרח ולהתחיל לומר את הדרשה, הלך אל החלון והחל להסתכל החוצה, וכך עמד והסתכל כשכל האנשים מתפללים ואינם יודעים מה זה ועל מה זה, וכי מה הוא רואה שם בחוץ, וכשעבר זמן רב ועדיין לא זו מן החלון, ניגשו אליו כמה מהלמדנים ושאלו אותו מדוע הוא עומד בחלון כל הזמן וכי מה יש לראות שם, ענה ואמר להם הרה"ק ר' אברהם זי"ע, בואו ותסתכלו, ונתאספו שם כל אנשי הבית המדרש והראה להם באצבעו על החר שהיה ממול ואמר, "אני מסתכל ומתבונן, כיצד חתיכת אדמה יכולה להגביה את

יודע שרק הוא יתברך יכול לעזור לו ועל כן הוא פונה רק אליו יתברך ואינו סומך על אחרים כלל ומרגיל את עצמו רק לדבר עמו יתברך, אשר זוהי העבודה הקשה ביותר שיש, וכמו שרואים בחוש שהאדם מסוגל לעשות את כל העבודות שבעולם, יהיה מה שיהיה, אך לעמוד ולדבר עמו יתברך אפילו רק כמה דקות, דבר זה קשה לו מאד מאד, ועל כן החכמה הגדולה ביותר היא להשליך את שכלו ולדעת שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ולבטל את דעתו לגמרי אליו יתברך עד שיפתח פיו ויתחיל לדבר עמו יתברך ויספר לו את כל מה שעובר עליו ואת כל מה שצריך, ואדם הזוכה לעסוק בתפילה והתבודדות הוא האדם החכם ביותר שבעולם, מאחר שאינו תלוי באף אחד ואף אחד אינו הבעל הבית שלו, כי יודע שהוא תלוי ומקושר רק בו יתברך, ועל ידי ידיעה זו זוכה לחיות חיים טובים נעימים וארוכים אשרי לו ואשרי חלקו, ואדם כזה העוסק תמיד בתפילה אליו יתברך בוודאי אינו נופל בגיאות, כי מה שייך ליפול בגיאות מאחר שיודע היטב את מצבו ומקומו ויודע שהוא תלוי רק בו יתברך, ועל כן העיקר הוא להכניס בו ענוה ושפלות ולשבור את הגאווה שלו ולכך יזכה רק על ידי שירגיל את עצמו בתפילה

עצמה כל כך, ורמו להם בכך שלא יחזיקו את עצמם כל כך גדולים כי בסך הכל אדם יסודו מעפר וסופו לעפר וכו', ומאז החליטו הלמדנים להפסיק להציק לרב העיר, ועל כל פנים, העיקר הוא השפלות של האדם, שיכיר בשפלותו ומדריגתו וידע מי הוא ומה הם מעשיו, ועל ידי זה יוכל להמשיך על עצמו את רוחו של משיח, מה שאין כן מי שמחזיק את עצמו למשהו והוא בעל גאווה גדולה אינו יכול לזכות להכנים בעצמו שום בחינת של משיח, כי בחינת משיח תלויה רק בשפלות כנ"ל ולזה זוכים בשבת דייקא כי במשך כל השבוע האדם עסוק כל כך ואין לו זמן, אך בשבת יש לו זמן לראות את גילוי אמתת מציאותו יתברך.

שבו איש תחתיו

ואומר רבינו"ל וזהו שבו איש תחתיו הנאמר בשבת (שם) היינו תחת מדריגתו, שפל ממה שהוא, ועל כל פנים אל יצא איש ממקומו, היינו למעלה ממדריגתו, כגון עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס (מוטה כ"ב) ואימתי יכול לראות שפלותו, בשבת כשעושה תשובה שלימה שהיא שבת כמו שכתוב (דברים ל') ושבת עד ה' אלקיך אתוון דדין כאתוון דדין, ועל כן עיקר גילוי המשיח יהיה

ענוה ושפלות שיכנים גילוי אלקות גדול כל כך בעולם עד שכולם יהיו בטלים ומבוטלים אליו יתברך ועל ידי זה יזכו לחזור בתשובה ובאמת כשזוכים לגלות אמתת מציאותו יתברך מכניסים את מידת השפלות בעולם, ואפילו כשצריכים לדבר עם גוי, כדאי גם אז לדבר ממנו יתברך, ולומר לו ה' יברך אותך וכו', ועוד דיבורי אמונה והשנחה פרויית ואז יתבטל לגביו לגמרי, וזה אפילו אצל גוי אשר בהם נאמר, אשר בשר חמורים בשרם וכו', ומכל שכן אצל יהודי כשמגלים לו אמתת מציאותו יתברך בוודאי שיתעורר מאד מאד אליו יתברך, ועל כן עיקר התשובה היא בשבת שאז זוכה לראות שפלותו כי זה תלוי בזה, ככל שרואים יותר את אמתת מציאותו יתברך שהוא בחינת שבת, בחינת ראייה כנ"ל, כן זוכים לחזור בתשובה שלימה וזוכים להיות שמחים תמיד ועל כן ש"ב'ת' ראשי תיבות ש"מח ב'חלקו ת'מיד כי מי שזוכה לחקוק בעצמו אמתת מציאותו יתברך זוכה לשמחה אמיתית ואינו מקנא באף אחד ואינו רוצה להיות כמו השני רק שמח בחלקו תמיד אשרי לו ואשרי חלקו.

שתי תשובות

ואומר רבינו"ל כי יש שני

באה אליו פעם וסיפרה לו שיש לה צרות מהמשרתת שלה ענה ואמר לה רביז"ל ומדוע לא בקשת על כך מתחת לחופה! ואנשי שלומינו הבינו מכך את גודל המעלה של התפילה תחת החופה, ועד כמה האדם צריך לבקש ממנו יתברך על כל פרט ופרט וידע שאין אף אחד בעולם שיכול לעזור לו רק הוא יתברך, ומספרים מהרה"ק רבי נחום מטשננוביל זי"ע בעל המאור עינים, שתלמידיו שמעו אותו פעם אחת אחר תפילת שמונה עשרה שהוא בוכה אליו יתברך ומבקש בזה הלשון "רבונו של עולם תעזור שהיא תחזור הביתה כי הרבנית צריכה אותה...", וכך חזר פעמים רבות על הבקשה הנ"ל והתלמידים לא הבינו למי כוונתו, מי צריך לחזור לביתו, ואחרי התפילה כששאלו אותו מה היתה כוונתו בתפילה זו, ענה ואמר שהמשרתת ברחת מן הבית והרבנית יש לה צער והיא צריכה אותה כדי שתעזור לה וכו', ושאלו התלמידים ומדוע לא אמר לנו הרבי שהמשרתת ברחת היינו מחזירים אותה חזרה או היינו דואגים להביא משרתת אחרת, ענה ואמר הרה"ק הנ"ל וכי ממי אבקש אם לא ממנו יתברך, הלא רק הקדוש ברוך הוא יכול לעזור לי.....!!! נמצאנו למדים את גודל הענין של תפילה והתבודדות לפניו יתברך ואיך שהאדם צריך לחקוק בדעתו

תשובות, אחת יש בני אדם שעושים משא ומתן והולכין בתבלי עולם הזה ובאמצע נופל לו הרהורי תשובה ואחר חוזר למקומו הראשון, וזהו בחינות (יחזקאל א') החיות רצוא ושוב, שאין לו נייחא, כי פעם טמא ופעם מהור, כשר פסול, אסור ומותר, וזהו בחינת ששת ימי החול, אבל תשובה שלימה הוא בחינת שבת, שיש לו נייחא, כי בא שבת בא מנוחה שיש לו מנוחה מכל וכל ונדחה הרע לגמרי, ורואים בחוש שבששת ימי החול אין האדם יכול להחליט מה הוא, הנה הוא מהור והנה נכשל בעבירה ועל כן הוא טמא, הנה הוא כשר והנה הוא פסול וכו' וכו', דהיינו שאינו מרוצה מעצמו ואינו יכול להחליט מה הוא רוצה להיות, מה שאין כן כשזוכה לעשות תשובה שלימה, שהיא תשובה של שבת, תשובה של שמחה, שמח בחלקו תמיד כנ"ל, שאז האדם יודע היטב מה הוא רוצה, כי רוצה להיות בטל ומבוטל אליו יתברך והוא שמח בחלקו תמיד, אשרי לו בזה ואשרי לו כבא, אשרי הזוכה לחקוק בעצמו אמתת מציאותו יתברך ויודע שאין אף אחד שיכול לעזור לו אלא הקדוש ברוך הוא בעצמו, שעל ידי זה אינו צריך לכלבל את עצמו ויודע היטב מה הוא רוצה שזה בחינת תשובה של שבת, ומספרים שבתו של רביז"ל אדל

שאינן אף אחד שיכול לעזור לו רק הוא יתברך וירגיל את עצמו לבקש ממנו יתברך כל דבר אפילו דברים קמנים, וכל זה כנ"ל תלוי רק בשפלותו שידע שאף אחד אינו יכול לעזור לו כלל רק הוא יתברך בעצמו, אשרי הזוכה לחקוק בדעתו לימודים אלו ויודע היטב מה הוא רוצה, שרוצה רק את אמתת מציאותו יתברך ומיושב בדעתו באמת שזה בחינת תשובה של שבת באמת, כשהוא מרוצה ממצבו ויודע שאין אף אחד שיכול לעזור לו רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, אשרי לו.

מוזמור שיר

ואומר רבינו"ל ותדע נאמנה שתשובה שלימה הוא בחינת שבת כי איתא במדרש (בראשית רבה פ' כ"ב) כשפגע אדם הראשון לקין ושאל אותו מה נעשה בדינך והשיב לו שעשה תשובה אמר אם כך תקיף חילא דתשובה פתח ואמר מוזמור שיר ליום השבת, ולכאורה מה ענין שבת אצל תשובה אבל לפי דברינו מכוון היטב כי כשעושה תשובה שלימה ונדחה הרע לגמרי ויש לו נייחא, דהיינו כי אדם הראשון היה לו חלישות הדעת גדולה מאד לאחר שחמא ופגש את קין ושאל אותו מה נעשה בדינו דהיינו מאחר שהרג את אחיו וכו', וענה קין

שחזר בתשובה שלימה, ובאמת בתורה הקדושה מובא שקין אמר להקדוש ברוך הוא לאחר שקיבל את עונשו (בראשית ד') ויאמר קין אל ה' גדול עוונתי מנשוא הן נרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתיר והייתי נע ונד בארץ והיה כל מוצאי יהרגני, דהיינו שקין אמר לו יתברך הרי אני הולך נע ונע בגלות ואינו מוצא את מקומי וכו', ומפניך אסתיר, דהיינו שאיני זוכה לראות אותך ולהרגיש אותך, וממילא והיה כל מוצאי יהרגני, כי אם יקרה לי משהו אתי יאוש ואפול בדעתו מאד עד שאמות ממש, כי מאחר שאינו זוכה להרגיש אותו יתברך על ידי זה נופל ביאוש, והקדוש ברוך הוא אמר לו שמאחר שעשה תשובה, לכן כל הורג קין שבעתיים יוקם, וישם ה' לקין אות לכלי הכות אותו כל מוצאו, ומובא בזוהר הקדוש שהאות הזאת היא האות ו' של שם הוי"ה, דהיינו כי מאחר שעשה תשובה נתן לו הקדוש ברוך הוא אות, דהיינו שיזכה להרגיש את אורו יתברך תמיד על פניו וכו', ועל ידי זה לכלי הכות אותו כל מוצאו, דהיינו כי מאחר שמרגיש אותו יתברך לא יפול ולא יתייאש כלל רק ידבק את עצמו אליו יתברך, כדרך של הצדיקים שבכל הדורות שעובר עליהם מה שעובר יותר מבני אדם אחרים, כי מי שיש לו יותר שכל סובל יותר, כמו

בתשובה שלימה לפניו יתברך, תשובה אמיתית, תשובה של שבת, שאז יזכה להרניש מעם אחר בחייו, ובפרט בשבת קודש, אשרי לו.

ויקח את האדם

והנה כשחמא אדם הראשון גירש אותו הקדוש ברוך הוא מגן עדן, ובאמת צריך להבין להיכן גורש אדם הראשון, הרי היה בזה העולם ונשאר בזה העולם ולא הלך לאף מקום ובאמת רביז"ל גילה לנו ואמר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' קי"ט) שהגן עדן והנהיגום נמצאים בזה העולם, כשאדם זוכה לקשר את עצמו אליו יתברך על ידי זה נמצא בגן עדן מה שאין כן כשאינו זוכה לכך ומתרחק ממנו יתברך על ידי זה חי בנהיגום, ועל כן אדם הראשון נתגרש מגן עדן מאחר שלא זכה להרניש את אמתת מציאותו יתברך, והנה כתיב (בראשית ב') ויקח את האדם ויניחחו בגן עדן וכתוב בזוהר הקדוש, (בראשית כ"ז) ויקח, מאן נמל ליה, מאין לקח את האדם, אלא נמל ליה מארבע יסודין דיליה, היינו כי לכל אחד ואחד יש ארבע יסודות, עיקרו הוא מיסוד העפר, המושך את האדם לעצבות, וכן יש בו את היסודות מים רוח ואש, מים הם התאוות הבוערות בו, כל אחד ואחד כפי בחינתו, זה

שאמר שלמה המלך (קהלת א') יוסיף דעת יוסיף מכאוב, ובכל אופן הם זוכים להחזיק מעמד ואינם מאבדים את עצמם רק זוכים לדבק עצמם אליו יתברך בשלימות, וזאת מאחר שזוכים להרניש את הקדוש ברוך הוא מכל דבר ועל ידי זה אינם נשברים מכל מה שעובר עליהם אשריהם ואשרי הזוכה להתקרב אליהם, והנה אדם הראשון כששמע את גודל כוחה של התשובה פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת, שזה הסוד שאנו נוהגים לומר שש מזמורים בקבלת שבת המתחילים מ"לכו נרננה" שכל מזמור ומזמור שייך ליום אחר בשבוע, וצריך לבקש שם הרבה ממנו יתברך שימחול לו על כל חטאיו ועוונותיו ופשעיו שעשה השבוע, ביום ראשון וביום שני וכן הלאה, ואחר כך שרים "לכה דודי" ומכניסים בעצמו שמחה, ואחר כך פותחים ב"מזמור שיר ליום השבת" שהוא המזמור שתיקן אדם הראשון בשעה שנודע לו כוחה של התשובה, אשרי הזוכה לומר את המזמורים בשעת קבלת שבת בהתעוררות גדולה ועצומה אליו יתברך, ומבין מה שאומר ואת כוונת הענין, שהוא הענין של תשובה של שבת, שהאדם זוכה לחזור בתשובה שלימה על כל מעשיו, ועל ידי זה זוכה לשבת שלום, שבת בשלימות, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי הזוכה לשוב

נופל לניאוף וזה נופל לתאוות
אכילה והשלישי לא מענינים אותו
התאוות האחרות אך הוא מונח
כולו בתאוות ממון וכו', וכן יש בני
אדם שעליהם מתגבר יסוד הרוח
שהוא מדברים תמיד ועושים
מחלוקת ורבים ומביאים לשון הרע
מן האחד אל השני, וכן יש כאלה
שעליהם מתגבר יסוד האש שהם
תמיד בכעס וכו', והנה כשהאדם
זוכה לחזור בתשובה שלימה על
ידי זה הוא נופל את עצמו מן הד'
יסודות הללו, דהיינו שמהפך אותם
אל הקדושה שאינו בעצבות כלל,
וכן זוכה להתגבר על התאוות
וכמו שאמר רביז"ל (שיחות הר"ן סי'
ג"א) שאינו יודע מה שייך תאוות,
הרי צריך להתחתן ולהוליד ילדים,
וכן צריך לאכול כדי שיהיה לו כח
לעבודת הכורא יתברך שמו, וכן
צריך כסף להתפרנס ולקנות מצוות
וכו', ואם כן אפשר להפוך את הכל
לעסקי קדושה, וכן לגבי יסוד הרוח
שאפשר לדבר דיבורים אליו
יתברך או דיבורי אמונה והשגחה
פרטית, וביסוד האש לבעור אליו
יתברך מאד, ואם כן כשהאדם
זוכה לעשות תשובה הוא יוצא
מתוך עצמו, מתוך הגלות שלו,
מתוך הצרות שלו שסגר את עצמו
בתוך התאוות והמידות רעות
שלו, ומתחיל לגלות שאת כל
העולם כולו מחייה ומהווה הקדוש
ברוך הוא ועל ידי זה זוכה לחיות
חיים טובים באמת אשרי לו ואשרי

חלקו, ועל פי זה מפרש רביז"ל את
הפסוק, בטח בה' לשון השקט
ובטח שיש לו מנוח מכל וכל,
ועשה טוב היינו נתהפך מרע
לטוב גמור, כנ"ל שהופך את כל
התאוות אל הקדושה, על ידי זה,
שכן ארץ היינו בחינות נפש שיש
לו נייחא מאחר שעשה תשובה
ועיקר התשובה היא בשבת, וזהו
ורעה אמונה היינו שיכול להיות
כמו רעיא מהימנא שיכול למסור
את נפשו בעד ישראל, כי מאחר
שזוכה להכיר באמתת מציאותו
יתברך אינו מפחד מאף אחד
ומוסר את נפשו עבור כלל ישראל,
ומי שזוכה למדריגות אלה אין אף
אחד יכול לדחותו מפרנסתו או
להפריע לו וכו', מאחר שעליו
נאמר שבו איש תחתיו, שמרגיש
שהוא כלום, וממילא אי אפשר
לדחפו, כי אין להיכן ומהיכן
לדחפו, מאחר שהוא בטל ומבוטל
אליו יתברך, וזה עיקר סודו של
משיח שינלה ויפרסם בכל העולם
כולו את הגילויים האלה שהאדם
יבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך
וידע שאין שום מציאות בלעדו
יתברך כלל, ויחזק היטב בדעתו
שאינ אף אחד בעולם שיכול לעזור
לו כי אם הקדוש ברוך הוא כי
בסופו של דבר כל אחד ואחד חייב
לחזור אליו יתברך, ואשרי הזוכה
לחטוף טוב אמיתי ונצחי בזה
העולם ואינו מפחד מאף אחד רק
מדבק את עצמו בשלימות בו

קעב דרשות ליקומי מוהר"ן ח"א סי' ע"ט מוהרא"ש

יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו,
אשרי הזוכה לחזור בתשובה
שלימה אליו יתברך, תשובה של
שבת, וחוקק בדעתו שאין אף
אחד בעולם שיכול לעזור לו רק
הוא יתברך בעצמו, שאז יזכה
ודור.
להפוך את כל הרע לטוב, ואת כל
היגון לשמחה, וכל הצרות יתפכו
לו לטובות גדולות אשרי לו ואשרי
חלקו, אשרי הזוכה להתקרב אל
הצדיקים האמיתיים שבכל דור
ודור.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ'

ברוך השם שאנו זוכים ומתקבצים לדבר מדבריו הקדושים של רבי נחמן מברסלב זי"ע אשר בזה בעצמו ראוי לנו להחיות את עצמינו ולשמוח מאד מאד, כי בתוקף כל הצרות והדחקות והמרירות שעובר עלינו, וכן בתוקף כל הנפילות והירידות שלנו שאנחנו כל כך מגושמים ומוזהמים כמו שכל אחד ואחד יודע בפרטיות מה שעובר עליו וכו', בכל אופן אנו מתנברים ובאים לשמוע את עצותיו הקדושות של רבינו"ל, ובוהו לנו צריכים לשמוח מאד מאד ולהחיות את עצמינו ובוודאי יש תקוה לאחריתנו, והיום נלמד את התורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ' ששם מפרש רבינו"ל את הפסוק (תהילים כ"ט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

גדול השלום

ואומר רבינו"ל הנה ידוע שגדול השלום, וכמו שדרשו חכמינו הקדושים (עוקצין פרק ג') שלא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה אלא השלום, ומה הוא השלום שמחבר תרי הפכים כמו שדרשו חכמינו הקדושים (וזהר ויקרא י"ב:) בפסוק עושה שלום

במרומיו, כי זה המלאך מאש וזה ממים שהם תרי הפכים, כי מים מכבה אש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם ומחברם יחד, וזה אשר שמים הוא מלשון אש ומים שהם דברים הפכיים אחד להשני אך הקדוש ברוך הוא מחברם ביחד ועושה שלום ביניהם, כי עיקר השלום כנ"ל הוא רק בין שתי הפכים, כי אם שניהם נמצאים באותה הדעה אין שייך לומר שיש ביניהם שלום, אלא רק בשעה ששני בני אדם אוחזים בדיעות הפוכות ובסופו של דבר משתוים ביניהם זהו עיקר השלום שבסופו של דבר התאחדו ביחד. ובאמת זה סוד בריאת העולם כי העולם נברא מרוחניות ומגשמיות, וכן האדם בעצמו נברא מנשמה שהיא רוחניות, חלק אלוק ממעל, וכן מגשמיות גופו שנברא מעפר הארץ, והם משולבים ומאוחדים יחד, והנה את הרוחניות איננו יכולים להשיג כלל, ואף על פי שמנסים להסביר את ענין הרוחניות בכל מיני אופנים וכו', בכל אופן אין שייך לתפסו כלל, בדיוק כשם שאי אפשר להסביר מהו אויר, למרות שאפשר לתארו בכל מיני צורות ואופנים אך לתפוס את מהותו באופן שמוח האדם יוכל להבינו אי אפשר, וכך בדיוק

האדם נכנס הביתה והכל מוכן לשבת אומר המלאך המוב, כן לשבת הבאה, והמלאך הרע עונה אמן בעל כרחו, וכן להיפך ח"ו, ואלו הכי מלאכים הם בחינת הניגוד של רוחניות וגשמיות, אש ומים, כי מים מרמזים על רוחניות ואש מרמזת על גשמיות תאוות העולם הזה המתגברות על האדם וכו', ועיקר השלימות ועיקר התכלית הוא כשהאדם זוכה לאחדם וליחדם ולכלול את הגשמיות בתוך הרוחניות כבחינת אש ומים, שמים, כנ"ל, כי זה עיקר התכלית של האדם בזה העולם שיזכה לכלול ביחד גשמיות ורוחניות ולהכיר אותו יתברך מכל פרטי הבריאה, וככל שהאדם זוכה לזכך את עצמו יותר ולהתקרב יותר אליו יתברך, כן הוא זוכה להשיג יותר ויותר רוחניות חיות אלקותו יתברך מתוך הבריאה שזה עיקר התכלית.

על האיש ועל המים

והנה מובא (חיי מוהר"ן ענינים השייכים להתורות) שרביו"ל אחר שאמר את התורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ' אמר "איך האב היינט גערעדט פאר פייער און פאר וואסער", (היום דברתי על אש ועל מים), ועיקר כוונתו היתה שעיקר התכלית היא לקשר רוחניות וגשמיות בבחינת אש

אי אפשר להסביר מהו דבר רוחני, אך מחמת רחמנותו יתברך שרצה שעם ישראל יזכה להכירו על כן צמצם את עצמו וכו', וברא את העולם הגשמי הזה והסתיר את אלקותו יתברך בכל פרט ופרט, דומם צומח חי ומדבר, וכן ברא את האדם העשוי מרוחניות וגשמיות, נשמה וגוף, ולמרות ששתיהם כביכול סותרים האחד את השני מצד אחד הנשמה מושכת את האדם תמיד אל הרוחניות ומן הצד השני הגוף מושך את האדם תמיד אל הגשמיות ולכאורה אינם יכולים להתקיים יחד, אך באמת זוהי בחינת השלום שעשה הקדוש ברוך הוא בין הגוף ובין הנשמה וזה עיקר בריאת העולם שרוחניות וגשמיות יוכלו להתקיים יחד וכל אחד ואחד כפי מדריגתו ומעלתו יכול לתפוס זה הענין, ומי שרחוק ממנו יתברך נסתר ממנו הענין הזה עד שאינו יכול לתפסו ולהבינו כלל וחושב שיש סתירה גדולה בין השתיים, וגשמיות אינה יכולה להיות ביחד עם הרוחניות.

שני מלאכים

וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קי"ט) שבשעה שהאדם חוזר מבית הכנסת בליל שבת מלויים אותו שתי מלאכים, מלאך אחד מוב ומלאך אחד רע, וכאשר

ומים, שמים, כנ"ל, ובאמת כשזוכים להתבונן בדברי הצחת של רביז"ל זוכים לראות ענין נפלא מאד מאד, כי הפתגם הזה, שאומרים שמישהו מדבר על האש ועל המים, פירושו בדרך כלל שהאדם אינו יודע מה הוא מדבר וכבר יצא מן הצמצום, והוא היפך התכלית שהיא לכלול שניהם ביחד, אש ומים, שזה עיקר הבריאה והצמצום והתכלית של העולם הזה, מה שאין כן כשהאדם נמשך יותר מדאי אל הגשמיות, או להיפך שמושך את עצמו יותר מדאי אל הרוחניות עד שאינו מסוגל לעמוד על רגליו בזה העולם והוא כולו מרחף באויר ואינו יודע מה נעשה עמו, אשר כל זה מראה שהאדם יצא מן הצמצום ואינו יודע לכלול את שני הדברים יחד, ועל כן אינו יכול להשיג את תכלית הבריאה כלל, הן מאחר שנמשך אל הגשמיות והתאוות וכשרואה איזה תאוה, כסף או אוכל או שאר תאוות ומידות רעות שהוא משוקע בהם, הוא מאבד את עשתונותיו ויוצא מגדרו כאילו לא ראה כדבר הזה מימיו, ועל ידי זה אין לו שום השגה בענין תכלית הבריאה שהוא קישור גשמיות ורוחניות, ענין השלום האמיתי כנ"ל, ועל כן עובר עליו מה שעובר מאחר שאין לו שלום בעצמו, והן להיפך כשהאדם מושך את עצמו רק אל הרוחניות ואינו

נמצא בעולם הזה כלל גם הוא איבד את הצמצום ואינו יודע את תכלית בריאת העולם, וגם עליו עובר מה שעובר, מאחר שאינו זוכה לשלום אמיתי כנ"ל שהוא קישור גשמיות ורוחניות, נמצא שכאשר האדם נמשך יותר מדאי אחר אש שהוא תאוות העולם הזה, או שנמשך יותר מדאי ללא צמצום אחר מים שהוא רוחניות וכו' כנ"ל, על ידי זה יוצא מגדר הצמצום והוא מדבר על האש ועל המים, דהיינו שמדבר שטויות, כי כבר אינו מבין כיצד לצמצם את עצמו ועל כן גם דיבוריו הם ללא גבול וצמצום, על האש ועל המים, וזו היתה עיקר כוונתו של רביז"ל כנ"ל שאמר דברתי היום על האש ועל המים דהיינו כי עיקר התכלית היא לקשר את שניהם יחד וכו' (עיין שם בתורה הנ"ל).

יוסף

ואומר רביז"ל והוא בחינת יוסף, כי יוסף מחבר תרי הפכים, חסדים וגבורות, כי חסדים הוא ענין רוחניות, עולם הבא, ששם הכל חסדים ורחמים גמורים, ואילו גבורות הוא העולם הזה שהוא מלא גבורות, צרות ומרירות ובעיות, כי איך שלא יהיה, בעסק של העולם הזה יש צרות, מאחר שהעולם הזה הוא בחינת גבורות, ועל כן קשה לצדיקים לתת עצות

קידוש ה'

ואומר רבינו"ל וזהו בחינת קידוש השם, דהיינו זה שכל יהודי ויהודי מוכן למסור את נפשו עבורו יתברך, וזה גם כן ענין של חסדים ונבורות, ועל כן אי אפשר לדון אף יהודי לכף חוב כי אף פעם אי אפשר לדעת את מעלתו, כי דייקא בשעה קשה שצריך מסירות נפש יכול דייקא הנרוע והרחוק וכו', להגיע למדרגות נוראות ונפלאות ולמסור את עצמו על קידוש שמו יתברך וכמו שראו בחוש במשך כל הדורות, כי קידוש השם הוא גם כן בחינת חסדים ונבורות, כי מתחילה הוא נתלהב בשלהובין דרחימותא, זהו בחינת חסדים, ואחר כך מתגבר על יצרו ומוסר את נפשו למות על קידוש השם זהו בחינת נבורות שזהו בחינת שלום בחינת יוסף כנ"ל, דהיינו כי כל יהודי נתלהב מאד מאד אליו יתברך בשעה שהוא צריך למסור את נפשו על קידוש השם ואינו מוכן להמיר את דתו וכו', ולבו בוער מאד מאד בהשתוקקות גדולה אחריו יתברך אשר זהו בחינת חסדים, אך אחר כך רוצה יצרו הרע להתגבר עליו מאחר שסוף כל סוף הוא צריך למסור את נפשו להריגה או לשריפה רחמנא ליצלן וזהו דבר קשה, ועל כן היצר הרע רוצה להתגבר עליו ולכלבלו

על דברים בעסקי העולם הזה, כי ככל דבר ודבר בסופו של דבר ישנה איוו בעיה או צרה ותקלה וכו', כי העולם הזה הוא בחינת נבורות כנ"ל, ועיקר מדרגתו של יוסף הצדיק היה שאיחד את החסדים והנבורות ביחד, העולם הזה והעולם הבא, כפי שנמכיר ונרחיב להלן, והראיה לדבר מה שאנו מוצאים כתוב בתורה הקדושה על יוסף הצדיק (בראשית ל"ו) "ויבא יוסף את דיבתם רעה", הוא בחינת נבורות, כי שמאל דוחה (מוטה מ"ו), ואחר כך כתיב, "את אחי אנכי מבקש" (בראשית ש"ט) שהוא בחינת חסדים, כי ימין מקרבת (מוטה ש"ט), וזהו ראיה אחת לכך שיוסף היה מאחד חסדים ונבורות, ועוד ראיה לדבר שכתוב (בראשית מ"ב) ויוסף הוא השליט, שהוא בחינת נבורות, ובהמשך הפסוק כתיב הוא המשביר לכל הארץ שזה בחינת חסדים, וכן נאמר אצלו (שם מ"א) ויקראו לפניו אברך ופירש רש"י אב בחכמה ורך בשנים שהוא מוחין דגדלות וקמנות שהם בחינת חסדים ונבורות כנודע, נמצא שיוסף היה משלב ומאחד חסדים ונבורות, רוחניות וגשמיות ביחד, וזה עיקר מדרגתו ומעלתו, כי עיקר המעלה של צדיק היא שיודע לשלב ולאחד גשמיות ורוחניות ולמצוא את אלקותו יתברך מכל מקום ומכל מצב.

לגמרי, וכשהוא זוכה להתגבר על יצרו המסיתו להמיר את דתו וכו', ולהציל את גופו וכו', ומוסר את נפשו אליו יתברך, זהו בחינת גבורות, נמצא שבמסירות נפש אליו יתברך יש גם את הענין של חסדים וגבורות, וזהו בחינת יוסף כנ"ל, ומובא בזהר הקדוש שאלמלא יוסף שירד למצרים לפני שבני ישראל ירדו לשם לא היו בני ישראל יכולים להחזיק מעמד שם, ועיקר מה שהכין יוסף במצרים היה את הכלי הזה, כלי השלום שהוא שילוב ואיחוד חסדים וגבורות ביחד, לדעת כיצד לאחדם ולייחדם באופן שיוכלו לעבור את כל הגלות בשלום, ועל כן פנים נמצאנו למדים שהעיקר הוא השלום שהוא יחוד של חסדים וגבורות, וזהו בחינת יוסף, והשלום הוא כלי שמביא את כל ההשפעות והברכות לעולם כמו שאמרו חכמינו הקדושים כנ"ל (עוקצין פ"ג) לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה אלא השלום.

דיבורי קדושה

והנה עיקר כוונתו יתברך היא שיוכל האדם לדבר דיבורי קדושה אליו יתברך, דהיינו שיוכל להתפלל אליו יתברך ועל ידי זה ימשיך על עצמו שפע ברכה והצלחה מן השמים, שזה עיקר בחינת השלום, כי על ידי השלום יכול להמשיך על

עצמו שפע, וזה שאנו מוצאים שגם בענין התפילה וההתבודדות אליו יתברך ישנם חסדים וגבורות שצריך לאחדם ולייחדם, וזה מחמת שאנשי העולם אין להם השגה בענין התפילה כלל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ו') כרם זולת לבני אדם אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ובפרט אין לבני אדם השגה בענין ההתבודדות אליו יתברך, דהיינו שהאדם ירגיל את עצמו לבא ולספר את כל אשר לבו לפניו יתברך וישפוך שיחו ותפילתו לפני הקדוש ברוך הוא בשפה שרגיל בה וכו', ונדמה להם שאין זו הנהגה טובה ויש עוד כאלה הצוחקים ולועגים לזה ואומרים, הרי אתה מדבר אל הקיר... וזאת מאחר שאינם מבינים ואינם משינים כלל שהקדוש ברוך הוא נמצא כאן ומלא כל הארץ כבודו, ובאמת אם יתבונן האדם יראה שהרי גם את דיבורי התפילה הוא אינו רואה לפני מי הוא מתפלל, אך כשהולך לבית הכנסת ומתפלל בתוך הסידור וכו', אינו אומר שהוא מדבר אל הקיר וכו', חס ושלום. ובוודאי מי שמשיג יותר רוחניות חיות אלקותו יתברך ויש לו הרגשה בענינים רוחניים, מבין שאפשר לדבר עמו יתברך מכל מקום ומקום ולשפוך את לבו לפניו יתברך בשפת האם שלו אשר זוהי ההתבודדות, והרה"ק ר'

זוכה לבחינת שלום כנ"ל כי עיקר השלום הוא כשמחבר חסדים ונבורות, ועל ידי זה זוכה להמשיך על עצמו שפע גדול מן השמים.

מסירות נפש

ואומר רביז"ל שאי אפשר להתפלל לפניו יתברך אלא על ידי בחינת מסירות נפש, ואת זאת רואים בחוש שעיקר התפילה היא על ידי בחינת חסדים ונבורות דהיינו שמצד אחד הוא מרגיש נועם ועריבות ומתיקות גדולה בדיבורי התפילה אשר אין עוד עריבות כמו שהאדם זוכה לדבק את עצמו בו יתברך בתפילה ותחנונים, אך מן הצד השני דבר זה בא בקשיים גדולים מאד מאד מאחר שיצרו של האדם מתגבר עליו ומכניס בו חלישות הדעת עד שדייקא בשעת התפילה נופלות בדעתו כל מיני מחשבות השוברות אותו והוא חושב לעצמו שבוודאי אינו שווה שום דבר, ואף אחד אינו שומע את דיבוריו, ומי יענה לו וכו', ועל כן צריך להתגבר מאד מאד במסירות נפש ממש כדי להוציא את דיבורי התפילה מפיו ולשפוך נפשו לפניו יתברך, כי אי אפשר להתפלל ללא מסירות נפש לפניו יתברך ובפרט שהאדם ירגיל את עצמו לבא לפניו יתברך ולספר לו על כל דבר שהוא צריך, וירגיל את עצמו ללכת אל מקום שאין שם

אברהם בר"נ ז"ל (בעל מחבר ספר ביאור הליקוטים) אמר פעם לאחד, בשעה שאתה מתפלל הרי אתה מדבר אל השם יתברך, ורצה להכניס בו שבזה שהוא מתפלל הרי הוא באמת מתבודד לפניו יתברך כי עתה עומד ומדבר לפני מלך מלכי המלכים ואומר לפניו את כל המזמורים וכל התפילות והבקשות וכו', הכתובים בסידור, ומי שמבין זאת, מבין בוודאי שאפשר לפתוח את פיו ולדבר לפניו יתברך ולספר לו את כל אשר עובר עליו כאשר ידבר הבן אל אביו, כי מלא כל הארץ כבודו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, והנה בענין התפילה יש חסדים ונבורות דהיינו זה שהאדם מתלהב לדבר אליו יתברך, זה בחינת חסדים, וזה שיצרו מתגבר עליו לומר לו שאין זו הדרך הנכונה, ושהוא מדבר אל הקיר... וכדומה שמוותים והבלים, ורוצה לבלבל את דעתו שלא ידבר אליו יתברך, זה בחינת גבורות, אך כשהאדם מתגבר על יצרו ומוסר את נפשו לדבר אל הקדוש ברוך הוא, ושופך לפניו יתברך את שיחו ותפילתו, על ידי זה זוכה לייחד את החסדים עם הגבורות כנ"ל, כי מתגבר על יצרו ומוסר את נפשו לכוין את מחשבתו אל דיבוריו פיו ומסיר מעל עצמו כל מיני מחשבות זרות ובלבולים הרוצים להפריע לו להתפלל, ועל ידי זה

בני אדם ויפתח פיו וידבר עמו
 יתברך בשפת האם שלו וכו', את
 זה קשה מאד להכניס במוחו
 ודעתו של האדם ורק על ידי
 מסירות נפש ממש יוכל להשיג
 זאת, אשרי הזוכה לזה, ועל ידי זה
 ימשיך על עצמו שפע ברכה
 והצלחה, ובאמת ענין המסירות
 נפש שייך בעבודת השם לכל ענין
 וענין ולכל פרט ופרט כל אחד
 ואחד כפי בחינתו וכפי מקומו
 ומצבו, כי יש מקומות שבהם
 שמירת שבת גם היא באה לאדם
 במסירות נפש גדולה, ויש מקומות
 שדבר זה הוא ענין פשוט מאד
 ולא צריך להתאמץ לקיים מצוה
 זאת, אך לעומת זאת יש מצוות
 אחרות שבאות לאדם בקשיי
 קשיים והוא צריך למסור את נפשו
 ממש כדי לזכות לקיימם ועל כן כל
 אחד ואחד כפי בחינתו ומצבו
 שייך אצלו ענין של מסירות נפש,
 אך עיקר המסירות נפש צריך
 בתפילה אליו יתברך שעל זה
 מתגברים המניעות מאד מאד,
 ועל כל פנים לכל יהודי כאשר הוא
 שם יש מסירות נפש גדולה כדי
 לקיים את מצוות התורה ועל כן
 כל יהודי ויהודי זוכה לענין זה
 היינו לקשר רוחניות ונשמיות שזה
 עיקר המסירות נפש שימסור את
 נפשו לקשר את עצמו אליו יתברך
 בתוך גשמיות העולם הזה, ויזכה
 להתגבר על יצרו הרע הרוצה
 לרחקו ממנו יתברך.

התחזקות

ובאמת אם נתבונן היטב
 בדיבוריו הקדושים של רביז"ל נבין
 ונשכיל שהאדם צריך לחזק את
 עצמו בכל מה שעובר עליו ולא
 ליפול בדעתו משום דבר שבעולם,
 כי כל דבר ודבר בקדושת יהדותו
 בא לו במסירות נפש גדולה מאד,
 וצריך להתגבר מאד על יצרו כדי
 להוציא מן הכח אל הפועל את
 נקודת הקדושה, ועל כן צריך
 ללכת בדרך של נועם ואהבה ולדון
 את עצמו ואת אחרים לכף זכות
 ועל ידי זה יוכל להתגבר ולהמשיך
 לעבוד אותו יתברך ולא יפול משום
 דבר שבעולם, וזה שאנו רואים
 שמוהרנ"ת ז"ל תלמידו של רביז"ל
 זכה לקבל מרביז"ל יותר מכל שאר
 התלמידים, וזכה להמשיך את
 דרכו, כל זה הוא מאחר שאחד
 בדרך זו של התחזקות, ואף על פי
 שלרביז"ל היו תלמידים גדולים
 וחשובים מאד מאד שהיו עובדי
 השם גדולים בעלי מדריגה, צדיקים
 ממש, אך הם לא זכו לקחת
 ולהורות את הדרך הזו של
 התחזקות שהאדם לא יאבד את
 עצמו בכל מה שעובר עליו, כי היו
 כל כך דבוקים בו יתברך ולא
 הבינו שבני אדם הנמצאים
 ומסתובבים בזה העולם אינם
 יכולים להיות כמוהם ולהחזיק
 במדריגותיהם וכו', וכמו שמספרים

וכלל, רק למחרת יתחדש להתפלל יותר טוב, וכן הלאה שבכל פעם יתחזק בעבודתו יתברך ולא ירפה ולא תחלש דעתו אף על פי שבכל פעם הוא נופל מחדש, וזאת היתה הדרך שגילה ולימד אותנו מוהרנ"ת ז"ל בספריו הקדושים "ליקוטי הלכות" שכולם מושתתים ומיוסדים על הלימוד הנפלא הזה שהאדם צריך לחזק את עצמו ולמצוא בעצמו נקודות טובות כדי שיוכל להמשיך ולעבוד אותו יתברך, ויתחזק ויתחדש בכל יום ויום מחדש.

ליקוטי הלכות

ואת זאת צריך לדעת שכל מי שרוצה להכנס בעבודת השם יתברך עובר עליו מה שעובר, ויש לו ירידות ונפילות והשלכות וכו', והוא זקוק מאד מאד ללימוד זה שידע כיצד לחזק את עצמו כדי שיוכל לעבור את העולם בשלום, ומוהרנ"ת ז"ל אמר, מי שאינו חושב על תכליתו כלל זה הרי נדמה אצלי לבהמה וכו', אבל מי שחושב על תכליתו ורוצה לדבק את עצמו בו יתברך אך עובר עליו מה שעובר, בשבילו חיברתי את ספרי והוא יהיה אצלו כמים קרים על נפש עייפה, כי בספריו הקדושים של מוהרנ"ת ז"ל אפשר למצוא התחזקות נפלאה כזו שאין באף מקום בעולם, וכידוע

על הרה"ק ר' שמואל אייזיק ז"ל תלמידו של רביז"ל שהיה דבוק בו יתברך מאד מאד ועסק הרבה בעבודת התפילה, והיה מתפלל שעות על גבי שעות בדביקות גדולה אליו יתברך, ועד שנמר תפילת שחרית כבר היה צריך להתחיל להתפלל מנחה, וכשנמר תפילת מנחה מיד נעמד להתפלל ערבית וכו', ורק מאוחר בלילה היה אוכל משהו להחיות את נפשו וכו', וכך התנהג כל יום ויום, ופעם אמרו למוהרנ"ת ז"ל משמו שאמר שאם היה יודע שהקריאת שמע שקרא היום היא כמו הקריאת שמע שקרא אתמול, היה מניח לחתוך את ראשו על פתח הדלת... כל כך היה דבוק בו יתברך עד שבכל יום ויום היה מתחדש והיה מוסר את נפשו באופן אחר אליו יתברך, ומוהרנ"ת ז"ל כששמע זאת אמר, אנחנו קבלנו מרביז"ל אחרת, שאם לא מתפללים טוב ביום הכיפורים, מתפללים טוב למחרת "צום גאמ"ס נאמען" (בשם ה') (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ו) שהעולם קוראים ליום שאחר יום הכיפורים שם ה' והם הד' ימים שבין יום הכיפורים לסוכות שבכל יום ויום מהם מאירה אות אחרת משם הוי"ה ב"ה), דהיינו שאם האדם לא היה יכול להתרכז היטב בתפילה ביום הכיפורים מחמת הצום וכו', שלא ישבר בדעתו כלל

מוהרנ"ת ז"ל יסד את ספריי הקדושים על הד' חלקי שולחן ערוך, העוסקים בעניני העולם הזה, בדינים והלכות שעל האדם לקיים במשך ימי חייו וכו', וגילה על פיהם דברי התחזקות נפלאים מאד מאד, למשל בהלכות השכמת הבוקר המורים ומגלים לאדם כיצד עליו לקום בבוקר ולהתגבר על יצרו וכו', בא מוהרנ"ת ז"ל ומגלה לנו דברי התחזקות נפלאים שאפילו אם האדם לא זכה להתגבר על יצרו ולא קם בבוקר בזמן אין עליו ליפול בדעתו כלל אלא יחפש וימצא בעצמו נקודות טובות ויתחזק להמשיך הלאה בעבודת השם יתברך, ויהיה איש כשר מעתה וכו', וכן בהלכות ציצית מגלה לנו מוהרנ"ת ז"ל התחזקות נפלאה על פי התורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ב ששם מפרש רביז"ל את הפסוק (בראשית כ"ב) ואיה השה לעולם וכו', שגם במקומות הממונפים וכו', שם מסתתר מאמר הסתום וגם שם יש חיות ממנו יתברך וכו', ועל פי זה מפרש מוהרנ"ת ז"ל את ההלכה שנפסקה בשולחן ערוך שמותר להכנס בציצית לבית הכנסא מאחר שמלא כל הארץ כבודו ואפילו במקומות הממונפים אפשר למצוא אלקותו יתברך, ומה נכנס שם לדברי התחזקות נפלאים כיצד האדם צריך לחזק את עצמו בכל

מצב ומצב ואפילו שנפל למקומות הממונפים בכל אופן עליו לדעת שהשם יתברך נמצא אתו עמו ואצלו בכחינת מאמר הסתום הנ"ל המחייה את כל המקומות הממונפים הללו ואם יזכה לחפש משם את הקדוש ברוך הוא ולצעוק אליו יתברך שרוצה לצאת ממקום נפילתו וירידתו בוודאי יעזור לו השם יתברך ויזכה לצאת מן הבוץ וכו', וכן בהלכות אחרות השייכות בין אדם לחבירו כמו הלכות גניבה ואבידה מגלה לנו מוהרנ"ת ז"ל דברי התחזקות נפלאים אף שלכאורה הלכה זו פשוטה וברורה, בין אדם לחבירו, שאחד גנב מחבירו דבר מה, והלה מוען שלא גנב וכאים לידי דין תורה וכו' וכו', ומגלה מוהרנ"ת ז"ל על פי הדברים הללו שהיצר הרע הוא הגנב הגדול ועיקר עבודתו היא לגנוב מן האדם את זמנו ואת חשקו ואת התלהבותו אליו יתברך ורוצה רק לשבור את האדם ולהפילו במרה שחורה וכו' וכו', וכן ממשיך מוהרנ"ת ז"ל לגלות בכל פרט ופרט את ההתחזקות הנפלאה הזו שהיא הלימוד שלימד אותנו רביז"ל, לימוד המסירות נפש שצריך כל יהודי כדי להוציא מן הכח אל הפועל את נקודת יהדותו, כי היצר הרע מתגבר מאד מאד על האדם ורוצה להפילו ולהשליכו, והעיקר אצלו הוא לשבור את האדם לגמרי באופן שיתרחק ממנו

הרבה מאד כיצד אפשר יהיה להשאיר את האור הגדול של רביז"ל בזה העולם, והגיע למסקנה שרק על ידי שימסור את נפשו לכתוב ולהדפיס ולהפיץ את הספרים הקדושים כנ"ל, על ידי זה ישאר האור הנפלא הזה ובני אדם יוכלו להשיג בו, כי אורו של רביז"ל הוא אור נפלא מאד אך ברביז"ל בעצמו לא היתה לאנשי העולם השגה כלל וכו', ולולי מוהרנ"ת ז"ל שהיה כותב את הספרים הקדושים לא היו יודעים מן האור הנפלא הזה וכבר אמר רביז"ל בעצמו שלולי מוהרנ"ת "וואלט נישט געבליבן פון מיר א בלעטיל שמות" (לא היה נשאר ממני אפילו דף אחד) וענין זה היה כרוך במסירות נפש גדול אז בימים ההם, כי עד שהדפיסו ספר אחד לקח זמן רב, ומלאכת הדפוס היתה קשה ויקרה מאד, אך מוהרנ"ת ז"ל לא הסתכל על כל זאת אלא מסר את נפשו להדפיס את הספרים הקדושים ולגלותם בעולם, ועל ידי כך זכינו שנשאר אורו הקדוש של רביז"ל בעולם, ורואים בחוש שבדרך כלל כל מי שזכה להתקרב אל רביז"ל התקרב על ידי הספרים הקדושים של מוהרנ"ת ז"ל ותלמידיו הקדושים שבכל דור ודור, נמצא שעיקר ההשארה של האור הגדול והנורא הזה, עם העצות וההתחזקות הנפלאים הללו הוא רק על ידי

יתברך, ועל כן עיקר ההתגברות כנגדו תלויה כפי ההתחזקות שיזכה האדם לחזק את עצמו באופן שידע שבוודאי כל תנועה ותנועה שלו שעוקר את עצמו מן הרע, חשובה מאד אצלו יתברך, ובוודאי יש לו תקוה טובה לתקן הכל וכו' וכו', אשר כל מי שרוצה להכנס בעבודת השם יתברך זקוק להתחזקות זו מאד מאד מאחר שעל כל אחד עובר מה שעובר, לזה יש צרות בביתו, ולשני יש חובות ולשלישי יש דאגות אחרות, כל אחד ואחד כפי בחינתו ומצבו וכו', ועל כן הוא זקוק להתחזקות גדולה מאד מאד שדייקא על ידה יוכל להמשיך הלאה למסור את נפשו ולהתגבר על יצרו הרוצה לשברו ולרחקו ממנו יתברך, אשרי הזוכה לחזק את עצמו בכל יום.

ספרים

והנה עיקר ההשארה שהשאיר לנו מוהרנ"ת ז"ל היתה על ידי שמסר את נפשו לכתוב ולהדפיס ולהפיץ את ספריו הקדושים של רביז"ל וכן את הספרים הקדושים שלו, והרה"ק ממשהרין ז"ל מביא בפירוש "פרפראות לחכמה" על הליקוטי מוהר"ן בחלק א' סי' ס"א בענין מה שרביז"ל מדבר שם על כך שיש ספרים ועתידיים להיות ספרים וכולם חשובים וכו', שמוהרנ"ת ז"ל חשב בדעתו

הספרים הקדושים כנ"ל, כי את זאת צריך לדעת אשר ברביז"ל בעצמו קשה מאד להשיג כי היה חידוש נפלא מאד שלא היתה לו שייכות אל העולם הזה וכו', וידוע המעשה שהיה פעם אצל אחד מאנשי שלומינו שהיה גר באומין ונהג תמיד לבא ולהתפלל וללמוד וכו' בקלויז שבנה מוהרנ"ת ז"ל, אך לעת זקנותו היתה קשה עליו ההליכה מאד ומחמת שהיה גר בצידה השני של העיר לא היה יכול ללכת בכל יום עד לקלויז של אנשי שלומינו שהיה בקצה השני של העיר ליד בית החיים, ועל כן קבע לעצמו את מקום מושבו בבית מדרש אחד שהיה נקרא ר' קלמנים קלויז, כי זה היה קרוב יותר לביתו וכן שם היו מחממים את הבית המדרש במשך כל היום בימות החורף שלא יהיה קר וכו', והיה יושב ומתבודד ולומד שם את שיעוריו הקבועים, ופעם אחת בשעה שישב והתבודד ובכה לפניו יתברך בבית המדרש, באמצע היום בשעה שאף אחד לא היה נמצא שם, נכנס לפתע השמש של בית המדרש שהיה בעצמו איש זקן וכשראה את הלה מאנ"ש יושב ובוכה, שאלו "מדוע אתה בוכה? האם אין לך פרנסה?", ונתברר לו שהלה הוא חסיד ברסלב והוא מתבודד וכו', ואז פנה ואמר לו, "מדוע אתה בוכה, אספר לך סיפור נפלא",

וסיפר שאביו היה עובד בחברא קדישא של העיר אומין, וכשנסתלק רביז"ל עסק הוא בקבורתו, והוא היה האיש שנכנס אל תוך הקבר כדי לתפוס את גופו הקדוש ולהניחו בתוך הקבר, וסיפר אחר שיצא משם שכאשר עמד בפנים והגישו לו את גופו של רביז"ל ראה לפתע אור גדול וחזק מאד והסתנוור וכו', ואחר כך ראה שרביז"ל מונח יפה במקומו וכו', וענה ואמר "מי הניחו שם איני יודע, אך אני יודע בבירור שאני לא הנחתיו על מקומו", ענה ואמר השמש הנ"ל, "נו אם יש לך רבי כזה גדול מדוע אתה צריך לבכות?", זו היתה השגתו של השמש בגדולתו של רביז"ל, נמצא שברביז"ל בעצמו לא היה לאף אחד השגה וכדי לצמצם את האור הנפלא הזה אנו זקוקים למוהרנ"ת ז"ל שצמצם את האור הנפלא הזה בתוך ספריו הקדושים, ספרי הליקוטי הלכות, ובהם יש עצות והתחזקות גוראה כיצד לעבור את העולם הזה בשלום מבלי ליפול בדעתו ומבלי להמשיך על עצמו צרות מיותרות וחלישות הדעת, רק להתחזק בכל פעם מחדש, באופן שיוכל להמשיך ולמסור את נפשו עבורו יתברך להתפלל וללמוד ולקיים את המצוות, וספריו הקדושים של מוהרנ"ת ז"ל בנויים באופן נפלא כל כך, עד שהתעוררות והתחזקות בנויים

כי טוב הכל חפצים לשמוע ועיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ט, ודברי תוכחה אין אנשים רוצים לשמוע, וכבר סיפר לנו רביז"ל בעצמו (עיין חיי מוהר"ן) שפעם אחת חלם שבא אליו אדם אחד מן השמים ואמר לו, הכיצד? נכד הבעש"ט הקדוש שיעשה כזה מעשה וכו', ורביז"ל ענה לו חשבתי שבאתם לחזק אותי, אך אם באתם לשבור אותי לכו... לכו... לכו מפה... כי העיקר הוא התחזקות ורק על ידי התחזקות אפשר לעבור את זה העולם בשלום, וזו היתה מעלתו ומומחיותו של מוהרנ"ת ז"ל שהיה יכול לחזק כל אחד ואחד עד שחיבר את הליקוטי הלכות הקדוש והנורא שמאז קבלת התורה לא היה עוד ספר כזה שחיוק ואימץ את האדם בעבודתו יתברך, ופעם אחת אמרו למוהרנ"ת ז"ל שכמו שהספר הקדוש "שני לוחות הברית" הוא ספר כלבו, דהיינו כי יש בו מכל טוב, הלכה ואגדה דרוש ומוסר וקבלה וכו' וכו', כן הוא ספרו ליקוטי הלכות שהוא ספר כל בו שיש בו כל טוב, ענה ואמר מוהרנ"ת ז"ל על זה, הספר שלי הוא הגן עדן של השם יתברך, ופירוש הענין הוא שהספר הזה מסוגל לחזק ולאמץ את כל הגרועים והנפולים והירודים בכל מקום שהם ומי שמרגיל את עצמו ללמוד בספר הקדוש הזה יזכה להחזיק מעמד ולא יפול משום דבר

ומשולבים ביחד באופן שכל אחד ואחד יקבל את מה שהוא צריך, כי יש בני אדם הזקוקים להתחזקות, ויש בני אדם הזקוקים להתעוררות, יש בני אדם שעובר עליהם מה שעובר, ויש להם צרות וחובות ומחלוקת וכו', והם באים לבית המדרש שבורים כחרס הנשבר ואינם יודעים מה לעשות וכו', ואם יאמרו להם מוסר או שישפרו להם על העונשים שמקבלים בניהנום וכו', או שחייבים למסור את נפשו לקיים את התורה הקדושה ומי שאינו זוכה לזה אינו שוה מאומה וכו', הרי ישברו אותם לגמרי ויתרחקו לגמרי מן התורה הקדושה, מאחר שהם זקוקים להתחזקות דייקא, ויש כאלה שאינם צריכים התחזקות, אלא צריכים לשמוע דברי מוסר שלא יחשבו שהם יכולים להמשיך במעשיהם הרעים ובוודאי בסופו של דבר מקבלים עונש וכו', וצריך לעורר אותם לשוב בתשובה וכו', והליקוטי הלכות נכתבו בשפה כל כך ברורה עד שהתעוררות והתחזקות קשורים אחד בשני וכל אחד ואחד לוקח את מה שהוא צריך הן התעוררות והן התחזקות, אשרי הזוכה להתמיד בלימוד ליקוטי הלכות אשר הם מלאים דיבורי התחזקות ועצות טובות כיצד לחזור אליו יתברך בתשובה שלימה, כי העיקר הוא ההתחזקות, לדבר דיבורים טובים,

שבעולם יהיה איך שיהיה, אשרי הזוכה להנות בספר הקדוש והנורא הזה בכל יום ויום ואז לעולם לא יפול בדעתו, וזהו בחינת יוסף כנ"ל שהיה יכול לחבר שתי הפכים ולעשות שלום, על ידי חיבור אש ומים לעשות שמים וכו' כנ"ל, כי מוהרנ"ת ז"ל על ידי ספרו הקדוש מורה דרך לכל אחד ואחד כיצד לצמצם את עצמו וכיצד להחזיק מעמד אף על פי שעובר עליו מה שעובר, מצד אחד אש, אש התאוות של העולם הזה הרוצים לכלות את האדם לגמרי, ומן הצד השני מים דהיינו שנמשך לרוחניות אך ללא צמצום ונבול שאז אין לו קיום בזה העולם, ועל ידי ההתחזקות הנפלאה שמקבל מן הליקוטי הלכות יכול להחזיק מעמד ולעבור את הכל בשלום, שזה בחינת יוסף, בחינת חיבור שני הפכים, בחינת שלום באמת, כי מוהרנ"ת ז"ל מנלה כיצד כל אחד ואחד יכול להתקרב אליו יתברך וכיצד כל אחד יכול להיות צדיק ודבוק בו יתברך וכו', שאת הדברים הנפלאים הללו אי אפשר למצוא בשום ספר אחר שבעולם, אשרי הזוכה לקבוע לעצמו שיעור קבוע בכל יום ויום בספר הקדוש והנורא "ליקוטי הלכות" ואז יהיה סמוך ובטוח שלא יפול לעולם, רק תמיד יוכל לחזק את עצמו ולחזור ולדבק את עצמו בו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו.

א הימעל איד

והנה על פי כל ההקדמות שהסברנו עד עכשיו אפשר להבין מה שרניל בפני אנשים לכנות צדיקים "א הימעל איד", דהיינו יהודי של שמים, ועל פי פשמות חושבים שמדובר ביהודי שעף ומרחף בשמים ודבוק כל הזמן בו יתברך וכו', אך באמת יהודי של שמים, אינו יהודי שעף בשמים ונמשך רק אל רוחניות ללא קשר אל העולם הזה, להיפך, יהודי של שמים, הוא יהודי שיודע לעשות בחינת שמים, דהיינו לאחד וליחד בחינת אש ובחינת מים, דהיינו שהוא דבוק בו יתברך, אך בו בזמן הוא יודע שיש לו אשה וילדים ומרדות בעולם הזה, ורק מי שזוכה לשלב את שתי הדברים ביחד הוא יהודי של שמים, א הימעל איד, ומוהרנ"ת ז"ל בעצמו שהיה דבוק בו יתברך והיה שומר על זמנו מאד, אמר פעם שהעבודה של חינוך הילדים היא אצלו בדיוק כמו עבודת קימת חצות, וזאת מאחר שדרכו היתה לילך לישון מוקדם כדי שיוכל לקום בחצות הלילה לומר תיקון חצות וללמוד עד אור הבוקר, אך אף על פי כן לא הלך לישון לפני שדאג שילדיו יברכו לפני ואחרי האוכל ויקראו קריאת שמע על המטה לפני שילכו לישון וכו', ואף על פי

שלפעמים זה עיכב אותו בעצמו מליך לישון מוקדם וכו', ועל כן אמר שעבודת החינוך גדולה אצלו בדיוק כמו קימת חצות, כי זו היתה דרכו של מוהרנ"ת ז"ל שידע לשלב את שתי הבחינות אש ומים ביחד מצד אחד להיות דבוק בו יתברך ומצד שני לדעת שהוא נמצא בעולם הזה ויש לו אשה וילדים וכו', וצריך לדאוג לכל צרכיהם ולחינוכם וכו', וכעין זה מובא בספר "שבחי האריז"ל" שנכתב על ידי מקובל אחד שבא מחוץ לארץ לצפת וראה שם את הנהגותיהם של המקובלים תלמידי האריז"ל ותלמידיהם, ושם הוא מתאר כיצד היו מתנהגים בפשטות גדולה ולמרות שהיו דבוקים בו יתברך והיו מקובלים גדולים וכו', בכל אופן היו הולכים לבד לערוך את הקניות והיו סוחבים את הסל עם כל מה שקנו, וכן היו הולכים לשאוב את המים מן הבאר וכו', עד שכל מי שהיה רואה אותם לא היה יכול להעלות על הדעת שאנשים אלה דבוקים בו יתברך בתכלית הדביקות, מרוב הנהגת הפשיטות שהיתה בהם, והיו חושבים שהם אנשים פשוטים ממש, אך באמת הם היו אנשי שמים, דבוקים בו יתברך באמת, וכן היו כל הצדיקים האמיתיים בכל הדורות שהיו דבוקים בו יתברך אך היו מתנהגים בפשיטות גמור ועל כן

בני אדם לא היו יכולים להשיג בגדלותם מאחר שנדמו להם כמו אנשים פשוטים, וכן היה גם בדורות האחרונים שאנשים לא היתה להם השנה בר' אברהם בר' נחמן ז"ל (בעל מחבר ספר ביאור הליקוטים) מאחר שראו אותו מתנהג בפשיטות או אוכל כאחד האדם, וכן על מוהרנ"ת ז"ל בעצמו אמר פעם אדם אחד, "איני מכין מדוע אומרים שהוא כל כך גדול, הרי אני בעצמי ראיתי אותו אוכל אמריות עם גבינה?", וענה לו אחד מתלמידיו, "וכי אתם חושבים שמשא רבינו לא אכל אמריות עם גבינה?!", כאומר לו שאם צדיק אוכל זה עדיין אינו אומר שהוא איש פשוט, אלא שהוא יודע כיצד לשלב ולייחד ולאחד גשמיים ורוחניים אש ומים, ועל כן הוא מאנשי השמים כנ"ל, כי אין זה חכמה שהאדם יהיה רק דבוק בו יתברך ולא ידע לרדת אל העולם הזה, כי אפילו מטום שטם בשמים חייב לרדת אל העולם הזה כדי לתדלק את המנועים, ואפילו חללית אינה יכולה להסתובב לנצח בשמים ובסופו של דבר לאחר כמה שנים היא סוטה מן המסלול ונשרפת וכו', כי צריך לחבר ביחד שמים וארץ ועיקר החכמה היא לראות כיצד האדם מתחזק בשעה שהוא נופל, בשעה שעובר עליו מה שעובר, בשעה שהוא אינו יכול להיות דבוק בתמידות בו

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' פ'

מוהר"א"ש קפו

יתברך, ואם זוכה לעמוד על עמודו ולהתחזק גם בשעות קשות כאלה זה סימן שהוא באמת איש כשר, יהודי של שמים הדבוק בו יתברך, המסתובב בזה העולם ודבוק בו יתברך ומחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו, ויודע היטב שיש לו אשה ובנים ואינו יכול לעזוב את העולם ולחיות חיי פרישות מאחר שזה לא היה רצונו יתברך אלא אדרבה שיהיה דבוק בו יתברך בתכלית הדביקות וכן יהיה בזה העולם ויחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו, וזה היה הנילוי הגדול של מוהרנ"ת ז"ל בבחינת עושה

שלום, שעשה שלום בין הנשמיות והרוחניות וידע כיצד לאחד את שניהם כנ"ל. כלל היוצא מדברינו שהעיקר הוא שהאדם יוכל לחיות בזה העולם ולהיות דבוק בו יתברך באותה הזמן ויאחד שמים וארץ, ולזה יזכה על ידי שיחזק את עצמו בכל פעם מחדש ובפרט כשיזכה לקבוע לעצמו שיעור קבוע בליקוטי הלכות אשר דבריו הקדושים של מוהרנ"ת ז"ל לא יניחו לו ליפול אף פעם, ועל ידי זה יזכה לבחינת שלום באמת, וימשיך על עצמו שפע ברכה והצלחה מן השמים אשרי לו ואשרי חלקו.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"א

כשזוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע צריכים לשמוח מאד מאד על גודל הזכות שנפלה לידינו, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"א ששם מפרש רביז"ל בצורה נפלאה את הפסוק (במדבר י"ג) עלו זה בנגב ועליתם את ההר, ופירש רש"י פסולת ארץ ישראל.

ישראל, דהיינו הדיבור נקרא ארץ כנ"ל, וישראל הוא התורה והתפילה, כי ישר'א'ל' ראשי תיבות יש ש"שים ריבוא א'ותיות לתורה, ועל כן כשהצדיק מדבר בתורה הוא בחינת ארץ ישראל דייקא, וכן תפילה היא בחינת ישראל כי ישראל אותיות ישר אל, דהיינו שפונה ישר אל הקדוש ברוך הוא ומדבר אליו כדבר הבן אל אביו וכו', ורביז"ל אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ז') שארץ ישראל הוא בחינת גילוי אלקות, שזה נעשה בעיקר על ידי תורה ותפילה, כי כשרואים את הצדיק מתפלל מתעוררים מאד מאד אליו יתברך כשרואים כיצד הצדיק מתלהב בתפילה ומושך את עצמו אליו יתברך בהתלהבות גדולה ועצומה מאד, וכן כשאומר תורה מתעוררים כולם אליו יתברך כי על ידי תורתו מגלה הצדיק גילוי אלקות נפלא כזה באופן שלכם של כל השומעים נמשכים אחריו יתברך מאד מאד, נמצא שדיבורי התורה והתפילה של הצדיק הם בבחינת ארץ ישראל.

פסולת ארץ ישראל

והדיבורים שהצדיק מדבר עם המון עם בשיחות חולין הוא נקרא

כשזוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע צריכים לשמוח מאד מאד על גודל הזכות שנפלה לידינו, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"א ששם מפרש רביז"ל בצורה נפלאה את הפסוק (במדבר י"ג) עלו זה בנגב ועליתם את ההר, ופירש רש"י פסולת ארץ ישראל.

ארץ ישראל

ואומר רביז"ל הכלל הוא שהדיבורים של הצדיק שמדבר בתורה או בתפילה נקרא ארץ ישראל, דהיינו כי בשעה שהצדיק מתפלל בוודאי או הוא דבוק בו יתברך בתכלית הדביקות כי מדבר עמו יתברך, וכן בשעה שאומר תורה גם אז הוא דבוק בו יתברך מאחר שהתורה היא חכמתו יתברך נמצא שכאשר הצדיק מתפלל או לומד תורה אז הוא דבוק בו יתברך בתכלית הדביקות ובחינת זו נקראת ארץ ישראל כי ארץ היא בחינת נפש כמו שכתוב (תהילים קמ"ג) נפשי כארץ וכו' ונפש הוא בחינת דיבור כמו שכתוב (שיר השירים ה') נפשי יצאה בדברו, וכשהצדיק מדבר בתורה או בתפילה נקרא ארץ

כאופן פתוח לא ירצו לבא ולדבר עמו כי אינם אוהים בכך כלל, ועל כן עליו להוריד את עצמו אליהם בלבושים מלבושים שונים ולשוחח עמם שיחות חולין כדי לקשרם אל הדעת ולהכניס בהם גילוי אלקות יתברך.

ההר הטוב

והדעת הוא בחינת הר כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ניטין ג') אין הר אלא בית המקדש שנאמר ההר הטוב הזה והלכנו ובית המקדש הוא בחינת דעת כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ג) כל מי יש בו דעת כאילו נבנה בית המקדש בימיו, שביית המקדש ניתן בין שתי אותיות ודעת ניתן בין שתי אותיות, כמו שכתוב א-ל דעות הוי"ה וכו', נמצא שהדעת הוא בחינת הר בחינת בית המקדש, והצדיק על ידי השיחות והדיבורי חולין שלו יכול למשוך את המון העם אל הקדושה אל הדעת, כי על ידי תורה ותפילה אי אפשר לקשרם אל שרשם מחמת שהם רחוקים מן האמת כדאיתא בתלמי המלך (מגילה ט') כשהושיב ע"ב זקנים לכתוב לו ספר תורה, וכתבו כולם אלקים ברא בראשית וכו', כי הוא רחוק מן האמת והוצרכו להפוך את הצירופים, דהיינו כי מאחר שהיה נוי הוכרחו לכתוב לו אלקים ברא בראשית

פסולת ארץ ישראל, כי אז אין הצדיק מדבר דיבורי תורה ותפילה, ועל כן דיבורים אלו נקראים בבחינת פסולת ארץ ישראל וכוונתו היא להעלות את המון העם על ידם וכמו שהיה נוהג הבעש"ט הקדוש זי"ע שהיה מדבר דיבורי חולין עם המון העם וכוונתו היתה למשוך אותם אחריו יתברך שיוציאו דיבורי אמונה והשגחה פרטיית בפיהם, כי דרכו היתה שהיה שואל אותם לשלומם ולשאל הכהמות והחיות והאם יש להם מספיק פרנסה, ויהודים פשוטים ותמימים אלו היו עונים על כל שאלה, ברוך השם, הקדוש ברוך הוא עוזר, תודה לא-ל וכו', ולמרות שאנשים רבים לא הבינו מדוע הוא מדבר עם פשוטי העם שיחות חולין וכו', עיקר כוונתו של הבעש"ט הקדוש זי"ע היתה להוציא מפיהם של אלו דיבורי אמונה והשגחה פרטיית ולקרנם אליו יתברך, כי הצדיק מדבר שיחות חולין עם המון העם כדי לקשר את המון העם אל הדעת, דהיינו כי עיקר כוונתו של הצדיק כנ"ל הוא לקשר את המון העם אליו יתברך והמון העם עסוקים כל ימיהם בעסקי הפרנסה, עסקי העולם הזה וכו', והצדיק מוסר את נפשו כדי לקרנם אליו יתברך, אך הוא מוכרח להלביש את דיבורו בלבושים שונים, בשיחות חולין וכו', כי אם יגלה להם גילוי אלקות

ולא בראשית ברא אלקים כמו שכתוב, כדי שלא יכפור ויאמר שיש שתי רשויות וכו', נמצא שכפי קמנות השכל של האדם כך צריך להוריד את עצמו אליו ולהפוך את הצירופים באופן שגם הוא יבין ויוכלו לגלות לו גילוי אמתת מציאותו יתברך, ולכן הצדיק מדבר עם המון העם שיחות חולין ומוריד את עצמו אליהם כדי לקשרם אל הדעת, אליו יתברך, בחכמה עצומה ונפלאה מאד מאד, כי למרות שהוא מדבר עמהם שיחות חולין הוא מלביש בהם תורה ומדבר בצירופים ועל ידי זה מתעוררים אנשים לחזור בתשובה שלימה אליו יתברך, ודיבור זה נקרא פסולת ארץ ישראל כי אף שהם פסולת ארץ, דהיינו פסולת הדיבור הנקרא ארץ, אף על פי כן הם נקראים ישראל כי על ידם מתעוררים אנשים ללמוד תורה בבחינת 'יש' רא'א'ל' יש' ש'ישים ר'יבוא א'זותיות ל'תורה, וכן מתעוררים להתפלל אליו יתברך בבחינת 'יש' אל, שפונים ישירות אליו יתברך, נמצא שעל ידי דיבורים אלה דייקא מעלה הצדיק את המון העם ומקשרם אל הדעת, אליו יתברך.

קושיות

והנה לא כל בני האדם מבינים את מטרת דיבוריו של הצדיק, ועל

כן לפעמים יש קושיות גדולות על הצדיק, ואין מבינים מדוע הוצרך לדבר דיבורים שכאלה עם אנשים פשוטים וכו', והכל מחמת שאינם מבינים שעיקר כוונתו של הצדיק היא להעלות את כל האנשים ולקשרם אליו יתברך ולפעמים מחמת ריחוקם של האנשים מוכרח הצדיק לדבר שיחות חולין ודיבורים של מה בכך כדי למשוך על ידם את הרחוקים, אליו יתברך, ולכן אנו מוצאים שלפעמים על צדיקים גדולים מאד הדבוקים בו יתברך בתכלית הדביקות יש מחלוקת גדולה מחמת שאנשים אינם מסוגלים להבין את מעשיהם וחושבים אותם לקלים וריקים, כי רואים שמדברים עם המון העם דיבורי חולין ומתחברים עמהם ועל כן מקשים עליהם קושיות ומדברים עליהם כל דבר אסור, ואינם מבינים שלולא דיבוריו של הצדיק עם המון העם לא היו יכולים להתקרב אליו יתברך, ולא עוד אלא ישנם גם אנשים שבתחילה היו רחוקים מאד מאד ממנו יתברך והתקרבו אליו יתברך על ידי הצדיק הזה שדיבר עמהם שיחות חולין וכו' וכו', ועתה מחמת שכבר זכו לעלות מעט במדרגתם ויודעים שעיקר דיבורו של האדם צריך להיות בדיבורי תורה ותפילה וכו', הם מקשים על הצדיק ואינם מבינים מדוע הוא מדבר דיבורי חולין עם המון העם, ושוכחים שגם

עמהם דיבר הצדיק דיבורים כאלה ודווקא בזכות דיבורים אלו זכו להתקרב ולחזור בתשובה שלימה, ועל כל פנים עיקר דיבוריו של הצדיק עם המון העם הם בחינת פסולת ארץ ישראל, דיבורי חולין על מנת לקרבם אליו יתברך ועיקר האופן לכדוק את הדבר הזה הוא לראות מה קורה אחרי שהצדיק מדבר ומשוחח עם המון העם בדיבורי חולין וכו', ואם רואים שזכו להתעורר על ידי כך אליו יתברך ומושכים את עצמם זהו סימן על כך שהיו אלו דיבורים של צדיק והסתיר בהם צירופי תורה ועל ידם זכו אנשים להתעורר אליו יתברך אשרי הזוכה להתקרב אל צדיק כזה.

על זה בנגב

ואומר רביז"ל שזה סוד הפסוק הנ"ל עלו, היינו שאתם המון עם עולים, זה בנגב, זה הוא בחינת הצדיק כמו שכתוב (קהלת י"ב) כי זה כל הארץ ודרשו חכמינו הקדושים (שבת ל') שכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, היינו הצדיק הוא בנגב היינו פסולת ארץ ישראל היינו שיחות חולין, כי עיקר העליה של המון העם הוא על ידי בחינת זה, שהוא הצדיק כי על ידי הדיבורי חולין שלו המון העם מתקרבים אליו יתברך, אך עלינו לדעת שהצדיק שהוא

בחינת זה, נמצא בנגב, כי הנגב נקרא פסולת ארץ ישראל כנ"ל, כי הצדיק מדבר שיחות חולין וכו', על מנת לקשר את המון העם אל הדעת, כי על ידי דיבוריו על ידי זה ועליתם את ההר, דהיינו הדעת הנ"ל, נמצא שזוהי עבודתם של הצדיקים האמיתיים שמדברים שיחות חולין עם המון העם ומורידים את עצמם אליהם וכו', ואף על פי שעל ידי זה סובלים מה שסובלים כי יש עליהם קושיות וספיקות וכו', בכל אופן הם מוסרים את נפשם כדי לקרב נשמות ישראל אליו יתברך אשרי הזוכה להתקרב אליהם, וזו היתה דרכם של הצדיקים הקדושים תלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע והמגיד זי"ע במשך כל הדורות שהורידו את עצמם אל המון העם ועל ידי זה היו יכולים לקרב אותם אליו יתברך כי אכלו עמהם בשולחנם ושרו עמהם זמירות וסיפרו להם מעשיות וכו' וכו', והכל כדי להעלותם ולקשרם אל הדעת והשכל, אליו יתברך.

להגביה את הצדיק

והנה עד עתה פירש רביז"ל את כל הענין כיצד יש להמון העם תועלת מדיבוריו של הצדיק, שעל ידי השיחות חולין שלו יכולים להתקרב אליו יתברך, ועכשיו יסביר רביז"ל כיצד יש לצדיק

את זאת צריך לדעת שהצדיקים האמיתיים הם בטלים ומבוטלים בעיני עצמם לגמרי, ומרגישים את עצמו כלא כלום, עפר ואפר, ודרך זו מסוכנת מאד מאד כי כשאדם מרגיש את עצמו כל כך שפל ונבזה הוא יכול ליפול ולהתבטל לגמרי, אך על ידי התלמידים ואנשי העולם שבאים ומחיים את הצדיק על ידי זה מגביהים את מוחו ודעתו ומחזירים אותו למדרגתו, נמצא שהתועלת היא לשתי הצדדים, בראשונה להמון העם הבאים אל הצדיק שיורד אליהם ומשוחח עמם שיחות חולין מעסקי העולם הזה וכו', ומלביש שם צירופים נפלאים ועל ידי זה הם מתעוררים אליו יתברך, וכן מן הצד השני לפעמים הצדיק נופל ממדרגתו והמון העם מגביהים אותו על ידי דיבוריהם כנ"ל אשרי ואשרי הזוכה להתקרב אל הצדיק הזוכה להלביש את עצמו בדיבורי חולין אליו ועל ידו מגביה את עצמו בעבודת השם יתברך, ואשרי מי שזוכה להתחבר לחברים טובים המחזקים ומאמצים אותו בעבודת השם יתברך על ידי דיבוריהם אשרי לו ואשרי חלקו.

תועלת מכך שהוא שומע את הדיבורי חולין של המון העם כי לפעמים הצדיק נופל ממדרגתו וכשבא אחד מן המון עם ומדבר עמו דברים של הבלי העולם והצדיק נהנה ממנו אז הוא מחיה להצדיק, והצדיק בא למדרגתו, ואחר כך יכול הצדיק להעלותם לבחינת דעת, וזהו עלו זה היינו כשהצדיק צריך לעלות למדרגתו, צריך אתה להיות בנגב, היינו לדבר עמו שיחות חולין כדי להחיותו, ועל ידי זה ועליתם את ההר שיוכל אז הצדיק לקשר אתכם לבחינת דעת הנקרא הר כנ"ל, כי לפעמים דייקא על ידי דיבורי החולין של המון העם שבאים אל הצדיק ומספרים לו כל מיני דברים מעסקי העולם הזה, על ידי זה מתרחבת דעתו והוא חוזר למדרגתו ועל ידי זה ממילא יכול להעלות גם אותם אל הדעת כנ"ל, וכמו שמספרים מהבעש"ט הקדוש זי"ע שפעם אחת נפל בקטנות המוחין גדולה מאד מאד ובאותו רגע נכנס אליו אחד מתלמידיו ואמר, רבי... והתחיל לדבר עמו, ועל ידי זה השיב לו את המוחין והחזירו למדרגתו, כי

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ב

ואינם משיבים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בנבורתו. עיין שם. דהיינו כי ענין זה שאנשים ובפרט צדיקים סובלים בזיונות ושפיכות דמים וכו', זה דבר שכיח, אך עיקר מעלתם של הצדיקים היא שהם געלבים ואינם עולבים, שומעים הרפתם ואינם משיבים עליה דבר, ועליהם נאמר הפסוק הנ"ל ואוהביו כצאת השמש בנבורתו וכו', ועתה יסביר רביז"ל את כל הענין ובכלל מהו ענין הזיונות והשפיכות דמים שעובר עליהם.

שלש קליפות

ואומר רביז"ל הנה נודע כי יש שלש קליפות, רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת, וקליפת נוגה היא בין השלש קליפות ובין הקדושה, ולפעמים נכללת בקדושה, ולפעמים נכללת בקליפה, היינו כי יש ד' עולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, אצילות הוא עצם נילוי אלקותו יתברך, בריאה הוא עולם הכסא, יצירה עולם המלאכים, ועשיה הוא העולם הגשמי הזה שבו אנו נמצאים, ועיקר התכלית של בריאת העולם הזה הוא כדי שנזכה לדבק את עצמינו בו יתברך ואפילו שאנו נמצאים בין

כשזוכים להתאסף ולדבר מתורתו של רבי נחמן מברסלב זי"ע זוהי זכות גדולה מאד, כי לזכות להיות מקורבים אל רביז"ל הוא ענין פלא מאד מאחר שלכאורה אין רואים מאומה, ואין יודעים למי מקורבים, ועל כן עיקר ההתקרבות תלוי רק כפי שהאדם מכניס את עצמו בתוך ספריו הקדושים של רביז"ל וזוכה לקיים את עצותיו הקדושות ומבטל את עצמו לנמרי לדעתו של רביז"ל ואז נקראת התקרבותו התקרבות אמיתית וכמו שאמר מוהרנ"ת ז"ל על עצמו שכאשר זכה להתקרב אל רביז"ל "ניקה" את מוחו לנמרי מכל מה שהיה בו לפני כן, וקיבל מרביז"ל עוד ועוד, והיה נוהג לומר, "עוד דיבור של רביז"ל הוא עוד התיכה של שכל", דהיינו שביטל את עצמו לנמרי לדעתו של רביז"ל ועל ידי זה זכה לקבל מה שקיבל, ובפרט שעיקר ההתקרבות אל רביז"ל תלויה במידת ההתחדשות, שבכל פעם האדם זוכה להתחדש מחדש ובא לקבל עוד ועוד מן הנחל הנובע מקור חכמה, אשרי לו ואשרי חלקו. והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ב ששם מפרש רביז"ל את מאמר חכמינו הקדושים (שבת פ"ה:) הנעלבים ואינם עולבים שומעים הרפתם

קליפות המסתירים מאתנו את אמתת מציאותו יתברך נתגבר ונחזור ונתדבק בשרשינו שהוא הקדוש ברוך הוא, וככל שהאדם זוכה לזכך את עצמו יותר, כך זוכה לעלות מדרגא לדרגא ולהשיג אמתת מציאותו יתברך, ועולה למעלה מעלה, בבחינת נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה, כל אחד ואחד כפי בחינתו וכפי שזכה לזכך את עצמו, וכמו שיבואר להלן, והנה כנגד אלה העולמות והקדושות שאפשר לזכות אליהם, ישנם ג' קליפות, הקליפה הראשונה היא רוח סערה, וכמו שאנו מוצאים אצל יונה הנביא שנאמר (יונה א') וה' הטיל רוח גדולה אל הים ויהי סער גדול בים האניה חשבה להשבר וגו', וירד יונה אל ירכתי הספינה וגו', דהיינו כי הספינה היא גופו של האדם שעובר עליו מה שעובר, רוח סערה גדולה בים וכו', עד שהוא עומד להשבר לנמרי, כי כשהאדם רוצה לזכות להתקרב אליו יתברך ולעלות ממדריגה למדריגה, דהיינו מן המדריגה הנמוכה שהיא בחינת נפש, לבחינת רוח, עובר עליו רוח סערה גדולה שהיא הקליפה הרוצה למנוע ממנו להתקרב אליו יתברך, והיא כנגד בחינת נפש, שהוא המעשה, שמתגבר עליו היצר הרע לעשות מעשים רעים וכו', וכשזוכה להתגבר עליה ורוצה לעלות למדריגה גבוהה

יותר, דהיינו מבחינת רוח לבחינת נשמה, אזי מתגברת עליו קליפה אחרת הנקראת ענן גדול, שהיא כנגד הרוח, כנגד הדיבור, דהיינו שמתגבר עליו יצר הרע אחר שישתמש בדיבורו שלא כראוי, וימעה אנשים וידבר לשון הרע ורכילות וליצנות וכו', וכשזוכה לעבור על זה ורוצה לעלות מעלה מעלה, אזי מתגברת עליו הקליפה הנקראת אש המתלקחת שהיא כנגד המחשבה, דהיינו שמתגבר עליו היצר הרע לחשוב מחשבות והרהורים רעים וכו', וכשהוא זוכה לעבור ולהתגבר גם על הקליפה הזאת ולזכות לבחינת נשמה, וכבר רוצה לזכות אל הקדושה ולהתענג באמתת מציאותו יתברך, אזי מתגברת עליו קליפת נוגה שהיא הקליפה האמצעית בין השלש קליפות ובין הקדושה, וזוהי קליפה דקה מאד המכניסה באדם גיאות וישות שיחשוב בעצמו כאילו הוא כבר מציאות בפני עצמה, וכבר זכה למה שזכה וכו', ועל ידי זה נופל מאד מאד, ובאמת עיקר עבודת האדם היא להכניס בעצמו שהוא עדיין אינו כלום, ועדיין לא זכה לשום דבר ואינו יודע מאומה, והוא רחוק מאד מאד מן הקדושה וכו', ואז זוכה באמת להכלל בקדושה, כי קליפת נוגה לפעמים היא נכללת בקדושה ולפעמים נכללת בקליפה, דהיינו כשהאדם חושב שכבר זכה למה

שזכה ונכנסים בו מחשבות של
 גיאות וכו', אזי קליפה זו נכללת
 בקליפה, וכשזוכה לבטל את עצמו
 לגמרי, ולדעת שעדיין אינו כלום
 והוא בטל ומבוטל לגמרי אליו
 יתברך, אזי זוכה לכלול את
 הקליפה הזאת בתוך הקדושה
 אשרי לו, כי קליפת נוגה היא
 קליפה דקה מן הדקה שלפעמים
 נכללת בקדושה בבחינת "ויגבה
 לבו בדרכי ה'" ולפעמים רחמנא
 ליצלן היא נכללת בטומאה, אשרי
 הזוכה להפוך אותה אל הקדושה.

נשמות העשוקים

ואומר רביז"ל והיא, דהיינו
 קליפות נוגה, היא בבחינת נשמות
 העשוקים ודי למכין! דהיינו בחינת
 אלו הנשמות שנפלו וחסאו ופגמו
 בפגם הברית הוצאת זרע לבטלה
 רחמנא ליצלן, כי הם בבחינת
 נשמות עשוקות בתוך הקליפה
 שעובר עליהם מה שעובר, והם
 שבורים מאד מאד, ולמרות שהם
 רוצים מאד לצאת מתוך הפה יקוש
 הזה של פגם הברית, אינו עולה
 בידם, והם נופלים בכל פעם מחדש
 וכו', והנה נשמות אלו מצד אחד
 מאד מאד שבורות, מאחר שנפלו
 וחסאו ופגמו וכו', ורוצות מאד
 לצאת משם, וכאמת מי שזוכה
 לשברון לב אמיתי יכול היה לזכות
 לכל המדרגות ולצאת מן הכוץ,
 מאחר שזכה להכיר את מקומו

ולדעת היטב מה עשה ובמה פגם,
 כי עיקר החכמה ועיקר המעלה
 היא כשהאדם זוכה להכיר את
 מקומו, וכמו שאמר החוזה מלובלין
 זי"ע שיותר טוב "רשע המכיר
 שהוא רשע, מאשר צדיק החושב
 שהוא צדיק", כי למעלה יש
 חשיבות גדולה ועליונה מאד למי
 שזוכה להיות מכיר את מקומו
 ויודע היטב שחסא ופשע וכו',
 ורוצה לצאת משם, ועל כן נשמות
 אלו שהם תמיד מלאים שברון לב
 ודמעות וכמו שאמר שלמה המלך
 ע"ה ראיתי דמעת העשוקים,
 ובוודאי אם היו זוכים היו יכולים
 לצאת מן הפה יקוש הזה על ידי
 השברון לב שלהם וכו', אך מאחר
 שחסאו כל כך הרבה מתגבר
 עליהם היצר הרע מאד ומבלבל
 את מוחם ודעתם מאד וכמו
 שרואים בחוש שכל מי שחסא
 בפגם הברית והוציא זרעו לבטלה
 הוא מבלבל ומבוהל מאד ואינו
 יודע מה לעשות ומה הוא רוצה
 וכו', ועל כן הוא נופל בכל פעם
 מחדש, וזה בחינת קליפת נוגה
 שלפעמים נכללת בקדושה
 ולפעמים בטומאה, כי מאחר
 שהנשמות הללו זכו לשברון לב כל
 כך גדול הם בוודאי יכולים לזכות
 ולהכלל בקדושה, אך היצר הרע
 כנ"ל מתגבר עליהם כל כך
 ומבלבל את דעתם עד שאינם
 יודעים מה הם רוצים ומסתובבים
 ממקום למקום פעם הולכים אחרי

נ"ל שלש לחנכו וללמד אותו את האותיות ולקרוא וכו', אך עצם לימוד התורה אינו מתחיל כי אם בשנה החמישית, בבחינת (אבות ה') בן חמש למקרא, כי רק אז זוכה להכלל בקדושה באמת, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לבקש הרבה על ילדיו במשך שנות גידולם הראשונות שיוזכו לצאת מתוך הקליפות ולהכלל בקדושה באמת, ואז יזכו להצליח מאד בלימוד התורה הקדושה ויגדלו לאילן גדול ונפלא ויוציאו פירות יפים ומזינים, אשרי הזוכה לזה.

חשמ"ל

ואומר רביז"ל והוא בחינת חשמ"ל כי לפעמים נכללת במ"ל אורות, דהיינו כי מוכא בכתבי האר"ז"ל שזהו סוד החשמ"ל שהוא שתי בחינת ח"ש ומ"ל, כי לפעמים צריך לשתוק, ואז הוא בחינת ח"ש, ולפעמים צריך לדבר, ואז הוא בבחינת מ"ל, לפעמים הוא נכלל במ"ל אורות ואז זוכה להכלל בקדושה, ולפעמים להיפך ואז אינו נכלל בקדושה וכו', וזה סוד מילה כי יש שלש עורות, שהם ג' קליפות, ועור דק רביעי, בחינת נוגה, ועל ידי שהאדם מל את עצמו על ידי זה זוכה להסיר מעצמו את כל הקליפות ולהקראות צדיק, וזה שכתוב בזוהר הקדוש (לך לך צ"ג) שכל ישראל נקראים

פלוגי ופעם אחרי אלמוני ובכל פעם נשברים מחדש והבן.

סדרי בראשית

ואומר רביז"ל וזהו בחינת סדרי בראשית, שלש שני ערלה כנגד השלש קליפות הנ"ל ורבעי הוא כנגד נוגה, דהיינו כי כך ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, שבשלש שנים הראשונות של העץ אסור לאכול את הפירות שהוא מצמיח והם נקראים ערלה ואסורים באכילה והנאה וכו', מה שאין כן בשנה הרביעית הם נקראים פירות רבעי ואז אפשר לכלול אותם בתוך הקדושה אם מביאים אותם לירושלים ופודים אותם וכו', שהוא בחינת קליפת נוגה שלפעמים נכללת בקדושה ולפעמים נכללת בטומאה, ובשנה החמישית אז אפשר לאכול את הפירות בלי שום הנבלה שהוא בחינת קדושה בלי תערובת של קליפות, וכשם שהדבר בפירות האילן והכרם וכו', כך הוא לגבי בניו של האדם שהשלש שנים הראשונות הם שנים קשות מאד, ומוכא במדרש שבשלש שנים הראשונות אין גוזרים את שערותיו של האדם וכו', כי הוא בחינת ערלה, ובשנה הרביעית הוא בחינת רבעי דהיינו בחינת קליפת נוגה כי יכול להכלל בקדושה, ועל כן מתחילים אחרי

דרשות

ליקומי מוהר"ן ח"א סי' פ"ב מוהר"א"ש קצו

שהתפשטה עליו ועל ידי זה יזכה להנצל מכל החרפות והבזיונות שעוברים עליו.

כי חרפה היא לנו

ואומר רביז"ל ומפני זה אמרו אחי דינה לאנשי שכם (בראשית ל"ד) לא נוכל לתת את אחותינו לאיש אשר לו ערלה כי חרפה היא לנו, וגם יהושע אחר שמל את ישראל שנית, אמר (יהושע ה') היום גלותי את חרפת ישראל, כי עיקר החרפות באים מבחינת ערלה שהיא בחינת ג' קליפות הנ"ל, היינו כשאדם חומא ונופל בפגם הברית על ידי זה ממשיך על עצמו את הג' קליפות הנ"ל ועל ידי זה יש לו חרפות ובזיונות כל אחד ואחד כפי בחינתו ומצבו, יש אנשים שנופלים בעצמם מאד מאד ואינם מרוצים ממעשיהם, עד שמתייאשים לגמרי וחושבים שאינם שוים מאומה וכו', וכל זה נמשך להם מאחר שחטאו בפגם הברית הוצאת זרע לבטלה ועל כן יש להם חרפות מעצמם, שאינם מרוצים מעצמם והם מבוזים בעיני עצמם, כי מי שאוחז בשלימות תיקון הברית הוא אינו נופל בדעתו, ואף על פי שעובר עליו מה שעובר בכל אופן תמיד מתחזק ומוצא את הדרך כיצד לחזור אליו יתברך כי לבו נמשך אחריו יתברך תמיד מאחר שזכה

צדיקים על שם שהם נימולים, ורואים בחוש שכל אחד ואחד מישראל ואפילו הרשע הגדול ביותר מוסר את נפשו על מנת למול את עצמו ואת בניו וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"ל). כל מצוה שקבלו עליהם ישראל בשמחה כגון מילה עדיין עושים אותה בשמחה, ועל כן נקראים כל ישראל בבחינת צדיקים, מאחר שזכו למול את עצמו ולחתוך את הג' עורות הללו שהם כנגד הג' קליפות הנ"ל, ומצות מילה ניתנה לנו לעשותה כדי להגיע לשלימות ולהקראות צדיק וכו', דהיינו כי האדם אינו נולד מהול, והעיקר תלוי במעשיו, אם זוכה למול את עצמו ולעקור מעצמו את הג' קליפות על ידי זה נקרא צדיק וכו', ועם ישראל מוסרים את נפשם ומלים את בניהם ועל כן נקראים כל ישראל צדיקים, מאחר שהם נימולים כנ"ל, אך אחר כך כשנופל להיכן שנופל וחומא ופוגם בפגם הברית על ידי זה נופל לתוך הטומאה, ומתגברים עליו הג' קליפות הנ"ל, ועל ידי זה סובל חרפות ובזיונות כי כל החרפות הבאים לאדם הם מג' קליפות הנ"ל, ועל כן כשנופל וחומא, עוברים עליו חרפות ובזיונות כי זה תלוי בזה, ועל כן צריך לעסוק הרבה בתפילה ובקשה לבקש ממנו יתברך שיעזור לו לצאת מן הקליפות והטומאה הזאת

מה שעובר והוא סובל בזיונות ושפיכות דמים שזה בחינת הג' קליפות רוח סערה וענן גדול ואש המתלקחת שמתגברים עליו או צריך להיות בבחינת ח"ש דהיינו לשתוק לכל מה שעובר עליו, כי זהו חלק מן הנסיון לראות האם האדם חפץ באמת לחזור בתשובה אליו יתברך ואין לו קושיות עליו יתברך ומקבל באהבה את כל מה שעובר עליו לכפרת עוונותיו.

ובאמת זה נסיון קשה מאד מאחר שרואה שכולם מצליחים והוא לא, ולרשעים יש הכל וכו', ולו אין וכו', ומי שיש לו שכל שותק ואינו מקשה קושיות ועל ידי זה זוכה לכפרת עוונות, וזה בחינת ח"ש. ומן הצד השני צריך להיות בבחינת מ"ל דהיינו לדבר הרבה אליו יתברך שזהו בחינת קליפת נוגה שלפעמים נכללת בקדושה ולפעמים לא, וצריך להרבות בתפילה ובקשה אליו יתברך שיוכה להכלל בקדושה ולצאת מן המומאה ועל ידי זה ימשיך על עצמו ישועות נפלאות ונוראות, אשרי האוחז בשתי בחינות אלו שאז ימשיך על עצמו ברכה והצלחה בכל מעשיו.

שלהבת י"ה

ואומר רביז"ל וזהו כוונת רחיצת מים המין בערב שבת קודש כי אז קליפות נוגה נכללת בקדושה ואז

לתיקון הברית, מה שאין כן להיפך, שסובלים חרפות ובזיונות הן מעצמו והן מאחרים, כי יש כאלה שסובלים חרפות ובזיונות מעצמם כנ"ל ויש כאלה שסובלים חרפות ובזיונות מהנשים שלהם וכו', ויש כאלה שסובלים מילדיהם או משכניהם וכו', כל אחד ואחד כפי בחינתו והכל מחמת שחטאו בפגם הברית ועל ידי זה המשיכו על עצמם חרפות.

אסף אלקים את חרפתי

ואומר רביז"ל ועל כן כשנולד יוסף אמרה אמו (בראשית ל') אסף אלקים את חרפתי, כי בהתגלות בחינת יוסף שהוא בחינת קדושת הברית, בחינת מילה כנודע, נאספו החרפות היינו השלש קליפות כנ"ל, כי כשזוכים לתיקון הברית ומורידים מעל עצמו את הקליפות על ידי זה זוכים להנצל מבזיונות, והנה כל אחד ואחד צריך לדעת זאת היטב וצריך לחקוק בעצמו שכל מה שעובר עליו, הן בזיונות ושפיכות דמים, הן עניות ודחקות, והן צרות אחרות, הכל נמשך עליו רק מחמת שפגם בבריתו ועל ידי זה המשיך על עצמו את אלו הג' קליפות המביאים על האדם חרפות ובזיונות, ועיקר העצה למי שעובר עליו מה שעובר וכו', הוא בבחינת חש"מ"ל כנ"ל, דהיינו כשעובר עליו

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' פ"ב מוהרא"ש קצמ

ולטבול וכו', שאז המשיך על עצמו שלהבת י"ה כנ"ל. וזו גם כוונת נטילת הצפרניים בערב שבת, דהיינו כי מאחר שכל ימי השבוע היה עסוק בפרנסתו וראשו היה מונח בעסקי העולם הזה, על כן נכנס במוחו ודעתו שעיקר פרנסתו תלויה בידי וכו', וכמו שרגילים אנשי העולם לומר, "הוא חופר לעצמו את פרנסתו בצפרניו", ועל כן בערב שבת, לפני שמקבל על עצמו קדושת שבת וכו', על ידי זה נוטל את צפרניו להראות ולגלות שפרנסתו וקיומו בא רק מהקדוש ברוך הוא ולא מידי וכו', אשרי הזוכה לאחוז בזה וממשיך על עצמו קדושת שבת באמת.

הנעלבים ואינם עולבים

ועל פי זה מסביר רביז"ל את מאמר חכמינו הקדושים (שבת פ"ח): הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים, דהיינו הנעלבים ואינם עולבים ואז הוא בחינת ח"ש, שומעין חרפתם ואינם משיבים כנ"ל, ועושים מאהבה כי לפעמים שתיקה של האדם כדי לעשות יסורים לשכנגדו ואז הוא בחינת זו נכלל בקליפה אבל כשהוא מאהבה אז הוא בחינת ח"ש נכלל בקדושה, עליהם הכתוב אומר ואזהביו כצאת השמש בנגורתו היא בחינת שלהבת י"ה כנ"ל, דהיינו כשמבזים

חפצים גם הג' קליפות לעלות לאחוז בקדושה ואז יורדים בחינת (שיר השירים ה') שלהבת י"ה, ומכוח אותן שלא יאחזו בקדושה והוא בחינת מים חמין, והוא בחינת כוונת נטילת צפרניים בערב שבת קודש כגודע, היינו כי כל מה שהאדם עושה בזה העולם בשבילו יתברך יש בזה סודות עילאים וכוונות גדולות, והאריז"ל מסביר שכוונת רחיצת המים חמים בערב שבת קודש היא מאחר שהאדם נמצא כל ימי השבוע בזה העולם וטרוד בעסקיו וכו', שאז מתגברות עליו השלש קליפות הנ"ל ועובר עליו מה שעובר, רוח סערה, וענן גדול, ואש המתלקחת, וכל התאוות בוערות בו ומתגברות עליו ורוצות להפילו ולהכניסו בפח יקוש וכו', אך בערב שבת שאז האדם רוצה להכנס לקדושת שבת, אז נכללת קליפת נוגה בקדושה והג' קליפות הנ"ל רוצות גם הם להכלל בתוך הקדושה וכו', ועל כן כשזוכים ללכת ולהתרחץ במים חמים ולטבול במקוה וללבוש בגדי שבת וכו', יורדת בחינת שלהבת י"ה השורפת ומכווה את אלו הקליפות שלא יוכלו להכלל בהקדושה, וזה שרואים בחוש שכל אחד ואחד מרגיש בעצמו קדושה אחרת ביום השבת, ויש לו חשק יותר גדול לעבודתו יתברך ורוצה להכלל בקדושת שבת, ובפרט אם זכה להתרחץ וללכת למקוה

את האדם והוא שותק ואינו עונה, מאחר שמקבל על עצמו באהבה את היסורים וכו', ולא מכיון שרוצה להרגיז את זה שמדבר עמו, כי לפעמים יש שבאים במענות על האדם ויש לאדם מה לענות אך הוא שותק רק כדי להרגיז את האדם שמעיר לו, ובוזה אין שום מעלה כלל, רק עיקר המעלה היא לשתוק לבזיונות ושפיכות דמים שבאים על האדם מחמת אהבה, דהיינו שמקבל על עצמו באהבה את היסורים הללו ויודע שהם לכפרת עוונותיו, ועל ידי זה נמשך עליו בחינת שלהבת י"ה שהוא בחינת ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, ועל כן אשרי ואשרי המרגיל את עצמו לאחוז במידה זו של שתיקה שעל ידי זה ימשיך עליו שפע ברכה והצלחה, וכפרת עוונות, ויזכה להכלל בקדושה.

תפילה והתבודדות

והנה הכלל היוצא ממאמר זה הוא שכל אחד ואחד צריך לדעת שעיקר מה שעובר עליו הוא מחמת פגם הברית שנפל בו, ועיקר התיקון הוא בחינת חש"מ"ל כנ"ל דהיינו לשתוק לכל מחרפי ומבזי נפשו ולקבל את כל היסורים באהבה, בבחינת ח"ש, וכן לדבר הרבה אליו יתברך בבחינת מ"ל, דהיינו שירגיל את עצמו לספר לפניו יתברך את כל מה שעובר

עליו ויבקש ויתחנן ממנו יתברך שיזכה לצאת מן הבוץ שהוא שרוי בו וכו', כי בלי תפילה והתבודדות לא יועיל לו שום דבר, ועם תפילה והתבודדות אינו צריך שום דבר רק את השם יתברך בעצמו, כי תפילה והתבודדות הוא העיקר בדרכי רביז"ל וזה עיקר העצה שהשאיר לנו רביז"ל שנפתח את פינו ונתפלל לפניו יתברך על כל מה שאנו צריכים ואז בוודאי נזכה לישועה, ומוהרנ"ת ז"ל אמר פעם, "ספרו של רביז"ל מלא עצות נפלאות, אך אם לא תשקו אותם בתפילה והתבודדות איני מקנא אתכם". היינו כנ"ל כי עיקר העצה של רביז"ל היא לעסוק בתפילה והתבודדות אליו יתברך, וכל העצות שנתן בספרו צריכים תפילה והתבודדות עליהם באופן שיצליח, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לעסוק בתפילה והתבודדות לפניו יתברך כי זו עיקר העצה ועל ידה זוכים לצאת מן הבוץ, ובאמת צריכים לדעת שכל עיקר העצות וההתחזקות הנמצאים בספריו הקדושים של רבי נחמן מברסלב זי"ע ושל תלמידיו הקדושים וכו', עיקר מטרתם היא להוציא את האדם מן הבוץ לגמרי, ולא סתם לחזקו, כי יש אנשים שחושבים שעיקר ההתחזקות היא רק לחזק את האדם באופן שיוכל להמשיך וללכת אך ההתחזקות עצמה אינה מרפאת את הצרה והמכה וכו',

ובאמת זו מעות, כי כמו שכאשר האדם נפצע שמים על הפצע יוד ותחבושת ועיקר התכלית היא שבנתיים יתרפא הפצע ויוכלו להוריד את התחבושת לגמרי, ולא שהפצע ישאר עם התחבושת... וכמו כן דברי ההתחזקות של רביז"ל אינם רק כדי לחזק את האדם, אלא שבסופו של דבר מרוב התחזקות יזכה לעקור את עצמו לגמרי מן הצרה, ויזכה לצאת לגמרי מן הטומאה ולהכלל בקדושה, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לקיים את עצותיו הקדושות של רביז"ל ובפרט העצה הקדושה הזו של תפילה והתבודדות שעל ידה יזכה לצאת מכל הבוץ והטומאה שנפל בה.

המחליף פרה בחמור

וזה שאנו מוצאים שרביז"ל אומר (ספר המידות אות צדיק) מי שהיה מקורב אל הצדיק ונתרחק סימן שכל התקרבותו לא היתה עם אמת, כי אם היתה התקרבותו עם אמת היה זוכה להכניס בעצמו את העצות הקדושות הללו והיה עוסק תמיד בתפילה והתבודדות וממילא היה זוכה לצאת מן הבוץ ולהכלל בתוך הקדושה, ומאחר שהתרחק מן הצדיק, על ידי זה מראה שכל התקרבותו לא היתה כדי לקבל את התחזקותו של הצדיק ולא רצה באמת לצאת מן

הבוץ, והוא בכחינת "המחליף פרה בחמור", דהיינו כי מקודם היתה לו פרה שהיא דבר טוב, ונותנת חלב, ומן החלב אפשר לעשות נבינה ושמנת וחמאה וכו', וכן אפשר לשחוט ולאכול אותה, כי היא בהמה טהורה וכו', והוא המיפוש הלך והחליף אותה בחמור... שאין הוא יכול לעשות עמו מאומה... וכן הוא מי שהיה מקורב אל הצדיק ונתרחק ממנו שהחליף באר מים חיים, בבארות נשברים, ועתה אין לו מאומה בידו, אשרי ואשרי הזוכה לחזק את עצמו וזוכה לקיים בשלימות את העצות הקדושות שגילה לנו רביז"ל ובפרט העצה הזו של תפילה והתבודדות שצריך להתמיד בה מאד מאד, אשרי הזוכה להתקרב אל רביז"ל באמת ומשליך את שכלו ודעתו מכל העצות וההקדמות והדמיונות שהיו בו לפני התקרבותו ושומע את דבריו של רביז"ל ומקיים את עצותיו בתמימות ופשימות ואז יזכה לכל טוב אמיתי ונצחי, אך העיקר תלוי כפי שיוציא מדעתו את השטויות שהיו בו לפני כן וישמע רק לעצות הקדושות שמקבל מרביז"ל, כי בדיוק כמו שאי אפשר לבשל בסיר לפני שמנקים אותו מן האוכל של אתמול, ואם יבשלו בו כך, מבלי לנקותו, יהיה לאוכל מעם איום ונורא וכו', כך הוא האדם שאין

לישועה גדולה ויאיר לו מוחו מאד,
אשרי ואשרי הזוכה לכל זה, שאז
יזכה להפריד עצמו מן הקליפות
ויזכה לכלול את קליפת נוגה בתוך
הקדושה עד שיזכה שיאיר לו שכלו
מאד מאד באור אלקותו יתברך,
אשרי לו ואשרי חלקו.

הוא יכול לקבל בשלימות את
העצות הקדושות של רביז"ל מבלי
שיוציא מדעתו את כל ההקדמות
של הכל שהיו שם לפני שזכה
להתקרב, ורק אז כשיזכה לבטל
את דעתו ושכלו לגמרי אל עצותיו
הקדושות של רביז"ל אזי יזכה

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ג

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אשר אין למעלה מזה, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ג ששם מפרש רביז"ל את מה שאמר שלמה המלך ע"ה (משלי כ"א) מתן בסתר יכפה אף, ובאמת תורה זו היא תורה קשה מאד מאד וכדי להבין אותה צריכים הקדמות רבות כי בתורה נפלאה זו מפרש רביז"ל דברים פלאיים.

ששה פאין

ואומר רביז"ל דע כי בהא"ב יש ששה פאין, דהיינו אל"ף אי אפשר לקרות בלא פ' גם כ' דף פ' ה' וקו"ף גם כן אי אפשר לקרוא אותם בלא פ' נמצא שיש בהא"ב ששה פאין, דהיינו בתוך אותיות הא"ב יש שש אותיות שכאשר הוגים אותם מוכרחים להוציא את האות פ' מן הפה, כי כאשר אומרים אל"ף למשל, מוכרחים לומר גם את האות פ"א וכן בשאר האותיות שרביז"ל הביא כדוגמא, ויש כאלה שש אותיות בתוך הא"ב, וששה פעמים פ' גימטריא ת"פ כמנין לילי"ת, דהיינו שאלה הששה פאין הם גימטריא ת"פ כמנין אותה קליפה המחטאת את האדם בפגם

הברית וכו', שעל פי הארז"ל אמר אפילו לומר את שמה בפה מלא ורק ברמז כדי שלא תחטיא את האדם, והנה חס ושלום כשאינך לאדם מקרה בלתי טהור הוא על ידי הקליפה הנ"ל כידוע, והיא נקראת על שם היללה כי מכניסה עצבות ומרירות וצרות ועצבנות בתוך ביתו של האדם עד שהיו נעשים מרים ממות, והוא הולך עצבני וממורמר ומוציא את עצביו בביתו על אשתו ועל ילדיו ועל ידי כך הורס את ביתו לגמרי, וכל זה נמשך לו מאותה קליפה המביאה יללה ועצבות וכאון על האדם עד שהולך ממורמר וכועס וחושב שכל העולם כולו חייב לו וכו', נדמה לו שחייבים לתת לו כסף, או חייבים לתת לו כבוד, או חייבים לשמוע את דבריו, ואם אין עושים כל זאת הוא מאבד את עצמו ומתעצבן וכועס וכו', כמו שאפשר לראות בחוש אצל בני אדם שלא אכפת להם שום דבר ואם לא עשו את רצונם הם מיד מתרגזים ומתעצבנים ונורמים מחלוקת ובעיות וכו', והנה המצב הנרוע ביותר הוא שהאדם מתעצבן וכועס בביתו על אשתו ועל ילדיו וכו', כי כך הורס את ביתו לגמרי, ולפחות אם היה מוציא את עצביו בחוץ או דופק את ראשו בקיר...

ולא שובר בידיו את ביתו, ניהא, אך דרכם של בני אדם היא שהם מתעצבנים וכועסים בבית על האשה והילדים שאין להם ברירה ומוכרחים לסבול אותם ואת הכעס והעצבים שלהם, ואילו בחוץ אין הם מעיזים להתעצבן ולכעוס כל כך, מאחר שבחוץ אין אנשים מוכנים לסבול אותם, ואם יתעצבן וכו', יקבל בחזרה מנה אחת אפיים, כי כל אחד יש לו את הצרות שלו ואין הוא מחוייב לסבול את העצבות והיללה והדכאון של השני, ועל כל פנים כל העצבים והיללה והצרות והמרירות והדכאון וכו', נמשכים לאדם מן הקליפה הזאת, שהיא מחמיאה את האדם וגורמת לו לכל הצרות שבעולם, אשרי הזוכה להנצל ממנה.

אף

ואומר רביז"ל והנה הקליפה הנ"ל יונקת מן הא"ב כמנין שמה, היינו מן הפאין הנ"ל ונעשה מן פ"א אף, דהיינו כי כל דבר של המומאה יש לו יניקה ואחיזה מסוימת בקדושה שמשם הוא ממשיך את חיותו, ועיקר יניקתה של הקליפה הזאת היא מן הפאין הנ"ל שנהפך הפ"א ונעשה א"ף, וזה שאמר רביז"ל שאת הנואף יכולים להכיר על פי החוטם, כי מאחר שהוא כל כך עצבני וכעסן

וכו', סימן שהוא נואף, כי מי שנואף רחמנא ליצלן, ומאכד את הצמצום שלו, על ידי זה מאכד את שכלו לגמרי, ועל ידי זה מסוגל לעשות כל דבר רע שבעולם, ובפרט להתעצבן ולשכור ולהרום וכו', מאחר שאיכד את שכלו ואינו מסוגל לשלוט על עצמו (עיין שיחות הר"ן סי' רמ"ט) כי עיקר שמירת הברית תלויה באריכות אפיים, דהיינו שיש לו צמצום ונבול, ועל ידי זה יכול לשמור את עצמו שלא יפול בחטאים ועבירות ופגמים וכו' וכו', ומחמת שלא זכה לשמור על בריתו, דהיינו שאיכד את הצמצום שלו, על ידי זה גורם לעצמו חרון אף שהוא תמיד בכעס ועצבים וכו', כי נתהפכו עליו האותיות, ומן האות פ"א נעשה לו בחינת א"ף שהוא כעס ויללה וצרות וכו', שכל זה נמשך מן הקליפה הנ"ל, ועל כן עיקר שמירת הברית תלויה בחוטם, ועיקר סימן ההיכר של האדם שפגם בבריתו הוא על פי האף שלו, כי האף מורה על הכל, כי אפשר לראות האם יש לו אריכות אף, או שמא חרון אף רחמנא ליצלן, הנמשך מן הקליפה הנ"ל.

איש ואשה

ואומר רביז"ל לפיכך אמרו חכמינו הקדושים (סוטה י"ז) איש ואשה זכו שכינה שרויה ביניהם,

לא זכו, היינו שהוא בלתי טהור, אש אוכלתו, כי דע וראה כי האותיות עצמן של הפאין (היינו א' כ' ד' פ' ק' ה' ק' הנ"ל) הם גימטריא אש, ונוקמין בו, וענין זה הוא סוד נפלא מאד מאד כי חכמינו הקדושים אמרו רק "איש ואשה זכו שכינה ביניהם לא זכו אש אוכלתו", ורביז"ל מוסיף ומפרש לנו מהו ענין "לא זכו" שנאמר שם, היינו שהוא בלתי טהור, דהיינו כי כל הצרות והבעיות נמשכות אל תוך הבית כשהבעל אינו טהור, ולא להיפך כשהאשה אינה טהורה, כי כשהקליפה הנ"ל מתגברת עליו על ידי זה יש מרירות גדולה בתוך ביתו של האדם, ואז הוא בכחית "לא זכו" כנ"ל ושלום ביתו נהרס לגמרי, כי הכל תלוי בזה, ככל שהאדם זוכה לטהר את עצמו יותר, כך יזכה לשלום בביתו, וככל שהאדם מטמא את עצמו יותר כך בסופו של דבר הוא שובר והורס את ביתו לגמרי, והנה פשמות דברי חכמינו הקדושים הנ"ל הם שכאשר האיש והאשה זוכים אזי השכינה שרויה ביניהם, כי היו"ד של האיש והה"א של האשה מצטרפים להשראת השכינה בביתו של האדם, וכשהשכינה שרויה בבית אזי השלום והאהבה שורים בבית ויש בין בני הזוג הבנה הדדית וכו', והאחד תלוי בשני ככל שיש אהבה והבנה

והתחשבות וכו', בביתו של האדם כך ממשיך על עצמו את השראת השכינה הקדושה וממילא נמשך עליו שלום ושפע גדול, אך כשאין האדם זוכה אזי נפרדים היו"ד מן האיש והה"א מן האשה ונשאר אצלם רק א"ש א"ש שווהי אש המריבות והמחלוקת והעצבים וכו' וכו', וכל הבית נהרס, ובאמת צריך לדעת שצריך לרחם מאד על אשתו מאחר שאצלה בנקל יותר להתרגו ולכעוס וכו', מכיון שאצל האיש האות יו"ד מפרידה בין הא' לש', כי מאחר שהוא נמצא רוב היום מחוץ לביתו ומתעסק בכל מיני דברים של קדושה והולך להתפלל בבית הכנסת וטובל במקוה ועוסק בתורה ובמצוות וכו', אשר הם אינם מניחים לו לאבד את העצבים ולכעוס כל כך וכו', ועל כן האות יו"ד שהיא מרמזת על קדושת יהדותו של האדם, נמצאת אצל האיש באמצע בין הא' לש', והיא מפרידה את אש הכעס והעצבים שרוצים להתגבר על האדם, אך האשה אצלה אין שום הפסק בין האותיות א' וש', והה"א נמצאת רק בסוף, וזאת מאחר שהיא נמצאת בביתה רוב היום ומטפלת בילדים ובעניני הבית שכל זה אינו קל כלל ועיקר, ועל כן היא נמצאת במתח יותר גדול כי עובר עליה מה שעובר בביתה מהילדים שקופצים ומשתוללים ומרגיזים וכו', וכפרט

אם יש לה בעל רע, ובפרט אם אינו מהור כנ"ל וכו', שאז היא סובלת מאד, ועל כן צריך להבין אותה ולתת לה אפשרות לנוח ולהרנע מטרדות הבית וכו', ואז ימשיך על עצמו שלום אמיתי, ויזכה להשראת השכינה הקדושה בתוך ביתו, נמצאנו למדים שהכל תלוי בבעל דהיינו אם הוא זוכה לשמור על עצמו, והוא מהור, על ידי זה ממשיך על עצמו שלום בית אמיתי ונפלא, מה שאין כן כשאינו שומר על עצמו, והוא בבחינת "לא זכו", דהיינו שאינו מהור, ונכשל בפגם הברית, על ידי זה ממשיך על עצמו את הקליפה הנ"ל שהיא מביאה יללה בביתו וכל הבית נתהפך ואש המחלוקת והמריבות מושלת שם.

פה

והנה עיקר העצה כדי לשמור על שלום בביתו היא לשמור על פיו, ולדעת כיצד לשתוק, כי העיקר והיסוד בבניית הבית הישראלי הוא ענין הסבלנות, ועל כן צריך לדעת שלא על כל דבר צריך להגיב ולא צריך לצאת בכל פעם לריב ולהתווכח וכו', כי פיו של האדם נקרא פ"ה כמו אותם הפאי"ן כנ"ל ועל כן צריך לשמור על פיו מאד מאד, כי פ"ה עם הכולל היא בנימטריא אלקים, כי כשאינו יודע לשמור על פיו על ידי

זה ממשיך על עצמו דינים ומרירות ובעיות, וזה שכתוב בתורה הקדושה (דברים י"א) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, והכל תלוי בפיו של האדם, אם מרגיל את עצמו לשתוק ולא להגיב על כל מה שאומרים לו ובפרט בביתו שאינו מגיב על כך שאשתו לפעמים צועקת עליו ומבזה אותו וכו' וכו', והוא מבין אותה שרק מחמת מתח שיש לה מהילדים וכו', היא אומרת כך, או בגלל שיש דוחק גדול בפרנסה וכו', היא צועקת, על ידי זה ממשיך על עצמו ברכה, מה שאין כן כשמגיב על כל דיבור שלה, ואף על פי שלפעמים הוא צודק וכו', אך כשפותח את פיו, על ידי זה ממשיך על עצמו בחינת אלקים, דינים ומרירות, ואז יוצאת אש גדולה בין שניהם וחיוו נתהפכים לגהינום ממש, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לשמור את פיו ולשונו שאז זוכה לשמור מצרות נפשו, כי מי ששומר את פיו ואינו מתווכח ורב וכו', על ידי זה ממשיך על עצמו שלום אמיתי, כי אחרת חיוו יתהפכו לגיהנום וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ס"ג:) אשה רעה גיהנום נמשלה בה, עיין שם, דהיינו כי מאחר שגורם לאשתו להיות רעה על ידי שמתווכח עמה ועונה לה על כל דבר, שאז היא עונה לו בחזרה ונעשה מחלוקת ומריבה גדולה ביניהם, על ידי זה

חיינו נמשלים לניהנום ממש, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לשמור על פיו, ועל ידי זה ימשיך על עצמו ברכה, וימנע מעצמו צרות ובעיות מיותרות, ובאמת על האדם לדעת ש"אשה הקנו לו מן השמים" (כתובות פ"ב:) ועל כן עליו לדעת כיצד לשמור עליה ולא לגרום לעצמו סתם בעיות על ידי פיו, אלא ישמור בכבודה ולא יענה לה בכל פעם ועל ידי זה יזכה לשפע ברכה והצלחה מן השמים, וזה מה שפירש רש"י הקדוש על הפסוק (בראשית ג') האשה אשר נתת עמדי, דהיינו כאשר חמא האדם בעץ הדעת היה עליו להודות בחמאו ולומר שחמא ופשע ואכל מעץ הדעת מאחר שהתגבר עליו יצרו וכו', אך במקום זאת הוא אמר "האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל", ופירש רש"י כאן כפר במובה, דהיינו מאחר שהיה צריך להודות באמת שחמא בגלל שהתגבר עליו יצרו, ולא להאשים את אשתו בכל דבר רע שהוא עושה, והעיקר תלוי בפיו של האדם, כי אם מאשים את אשתו ופותח את פיו וכו', על ידי זה גורם לעצמו צרות כנ"ל, ועל כן צריך לשמור את פיו היטב ועל ידי זה ימשיך על עצמו ברכה גדולה, ובמקום לבא בטענות ולהאשים אנשים אחרים הוא צריך להרגיל את עצמו להודות להשם יתברך על כל

החסד אשר עשה עמו ואז במקום לחיות חיי ניהנום, חיים מרים ומרים ממוות, יוכל לחיות חיים טובים ונעימים אשרי לו ואשרי חלקו.

שלום בית

והנה מי שרוצה שיהיה שלום בביתו צריך להקפיד מאד מאד שלא יכעוס ולא יהיה עצבני וכו', כי הכעס והקפידות הורסים את ביתו של האדם כנ"ל, ואחר כך נגרם לאדם בעצמו צרות עד שצריך לעזוב את ביתו ולבקש רחמים מאהרים ולהתגלגל פה ושם וכו', ולחכות שמישהו יעשה לו טובה ויתן לו אוכל וכו', ואם היה לו שכל ולא היה קפדן וכעסן כל כך היתה יכולה להיות לו אשה ובית חם ובמקום שאחרים יעזרו לו הוא היה יכול לעזור לאחרים, ועל כן צריך להזהר מאד מאד בכבודה של אשתו, ורבינו"ל כבר נתן לנו יסוד מוצק ואמר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' כ"ד) מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, וחכמינו הקדושים אמרו (ראש השנה ו'): אשה, בעלה משמחה, נמצא שהבעל צריך להכניס את השמחה בביתו, וכל ענין השמחה תלוי בו, ועל כן צריך להקפיד מאד שהבעל יהיה בביתו ולא יעזוב את אשתו וילך וכו', וחכמינו הקדושים כבר קבעו לכל אחד ואחד את הזמן שלו

להיות בביתו ורק במקרים מיוחדים כמו ספנים וגמלים שיוצאים בשיירות ועבודתם מחוץ לביתם וכו', אז הרשו להם לשהות מחוץ לביתם תקופה ארוכה יותר, עד חצי שנה ולא יותר, אך רוב בני העולם צריכים להיות בביתם וכו', ולשמה את ביתם ולשמור על שלום אמיתי וכו', וידוע שרביז"ל הקפיד מאד מאד על המלמדים שהיו משכירים את עצמם מחוץ לעיר, והיו יושבים כמה חדשים מחוץ לביתם, ובנתיים האשה היתה נשארת לבד בבית עם הילדים וכו', עד שהתבטא ואמר פעם שמלמד כזה נדמה אצלו כמו שפחה כנענית! ומכאן רואים את גודל ההקפדה שהיתה לרביז"ל על כך שהאדם יהיה בביתו וישמור על שלום ביתו, ופעם אחת בשעה שאנשי שלומינו היו מסובים בשולחן ליד רביז"ל, ישב שם גם איש אחד שלא היה לו שלום בית וכו', ורביז"ל היה שקוע במחשבותיו ולפתע קם ואמר, מי הוא זה שיש לו חוצפה ועזות שיהיה לו הרהור רע אצלי בשולחן, והלך לחדרו ולא רצה לשבת יותר עם אנשי שלומינו, ואותו אדם שהדברים כווננו עליו קם ובכה והלך ליד חדרו של רביז"ל והתחנן שרביז"ל ימחול לו וכו', והבטיח שיעשה שלום בית עם אשתו וכו', עד שבסופו של דבר רק כשקיבל על עצמו באמת

שיעשה שלום והלך לביתו ועשה שלום עם אשתו אז הסכים רביז"ל למחול לו וכו', ומכאן רואים את גודל ההקפדה של רביז"ל על ענין שלום ביתו של האדם, ואיך שבלי זה האדם נופל להיכנס שנופל וכו', כי מי שאינו שומר על שלום ביתו וכו', בסופו של דבר נכשל בעבירות חמורות, ה' ישמרינו ויצילנו, ועל כן צריכים למסור את נפשו ממש כדי לשמור על שלום ביתו, באופן שלא ימשיך על עצמו את האף וקליפות וכו', שמביאים לו אחר כך יללה בתוך ביתו וגורמים לכל הצרות, אשרי ואשרי הזוכה להכניס בעצמו את העצות הנפלאות הללו של רביז"ל ומציית להם שאז יזכה להקים ולבנות בית נפלא ותהיה ההצלחה שרויה בביתו כל ימי חייו, מה שאין כן אם ימשיך על עצמו חרון אף, יסלק את השכינה ועל ידי זה תהיה אש בביתו ואז האותיות הללו של הפאי"ן הנ"ל הם ינקמו בו ויחיה חיי גיהנום ממש, והבחירה ביד האדם לעשות כך או כך ומי שיש לו שכל יכול לחיות חיים טובים ונעימים ותהיה לו הצלחה תמיד, אשרי הזוכה לכך.

מתן בסתר

ואומר רביז"ל וכשנותן צדקה בסתר, פודה הניצוצות הקדושות מן הקליפה, ונעשה מן האף פ"א

וזהו מתן כסתר יכפה אף, מלשון כופה עליו כלי (שהוא לשון הפיכה) וזה יכפה אף שכופה והופך האף ונעשה פ"א (והוא פלאי), אשר זוהי המעלה הגדולה כשהאדם זוכה ליתן צדקה ובפרט כשוזכה ליתן מתן כסתר אשר זה מציל אותו מכל רע, ומלבד המעלה הגדולה של זה הנותן צדקה שניצל ממוות וכו', יש לזה הנותן מתן כסתר מעלה נפלאה מאד מאד בכך שהוא זוכה להנצל מן החרון אף ופודה את הניצוצות הקדושות מן הקליפה, ולכן אשרי ואשרי הזוכה ליתן בכל יום מתן כסתר לזכות החזקת בתי כנסיות ובתי מדרשות ותלמידי חכמים עניים וכו' שעל ידי זה יפדה את נפשו מכל רע, ולא עוד אלא שהכל יתהפך לו שבמקום אף יהיה לו כחינת פ"א כנ"ל, והוא ענין פלאי מאד מאד כי כבר ראינו כמה וכמה אנשים שפתחו במחלוקת על צדיקים אמיתיים ונענשו בעונשים קשים ומרים מאד מאד וחלק מהם נענשו במיתה משונה, ואחרים נפלו לעניות גדולה, והעני כידוע חשוב כמת (וזהו תרומה קניח), ואילו אחרים שגם להם היה חלק באותה מחלוקת בכל אופן ניצלו מן הדין ועדיין מסתובבים להם והולכים חיים בריאים ושלימים ללא שום היוק כלל, ואינם יודעים שכל הזכות המצילה אותה ממידת הדין הוא זכות המתן כסתר שנתנו

פעם לאיזה תלמיד חכם וצדיק עני ובזכות המצוה הזו מתהפכת עליהם בכל פעם מידת הדין ואין כח למשחיתים ליגע בהם כלל, והוא דבר פלאי מאד איך מצוה כזו שהאדם נותן מתן כסתר, שנותן צדקה ומחייב את נפש העני, בזכות זה ינצל ממידת הדין, זהו דבר שאינו מובן בשכל האנושי כלל, רק הוא פלא גדול, ועל כל פנים אנו רואים את הענין הגדול והמצוה הגדולה שיש לאדם הזוכה ליתן צדקה ובפרט כשנותן מתן כסתר וכו', שעל ידי זה נתחפכים לו כל הדינים ונתבטלים לגמרי, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה ליתן צדקה בכל יום ויום ויבקש הרבה ממנו יתברך בשעה שנותן צדקה את כל מה שצריך כי זכות מצות צדקה היא זכות גדולה ועצומה מאין כמוה וזוהי מגולה להפוך מעל עצמו את כל הדינים הקשים והמרים שעוברים עליו ויהפוך את מידת הדין למידת הרחמים אשרי לו ואשרי חלקו, כלל היוצא מכל הדברים הללו הוא שהאדם צריך להקפיד מאד מאד לשמור על שלום ביתו כדי שלא יפול חס ושלום בעבירות קשות וחמורות ויהרום את ביתו וימשיך על עצמו דינים, ואם כבר נפל להיכן שנפל וכו', יתמיד בנתינת צדקה, ובפרט מתן כסתר שעל ידי זה יכפה את האף שהמשיך על עצמו על ידי חטאיו ועוונותיו המרוכים, אשרי הזוכה

לאחוז במידה זו כל ימי חייו, כי הצדקה היא הסגולה הגדולה ביותר להנצל על ידה מכל הדינים והמרירות שעוברים על האדם, ובפרט כשהאדם יודע שחטא ופגם ועשה מה שעשה וקלקל ושיחת

וכו', עליו למסור את נפשו ולתת הרבה צדקה, ובפרט מתן בסתר בכל יום ויום ועל ידי זה יזכה לצאת מן הבוץ הגדול שנפל אליו, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

ליקומי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ד

ספרו הקדוש "ליקומי מוהר"ן" שלולי התגברות הס"מ וכו' היה הספר הזה מוכרח לעשות פעולה גדולה בעולם, וזאת מאחר ויש בו סודות נוראים ונפלאים כל כך המגלים לאדם כיצד לזכות לעבור את החיים בשלום ולזכות לכל טוב אמיתי ונצחי, כמו הסוד הנפלא הזה שיגלה לנו רביז"ל בתורה זו.

שית ימי בראשית

ואומר רביז"ל איתא בגמרא (מגילה כ"ח) במה הארכת ימים, אמר לו וותרן הייתי בממוני, שזו היתה המידה של רבי נחוניא בן הקנה כמבואר שם, שהוא זכה לגלות סודות התורה נוראים ונפלאים וכו', ועשה את תפילת אנא בכה, שהיא כנגד שם מ"ב, והוא אמר שזכה להאריך ימים מאחר שהיה וותרן בממונו, והנה לבאר זה צריך לידע מה דאיתא בזהר הקדוש (נשא קכ"ג) וזה לשונו, תא חזי, לשית ימי בראשית לכל חד אית ליה פרצופי דההוא דרגא דאנהיג ליה, ולא תשכח יום דלית ביה טוב וכו', וכל יומא איתא ליה גדר מלבר, דלא ייעול כל בר נש לההוא טוב, כגון חושך דכסיא לנהורא וכו', ובגין דא מאן דאיהו חייבא וייעול למנדע רזין

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף בכל פעם כדי ללמוד את תורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב וי"ע ולהתחזק בדבריו הקדושים אשר המעלה של הענין הזה היא גדולה מאד מאד, אשרי הזוכה בכל שבוע לקבוע לעצמו זמן ללמוד את תורתו הקדושה של רביז"ל, והיום נדבר מהתורה בליקומי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ד ששם מסביר רביז"ל את מאמר חכמינו הקדושים (מגילה כ"ח) במה הארכת ימים, כי שם בגמרא הנ"ל מוצאים אצל כמה תנאים ואמוראים ששאלו את רבותיהם במה האריכו ימים, וכששאלו את רבי יהושע בן קרחה את השאלה הזאת ענה ואמר, קצת בחיי? אך תלמידו אמר לו, תורה היא וללמוד אני צריך, כי התלמידים רצו לדעת את המידה והמעלה שזיכתה את רבותיהם לזכות למעלה זו של אריכות ימים ורביז"ל יסביר ויגלה את כל הענין והסוד הזה, כי על פי פשמות באמת נראה שהתלמידים שאלו את רבותיהם כיצד זכו להאריך ימים בנשמיות וכו', אך רביז"ל יגלה לנו על פי המאמר הזה סוד נורא ונפלא מדרכי חיי האדם וכיצד אפשר לזכות לאריכות ימים אמיתית, ובאמת כבר אמר פעם רביז"ל על

דאורייתא כמה נחשים ועקרבים
מבלבלין מחשבתיה דלא יעול
לאתר דלאו דיליה, אבל מאן
דאיהו טוב כל אילין נטירין אינון
למימריה וקטיגור נעשה סניגור
ויעלון ליה לטוב הננו ויימרון
מרגא הא בר נש טוב וצדיק וירא
שמים בעי לעיילא קדמך וכו',
ההוא טוב ננו יימא לון פתחו ליה
בהאי תרעא דאתקרי אהבה או
בהאי תרעא דאיהו תשובה כל
צדיק יעול כפום דרגא דיליה, עיין
שם, (לששת ימים בראשית לכל
אחד יש לו את הפרצוף שלו דהיינו
את הדרגא המנהיגה אותו, ולא
תמצא יום שאין בו טוב וכו', וכל
יום יש לו גדר מבחוץ שלא יוכל כל
אחד להכנס לההוא טוב, שהוא
חושך המכסה את האור, ועל כן
מי שאינו ראוי ורוצה לדעת את
רזי התורה הקדושה באים נחשים
ועקרבים ומבלבלים את מחשבתו
שלא יוכל להכנס למקום שאינו
שייך אליו, אך מי שהוא טוב וזכאי
כל אלו המונעים נעשים לו עוזרים
וקטיגור נעשה סניגור, ומעלים
אותו לטוב הננו ואומרים האדם
הזה טוב וצדיק וירא שמים ורוצה
להתקרב אליך, ואז הטוב הננו
הזה אומר פתחו לו בשער הנקרא
אהבה או בשער הנקרא תשובה,
כל אחד ואחד כפי הדרגא שלו),
דהיינו כי כל יום ויום מששת הימים
יש לו מידה ודרגה המנהיגה אותו,
לכל יום דרגא ומידה אחרת,

ובאמת כל ענין הימים והזמנים
וכו' הכל הוא מחמת רחמנותו
יתברך, כי אצלו יתברך לא שייך
ימים ולא שייך זמנים כי רוחניות
אינו דבר שאפשר לצמצם באיזה
זמן או מקום או צורה וכו', אך
מחמת רחמנותו יתברך שרצה
שבני אדם הנמצאים בזה העולם
יכירו אותו על כן צמצם את עצמו
בימים ובזמנים וכו' והשרה שכניתו
בזה העולם, והסתיר אלקותו כדי
שבני אדם הרוצים לזכות לגילוי
אמתת מציאותו יתברך יחפשו
אחריו ויוכלו למצוא אותו, ומי
שאינו רוצה לחפש אחריו יתברך
ואינו רוצה לזכות לכך יהיה כל
הענין נעלם מעיניו לגמרי, כי כך
הנהיג הקדוש ברוך הוא שאלקותו
תהיה מוסתרת ותתגלה רק לעיני
הזוכים לחפש ולחזור אחריה,
ומסופר שפעם אחת ישב דודו של
רבינו"ל הרה"ק ר' ברוך ממעוזיבון'
זי"ע ולמד תורה הקדושה בחדרו,
ולפתע פתאום נכנס נכדו לחדרו
והתחיל לבכות מאד מאד, ושאלו
הרה"ק הנ"ל מדוע הוא בוכה כל
כך? מה קרה? ענה ואמר הנכד,
אני משחק עכשיו עם חברי
במשחק המחבואים, והתחבאתי
מחבריי, אבל אף אחד אינו מחפש
אותי כלל, ועל כן אני בוכה,
וכשמע זאת הרה"ק הנ"ל החל
גם הוא לבכות מאד ואמר שגם
אצל הקדוש ברוך הוא כביכול הוא
כך, דהיינו כי השם יתברך הסתיר

את עצמו בתוך העולם הזה באופן שמי שיחפש אותו ויחזור אחריו יזכה להשיג אמתת מציאותו יתברך, אך עיקר הבעיה והצרה היא שאנשים אינם מחפשים, ועל כן אינם מוצאים אותו יתברך והם רחוקים מאד מאד ממנו יתברך!

היום יום

נמצאנו למדים שהקדוש ברוך הוא הסתיר את עצמו וצמצם את עצמו במידות ובימים ובזמנים כביכול, כדי שגם אנחנו נוכל אם נרצה, לזכות ולהשיג את אמתת מציאותו יתברך, והנה במציאות אנו רואים שבששת ימי החול בני אדם מאד עסוקים בעסקי העולם הזה, הם נוסעים ממקום למקום בעסקי פרנסתם, ומתעסקים עם כסף ועם בנקים וצ'קים וכו', ושוכחים לגמרי שהקדוש ברוך הוא מחייה ומהווה ומקיים את כל העולם כולו, ובשבת שאז מאיר אורו יתברך כי שבת היא שמו של הקדוש ברוך הוא, אזי כל אחד ואחד כפי השנתו משיג מעט מאורו יתברך ומרגיש הארה אחרת לגמרי, והצדיקים הדבוקים בו יתברך במשך כל ימי השבוע ובכל יום ויום זוכים להזכיר לעצמם את יום השבת, בכחינת מה שאומרים בתפילה, היום יום ראשון בשבת, היום יום שני בשבת וכו', ומתכוננים במשך כל השבוע כדי

שיוכלו לזכות ולהרגיש את האור הנפלא המאיר בשבת, זוכים בשבת להרגיש אור נפלא מאד מאד עד שהצדיקים הגדולים זוכים במשך הכ"ו שעות של השבת להרגיש רק אור גדול, רוחניות חיות אלקותו יתברך אשרי להם ואשרי חלקם, ובאמת גם באמצע השבוע מאיר אורו יתברך כגילוי נורא ונפלא מאד, ולכאורה כל אחד ואחד היה יכול להשיג את האור הנפלא הזה, אך במציאות אנו רואים שכל אחד ואחד מלא צרות ויסורים ובעיות וכו', לזה אין אשה ולשני אין ילדים ולשלישי אין פרנסה והוא מלא חובות והרביעי חולה וכו', ואם כן צריך להבין היכן הוא אותו אור הגנוז שאותו הסתיר הקדוש ברוך הוא בכל יום ויום וכיצד אפשר להשיגו, ובאמת עיקר הסיבה שאין האדם זוכה להרגיש את אמתת מציאותו יתברך היא מאחר שחטא ופגם וכו' ועל כן הוא אינו זכאי ועל כן באים נחשים ועקרבים ומבלבלים את דעתו ומוחו, ובמקום שזוכה להרגיש בכל יום ויום את מעם האור הגנוז הנפלא שיש בו, ויקשר כל יום ויום לשבת קודש כמנהגם של הצדיקים הקדושים, במקום זה נכנסים במוחו נחשים ועקרבים שהם כל מיני מחשבות והרהורים המבלבלים את דעתו ומכניסים בו מרירות ועצבות ודכאון ושברון וכו', עד שנדמה לו שהוא אינו

שוה לכלום ואף פעם לא יזכה לצאת מהבוץ שלו ברוחניות ומהחובות שלו בנשמיות וכו', וכל זה נמשך לו מאחר שניתק את עצמו מיום השבת שהוא שמו יתברך, ועל כן במקום להרגיש את האור הגנוז הנמצא בכל יום ויום והנמשך מבחינת שבת, הוא מרגיש מרירות ועצבות ודכאון גדולים וכו', ומזה נמשכים כלל המחלוקות והצרות והבעיות בעולם, מאחר שהאדם שוכח ממנו יתברך ועל כן נמשכים עליו צרות ודכאוונות ובעיות וכו', ואם היה זוכה לרבך את עצמו קצת אליו יתברך ולזכור את הקדוש ברוך הוא היה זוכה להרגיש מעם אור הגנוז ולהתענג בנועם זיוו השכינה הקדושה.

דהיינו כפי מידתו של האדם הן שהיא מצד החסד והאהבה דהיינו שאוהב את הבריות ועוזר להם ועושה עמהם חסד וכו', כן זוכה שנפתח לו שער שעל ידו הוא יכול לזכות ולהשיג את אמתת מציאותו יתברך, והוא שער האהבה וכו', וכן להיפך כשהאדם זוכה למידת היראה והגבורה דהיינו שהוא ירא ומפחד ממנו יתברך ומתגבר על יצרו ואינו חוטא וכו', כן כפי מדריגתו נפתח לו השער כדי שיוכל להכנס אליו יתברך ולהשיג את אמתת מציאותו יתברך, והוא שער היראה וכו', נמצא שכל אחד ואחד כפי שזוכה לזכך את עצמו באיזו מידה קדושה וכו', כן נפתח לו השער של המידה הזו והוא זוכה להשיג אמתת מציאותו יתברך.

אב הרחמן

במה הארכת ימים

והנה מחמת שהקדוש ברוך הוא, אב הרחמן הוא, ורוצה שכל אחד ואחד יוכל לזכות ולהשיגו, על כן יש בכל יום ויום כמה שערים שאפשר על ידם להכנס אל הקדושה, דהיינו מידות קדושות שהאדם יכול להשיג ועל ידם להכנס אל הקדושה, כי יש שער של אהבה ויש שער של יראה, יש שער של חסד ויש שער של גבורה וכו' וכו', וכל אחד ואחד כפי בחינתו ומדריגתו יכול לזכות להכנס אל שער הקדושה על ידם,

ואומר רביז"ל וזה ששאל התנא במה הארכת ימים, היינו באיזה מידה מן המידות נכנסת להטוב הגנוז והארכת הימים שלך להיות גדולים כג"ל, דהיינו שהתלמידים שאלו את רבותיהם כיצד זכו הם להאריך את הימים שלהם, כיצד זכו הם להשיג את האור הגנוז הנסתר בכל יום ויום וכיצד זכו שיהיה להם טוב בחייהם, ותורה היא וללמוד אני צריך, דהיינו כי התלמידים רצו לדעת כיצד גם הם

יכולים לזכות להניע ולהשיג את המדרגות הנ"ל באופן שגם הם יזכו לכל טוב אמיתי ונצחי, כי את זאת רואים בחוש שעל כל אחד עובר מה שעובר, והוא סובל מה שסובל ויש לו מחלוקת בביתו ומתעצבן והוא מלא דאגות וחובות וכו', כי יצר מחשבות לבו רק' רע' כל' היום', שהוא סופי תיבות עמל"ק, כי מאחר שחטא ופגם מתנבר עליו עמלק ומכניס בו ספיקות היש הוי"ה אם אין (שמות י"ו) וכשהוא מתרחק ממנו יתברך על ידי זה הוא נעשה איש רע והוא עושה רע לאנשים אחרים וכו', ובעצמו אינו מבין מה קורה לו וכו', וכל אחד ואחד מחפש דרך כיצד לצאת מן הפח יקוש הזה ואינו יודע כיצד, ובאמת כל אחד ואחד יכול לזכות לאריכות ימים נפלאה דהיינו להרגיש את האור הגנוז הנמצא בכל יום ויום, אך לשם כך הוא צריך לזכות לזכך את עצמו באיזו מידה מובה שעל ידי זה יפתח לו השער להשיג את הקדושה והעונג והטוב שיש בכל יום ויום, וזה ששאלו התלמידים במה הארכת ימים, דהיינו שרצו לדעת כיצד זוכים לצאת מן הבוץ ולדבק את עצמו אליו יתברך באופן שגם הם יזכו להרגישו יתברך ולהרגיש ולראות את האור והטוב שיש בכל יום ויום, וכך צריך כל אחד ואחד להרגיל את עצמו ולשאול כיצד הוא יכול לעזור

לעצמו באופן שגם הוא ירגיש את הנועם הזה שיש בכל יום ויום וכל אחד ואחד יכול להשיגו אם רק ירצה.

ותרן הייתי

והתנא ענה לתלמידיו, וותרן הייתי בממוני, שזו מידת אברהם אבינו, והיא תרעא דאתקריא אהבה והוא סמרא דימינא, ואיתא בתיקוני זוהר (תיקון ע' דף ק"ח) מסמרא דימינא מוחא חוורא ככספא, היינו שכל המקטרגים וכל הנחשים ועקרבים היינו המחשבות זרות שמבלבלין מחשבתיה נעשין חוורא ככספא, ולכך נאמר באברהם (בראשית כ"ד) ואברהם זקן בא בימים, היינו שהיו כל הימים שלו שלמים ונדולים, כי מסמרא דימינא מוחא חוורא ככספא, ומן הקטיגור נעשה סניגור, והיה יכול לבא בכל יום אל הטוב הגנוז השייך לו, כי על ידי שאחו במידתו של אברהם אבינו מצד החסד על ידי זה זכה לבטל מעל עצמו את כל המניעות, ועל ידי זה פתח לעצמו את השער הזה וזכה להרגיש את האור הגנוז הנמצא מוסתר בכל יום ויום, וזו היתה מדרגתו של התנא הנ"ל שפתח לעצמו את השער להשיג אמתת מציאותו יתברך בכל יום ויום מצד בחינת החסד והותרנות שהיא מידתו של אברהם אבינו.

הרי הסבל שהוא מובל כל יתואר וכו', אך אברהם אבינו התנבר על כל זאת ולא הניח את עצמו ליפול ולהתייאש כלל, ועיקר הסוד שבזכותו זכה למה שזכה היה בגלל שהלך תמיד בדרך של חסד ואהבה ועזר לכל מי שהיה צריך עזרה והכנים אורחים וכו', ועל ידי זה זכה להאריך את ימיו עד שהימים שלו היו ימים שלמים וגדולים, דהיינו שזכה להרגיש בהם את אמתת מציאותו יתברך בגילוי נורא ונפלא מאד מאד.

מידת אהבה

והנה בוודאי על כל אחד ואחד עובר מה שעובר, הן בביתו והן בחוץ והן מעצמו וכו', והוא מלא מריבות ומחלוקת וצרות ומרירות וכו', וכל הבית כולו נתהפך, לבעל יש מענות על אשתו ולאשה יש מענות על בעלה, וכן להורים על הילדים ולילדים על ההורים וכו' ואינם זוכים להרגיש את המעם של האור הגנוז שבכל יום ויום, אך כל זה הוא מחמת שאינם זוכים להשיג את המידה הקדושה הזו של אהבה וחסד, דהיינו כי אינם מתנהגים במידת האהבה והחסד בביתם, וכן אינם מתנהגים עם מידה זו עם אנשים בחוץ, ואינם מתנהגים במידה זו גם עם עצמם, ועל כן עובר עליהם מה שעובר, מה שאין כן אם כל אחד ירגיל את

אברהם אבינו

והנה יש אנשים שנדמה להם שאברהם אבינו עבר את חייו בשלום והכל הלך לו כסדרן ועל כן היה יכול לזכות לאור הגנוז בכל יום ויום וכו', ובאמת אם נתבונן היטב על חייו של אברהם אבינו ועל הסבל הגדול שסבל, והעשרה נסיונות הקשים ומרים שהיו מנת חלקו, נבין שאין הדבר כך, ובוודאי לא בקלות זכה אברהם אבינו למה שזכה, כי בתחילה עבר עליו מה שעבר עד שיצא מחרן, ואחר כך הוכרח לרדת למצרים ושם לקחו ממנו את אשתו, וכן הוכרח לקחת הלוואות רבות כשירד למצרים, ובני אדם גם האשימו אותו שבגללו בא כל הרעב הזה, בגלל שכפר בעבודה זרה וכו', וכן אחר כך עבר עליו מה שעבר מישמעאל שהיה ידו בכל ויד כל בו עד שהוכרח לגרשו מביתו ואחר כך הנסיון הגדול של עקידת יצחק, אשר כל אלה היו נסיונות קשים ומרים שכאשר קוראים אותם בכמה שורות נדמה כאילו אין זה נורא כל כך, אבל כשצריכים לחיות אותם ולהרגיש אותם, הרי הם נסיונות נוראים וגדולים מאד, נתאר לעצמינו שלוקחים ממישהו את אשתו, או שהוא מוכרח להיות נע ונד או שיש לו צרות צרורות מילדיו וכו',

עצמו לילך במידתו של אברהם אבינו, שהוא בכחית מוחא חורא ככספא, דהיינו לדון לכף זכות את כל אחד ולהתחיל לדון לכף זכות את עצמו, וללכת במידת האהבה עם עצמו וכו', על ידי זה יוכה להמשיך על עצמו אור גדול ונפלא מאד, כי כמו שצריך לדון אחרים לכף זכות כך צריך גם לדון את עצמו לכף זכות, ובוודאי כשם שצריך לדון את עצמו לכף זכות כך צריך לדון את אשתו ואת ילדיו לכף זכות וכו', וכשירגיל את עצמו ללכת ולהתנהג במידה זו של אהבה וחסד הן עם עצמו והן עם בני ביתו והן עם אנשים בחוץ, על ידי זה ימשיך על עצמו מידה נפלאה זו, ובאמת עיקר הצרות שעוברות על האדם הם רק מחמת שאינו זוכה להכיר בכוחו וחושב שאינו יכול ואינו שוה למאומה, ובאמת אין זה כך, ועיקר מוד הצלחת החיים הוא שהאדם יהיה כמוה בכוחו, שיהיה לו במחון עצמי גדול וידע שלמרות שעובר עליו מה שעובר, הוא יכול להוציא מכה אל הפועל את הכל וגם הוא יכול לצאת מהבוץ ולהמשיך הלאה, ועל האדם לדעת שזה העולם הוא כמו ים הסוער, וכאשר משהו נופל אל תוך הים הסוער הוא מנסה בכל כוחו לשחות ולהחזיק את עצמו במשהו, ורק על ידי זה הוא יכול להנצל ולהחזיק מעמד, מה שאין כן מי שמתייאש

ועוזב את עצמו על ידי זה הוא מובע, וכן הוא אצל כל אחד בכל יום ויום שהיצר הרע רוצה להמכיעו ולייאשו לגמרי, כי יצר מחשבות לבו רק רע' כל' היום' כנ"ל, דהיינו שנכנסות בו מחשבות שהכל רע והוא אינו שוה לשום דבר, וכבר אין שום תקוה ותקנה וכו' וכו', ועל ידי זה נשבר האדם לגמרי עד שיש כאלה שנופלים בדעתם כל כך ומתאבדים מרוב לחץ ומתח וצרות שעוברים עליהם, אך כשהאדם זוכה לחזק את עצמו במצבים הגרועים ביותר ויודע שאין עוד מלבדו על ידי זה זוכה לעלות ולהתגבר על היצר הרע הרוצה רק להשפילו ולשברו ולבלבלו ולהראות לו שהכל רע והוא רע והעולם כולו רע וכו', ובאמת צריך על זה התגברות גדולה מאד מאד מאחר שהיצר הרע מתגבר על האדם בכל יום ויום מחדש ורוצה לשכנעו שבאמת הוא אינו שוה מאומה וכבר אין לו תקוה ותקנה, ומי שזוכה להתקרב אל רביז"ל וזוכה לשמוע את דברי ההתחזקות הנפלאים שלו על ידי זה זוכה להחזיק מעמד ולעבור על הכל ויודע אשר אין עוד מלבדו והקדוש ברוך הוא מלא כל הארץ כבודו ובוודאי גם אם נפל להיכן שנפל ויש לו צרות ומרירות גדולה הן בגשמיות והן ברוחניות והוא מלא חובות ובזיונות וצרות וכו' וכו', בכל אופן עדיין יש לו תקוה

ועל ידי זה זוכים לאריכות ימים אמיתית, דהיינו להרגיש את האור הגנוז שבכל יום ויום, ולדעת שלמרות שיש כל כך הרבה צרות ומרירות ועצבות וכו' וכו', בכל אופן יש גם טוב ביום הזה, ומי שמחזק את עצמו לחפש את הטוב ודוחה מעל עצמו את היצר הרע הרוצה לייאשו, בסופו של דבר יזכה להרגיש את הטוב הגנוז הנמצא בכל יום ויום ויזכה לאריכות ימים נפלאה, דהיינו שירגיש אור נפלא בכל יום ויום, ובאמת אין עוד מעלה נפלאה כמו המעלה הזו שהאדם זוכה להרגיש טוב אמיתי ונצחי בכל יום ויום ולמרות שמבחוץ נראה כאילו עוברים עליו צרות ומשברים גדולים וכו', מה שבאמת זה כך ובוודאי עובר עליו מה שעובר וכו', אך מחמת שהוא דבוק בו יתברך בתכלית הדביקות הוא זוכה לעבור על הכל וזוכה להרגיש את הטוב הנצחי האמיתי הגנוז באותו היום, אשרי הזוכה להרגיש את הטוב הנפלא הזה, אשרי לו בזה ואשרי לו בכא, כי גם בזה העולם הוא זוכה להיות חיים נצחיים ואמיתיים, אשרי לו.

לברוח ממחלוקת

והנה עיקר מידת הוותרנות שצריכה להיות לאדם הוא שיברח ממחלוקת ומריבות ולא יתערב עם

טובה לתקן את הכל, על ידי זה זוכה לצאת מן החושך לאור גדול וזוכה להרגיש את אמתת מציאותו יתברך בכל יום ויום ועל ידי זה זוכה לעבור את זה העולם בשלום, אשרי לו ואשרי חלקו.

עמלק

והנה עיקר הצרות עוברות על האדם רק מבחינת עמלק כנ"ל היינו שהיצר הרע מכניס באדם ספיקות (שמות י"ז) היש הוי"ה אם אין, וכאשר האדם רחוק ממנו יתברך על ידי זה הוא מלא צרות ויסורים ואינו רואה לפני עיניו שום מוצא כיצד לצאת מן הצרות, וזה אשר גורם לכל הצרות והמרירות שלו שעוברים עליו, ובסופו של דבר הוא מוציא את כעסו ועצביו על אשתו וילדיו או על אנשים אחרים וכו', ועל כן צריך להיות חכם הרואה את הנולד ולדעת שהיצר הרע רוצה להכשיל ולהפיל את האדם בפח יקוש שמשם לא יוכל לצאת, ועיקר כוונתו והנאתו של היצר הרע היא לשבור ולייאש את האדם באופן שהאדם יחשוב שהוא אינו שווה לשום דבר ואין לו כבר שום סיכוי ותקוה לצאת מן הבוץ, וצריך להיות חכם גדול ולהתגבר עליו ולהתחזק בבטחון חזק, לדעת שבוודאי לא יעזבהו הקדוש ברוך הוא ובסופו של דבר בוודאי יזכה לצאת מן הבוץ וכו'.

אנשי ריב ומדון, ואם יראה מקום ששם יש מחלוקת, ובפרט שאנשים רוצים לחלוק עליו וכו', עליו להיות וותרן גדול היינו לעזוב אותם שילכו לדרכם והוא ילך לדרכו ועל ידי זה יצליח בחייו, כי כלל גדול הוא לברוח ממחלוקת ומריבות שהם מפילים את האדם בבאר שחת ומוציאים אותו מעולמו, ועיקר מידת הוותרנות היא שהאדם מתחזק בבטחון חזק בו יתברך ומתרחק מכל אלה הרוצים ברעתו, רק מדבק את עצמו בו יתברך ואז טוב לו לנצח, ומידה זו היא בכל פרט ופרט בחיי האדם כי גם בביתו של האדם צריך לברוח ממחלוקת ומריבות ובלבולים וכו', ואף על פי שהוא צודק ואשתו היא שאינה צודקת, מה בכך, עליו להרגיל את עצמו לוותר העיקר שלא תהיה מחלוקת ומריבות, ובבית לא שייך לומר שכל אחד ילך לדרכו מאחר ששניהם צריכים להיות ביחד וכו', ועל כן צריך לראות לוותר לאשתו ולא להיות עקשן על כל דבר גם אם הצדק עמו, אך עם אנשים בחוץ עליו להרגיל את עצמו לברוח ממחלוקת דהיינו לא להכנס עם אף אחד בויכוחים וכו', אלא שכל אחד ואחד ילך בדרכו ולא יתערבו האחד עם השני וכך תמנע מחלוקת ומריבות, אשרי הזוכה למעלה גדולה זו ועל ידי זה ממשיך על עצמו תמיד את הטוב

הגנוז הנמצא בכל יום ויום מאחר שאף פעם אינו מסתבך במריבות ומחלוקת עם הזולת ויש לו שלום בית נפלא, אשרי לו ואשרי חלקו.

תודה והודאה

והנה עיקר מה שעובר על האדם הוא מחמת שאינו זוכה לראות את הטוב שיש בכל יום ויום ונדמה לו שעוברים עליו רק דינים ומרירות וכו' וכו', ובאמת כל זאת הוא מחמת שאינו מרגיל את עצמו להודות בכל יום ויום להקדוש ברוך הוא על החסד חינם שעשה עמו, כי על כל אחד ואחד להרגיל את עצמו להתבונן היטב בחסדים וברחמים הגדולים שהשם יתברך עושה עמו בכל יום ויום, כי הלא יש כל כך הרבה אנשים חולים ובעלי מומים וכו' רחמנא ליצלן, רחמנא לישובן, וברוך השם הקדוש ברוך הוא עזר לו שהוא בריא ושלם ואשתו וילדיו בריאים ושלמים וכו', וכשירגיל את עצמו להסתכל על הטוב והחסד שהקדוש ברוך הוא עושה עמו בכל פעם, שמחיה ומהווה אותו, ודואג לבריאותו ולכל צרכיו האחרים, על ידי זה יזכה להרגיש את הטוב הגנוז שבכל יום ויום, ואף על פי שבוודאי עדיין חסרים לו דברים וכו', אך עליו להרגיל את עצמו להסתכל על הטוב שיש בו, ולהודות להשם יתברך על גודל

החסד והרחמים שעושה עמו בכל יום ויום, ורביז"ל אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ב') שעל ידי תודה והודאה זוכים להמשיך את אור השבת על ששת ימי החול, היינו כנ"ל כי בשבת מאיר אורו יתברך וכל אחד ואחד זוכה להשיג אמתת מציאותו יתברך כפי הכנתו ומדריגתו וכו', ולהמשיך את האור הזה על ששת ימי החול הוא על ידי שהאדם מרגיל את עצמו בתודה והודאה להשם יתברך ומוצא בכל יום ויום את החסדים והרחמים הגדולים שהשם יתברך עושה עמו בכל יום ויום, ועל ידי זה זוכה להרגיש את האור הגנוז הנמצא ומסתתר בכל יום ויום.

שכן חובת כל היצורים

והנה עיקר כל הצרות נגרמות לאדם מחמת עמלק כנ"ל, המכנים באדם קושיות וספיקות עליו יתברך כנ"ל וכשיש לאדם קושיות וספיקות עליו יתברך הרי חייו נהרסים לנמרי מחמת שהוא נופל בדעתו ונשכר לגמרי וכו', וכל זה הוא מחמת שאינו מרגיל את עצמו להודות לפניו יתברך על החסדים והרחמים הגדולים שעשה עמו עד עתה, ועל כן נופל בקושיות, כי מי שמרגיל את עצמו להודות להשם יתברך על כל החסדים שעשה עמו עד עתה, על ידי זה סרים ונתבטלים ממנו

הקושיות מאחר שרואה שעד עתה לא עזבו הקדוש ברוך הוא ובוודאי גם להלן לא יעזבו השם יתברך אלא יזמין לו את כל מה שהוא צריך, ובוודאי הכל לטובה וכו', וזה מה שאנו אומרים בשבת בבוקר בתפילה, "שכן חובת כל היצורים לפניך להודות להלל לשבח לפאר לרומם וכו' וכו'", דהיינו שכל היצורים כולם יש להם חובה להודות ולהלל להשם יתברך, כי בוודאי לכל אחד ואחד יש מה להלל את השם יתברך על גודל החסדים והרחמים שעשה עמו, והוא כעין בעל חוב לפניו יתברך שבכל יום ויום הוא צריך לפרוע את חובו ולהודות ולהלל להשם יתברך על החסדים הגדולים שעושה עמו, וכשהאדם זוכה לחקוק דבר זה בדעתו על ידי זה מסיר מעל עצמו את כל הקושיות וכל הספיקות המבלבלים את מוחו ודעתו וזוכה להרגיש את הטעם האמיתי של החיים ורואה את האור הגנוז הנמצא ומסתתר בכל יום ויום, והכל על ידי תודה והודאה אליו יתברך, שיראה את כל החסדים והניסים הגדולים שקורים עמו בכל יום ויום אשרי לו.

ביטול אמותי

והנה עיקר מדריגת אברתם אבינו שהלך בדרך חסד היתה שקיבל את כל מה שבא עליו

ואף על פי שאינו מסוגל להבין מדוע עובר עליו מה שעובר, ומדוע הוא צריך לסבול כל כך וכו', אך הוא מדבק את עצמו במידתו של אברהם אבינו ומבטל את עצמו לגמרי לרצונו יתברך ועל ידי זה יזכה להמשיך על עצמו את האור הגנוז המאיר בכל יום ויום.

התחלה חדשה

ועיקר הצלחת האדם היא שירגיל את עצמו לעשות התחלה חדשה בכל פעם, ולא יפול בדעתו אף על פי שעובר עליו מה שעובר, ובדרך כלל רואים שהיצר הרע מביא על אנשים ספיקות וקושיות עליו יתברך כנ"ל וכן ספיקות וקושיות על עצמם ואינם מבינים מה זה קרה להם ומדוע עובר עליהם מה שעובר והם נכשלים בעבירות וחטאים ונופלים בכל פעם מחדש, עד שאומרים נמאס לי כבר! איני יכול יותר! ובאמת אין זה כך, ואין האדם צריך להקשות על עצמו שום קושיא כלל, אלא לדעת שהיצר הרע רוצה להכשילו ולהפילו ולהרוס את חייו לגמרי, ועל כן אף על פי שנופל בכל פעם להיכן שנופל עליו להתחזק ולעשות התחלה חדשה ולא להניח לעצמו ליפול כלל, אשר זה עיקר המלחמה ביצר הרע, כי עיקר עבודתו של היצר הרע היא לייאש את האדם באופן שיאבד את התקוה ויחשוב

באהבה, ולא נפל ולא התייאש כלל, ועל ידי זה זכה להחזיק מעמד והרגיש את האור הגנוז שבכל יום ויום, ויש אנשים שרוצים להתקרב אל השם יתברך ולהיות צדיקים דבוקים בו יתברך וכו', אך מחמת שהם מנסים זה כמה ימים ושנים ואינם מצליחים בכך הם מתייאשים לגמרי ונופלים בדעתם עד שעוזבים לגמרי את עבודת השם יתברך ומתרחקים לגמרי מן הקדושה, ובאמת זהו סימן שאינם אוהבים אותו יתברך, ואינם אווזים באמת במידת האהבה, כי עיקר מידתו של אברהם אבינו היתה שקיבל את הכל באהבה ואף על פי שעבר עליו מה שעבר, בכל אופן לא התייאש ולא נפל בדעתו רק חיזק את עצמו וידע שהכל לטובה ובוודאי הקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם כמו שצריך וכו', ועל ידי זה זכה לעבור על הכל, וכמו שאמר משה רבינו (דברים ל"ב) "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא", כי צריך להרגיל את עצמו לדעת שהקדוש ברוך הוא יודע מה הוא עושה ולבטל מעצמו את כל הקושיות שמתגברות במוחו עליו יתברך, אשר זוהי עיקר מידתו של אברהם אבינו שקיבל את הכל באהבה גמורה, ורק זו היא מידת האהבה באמת שהאדם מקבל על עצמו את כל מה שעובר עליו באהבה

וכו', כי גם לאשתו ולילדיו צריך ליתן תודה והודאה על כל מה שהם עושים בשבילו, ואף על פי שלכאורה הם מחוייבים לעשות בשבילו את הדברים שהם עושים אך אם ירגיל את עצמו להודות להם על כל דבר, וילך עמהם בדרך של חסד ואהבה, על ידי זה ימשיך בביתו שלום נפלא, ומוחו יהיה "חזק ככספא" דהיינו מוח בהיר בלי שום קמנות המוחין ותשרה אצלו הרחבת הדעת גדולה, שזה עיקר מידת הותרנות שהאדם צריך ללכת במידת האהבה והותרנות ולהרגיל את עצמו ליתן תודה והודאה אשרי הזוכה לחיות חיים טובים ונעימים כאלה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וידבר העם

ועל פי כל הנ"ל אפשר להבין היטב מה שכתוב בתורה הקדושה (במדבר כ"א) "וידבר העם באלקים ובמשה וכו', כי אין לחם ואין מים ונפשינו קצה בלחם הקלוקל, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל", היינו כי העם במקום להודות להשם יתברך ולמשה רבינו וכו', על המן שקיבלו ועל הבאר עם המים, החלו למצוא רק דברים רעים והחלו לדבר על הקדוש ברוך הוא ועל משה רבינו ועל כן נענשו ששלח ה' בהם את

שאינו יכול לצאת מן הבוץ וכבר ישאר שם כל החיים, ועיקר המלחמה בו אשר בזה תלוי כל ההצלחה היא בכך שהאדם ידע שאף על פי שהיצר הרע יעשה כל מיני פעולות שבועולם להפילו ולהחמיאו וכו', בכל אופן עליו להתנבר עליו ולא ליפול בדעתו כלל משום דבר שבועולם, ועיקר ההתנברות היא על ידי שעושה בכל פעם התחלה חדשה ואינו מתייאש כלל, ואף על פי שכבר עשה התחלה חדשה מאות ואלפי פעמים, בכל אופן עליו להתנבר בכל פעם מחדש, כי זוהי מלחמה הנמשכת כל החיים, מצד אחד היצר הרע רוצה להפיל את האדם ביאוש ובמרירות, שיחשוב שאין לו שום תקוה כלל, ומן הצד השני עיקר החכמה היא להחזיק מעמד ולהתחיל התחלה חדשה בכל פעם ועל ידי זה יזכה בסופו של דבר לנצח את היצר הרע ולהרגיש את האור הגנוז שבכל יום ויום, וענין זה של התחלה חדשה אינו רק אצל האדם בעצמו במלחמתו עם היצר הרע אלא גם בביתו עם אשתו ועם ילדיו וגם עם אחרים וכו', שבכל פעם ופעם צריך לעשות התחלה חדשה ולהרגיל את עצמו ללכת בדרך האהבה והחסד ולהרגיל את עצמו בכל פעם לתת תודה והודאה הן להשם יתברך על גודל החסדים והרחמים שעשה עמו, וכן לאשתו ולילדיו

הנחשים השרפים וינשכו את העם, והם הם הנחשים הנ"ל שמזכיר רביז"ל במאמר זה שהם מבלבלים את מח מחשבתו של האדם עד שאינו יודע מה לעשות ואינם מניחים לו להכנס אל הקדושה ולהרגיש את האור הגנוז וכו', ועיקר תיקונם היה על ידי משה רבינו ע"ה כשבאו לפניו ואמרו לו (שם) "ויבוא העם אל משה ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' ובך התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה בעד העם ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נם וגו', ויעש משה נחש נחושת וגו', והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחושת וחי", דהיינו כי עיקר תיקון חטאם של עם ישראל שדיברו בה' ובמשה ופגמו בענין זה של תודה והודאה כנ"ל ועל ידי זה נענשו בנחשים וכו', עיקר התיקון היה על ידי משה רבינו שנילה להם את אמתת מציאותו יתברך, דהיינו שידעו שאף על פי שעובר עליהם מה שעובר ויש לו צרות ויסורים והנחשים והעקרבים מתגברים עליהם, בכל אופן עליהם לתלות עיניהם אליו יתברך ולדעת שעיקר ישועתם תלויה רק בו יתברך, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה כ"ט) וכי נחש ממית או נחש מחיה, אלא לומר לך בכל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם

שבשמים וכו', דהיינו כי עיקר הישועה היתה רק כשזכו לבטל את עצמם אליו יתברך וזכו להתבונן על החסדים והרחמים הנמורים שעשה עמם הקדוש ברוך הוא, ועל ידי זה זכו להנצל מן הנחשים שבלבלו את מחשבתם וכו', וזה שאנו מוצאים כנ"ל במלחמת עמלק שהוא המכניס ספיקות באדם (שמות י"ז) היש הוי"ה אם אין וכו', והוא הגורם לו לראות ולהרגיש רע, בבחינת (בראשית ו') רק' רע' כלי היום' ראשי תיבות עמל"ק שגורם לו שיהיה לו רע ושיחשוב שהכל רע ואין לו כבר תקוה ותקנה כנ"ל, ועיקר מלחמתו של משה רבינו בעמלק היתה על ידי שהרים את ידיו וכל העם הסתכלו עליהם ועל ידי זה ניצלו, וגם על זה אמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה שם) וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוכרות מלחמה, אלא לומר לך שכל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו נוצחים וכו', כי זה עיקר המלחמה בעמלק המכניס באדם ספיקות ורוצה לשברו ולבלבלו לגמרי, רק להרים את עיניו ולהסתכל אליו יתברך ולבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך אשרי הזוכה לכך, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לחזק את עצמו בכל פעם להמשיך על עצמו אריכות ימים נפלאה, דהיינו שמוצא את הטוב

של משיח ומשי"ח בנימטריא נח"ש
 שהוא יבטל לגמרי את כל הנחשים
 והעקרבים המבלבלים את
 מחשבתו של האדם ומסתירים
 ממנו את אורו אלקותו יתברך כי
 בזמן שיבוא משיח תמלא הארץ
 דעה את ה' כמים לים מכסים וכל
 אחד ואחד יזכה להרגיש את
 אמתת מציאותו יתברך מכל פרטי
 הבריאה בלי שום הסתר כלל,
 אשרי המחכה ויגיע.

הגנוז הנמצא בכל יום ויום ובכל
 יום ויום מחפש ומבקש אחריו
 יתברך ומודה לו יתברך על כל
 החסדים והרחמים הגמורים שעשה
 עמו שעל ידי זה ימשיך על עצמו
 את האור הגנוז ויבטל מעל עצמו
 את כל הנחשים והעקרבים
 המבלבלים את מחשבתו ורוצים
 למנוע אותו להכנס אל הקדושה,
 והקדוש ברוך הוא יעזור לנו
 שנזכה כבר לשמוע את קול שופרו

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ה

כשזוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה כי בסופו של דבר זה מה שישאר לאדם, היינו הדיבורים הקדושים שזכה להכנים בקרבו וכו', ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לקבוע לעצמו שיעור בכל שבוע בדבריו הקדושים של רביז"ל אשר על ידם יזכה לעבור את כל העולם בשלום, אשרי לו ואשרי חלקו, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ה ששם מגלה רביז"ל סוד נורא ונפלא על מה שאנו אומרים בזמר בליל שבת "פוסעים בו פסיעה קטנה, סועדים בו לברך שלש פעמים" אשר אצל אנשי שלומינו היה למילים אלה ניגון מיוחד ותנועה מיוחדת וכו', ורביז"ל ינלה על כל הענין סוד נורא ונפלא משולב בעניני קבלה וכו'.

פסיעה קטנה

ואומר רביז"ל, פוסעים בו פסיעה קטנה, כי מתחילה המלכות היא אצל זעיר אנפין בבחינת אושיט פסיעה לבר, כמובא בזוהר הקדוש (בלק ר"ג: וכמבואר בכתבי האריו"ל), סועדים בו, פירוש כשאנו רוצים לתקנה ולגדלה בבחינת מעד ועזר כנגדו שיהא פנים בפנים, ולברך

שלש פעמים, פירוש שצריך להאיר את נצח הוד יסוד דזעיר אנפין, כי משם עיקר בנינה, צדקתם תצהיר, פירוש על ידי מה מתברכין נצח הוד יסוד דזעיר אנפין, על ידי המוחין שהוא מקבל כמובא, והמוחין הם ארבע, חכמה בינה חסד וגבורה, והם מלוכשים בנצח הוד יסוד דבינה, וזה בחינת כאור שבעת הימים שהם סוד שין של נ' ראשין, ושין של ד' ראשין, שהם השני שינין הנמצאים בתפילין של ראש מצד אחד של שלש ראשים ומצד אחד של ארבע ראשים, והנה את כל הענין כולו הסביר רביז"ל בלשון קבלה עמוקה וכדי שנזכה להבין את כל הענין הזה על פי השנתינו ושכלינו צריכים להקדים כמה וכמה הקדמות כדי שנוכל לבאר ולהסביר הכל, כיצד כל הענין הזה שייך לכל אחד ואחד באשר הוא שם.

י' ספירות

והנה הקדמה ראשונה צריך להסביר שכאשר ברא השם יתברך את כל העולמות ברא אותם כביכול בעשר ספירות בצורת אדם, דהיינו כי יש עשר ספירות, כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, ומלכות,

והם בצורת אדם כביכול, כתר הוא על ראשו של האדם, חכמה היא המוח, בינה הוא הלב, חסד גבורה הם הידיים, תפארת הוא הגוף, נצח והוד הם השוקיים, יסוד הוא הברית קודש, וכת זוגו של האדם היא המלכות, והנה כל זה הוא רק כדי לשבר את האוון כדי שנוכה שתהיה לנו איזה השגה על כל פנים ברוחניות חיות אלקותו יתברך, כי אצלו יתברך אין שייך שום דמות ושום צורה ושום מראה וכו', ורק ברחמנותו יתברך שרצה שנוכה גם אנו להשיג מעט רוחניות חיות אלקותו יתברך על כן אנו מכנים אותו יתברך באופנים האלה כדי שאנו נוכל להבין ולהשיג על פי ענינים שאנו יכולים לתפוס בשכלינו, וזה מה שאנו מוצאים שכתוב עיני ה', יד ה', והארץ היום רגלי וכו', שכל זה מרמז על ענינים רוחניים דקים מאד כי אצלו יתברך אין רגליים ואין ידיים ואין עיניים וכו', והכל נכתב במושגים שלנו כדי לשבר את אונינו באופן שאנו נוכל להבין משהו, כי אחרת לא היינו יכולים להבין מאומה כי רוחניות אינה דבר הניתן לתיאור והסבר והבנה כלל.

מלכות

והנה כל העולם הזה עולם העשייה הגשמי, נקרא בחינת

מלכות, מאחר שעיקר התכלית בזה העולם היא שנוכה לקבל על עצמינו עול מלכות שמים, עול מלכותו יתברך, והזעיר אנפין הוא כל השש ספירות, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד ויסוד, שהם מכוונים כנגד עולם היצירה, וזה מה שאמר רביז"ל שמתחילה המלכות היא אצל זעיר אנפין בבחינת אושיט פסיעה לבר, דהיינו כי המלכות דהיינו זה העולם רוצה להכלל בזעיר אנפין דהיינו לחזור בתשובה ולהדבק ברוחניות חיות אלקותו יתברך, וכמו שרואים בחוש שכל יהודי ויהודי בזה העולם יש לו הרהור תשובה והוא משתוקק מאד לשוב בתשובה שלימה אליו יתברך, אלא שאינו יודע איך, ועל כן הוא מושיט רק פסיעה אחת לחוץ, מאחר שיש לו הרהור תשובה ורוצה להתקרב אליו יתברך ולדבק את עצמו בשרשו, אך עדיין אינו יודע איך, וזה בחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"ד.) על סדר האותיות שהג' והד' קשורים אחד בשני בבחינת גומל דלים, דהיינו כי הד' יש לו מעין יד השלוחה לאחור, והג' יש לו מעין שתי רגליים והוא נראה כאילו הוא רץ, כי הוא רץ לנמול חסד עם הד' והם בחינת מלכות וזעיר אנפין כנ"ל שהעיקר הוא לאחד ולייחדם ביחד שיוכלו להדבק זה בזה, והג' וד' הנ"ל הם בחינת השי"ן של ג'

ראשין והשי"ן של ד' ראשין כפי שיעוד נסביר בהמשך, ועל כל פנים עיקר התכלית היא לתקן ולגדל את המלכות ולהושיט סעד ועזר כנגדה שיהא פנים בפנים, דהיינו שהד' לא יתבייש בפני הג' ויושיט רק יד אחת לאחור כנ"ל אלא שיסתובב אל הג' ויקבל שפע ברכה והצלחה, דהיינו שכל יהודי ויהודי יזכה לחזור בתשובה שלימה אליו יתברך וכו', ולזה זוכים על ידי בחינת נצח הוד ויסוד, דהיינו כשזוכים לתיקון הברית, כי על ידי תיקון הברית זוכים לעצה נכונה שהוא בחינת נצח והוד, ועל ידי זה אינו צריך להתבייש ממאומה רק גומל חסד עם כל יהודי, ומאיר בכל מי שמקבל את חסדו את זה שאין צריך להתבייש רק צריך למסור את עצמו לגמרי אליו יתברך, אשר לזה יזכה על ידי המוחין שהם בחינת ארבע דהיינו חכמה בינה חסד ונבורה, כי קודם כל נכנס הענין במוחו ואחר כך עובר לידיו, דהיינו שהוא מבין שצריך לתת ולעזור אחרים, ולכל זה יזכה דייקא על ידי תיקון הברית, כי רק מי שזוכה לתקן את בריתו הוא ימסור את נפשו לעזור לאנשים אחרים, מה שאין כן כשאינו זוכה לשמור את בריתו על ידי זה נקרא רע (עיין שיחות הר"ן סי' רמ"ט) וכמו שכתוב על ער (בראשית ל"ח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', לא

נאמר רשע, אלא רע, להורות שכל מי שפונם בבריתו ומשחית זרעו על הארץ הוא נעשה אדם רע ויש לו רוע לב עד שאינו מוכן לגמול חסד עם זולתו בבחינת גומל דלים כנ"ל, רק הוא כעסן ורגזן גדול, וכל זה הוא כשעדיין אינו רוצה לחזור בתשובה שאז נקרא אדם רע ויש בו מידה של רוע לב וכו', אך כשזוכה להתעורר בתשובה שלימה לפניו יתברך ורוצה לתקן את אשר שיחת ופגם אז מתעורר אצלו הענין של גמילות חסד, ועל כן עיקר תיקונו של מי שחטא ופגם בפגם הברית, הוא שילך ויקרב אנשים אליו יתברך שהוא בחינת גמילות חסד, גומל דלים כנ"ל.

צדקתם תצהיר

והנה מאחר שעיקר תיקון הברית הוא גמילות חסדים שעכשיו מתחרט על כל מה שעשה ורוצה לשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך והולך ומקרב בני אדם אליו יתברך, על ידי זה בעצמו זוכה להעלות ולתקן ולעזור למלכות לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, כי המלכות מרמות על כל יהודי שרוצה לשוב בתשובה אליו יתברך אך אינו יודע איך, וכשהוא יוצא החוצה לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך הרי הוא מגלה לכל אחד ואחד כיצד לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ועל

דהיינו כאשר יש לאדם מוחין, דהיינו תפילין, אזי אינו מפחד מאף אחד רק ממנו יתברך ואף אחד אינו יכול להזיק לו ולעשות לו מאומה, ועל ידי זה יכול לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך מאחר שאינו ירא ומפחד רק ממנו יתברך ולא מאף אחד אחר כלל.

יראה

והנה מאחר שאין צריך לירא ולפחד מאף אחד רק ממנו יתברך על כן עלינו למסור את נפשינו כדי לקרב יהודים אחרים אליו יתברך, דהיינו לגלות להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון לעוררם ולגלות להם שגם הם יכולים להתקרב אליו יתברך ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם ואפילו אם נפלו להיכן שנפלו ועובר עליהם מה שעובר, עדיין יש להם סיכוי ותקוה טובה לתקן הכל ולחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, אשרי ואשרי העוסק בזה כל ימי חייו ומגלה במסירות נפש את אורו יתברך לכל באי עולם שזהו סוד התפילין הנ"ל שיי"ן של ג' ראשין ושי"ן של ד' ראשין שהוא סוד המוחין בכחינת גומל דלים, שמגלה לכולם את השכל הזה שכל אחד ואחד יכול להתקרב אליו יתברך וכפרט מי שיודע שפגם בבריתו ועבר עליו מה שעבר, עליו למסור את נפשו

ידי זה עוזר לבחינת מלכות להתקרב אל הזעיר אנפין, וזה פירוש השיר הנ"ל, פוסעים בו פסיעה קטנה היינו בתחילה המלכות מושיטה רק יד אחת מאחר שעדיין האדם אינו יודע כיצד בדיוק להתקרב אליו יתברך רק יודע שיש לו הרחוק תשובה וכו', מועדים בו, היינו כשרוצים לעזור לו, זה נעשה על ידי שיוצאים החוצה לגלות את מעיינות החכמה ולפרסם את האור הגדול הזה שכל אחד ואחד ידע כיצד לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ולזה יזכה על ידי בחינת תיקון הברית, דהיינו כי עיקר תיקון הברית כנ"ל הוא לעזור ולגמול חסד עם אחרים כנ"ל, שלזה יזכה על ידי המוחין שהם המוח והידיים כנ"ל חכמה וכינה חסד וגבורה, שזה בחינת צדקתם תצהיר, דהיינו כי עיקר הצדקה שאפשר לתת לאדם היא להרחיב את דעתו בבחינת (תהילים קי"א) אשרי משכיל אל דל (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק"ז) ולתת לו מוחין באופן שידע כיצד יזכה לחזור בתשובה שלימה אליו יתברך ועל ידי זה הכל מאיר כאור שבעת הימים שהוא בחינת השני שיני"ן של התפילה שיי"ן של ג' ראשין ושי"ן של ד' ראשים כנ"ל שזה בחינת סוד התפילין שעליהם נאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה נקרא עליך ויראו ממך",

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' פ"ה מוהר"א"ש רכמ

לצאת החוצה ולגלות את אורו
הנפלא של רביז"ל לכל יהודי ויהודי
באשר הוא שם, כי רק על ידי זה
יזכה לתקן את מה שפגם וקלקל,
כי עיקר התיקון לפגם הברית הוא
על ידי הפצת מעיינות החכמה

חוצה, על ידי שיקרב יהודים אליו
יתברך ויגמול עמהם חסד, ובזכות
זה ימחלו גם לו כל חטאיו ועוונותיו
ופשעיו, אשרי העוסק בגמילות
חסדים בכל יום ויום, אשרי לו
ואשרי חלקו.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ו

כשזוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבינו"ל אין למעלה מוה, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ו ששם מפרש רבינו"ל את מה שאומרים בזמירות ליל שבת "פוסעים בו פסיעה קטנה סועדים בו לברך שלש פעמים, צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים", וידוע שאצל אנשי שלומינו יש תנועה מיוחדת בניגון זה וכו', וצריך להבין מהי הכוונה של חרוז זה בזמירות ליל שבת.

יתפרדו כל פועלי אוון

ואומר רבינו"ל הנה ידוע כי בימי החול הוא שליטת החיצונים, דהיינו כי בששת ימי המעשה כשהאדם עסוק בעסקי העולם הזה, והולך ורץ ועושה מסחר ומשא ומתן ויש לו עסק עם אנשי העולם, אז החיצונים שולטים עליו, כי כשמתעסק בעסקי העולם הזה הוא יכול לשכוח לגמרי מן הקדוש ברוך הוא, ומרוב שמוחו מונח בעסקים גשמיים הוא שוכח מן הבורא יתברך שמו, מה שאין כן בערב שבת בין השמשות, דהיינו ממש לפני כניסת שבת, אז אין להם שליטה כלל, כמו שכתוב בזוהר הקדוש "כד אתקדש יומא כדן יתפרדו כל פועלי אוון",

דהיינו כי בערב שבת בין השמשות בשעה שנכנסת קדושת שבת אזי יתפרדו כל פועלי אוון ואין להם שליטה כלל וכלל, ולכן לפני שהחיצונים עוזבים הם מתגברים מאד מאד, וזה שרואים שבערב שבת בוערת אש המחלוקת בבתי ישראל, כולם עסוקים ורצים, צריכים להכין לסדר ולנקות, ואז רבים האחד עם השני, כי דייקא אז לפני כניסת השבת לפני שהחיצונים צריכים לעזוב את הבית הם מתגברים מאד מאד וגורמים בעיות ומריבות ומחלוקות, וכמו שמשפרים לנו חכמינו הקדושים על רבי מאיר שנכנס לבית פלוני שהיתה בו מחלוקת גדולה בכל ערב שבת, ועשה שם שלום וכו', ושמע כיצד הס"מ אומר וי דאפקיה רבי מאיר וכו', דהיינו כי רבי מאיר הוציאו מן הבית, ועשה שם שלום, ועל כן בערב שבת קודש צריך להזהר שלא ליפול במחלוקת ומריבות כי אז הוא זמן מסוכן לזה וכל זה נובע מן החיצונים שהולכים להסתלק מיד בכניסת השבת.

רגל"ן

ואומר רבינו"ל ועיקר שליטה שלהן בימי החול הוא בבחינות רגל"ן,

שאינ מניחין לאדם לילך בדרכי השם יתברך, דהיינו כי עיקר שלימתם של החיצונים היא רק במדריגות התחתונות, בבחינת רגליו, כי החיצונים הללו באים מן המדריגות התחתונות ביותר ועיקר שלימתם היא רק כאשר יש הסתרת פני השכינה, דהיינו שאין זוכים לראות ולהרגיש גילוי אלקותו יתברך, מה שאין כן כשהאדם זוכה להכניס בעצמו רוחניות חיות אלקות ויודע ועד שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל והכל לכל אלקות נמור הוא, אזי אין לחיצונים שום שליטה עליו כלל, וזה שאנו מוצאים אצל רבי שמעון בר יוחאי זי"ע שתלמידיו אמרו עליו "אנת הוא שבת דכולהו יומיה" כי מאחר שגילה רוחניות חיות אלקות על ידי זה לא היתה לחיצונים שום שליטה עליו וכו', ועל כן נקראים הצדיקים בשם שבת, כי אצלם יש רק גילוי אלקותו יתברך ללא שום שליטה של החיצונים כלל, והנה אפילו כשהחיצונים שולטים על אדם הם שולטים ברגליו, דהיינו שאין מניחין לאדם לילך בדרכי השם יתברך כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ו') הני ברכי דרבנן דשלהי, מינייהו, דהיינו כשהרגליים נעשות הלשות זה בגלל החיצונים, כי עיקר התגברותם של החיצונים הוא רק בבחינה זו שאין מניחים לאדם

לילך לעבודת השם יתברך, שאין מניחים אותו לילך לבית הכנסת להתפלל בציבור, ואין מניחים אותו לילך לבית המדרש ללמוד תורה, וזה שאמר דוד המלך (תהילים קי"ט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, שבכל יום ויום היה חושב לילך למקום פלוני וכו', אך בסופו של דבר התגבר והלך לבית המדרש, דהיינו כי עיקר ההתגברות היא רק על דברים שבקדושה שהחיצונים מכניסים באדם כל מיני תירוצים העיקר שלא ילך לבית הכנסת ולבית המדרש ולשמוע דברי תורה ולנסוע לצדיק וכו' וכו', ועל האדם לדעת שכל זה נובע מן החיצונים וצריך להתגבר עליהם ולשבר את כל המניעות, ועליו לבקש ממנו יתברך ברחמים ותחנונים שיוכה שרגליו יוליכו אותו למקומות קדושים ולא תהיה עליהם שלימת החיצונים כלל, רק ירצה ללכת לבית הכנסת להתפלל ולבית המדרש ללמוד וירצה לנסוע להצדיק וכו', כי צריך על כך רחמים רבים וגדולים מפני התגברות החיצונים שאינם מניחים את האדם לילך בדרכי השם יתברך, ופעם סיפר אחד מאנשי שלומינו שבאומין היה סנדלר אחד מאנשי ופעם אחת נכנס אליו כדי לתקן את נעליו, וכשנכנס לחנותו היה הלה דבוק בו יתברך בדביקות עצומה והתבודד לפניו

בעקביו? וכי יש מצוות שהאדם דורך עליהם? האם יתכן שאדם יולול כל כך במצוות עד שידרוך עליהם? אלא אפשר לומר שזה שייך על בן אדם שאינו הולך להתפלל בבית הכנסת שזה תלוי ברגליו, כי מאחר שבית הכנסת רחוק מביתו או קשה לו ההליכה וכו', הוא אינו הולך, ועל כן התורה מבטיחה שכר מיוחד על דבר זה, למי שזוכה לקיים את המצוות שאנשים מזלזלים בהם ודשים בעקביהם כי עליהם צריכים התגברות מיוחדת כגון לנסוע להצדיק וללכת לבית המדרש וכו', כי עליהם דייקא מתגברים החיצונים אשרי הזוכה לכך.

אם תשיב משבת רגליך

ואומר רביז"ל ובשבת קודש חוזרין להם כח ההליכה, כמו שכתוב (ישעיה נ"ח) אם תשיב משבת רגליך, היינו כמו שאמרנו, שבשבת קודש יכול לילך בדרכי השם יתברך, דהיינו מחמת שבשבת קודש אין לאדם עסקים של מסחר עם בני אדם ואינו נוסע לאף מקום לכן אז יכול להתחזק לילך בדרכי עבודת השם יתברך כנ"ל, ולכן אשרי ואשרי הזוכה להתגבר ולהתחזק וללכת אפילו באמצע השבוע לשיעורי תורה, ובפרט למקום שבו לומדים את עצותיו הקדושים של רביז"ל כי

יתברך וחזר על הפסוק, "חשבת י דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך", פעמים רבות, ואמר, רבוננו של עולם ראה שכל מי שילבש את הנעליים האלו שאני עושה עכשיו שילך עמהם תמיד רק למקומות הקדושים לבית המדרש ולבית הכנסת וחס ושלום לא ילך עמהם לעשות עבירות וכו', וכך היה מתבודד לפניו יתברך בדביקות גדולה ולא הרניש שאחד עומד מולו... ולאחר כמה דקות כשהרגיש שמישהו בחנות, התבייש מפניו קצת שראה אותו מתבודד, אך פנה אליו ושאל, אמור נא לי, הרי כשנוגעים בנעליים צריכים ליטול ידיים, אך מה אעשה ומלאכתי היא סנדלר ואני נוגע כל הזמן בנעליים, אך איני יכול להתאפק מלהתבודד לפניו יתברך... והלה שמע ונדהם ולא היה לו מה לענות, רק נפלה עליו בושא ויראה גדולה מאותו סנדלר שהיה דבוק כל כך בו יתברך עד שלא היה יכול להפסיק להתבודד וביקש ממנו יתברך שמי שילבש את נעליו שילך בהם רק למקומות קדושים, כי זו עיקר התגברות החיצונים, למנוע את האדם מלילך למקומות הקדושים וכמו שפירש הרה"ק מסאטמר ז"ע על הפסוק (דברים ז') והיה עקב תשמעון, ופירש רש"י אלו מצוות שאדם דש בעקביו, והקשה הרה"ק הנ"ל וכי איזה מצוות אדם דש

רביז"ל גילה לנו ואמר (ספר המידות אות צדיק) מוב לבלות זמן הרבה בשביל להתקרב שעה אחת אל הצדיק, ולכן אשרי הזוכה למסור את נפשו אפילו באמצע השבוע ללכת ולשמוע דברי תורה, אשרי הזוכה לזה.

קושטא קאי

ועתה מגלה לנו רביז"ל כיצד אפשר להתחזק לילך בדרכי עבודת השם יתברך עד שאפילו באמצע השבוע יוכל להתגבר וללכת, כי תינוק כשמתחיל לילך עדיין צריך סעד לתומכו, ואף על פי כן אינו יכול לילך במרוצה רק פסיעות קמנות וצריכין לחזק אותו, כמו שרואין בחוש, כך כשאדם מתחיל בשבת לילך בדרכי השם יתברך צריך עוד סעד, לתומכו, והסעד הזה הוא בחינת אמת, ובחינת אמת הזה הוא בחינת רגל שלישי כדאיתא בגמרא (שבת ק"ד) קושטא קאי, ושבת הוא בחינת אמת כדאיתא (במסכת דמאי פ"ד) אפילו עם הארץ ירא לשקר בשבת, וכשמדבק את עצמו במידה זו הוא סעד לתומכו ובחינת רגל שלישי, דהיינו כי על ידי בחינת שבת שהוא בחינת אמת, יש סעד לאדם להתחזק ולילך בדרכי עבודת השם יתברך, כמו זקן שקשה לו ללכת ויש לו רגל שלישית דהיינו מקל, ועל ידה

הוא יכול להתחזק לילך בדרכי עבודת השם יתברך גם באמצע השבוע, ואף על פי שבאמצע השבוע הוא נופל להיכן שנופל ועובר עליו מה שעובר, ויש לו ירידות ונפילות ועושה עבירות חמורות רחמנא ליצלן, ואף על פי שרוצה לצאת מן הבוץ, היצר הרע מתגבר עליו כל כך, עד שאינו יכול לעשות מאומה, בכל אופן על ידי שמתחזק בשבת וממשיך על עצמו קדושת שבת על ידי זה יש לו סעד לתמוכו, ועל כן אשרי ואשרי מי שזוכה לבלות את השבת שלו בקדושה ומהרה ובפרט מי שזוכה לבא אל הצדיק בשבת לשמוע ממנו דברי אלקים חיים שעל ידי זה ימשיך על עצמו התחזקות על כל ימי השבוע ויוכל לילך בדרכי עבודת השם יתברך אשרי לו ואשרי חלקו.

כח הצדקה

ואומר רביז"ל שעדיין צריכין לברך את השלש רגלים הנ"ל וליתן כח בהם כדי שיוכלו לילך היטב, כי אפילו כשיש לאדם מקל והוא יכול להשען עליו וזה עוזר לו בהליכתו, עדיין הוא צריך לברכה מיוחדת שיהיה לו כח ברגליו ללכת, כי הסעד עדיין אינו מספיק, והעיקר הוא הכח ברגליים, ואת הכח הזה מקבל על ידי צדקה שעושה בשבת, היינו שנותן לאדם על

שעובר, והוא רוצה להתחזק ולילך בדרכי עבודת השם יתברך עליו ליתן צדקה על שבת, פשוטו כמשמעו, לתמוך בעניים שקשה להם לקנות על צרכי שבת, או לארח אצלו אורחים על שבת קודש ועל ידי זה יזכה שיאיר עליו אור גדול ונורא כזה שיוכל לילך בדרכי עבודת השם יתברך, ויתחזק ויקבל כח ברנליו שלא יתעצל ולהחיצונים לא תהיה שום שליטה על רגליו כלל וכלל, אשרי לו ואשרי חלקו.

פוסעים בו

ואומר רבינו"ל וזה פירוש פוסעים בו פסיעה קמנה, היינו שבשבת פוסע עדיין פסיעה קמנה כנ"ל, ואיך? על ידי, מועדים בו, היינו על ידי בחינת שבת שהוא בחינת אמת כנ"ל הוא עושה לעצמו מעד ורגל שלישי, על ידי זה, לברך שלש פעמים, היינו שלש רגלים הנ"ל, וליתן כח בהם שיוכלו לילך כראוי הוא על ידי, צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים, היינו שיתן צדקה בשבת כנ"ל שהיא בחינת שמש העתידה להתחדש כאור שבת הימים כנ"ל, היינו כי עיקר כח האמת הוא בשבת, כי שבת היא שמה דקודשא בריך הוא, דהיינו כי בה מתגלית אמתת מציאותו יתברך, כי את זאת צריך לדעת שאמת הוא רק אחד, רק הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, ואין

צרכי שבת, או שמאכסן עני על שולחנו, ועל ידי כח הצדקה ממשיך על עצמו כח הרגליו ויכול להתחזק לילך בדרכי עבודת השם יתברך, כי יש שני מיני צדקה, יש צדקה שעושים בימי החול, וצדקה שעושים בשבת קודש, וצדקה הוא בחינות שמש, כמו שכתוב (מלאכי ג') שמש צדקה וכו', וצדקה שעושים בימי החול הוא כנגד שמש שבזמן הזה, וצדקה של שבת שהוא מעין עולם הבא, היא כנגד שמש העתידה להתחדש לעתיד לבא, שהוא כאור שבעת הימים, ושמש שהוא בחינות צדקה הוא נותן כח לבחינת רגליו, שנאמר (תהילים פ"ה) צדק לפניו יהלך, היינו שצדקה עושה לו הליכה, וגם נאמר (בראשית י"ב) בשעה שיעקב אבינו נפגע ממלאכו של עשו ברנליו, ויזרח לו השמש, ופירש רש"י לו לצרכו לרפאותו מצלעתו, נמצא בזה שעושה צדקה בשבת שהוא בחינת אור השמש כאור שבעת הימים הוא הנותן כח לבחינת שלש רגליו הנ"ל, דהיינו כי כח הצדקה ובפרט צדקה על שבת קודש הוא גדול כל כך עד שזוכה שתאיר עליו בחינת השמש של לעתיד לבא שהיא כאור שבעת הימים ועל ידי זה זוכה להתרפאות מצלעתו כי השמש מרפאת את האדם ומניחה לו ללכת, ועל כן מי שנפל להיכן שנפל ועובר עליו מה

שום אמת מבלעדיו, ועל כן כשהאדם זוכה להמשיך על עצמו את אורו יתברך הוא זוכה להמשיך על עצמו את מידת האמת, ובשבת מתגלה ביותר אורו יתברך כנ"ל ועל כן נקראת שבת בחינת אמת, וכשהאדם נופל בששת ימי החול ועושה מעשים רעים ופוגם פגמים גדולים וכפרט בפגם הברית וכו', עיקר תיקונו ותקוותו הוא בבחינת שבת, דהיינו שירגיל את עצמו למשוך את עצמו אל הקדושה שהיא בחינת שבת ועל ידי זה יתחזק ויהיה לו בחינת רגל שלישית שיוכל לעמוד ולהשען עליה כמו מקל והיא תהיה לו מעד לתמכו, אך כל זה אינו מספיק אלא צריך לתת צדקה על שבת ועל ידי זה יכול להתחזק ולרוץ בדרכי עבודת השם יתברך כנ"ל אשרי ואשרי הזוכה לזה אשרי לו ואשרי חלקו.

עפר קדוש

והנה רביז"ל אומר (סיפורי מעשיות מעשה ג' מהחנינר) שהחנינר לא היה לו כח ברגליו, ולא היה יכול להתחזק ללכת עד שמצא אבק ועפר כזה שריפא אותו ועל ידי זה התרפאו רגליו לגמרי והיה יכול ללכת, והנה העפר הזה נמצא אצל הצדיק דייקא כי מי שזוכה לבא אל הצדיק זוכה לקבל את

הכח המיוחד הזה שיוכל לילך ברגליו, כי הצדיק נקרא עפר (עיין ליקומי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ו) ועל ידי שדורך על העפר שנמצא אצל הצדיק זוכה להתרפאות ולהתחזק ולילך בדרכי עבודת השם יתברך, כי עד שבא אל הצדיק לא היה לו חשק ללכת ולהתפלל לפניו יתברך בבית הכנסת וכו', והיו לו תירוצים שונים ומשונים מדוע אינו יכול ללכת להתפלל בבית הכנסת ולשמוע שיעורי תורה בבית המדרש וכו', אך מאחר שהתקרב אל הצדיק ודרך על העפר הנ"ל על ידי זה התרפאו רגליו ונכנס בו כח וחשק חדש והוא מתחזק ללכת אשרי לו ואשרי חלקו, ואנשי שלומינו מספרים מעשה נורא מאחד מאנשי שלומינו שבא לפני ראש השנה אל הציון הקדוש עם בנו שהיה משותק ברגליו רחמנא ליצלן, והוא סחב אותו על כתפיו והביא אותו אל הציון הקדוש בערב ראש השנה בשעה שנתקבצו שם אנשי שלומינו, ובכה שם הרבה על הציון הקדוש וכו', לעת ערב בשעה שכל האנשים כבר הלכו מן הציון הקדוש אל הקליוז להתפלל תפילת מנחה של ערב ראש השנה, לקח הלה את כל העפר שנאסף על הציון הקדוש של רביז"ל במשך היום, ושטח אותו ולקח את בנו והעמידו עליו, וראה זה פלא שבנו נתרפא לגמרי והיה כאחד האדם, ומעשה זה ראו

הסימן למי שזוכה באמת להתקרב אליו יתברך, בשעה שהוא מתחזק בעבודת השם יתברך ויש לו חשק ללכת להתפלל בבית המדרש את כל הג' תפילות, וכן יש לו חשק לרוץ ולעשות מצוות וללמוד תורה וכו', שאז הוא סימן מובהק שזכה להתקרב אל הצדיק כי נכנסה בו תשוקה עצומה להתקרב אליו יתברך, ונתרפאו רגליו על ידי העפר שנמצא אצל הצדיקים, אשרי ואשרי הזוכה להתאבק בעפר רגליהם של צדיקים שעל ידי זה יזכה שיתפרדו ממנו כל פועלי אוון ויזכה לילך בדרכי עבודת השם יתברך, הן בשבת קודש ואפילו בימות החול ואז יזכה להמשיך על עצמו עריבות נעימות ידידות זיוו שכינת עוון יתברך באמת, אשרי לו ואשרי חלקו, והכל תלוי רק בהתקרבות אל הצדיק, אשרי הזוכה לכך.

כל אנשי שלומינו בעיניהם, איך שסחב אותו בערב ראש השנה על כתפיו, כי היה משותק, ולתפילת מנחה כבר הגיע ברגליו והיתה לו רפואה שלימה, וכששאלו אותו אנ"ש מהיכן עלתה בדעתו סגולה זו, לקחת את העפר שנמצא על הציון לרפאות את בנו, ענה הלה ואמר, שקרא בסיפורי מעשיות במעשה מן החיגר שיש עפר שהוא רפואה למי שאינו יכול ללכת, וחשב בעצמו וכי היכן עוד יש עפר כזה כמו על הציון הקדוש של רביז"ל ועל כן החליט לקחת את העפר שעל הציון ומרוב אמונתו זכה ובנו נתרפא רפואה שלימה, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה להתאבק בעפר רגליהם של הצדיקים שעל ידי זה יזכה לתשוקה גדולה אליו יתברך ויזכה להתחזק ולילך בדרכי עבודת השם יתברך, כי זה

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ז

לנקותו, ועל כן דווקא אז מתגברים עליו הכלכלים וכו', וכל זה הוא מחמת שהכלוך יוצא החוצה, ועל כן אין על האדם ליפול בדעתו כלל למרות שעובר עליו מה שעובר, וידע שהכל לטובה כדי לנקותו ולטהרו ולזככו מכל הכלוך שנדבק בו על ידי חטאיו הרבים.

כשזוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה והוא זכות גדולה מאד לאדם, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ז.

דינים

יראת העונש ויראת הרוממות

ואומר רביז"ל, כי יש שני מיני יראה, יראת העונש ויראת הרוממות, יראת העונש היא היראה שיש להאדם שמפחד ממנו יתברך מחמת שאינו רוצה להענש, ואינו רוצה צרות ויסורים, ובאמת צריך לדעת שהעולם הזה אינו הפקר כלל וכלל, ולמרות שלפעמים נראה כאילו זה כך, אך מי שמסתכל היטב רואה שהכל בחשבון צדק ובסופו של דבר הקדוש ברוך הוא מאריך אפיה ונבי דיליה, דהיינו שמחכה עד מתי האדם יעשה תשובה שלימה על מעשיו הרעים ומשאינו עושה תשובה על ידי זה מענישו, וזה שאנו אומרים בתפילת הימים הנוראים "עד יום מותו תחכה לו, אם ישוב מיד תקבלו", אך בסופו של דבר אם האדם אינו חוזר בתשובה, במוקדם או במאוחר

ואומר רביז"ל הענין הוא, כי אנו רואין בחוש תיכף כשאדם רוצה לילך בדרך הישר מתעוררין עליו דינים, ומתחיל לעבור עליו מה שעובר ויש לו צרות ויסורים וכו', והסברא הוא להיפך, כי לכאורה מכיון שהתחיל לעבוד אותו יתברך והוא הולך בדרך הישר מדוע יתעוררו עליו כל כך הרבה דינים, להיפך, הרי היו צריכים להתעורר עליו רחמים וחסדים גדולים, ובאמת רביז"ל אומר (שיחות הר"ן סי' ע"ט) שבדיוק כשם שמרתיחים מים שאינם נקיים, על ידי הרתיחה עולה הכלוך למעלה, וכך לאט לאט אפשר להוציא את הכלוך מהם עד שיהיו זכים וטהורים, כך הוא אצל האדם הזוכה להתחיל ללכת בדרך הישר, שהוא בוער אליו יתברך, והכלוך השוכן בתוכו, שנוצר מן החטאים העוונות והפשעים שעשה וכו', מתחיל לעלות למעלה וכך אפשר

יבוא על עונשו, ועל כן כשהאדם זוכה ליראת העונש זוהי מדריגה גדולה מאד שעל ידה האדם מונע את עצמו מלחטוא מחמת פחד ממנו יתברך כי כך על כל פנים הוא אינו חומא וזוכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, כי העיקר הוא לחזור בתשובה לפניו יתברך וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קנ"א) שרבי אליעזר אמר לתלמידיו "שוב יום אחד לפני מיתתך" ותלמידיו שאלו, וכי יודע האדם מתי ימות, אמר להם רבי אליעזר, ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה, עיין שם, ולכן העיקר הוא לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך בכל יום ויום, ולא יחשוב שמא הקדוש ברוך הוא, הוא ותן ויוותר לו על מעשיו הרעים וכו' וכו', כי חכמינו הקדושים אמרו, כל האומר הקדוש ברוך הוא וותרן הוא, וותרו בני מעיו, כי הקדוש ברוך הוא אינו מוותר על שום דבר אלא שהוא מחכה לאדם שיזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו ועל ידי זה יזכה למחילת עוונות ועל כן צריך כל אחד להתעורר על כל פנים ביראת העונש שידע שהוא יכול לקבל עונש גדול וכמו שאמרו חכמינו הקדושים "אל תתייאש מן הפורענות", כי אף אחד אינו בטוח בעצמו ואינו יודע מה יהיה, והנה אף על פי שיראת העונש

היא מובה מאד כי האדם נמנע מלחטוא על ידה וכו' וכו', אך אין זה שלימות, ובזהר הקדוש היא נקראת בשם "יראה גרועה", כי מאחר שאינו מפחד ממנו יתברך אלא מן העונש שיקבל, כדוגמת הילד שמפחד מן המקל שבו מרביצים לו ואינו מפחד ממי שמחזיק את המקל, ועיקר השלימות הוא שהאדם יזכה ליראת הרוממות דהיינו שיפחד וירא רק ממנו יתברך בלבד שזהו עיקר שלימות מדריגת היראה, והנה להגיע למדריגה זו של יראת הרוממות אי אפשר אלא על ידי שזוכים קודם ליראת העונש דהיינו שקודם כל צריך להרגיל את עצמו לפחד ולירא ממנו יתברך מכיון שהוא יכול להענש וכו', ואחר כך כשירגיל את עצמו בדרך הזאת זמן רב יוכל להגיע על ידה ליראה גבוהה יותר, יראת הרוממות, שירא ויפחד רק מהדר גאון עוזו יתברך בלבד.

ישפוט תבל בצדק

ואומר רביז"ל שיראת העונש נקראת צדק, בלי ה"א, כי היא יראה שחסר בה מאחר שמפחד ממנו יתברך אך ורק מאחר שיודע שהוא יכול להענש ומפחד שמא הוא יהיה חולה או יסבול מילדיו או מאשתו וכו', וכמו שאמר הבעש"ט הקדוש שלפי איך שהאדם חומא

וכו' כך הוא סובל, כי יש מי שחומא במחשבתו ועל כן הוא סובל מילדיו, ויש מי שחמא בדיבורו ועל כן הוא סובל מאשתו, ויש מי שחמא במעשיו שעל ידי זה הוא סובל מבני אדם אחרים, ועל כן נקראת יראה זו בשם צדק דווקא כי צדק הוא לשון משפט והוא מפחד שמא יעשו בו דין ומשפט ויעבור עליו מה שיעבור ועל כן הוא נמנע מעשיית עבירות וכו', ולעומת זאת יראת הרוממות נקראת בשם אמונה, דהיינו כי מחמת שהוא מאמין באמונה שלימה שהשם יתברך הוא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין, הוא ירא ממנו בלבד, מאחר שמאמין באמונה שלימה שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל והוא יתברך מביט על כל אדם באשר הוא שם ורואה את מעשיו וכו', והוא יתברך מנהיג את העולם בהשגחת פרטי פרטיית וכו', ועל ידי זה בא ליראת הרוממות, והנה להגיע לאמונה שלימה, יראת הרוממות, צריך קודם ליראת התחתונה, יראת העונש, כי מחמת שהוא ירא מהעונש ומאמין שהשם יתברך הוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם, ומזה בא לאמונה יותר גדולה, נמצא תיכף כשרוצה לילך בדרך הישר צריך להיות לו יראה הנקרא צדק ובצדק כתיב (תהלים ט') והוא ישפוט תבל

בצדק, לפיכך מתעוררין עליו הדינים, אך כשבא אל האמת, היינו אל היראה הנקרא אמונה, אז כל הדינים נמתקין בשרשן, וזהו תתן אמת ליעקב, היינו להיראה כי יעקב הוא יראה מלשון (משלי כ"ב) עקב ענוה יראת ה', אז בוודאי חסד לאברהם, כי אברהם נקרא מי שבא לדבק את עצמו להשם יתברך מלשון אבוא רם, וזה שכתוב (והר בלק קצ"ה:) והיה צדק אזור מתניו ואמונה אזור חלציו, היינו צדק והיינו אמונה, אלא עד לא אתחברת אמת בהדה אקרי צדק, כיון דאתחבר אמת בהדה אקרי אמונה וכל מיבו וכל נהורא שריא בה, נמצא שהכל תלוי כפי מידת היראה של האדם, כי בתחילה צריך להתחיל עם יראת העונש ואחר כך יגיע למדריגה גדולה וגבוהה יותר שהיא יראת הרוממות שיוכה לפחד ממנו יתברך באמת, ועל ידי זה יוכה להמשיך על עצמו חסדים ורחמים גדולים ועצומים מאד ומאד וימתיק מעל עצמו את כל הדינים.

לפני ה' כי בא

והנה העיקר הוא לחקוק בדעתנו ידיעה זו אשר קודם צריכים לזכות ליראת העונש שהוא בחינת צדק ואחר כך יזכו ליראת הרוממות שהוא בחינת אמונה, ואנשי שלומינו מספרים שפעם אחת לפני

ראש השנה ראה רבי נתן מברסלב זי"ע כמה מאנשי שלומינו שדיברו דברים בטלים בבית המדרש, ופנה אליהם ואמר בקול מעורר מאד את הפסוק (תהילים צ"ו) "לפני הוי"ה כי בא כי בא לשפוט הארץ, ישפוט תבל בצדק ועמים באמונתו", ואמר בקול מעורר מאד, כי הנה הקדוש ברוך הוא בא לשפוט את כל הארץ כי עכשיו מתקרב ראש השנה יום הדין, ישפוט תבל בצדק ועמים באמונתו, וכך רצה לעורר את אנשי שלומינו שיתעוררו להתקרב אליו יתברך ולא ידברו דיבורים בטלים וכו' לפני יום הדין, רק יראו ממנו יתברך, והנה על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן היטב הפסוק הנ"ל, כי קודם כל צריכים לחקוק היטב בדעתו שאנו עומדים כעת לפני הוי"ה כי בא כי בא לשפוט הארץ, שזהו בראש השנה, ואז ישפוט תבל בצדק, דהיינו שקודם כל צריך שתהיה לו יראת העונש, בבחינת צדק כנ"ל ורק אחר כך יזכה לבחינת ועמים באמונתו, דהיינו בחינת אמונה שהוא יראת הרוממות, ועל כן כל אחד ואחד צריך להזהר ולשמור על עצמו מאד מאד ובפרט בימים הנוראים, בראש השנה, שתהיה לו יראה גדולה ממנו יתברך כי חכמינו הקדושים אמרו (ראש השנה ח') בראש השנה נידון מה יהיה בסופה, ועל כן צריך לירא ולפחד

מאד מאד ממנו יתברך ולשמור על מחשבתו ועל דיבורו (עיין שיחות הר"ן סי' כ"א) ובפרט להזהר ממחלוקת ומריבות ביום הקדוש והנורא הזה וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה מ"ז) בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, דהיינו כמו צאן, וכל אחד ואחד נידון באופן פרטי, ומחליטים אז בדיוק מה יקרה עמו ומה יארע לו עד סוף השנה וכו', ועל כן צריך האדם לירא ממנו יתברך, יראת העונש כי אינו יודע מה יקרה לו וכיצד ידונו אותו וכו', ואחר כך, אחרי שיזכה ליראת העונש, וירא ויפחד ממנו יתברך באמת, על ידי זה יזכה בסופו של דבר לאמונה ברורה ומזוככת בו יתברך אשרי לו ואשרי חלקו.

נסיעה לצדיקים

וזו מעלת האדם הזוכה לנסוע לראש השנה לצדיקים, כי על ידי שזוכה לנסוע אל הצדיקים זוכה להכניס בעצמו לימודים אלה ולהמתיק מעל עצמו את כל הדינים עלינו לזכור שראש השנה הוא יום הדין הגדול והנורא, יום שבו אנו עומדים למשפט ואנו זקוקים לעורך דין גדול, שהוא הצדיק הנדול, כי כמו במשפט גשמי כשהאדם עומד להשפט הוא מחפש לעצמו עורך דין גדול שיכול להושיע אותו ולעזור לו במשפט,

כן הוא ברוחניות שצריכים ללכת אל הצדיקים האמיתיים שהם יכולים לעזור לנו ולהוציא אותנו זכאים במשפט, וכמו שאדם חולה מאד הוא מבקש רופא גדול מאד, כן הוא הצדיק האמת שהוא הרופא הגדול ביותר שיכול לרפאות את כל החולים ולהמציא להם תרופה, אשרי ואשרי הזוכה להתקרב אל צדיקים אמיתיים כאלה ומתחזק בכל מה שעובר עליו, כי בוודאי על כל אחד ואחד עובר מה שעובר, ובפרט על אלה שמתחילים להכנס אל הקדושה שעליהם מתגברים הדינים וכו', אבל על ידי שיוזכו להתקרב אל הצדיקים האמיתיים יזכו להתחזק ולעמוד על עמדם, אשרי להם ואשרי חלקם, ובפרט מי שזוכה לבא אל ציונו הקדוש של רביז"ל בעיר אומין, ששם נמצא הרופא

הגדול, העורך דין הגדול, שיכול להמתיק את כל הדינים מעלינו ולהמליץ טוב בעדינו, אשרי ואשרי הזוכה לבא לשם, כי במקום זה אפשר לזכות לכל טוב אמיתי ונצחי, ואפשר להמשיך על עצמו השפעות טובות לכל השנה כולה, ובפרט מי שזוכה להיות שם בראש השנה הקדוש והנורא שאז כל בני העולם עוברים לפניו יתברך כבני מרון, על ידי זה יזכה להתמתק הדינים בשלימות, כי הצדיקים האמיתיים ממתיקים את הדינים מעל עם ישראל, ומגלים להם את אמתת מציאותו יתברך בגילוי נורא ונפלא מאד מאד, אשרי ואשרי הזוכה לכך, אשרי לו ואשרי חלקו, יהי חלקינו עם אלו הזוכים להתקרב באמת אל הצדיקים האמיתיים, וממשיכים על עצמם את אורם הגדול.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ח

כל אשר עבר עליהם, ושהיתה סעודת ברית אך הם קיצרו בדיבורם וכו', והלכו למקוה ולבית הכנסת מוקדם בערב שבת וכו', ענה ואמר להם רביז"ל אתם בטלנים, הרי הייתם יכולים לקיים "פורם מפה ומקדש" ולהמשיך לדבר, וזה שאמרתם שעדיין לא הייתם במקוה, "אני נהר הממטה מכל הכתמים", ומכאן רואים את גודל המעלה שהאדם זוכה לדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל, עד שאם קרה שכבר יום שישי אחרי הצהריים והתאספו אנשים לדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל, היה ראוי לקיים "פורם מפה ומקדש" כמוכא בשולחן ערוך (אורח סי' רע"א) שאפשר לעשות קידוש וכו', אם נמצאים באמצע סעודה אחרת שנמשכה וכו', והעיקר להמשיך ולדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל, כי הדיבור מתורתו של רביז"ל מגלה אמתת מציאותו יתברך ומכנים בלב האדם תקוה מובהקת והתחזקות גדולה והתעוררות ותשוקה אליו יתברך, ועל כן צריך למסור את נפשו כדי להמשיך ולדבר מתורתו הקדושה, כי הס"מ עושה כל מיני פעולות שבעולם העיקר למנוע את ההתקבצות של אנשים לשמוע את דבריו הקדושים של רביז"ל ועל כן

ברוך השם שאנו זוכים להתוועד יחד ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אשר הדיבור מתורתו הקדושה הוא ענין נפלא ונורא מאד ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לעשות לעצמו קביעות לדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל שאז ירגיש טעם אחר בחייו, כי כל מי שמרגיל את עצמו להגות בתורתו הקדושה של רביז"ל זוכה להתעוררות והתחזקות ותשוקה נפלאה אליו יתברך, כי דבריו הנפלאים של רביז"ל דומים לבשמים שכאשר שוחקים וטוחנים אותם יוצא מהם ריח טוב מאד, וכך הם הדיבורים הקדושים של רביז"ל שכאשר האדם מרגיל את עצמו ללמוד את תורתו הקדושה על ידי זה זוכה לקבל עצות נפלאות כיצד לעבור את כל החיים בשלום וכיצד להתחזק בכל מה שעובר עליו בזה העולם, ופעם היתה בעיר דאשוב ששם גר תלמידו של רביז"ל ר' יודיל ז"ל, ברית מילה בערב שבת, ואנשי שלומינו ור' יודיל בראשם שהיו באותה העיר דיברו כרגיל מתורתו הקדושה של רביז"ל במשך סעודת הברית אך קיצרו מאד מאחר שהיה יום שישי ורצו ללכת למקוה וכו', ואחר כך כשבאו אל רביז"ל וסיפרו לו את

עד שסוף סוף זוכים כמה אנשים להתקבץ ביחד ויש להם הודמנות לדבר מעצותיו הקדושים של רביז"ל אמור להם לבטל ולהפסיק זאת ויהי מה, ורביז"ל אמר על עצמו אני נהר המטהר מכל הכתמים כי עצם הדיבור מתורתו הקדושה מעורר את האדם מאד מאד אליו יתברך ומטהרו מכל הכתמים, אשרי הזוכה לדבר מעצותיו הקדושים של רביז"ל בקביעות בכל פעם, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ח ששם מפרש רביז"ל את הפסוק (תהלים קמ"ז) המכסה שמים כעבים המכין לארץ מטר.

השפעות

ואומר רביז"ל הנה ידוע כי ההשפעות והברכות אי אפשר להם לבא לעולם אלא על ידי הצדיק, כי בכל דור ודור יש צדיקים קדושים שעליהם עומד העולם והם מקבלים את כל השפע ובזכותם הוא מתחלק לכל העולם כולו, כי אמרו חכמינו הקדושים (חגיגה י"ד) כל העולם כולו עומד על עמוד אחד וצדיק שמו, נמצא שכל העולם כולו תלוי בצדיק, ועל כן הוא זה המקבל את ההשפעות והברכות ובזכותו הם יורדים ונתחלקים לבני העולם, ובאמת עיקר ההשפעות היורדות לעולם הם בחינת אורות רוחניים, בחינת

מוחין (כמבואר בכתבי האריו"ל) אך כשהשפע הזה יורד אל העולם הזה הוא נתעבה ונתגשם ונעשה ממנו כסף ועוד השפעות וברכות וכו', (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ה וסי' ס"ט) כי למעלה הכסף הוא אורות רוחניים מאד וכו', ועל כן הצדיק שהוא דבוק בו יתברך הוא יכול להוריד את השפע אל זה העולם מאחר שעיקר עבודתו היא לגלות ולפרסם בכל העולם כולו את אמתת מציאותו יתברך, דהיינו שהוא מוריד את האורות הרוחניים הנ"ל, המוחין, אל זה העולם, על ידי שמגלה לאנשים את אמתת מציאותו יתברך ועל ידי זה ממילא מוריד להם גם שפע, כי זה תלוי בזה, כפי שהצדיק מוריד יותר אורות רוחניים מן העולמות העליונים אל זה העולם, כך מביא גם יותר שפע גשמי לעולם, ועל כן מי שזוכה לבא ולשמוע את דיבוריו של הצדיק, לא רק שמביא על עצמו שפע נפלא ברוחניות, דהיינו שזוכה לחקוק בדעתו את אמתת מציאותו יתברך וזוכה להתעורר אליו יתברך בתשוקה עצומה, אלא שגם ממשיך על עצמו שפע גדול בגשמיות, כי אותם אורות רוחניים הופכים גם לכסף והשפעות טובות, ועל כן כל מי שמקורב אל הצדיק יותר, כך זוכה לשפע גדול יותר, דהיינו כפי שמקושר יותר אל הצדיק, כפי שמכנים במוחו יותר את תורת הצדיק, וכפי שזוכה

לציית את עצותיו של הצדיק, כן זוכה גם לשפע גדול בגשמיות עד שנתעשר, ועל כן מי שזוכה לשפע דקדושה צריך לדעת שכל השפע הזה בא אליו מן הצדיק שזוכה להוריד אורות רוחניים כנ"ל אל זה העולם, ומזה נעשה לו שפע גדול מאד מאד, אשרי ואשרי הזוכה לדבק את עצמו בצדיקים וזוכה לציית את דבריהם, כי על ידי זה לא רק שירויח ברוחניות ויזכה להתקרב באמת אליו יתברך, אלא גם יזכה לשפע בגשמיות שיהיה לו פרנסה בשפע ועוד יוכל להשפיע על אחרים, אשרי לו ואשרי חלקו.

ידיים

ובאמת צריך להבין מדוע דייקא הצדיק הוא זה שיכול להוריד את השפע לעולם, ודייקא הוא נעשה צינור להוריד מוחין ואורות עליונים וכו', כי הרי אורו יתברך שופע תמיד ומאיר תמיד לכל העולם כולו, ואם כן צריך להבין מדוע אין כל אחד ואחד יכול לקבל את השפע הזה בעצמו אלא הכל צריך לעבור דרך הצדיק, ואומר רביז"ל כי הצדיק יש לו ידיים במה לקבלם, דהיינו מאחר שהוא דבוק בו יתברך על ידי זה יש להצדיק את הכלי כדי לקבל את כל ההשפעות הנ"ל שהם הידיים שלו, כי באמת אורו יתברך מאיר על כל העולם כולו והשפע יורד אל זה העולם אך

עיקר הצרה היא שכני אדם אינם יכולים לקבל אותו מחמת שאין להם כלי לכך, ועל כן נדמה להם שהשם יתברך הסתיר את פניו מהם ואינו שולח להם שפע, ובאמת אין זה כך, כי השפע של הקדוש ברוך הוא יורד תמיד לעולם, ועיקר המניעה היא מחמת המקבלים שאינם מסוגלים לקבלו, אך הצדיק שזוכה לזכך את עצמו ולהיות דבוק באמת בו יתברך הוא זוכה להמשיך את השפע אל העולם מאחר שיש לו את הכלים, דהיינו את הידיים כדי לקבל ולחלק את השפע לעולם, כי ביד ימין מקבל את השפע, וביד שמאל מחלק את השפע לכולם (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ז) ועל כן מי שרוצה לקבל שפע ברכה והצלחה צריך להתקרב אל הצדיק כי אצלו יוכל לקבל את כל ההשפעות שבעולם, ממון ובנים וכו', מה שאין כן כשאינו מתקרב אל הצדיק ולא עוד אלא שמדבר עליו כל דבר אמור וכו', על ידי זה מונע מעצמו את השפע, מאחר שאין לו את הכלים כיצד לקבלו, וזה מה שכתוב (דברים י"ז) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, דהיינו כי אם פוגם נגד הצדיק וסר מדבריו ולא עוד אלא שמדבר עליו כל דבר אמור וכו', על ידי זה פוגם בידיים הנ"ל או ביד ימין דהיינו שאינו יכול לקבל השפע או ביד שמאל דהיינו שאינו יכול לחלק

השפע, ועל ידי זה לא מגיע לו שום שפע מאחר שפגם בכלים שהם ידי הצדיק כנ"ל וזה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"י) דלמא חויא דרבנן פרקיה שאין לו אמונתא, דהיינו שפע מאחר שהוא פרץ את הגדר וחלק על החכמים ועל ידי זה נשך אותו נחש דרבנן, דהיינו ההקפדה של התלמידי חכמים וכו', ועל ידי זה אינו יכול לקבל את השפע, (ועין כל זה במאמר הנ"ל) ועל כל פנים נמצאנו למדים שעיקר השפע מגיע לאדם רק בזכות הצדיק, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לדבק את עצמו אל הצדיקים האמיתיים ומשתדל להתקרב אליהם בכל כוחו, ומציית לכל עצותיהם ומכביל את עצמו אליהם לנמרי ועל ידי זה זוכה להמשיך על עצמו שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות, מה שאין כן אם הוא אינו מציית לצדיקים ולא עוד אלא שחולק על דבריהם ולועג עליהם על ידי זה גורם לעצמו צרות ויסורים ומונע ממנו את השפע, אשרי ואשרי מי שיש שכל בקדקדו ומדבק את עצמו אל הצדיקים האמיתיים שאז ימשיך על עצמו שפע גדול ברוחניות ונשמיות אשרי לו.

אהבה ויראה

ואומר רביז"ל ואלו הידיים היינו אהבה ויראה, כי הם הידיים לקבל

בהם כל ההשפעות וכל הברכות, דהיינו כי הצדיק מצד אחד יש לו אהבה גדולה מאד אליו יתברך והוא שמח מאד מאד באלקותו יתברך, ומצד שני הוא ירא ומפחד מאד ממנו יתברך, ועל ידי זה יכול להמשיך השפע, ובאמת האהבה והיראה הוא ענין יד ימין ויד שמאל הנ"ל דהיינו כי יד ימין הוא ענין האהבה שהצדיק אוהב את השם יתברך ומשמח את עצמו מאד מאד בכך זכה להתקרב אליו יתברך ולהיות דבוק בו יתברך וכו', ועל ידי זה יכול לקבל שפע גדול מאד מאד ממנו יתברך שזה בחינת יד ימין, ויד שמאל הוא בחינת היראה דהיינו כי על ידי גודל הפחד והיראה שהצדיק מפחד ממנו יתברך וירא לעבור על רצונו יתברך על ידי זה זוכה להוריד את השפע ולחלקו לכל העולם, אשר זהו יד שמאל, ועל כן רק הצדיק שיש לו את הבחינות הללו, אהבה ויראה בשלימות, על ידי זה יכול לזכות להוריד את השפע שבעולם, כי האהבה והיראה הם הכלים לקבל ולחלק את השפע לכל העולם ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לדבק את עצמו בצדיקים האמיתיים היכולים להמשיך שפע בעולם וככל שיתקרב אליהם יותר, על ידי זה יזכה לקבל יותר שפע ברכה והצלחה ויומשך עליו בחינת האהבה והיראה עד שיזכה להתקרב באמת אליו יתברך.

שמחה והתבודדות

ובאמת רביז"ל אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ז) כי יראה ואהבה אי אפשר לקבל כי אם על ידי צדיקי הדור כי הצדיק הדור הוא המנלה היראה והאהבה, וחס ושלום כשנכבה אצל איזה יהודי הענין הזה של יראה ואהבה על ידי זה אינו יכול להשיג את אורו הגדול של הצדיק, כי עיקר ההשפעה שהצדיק מתכוין להוריד אל זה העולם היא השפעה של אהבה ויראה שהאדם יאהב אותו יתברך וירא ממנו יתברך ועל ידי זה יזכה להצליח בחיים, וממילא גם יזכה לקבל שפע גשמי, וזה שאנו רואים שעיקר העצות שנתן לנו רביז"ל הם שמחה והתבודדות, דהיינו כי מצד אחד האדם צריך להמשיך על עצמו את מידת האהבה שיאהב את הקדוש ברוך הוא וישמח מאד בשמחת יהדותו, ויחייב את עצמו מאד מאד בכך שזכה להיות יהודי ואינו גוי, אשר בשמחה זו אי אפשר להפריע לו ולהפסיקו ממנה כי יהיה מה שיהיה אף על פי שעשה מה שעשה ויכול להיות שהוא הגרוע ביותר מכל העולם כולו וכו', אך על כל פנים הוא יהודי ואינו גוי, ועל כן שמחה זו היא שמחה גדולה מאד מאד והיא הבסיס למידת השמחה שהאדם צריך

לחקוק בעצמו שידע שהוא יהודי, ומכיון שהוא יהודי הוא תמיד יכול לחזור אליו יתברך כי הוא בנו של השם יתברך, נמצא שמידת השמחה, בחינת יד ימין, היא מידת האהבה שהאדם צריך לחקוק בעצמו, דהיינו להיות תמיד שמח וטוב לב על כך שזכה להיות יהודי, ועל כך שזכה להתקרב לצדיקים אמיתיים המלמדים אותו עצות נוראות ונפלאות כיצד להתקרב אליו יתברך ולהיות איש כשר, אך מן הצד השני הוא צריך לאחוז גם במידת היראה דהיינו שצריך תמיד לעשות לעצמו דין וחשבון האם הוא מתנהג כשורה והאם הוא מקיים את רצונו יתברך וכיצד באמת ראוי לו להתנהג וכו', שזה ענין ההתבודדות שלימד אותנו רביז"ל שעלינו להתבודד בכל יום ויום לפניו יתברך ולספר לו את כל מה שעובר עלינו ולעשות לעצמינו חשבון נפש כיצד אנו מתנהגים והאם באמת כך צריך להתנהג, ולבקש ממנו יתברך את כל מה שאנו צריכים וכו', אשר זה בחינת יד שמאל, התבודדות, מידת היראה שצריך להיות לאדם, שיפחד וירא ממנו יתברך ולא יעבור על רצונו חס ושלום, ועל ידי שאוחז באלו השתי מידות על ידי זה זוכה לקבל את השפע, ואת אלו השתי בחינות אפשר לקבל רק מן הצדיק, כי הצדיק כשמוריד את השפע לעולם, עיקר השפע שהוא

מוריד הוא שתי הבחינות הללו, שמעורר בני אדם לאהוב אותו יתברך ולהיות שמחים מאד בשמחת יהדותם, ומגלה להם שכל נקודה ונקודה טובה שיש בהם חשובה מאד אצלו יתברך וכל מעשה טוב שהם זוכים לעשות בשבילו יתברך עושה רושם גדול למעלה, ומחזקם ומאמצם באופן שלא יפלו חס ושלוש וכו', ועל ידי זה משריש בהם את מידת האהבה, וכן מעוררם לעשות לעצמם דין וחשבון תמיד לשפוט את מעשיהם ולהתבודד לפניו יתברך ולהתוודות לפניו ולבקש ממנו יתברך את כל מה שהם צריכים ברחמים ותחנונים וכו', ועל ידי זה משריש בהם את מידת היראה, כי אהבה ויראה אי אפשר לקבל כי אם אצל צדיקי הדור, אשרי ואשרי הזוכה להתקרב אל רביז"ל אשר ממנו יזכה לקבל את שתי הבחינות הללו אהבה ויראה, שמחה והתבודדות, בשלימות, אשרי לו ואשרי חלקו.

גשר צר

וזה שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' מ"ח) שהעולם הזה הוא גשר צר מאד והכלל והעיקר שלא להתפחד כלל, דהיינו כי בזה העולם עובר על האדם מה שעובר, והוא כעין גשר צר המתוח מעל המים הרועשים

והגועשים וצריכים רחמים רבים שיוכל לעבור את הגשר בשלום מבלי ליפול למים השוטפים הזורמים מתחתיו, ועל ידי אלו הב' מידות, אהבה ויראה על ידי זה אפשר לעבור את הגשר הצר הזה בלי שום מורא ופחד, ואנשי שלומינו אמרו ששמחה והתבודדות הם המעקה הנמצא משני צידי הגשר והוא המונע מן האדם ליפול, כי כשאדם מרגיל את עצמו להיות שמח בשמחת יהדותו, ושמה בכך שזכה להתקרב אל הצדיקים האמיתיים, ומרגיל את עצמו להחשיב כל נקודה טובה שיש אצלו ושמה בכל מצוה ובכל לימוד ובכל מעשה טוב שזכה להוציא מן הכח אל הפועל, על ידי זה לעולם לא יפול ויוכל לעבור את העולם הזה בשלום ואפילו אם יעבור עליו מה שיעבור וכו', וכן כשאוחז במידת היראה ומרגיל את עצמו לשפוט את עצמו על כל מעשיו ולהתבודד לפניו יתברך ולבקש ממנו יתברך ברחמים ותחנונים שירחם עליו ויושיעו וכו', על ידי זה יוכל להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו מאחר שיודע שאין לו עצה אחרת רק לפנות אליו יתברך, ועל ידי זה זוכה לעבור את זה העולם בשלום, אשרי לו ואשרי חלקו, ועל כן שמחה והתבודדות הם היסודות העיקריים בחסידות ברסלב, ועליהם הקפיד רביז"ל מאד מאד,

כי בלעדם אי אפשר לעבור את זה העולם בשלום, ומי שאינו זוכה להתחזק כראוי בשמחה והתבודדות עלול ליפול מן הגשר הצר וליפול אל תוך המים הזידונים שהם כלל הצרות והיסורים והמרירות והדחקות וכו', של העולם הזה, אך אם זוכה לחזק את עצמו בשמחה גדולה וכן מתבודד תמיד לפניו יתברך על ידי זה סמוך ובטוח יהיה שיוכל להחזיק מעמד בזה העולם ויזכה לעבור את הגשר הצר הזה, בלי להתפחד כלל, כי מאחר שאוחז בשתי המידות הללו, שמחה והתבודדות, אין לו מה לפחד כלל, אשרי לו ואשרי חלקו אשרי הזוכה לציית את הצדיקים.

שלא יקטרגו

ואמר רביז"ל וצריך הצדיק בזה לגנוז האהבה והיראה כדי שלא יקטרגו המקטרגים עליו ויגזלו ממנו את ההשפעה, דהיינו כי מאחר שיש צדיק גדול כזה שיוכל לגלות לבני אדם סודות נפלאים כאלה ולחזקם ולאמצם ולהכניס בהם אהבה ויראה, שמחה והתבודדות וכו', הוא צריך לגנוז את זה מאד מאד כדי שלא יקטרגו המקטרגים, כי כשהס"מ רואה שיש כזה צדיק גדול בעולם שיוכל לעזור לכל יהודי ויהודי באשר הוא שם לחזור אליו יתברך, ואפילו להכי

נמוכים והכי שפלים הוא יכול להוריד את עצמו ולהכניס בהם אמתת מציאותו יתברך וכו', הוא עושה כל מיני פעולות שבעולם כדי להסתירו, כדי שבני אדם לא יתקרבו אליו, ויעשה עליו מחלוקת ורעש גדול מאד, כי אם יניח לו לעשות את פעולותיו כבר אין לו מה לחפש בזה העולם מאחר שכל בני העולם יוכלו להתקרב אל הצדיק הנ"ל ויוכלו לעבור את הגשר הצר הנ"ל מבלי להתפחד כלל, ועל כן הס"מ עושה כל מיני פעולות שבעולם כדי לשבור את הצדיק הנ"ל ולהצר את דרכיו, וזה שמביא רביז"ל (סיפורי מעשיות מעשה י' מהזכוב והעכביש) שהס"מ אמר, אם הנשמה הזאת תרד אל זה העולם אין לי כבר מה לעשות בזה העולם, כי מאחר שהנשמה הזאת יכולה לעזור לכל יהודי לחזור אליו יתברך ומנלה לכל אחד ואחד דרך כיצד זוכים לאהבה והיראה וממילא לשפע גדול בגשמיות ורוחניות, על ידי זה אין להס"מ מה לעשות בזה העולם, אך אמרו לו בשמים שהנשמה הזאת מוכרחת לירד אל העולם והוא צריך למצוא לעצמו עצה מה לעשות והלך וחזר עם זקן אחד שצחק וכו', ואמר שעתה כבר יכולה הנשמה הזאת לירד לזה העולם, דהיינו כי עיקר העצה של הס"מ נגד אורו הגדול של רביז"ל שיוכל לירד אל כל הנמוכים והירודים וכו' ולהחזירם אליו

יתברך ולגלות להם כיצד לעבור את זה העולם בשלום, עיקר העצה נגדו היא הצחוק והליצנות, שבני העולם יצחקו על דבר רביז"ל וילעגו לכל הענין ועל ידי זה ממילא ימנעו אנשים מלהתקרב, וזה שרואים בחוש עד היום הזה שכל מי שעוסק בהפצת תורתו הקדושה של רביז"ל בעולם, במסירות נפש גדולה וכו', ומקרב אנשים אל האור הנפלא הזה, ממנו עושים צחוק גדול, והוא ללעג ולקלם בעיני כולם, כי אם לא כן, הרי אין להם"מ כבר מה לעשות בזה העולם מאחר שכולם יכולים להתקרב אליו יתברך ולחזור בתשובה שלימה אל הקדוש ברוך הוא, ועל כן הצדיק צריך להצניע את עצמו מאד מאד מאלו המקמרגים מאחר שאם ידעו שיש צדיק גדול כזה שיכול לעזור לכל יהודי ויהודי באשר הוא שם לחזור אליו יתברך הרי מיד ירעישו את כל העולם ויעשו עליו מחלוקת גדולה וינסו לשבור אותו ואת המתקרבים אליו בכל מיני אופנים כדי שלא יוכל לגלות להם את אמתת מציאותו יתברך, ועל ידי זה יגזלו ממנו את ההשפעות, דהיינו כי מאחר שלא יבואו ויתקרבו אליו אנשים על ידי זה לא יוכל להשפיע עליהם, כי מי שזוכה להתקרב אל הצדיק הגדול הזה זוכה להשפעות טובות ברוחניות וגשמיות כי זוכה שמתגלה לו

אמתת מציאותו יתברך ושופע עליו אור רוחני נפלא מאד, אך אם יש מחלוקת גדולה על זה הצדיק ובני אדם מתרחקים ממנו על ידי זה נמנעת מהם ההשפעה ואינם יכולים להרגיש את הנועם והעריבות והמתיקות שאפשר להרגיש בזה העולם, ועיקר הגזילה של ההשפעה היא על ידי אלו המקמרגים שעושים כל מיני פעולות שבעולם כדי לרחק ממנו אנשים כנ"ל, ועל כן אשרי ואשרי מי שמוסר את נפשו כדי להתקרב אל רביז"ל שעל ידו יוכל לקבל את כל ההשפעות הנ"ל כי באמת מי שזוכה להתקרב באמת אל רביז"ל ומציית אותו ומכניס בעצמו שמחה והתבודדות וכו', על ידי זה ממשיך על עצמו שפע גדול מאד גם בגשמיות דהיינו שיש לו פרנסה בשפע, כי מאחר שהוא שמח תמיד בשמחה יהדותו, וממשיך על עצמו גם שמחה גדולה בגשמיות, וכן שופט את עצמו ומתבודד לפניו יתברך, על ידי זה זוכה לבחינת יד ימין שהיא מקבלת, ויד שמאל שהיא משפיעת, ועל ידי זה יש לו שפע ברכה והצלחה גדולים בגשמיות וברוחניות.

משמאלה עושר וכבוד

וזה שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ב) שיש שתי בחינות חיות, יש בחינת (משלי י"ב) אורך

ימים בימינה, בבחינת זה שהצדיק אומר תורה ועל ידי זה יש שפע רוחני גדול בעולם, כי הצדיק מדבק את עצמו אליו יתברך בבחינת נשיקין וכו', ומוריד חידושי תורה לעולם, שזה בחינת יד ימין, שמחה, שעל ידה מורידים שפע גדול אורות רוחניים אל זה העולם, אך מן הצד השני יש בחינת (שם) בשמאלה עושר וכבוד שעל ידה מקבל העולם שפע גדול גם בגשמיות שזה בחינת יד שמאל, שעל ידה הצדיק משפיע לעולם, והקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם באופן כזה שהצדיק ישפיע אל זה העולם גם שפע פרנסה שפע של עשירות וברכה וכו', בבחינת בשמאלה עושר וכבוד, והשפע הרוחני הנפלא היורד מן העולמות העליונים יהיה גם שפע גשמי, (ע"י כל זאת בתורה הנ"ל) נמצא שכל השפע כולו נמצא אצל הצדיק, אלא שהוא צריך להסתיר את האהבה והיראה שלו כדי שלא יוכלו המקטרגים לקטרג ולקחת ממנו את השפע, דהיינו לרחק ממנו אנשים ועל ידי זה לא יוכלו לקבל ממנו את השפע, אשרי ואשרי הזוכה לדבק את עצמו אל הצדיקים האמיתיים שעל ידי זה ימשיך על עצמו שפע ברכה והצלחה גדולים ברוחניות וגשמיות, אך העיקר הוא להתגבר על הס"מ הגורם מחלוקת ומריבות על הצדיק ועושה ממנו וממי

שמתקרב אליו ליצנות וכו', ועל ידי זה רוצה לרחק אנשים, כי אם יש צדיק גדול כזה שיכול להכניס באנשיו אהבה ויראה, שמחה והתבודדות, ולשנות את חייהם לגמרי, את זה הס"מ אינו מוכן לאפשר בשום פנים ואופן, אשרי ואשרי הזוכה להתגבר על כל המניעות ומדבק את עצמו בו יתברך ומתקרב אל הצדיקים האמיתיים שבכל דור ודור, אשרי לו ואשרי חלקו.

המכסה שמים

ואומר רביז"ל וזהו המכסה שמים בעבים היינו אש ומים, היינו כשהצדיק יכול לכסות שמים, היינו אש ומים היינו האהבה והיראה שלו, אזי המכין לארץ מטר היינו שיכול להמשיך כל הברכות שהם בחינת מטר, דהיינו שעיקר כוחו של הצדיק הוא שיכול להסתיר את הבחינה הזו ועל ידי זה יכול להוריד לארץ את כל ההשפעות, ועל כן נקרא כוחו של הצדיק בחינת שמים, מאחר שהוא בחינת אש ומים, אש הוא בחינת אהבה דהיינו שבווער אליו יתברך מרוב אהבה והשתוקקות וכיסופין וכו', ועל ידי זה יש לו כח לקבל את השפע הרוחני, ומים הוא בחינת השפעות טובות בחינת יד שמאל שיכול להורידם לארץ, וכשהוא יכול לכסות זאת, אזי הוא יכול להכין

לארץ מטר דהיינו להוריד אל זה העולם השפעות טובות ואת כל הברכות, ועל כן נקרא צדיק בפי העולם "א הימעל מענטש" (איש שמיימי) מאחר שעיקר כוחו הוא בחינת שמים, אש ומים, אהבה ויראה, כי הוא דבוק מאד מאד בו יתברך מצד אחד, אך מן הצד השני הוא אינו שוכח את אנשי העולם ומשפיע להם שפע גדול מאד ברוחניות ובגשמיות ומשפיע ומכין מטר לארץ, וזו באמת אחת הסיבות שיש מחלוקת גדולה על צדיקים ובפרט על רביז"ל שיש עליו מחלוקת גדולה ואנשים לועגים לכל מי שמתקרב אליו או שמוטר את נפשו כדי להפיץ את אורו הגדול בעולם וכו', ועיקר המחלוקת היא כדי להסתיר את אורו הגדול, להסתיר את האהבה והיראה שלו מעיני העולם, ועל ידי זה הוא יכול להוריד את השפע להעולם, נמצא שהמחלוקת היא מובה גדולה כי בלעדיה לא היה הצדיק יכול להוריד שפע לעולם, אך המחלוקת מכסה ומסתירה אותו, בבחינת המכסה שמים בעבים, ועל ידי זה הוא יכול להוריד לארץ מטר, וזה שרואים בחוש דבר פלא שדייקא על האנשים שמוסרים את נפשם כדי לגלות ולפרסם את אורו הגדול של רביז"ל בעולם עליהם יש מחלוקת ומקטרגים ומדברים עליהם כל דבר אסור וצוחקים ולועגים להם וכו'

וכו', ואם נתכונן היטב נראה שאי אפשר לראות את ההבדל בינם לבין אנשים אחרים, ואם כך מדוע דייקא עליהם חולקים? אך עיקר הסיבה היא כדי להסתיר את האור הגדול הזה באופן שבסופו של דבר יוכל להכנס בעולם, כי מאחר שיש כל כך הרבה הסתרות על ידי זה יכול השפע לרדת בלא שום הפרעה בבחינת המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר, שדייקא על ידי זה יכול לרדת מטר על פני הארץ, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה למסור את נפשו כדי לגלות ולפרסם את האור הגדול הזה בעולם, ואסור להתפעל מכל המחלוקת והליצנות שיש על ענין זה כי הכל מכוון גדול מן השמים כדי להסתיר את האור הגדול הזה באופן שלאט לאט יוכל להכנס בעולם, ואף על פי שקשה להבין ולקבל את הדבר הזה, כי הרי האור גדול כל כך ונפלא כל כך עד שמי שזוכה להתקרב אליו זוכה לכל טוב אמיתי ונצחי, וזוכה לאהבה ויראה, שמחה והתבודדות בשלימות כנ"ל, אך אלה הם דרכי הנהגתו יתברך שמנהיג עם האור הנפלא הזה בצורה הזו וכסופו של דבר בוודאי נזכה שיתגלה האור הנפלא הזה לעיני העולם כולו.

צדיק מפורסם

ואומר רביז"ל אך כשהצדיק הוא

מפורסם גדול, אזי המקטרגים יודעים ומשגיחים עליו היטב, ואינם מניחים לו להוריד השפע, והקדוש ברוך הוא נותן בלב צדיק אחר להחזיק עליו במחלוקת כדי לכמותו ושיוכל להוריד השפע, וזהו מחלוקת שהוא לשם שמים (אבות ה') היינו לשם צדיק, שהוא מכונה שם שמים מחמת שיש לו אהבה ויראה, היינו לשם שמים האהבה ויראה וכדי להכין מטר שהוא בחינת השפעות וברכות, דהיינו כי לפעמים הצדיק הוא מפורסם בעולם ואז אין הס"מ משגיח עליו היטב שלא יוכל להוריד את השפע לעולם ועושה כל מיני פעולות שבעולם כדי למנוע ממנו להוריד את השפע לעולם, אך השם יתברך ברוב רחמנותו מעורר צדיק אחר שיחלוק עליו, ועל ידי המחלוקת שהוא חולק עליו הוא מכמה אותו, ועל ידי זה הוא יכול להוריד את השפע להעולם, נמצא שהמחלוקת שעל הצדיק היא טובה גדולה מאד להעולם מאחר שעל ידי המחלוקת הזו דייקא הוא זוכה להוריד שפע ברכה והצלחה גדולים לעולם, ועל כן אנו מוצאים לפעמים מחלוקת שבין הצדיקים שהיא מחלוקת לשם שמים ועיקר מטרתה היא להסתיר את הצדיק הגדול מן הס"מ באופן שבין כך ובין כך יוכל להוריד שפע, וזה מחלוקת לשם שמים דייקא, כי הצדיק מכונה שמים על שם שיש

לו את השני כוחות אש ומים כנ"ל ועל ידי המחלוקת הזו דייקא יורד השפע לעולם. וענין זה הוא כעין מה שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ה) שהצדיק הוא בעל השדה וכו', והוא משגיח ומשתדל תמיד להשקות האילנות ולגדלם ובשאר תיקוני השדה ולהרחיק האילנות זה מזה הרחקה הראוי שלא יכחיש אחד את חבירו, כי לפעמים צריך להראות למקורב גדול הרחקה גדולה כדי שלא יכחיש את חבירו, עיין שם, היינו כנ"ל כי לפעמים צריך לעורר מחלוקת על מישהו כדי שעל ידי זה יוכל להמשיך לגדול ולצמוח ולהוציא פירות יפים וכו', כי כשרואים איזה אילן יפה וכו', שמסוגל לגדול ולצמוח ולהוציא פירות נאים ויפים, צריך להרחיק משאר האילנות כדי שלא יכחישו את כוחו וכו', וכן הוא אצל אנשים כשרים וצדיקים כשרואים שהם יכולים להוריד שפע גדול לעולם צריכים לכסותם כדי שיוכלו להמשיך ולגדול ולהוריד שפע גדול לעולם, ועיקר ההסתרה והכיסוי הוא על ידי המחלוקת וההרחקה שגורמים להם, שעל ידיהם דייקא הם יכולים להוריד את השפע להעולם כנ"ל, וזה שראו בחוש בכל הדורות כולם שעל כל אנשי שלומינו שהיו מקורבים לרביז"ל היתה מחלוקת וכו', אך על אלה שעסקו בהורדת השפע להעולם

והמריבות שעליו היו רק מחמת חוצה, ומסרו את נפשם כדי להדפיס ולהפיץ את הספרים הקדושים של רביז"ל ותלמידיו בכל העולם כולו, עליהם היתה מחלוקת גדולה מאד מאד ממש בערה אש נוראה של מחלוקת נגדם, וכל זאת מחמת הנ"ל כדי שיוכלו להמשיך ולהוריד שפע לעולם על ידי ההסתרה הגדולה שתהיה עליהם, וכך היה בכל הדורות שעל הצדיקים הגדולים היתה מחלוקת וביזו אותם והשפילו אותם וכו' ובסופו של דבר הם הורידו שפע נפלא לעולם אשר עד היום אנו מחיים את עצמינו עם דיבוריהם הקדושים, וכמו הרה"ק ר' אברהם בר' נחמן ז"ל (בעל מחבר ספר ביאור הליקוטים) שבמשך ימי חי לא הבינו אותו כלל, והיו אף כאלה שכינו אותו, אברהם משונעניר, כי החזיקו אותו למשונע רחמנא ליצלן, אך באמת היה צדיק גדול הדבוק בו יתברך שעל ידו נשאר לנו אורו של רביז"ל והוא הקים תלמידים שהמשיכו את האור הזה הלאה, וזכה לחבר ספר "ביאור הליקוטים" שהוא פירוש על הליקוטי מוהר"ן הקדוש בעומק העיון וכו', נמצא שזכה להוריד שפע גדול מאד לעולם, אך סבל כל ימיו מחלוקת וביזיונות, וכן היה גם על מוהרנ"ת ז"ל שסבל כל ימי חייו מאז שנתקרב אל רביז"ל מחלוקת ומריבות, ועיקר המחלוקת

והמריבות שעליו היו רק מחמת שמסר את נפשו כדי לפרסם את אורו של רביז"ל בעולם ומסר את נפשו לכתוב ולהדפיס ולהפיץ את הספרים הקדושים בכל העולם כולו, ועל זה התנבר עליו הס"מ במחלוקת גדולה יותר מאשר על כל תלמידי רביז"ל ואף על פי שגם הם היו גדולים וצדיקים ואנשים כשרים וכו', אך על מוהרנ"ת ז"ל התנברה המחלוקת ביותר מאחר שעיקר עסקו היה בהורדת השפע לעולם, דהיינו לגלות ולפרסם בכל העולם כולו את האור הנורא והנפלא שזכינו לקבל מרביז"ל בבחינת המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר כנ"ל.

חד בדרא

והנה דרכו של מוהרנ"ת ז"ל היתה שכתב חידושי תורה והיה מראה אותם לרביז"ל ופעם אחת לאחר שרביז"ל ראה את חידושי התורה שלו, ענה ואמר לו רביז"ל, אתה חד בדרא בחידושיך דאורייתא, ואמר על זה מוהרנ"ת ז"ל הלא יש הרב, וכוונתו היתה על הרה"ק הבעל התניא זי"ע שהיה ידוע בחידושי תורה שכתב באריכות ובעמקות גדולה, ענה ואמר רביז"ל על זה, כן אבל היכן יש לו את ההקדמות שלך, היינו כי בוודאי הרה"ק הנ"ל היה צדיק גדול שכתב חידושי תורה עמוקים

ואם אנו זוכים לכא היום להתקבץ ביחד וללמוד את תורתו הקדושה של רביז"ל הכל הוא רק בזכות מסירות נפשו של מוהרנ"ת ז"ל, ועל כל פנים כך מתנהג עם כל הצדיקים המורידים שפע ומגלים חידושי תורה לעולם וכו', שמן השמים רואים שתהיה עליהם מחלוקת כדי שיוכלו להוריד את השפע כנ"ל והס"מ לא יוכל להפריע להם כלל וכלל.

בקרב חכמים תלין

והנה המחלוקת הזאת שיש על הצדיקים, ושיש בין הצדיקים עיקר מטרתה היא כדי שהם יוכלו להוריד את השפע, ומי שזוכה להתקרב אליהם זוכה להתענג מזיוו השכינה השורה אצלם ומאיר עליו אור גדול שפע ברכה והצלחה, מה שאין כן מי שמתפעל מכל המחלוקת שיש עליהם על ידי זה מתרחק מהם לגמרי, ואינו זוכה ליהנות מן השפע הגדול הזה, וזה שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ה') ותאמין כי כל מצותא ומריבה שיש בין הצדיקים השלימים אין זה אלא כדי שיגרשו סטרין אוהרנין וזה פירוש (משלי מ"ו) אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין, לשון תלונה ומריבה, כשאתה שומע מריבות שבין הצדיקים תדע שזה משמיעין אותך תוכחה על שפגמת בטיפי

באריכות גדול וכו', אבל מוהרנ"ת ז"ל כתב את החידושי תורה שלו באופן כזה שלכל אחד ואחד תהיה בהם השגה, וכל אחד ואחד הקורא בחידושי התורה שלו יוכל להתחזק ולהתעורר על ידם לשוב בתשובה שלימה אליו יתברך, מה שלא מוצאים כזאת בחידושי תורה של אף אחד אחר אף על פי שהם עמוקים וכו', כי העיקר הוא להוריד את השפע לעולם באופן שכל אחד ואחד יוכל למצוא שם את כל מה שהוא צריך ויוכל לחזור להשם יתברך על ידם, ועל כן חלקו על מוהרנ"ת ז"ל כל כך מאחר שעסק בהורדת השפע לעולם ובגילוי אמתת מציאותו יתברך ועל צדיקים שכאלה ישנה תמיד מחלוקת גדולה כנ"ל, ומסופר שכאשר נמתק מוהרנ"ת ז"ל באו כל אנשי העיר להלויה וכולם בכו והתחרטו מאד מאד על כך שחלקו עליו וכו', ואמרו בינם לבין עצמם, שאינם מבינים בעצם מדוע חלקו על מוהרנ"ת ז"ל הלא לא עשה שום רע לאף אחד ועיקר עסקו היה בתורה ובעבודת השם יתברך, אך כך היא דרכו של עולם שבחיות חיותם של הצדיקים האמיתיים המגלים את אורו יתברך בעולם ומורידים שפע נפלא לעולם, חולקים עליהם מאד מאד, והכל בסופו של דבר לטובה גדולה, כי רק בזכות מוהרנ"ת ז"ל זכינו שנשאר אור רביז"ל בעולם.

מוחק שעל זה נאמר (שם ב') כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים, עיין שם, כי באמת כל המחלוקת שבין הצדיקים האמיתיים היא כדי להרחיק את מי שאינו ראוי, ולראות האם מי שרוצה להתקרב אליהם בא בכוונה אמיתית ואינו מתפעל משום מחלוקת ומריבות שיש על הצדיקים האמיתיים ועל כן מזמין הקדוש ברוך הוא שתהיה על הצדיקים האמיתיים הגדולים במעלה נפלאה מאד מאד, מחלוקת גדולה, וזה רק כדי לנסות את האדם האם יזכה להתקרב אליהם ולהתענג מן השפע הגדול שיש אצלם, או שמא לא יהיה לו שכל ויתרחק מהם ולא יזכה ליהנות מן השפע, ומוהרנ"ת ז"ל מסביר (ליקוטי הלכות תפילין הלכה ד') שבאמת מי שפגם בפגם הברית עליו נאמר כנ"ל כל באיה לא ישובון דהיינו שלכאורה אין לו שום תיקון וזכות לחזור בתשובה שלימה אליו יתברך, (וכמו שמבואר בזהר הקדוש) אך מחמת רחמנותו יתברך שמרחם על כל אחד ואחד ורוצה שכל אחד ואחד יחזור אליו בתשובה שלימה על כן סיבב כך שתהיה מחלוקת על הצדיקים האמיתיים, וזו תהיה המניעה הגדולה בפני מי שירצה לחזור בתשובה שלימה, דהיינו מי שיהיה לו שכל יתגבר על כל המחלוקת שיש בין הצדיקים האמיתיים ויבטל

את שכלו ודעתו לגמרי וידע ויבין וישכיל שכל המחלוקת הזאת היא רק בשבילו דהיינו כדי לגרשו מן הקדושה מאחר שאינו ראוי להתקרב, אך הוא מוסר את נפשו ומשליך הכל כדי שיוכל להתקרב אל הקדושה, מה שאין כן מי שאין לו שכל ודעת הרי הוא רואה מחלוקת ושומע ליצנות וכו', ומיד מתרחק ועליו באמת נאמר כל באיה לא ישובון מאחר שאינו יכול למצוא את הדרך כיצד לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, אשרי ואשרי הזוכה להכניס בעצמו דיבורים אלה ואז תמיד יוכל לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, והעיקר שצריך לחקוק בדעתו הוא שצריך להתרחק ממחלוקת ומריבות שעל הצדיקים האמיתיים ולדעת שאם יש מחלוקת בין הצדיקים היא רק כדי לרחק את מי שאינו ראוי ולמסור את נפשו להתקרב אל הצדיק ועל ידי זה גם עליו יושפע שפע ברכה והצלחה גדולים ויזכה לחזור בתשובה שלימה באמת, והנה המאמר הנ"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ה' היה המאמר הראשון ששמע מוהרנ"ת ז"ל מרביז"ל שאמרו בראש השנה שנת תקס"ב, ואמר אחר כך שבשעת אמירת התורה לא הבין מאומה מדבריו של רביז"ל מאחר שהמאמר היה עמוק מאד מאד, אך דבר אחד הבין והוא פירוש על הפסוק הנ"ל אוון שומעת תוכחת

נגד השני וכו', ובסופו של דבר החליט להתרחק לגמרי, ואמר שניכם צודקים, ושני הצדיקים הללו אינם צדיקים כביכול וכו', ונעשה כל ימי חייו מתנגד גדול לחסידים, וכך גם ניסה לשכנע את מוהרנ"ת ז"ל וכשזכה מוהרנ"ת ז"ל להתקרב אל רבינו ז"ל ושמע את המאמר הנ"ל ואת פירוש הפסוק אוון שומעת תוכחת חכמים וכו', הבין שכל עיקר המחלוקת שבין הצדיקים היא רק בשביל האדם עצמו לראות האם הוא ראוי להתקרב אל הצדיק או לא, כי זהו הנסיון שלו לראות האם יתגבר על כל המניעות ולא יסתכל על המחלוקת ועל הבזיונות שהם מנת חלקו וימסור את נפשו להתקרב אל הצדיק ועל ידי זה יוכל להמשיך על עצמו שפע ברכה והצלחה.

כפוי טובה

והנה את זה רואים בחוש שכאשר האדם שבור מאד מאד אזי יש לו השגה בספריו הקדושים של רבינו ז"ל ובספרי תלמידיו הקדושים, והוא מתקרב אליהם במסירות נפש והוגה בספריהם ימים ולילות ומוסר את נפשו כדי לקיים את עצותיהם וכו' וכו', אך אחר כך בשעה שכבר מרגיש יותר טוב, ויש לו הרחבת הדעת אז הוא שוכח מכל זאת ומתחיל גם הוא לחלוק על הצדיק שקירב

חיים בקרב חכמים תלין, שהוא לשון תלונה ומריבה שאם שומעים מחלוקת בין הצדיקים הוא כדי לרחק את מי שאינו ראוי ולראות האם באמת רוצה להתקרב אליו יתברך וכו', ומוהרנ"ת ז"ל לפני שהתקרב תמיד היתה קושיא זו קשה לו, דהיינו שלא הבין מדוע צריכה להיות מחלוקת בין הצדיקים וכו', וחותנו של מוהרנ"ת ז"ל ר' דוד צבי הגדול שהיה רב על שלש ערים גדולות והיה צדיק גדול מאד, גם הוא ניסה תמיד לשכנע את מוהרנ"ת ז"ל שלא יסע לצדיקים מאחר שיש ביניהם מחלוקת, כי בצעירותו גם הוא התעורר לנסוע לצדיקים ונסע אל הרה"ק ר' פנחס מקוריץ זי"ע וכשהגיע אליו וראה את דרכי הנהגתו בעבודת השם יתברך ומצא חן בעיניו מאד מאד, אך שמע שהחסידים של מדברים הרבה נגד הרה"ק ר' מיכל מולאטשוב זי"ע ונתיישב בדעתו שיסע לולאטשוב ויראה מי הוא אותו אחד שמדברים עליו כל כך רע, וכשהגיע לולאטשוב וראה את דרכי הנהגתו של המגיד זי"ע מצא חן בעיניו מאד מאד אך שמע שהחסידים מדברים כל דבר אסור על הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע וחרה לו מאד מאחר שהיה אצל רבי פנחס זי"ע והנהגתו מצאה חן בעיניו וכו', וענין זה בלבד מאד מאד שהחסידים מדברים האחד

אותו אליו יתברך, ובאמת כל זה נמשך לו מאחר שהוא פנום מאד מאד בכריתו ועל כן הוא כפוי מוכה ובסופו של דבר מתרחק מן הצדיק מאד, ואם יעשה לעצמו חשבון נפש יראה שהרי כל עיקר התקרבותו אליו יתברך וכל חזרתו בתשובה היתה על ידי הצדיק הזה שהחייה אותו בשעות הקשות שלו בעת שהיה שבור ורצוץ, בעת שעבר עליו מה שעבר ואף אחד לא רצה אפילו להסתכל עליו, והצדיק הנ"ל מסר את נפשו בעדו וחזקו ואמצו והורה לו דרך בחיים עד שבזכותו זכה להתגבר על הכל ולעמוד על הרגליים, ועכשיו שכבר הוא עומד כבר על הרגליים הצמיח לעצמו כנפיים וכבר מדבר כל דבר אסור על הצדיק הזה, הרי הוא כפוי מוכה מאין כמוהו, והרי הוא בעצמו יודע מהיכן זכה לקבל את כל השפע הזה, אך מחמת שהוא פנום בכרית בסופו של דבר הוא מתרחק מן הצדיק כי אין לו זכות להשאר אצלו ולהרניש את הנועם הגדול הזה ולקבל שפע ברכה והצלחה ממנו, ועל כן צריך להרבות בתפילה ובקשה אליו יתברך שנוכה להשאר אצל הצדיקים האמיתיים מאחר שזכינו למצוא צדיקים קדושים כאלה המקרבים אותנו אליו יתברך ומראים לנו דרך כיצד להצליח בחיינו וכיצד לעבור את העולם הזה בשלום וכו', וכיצד לצאת מן

הבוץ הגדול שנפלנו אליו, ובוודאי שיש עליהם מחלוקת וקושיות וספיקות וכו', אך כל זה הוא רק מחמת חמאינו ועוונותינו הרבים שאיננו יכולים להבין ולהשיג את דעתם ומוחם, ועל כן עלינו לבטל את עצמינו אליהם לנמרי, ולהשאר מקורבים אליהם במסירות נפש, כי בנפשינו הדבר, ואם נתרחק מהם הרי נתרחק ממקור מים חיים, משפע ברכה והצלחה, וניפול אל תוך יאוש גדול ומה יהא עלינו, ועל כן בכל פעם ופעם שמתגברות הקושיות והספיקות על הצדיקים הקדושים, צריך לדעת שכל זה בא מאחר שאנו מגושמים ומזוהמים מאד, ועל כן אין עלינו להכניס את מוחינו בין ההרים הגבוהים והלואי שנוכה לכפר ולתקן את חטאות נעורינו ועל כן עלינו לשתוק ולא לגלות את מעשינו הנרועים רבים על ידי שנחלוק על הצדיקים האמיתיים, והקדוש ברוך הוא יעזור לנו שנוכה להיות מקורבים כל ימי חיינו אל הצדיקים האמיתיים המקרבים אותנו באמת אליו יתברך, ונמסור את נפשינו להפיץ את אורם הגדול בכל העולם כולו, אשר על ענין זה צריכים מסירות נפש גדולה מאד מאד מאחר שעל זה מתעורר ועומד הס"מ להפריע בכבודו ובעצמו ומזמין לאדם מניעות ובלבולים וכולם צוחקים עליו ולוענים לו וכו' וכו', ועל כן אשרי ואשרי הזוכה

להשאר אצל הצדיקים האמיתיים ומקבל מהם שפע ברכה והצלחה, אתבה ויראה, שמחה והתבודדות, שתמיד מרגיל את עצמו להיות שמח בנקודת יהדותו, ומרגיל את עצמו לדבר ולהתבודד עמו יתברך אשר ענין זה הוא מעלה נוראה ונפלאה מאד מאד שהאדם ישפוך את נפשו לפניו יתברך ויספר לו יתברך את כל מה שעובר אליו, ולזה אי אפשר לזכות כמובן אלא אם כן זוכים להתקרב אל רביו"ל, אשרי ואשרי מי שאינו מטעה את עצמו ומקיים את עצותיו הקדושות של רביו"ל ובפרט העצה הזאת של תפילה והתבודדות אשר אין למעלה ממנה, כי דייקא היא העצה שעל ידה יורד השפע לעולם, מאחר שענין ההתבודדות הוא בחינת יד שמאל כנ"ל שעל ידו יורד כל השפע לעולם, אשרי ואשרי הזוכה להמשיך על עצמו שפע נפלא מאד, ולזה יזכה רק כשיתקרב אל הצדיקים האמיתיים, אשרי לו ואשרי חלקו.

אין אומר ואין דברים

וזה שפירש רביו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס') את המשנה (תרומות א') סתם חרש אינו שומע ואינו מדבר, דהיינו מי שהוא חרש, כלומר שלא זכה לשמוע את ההתעוררות של החכם, על ידי זה מחמת שאינו שומע את דברי

החכם, הוא אינו מדבר, דהיינו שאינו יכול לדבר אליו יתברך, ואינו זוכה להכנים בעצמו את הענין הנפלא הזה של תפילה והתבודדות שירגיל את עצמו לשפוך את נפשו לפניו יתברך ויספר לו את כל מה שעובר עליו וכו' וכו', וזה פירוש הפסוק (תהילים י"ט) אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם, דהיינו כשהאדם רוצה לעמוד ולדבר לפניו יתברך איך אין לו דיבורים לדבר אליו יתברך, בבחינת אין אומר ואין דברים, כל זה הוא בגלל בלי נשמע קולם, דהיינו שהוא אינו מקורב באמת אל הצדיק ואינו זוכה לשמוע את קול התעוררות החכם שמעיר כל אחד ואחד מהשינה, כי מי שזוכה להתקרב באמת אל הצדיק הוא זוכה לשמוע ממנו התעוררות אמיתית ועל ידי זה נתלהב לבו לשפוך את נפשו לפניו יתברך בתפילה והתבודדות, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרינו ואשרי חלקינו שזכינו להתקרב אל צדיקים כאלה, הבה לא נהיה בטלנים ונרגיל את עצמינו לקבל מהם את השפע הגדול הזה האהבה והיראה, דהיינו שמחה והתבודדות, שנהיה תמיד שמחים בנקודות הטובות שיש בנו ונזכור שיהיה מה שיהיה אנחנו על כל פנים יהודים אשר השמחה הזו היא שמחה אין סופית מאחר שזכינו להבראות מזרע ישראל, וכן נקבל מהם את ענין

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' פ"ח

מוהרא"ש רנ"ט

היראה, תפילה והתבודדות
שנשפוט את עצמינו על מעשינו
ונעשה חשבון נפש אמיתי היכן
אנו אוחזים בזה העולם ונשפוך
את נפשינו אליו יתברך בכל יום
ויום ועל ידי זה נמשיך על עצמינו
שפע ברכה והצלחה ברוחניות
ונשמיות אשרינו ואשרי חלקינו.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ט

חסרון אצל השכינה הקדושה ומדוע האחד תלוי בהשני וכו'. והנה ענין השכינה הוא השראת אלקותו יתברך כאן בזה העולם, כי בו יתברך בעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כלל, ואין לנו שום מושג ושום מחשבה ושום תפיסה בו יתברך כלל וכלל, מאחר שלמעלה אין שום דמות ותבנית וציור ותמונה רק הכל ענין רוחני מאד שאי אפשר להסבירו במושגים גשמיים כלל, וכדרך שאמר רבי שמעון בר יוחאי לפני שפתח את האידרא, ופתח בפסוק (דברים כ"ו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסיכה תועבת ה' מעשה ידי חרש ושם בסתר וגו', כי מאחר שכדי להסביר ענינים רוחניים דקים כאלה ההכרח להשתמש במושגים וענינים שבני אדם מבינים בהם כמו צורת אדם וכדומה, על כן ההכרח להזהיר את כל השומעים שלא יחשבו חס ושלוש שלמעלה יש איזו דמות או תבנית ותמונה וצורה וכו', אלא הכל רוחניות אלקותו יתברך, אך כדי שנוכח להשיגו יתברך כאן בזה העולם, צמצם את עצמו כביכול בשכינה הקדושה, שהיא השראת אלקותו כאן בזה העולם על ידי התורה והמצוות וכו', והיא הנשמה של כל יהודי שהיא חלק אלוך ממעל

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אשר אין למעלה מזה, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ט ששם מפרש רביז"ל את הפסוק (תהילים ה') ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו.

חסרון

ואומר רביז"ל הנה ידוע כי כל מה שחסר לאדם הן ברוחני הן בגשמי, החסרון הוא בהשכינה שהוא בחינת אלקים, דהיינו כאשר חסר לאדם אשה או בנים או פרנסה או שיש לו בזיונות ושפיכות דמים וכו', החסרון הוא בהשכינה הקדושה וכעין שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ד) כפי הכבוד שמכבד את יראי השם כן מעלה את הכבוד לשרשו דהיינו שיש לו יראת שמים עיין שם, כי זה תלוי בזה, דהיינו מה שקורה עם האדם כאן בזה העולם ומצב השכינה הקדושה, ועל כן כפי שמתנהג עמו כאן זהו סימן על מצב השכינה הקדושה, וכמו כן אם יש לו חסרון כאן, כן הוא מצב השכינה הקדושה, ובאמת צריך להבין את הענין היטב מהו ענין השכינה הקדושה, ומהו

ונמצאת כאן בזה העולם, וכשהאדם זוכה לזכך ולטהר את עצמו ומקיים את רצונו יתברך על ידי זה יכול להשיג רוחניות אלקות כל אחד ואחד כפי בחינתו, כי זה עיקר תכלית בריאת העולם שהאדם יזכה להשיג רוחניות חיות אלקותו יתברך בזה העולם וידבק את עצמו רק בו יתברך, וזה שאנו אומרים לאוקמא שכינתא מעפרא, דהיינו שצריך להרים ולהגביה את השכינה דהיינו את נשמות ישראל ולגלות להם אלקותו יתברך, אשר זה עיקר תכלית בריאת העולם, וזה שאנו אומרים לפני כל מצוה וכו' לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, דהיינו כי על ידי קיום המצוה בפועל אנו זוכים ליחוד את השכינה הקדושה והקדוש ברוך הוא ולגלות את אמתת מציאותו יתברך כאן בזה העולם, ועל כן כשחסר לאדם איזה חסרון, החסרון הוא בהשכינה הקדושה, כי באמת היה ראוי שכל יהודי ויהודי יהיה לו שפע גדול, בני חיי ומזוני וכו', פרנסה בשפע ובריאות וכל טוב וכו', ואם יש אצלו חסרון סימן הוא שחסר אצל השכינה הקדושה דהיינו שהוא פגם איזה שהוא פגם ועל כן נמנע ממנו השפע, כי השכינה הקדושה היא בחינת "אלקים" שהוא ענין העולם הזה, כי אלקים בנימטריא הטב"ע שכל הטביע הקדוש ברוך הוא בעולם את אלקותו וכו', ועל כן אם

חסר כאן למטה בבחינת אלקים הטב"ע זהו חסרון בהשכינה הקדושה, וזה פירוש הפסוק ותחסרהו, דהיינו כשיש חסרון, בוודאי מעט מאלקים, היינו החסרון בוודאי מאלקים בהשכינה הקדושה, ואת זאת צריך לדעת היטב כי באמת כל העולם כולו דומם צומח חי מדבר הכל לכל אלקות נמור הוא, והוא יתברך השרה שכינתו כאן בזה העולם בתוך כל דבר ודבר וכו', ואף על פי שנדמה לבני העולם שכל העולם כולו מתנהג ומתנהל על פי דרכי הטבע, אך באמת הכל לכל מתנהל על ידו יתברך, כי אלקים בנימטריא הטב"ע והכל תלוי רק בו יתברך וכל מה שנדמה לבני אדם הוא בגדר דמיון ומשחק כביכול העולם מתנהג כך וכביכול מי שיש לו יותר כח הוא השולט והוא המנצח, ומי שמכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך זוכה לראות ולגלות את אמתת מציאותו יתברך המסתתרת בתוך כל פרט ופרט, ועל כל פנים כשחסר לאדם משהו נמצא שהחסרון הוא בהשכינה הקדושה המוסתרת כאן בזה העולם, בבחינת אלקים, דהיינו שחטא ופגם עד שגרם חסרון בהשכינה הקדושה, ועל כן יש לו גם חסרון, כי האחד תלוי בשני ואם יש חסרון למעלה יש גם חסרון למטה, כי הרוחניות והגשמיות קשורים ומאוחדים

בבחינת אלקיים נימטריא הטב"ע, שכל דבר הנעשה בגשמיות קשור ותלוי ברוחניות וכן להיפך.

חסרונו של מלך

ואומר רביז"ל, אך כשידע זאת שהחסרון הוא למעלה ולמטה בוודאי יהיה לו צער גדול ועצבות, ולא יוכל לעבוד השם יתברך בשמחה, לכן צריך להשיג לעצמו מה אני ומה חיי, כי המלך בעצמו מספר לי החסרון שלו, וכי יש כבוד גדול מזה ומתוך כך בא לשמחה גדולה ונתחדשו המוחין שלו, והוא וכבוד והדר תעטרהו, היינו על ידי כבוד והדר שיש לו שהמלך בעצמו מספר לו החסרון תעטרהו במוחין חדשים, והנה דברים אלה הם כלל גדול מאד מאד בחיי האדם הן בגשמיות והן ברוחניות ובכלל בכל ההתקרבות אל הקדושה ואל הצדיקים שבכל דור ודור, כי בוודאי על כל אחד ואחד עובר מה שעובר, ויש לו צרות ומרירות וחסרונות וכו', ועליו לדעת שכשם שיש לו חסרון כאן למטה, כך בוודאי יש חסרון בבחינת אלקים כנ"ל, והנה רוב אנשי העולם כשיודעים שחטאו ופגמו ופגעו וקלקלו את מעשיהם ועל ידי זה נמשכו עליהם כל מיני יסורים וחסרונות וכו', הם נופלים בדעתם ונדמה להם כאילו אין להם תקוה, וחושבים שאין כבר מה לעשות

מאחר שפגמו כל כך וכו', אך כל זה נמשך להם מאחר שאינם יודעים כיצד צריך לקחת את הדברים, כי העיקר הוא לחזק את עצמו ולדעת שאף על פי שפגם איך שפגם ונפל וקלקל וכו', בכל אופן עליו להתחזק בבחינת וכבוד והדר תעטרהו, דהיינו שיחשוב לעצמו מה אני ומה חיי שהמלך בעצמו מספר לו החסרון שלו ועל ידי זה יתחזק ויחזור לעבודתו, כי בוודאי אף על פי שפגם וחטא וקלקל יש לו עדיין תקוה טובה לתקן הכל אם לא יפול בדעתו ולא יתייאש חס ושלום, ודבר זה שייך בכל פרט ופרט בחיי האדם בעולם הזה, הן אדם שיש לו חסרון של אשה ובנים ופרנסה וכו', והן אדם שיש לו בזיונות ושפיכות דמים מאחרים, או שעוברים עליו צרות מצרות שונות, שבוודאי מצד אחד הוא יכול ליפול בדעתו ולאבד את עצמו ולחשוב שאין לו תקוה ותקנה כלל, אך כשהוא זוכה להכנים בעצמו את ההקדמה הנפלאה שגילה לנו רביז"ל ומחזק את עצמו ויודע שהכל לכל אלקותו יתברך ובוודאי כל הענין הוא לטובה כי על ידי שעוברים עליו צרות ויסורים ויש לו חסרונות וכו', על ידי זה הוא יודע שהוא צריך לחזור בתשובה שלימה ולתקן את מעשיו, ולתקן את אותו חסרון, נמצא שדייקא על ידי החסרון הוא חוזר בתשובה שלימה לפניו

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' פ"ט

מוהר"א"ש רסג

יתברך, ועל כן במקום ליפול בדעתו הוא מתחזק לחזור אליו יתברך ועל ידי זה מתקן את הכל. אשרי ואשרי הזוכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך באמת ומנצל את כל החסרונות שלו כדי להתחזק ולחזור בתשובה שלימה, ולתקן את אשר פגם וקלקל אשרי לו ואשרי חלקו.

בזיונות

ועל כן אסור להתפעל מכל הבזיונות והשפיכות דמים שעוברים עליו מצד קלים וריקים המבזים אותו ושופכים את דמו, ואף על פי שמאחר שמוכל בזיונות ושפיכות דמים סימן הוא שצריך לתקן משהו ובוודאי פגם בבחינת אלקים וכו', אך מצד שני אסור לו להתפעל וליפול בדעתו ממה שבני אדם אומרים ולוענים ומבזים וכו', רק עיקר התכלית של אותן הבזיונות והשפיכות דמים שעוברים עליו הוא רק לעורר אותו להתקרב אליו יתברך ולהיות איש כשר באמת, ועל כן באים עליו הבזיונות כדי שידע שעליו לתקן מה שצריך לתקן עד שיזכה לזכך את עצמו לגמרי, אשרי הזוכה להכניס זאת היטב בדעתו ומוחו ואז שום דבר שבעולם לא ישבור אותו, הן צרות שיעברו עליו מעצמו והן מאחרים או ממשפחתו וכו', תמיד ידע כיצד לחזק את

עצמו ויחזור וידבק את עצמו בו יתברך ועל ידי זה יזכה לחזור בתשובה שלימה ולמהר את עצמו לגמרי מכל חטאיו עוונותיו ופשעיו עד שיזכה להשלים את כל החסרונות שיש לו ושגרים להשכינה הקדושה, אשרי ואשרי הזוכה לכל זאת אשרי לו בזה ואשרי לו בבא, ובאמת את עיקר ההתחזקות צריך בשעה שהולך לגלות ולפרסם את אורו הגדול של הצדיק בעולם, שעל ידי אור זה יוכלו בני אדם להתקרב אליו יתברך ולהרגיש את אמתת מציאותו יתברך, כי בוודאי כשרוצה לקרב בני אדם אליו יתברך ועל ידי זה רוצה לתקן את חטאיו עוונותיו ופשעיו, בוודאי יתגברו עליו המניעות ותתפשט עליו המחלוקת ויסבול בזיונות ושפיכות דמים גדולה מאד, אך עליו להרגיל את עצמו לא להתפעל משום דבר יהיה מה שיהיה כי זה עיקר תיקונו שימשיך בדרכו ויקרב יהודים אליו יתברך, ועל ידי זה יתקן את החסרון שגרים אצל השכינה הקדושה, ובפרט כשזוכה ליתן צדקה לענין גורא ונפלא זה, שיוכלו על ידי הצדקה שנותן להדפים ולהפיץ את הספרים הקדושים האלה המגלים את אמתת מציאותו יתברך בעולם, הרי אין תיקון יותר גדול מזה, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לחזק את עצמו ואינו מתפעל מכל הבזיונות

צדקה לצדיקים האמיתיים העוסקים
 בגילוי אמתת מציאותו יתברך
 בעולם, ועל ידי זה ימשיך על עצמו
 תיקון נורא ונפלא לכל מה שפגם
 וינצל מכל מיני דינים קשים ומרים,
 אשרי לו ואשרי חלקו.

והשפיכות דמים העוברים עליו רק
 מחזק את עצמו לילך בדרכו, ויודע
 שאת כל זה הוא מובל רק מחמת
 שעדיין לא זכה לתקן את מעשיו,
 ועל כן ממשיך במסירות נפש
 לקרב יהודים אליו יתברך וליתן

ליקוטי מוהר"ן חלק אי סי' צ'

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף ולהתקבץ ולדבר בכל פעם מחדש מתורתו הקדושה של רביז"ל אשר אין למעלה מזה, כי על ידי שהאדם זוכה לדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל על ידי זה נמשך עליו אור גורא ונפלא מאד של התעוררות והתחזקות לעבודת השם יתברך, ועל כן אשרי ואשרי חזוכה לקבוע לעצמו שיעור בדברי רביז"ל בכל פעם מחדש, אשרי לו ואשרי חלקו, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק אי סי' צ' ששם מפרש רביז"ל את הפסוק (תהילים ק"ד) אנכי אשמח בה' יתמו חמאים מן הארץ.

שבירה

ואמר רביז"ל הנה ידוע כי כל החסרונות שבאים לאדם הן באים מחמת השבירה, שנפלו ניצוצות ונחסרו מהשכינה הקדושה כידוע, דהיינו כי מתחילה לפני שכרא הקדוש ברוך הוא את העולם היה הכל אין סוף ברוך הוא, ולא היה מקום כדי לברוא את כל העולם, ועל כן כדי לברוא את כל העולמות הוכרח לצמצם את עצמו שזה בחינת חלל הפנוי המובא בכתבי האריז"ל והצמצום הזה נקרא שבירה שעל ידו נפלו

ונחסרו ניצוצות מן השכינה הקדושה, והנה כמו שהיתה שבירה בכלליות בריאה העולמות שהוכרח הקדוש ברוך הוא לצמצם את עצמו כדי שיוכל לברוא את העולם, כך יש שבירה אצל כל אחד ואחד בכל מקום ובכל בחינה, והנה חכמינו הקדושים אומרים (נדה ז') שבשעה שהתינוק נמצא בתוך מעי אמו נר דלוק על ראשו והוא רואה מסוף העולם ועד סופו ומלמדין אותו שם את כל התורה כולה וכו', אך אחר כך כשיוצא מבטן אמו, בא מלאך וסוטר וכו' ועל ידי זה שוכח את כל מה שלמד בבטן אמו, עיין שם, נמצא שאצל כל אחד ואחד יש בחינת שבירה, בעצם זה שנולד בזה העולם והמלאך בא וסוטר על פניו ושכח את כל התורה כולה שאיבד את הניצוצות דהיינו את הקדושה של לימוד התורה, ועיקר עבודתו בזה העולם היא להכניס בעצמו את לימוד התורה הקדושה כדי להחזיר ולהשיג את כל מה ששכח, וכן כל אחד ואחד כשהוא עדיין צעיר, יש אצלו בחינת שבירה, דהיינו מאחר שיצרו הרע מתנבר עליו והוא עושה מה שעושה, שעל ידי זה שוכח את הכלים שלו ועל ידי זה יש אצלו בחינת שבירה שנאבדים ממנו הניצוצות, והוא נשכח

בעצמו מאד מאד שמתרחק ממנו יתברך, ובאמת עיקר התכלית של השבירה שעוברת על האדם, הן כשנולד ומאבד את התורה הקדושה והן כשנופל בחטאים עוונות ופשעים, הוא שיתגבר על הכל ויעבוד על עצמו ויחזור אליו יתברך עד שיזכה להשלים את כל מה שחסר לו, ובוודאי מי שזוכה לחינוך טוב ומכנים את עצמו בלימוד התורה הקדושה, על ידי זה אין מי שיכול לשבור אותו, כי בסופו של דבר זוכה להשלים את עצמו בלימוד התורה הקדושה ומחזיר לעצמו את כל מה שאיבד, וזוכה להיות איש כשר באמת, ועל ידי זה מחזיר לעצמו את כל הניצוצות שאיבד ופירז, אך מי שאינו זוכה לכך והוא חוטא ונופל ובפרט בחטאות נעורים בפגם הברית שעל ידי זה מאבד עוד ניצוצות, על ידי זה גורם שבירה יותר גדולה והוא שבור כחרס הנשבר ונופל בעצבות ודכאון, וכן גורם חסרון אצל השכינה הקדושה, כי מאחר שמאבד את הניצוצות של השכינה הקדושה על ידי זה גורם לה חסרון גדול, והוא שבור מאד כחרס הנשבר ואינו יודע מה לעשות, ומצבו מר מאד.

שמחה

ואומר רביז"ל והתיקון הוא על

ידי שמשמח את עצמו באלקיו אזי נשלמו כל החסרונות מהשבירה ונתעלה כל הניצוצות, אשר זוהי המעלה הגדולה של מצוות השמחה שהאדם משמח את עצמו באלקיו דהיינו שזוכה לשמוח בכל נקודה ונקודה מובה שיש לו ומחיה את עצמו בכך שזכה להבראות מזרע ישראל וכו', שעל ידי זה זוכה לתקן את כל מה שפגם ולהחזיר את כל הניצוצות, ואם היו בני אדם יודעים את גודל המעלה של מצוות השמחה היו מוסרים את נפשם להיות שמחים בכל יום ויום מחדש על אף שעובר עליהם מה שעובר, ועיקר הבעיה היא כשבני אדם אינם יודעים את מעלת השמחה והיא אך למותר אצלם, ועל כן הם רחוקים מתיקון השבירה ומתהלכים שבורים ורצוצים כחרס הנשבר ואינם יודעים כיצד ליתן עצה לעצמם לצאת מן הבוץ שנפלו אליו, ובאמת כבר אמרנו שעיקר התיקון הוא רק על ידי שמחה, שהאדם ירגיל את עצמו לשמוח באלקיו במסירות נפש אפילו כשהוא עדיין שבור כחרס הנשבר ועובר עליו מה שעובר, והוא משוקע בצרות ובחובות ברוחניות ובגשמיות וכו', בכל אופן ירגיל את עצמו לשמוח שמחה אין סופית על כך שזכה להבראות מזרע ישראל ועל כך שיש בו נקודות טובות ועל ידי זה יזכה לתקן את הכל, כי מעלת

לשמוח תמיד ואפילו במצבים הכי קשים כשנדמה לו שאבד מנוס ותקוה ממנו והוא נשבר לנמרי וכו', כי על ידי זה ימשיך על עצמו תיקון אמיתי, והצלחה גדולה בחייו, אשרי לו.

יתמו חטאים

ועל פי זה מפרש רביז"ל את הפסוק הנ"ל אנכי אשמח בה, יתמו ונשלמו כל החטאים, היינו החסרונות כמו שכתוב (מלכים א' א') והייתי אני ובני שלמה חטאים, מן הארץ, היינו ארץ העליונה בחינת השכינה, דהיינו כי על ידי שמחה זוכה להשלים את כל החסרונות ולהחזיר את כל הניצוצות שאיבד ופיזר אל הארץ העליונה דהיינו אל השכינה הקדושה, ואז זוכה לחיות חיים טובים ונעימים, ועל כן אשרי ואשרי המרגיל את עצמו לשמוח תמיד באלקותו יתברך דהיינו בכך שזכה להבראות מזרע ישראל, ואף על פי שלכאורה אין לו כלום במה לשמוח מאחר שחטא ופגם וקלקל והשחית כל כך, ועל כן מה שייד שישמח ויחייה את עצמו, אך כשהאדם אינו מסתכל על כל זאת אלא מוסר את נפשו על מידת השמחה ויודע שהעיקר בזה העולם הוא רק שמחה וזה תיקון כל החטאים, על ידי זה זוכה לתקן ולהשלים את כל החסרונות וזוכה לחיות חיים טובים ונעימים, אשרי

ענין השמחה ששורף את כל הקליפות ומאחד ומחזיר את כל הניצוצות, הוא נורא ונפלא מאד, אשרי הזוכה להרגיל את עצמו לשמוח בכל יום ויום, ועל ידי זה זוכה לתקן את הכל, מה שאין כן כשאינו זוכה לכך ומתרגל מאד במצוות השמחה על ידי זה מביא על עצמו את השבירה שהוא נופל כחרס הנשבר ומתייאש מחייו שעל ידי זה נופל עוד בחטאים ועוונות ופשעים ומפזר עוד ניצוצות מן השכינה הקדושה, אשרי ואשרי הזוכה להכניס בעצמו שמחה אין סופית שעל ידי זה יזכה לתקן הכל.

הצלחה

ורביז"ל החשיב מאד מאד את הענין של שמחה עד ששם עליו דגש גדול מאד, עד שאמר (ספר המידות אות הצלחה) מי ששמח תמיד הוא מצליח, נמצא שעיקר ההצלחה של האדם בחייו תלויה רק כפי שירגיל את עצמו במידת השמחה, כי את זאת רואים בחוש אשר מי שהוא שמח תמיד, לו אי אפשר לעשות מאומה, כי מאחר ששמח תמיד ופורץ את כל הגדרים אין אף אחד בעולם שיכול להתנכל לו ולהזיק לו, כי השמחה שורפת את כל הקליפות ופותחת את כל השערים להצלחה, ועל כן אשרי ואשרי המרגיל את עצמו

והעוונות והפשעים, כי היא שורפת ומכלה לגמרי את כל הקליפות והיא הנותנת תקוה לאדם באופן שגם הוא יוכל לחזור בתשובה שלימה אליו יתברך וידבק בו יתברך באמת.

עשרה מיני נגינה

וזה מה שגילה לנו רביז"ל (סיפורי מעשיות מעשה י"ג מהו' בעמלירם מהיום השישי) שעיקר רפואתה של הבת מלך שנפלה חלשות וכו', היא רק על ידי שמחה, וזה שמספר שם רביז"ל כיצד הצדיק הגדול הוציא את הבת מלך ועורר אותה על ידי עשרה מיני נגינה, דהיינו על ידי שהכנים בה שמחה, כי נשמתו של האדם כל כך נפלה ונתעלפה מרוב חצים שירה אליה הס"מ והכשיל את האדם במה שהכשיל ורוצה לי"אש את האדם לגמרי עד שגורם לו לעלפון שאינו יודע מה הוא רוצה והוא נופל חלשות, ועיקר התיקון הוא רק על ידי העשרה מיני נגינה שהם ענין השמחה שעל ידי זה האדם מתעורר וחוזר אליו יתברך, אשר זהו ענין התיקון הכללי הנורא והנפלא שגילה לנו רביז"ל שהם עשרה מזמורי תהילים שהם כנגד עשרה מיני נגינה שיש בתהילים (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ר"ה) שכאשר האדם מרגיל את עצמו לומר בכל יום ויום את התיקון הכללי על ידי זה נכנסת בו

מי שמסור את נפשו על מצוות השמחה, כי ענין זה של מדת השמחה בא לאדם רק במסירות נפש גדולה.

מסירות נפש

והנה צריך לדעת שכל עיקר החטאים והעוונות שהאדם עושה ובפרט כשחוטא רחמנא ליצלן בפגם הברית ומשחית זרעו לבטלה, חטאים אלה מביאים את האדם לידי עצבות ודכאון ומרירות וכו', כי הקליפה המחמיאה את האדם נקראת על שם היללה, ליליית, כי טבעה הוא שמכניסה באדם עצבות גדולה ושברון לב עצום כי היא גורמת לו ליללה גדולה וכו', ועיקר כוונתה היא רק לשבור את האדם לגמרי באופן שלא יוכל עוד לקום, על ידי שמכניסה בו יאוש כאילו אינו שוה כלום וכבר הכל אבוד וכו', ועל כן עיקר העצה והתיקון להלחם כנגדה היא על ידי מידת השמחה, המכניסה באדם תקוה טובה להתחלה חדשה, ועל מידת השמחה הזו צריכים מסירות נפש ממש, כי מידת השמחה אינה באה לאדם בנקל כלל וכלל, וזאת מאחר שחטא ופשע והעצבות והמרירות נכנסו בו עמוק מאד, ועל כן צריכים למסור את נפשו בכל הכוחות כדי להיות שמח, כי רק שמחה היא תיקון כל החטאים

שמחה עצומה ועל ידי זה יכול לתקן את כל החטאים והעוונות והפשעים שלו, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה להרגיל את עצמו לומר בכל יום ויום את התיקון הכללי שהוא בחינת עשרה מיני נגינה המכניסים שמחה באדם ומראים לו שעדיין יש לו תקוה ועדיין הוא יכול לחזור ולהדבק בו יתברך ועל ידי זה יכול לתקן את הכל, כי המעלה של אמירת התיקון הכללי כל כך גדולה עד שאפילו אם האדם חטא בחטאים ועוונות הכי גרועים שבעולם, עדיין יש לו תקוה לתקן את הכל, והעיקר הוא על ידי שמחה בהקדוש ברוך הוא, נמצאנו למדים שעיקר התיקון לכל העוונות שבעולם הוא רק לשמוח באלקיו, ועל ידי זה זוכה לתקן את השבירה שגרם על ידי חטאיו ועונותיו, דהיינו במקום שישאר בשבירתו ויהיה יותר שבור, עליו לחזק את עצמו ולשמוח באלקיו, ועל ידי זה יתמו חטאים מן הארץ, ויוכל להשלים את השבירה והחסרון שגרם על ידי איבוד הניצוצות, אשרי לו ואשרי חלקו.

ויתחזק דוד

וזה שאנו מוצאים אצל דוד המלך (שמואל א' ל') שנאמר אצלו ויתחזק דוד באלקיו, דהיינו אחר שקרה מה שקרה עם המעשה בצקלג שבאו הגויים העמלקים ושבנו את

כל המחנה את הנשים והנפץ והרכוש וכו', ואז עמד כל העם כולו ובא בטענות על דוד המלך והאשימו אותו וכו', עיין שם, אשר אז עבר על דוד המלך מה שעבר והיו לו צרות ויסורים עצומים מאחר שלא מספיק שהיו לו צרות בביתו מאשתו וחמיו שרדף אחריו עם צבא שלם, אלא גם כל העם כולו התמרד נגדו, אך דוד המלך לא התייאש כלל ושם כתוב, ויתחזק דוד באלקיו, דהיינו שידע שאין לו אף אחד בעולם רק השם יתברך ורק הוא יתברך יכול לעזור לו ולהושיע אותו מכל הצרות, וכמו שאכן היה שכל מה שלקחו הגויים הוחזר וכו', וזה בחינת מה שגילה לנו רביז"ל כאן שהאדם צריך להרגיל את עצמו לשמוח באלקיו, דהיינו לדעת שאין לו אף אחד בזה העולם רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, שעל ידי שמחה זו הוא משלים את כל החסרונות ולא חסר לו שום דבר יותר, מאחר שהוא דבוק בו יתברך, אשרי ואשרי הזוכה לקיים את כל זאת ועל ידי זה יזכה לתקן ולהשלים את כל החסרונות ויחיה חיים טובים ונעימים, אשרי לו ואשרי חלקו, ועל כן מאחר שעזר לנו הקדוש ברוך הוא שאנו יודעים מרבי אמת כזה המגלה לנו עצות אמיתיות כאלה כיצד לעבור את זה העולם בשלום עלינו למסור את נפשינו על מידת השמחה ולא להתייאש כלל ועל ידי

רע דרשות ליקומי מוהר"ן ח"א סי' צ' מוהר"א"ש

זה נזכה להשלים את כל החסרונות ולהעלות את כל הניצוצות שאיבד האדם על ידי מעשיו הרעים, אשרי הזוכה לחכמים בעצמו שמחה גדולה, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"א

כשהקדוש ברוך הוא עוזר ואנו זוכים להתקבץ ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אנו צריכים לשמוח מאד מאד על גודל הזכות הנפלאה שנפלה לידינו כי הדיבור מתורתו הקדושה של רביז"ל מחזק ומאמץ את לב האדם ועוזר לו לעבור את חיינו בשלום ובנחת, אשרינו שזכינו להתקרב אל רביז"ל, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"א ששם מפרש רביז"ל את הפסוק שנאמר במלחמת עמלק (שמות י"ז) ויהי ידיו אמונה עד בא השמש.

אמונה

והנה אנו יודעים שרביז"ל אמר פעם (שיחות הר"ן סי' ל"ג) אצל העולם אמונה היה דבר קטן, ואצלי העיקר הוא האמונה, דהיינו כי רואים אצל אנשי העולם שהם יכולים לדבר מכל הדברים שבעולם, ואפילו ידברו ממשיח צדקינו ועל כן שהוא צריך לבא וכו', אך לא ידברו מענין האמונה בהקדוש ברוך הוא, מאחר שהענין הזה נראה אצלם ענין פשוט מדי והם חושבים שאין צריכים לדבר מזה כלל, אך באמת העיקר הוא האמונה, כי כל

המצוות שנצטווה האדם לקיים כל עיקר מטרתם היא לחקוק בו את האמונה הפשוטה בו יתברך, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קי"ט) כל מצוותיך אמונה, דהיינו שכל המצוות שהאדם עושה ומקיים צריכות להביא אותו לידי אמונה שלימה בו יתברך, ועל כן העיקר הוא האמונה כי האמונה היא היסוד והכסמים והמטרה והתכלית של כל חיי האדם שיחקוק בעצמו אמתת מציאותו יתברך וכל פרט ופרט וכל מצוה שמקיים יקשר אותו אליו יתברך, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (תנחומא בחוקותי) נתאווה הקדוש ברוך הוא שיהיה לו דירה בתחתונים, ועיקר הדירה של הקדוש ברוך הוא שיכולה להיות כאן בזה העולם היא על ידי שהאדם יחקוק בעצמו את אמתת מציאותו יתברך ויכניס בעצמו את האמונה הקדושה, וידבר תמיד ממנו יתברך, ויקשר כל דבר שעושה אליו יתברך, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ספרי האזינו) עד שלא בא אבינו אברהם לעולם כביכול לא היה הקדוש ברוך הוא מלך אלא על השמים, אבינו אברהם המליכו על השמים ועל הארץ, דהיינו כי עד שלא בא אברהם אבינו לא היה אף אחד שידע ממנו יתברך וממילא אף

לאמר היש ה' בקרבנו אם אין, ומיד אחר כתיב ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, וכבר דרשו חכמינו הקדושים שנקרא המקום רפידים, על שם שרפו ידיהם מן התורה (רשי' שם) ובאו לכפירות וספיקות בו יתברך ושאלו היש ה' אם אין ועל ידי זה בא עמלק וילחם בישראל, וכל זה נמשך להם מאחר שרפו ידיהם מן התורה, ובאמת התורה והאמונה קשורים ותלויים אחד בהשני, מאחר שהאמונה נקראת מידת המלכות, דלית לה מגרמה כלום, כי זה עיקר שלימות האמונה שתהיה אמונה פשוטה כמו שהמון העם והנשים מאמינים (שיחות הר"ן שם) לבטל את שכלו ודעתו ולדעת שבוודאי לא כל דבר אפשר להבין ולא כל ענין אפשר להשיג, רק להאמין באמונה פשוטה וברורה שיש בורא כל עולמים והוא ברא את הכל והוא מחייה ומתווה ומקיים את כל הבריאה כולה ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל וכו', בתמימות ובפשיטות בלי שום חכמות כלל, אשר זה בחינת מלכות, דלית לה מגרמה כלום, דהיינו שהיא בלי שכל, כי אמונה פשוטה היא אמונה ללא שכל, כשהאדם אינו מבין ואינו יכול להבין, אך הוא מאמין באמונה שלימה בבורא העולם, מה שאין כן התורה שהיא חכמתו יתברך היא המורה ומגלה לאדם כמה להאמין וכיצד לזכות

אחד לא דיבר מן הקדוש ברוך הוא ולא קישר את עצמו אליו יתברך, אך מאז שבא אברהם אבינו וגילה את אמתת מציאותו יתברך בעולם נעשה שם שמים שגור בפי הבריות כי אברהם אבינו הקריא את שמו של הקדוש ברוך הוא בפי כל עובר ושכ (סוטה י"ג), ועל ידי זה עשה להקדוש ברוך הוא דירה בתחתונים, דהיינו שמדברים ממנו יתברך ומקשרים כל דבר אליו יתברך, ומתפללים אליו יתברך, אשר זה עיקר האמונה הקדושה שזוכים לקשר כל פרט ופרט רק אל הקדוש ברוך הוא, על ידי זה עושים לו יתברך דירה בתחתונים, ועל כן אמר רביז"ל אצל העולם אמונה הוא דבר קטן, אבל אצלי העיקר הוא אמונה, כי ללא האמונה הקדושה אי אפשר לעשות לו יתברך דירה כאן בזה העולם, ועל ידי האמונה הקדושה אפשר לעשות לו יתברך דירה אצל כל אחד ואחד מישראל שישרה עליו שכינתו, אשרי הזוכה לזה.

תורה

והנה לפני מלחמת עמלק נאמר בתורה הקדושה (שמות י"ז) ויסעו כל עדת בני ישראל וגו' ויחנו ברפידים ואין מים לשתות העם, וירכ העם עם משה וגו', על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה'

שכלו ודעתו עד שיזכה לאמונה ברורה ומזוככת בו יתברך תמיד, אשרי לו.

רפידים

והנה עיקר שלימתו של עמלק על עם ישראל היתה רק כשרפו ידיהם מן התורה, ומאחר שרפו ידיהם מלימוד התורה הקדושה ולא זכו לחקוק בעצמם את האמונה הקדושה על ידי זה בא אליהם עמלק שהוא הספיקות והקושיות בו יתברך, היש הוי"ה אם אין, נמצא שדייקא על ידי שהפסיקו ללמוד תורה באו עליהם כל הצרות, ועל כן הוכרח משה רבינו לצאת למלחמה בעמלק, אשר מלחמה זו, המלחמה של הצדיקים בעמלק היא מלחמה של כל דור ודור, כי בכל דור ודור מתגברים הספיקות והבלבולים על עם ישראל ועמלק בא ורוצה להלחם עמהם ברפידים דייקא כשידיהם רפו מן התורה, אך הצדיקים מוסרים את נפשם ונלחמים נגדו בכל דור ודור, ועיקר המלחמה היא להחזיר את האמונה הקדושה בין עם ישראל ולגלות להם את אמתת מציאותו יתברך, והנה כבר אמר רבינו"ל שמלחמה זו תהיה חזקה במיוחד לפני שמשיח צדקינו יבא כי לפני התגלות משיח צדקינו יפתחו ארובות השמים וירד מכול של כפירות ואפיקורסות לעולם וכו',

ולהשיג אותו יתברך, כי התורה היא השכל, כי היא מורה ומנלה מה שנעלם ונמטר מעיני האדם, ובתורה יש עצות רבות כיצד לזכות ולהשיג את השם יתברך שהם התרי"ג מצוות, וכמו שהתיקוני זוהר מכנה אותם, תרי"ג עימין, דהיינו תרי"ג עצות, כי המצוות שצוותה אותנו התורה הקדושה הם עצות כיצד נזכה גם אנו מן העולם השפל הזה לזכות ולהכיר אותו יתברך ולהדבק בו, והעיקר הוא על ידי אמונה פשוטה, כי עיקר קיום המצוות תלוי באמונה פשוטה שיש לאדם, ועל ידי שהאדם לומד את התורה הוא מבין איזה מצוות עליו לקיים וכשמקיימם באמונה פשוטה על ידי זה פותח לו הקדוש ברוך הוא את מוחו ושכלו וזוכה גם הוא להשיג רוחניות חיות אלקותו יתברך כל אחד ואחד כפי מדרגתו והכנתו, נמצאנו למדים שהתורה והאמונה תלויים וקשורים האחד בשני והאחד ללא השני אין לו קיום כלל, ובאמת עיקר קיום האמונה הקדושה הוא רק על ידי לימוד התורה הקדושה, כי כשהאדם זוכה להכניס את עצמו בלימוד התורה הקדושה על ידי זה זוכה לחקוק בעצמו את לימוד האמונה הקדושה וזוכה לאמונה ברורה וצחה, אשר זה עיקר התכלית שיזכה על ידי לימוד התורה לקיים את המצוות ויתברך

שום עצה אלא לתלות את עיניו אל השם יתברך כי רק הוא יתברך יכול לעזור.

ידיו אמונה

והנה במלחמת עמלק כתיב (שמות י"ז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, ואמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה כ"ט) וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה אלא לומר לך שכל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו נוצחין וכו', עיין שם, ובפירוש התוספות יו"ט על המשנה הזו מסביר מדוע הוצרך משה רבינו להרים את ידיו דייקא אליו יתברך כי הורה לבני ישראל להסתכל למעלה אליו יתברך ורמוז להם שלפעמים אין שום עצה אחרת אלא לתלות את עיניו לישועת ה', כי לפעמים המצב גרוע כל כך, שלא שייך לעשות שום דבר והכל תלוי רק בו יתברך והעיקר באותה שעה היא לתלות עיניו אליו יתברך ולעסוק רק בתפילה והתבודדות לפניו יתברך, וזה בחינת מה שמביא רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז') שלפעמים אין הצדיק יכול לומר בפירוש את מה שצריך לומר אלא רק נותן על ידי ידיו, ידי החכמה, רמזים להאדם שיתבונן אליו

והלבלרים הטמאים יכתבו דברי כפירות ואפיקורסות וכו', והנסיון להחזיק את עצמו באמונה הקדושה יהיה נסיון קשה מאד מאד ויהיה רק קיבוץ קמן של יהודים שידברו מן האמונה הקדושה והצדיקים יהיה ניהר גרונם ויצעקו על אמונה ויגלו ויפרסמו את האמונה וכו', אך רוב העולם כולו יפלו בכפירות ואפיקורסות, ובעוונותינו הרבים אנו רואים את נבואתו של רביז"ל מתגשמת לנגד עינינו כי הכפירות והאפיקורסות מתפשטת מאד מאד בזה העולם, ולא לה הכופרים והאפיקורסים יש כח והם כותבים את דבריהם הטמאים ומדפיסים אותם באלפי עותקים ואינם מתביישים כלל וצוחקים ולועגים לכל הקדוש לעם ישראל, ועל כל פנים זוהי המלחמה של הצדיקים שבכל דור ודור לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך בכל העולם כולו, ועבודה זו הם עושים במסירות נפש ממש כי מולם עומדים כוחות הטומאה, קליפת עמלק המכניסים ספיקות וכפירות ואפיקורסות בלבנות עם ישראל, אך הצדיקים נלחמים מולם ומנסים בכל כוחם להחדיר את האמונה הקדושה בין עם ישראל ולשמור שלא יפלו בכפירות וספיקות וכו', שזה בחינת מלחמת משה רבינו בעמלק, שמגלה לעם ישראל את אמתת מציאותו יתברך ואיך שאין

יתברך כי ישועתו תלויה רק בהקדוש ברוך הוא, דהיינו כי לפעמים האדם נמצא במצב כל כך גרוע, ועוברות עליו כל כך הרבה צרות ויסורים ומרירות וכו', ואינו יודע ליתן עצה לנפשו מה לעשות וכיצד יוצאים מן הצרה המרה הזו שנקלע אליה, וגם הצדיק אינו יכול ליתן לו עצה ברורה וחד משמעית שיעשה כך או כך, כי מרוב עקמומיות לבבו של האדם במצבו הקשה, כל מה שיאמר לו הצדיק יגרום לו לשאול קושיות ויהיו לו ספיקות וכו' וכו', ועל כן מרמו לו הצדיק בידי החכמה שיסתכל רק אליו יתברך כי ישועתו תלויה רק בידו יתברך, ועיקר ישועתו של האדם תלויה אך ורק כפי שמכנים בדעתו ומוחו אמתת מציאותו יתברך וחוקק בעצמו שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל וישועתו תלויה רק בהקדוש ברוך הוא, ועל כן הוא מתפלל אליו יתברך ומתבודד לפניו יתברך ומבקש על נפשו שיעזור לו הקדוש ברוך הוא ויפדהו מכל הצרות והיסורים שנפל עליהם, ורק באופן הזה יוכל לזכות לישועה באמת, והעיקר הוא לחקוק בדעתו שאין אף אחד בעולם שיכול לעזור לו ואין אף אחד שמבין אותו ויכול להושיע אותו, רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, ועל ידי שחוקק בעצמו זאת, יזכה לישועה גדולה וינצח את המלחמה וזה שנאמר

אצל משה רבינו והיה כאשר ירים ידיו ונבר ישראל, דהיינו מאחר שהכנים בהם את הלימוד הזה, לימוד האמונה הקדושה שיחקקו בדעתם שאין אף אחד בעולם שיכול לעזור להם רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, על ידי זה זכו לנצח את קליפת עמלק.

פרישן בצל"ו

והנה בפסוק הבא אחריו כתיב (שם) ואתרן וחור תמכו בידו מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה עד בא השמש, ותרנם אונקלוס את המילים ויהי ידיו אמונה עד בא השמש, והוה ידוהי פרישן בצלו עד דאעל שמשא, ורש"י פירש על הפסוק הנ"ל ידיו פרושות השמימה בתפילה נאמנה ונכונה, דהיינו שעיקר עבודתו של משה רבינו היתה שעסק בתפילה ובקשה לפניו יתברך שזה עיקר העצה למלחמת עמלק רק לעמוד לפניו יתברך ולהתפלל, וענין זה רצה להחדיר בעם ישראל שידעו שאין שום עצה אחרת כשעומדים במצב כזה אלא להתפלל לפניו יתברך ולבקש ממנו יתברך את כל מה שצריך כי אין אף אחד בעולם שיכול לעזור מלבדו יתברך, ועל כל פנים נמצאנו למדים שהעיקר הוא אמונה, ותורה ואמונה מקושרים ומאוחדים זה בזה ואין שום עצה אחרת להמשיך

העליון, דהיינו שהרמ"ח איברים של האדם הם כנגד המצוות עשה, והשס"ה גידין שלו הם כנגד המצוות לא תעשה, וממילא כל גופו מכוון כנגד המצוות של התורה הקדושה, וכשהאדם זוכה לשמור את התורה והמצוות ומקיים את כל התרי"ג מצוות, וכן את הז' מצוות דרבנן שיש לנו על ידי זה זוכה לכת"ר (תרי"ג מצוות ועוד ז' מצוות בנימטריא תר"כ) שזהו כתר המלך, נמצא שכל העולמות העליונים מכוונים בצורת אדם כביכול דהיינו רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה וכל איבר וגיד של האדם מכוון כנגד מצוה מסוימת ועולם מסוים והכל תלוי כפי איך שהאדם זוכה להתנהג כי כשזוכה לקיים את המצוות על ידי זה ממשיך על עצמו אור נורא ונפלא על אותם האיברים הקשורים במצוות שעשה, וכן כששומר על עצמו ואינו עובר עבירות על ידי זה ממשיך על עצמו חיות ואור גדול מאד באותם גידין שכנגדם מכוונים הלאוים הנ"ל, ובאמת עיקר השלימות היא שכאשר האדם זוכה לקיים מצוה של התורה הקדושה או ששומר את עצמו מלאו שבתורה הקדושה יזכה להמשיך על עצמו חיות ואמונה בכל איבריו, כי עיקר המצוות הרי הם כשביל האמונה כנ"ל בבחינת (תהילים קי"ט) כל מצוותיך אמונה, ועיקר התכלית היא שהאמונה

על עצמו ישועות וברכות אלא לדבק את עצמו בו יתברך בתפילה והתבודדות ולתלות עיניו אליו יתברך.

כמה מיני אמונה

ואומר רביז"ל, כי יש כמה מיני אמונה, יש אמונה שהוא רק בלב, דהיינו שאינה מתפשטת בכל איבריו של האדם אלא רק בלבו, שיודע שיש אלקים וזה הכל, וזה שאפשר למצוא אצל הרבה אנשים שאומרים, אנחנו יהודים טובים ומאמינים בו יתברך בלב, אך אינם מקיימים את התורה והמצוות וכו', ומסתפקים רק בהרגשה שמרנישים בלב שיש בורא כל עולמים וכו', ובאמת אין זה שלימות כלל כי העיקר שצריך להיות לאדם אמונה כל כך עד שיתפשט בכל האיברים, דהיינו שמכל מצוה ומעשה טוב שעושה למענו יתברך וכו', יזכה להרגיש את הקדוש ברוך הוא בכל איבריו, שזה הכוונה שתתפשט האמונה אצלו בכל האיברים, כי המצוות של התורה הקדושה הם מכוונים כנגד אבריו של האדם וכמו שאומר רבי חיים ויטאל זי"ע (שער הקדושה) שזה פירוש הפסוק (בראשית א') נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, והלא אצלו יתברך אין שייך שום דמות ותבנית וצורה, אלא שהאדם נברא בדוגמת אדם

תתפשט בכל האיברים של האדם עד שהאדם יזכה להרניש חיות נפלאה בכל מצוה שזוכה לקיים, אשרי הזוכה לזה.

אמונה בידיים

ואומר רביז"ל שהעיקר הוא שצריך להיות לאדם אמונה כל כך עד שיתפשט בכל האיברים, ונותן רביז"ל דוגמא לכך, כמו שכתוב בכתבי האריז"ל שצריך להגביה ידיו בשעת נמילה כנגד הראש כדי לקבל הקדושה, נמצא שצריך לזה אמונה בהידיים להאמין שמחמת שמגביה ידיו כנגד הראש מקבל הקדושה כי בלא אמונה אינו כלום, דהיינו כי יש מנהג שכאשר נומלים את הידיים לסעודה מגביהים את הידיים עד מעל לראש ואומרים את הפסוק "שאו ידיכם קודש וברכו את ה'" כמובא בכתבי האריז"ל והמטרה של הרמת הידיים היא כדי לקבל את הקדושה, נמצא שצריך להיות לאדם אמונה ברורה ומזוככת שכאשר עושה את הפעולה הזו, שמרים ומגביה את ידיו, על ידי זה ממשיך על עצמו קדושה, ולזה צריך אמונה שתתפשט בכל גופו אפילו בידיו שידע שעל ידי שעושה פעולה זו ומגביה את ידיו על ידי זה זוכה להמשיך על עצמו קדושה גדולה, כי בלא אמונה אין לפעולה זו שום משמעות, רק סתם הרים

את ידיו ללא שום כוונה וללא שום מטרה, אך כשוזכה להגביה את ידיו עם אמונה, על ידי זה באמת נמשכת עליו הקדושה, והנה כל זה שייך אפילו במנהג דרבנן שכך כתב האריז"ל וכו', וכל שכן וקל וחומר כאשר מדובר ממש במצוות עשה מן התורה וכו', שצריך להכניס בעצמו אמונה גדולה שמקיים מצווה פלונית אך ורק מכיון שהקדוש ברוך הוא ציוה כך, ויש לו אמונה שלימה בו יתברך, שעל ידי זה זוכה להמשיך על עצמו קדושה והארה גדולה מאד, אשרי ואשרי המרגיל את עצמו להתנהג באופן הזה שמקיים את כל המצוות בדכיקות בו יתברך דהיינו שחוקק בדעתו שעיקר קיום המצוה הוא אך ורק מכיון שהקדוש ברוך הוא ציוה כך, כי הוא מניח תפילין אך ורק מפני ציווי הקדוש ברוך הוא, והוא לובש ציצית אך ורק מפני ציווי הקדוש ברוך הוא ושם מוזהג בפתחו רק כגלל שכך רצה הקדוש ברוך הוא ועל ידי זה זוכה להמשיך על עצמו את קדושת המצוות והאמונה הקדושה מתפשטת בכל האיברים שלו עד שזוכה להרניש בכל פעם הארה נוראה ונפלאה כשוזכה לקיים את רצונו יתברך שזה עיקר התכלית של קיום המצוות שתתפשט האמונה בכל האיברים, ויזכה להרניש אור נורא ונפלא בכל פעם שמקיים איזו מצוה, או שומר את

על התורה שזכה לשמוע מרבו שיזכה לקיימה ויזכה להיות איש כשר ולחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, והנה אצל אנשי שלומינו היה המנהג שמאד מאד הקפידו על ענין נקודת החבר, להתאסף יחד ולדבר מתורתו הקדושה ועצותיו הקדושים של רביז"ל, וכן מוהרנ"ת ז"ל היה נוהג להקפיד מאד בענין זה שבכל יום ויום ידבר עם מישהו מתורתו הקדושה של רביז"ל כדי לקיים את בחינת נקודת החבר, והנה בדרך כלל באו אליו אנשי שלומינו כדי לשמוע דברי התחזקות והתעוררות בעבודת השם יתברך, אך אפילו ביום שלא באו אליו יצא הוא החוצה כדי לחפש מישהו מאנשי שלומינו כדי שיוכל לדבר עמו בעניני עבודת השם יתברך על פי תורתו הקדושה של רביז"ל, עד כדי כך נוהר לקיים ענין זה של נקודת החבר, וכוודאי גם אנו צריכים להזהר בענין זה לעשות לנו קביעות לדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל ולדבר בינינו רק עניני עבודת השם והתחזקות והתעוררות וכו', ומספרים מאחד מאנשי שלומינו שבא אליו איזה אברך אחד כדי לשמוע ממנו דברי התחזקות והתעוררות בעבודת השם יתברך, ולקיים את נקודת החבר כנ"ל, והגיע אליו לעת תפילת המנחה, והלה היה אז בכית המדרש ואמר את הקרבנות

עצמו מאיזה עכירה, אשר אין עוד נעימות ועריבות יותר גדולה מענין זה שהאדם זוכה לחקוק בעצמו אמתת מציאותו יתברך עד שזוכה להרגישו מכל פרט ופרט.

מפני שהתורה אמרה

והנה ידוע מה שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ד) שיש בין הצדיקים והתלמידים שלש נקודות ובחינות, ישנה נקודת הרב, נקודת החבר, ונקודת עצמו, ומוהרנ"ת ז"ל מסביר זאת (ליקוטי הלכות ברכת המזון הלכה ד') שנקודת הרב הוא מה שהתלמידים באים לשמוע תורה מרבים, ונקודת החבר היא הנקודה שצריכים החברים להתוועד יחד ולחזור על התורה של רבם, כי אף על פי שכולם שמעו את אותו המאמר ואותה התורה בכל אופן כל אחד ואחד יש לו השנה והבנה אחרת בתורתו של הרב ועל כן כשמתאספים ומדברים ביחד מתורתו של הצדיק על ידי זה מתחדשים דברים נפלאים כי כל אחד ואחד מעביר ומספר ומחדש את נקודתו כפי שהוא הבין וקיבל מרבו, וכך יוצאים דיבורים נפלאים של התחזקות והתעוררות לעבודת השם יתברך, וכן יש את נקודת עצמו, שזה מה האדם צריך לבקש ולהתבודד ולהתפלל לפניו יתברך

שלפני התפילה בהתעוררות ובמתיקות גדולה מאד ויש וחזר אז על המאמר "ולמה אין מערבים בה דבש, מפני שהתורה אמרה..." וחזר על מאמר זה כמה וכמה פעמים, והדגיש בכל פעם, ולמה אין מערבים בה דבש, מפני שהתורה אמרה, מפני שהתורה אמרה וכו', והלה שראה אותו אומר את המאמר הזה, שהוא מאמר של בר קפרא וכו', וכיצד זכה לדביקות גדולה מאד בהקדוש ברוך הוא במאמר זה מחמת שהכנים וחקק בעצמו את האמונה הקדושה בו יתברך, על ידי זה התעורר מאד מאד אליו יתברך, כי הלה חזר והדגיש בכל פעם שדבר זה אנו עושים אך ורק מפני שהתורה אמרה, דהיינו מחמת אמונה פשוטה שיש לנו שהתורה אמרה כך וכך וזה מה שצריך לקיים, אשר זה עיקר קיום המצוות לדעת שהעיקר הוא מפני שהתורה אמרה, דהיינו מחמת אמונה פשוטה שעיקר השלימות היא שתתפשט בכל איברי האדם ובכל פעם שיעשה איזה מצוה ירגיש נועם ועריבות ומתיקות גדולה מאד מאד בכל מה שעושה, מאחר שזכה לחקוק בעצמו את האמונה הקדושה, כי זה עיקר תכלית קיום כל המצוות, בבחינת (תהלים קי"ט) כל מצוותיך אמונה, שעל ידי כל מצוה ומצוה שמקיים יזכה להרגיש נועם ועריבות

גדולים מאד מאד, אשרי הזוכה לזה, כי מי שזוכה לקיים את המצוות באופן הזה ולומד בכל פעם את התורה הקדושה ויודע שעיקר קיום המצוות וקיום האמונה תלוי בלימוד התורה הקדושה על ידי זה זוכה להשיג את השכל של הכל כי התורה הקדושה היא שכלו של הקדוש ברוך הוא.

השכל של כל דבר

והנה כשהאדם זוכה להכנים את עצמו בלימוד התורה הקדושה ויודע שכדי לקיים את המצוות בשלימות עליו ללמוד את התורה הקדושה על ידי זה זוכה להכנים בעצמו את השכל של הדבר, דהיינו כשהולך לקיים מצווה למשל מצוות ספירת העומר, יכול לקיימה רק באמירת הברכה וספירת העומר בכל יום, מבלי להתעניין יותר במהות המצוות, אך עיקר שלימות קיום המצווה היא שיכנים את עצמו בתוך המצווה שמקיים וירצה לדעת מהו ענין המצוה הזו, שבוודאי עיקר קיומה תלוי בברכה ובספירה, אך כשהאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא ורוצה להדבק בו יתברך, הוא מרגיל את עצמו ללמוד את פרטי המצוה לדעת מהו ענין ספירת העומר ואיך סופרים ומהו בכלל העומר ומתי היו מקריבים אותו וכו' וכו', וכך מניע אל השכל של המצווה ומבין את

מבין בשכל ועל ידי זה מתחזקת יותר אמונתו והוא חותר להשיג יותר ויותר בתוך כל פרטי המצוה, אשרי הזוכה להרגיש את הנועם והעריבות והנעימות הזו ואינו ממעה את עצמו כלל וכלל.

כלל ופרט וכלל

וזהו בחינת כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט ופרט שהוא צריך לכלל וכלל שהוא צריך לפרט וכו', דהיינו כי עיקר קיום התורה הקדושה מתחיל בבחינת כלל, דהיינו שהאדם יחקק בדעתו שכלל קיום התורה הקדושה תלוי רק באמונת הקדושה וכפי שיחקק בעצמו יותר אמונה הקדושה כך יזכה להשיג יותר את הענין הזה דהיינו שהעיקר הוא לקיים את רצונו יתברך, שזהו כלל, שחוקק בעצמו בשלב הראשון את אמתת מציאותו יתברך ויודע ועד שהשם יתברך ברא את כל העולמות והוא מחייה ומהווה ומקיים את כולם, ודומם צומח חי מדבר הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, אך אחר כך בא בחינת הפרט דהיינו איך יזכה להשיג ולהבין ולקיים זאת בפרטיות שירגיש בכל פרט ופרט את אמתת מציאותו יתברך בבחינת "יודעת היום והשבות אל לבבך כי הוי"ה הוא האלקים" וגו', שירגיש את אמתת

פרטיה ודקדוקיה וסודותיה כל אחד ואחד כפי בחינתו והכנתו ומדריגתו, ועל כן כשהאדם זוכה לקיים את המצוה הקדושה מחמת אמונה ומכנים את עצמו בתוך המצוה על ידי זה זוכה לבא מן האמונה אל השכל, וכל מה שמחזיק את עצמו באמונה, בא אל שכל יותר, כי הדבר שהיה צריך מתחילה להאמין עכשיו כשבא אל אמונה יותר גדולה מבין הדבר הראשון בשכל, דהיינו כי האדם צריך להתחיל קודם כל עם אמונה פשוטה בו יתברך לדעת שהשם יתברך הוא בורא כל עולמים ועיקר התכלית היא לקיים את רצונו יתברך, וכדי לקיים את רצונו יתברך הרי צריך ללמוד תורה הקדושה כי שם כתוב ומבואר בדיוק מהו רצונו יתברך וכיצד מקיימים זאת, וכאשר זוכה לקיים את המצוות הוא חוקק בדעתו שעושה על ידי המצווה את רצונו יתברך מפני שהתורה אמרה שכך וכך צריך להתנהג, ועל ידי זה מתחזקת אצלו האמונה יותר ויותר, ובפעם הבאה מכנים את עצמו יותר ויותר במצוה ובפרטיה ודקדוקיה וכו', וממשיך לקיימה בפועל ועל ידי זה מתחזקת אצלו יותר האמונה, נמצא שבכל פעם שמקיים את המצוה זוכה להשיג יותר את השכל של המצוה הזו, ומה שהיה צריך לפני כן אמונה עכשיו הוא

ופרט של החיים, שלזה אי אפשר לזכות כי אם על ידי אמונה פשוטה בו יתברך, וקיום המצוות בתמימות ופשימות נמור, אך ורק מפני שהתורה אמרה כנ"ל, אשרי הזוכה לקיים את המצוות באופן הזה, אשרי לו ואשרי חלקו.

אמונה עד בא השמש

וזה שכתוב בפסוק ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד, דהיינו שעיקר התמיכה של אהרן וחור בידיו של משה היתה כדי להראות מזה אחד ומזה אחד, דהיינו את אמתת מציאותו יתברך בכל מקום ומקום, לנלות שבכל מקום שהאדם מסתכל הן מצד זה והן מצד זה הכל יהיה אחד, דהיינו שידעו שאין אף אחד אחר שיכול לעזור להם רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, ואומר רבינו"ל וזה שכתוב במשה ויהי ידיו אמונה שהיה לו אמונה כל כך גדולה עד שנתפשטה בכל האיברים שאפילו בידיו היה האמונה כל כך גדולה, עד בא השמש היינו להשכל של דבר ושמש הוא בחינת חכמה כמובא אצלנו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' א') והיינו כנ"ל כי נתפשטה האמונה אצל משה רבינו בכל האיברים דהיינו בחינת כלל שהוא כלליות האמונה הקדושה, ואחר כך בא אל השכל של הדבר שהוא בחינת שמש, ואחר כך חזר אל

מציאותו יתברך בכל מקום ובכל פרט, זה על ידי שמרגיל את עצמו ללמוד בתורה הקדושה ששם לומד את כל התרי"ג המצוות כל מצוה ומצוה בפרטיות שאז זוכה להבין בפרטיות כיצד כל מצוה ומצוה קשורה ותלויה באיבר פלוני, וכיצד איבר פלוני קשור במצווה פלונית ובעולמות העליונים, וכיצד הכל קשור באמונה הקדושה, ועל ידי זה חוזר אל הכלל דהיינו שחוקק בדעתו שעיקר קיום התורה והמצוות הוא רק מפני שזהו רצונו יתברך ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, כנ"ל, וככל שהאדם זוכה להכניס את עצמו יותר בענין זה, כן זוכה להרגיש יותר חיות ודביקות ועריבות ונעימות בו יתברך ועל ידי קיום כל מצוה ומצוה הוא זוכה להרגיש את אמתת מציאותו יתברך וחוקק בעצמו את האמונה הקדושה המתפשטת אצלו בכל האיברים, אשרי ואשרי הזוכה להשיג את כל זאת, אשרי לו ואשרי חלקו, כי אין עוד עריבות ונעימות כמו מי שזוכה לקיים את התורה והמצוות באמונה פשוטה, רק מפני שהתורה אמרה, ומכנים את עצמו בתוך כל מצוה ומצוה ולומד את כל פרטיה ודקדוקיה שאז ירגיש נועם ועריבות וזיוו וחיות ודביקות נפלאה בחייו, ובאמת זה העיקר בזה העולם לזכות ולהרגיש את אמתת מציאותו יתברך מכל פרט

כלליות האמונה הקדושה, כי כך צריך לנהוג כנ"ל בבחינת כלל ופרט וכלל, קודם כל אמונה ואחר כך להגיע לשכל של הדבר על ידי לימוד התורה הקדושה, ואחר כך לחזור אל כלליות האמונה וחזור חלילה, אשרי ואשרי הזוכה לקיים את התורה והמצוות באופן כזה והעיקר הוא שמקיף את עצמו מכל הצדדים באמונה הקדושה בבחינת "מזה אחד ומזה אחד" דהיינו שקודם המצוה חוקק בעצמו אמונה, וכן אחרי שמגיע לשכל של הדבר הוא חוקק בעצמו אמונה פשוטה וברורה, ועל ידי זה זוכה להקיף את עצמו באמונה שלימה מכל הצדדים.

אחד

והנה האדם צריך לחקוק היטב בדעתו שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ולחקיף את עצמו באמונה מכל הצדדים ולדעת שהקדוש ברוך הוא אוהב אותו וכל מה שעובר עליו הכל לטובתו, וכמו שאמר רבינו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ד') שאדם צריך לידע שכל מאורעותיו הם לטובתו, וכן אח"ד בנימטריא אהב"ה, עיין שם, דהיינו שיחקוק בדעתו היטב שהקדוש ברוך הוא אוהב אותו וכל מה שעובר עליו הוא רק לטובתו, ואפילו אם הוא נופל להיכן שנופל והוא נמצא מצד זה,

עליו לידע ששם הוא בחינת אחד, דהיינו לזכור את עצמו באמונה הקדושה, וכן אם הוא מצד אחר עליו לזכור את בחינת אחד, שזהו בחינת "מזה אחד ומזה אחד" כנ"ל שתמיד בכל מצב ומצב שעובר על האדם אין עליו לאבד את עצמו כלל אלא לתלות את עיניו רק אליו יתברך ולחקוק בעצמו אמתת מציאותו יתברך וידע היטב שאין אף אחד בעולם שמבין אותו ורוצה ויכול לעזור לו, אלא הקדוש ברוך הוא בעצמו, ועל ידי זה יזכה לישועה גדולה, שזו היתה עבודתו של משה רבינו להכניס ידיעות אלו בכלל ישראל ולחקוק בהם את האמונה הקדושה והראה דוגמא אישית לעם ישראל מה עושים במצב כזה גרוע שיש מלחמה גדולה ועמלק רוצה לעקור את ישראל משרשם וכו', שאין שום עצה אחרת אלא לתלות את ידיו ועיניו אליו יתברך ולעסוק בתפילה והתבודדות וכמו שפירש רש"י כנ"ל וכן תרגום אונקלוס שעיקר עסקו של משה רבינו באותה שעה הרים את ידיו היה תפילה אליו יתברך, וזהו גם הנלוו הנורא והנפלא שגילה לנו רבינו"ל, שהוא ענין התפילה וההתבודדות אליו יתברך, שהאדם ירגיל את עצמו להתפלל לפניו יתברך על כל דבר ודבר שצריך, כי רק הקדוש ברוך הוא יכול לעזור לו ורק הוא יתברך יכול להושיע אותו, וכשהאדם

מרניל את עצמו לחיות באופן הזה על ידי זה משתנים חיוו לנמרי, והוא זוכה להרגיש נועם ועריכות ונעימות גדולה בחיוו, אשרי לו ואשרי חלקו, ובאמת על ענין זה צריך התחזקות גדולה מאד מאד שהאדם ירניל את עצמו לבא אליו יתברך בכל פעם מחדש ויבקש ממנו את כל מה שצריך ויחזק בעצמו אמתת מציאותו יתברך וידע שאין אף אחד בעולם שיכול לעזור לו ולהבין אותו כי אם הוא יתברך בעצמו שזה ענין התפילה וההתבודדות שבא לאדם בקשיים גדולים אך מי שזוכה להרגיל את עצמו לקיים את העצה הנפלאה הזו שנילה לנו רביז"ל ובא אליו יתברך בכל פעם מחדש ושופך את לבו לפניו יתברך ומספר לו יתברך הכל בדיוק כמו שמספרים לחבר טוב וכו', על ידי זה יוכה לישועה גדולה ונפלאה מאד, אשרי לו ואשרי חלקו, והנה קיום עצה זו הוא עיקר קיום האמונה הקדושה כי האמונה הקדושה תלויה בכך שהאדם ירניל את עצמו לבא אליו יתברך בכל פעם ולשפוך את שיחו ותפילתו לפניו, כי רק זה מראה שיש לאדם אמונה שלימה וברורה בו יתברך, כשבא ומתפלל לפניו יתברך ומגלה לו את כל לבו, ומספר לו יתברך הכל, ועל כן עיקר אבן הבוחן לדעת אם יש לאדם אמונה ברורה ומוזככת בו יתברך, ואם אכן הוא זוכה

להרגיש את אמתת מציאותו יתברך בכל האיברים שלו, היא לראות אם הוא זוכה להתבודד לפניו יתברך, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לחזק בעצמו את עבודת הקודש הזאת ויודע שאין שום עצה אחרת אלא להכניס בעצמו את האמונה הקדושה ולהכלל בו יתברך על ידי תפילה והתבודדות, אשרי לו ואשרי חלקו, ומלבד זאת שעוסק בתפילה והתבודדות שהוא ענין גילוי האמונה הקדושה שמאמין בו יתברך ועל כן מתפלל אליו יתברך וכו', צריך גם להרגיל את עצמו ללמוד הרבה תורה הקדושה ועל כל פנים לקבוע עיתים לתורה בכל יום ויום ללמוד חומש ורש"י עם התרגום ולהעביר את המדרא שנים מקרא ואחד תרגום וכו', וכן ילמד פרק משניות ודף גמרא ושולחן ערוך וספרי רביז"ל ומדרשים וכו', וכו', כל אחד ואחד כפי כוחו ובחינתו, ועל ידי זה יוכה לחיות חיים טובים ערבים ומתוקים וירגיש נועם וזיוו בחיוו, כי העיקר תלוי כפי שהאדם מכניס בעצמו אמונה הקדושה וזוכה ללמוד תורה הקדושה ובסופו של דבר לא נשאר לאדם מאומה בידיו אלא רק מה שזכה לתפוס וללמוד תורה הקדושה ולקיים את המצוות והכניס וחזק בדעתו אמונה שלימה בו יתברך וכן דיבר עם חבריו דיבורי אמונה והשגחה פרטיית ובכל פעם חזק את עצמו

רפד **דרשות** ליקומי מותרין ח"א סי' צ"א **מוהרא"ש**

יותר ויותר בו יתברך וזכה להבין
שאינ שום עצה אחרת רק לפרוש
את כפיו אליו יתברך ולבקש ממנו
יתברך כל מה שצריך ברחמים
ותחנונים, אשרי הזוכה לחיות חיים
נעימים ומתוקים כאלה, אשרי לו
בזה ואשרי לו בבא, אשרי האדם
הזוכה להכניס עצמו את גילוי
האמונה הקדושה בכל האיברים
כולם.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ב

כשאנו זוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב ז"ע עלינו להיות שמחים מאד מאד, כי על ידי עצותיו הקדושים של רביז"ל אנו זוכים להכניס בעצמינו את לימוד האמונה וההשגחה הפרטיית של הקדוש ברוך הוא, ואיך כל פרט ופרט שנארע עמנו הוא בחשבון גדול ואין שום דבר שקורה מעצמו וכו', אלא שבדרך כלל כל ענין השגחתו יתברך מלוכש בדרך הטבע, ונדמה שכך צריך להיות, וכך צריך להתנהג, אך לפעמים רואים בחוש, עין בעין את השגחתו יתברך הפרטי פרטיית, ומוכרחים להודות שאכן כל פרט ופרט בחיי האדם מושג בהשגחה פרטי פרטיית, ומוהר"נ ז"ל סיפר שכאשר רביז"ל נסע בדרך לעיר אומין, ראה פלאי פלאים של השגחתו יתברך על כל פרט ופרט, איך שהכל היה מתוכנן ממש ומושג לאורך כל הדרך, כי ביתו של רביז"ל בעיר ברסלב נשרף בשבת קודש, וביום ראשון בבוקר כבר בא שליח מן העיר אומין ואמר לרביז"ל שהכינו לו דירה בעיר אומין ושיבוא לשם, ובדרך הטבע בלתי אפשרי היה לדעת בעיר אומין שבתו של רביז"ל בעיר ברסלב נשרף וכו', וכן

במהלך הדרך כל הפרטים שקרו עם רביז"ל היה אפשר לראות בהם השגחה פרטיית, וכשאמר מוהר"נ ז"ל זאת לרביז"ל ענה ואמר לו רביז"ל, כך בדיוק מנהיג הקדוש ברוך הוא את עולמו, ורימוז לו בזה שכל תנועה ותנועה מושגת בהשגחה פרטי פרטיית ואף על פי שהאדם אינו זוכה להבין כל זאת, וקשה לו כיצד יכול להיות, ומדוע עובר עליו מה שעובר וכו', אך באמת הכל מושג בהשגחה פרטי פרטיית, ומי שזוכה להכניס את עצמו באמונה הקדושה זוכה להיות חיים טובים ונעימים, מה שאין כן מי שמכניס את עצמו בספיקות וקושיות ודמיונות וכו', הזמן יכלה והם לא יכלו ומאומה לא ישא בעמלו, ועל כן אשרינו שאנו זוכים ללמוד את דבריו הקדושים של רביז"ל שהם מכניסים באדם אמונה פשוטה ושלימה בו יתברך ועל ידי זה משנים את חייו לגמרי, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ב ששם מגלה רביז"ל סוד נורא ונפלא מאד מאד בדרכי הנהגתו יתברך וגדולת הצדיקים האמיתיים, וכיצד כל יהודי ויהודי יכול לזכות להחיות מתים ממש על ידי שהוא הולך נע

נע ונד

תנועה ותנועה שלהם יש להם כוונות גדולות ויחודים מרוב דביקותם בו יתברך ועל כן הצדיקים האמיתיים יכולים על ידי תנועותיהם וכוונותיהם לפעול דברים גדולים ונוראים, אך זה עדיין אינו מסביר כיצד כשהאדם נע בתוך בתוך וכו', הוא יכול להחיות מתים, ועתה יסביר רביז"ל את כל הענין והסוד הגדול הזה וכיצד ענין זה שייך לכל אחד ואחד באשר הוא שם.

כנפי ריאה

ואומר רביז"ל, איתא בתיקונים (תיקון י"ג) אלמלא כנפי ריאה דנשבי על לבא הוי לבא אוקיד כל גופא, דהיינו כי מבעו של הלב הוא חם והוא המזרים את הדם בגופו של האדם ועל ידי זה יוצר חום גדול בגופו של האדם, ותפקידה של הריאה שמכניסה ומוציאה אויר, היא לקרר את הלב ולהרגיעו כדי שגופו של האדם לא יתחמם יתר על המידה, ועל כן כשאדם מתאמץ הוא נושם מהר יותר, וכן בלילה כשהוא ישן, והלב אינו עובד כל כך חזק כמו במשך היום, על כן הוא צריך להתכנסת מאחר שנעשה לו קר יותר (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קנ"ו) והריאה יש בה חמש אונות כנגד החמשה חומשי תורה, נמצא שהריאה והלב קשורים ותלויים ביחד כי בלי

ואומר רביז"ל על ידי מה שאדם נע ונד בתוך ביתו יכול להחיות מתים כמו שכתוב באלישע כשהחיה את בן השונמית כתיב ביה (מלכים ב' ד') וילך אחת הנה ואחת הנה, ובן השונמית הזה היה כידוע חבוק הנביא שנולד לשונמית לאחר שלא היו לה ילדים ואלישע הנביא ברך אותה שיהיה לה בן ובסופו של דבר קרה מה שקרה וחש בראשו וכו', ובא לביתו ונפל מת והיא קראה מיד לאלישע הנביא שיראה מה קרה לכן שהבטיח לה והוא בא והחיה אותו, ושם כתוב אצלו וילך אחת הנה ואחת הנה, ובאמת צריך להבין היטב את הענין מהו אחת הנה ואחת הנה, ומדוע דייקא על ידי זה החייה אותו, וכיצד זה שייך אל כל אחד ואחד עד שרביז"ל אומר שעל ידי מה שאדם נע ונד בתוך ביתו יכול להחיות מתים, וכי מאחר שהולכים בביתו כבר מחיים מתים על ידי זה? הלא אנו רואים בחוש שאין זה עושה כלום וכו', ובאמת צריך לדעת שכל תנועה ותנועה שהאדם עושה מושגת בהשגחה פרטיי פרטיית, ובפרט התנועות של הצדיקים האמיתיים שהולכים ונעים ממקום למקום, כל הנהגותיהם הם בהשגחה פרטיית, ובכוונה גדולה ועצומה, כי בכל

הריאה היה הלב שורף את כל הגוף ממש, ועל ידי שהריאה מכניסה אויר אל תוך הגוף על ידי זה מקררת את הלב כנ"ל, והריאה והלב הם בחינת יעקב ויוסף כי יעקב הוא בחינת אמת כמו שכתוב (מיכה ו') תתן אמת ליעקב, ואמת הוא בחינת תורה, כמו שכתוב (מלאכי ב') תורת אמת, ובהתורה יש חמשה ספרים כנגד חמשה כנפי ריאה (תיקון כ"ה), ורביז"ל אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ח) שעסק התורה היא כמו הריאה דהיינו כי התורה היא עיקר החיים של האדם כי אלמלא כנפי ריאה דנשבי על לבו הוי לבא אוקיד כל גופא, וכנפי הריאה הוא בחינת התורה, היינו כי יש באדם שני מיני תבערות, מדורת אש, לטוב ולהיפך, ושניהם אינם טובים כי לפעמים לב האיש הישראלי בוער מאד מאד להשם יתברך כיקוד יקוד אש אבל הוא יותר מדאי עד שהיה אפשר להיות אוקיד כל גופא, ואף על פי שבוער להשם יתברך אף על פי כן מאחר שהוא יותר מדאי אינו טוב, ואי אפשר לקרר ולצמצם ההתלהבות הזאת שיהיה במידה כי אם על ידי התורה כי כשיעסק בתורה תגין התורה עליו ותציל אותו שיוכה לצמצם ההתלהבות שיהיה כראוי, וכן יש חם ושלום להיפך כי לפעמים בוער האדם אל תאוות עולם הזה כל כך עד שגם כן היה

אוקיד כל גופו חם ושלום, אבל כשלומד תורה היא מננת עליו ומצלת אותו גם מהתלהבות האש הרע הזה של התאוות שהיה רוצה לשרפו לגמרי חם ושלום, נמצא שבלא התורה חם ושלום לא היה האדם מתקיים כלל, כי היה נשרף ומתבטל מריבוי התבערות שיש בכוחו לימין יותר מדאי או לשמאל חם ושלום, וזהו אלמלא כנפי ריאה שהיא התורה דנשבי על לבו, הוי אוקיד כל גופא על ידי שני מיני תבערות הנ"ל ורק התורה מצלת מזה כנ"ל והבן הדברים למעשה, (עיי' כל זאת בתורה הנ"ל) ואת הענין הזה רואים בדרך כלל אצל מי שנתלהב ורוצה לחזור בתשובה אליו יתברך שאין לו את הצמצום הנכון והוא בוער ומתלהב אליו יתברך בלי שום גבול מאחר שרוצה להדבק בו יתברך, ועל כן רץ וצועק ועושה מעשים מוזרים ומשונים וכו', וחושב שכך מתקרבים אליו יתברך, ובאמת אין זה כך, כי העיקר בהתקרבות אליו הוא להרגיל את עצמו ללמוד תורה הקדושה, וכל עוד אין האדם לומד תורה הקדושה אין הוא יכול להיות מקורב אליו יתברך באמת, והעיקר הוא לעשות לעצמו חשבון לראות מה יש בידו בסופו של דבר, כי בדיוק כשם שאי אפשר לדעת מה מצב החנות של האדם רק מהסתכלות חיצונית, כשרואים שנכנסים קונים ומשלמים בעד

הסחורה וכו', ונדמה כאילו הרויח מליונים, אלא יש צורך שהרואה חשבון של החנות יבדוק את כל ההכנסות וההוצאות ויעשה חשבון האם יש רווח או הפסד וכו', ולפעמים רואה החשבון רואה שעסק זה עומד להתמוטט מאחר שההוצאות שלו הרבה יותר גדולות מן ההכנסות ובעוד זמן קצר יוכרח לפשוט את הרגל וכו', ואף על פי שמכחויץ יש רושם שיש הרבה קונים ועגלות מלאות סחורה יוצאות מן החנות וכו', אך העיקר הוא מה שרואה החשבון אומר, כי זה מה שנשאר בידו וכן הוא אצל האדם בעצמו, כי לכאורה אפשר לראות אנשים המתלהבים מאד מאד אליו יתברך וצועקים ומתפללים בקולי קולות ובווערים וכו', ונוצר עליהם רושם כאילו שהם עובדי ה' גדולים, צדיקים הדבוקים בו יתברך וכו', ובני אדם מתפעלים מעבודותיהם, אך זו הסתכלות חיצונית בלבד, והעיקר הוא להיות רואה חשבון ולעשות לעצמו את החשבון היכן הוא אוהו ומה יש בידו, האם זכה היום ללמוד איזה פרק משניות ודף גמרא וכו' וכו', וכשעושה לעצמו חשבון ורואה שאין בידו מאומה, רק צעקות ותנועות משונות וכו', על ידי זה יכול להבין שאין הוא מתנהג כשורה, כי העיקר הוא שישאר לו משהו ביד, מעט תורה

ותפילה מצוות ומעשים טובים, וכלי זה הכל הבל ורעות רוח, וזה הסוד הגדול שלימד אותנו רביז"ל שהאדם יתבודד עמו יתברך בכל יום ויום ויעשה לעצמו חשבון הנפש כיצד הוא מתנהג ומה הוא עושה, ומה נשאר לו בידו, שעל ידי זה יוכל לראות האם הוא מרויח או מפסיד והאם הוא מטעה את עצמו לגמרי, ולזה יזכה רק על ידי לימוד התורה כג"ל, כי רק אז ישאר לו משהו ביד וירויח, ואף על פי שמי שמתמיד בלימוד התורה, אין רואים אותו שהוא עף בשמים וכו', כדונמת אלה הצועקים ועושים קולות משונים וכו', אבל בסופו של דבר כשעושים את החשבון, רואים שנשאר לו הרבה ביד, ומאלה שעפים בשמים לא נשאר מאומה, ועל כן צריך להתמיד מאד בלימוד התורה הקדושה שהיא כמו הריאה המקררת את התלהבות הלב ומכניסה את האדם לשביל והתלם הנכון שידע כיצד ללכת וכיצד להתנהג וכיצד יזכה לעבור את העולם בשלום, שלא ישרף מחמת שבוער מדי, הן לתאוות עולם הזה, והן להדבק בו יתברך, כי אם בווערים יותר מדי בסופו של דבר נשרפים לגמרי, ורק התורה יכולה לכוין את האדם ולהורות לו את הדרך האמיתית כיצד להתנהג בזה העולם וכיצד לעבור את העולם בשלום, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לקבוע לעצמו שיעורים

בתורה הקדושה ועל כל פנים מעט דמעט בכל יום ויום, כדי שבסופו של דבר ישאר לו משהו ביד, כי הקביעות בתורה הקדושה הוא ענין גדול מאד מאד, שיקבע לעצמו שיעורים קבועים בכל יום ויום חק ולא יעבור, ועל כל פנים שיראה שלא יחסר לו יום בלי מעט טוב אמיתי ונצחי, כי רק זה מה שישאר ממנו.

ל"ב

ואומר רביז"ל ויוסף הוא בחינת לב כי יוסף נקרא צפנת פענח (בראשית מ"א) וכת"ב (תהילים קי"ט) בלבי צפנתי וכו', וכשבוער האש שבלב, הוה אוקיד כל גופא, ועל ידי שהחמשה כנפי ריאה נעים ונדים מנשבי על ליבא ומשככים החמימות שבלב, לכך נאמר ביעקב (בראשית רבה פ' פ"ד) ביקש יעקב היינו הריאה, לישב בשלוח, קפץ עליו רוגזו של יוסף, היינו החמימות שבלב, נמצא שעל ידי מה שאדם שהוא בחינת תורה, כמו שכתוב (במדבר י"ט) זאת התורה אדם, נע ונד אפילו בתוך ביתו, יכול לשכך את האש שהוא בחינות דינים, ויכול להחיות מתים, שיהיו חיים. והנה חכמינו הקדושים אמרו (ברכות י"ח:) רשעים בחייהם קרויים מתים, וצריך להבין מאמר חז"ל זה הרי לכאורה אנו רואים שכל הרשעים חיים והולכים

ונושמים וכו', ואם כן איך אפשר לומר עליהם שהם נקראים מתים, אך באמת כל מי שאינו מקשר את עצמו אל הקדוש ברוך הוא וכל שכן כשאינו רוצה להזכיר שם שמים על פיו, הוא נקרא רשע, ועל כן הוא נקרא מת, ולהיפך הצדיקים ששם שמים שגור בפייהם הם נקראים חיים, וכמו שמוכא אצל יוסף הצדיק (בראשית ל"ט) וירא אדוניו כי הו"ה אתו, ולכאורה צריך להבין כיצד זכה המצרי לראות שה' אתו, האם זכה פתאום לרוח הקודש, והאם יודע מהו ענין השכינה וכו', אך רש"י מסביר מיד, שמאחר שראה שם שמים שגור בפיו, שבכל דבר ודבר היה מזכיר את שמו של הקדוש ברוך הוא והיה אומר ה' יעזור, בעזרת השם, ברוך השם וכו', על ידי זה אפילו המצרי הבין שהשם יתברך נמצא עם יוסף מאחר ששם שמים היה שגור בפיו ותמיד דיבר רק ממנו יתברך, ועל כל פנים הרשעים שאינם מקשרים את עצמם אליו יתברך הם נקראים מתים, וצריכים להחיות אותם ולגלות להם את אורו יתברך, והנה עיקר נקודת החיות של כל יהודי היא נקודת האמונה הקדושה, וזה אשר אנו מוצאים אצל חכוק הנביא (מכות כ"ד) בא חכוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה, דהיינו שהעמיד יסוד מוצק שהעיקר בחיי האדם היא האמונה הקדושה ובלי

האמונה הקדושה אין לאדם כלום, וכשיש לו אמונה יש לו הכל, ודווקא חבוקק הנביא היה זה שהעמיד וגילה את הכלל הזה מאחר שהוא זכה בעצמו לתחיית המתים על ידי אלישע הנביא, וכל חיותו בעצמה היתה רק על ידי האמונה שעל ידה זכה לקום לתחיה כמו שכתוב שם (עיי' מלכים ב' ד'), נמצא שנקודת החיות הפנימית של כל יהודי באשר הוא שם היא האמונה הקדושה, שבלעדיה אין לו שום חיות, כי כל יסוד האדם עומד רק על דבר אחד והוא האמונה הקדושה, וזה שרואים דבר פלא מאד אשר כל יהודי ויהודי יש לו נקודת האמונה ובלעדיה אין לו שום חיות כלל, ולמשל אפשר לראות בל"ג בעומר שהוא יום ההילולא של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי באים ומתקבצים למירון מאות אלפי אנשי מכל רחבי ארץ ישראל וכן מכל העולם כולו, ובאים אל הציון הקדוש, ובאמת אם מתכוננים רואים שם את כל סוגי האנשים שבעולם, ישנם כאלה הבאים ונכנסים אל הציון הקדוש ומתפללים וכו', וישנם כאלה היושבים ואוכלים, ואחרים סתם מסתובבים וכו', ולכאורה אין מובן הענין, מה יש לכל האנשים האלה לחפש כאן, ובפרט שלא כולם באים להתפלל וכו', ובימים אחרים היה אפשר לפגוש את אותם בני

הנעורים יושבים על הגדר שבפינת הרחוב ומכלים את זמנם בשמותים ותבלים, ואילו עכשיו הפריחו את עצמם ועשו את כל הדרך למירון והיו ערים בלילה וכו', בזמן שבשעה זו היו יכולים לבלות במקומות אחרים, והיו יכולים ללכת לשפת הים וכו', ובאמת עיקר מה שמושך אותם למקום קדוש זה הוא נקודת האמונה הבוערת בהם ומחייה אותם, כי הם מחפשים איזה תוכן לחייהם ונקודת האמונה שבהם מובילה אותם שילכו על כל פנים לציונו הקדוש של רבי שמעון בר יוחאי זי"ע ויסתובבו שם, והם בעצמם אינם יודעים ואינם מבינים אך באים בהמוניהם לשם, כי נקודת האמונה, נקודת היהדות שלהם, מושכת אותם, נמצא שעיקר חיותו של האדם תלוי בנקודת האמונה שלו ובלעדיה אין לה שום חיות, והנה עיקר העבודה של הרשעים היא לעקור את נקודת האמונה מלכות עם ישראל, ולהרחיקם מן הקדושה, ועל כן רשעים בחייהם קרויים מתים כי הורסים את נשמות ישראל ומנתקים אותם ממקור חיותם שהיא האמונה הקדושה, והצדיקים נלחמים כנגד אלו הרשעים בכל דור ודור ועוסקים בגילוי אמתת מציאותו יתברך בכל העולם כולו, ועל ידי זה יש להם כח להחיות מתים כמו לאלישע הנביא שהלך אנה ואנה והחיה את חבוקק,

ואלישע כידוע היה דבוק מאד מאד בו יתברך בתכלית הדביקות, ועיקר כוחו היה רק בזכות התפילה שעסק בה (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ר"ג) וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגילה כ"ז) ואלישע דעביד ברחמי הוא דעביד, עיין שם.

להחזיר בתשובה

נמצא שלצדיקים יש כח גדול להחיות מתים על ידי תפילתם ועל ידי כח האמונה שלהם, ועיקר תחיית המתים שלהם היא להחזיר בני אדם בתשובה שלימה אליו יתברך, כי רשעים בחייהם קרויים מתים, מאחר שמתרחקים ומרחקים אנשים מנקודת החיות שהיא האמונה הקדושה בו יתברך, ואילו הצדיקים שמחיים מתים הם אלה שמחזירים אנשים בתשובה אליו יתברך על ידי שמגלים להם את אמתת מציאותו יתברך ואיך שמלא כל הארץ כבודו וכל אחד ואחד יכול לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך אם רק ירצה, וזה מה שנאמר באלישע שהלך אחת הנה ואחת הנה ועל ידי זה החיה מתים כי עסק תמיד בגילוי אמתת מציאותו יתברך ועל ידי גודל אמונתו זכה להחיות את כל הרשעים ולהחזירם בתשובה שלימה אליו יתברך, נמצאנו למדים שעל ידי שהאדם הולך נע

ונד על ידי זה הוא יכול להחזיר אנשים בתשובה ועל ידי זה להחיות מתים, כי מגלה להם את האמונה הקדושה שהיא שורש נקודת חיותם ועל ידי זה מחייה אותם ממש, אשרי לו ואשרי חלקו, וזוהי המעלה הגדולה של מי שזוכה ללכת ולהפיץ את אורו הקדוש של רביז"ל בכל העולם כולו, והולך נע ונד בשביל זה שעל ידי זה זוכה להחיות מתים ממש כי מגלה להם את אמתת מציאותו יתברך, והנה בענין ההליכה בעצמה זו זכות גדולה לאדם כי גלות מכפרת על כל העוונות ומבטלת את כל הגזירות ולפעמים רחמנא ליצלן נגזר על האדם איזו גזירה רעה של מיתה או עניות או חלאים רעים ה' ישמרינו ויצילנו, ועל ידי שהולך בגלות הוא מכפר על כך, ובוודאי אפשר ללכת בכל מיני אופנים בגלות, אפשר גם סתם ללכת ולא לעשות שום דבר, ואפשר גם ללכת לעבוד קשה במקום רחוק וכו', שגם זה נקרא גלות, אך אם האדם יש לו שכל ויודע שהוא צריך לקבל על עצמו גלות כדי לכפר את חטאיו עוונותיו ופשעיו, שזה בחינת שהולך נע ונד וכו', והוא מבין שלא כדאי לבזבז את זמנו בהבל וריק, הוא מקבל על עצמו בזמן גלותו לשמש את רביז"ל ולהפיץ את ספריו הקדושים בעולם, ועיקר הגילוי שיש בספרים הללו הוא גילוי האמונה

הקדושה להכניס תקוה בכל יהודי באשר הוא שם שגם הוא בוודאי יכול לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ובוודאי גם לו יש סיכוי ותקוה וכו', ועל ידי זה זוכה להחיות מתים ממש, ובפרט כשזוכה לזכות יהודי אחר בנתינת צדקה, ואפילו כמה פרופות שעל ידי זה פותח לו פתח לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, כי הצדקה שהאדם נותן פותחת את לבו וממילא פותחת פתחים שעל ידם יוכל לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ד') והאר"ז מסביר שעל ידי נתינת הצדקה גורם יחוד גדול מאד בעולמות העליונים, כי הפרופה שנותנים לצדקה היא בחינת י' והחמש אצבעות של הנותן היא בחינת ה' והיד המושטת היא בחינת ו' והחמש אצבעות של זה המקבל הם בחינת ה' נמצא שעל ידי נתינת הצדקה זכו לעשות יחוד יקו"ק והתקשרו עמו יתברך, אשר זה גודל המעלה שהאדם זוכה לצאת ולזכות את הרבים, הן שמפיץ ומנלה את אור האמונה הקדושה בעולם, שעל ידי זה מחייה מתים ממש, והן שמזכה אותם בנתינת צדקה ועל ידי זה עושים יחוד נפלא בכל העולמות ונפתח להם פתח לחזור בתשובה שלימה, והן שמבטל מעל עצמו כל מיני גזירות ודינים קשים על ידי הנלות שהולך,

נמצא שעל ידי שהולך נע ונד, על ידי זה יכול להחיות מתים ממש, וגם זוכה ללכת לדבר קדושה דהיינו לנלות אמתת מציאותו יתברך בעולם, כי על כל פנים אם כבר נגזר עליו איזו גזירה שילך בנלות, על כל פנים שיעסוק אז בגילוי אמתת מציאותו יתברך בעולם, ורואים בחוש שמי שמוסר את נפשו ועוסק בהפצת מעיינות החכמה חוצה זוכה בסופו של דבר בניסי ניסים שמתכפרין לו עוונותיו וזוכה גם לבית בגשמיות שהקדוש ברוך הוא עוזר לו ויש לו בית נפלא לגור בו, בית משלו בלי שום טובות מאחרים, גם בגשמיות אשרי לו, אשרינו ואשרי חלקינו שזכינו לשמוע דיבורים נפלאים כאלה, ואשרינו אם נזכה לקיימם ולהוציאם מכח אל הפועל ממש ללכת נע ונד על מנת להחזיר בני אדם בתשובה ולהחיות מתים ממש, ובפרט כשאנו זוכים לראות בעינינו את גודל הפעולות שעושים הספרים והקונטרסים הללו המחיים נפש כל חי ומראים לכל אחד ואחד כיצד גם הוא יוכל לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך וכיצד יוכל לתקן את כל חטאיו ועוונותיו ופשעיו ויהיה גם הוא איש כשר, שעל ידי זה מחיים אותו ממש, כי בני אדם מסתובבים בזה העולם שבורים ורצוצים ועובר עליהם מה שעובר, ואינם יודעים לתת לעצמם שום עצה כיצד לצאת

דרשות

ליקומי מותר"ן ח"א סי' צ"ב

מודה רא"ש רצנ

מן הבוץ, וכשבאים ומנישים להם
קונטרס קמן הנותן להם פתח
ותקוה בחייהם ומגלה להם כיצד
גם הם יוכלו לחזור בתשובה
שלימה לפניו יתברך וכיצד יזכו
לצאת מהבוץ ויזכו להמשיך על

עצמו שפע אמיתי ונצחי, על ידי
זה זוכים להחיות את נפשם ממש,
אשרי ואשרי מי שיש לו חלק
בהפצת מעיינות החכמה הוצה,
שעל ידי זה הוא מחייה מתים
ממש, אשרי לו ואשרי חלקו.

ליקומי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ג

ברוך השם שזכינו להתוועד עוד פעם ולדבר ביחד מדבריו הקדושים של רבי נחמן מברסלב זי"ע אשר אין עוד דבר גדול מזה שאדם יזכה להתוועד יחד ולדבר דיבורי רביז"ל, כי כל זמן שאנחנו מלובשים בלבוש גשמי וחומרי אין אנו יכולים לתאר ולשער את גודל הענין הזה של דיבור מרביז"ל, כי הדיבור מרביז"ל בעצמו מכנים באדם תשוקה עצומה לחזור אליו יתברך, כי רביז"ל מכנים באדם התחזקות כזו עד שאפילו הכי גרוע והכי ירוד והכי מגושם גם כן יזכה להתקרב אל הקדוש ברוך הוא, כי ההתחזקות של רביז"ל הוא בא מעתיק, שהיא מדריגה עליונה ונבזה מאד מאד, כי רביז"ל השיג השגות אלקות בתכלית מדריגה העליונה ועלה למקום שעלה והשיג מה שהשיג, דברים שעדיין לא נתגלו בעולם, ועל כן לא בחנם אמר רביז"ל חידוש כמוני עדיין לא היה בעולם, כי רביז"ל מנלה לנו חדשות נוראות ונפלאות לגמרי, והיום נדבר מהתורה בליקומי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ג.

אהבת ה'

ואומר רביז"ל, כל העושה מתן

ומתן באמונה מקיים מצות עשה של ואהבת, שהוא שורש לכל מצוות עשה, היינו ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, הוא שורש לכל המצוות עשה, כי הקב"ה צוה לנו רמ"ח מצוות עשה לקיים את רצונו יתברך, ואי אפשר לזכות ולקיים רצונו יתברך אלא על ידי מצוות עשה של ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, כי תיכף ומיד כשאדם רוצה לקיים את מצוותיו יתברך, הוא מוכרח שיהיה אצלו אהבת הבורא יתברך שמו, שיאהב את הקדוש ברוך הוא ושישתדל שיהיה שם שמים מתאהב על ידו, כי בלי מצוות עשה של ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, אי אפשר לקיים שום מצוות עשה, כי רק כשאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא אז אין שום מניעה ועיכוב שיעכב אותו מלעשות רצונו יתברך, נמצא שעיקר עשיית המצווה וההתגברות על כל המניעות תלוי כפי האהבה שהאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא, ומביא רביז"ל סמך לדבריו שמצינו בתיקוני זוהר תיקון כ"א על פסוק (בראשית כ"ו) ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי זה סוכב על פקודין דעשה, היינו

שהם הרמ"ח מצוות עשה, ויגיל וישמח בעשותו מצוותיו הקדושים.

משא ומתן באמונה

והנה בני אדם חושבים שמדריגת האהבה, לאהוב את הקדוש ברוך הוא בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו אל זה צריכים להיות בעל מדריגה גדולה או בעל השגה נפלאה או איזה חסיד פרוש שאין לו שייכות ליישב העולם, כי הרי מצות עשה של ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך הוא שורש לכל המצוות, ואם כן איך יבא אדם מנושם ומזוהם ורחוק לקיים את זה, כי הלא הוא למעלה מהשגתינו ולמעלה ממדרגתינו, מאחר שהוא שורש כל המצוות וכו', ואם כן לכאורה נדמה לבני העולם שענין זה אינו שייך אליהם כלל וכלל, אך רביז"ל מנלה לנו איך שכל בר ישראל יכול לקיים מצוות עשה של ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, אפילו פועל פשוט בעל מלאכה, סנדלר, נגר, צבע, בעל עגלה, וכדומה כל מיני אומנות שבעולם שאדם עוסק בהם, גם משם הוא יכול לאהוב את הקדוש ברוך הוא ולקיים בשלימות את מצוות עשה של ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל מאודך, בדיוק כמו חסידי קדמאי, הצדיקים הקודמים, שהיו

על ידי אהבה שאדם אוהב את מישהו יעשה בשבילו הכל, כי מי שאוהב את זולתו אין דבר שבעולם שלא יעשה בשבילו, כי כך מבע של האדם שעושה רצון אוהבו, על אחת כמה וכמה כשאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא, יעשה בשבילו הכל, ועל כן השורש של רמ"ח מצוות עשה הוא מצות ואהבת, לאהוב את הקדוש ברוך הוא בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, שיהיה מוכן ומזומן למסור את נפשו בכל רגע עבורו יתברך, וגם את כל ממונו, ואז כשמחזיק במדריגה זו אז יזכה לקיים את כל המצוות, כי אי אפשר לקיים את מצוותיו יתברך כי אם על ידי אהבת ה' שאוהב את הקדוש ברוך הוא באהבה אמיתית, ועל זה צריכין הרבה לעבוד שיזכה לאהבת ה' שיאהב את הקדוש ברוך הוא בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, ואז כשזוכה לאהוב את ה' יזכה כבר ממילא לקיים את כל מצוות ה' בחפץ לב ובתשוקה גדולה ושום דבר שבעולם לא יכול לעכב אותו, כי ענין האהבה שאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא זה עולה על הכל כי כך צריך להיות דרך החסיד האמיתי המתחמד עם קונו לאהוב את הקדוש ברוך הוא בתשוקה עצומה, וככל שיתגבר כמדת האהבה כן יהיה נכלל באין סוף ברוך הוא ויקיים את רצונו

הוא זוכה להניע אל שלמות אהבת ה', אך בני אדם חושבים שהמצות בין אדם למקום ובין אדם לחבירו הם שתי ענינים, יכול להיות אדם שיהיה רמאי וצבוע ונגב וילטמם את הבריות ויעשה כל מיני עוולות לזולתו, וכך יתנהג בין אדם לחבירו, אבל בין אדם למקום הוא קובע עתים לתורה ומתפלל במנין שלש פעמים ביום, ובני אדם חושבים שיכול להיות דבר כזה, דהיינו שאלה הם שתי ענינים שונים בתכלית, כי יכול להיות נגב וכו', ומצד שני יכול ללמוד ולהתפלל וכו', אך רביז"ל בא לעקור דבר זה, ומגלה לנו שאין דבר כזה, אלא שניהם הולכים ביחד, מצוות בין אדם לחבירו ובין אדם למקום הולכים ביחד, ועיקר המדריגה הכי עליונה של אהבת ה', שעל ידי זה רואים שהוא אוהב את הקדוש ברוך הוא בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, זהו דייקא בשעה שעוסק בנחת עם הבריות ומשאו ומתנו באמונה, ויכול להיות צבע ונגר וסנדלר ובעל עגלה ויעשה את כל מיני עבודות פשוטות, אך אם אינו מלטמם את הבריות ואינו מרמה אותם אלא מילה שלו היא מילה, ושם שמים מתאהב על ידו, שכל אחד ואחד אומר אשרי האדם הזה שלמד תורה, ואשרי אביו ואמו שילדו, שהרי הוא גם קורא ושונה בתורה ומשמש תלמידי חכמים,

דביקים בכיטול כל הרגשותיהם באין סוף ברוך הוא, וכיצד מקיימין מצות ואהבת, אלא איתא בגמרא (יומא פ"ג.) תניא ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך (דברים ז') שיהיה שם שמים מתאהב על ידך, כיצד, שיהא אדם קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרת עליו, אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו שלמדו תורה אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו עליו הכתוב אומר (ישעיה מ"ט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר, נמצא שאדם פשוט מאד סנדלר, נגר, צבע, בעל עגלה, שקרא ושנה ושימש תלמידי חכמים, ועסקו בנחת עם הבריות ומשאו ומתנו באמונה, היינו שאינו גונב ונוזל אלא עומד בדיבורו והן שלו הן ולאו שלו לאו, והוא בנחת עם כל אחד ואחד תמיד דן את כולם לכף זכות ורואה רק את הטוב של כל אחד ואחד, מקדים שלום לכל אדם, ועושה משאו ומתנו באמונה מאד, לא יגע בכסף של זולתו יהיה מה שיהיה ויהיה איך שיהיה, והוא בטל ומכובל אל חכמי הדור, עד שכולם אומרים על אדם כזה, אשרי רבו שלמדו תורה אשרי אביו ואמו שילדו, ושם שמים מתאהב על ידו,

וגם עסקו בנחת עם הבריות ומשאו ומתנו באמונה, זהו דייקא שלימות של מצות עשה של ואהבת את ה' אלקיך, נמצא שדייקא בשעה שעושה משא ומתן באמונה אז נתגלה אם אוהו בשלימות במצוות עשה של ואהבת, כי זה עיקר המעלה של בר ישראל שהוא נהנה מיגיע כפיו ועסקו בנחת עם הבריות ואינו מרמה אותם ואינו מלסטם אותם וכל משאו ומתנו הוא רק באמונה, ואפילו שהוא מעורב בין הבריות והוא פועל פשוט, עם כל זאת בתוך גשמיות עבודתו הוא עושה משאו ומתנו באמונה, עד שבני אדם משבחים אותו ואומרים ראו את מעשיו וכו' ושם שמים מתאהב על ידו, דייקא זה הגיע אל שלימות אהבת ה', ורואים בחוש בני אדם שיכולים ללמוד הרבה תורה קוראים הרבה ושונים הרבה ומשמשים תלמידי חכמים, ועושים עבודות גדולות, מה שנדמה שהם חסידים גדולים ועובדי ה', אבל תיכף ומיד כשבא להם להתעסק עם בני אדם הם כבר כמו חיות טורפות, מתקוטטים עם הבעל מלאכה, צועקים ומשפילים אותו ומרמים אותו, ואין משלמים לו את מה שמגיע לו, וכאן רואין איך שהעיקר חסר מהספר, כי מצד אחד הוא מתלהב ביותר לעלות מעלה מעלה, ומצד שני כשיורד מטה מטה הוא גרוע כאחד

הריקים והפוחזים וזה מגלה שאין אצלו בכלל אהבת ה', כי אהבת ה', הולכת ביחד עם אהבת הבריות, ואיך, על ידי שעושים משא ומתן באמונה, כי הם אינם שני דברים נפרדים, והבן היטב למעשה.

למעלה מהזמן

ומגלה לנו רביז"ל מי שהוא איש פשוט מאד אך עושה את משאו ומתנו באמונה, שעל ידו שם שמים מתאהב, שכל אחד ואחד אומר עליו אשרי רבו שלמדו תורה אשרי אביו ואמו שילדו, דייקא על ידו נתקרכים בני אדם אל הקדוש ברוך הוא כי רואים שאף שהוא עוסק בעסקי מעסקי עולם הזה, והוא צכע או סנדלר או בעל עגלה פשוט, עם כל זאת עושה את משאו ומתנו באמונה גדולה, והן שלו הן ולא שלו לאו, אינו גונב וחומס ומלסטם את הבריות, וכן יש לו זמן לקרות ולשנות ולשמש תלמידי חכמים, אדם זה זוכה שיוצאים כרוזים מלמעלה עליו "ישראל אשר כך אתפאר" כי הקדוש ברוך הוא מתפאר עם אדם כזה אף שהוא בעל הבית פשוט, אך משאו ומתנו באמונה ומילה שלו היא מילה ואינו רמאי ואינו גנב ואינו מלסטם את הבריות וקובע עתים לתורה לקרות ולשנות ומשמש תלמידי חכמים עליו דייקא

יוצא כרוז בכל יום בכל העולמות
 "ישראל אשר כך אתפאר", יהודי
 יהודי אשריך ואשריך חלקך,
 אשריך בעולם הזה ואשריך בעולם
 הבא, הקדוש ברוך הוא מתפאר
 עמך בכל העולמות, ואדם כזה
 זוכה לעלות אל למעלה מן המקום
 ולמעלה מן הזמן, כי מקום וזמן
 עם עדיין כזה העולם בתוך
 הצמצום, כי יכול להיות לאדם
 זמנים רעים שאין לו פרנסה והוא
 חייב חובות והוא בדחקות גדול,
 שזהו זמן קשה, ויכול להיות שהוא
 במקום של גנבים ורמאים וצבועים,
 שכל זה יכול לגרום לו גם כל
 להלכד ברשתם ולעשות כמותם,
 שזהו מקום קשה, עם כל זאת הוא
 מתגבר על יצרו ואינו עושה
 כמעשיהם אלא אדרבה הוא קורא
 ושונה ומשמש תלמידי חכמים
 ומשאו ומתנו באמונה ואינו
 מסתכל על אחרים כלל, אדם כזה
 זוכה לעלות אל למעלה מן המקום
 ואל למעלה מן הזמן, כמו שאמרו
 חכמינו הקדושים (בראשית רבה
 פרשה א') ישראל עלה במחשבה,
 ומחשבה הוא למעלה מן הזמן,
 דייקא אדם כזה זוכה שיוצא עליו
 כרוז בכל יום "ישראל אשר כך
 אתפאר" שהקדוש ברוך הוא
 מתפאר עצמו עמו בכל העולמות
 איך שאיש מסתובב בזה העולם
 ועוסק בעבודות פשוטות נגר
 סנדלר וכו', ועסקו בדברים
 גשמיים, ואף על פי כן עומד

בדיבורו ואינו מלסמם את הבריות
 ואינו מרמה אותם, ויש לו זמן
 לקבוע עיתים לתורה ומשמש
 תלמידי חכמים אף שזמנו דחוק
 מאד מאד ואף שנמצא במקום
 אנשים קלי הדעת ומנושמים
 רמאים וצבועים, אף על פי כן הולך
 בדרכו האהוב לו, ושם שמים
 מתאהב על ידו, אדם פשוט כזה
 גם כן יכול להגיע אל מדריגות
 למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן
 ונעשה כולו רוחני, וזה החידוש
 הנפלא שמחדש לנו רביז"ל
 באהבת ה' שלא כמו שחושבים
 בני אדם שלזכות אל מצוות אהבת
 ה' צריך להיות מי יודע מה, איזה
 חסיד פרוש יושב בהרים ואין לו
 שייכות עם הבריות וכדומה, כל
 מיני פרישות, אדרבה יכול להיות
 אדם כזה שבני אדם חושבים
 שהוא צדיק גדול דבוק בו יתברך
 ולבסוף אין עוד גרוע בעולם כמוהו
 שהוא יכול ללסמם ולרמות את
 הבריות וזה אינו אוחז בכלל
 באהבת ה' אלא באהבת עצמו,
 הוא מתדמה עצמו לפרוש יושב כל
 היום במלית ותפילין יושב בחדר
 לפנים מחדר או על איזה הר ואין
 לו שום עסק עם הבריות ונדמה
 עליו מה שנדמה, ולסוף כשצריך
 שיעשה איזה עבודה לצבוע את
 ביתו או לתקן את מנעליו או
 לקנות אוכל במכולת או לנסוע עם
 איזה בעל עגלה הוא פשוט מרמה
 אותו ואין משלם לו, או שלווה ואינו

משלם, ועל כן הוא נקרא רשע, לא עובד ה' ולא אוהב ה' אלא עובד את עצמו ואוהב את עצמו, רוצה להראות לבריות ראו איזה צדיק אני שאני יושב בין ההרים ומתבודד וכודל עצמי מן הבריות.. שזה עיקר עבודתו ואהבתו, שבני אדם ישבחו את מעשיו... אבל בזה אין שום ראייה שהוא עובד ה' ואוהב ה', אלא דייקא כשיש לו עסק עם הבריות עם איזה בעל מלאכה או עם בעל מכולת וכו', ואף על פי כן הן שלו הוא הן ולא שלו הוא לאו ואינו מרמה ומלסמם וגונב את הבריות, דייקא אז נתגלה שהוא אוהב ה' והוא עובד ה' וזוכה לעלות למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן.

תפילה בשלימות

ואומר רביז"ל על ידי משא ומתן יכול להתפלל בשכל צח, כי תפילה היא גם כן למעלה מן הזמן כי הוא דבר העומד ברומו של עולם, ומחמת שבא לאהבת ה' מכח זה בא לגדלות המוחין ויכול להתפלל בשכל צח, היינו מי שמרגיל את עצמו לא לרמות ולא ללסמם את הבריות, ומשאו ומתנו באמונה ומילה שלו היא מילה, ושם שמים מתאהב על ידו ואין לו שום עסק עם הבריות בגניבות וגזילות ורמאות וצביעות, ואין לו שום שנאות וקנאות על אף אחד אלא

עוסק במשא ומתן באמונה, אדם כזה זוכה לשכל צח וזך כי הוא תמיד בישוב הדעת אמיתי ודייקא תפילתו עולית למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן, כי מי שאינו גונב ומלסמם את הבריות ואינו רב עם בני אדם, הוא תמיד בישוב הדעת ואז כשהוא עומד להתפלל אליו יתברך, תפילתו היא תפילה זכה ונקיה בלי שום מחשבות זרות ומיד מתקבלת למעלה, כי בדרך כלל מי שמתעסק עם הבריות וגונב וגוזל ומרמה את הבריות ורב עם כל אחד ואחד, הוא אינו יכול להתפלל במחשבות נקיות ובמוחין זכים, כי הרי כל התפילה מבוהלת ומבולבלת כי הרי בתוך תפילתו מחשבותיו הם איך לרמות ולסדר את הבריות, ויש לו כל מיני תכניות כאמצע התפילה איך לריב ולגנוב ולרמות את הבריות, וממילא איך יכול להתפלל עם שכל צח מאחר שאין פיו ולבו שוים!?, אך מי שעוסק במשא ומתן באמונה שמתדל מאד מאד שיהיה הן שלו הן ולא שלו לאו, ואינו מרמה את הבריות, אדם כזה זוכה לשכל צח וזך ואינו חושב משום בריה שבעולם, והוא דייקא יכול להתפלל בשלימות, וזו היתה עבודתם של גדולי הצדיקים וכמו שמצינו תנאים ואמוראים היו בעלי מלאכה, סנדלר, נפח צכע, כורת עצים, פחמי וכו', עם כל זאת היה תנא קדוש ונורא דבוק בחי החיים

ש דרשות ליקומי מוהר"ן ח"א סי' צ"ג מוהר"א"ש

בשדה (תענית כ"ג) וכדומה עוד כמה תנאים שעסקו בעסקי עולם הזה ואף על פי כן היה משאם ומתנם באמונה גדולה ושם שמים מתאהב על ידם, דייקא הם זכו לכל המדריגות העליונות שבעולם אשר זה העיקר הגדול באהבת ה', ואל דבר זה רוצה רביז"ל להביאנו, אשרי מי ששם אזנו אל רביז"ל ומקיים את דבריו שאז דייקא יהיה אוהב ה' אמיתי ויהיה שם שמים מתאהב על ידו, הקדוש ברוך הוא יזכינו שיהיה חלקינו בחלקם של צדיקים כאלו הזוכים בשלימות לכל זאת, אמן.

בו יתברך, כי אין המלאכה ממאמת את האדם, אדרבה רביז"ל מגלה לנו מדריגות גדולי החכמים והצדיקים העליונים תנאים ואמוראים שהיו עוסקים בעסקי העולם הזה באמונה וזכו להגיע למדריגות גדולות ונפלאות עד מאד, כמו שמצינו באבות העולם תנאים ואמוראים שעסקו באיזה עסק, הלל הוקן חוטב עצים (יומא ל"ה). רבי חנינא תופר נעלים (פסחים ק"ג). רבי יהודה נחתום (בבא בתרא קס"ד). רבי יוחנן סנדלר (אבות פ"ד) אבא אומנא רופא (תענית כ"א): אבא חלקיה עודר

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ד

כשווכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה, ובפרט שעל ידי תורתו הקדושה של רביז"ל אנו זוכים להכנים בעצמינו התחזקות עצומה ומקבלים עצות כיצד לעבור את החיים וכיצד נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ד ששם מפרש רביז"ל את הפסוק (תהילים צ"ח) זכרו חסדו ואמונתו לבית ישראל, ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו.

לכבודי בראתיו

ואומר רביז"ל הענין הוא כך שכל העולמות לא נבראו אלא בשביל ישראל דכתיב (ישעיה מ"ג) לכבודי בראתי יצרתיו אף עשיתיו, דהיינו בריאה יצירה עשייה לא נברא אלא לכבודי, וכבודי היינו ישראל דכתיב (שמות כ"ח) ושכנתי בתוכם ודרשו חכמינו הקדושים (עיין של"ה מסכת תענית דף ס') בתוכו לא נאמר אלא בתוכם מלמד שהקדוש ברוך הוא משרה שכירתו בתוך כל אחד מישראל, נמצא כל אחד מישראל נקרא לבוש, ולבוש נקרא כבוד, כי רבי יוחנן קרי למאניה מכבודותא (שבת קי"ג) נמצא כל העולמות לא

נבראו אלא בשביל ישראל כדי להשפיע להם רב טוב, היינו כי כל העולמות כולם לא נבראו אלא בשביל כבודו יתברך שהוא עם ישראל, כי עיקר כבודו יתברך נתגלה בעולם הזה על ידי עם ישראל הזוכים לקבל עליהם עול מלכות שמים ולקיים את מצוותיו יתברך, והצדיקים עוסקים בגילוי אמתת מציאותו יתברך עד שמוצאים מכל פרט ופרט את כבודו יתברך ורצונו יתברך המוסתר בתוך הבריאה כולה וכמו שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ז) שהצדיק מבקש ומחפש תמיד לנלות הרצונות של השם יתברך כי יש בכל דבר רצון השם יתברך הן בכלל הבריאה, דהיינו מה שהשם יתברך רצה לברוא את העולם בכלל, וכן בפרטי הבריאה בכל דבר ודבר בפרט יש רצון השם יתברך דהיינו שהשם יתברך רצה שזה הדבר יהיה כך בתמונה הזאת וככה הוזה ובטבע הזאת, ודבר אחר יש לו תמונה אחרת וכה אחר ופכע והנהגה אחרת, והצדיק מחפש ומבקש תמיד אחר אלו הרצונות להשיג ולידע רצון השם יתברך בכל דבר כגון מפני מה היה רצון השם יתברך שהארי יהיה לו כח וגבורה כזו וכזו התמונה ובזאת הטבע וההנהגה

הנפלא השוכן בתוכו, שאז השם יתברך מתפאר בו מאד מאד, והנה השם יתברך שוכן בתוך כל אחד ואחד מישראל נמצא שכל אחד מישראל הוא לבוש לנבי שכינת עוזו יתברך, כי לכל יהודי יש נשמה שאותה קיבל מעולם האצילות, ונשמה זו היא חלק אלוק ממעל ממש, נמצא שהשם יתברך משרה את שכינתו בתוך כל אחד ואחד מישראל, ואם האדם זוכה, דהיינו שמזכך את עצמו, הוא יכול לדבק את עצמו אליו יתברך בדביקות עצום מאד עד שיוזכה לראות אותו יתברך מכל פרטי הבריאה וישיג איך שדומם צומח חי מדבר הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, כי כאשר השכינה שורה אצל האדם, דהיינו שהוא זוכה להרניש על פניו את אמתת מציאותו יתברך, על ידי זה הוא יכול לזכות להשיג אמתת מציאותו יתברך מכל פרט ופרט בפרטי הבריאה, ועל ידי שזוכה להשראת השכינה על ידי זה זוכה לשפיע ברכה והצלחה גדולים מאד כי כל העולמות לא נבראו אלא בשביל ישראל כדי להשפיע להם שפע אמיתי ונצחי.

זכות הרבים

ובאמת זה עיקר המעלה של אדם העוסק בזכות הרבים ויוצא לגלות בעולם כולו את אמתת מציאותו

שיש לארי, ולהיפך יתוש קמן הוא חלש כח מאד ויש לו טבע ותמונה והנהגה אחר וכו', והצדיק זוכה למצוא את כל הרצונות הללו של השם יתברך על ידי ההתפארות שמוצא בכלל ישראל, דהיינו כי כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל ישראל כמו שכתוב בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית (ויקרא רבה פרשה ל"ו) כי ישראל עלה במחשבה תחילה (בראשית רבה פרשה א') דהיינו שהשם יתברך צפה ההתפארות והשעשועים שיקבל מישראל ובשביל זה ברא את כל העולם, נמצא שכל העולם כולו נברא רק בשביל ההתפארות שיתפאר בישראל וענין זה שייך בכלליות הבריאה ובפרטיות ובפרטי פרטיות אצל כל יהודי ויהודי (עיין כל זאת בתורה הנ"ל), נמצא שעיקר הבריאה היתה רק בשביל עם ישראל כי כל אחד ואחד מישראל גורם לו יתברך התפארות וכבוד גדול, על ידי מעשיו והנהגותיו, כי מכל תנועה ותנועה של ישראל הנעשית למען כבודו יתברך, יש לו יתברך ממנה התפארות גדולה ושעשועים גדולים ועצומים מאד, ובפרט כשיהודי זוכה להתקרב אליו יתברך באמת, ובפרט כשעוסק בעבודת הקודש לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך בעולם ומוסר את נפשו ומגלה לכל יהודי ויהודי את הכח

טוב אמיתי ונצחי ויש לו שפע גדול בגשמיות וברוחניות, כי במקום שהשכינה שורה שם, יש ברכה והצלחה ושפע גדול מאד.

בכל צרתם לו צר

ואומר רביז"ל וכשאינם יכולים לקבל מחמת עוונותיהם יש לו צער, שנאמר (ישעיה ס"ג) בכל צרתם לו צר, היינו כנ"ל כי השם יתברך רוצה להשפיע טוב לכל אחד ואחד מישראל כי כל העולמות כולם לא נבראו אלא בשביל ישראל, אך על ידי שהאדם חוטא על ידי זה מסתיר מעל עצמו את אור השכינה הקדושה ונדמה לו שכבר אינו יכול להתקרב אליו יתברך, ועל ידי זה מסיר מעל עצמו את השפע, אך באמת הקדוש ברוך הוא רוצה להשפיע כל טוב על כל יהודי ויהודי ועיקר המניעה היא מחמת המקבלים (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קע"ב) כי על ידי מעשיו הרעים עושה האדם צל שאינו יכול לקבל את השפע, ואז יש לו יתברך צער גדול מאד מאד כמו שכתוב (שם) בכל צרתם לו צר, היינו כנ"ל כי הקדוש ברוך הוא שוכן בכל אחד ואחד מישראל ועל כן כשאין עם ישראל זוכה להשיגו יש לו צער גדול כביכול, וכן להיפך עיקר שמחתו יתברך היא כשאחד מישראל זוכה לחזור בתשובה שלימה וזוכה להכירו

יתברך, אשר זוהי עבודת הצדיקים שבכל דור ודור, ועיקר העבודה היא לגלות לכל יהודי ויהודי שבתוכו שוכן השם יתברך, ושכינת עוזו יתברך מחייה ומהווה את כל אחד ואחד, וממילא מאחר שהשם יתברך שוכן בתוכו, הוא יכול בוודאי לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, כי עיקר התרחקותו של האדם ממנו יתברך היא מחמת שחושב שאין לו כבר שום סיכוי ותקוה ותקנה כי מאחר שחטא ופשע ופגם כל כך, בוודאי אין הקדוש ברוך הוא רוצה בו וחפץ בו וכו', ועל כן הוא נופל בדעתו ומתייאש לגמרי, אך הצדיקים הגדולים מגלים לכל אחד ואחד ששכינת עוזו יתברך נמצאת אצלו ממש, והקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו, ועל כן בוודאי יכול לחזור בתשובה שלימה, כי כל עוד הקדוש ברוך הוא מחייה ומהווה ומקיים את האדם ונותן לו חיות, יש לו בוודאי סיכוי ותקוה לתקן הכל והוא יכול לזכות לכל טוב אמיתי ונצחי, אם רק יפה אזנו ויציית לדברי הצדיקים האמיתיים, נמצא שכל עבודתם של הצדיקים היא לגלות את כבודו יתברך בתוך כל אחד ואחד מישראל, דהיינו לגלות לו שהקדוש ברוך הוא מחייה ומהווה אותו והשרה את שכינתו בתוכו, וכשהאדם זוכה לחקוק בדעתו השגה זאת, על ידי זה זוכה לכל

על האדם, ובלי הצמצום והכלי הזה אי אפשר לקבל את השפע, ואפילו השם יתברך כביכול בשעה שברא את העולם היה צריך כביכול לדבר, ולומר יהיה כך, וכמו שכתוב בדבר ה' שמים נעשו, כי כדי להוריד את האור והשפע הגדול אל זה העולם היה צריך לצמצום והצמצום הם האותיות כנ"ל, ועל כן כשהאדם רוצה לקבל את אור החסד, דהיינו את השפע ברכה והצלחה הבאים מן השמים, עליו להרגיל את עצמו לדבר, דהיינו להתפלל ולהתבודד אליו יתברך, כי התפילה היא הכלי כדי לקבל בו את האור הגדול הזה.

גלות הדיבור

ואומר רביז"ל אך בעוונותינו הרבים הדיבור גם כן בגלות כמו שכתוב (שם צ"ו) ספרו בגויים את כבודו, והיינו הדיבור עם ישראל בגלות, דהיינו אצל הגויים, לכך נאמר (ישעיה מ') ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר, והיינו כשינאלו ישראל אז הדיבור גם כן כביכול יהיה עם השם יתברך, ובאמת זה עיקר הצרה המרה ועל כן נמנע מאתנו השפע וכל אחד ואחד מובל וכו', מאחר שהדיבור הוא בגלות, דהיינו שעם ישראל רחוקים מאד מן הענין הקדוש והנורא של תפילה והתבודדות שהם הם כלי השפע

ולדעת ולהבין ולהשכיל שהוא יתברך שוכן בתוכו שעל ידי זה זוכה להמשיך על עצמו שפע גדול מאד, אשרי ואשרי הזוכה לעסוק בזכות הרבים ומגלה לעם סגולה את הסגולה שכתובם שוכנת שכונת עוון יתברך שעל ידי זה גורם שמחה ושעשוע גדול למעלה.

צמצום

ואומר רביז"ל אך מחמת בהירות אור החסד אי אפשר לקבלו כמות שהוא וצריך לצמצום הקדוש, היינו כשרוצה להשפיע רב טוב צריך לדבר, יהיה כך, כמו שכתוב (תהלים ל"ג) בדבר ה' שמים נעשו, והאותיות הם צמצומים, עד כאן אות א' עד כאן אות ת', היינו כי אור השם יתברך, דהיינו השפע, הוא ענין רוחני מאד מאד שאין האדם בזה העולם יכול להשיגו אלא על ידי צמצום, שהוא הכלי כדי לקבל בו את השפע, ובדיוק כמו שאי אפשר לשתות את כל מי הים בבת אחת, וההכרח לשאוב אותם בכלי ורק כך אפשר לשתות, כך בדיוק כדי לקבל את השפע שהוא אורו יתברך צריך כלי, וכמו שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ד) על הפסוק (דברים א') ויברך אתכם כאשר דבר לכם, היינו לפי הדיבור כן השפע, כי הדיבור הוא הכלי לקבל את השפע הגדול שהוא אורו יתברך השופע תמיד

עמו יתברך אף פעם אינו נמצא בגלות, כי אמנם נופו הולך נע ונד, אך נשמתו דבוקה בחי החיים ומכל מקום שהוא מניע אליו הוא זוכה לגלות אמתת מציאותו יתברך ומדבר אליו יתברך אשרי לו ואשרי חלקו, ועל כן עיקר הגאולה היא הדיבור, כמו שכתוב (ישעיה מ') ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר, כי עיקר הגאולה היא כשהאדם מרגיל את עצמו להשתמש בפיו לדבר עמו אליו יתברך ומגלה אמתת מציאותו יתברך ועל ידי זה זוכה לשבור את כל המניעות והמסכים המבדילים בינו לבין הקדוש ברוך הוא ומדבר אליו יתברך כדבר איש אל רעהו אשרי לו ואשרי חלקו, ועל כן אשרי האדם הזוכה למסור את נפשו להוציא מן הכח אל הפועל את הענין הנפלא הזה שירגיל את עצמו לדבר אליו יתברך בשפת האם שלו ויגלה לפניו יתברך את כל מצפוני לבו, ויספר לפניו יתברך את כל מה שעובר עליו ויבקש ממנו יתברך כל מה שצריך, ועל ידי זה יזכה להמשיך על עצמו שפע נורא ונפלא מאד.

תפילת המשיח

ובאמת ענין התפילה והתבודדות אליו יתברך הוא עיקר הגילוי שיגלה משיח צדקינו

להמשיך את השפע ברוחניות ובגשמיות על האדם, ועל כן עיקר הגילוי הנורא והנפלא שקבלנו מרבינו"ל היה ענין התפילה והתבודדות שהאדם ירגיל את עצמו לדבר עמו יתברך בשפת האם שלו, וישפוך לפניו יתברך שיחו ותפילתו, ועל ידי זה ימשיך על עצמו שפע גדול ונורא מאד, ועיקר השפע שהאדם יכול להמשיך על עצמו הוא שיתגלה לפניו שהוא יתברך שוכן בתוכו ומחייב ומהווה ומקיים אותו ועל ידי זה יכול כל אחד ואחד להתלהב מאד אליו יתברך מאחר שיודע שבכל מקום ומקום הוא יכול להשיגו יתברך, ובאמת זה בעצמו עיקר הגלות, כי גלות היא שהאדם אינו נמצא במקומו והולך נע ונד וכו' ואינו זוכה למצוא לעצמו מקום מנוחה, ובכל מקום שנמצא אומר הלוואי והייתי נמצא במקום אחר וכו', כי נדמה לו שבמקום אחר יהיה לו יותר טוב, אך כשהאדם זוכה להכניס השגה זו בשכלו ודעתו וחוקק בעצמו שהקדוש ברוך הוא מלא כל הארץ כבודו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, אדם כזה אף פעם אינו נמצא בגלות מאחר שבכל מקום שהולך ומסתובב שם נמצא עמו הקדוש ברוך הוא, והוא יכול לפתוח את פיו ולספר לפניו יתברך את כל לבו ולהמשיך על עצמו שפע גדול מאד, נמצא שאדם הזוכה לדבר

בשבילי נברא העולם

ואומר רבינו"ל ואמרו חכמינו הקדושים (מנהדרין ל"ז) חייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם, וחייב לתקנו, ומהו התיקון, הענין הוא כך שיראה שיעלה כל הניצוצות שבכל דבר, והניצוצות הם אותיות, נמצא מעלה אותיות, והאותיות נעשים דיבורים, ועל ידי הדיבור נשפע רב טוב לישראל, היינו כנ"ל כי עיקר תיקון העולם הוא על ידי שמרגיל את עצמו להעלות את הניצוצות שבכל דבר ודבר שהם הדיבורים, כי כשווכה לדבר עמו יתברך בכל מקום בואו על ידי זה מגלה אמתת מציאותו יתברך בכל מקום ומקום, ומגלה שהשם יתברך שוכן גם במקום הזה ועל ידי זה עולים כל הניצוצות וכו', ונעשה תיקון כנ"ל, וזה שלפעמים אנו רואים שהאדם הולך וטועה בדרך או הולך בגלות במקום פלוני ואינו יודע מדוע הגיע לכאן, וכיצד טעה בדרכו, הרי כיוון להגיע למקום אחר לגמרי, ובאמת הכל בהשגחה נוראה ונפלאה ממנו יתברך, כי אין שום מקרה בעולם כלל, ובוודאי אם האדם טעה בדרך הוא כדי שיגיע למקום פלוני ויזכה להעלות משם את הניצוצות, על ידי שידבר שם דיבורי אמונה והשגחה פרטיית, דיבורי תפילה והתבודדות, ויגלה אמתת מציאותו

שיבוא במהרה בימינו אכי"ר ועיקר הנילווי של משיח צדקינו יהיה לפתוח את עיניהם ולבם של ישראל שיזכו להשיג אמתת מציאותו יתברך וכל אחד ואחד יזכה לראות איך שבכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ומלא כל הארץ כבודו, והוא יתברך ממלא כל עלמין ומוכב כל עלמין ובתוך כל עלמין וכו', אשר אז יפתח פיהם לדבר אליו יתברך מאחר שזוכים לראותו יתברך ולהרגיש את שכינת עווז על פניהם, וזו תהיה עיקר הגאולה שכל אחד ואחד יחוקק בדעתו שאין אף אחד בעולם שיכול לעזור לו כי אם השם יתברך בעצמו, וממילא ידבק את עצמו בו יתברך בתכלית הדביקות, ועל כן אשרי ואשרי מי שמרגיל את עצמו עוד עתה בזמן הגלות, לגאול את נפשו בכחינת (תהילים ס"ט) קרבה אל נפשי גאלה, כי כל אחד ואחד יכול לגאול את נפשו על ידי שיחוקק בעצמו אמתת מציאותו יתברך וירגיל את עצמו לדבר עמו יתברך בשפת האם שלו לגלות לפניו יתברך את כל מה שמעיק לו וכל מה שחסר לו, ועל ידי זה יזכה להמשיך על עצמו שפע גדול ונורא בזה העולם, שפע רוחני ושפע נשמי התלויים אחד בשני, כי עיקר ההשפעות באות רק מן התפילה, אשרי לו ואשרי חלקו.

יתברך במקום הזה, איך שמלא כל הארץ כבודו ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ועל ידי זה זוכה שנשפע עליו רב טוב.

העלאת הניצוצות

ואומר רביז"ל אך כיצד יכולין להעלות ניצוצות להשם יתברך, העצה הוא כך, כשיסתכל בדבר מה תיכף ויאמין באמונה שלימה שיש בדבר הזה אותיות וניצוצות, ומן האמונה הזה נעשה ז' שנאמר (תהילים ל"ג) וכל מעשהו באמונה, והעשייה היא ששת ימי החול והאמונה היא השביעית, ואחר כך יצרף אל האמונה החכמה כמו שכתוב (דברי הימים א' כ"ח) דע את אלקי אביך ואלקי אביך שהיא בחינת אמונה שאנו מאמינים בו יתברך שוהא אלקי אבותינו שוהו העיקר, ודע היא החכמה והשכל והחכמה היא יו"ד וכו' וכו', ועל ידי שמרגיל את עצמו להסתכל על דבר בעולם בעין כזאת שמקשר את האמונה והחכמה ביחד, על ידי זה זוכה להעלות הניצוצות, שהם בעצמם האותיות, ונעשה מהם דיבורים ועל ידי זה משפיעים שפע גדול על ישראל וכשמעלה ניצוצות על ידי זה הדבר נעשה אין ואפס כי הניצוצות הם המחיים את הדבר וכו', עיין כל זאת בפנים התורה, והנה באמת כל העולם כולו מלא ניצוצות דהיינו

אותיות המחיים ומהווים את כל דבר ודבר, כי בכל דבר ודבר יש חיותו יתברך והם האותיות כנ"ל דהיינו הצמצום שעמו ברא השם יתברך את העולם בבחינת בדבר ה' שמים נעשו כנ"ל, ועיקר עבודתינו בזה העולם היא לנלות אמתת מציאותו יתברך דהיינו להכיר מכל דבר ודבר את אמתת מציאותו יתברך ולזכות לראות את החיות אלקות שיש בכל דבר ודבר, ורביז"ל אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' א') שאיש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר כדי שיאיר לו השכל שיש בכל דבר להתקרב להשם יתברך על ידי אותו הדבר, כי השכל הוא אור גדול ומאיר לו בכל דרכיו וכו', והשכל הוא בחינת חיות כי הוא החיות של כל דבר, אך מחמת שאור השכל גדול מאד אי אפשר לזכות אליו כי אם על ידי בחינת נוי"ן שהוא בחינת המלכות דהיינו הצמצום, עיין שם כל זאת, נמצא שהעיקר הוא קישור ושילוב האמונה עם השכל, דהיינו להכניס בדעתו ושכלו את אמתת מציאותו יתברך ולזכות לראות מכל דבר ודבר את החיות אלקות המחיה ומהווה אותו, ובאמת מדריגה זו היא מדריגת הצדיקים הגדולים שזכו לזכך את עצמם מאד מאד עד שאינם רואים את גשמיות העולם הזה כי אם את רוחניות

חיות אלקותו יתברך המחיה ומחווה את כל הבריאה כולה, אבל גם כל יהודי ויהודי באשר הוא שם, יכול לזכות להחדיר בעצמו ענין זה על ידי שחוקק בעצמו את האמונה הקדושה, דהיינו שאף על פי שעדיין אינו זוכה לראות עין בעין את הניצוצות המחיים את כל דבר ודבר, על כל פנים הוא זוכה להאמין בכך, ויודע ועד שמלא כל הארץ כבודו ודומם צומח חי מדבר הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועל ידי אמונה זו זוכה להעלות הניצוצות ולתקנם, וזה בעצמו התיקון, דהיינו שחוקק בעצמו אמתת מציאותו יתברך ויודע ועד שהכל באמת אין ואפס גמור ואין שום חיות לשום דבר מבלעדי החיות שהשם יתברך שם בו, ומיד כשאין בו חיות מהשם יתברך הוא מתבטל לגמרי, ועל ידי זה זוכה להמשיך על עצמו שפע גדול מאד, כי ברגע שזוכה לחקוק בדעתו אמתת מציאותו יתברך שהכל לכל אלקות, על ידי זה רואה שהכל אין ואפס ואין שום דבר שיכול לקרות מבלעדי רצונו יתברך, וממילא פונה רק אליו יתברך ומבקש ממנו יתברך הכל והוא בטל ומבוטל אליו יתברך לגמרי, ועל ידי זה נמשך לו שפע גדול ונורא מאד אשרי לו ואשרי חלקו חבלים נפלו לנו בנעימים, כלל היוצא מדברינו שהעיקר

עבודתנו בזה העולם ועיקר התיקון של כל דבר ודבר הוא האמונה, דהיינו שנחוקק בעצמינו אמונה בו יתברך וזוכה להאמין שבכל דבר ודבר מסתתרת חיות יתברך ובלעדי החיות אלקות שיש בכל דבר ודבר אין לו שום קיום כלל וכלל, ועל ידי שהאדם חוקק בעצמו זאת הוא זוכה לתקן כל דבר ודבר ולבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך עד שיזכה להמשיך שפע גדול.

אמונה בשלימות

ובאמת כל אחד ואחד יכול לבדוק את עצמו היכן הוא אוחז באמונה בו יתברך, כי עיקר האמונה בו יתברך מתבטאת על ידי פיו של האדם, דהיינו על ידי הדיבור, התפילה וההתבודדות שלו, ועל כן אם האדם רואה שהוא מדבר עמו יתברך ובכל מקום בואו שופך נפשו ותפילתו לפניו יתברך ומספר לו יתברך את כל אשר עובר עליו וכו', ויודע ועד אשר אף אחד בעולם אינו יכול לעזור לו כי אם הוא יתברך בעצמו, זהו הסימן שהוא אוחז באמונה, ובוודאי צריך להתחזק יותר ויותר באמונה לדעת שבכל פרט ופרט שם אלופו של עולם, אך אם האדם אינו מדבר אליו יתברך כלל, ובפרט כשהוא מזלזל בתפילה וכו', על ידי זה מראה לדעת שאין אמונתו

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' צ"ד מוהר"א"ש שמ

ולספר לו יתברך את כל לבו, שעל ידי זה יודרך מוחו ויזכה לשלימות האמונה ועל ידי זה ימשיך על עצמו שפע ברכה והצלחה מן השמים, ויזכה לכל טוב אמיתי ונצחי, אשרי לו ואשרי חלקו.

בשלימות, כי התפילה והדיבור הוא הכלי שעל ידו אפשר לדעת האם האדם אוחז בשלימות האמונה או לא, אשרי ואשרי מי שמרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך ולהתבודד לפניו יתברך

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ה

אחרת, וממילא אינו יכול להתנאות מרוב שמרגיש את אמתת מציאותו יתברך על פניו, וכמו שהתבטא פעם מוהר"ת ז"ל ואמר, בגלל שיש בי התנוצצות אלקות וכו', אני רואה אחרת ושומע אחרת, וגם מדבר עם אנשים בצורה אחרת, דהיינו כג"ל ככל שהאדם זוכה להכנים בעצמו אמתת מציאותו יתברך, כן זוכה להבין שאין לו כלל על מה להתנאות ובמה להתפאר כל כך על עצמו, מאחר שהקדוש ברוך הוא מלא כל הארץ כבודו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל. ועל כן עיקר המעלה של אדם המתעסק בצרכי ציבור היא שיעשה את כל מעשיו לשם שמים מבלי לצפות לשום שכר וגמול בתמורה, ולזה אי אפשר ליזכות אלא אם כן האדם אינו מתנאה בעצמו ועל ידי זה יכול לעשות טובות לאנשים ולהתעסק בצרכי ציבור מבלי שום דרישה של קבלת שכר, אשר זו עיקר המעלה של איש ציבור, וכן הוא אצל צדיק ומנהיג הדור, שמחשבתו צריכה להיות דבוקה רק בו יתברך וכל מעייניו צריכים להיות רק על ענין זה כיצד זוכים להכנים את אמתת מציאותו יתברך בעולם ולקרב בני אדם אליו יתברך, ואסור לו לערב

כשזוכים להתקבץ ביחד ולדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל וזהי מעלה נוראה ונפלאה מאד מאד וכפרט כשענין זה הוא בקביעות גדולה והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ה ששם מגלה רביז"ל סוד נפלא מענין פרנסי ומנהיגי הדור.

גיאות

ואומר רביז"ל כשפרנסי הדור דהיינו אלה העסקנים והשתדלתנים העוסקים בצרכי ציבור ומנהיגי הדור שהם המנהיגים הרוחניים שבדור, כשהם נתנאים אזי הקדוש ברוך הוא מקים עליהם בני אדם שיחלוקו וידברו עליהם כדי שלא יזוהו דעתם עליהם, ובאמת בזה העולם אפשר להמעות את עצמו מאד מאד ולחשוב את עצמו לאיזה מציאות וכו', ושתזוה דעתו עליו וכו', אך אם האדם זוכה להתבודד לפניו יתברך ולעשות לעצמו דין וחשבון, מי הוא ומהם מעשיו וכו', מיד יגיע למסקנה שאין לו שום סיבה ושום הצדקה להתנאות וכו', כי מי שזוכה להכנים בעצמו אמתת מציאותו יתברך, הוא כבר מסתכל על כל העולם כולו בצורה אחרת לגמרי ושומע את הדברים

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' צ"ה

מוהרא"ש שיא

במעשיו שום מחשבה זרה
וחיצונית אחרת כלל, ואם נכנסים
בדעתו של איש ציבור או מנהיג
וכו', מחשבות זרות על ידי זה
מקים עליהם הקדוש ברוך הוא בני
אדם שיחלקו עליהם וידברו עליהם
כדי שלא תזוח דעתם עליהם, וזה
אשר מצאנו שבמשך כל הדורות
מאז משה רבינו ע"ה היתה
מחלוקת גדולה על הצדיקים וכך
בכל דור ודור עד ימינו אלה
שהצדיקים סובלים מחלוקת מקלים
וריקים הקמים עליהם ומבזים אותם
וכו'.

מחלוקת על צדיקים

ובאמת צריך להבין, הלא
הצדיקים הקדושים הללו בוודאי
אינם מערבים שום מחשבה
חיצונית במעשיהם ואין להם שום
כוונה אחרת רק לגלות אמתת
מציאותו יתברך בעולם, ומי לנו
גדול ממשה רבינו ע"ה שהוריד
לנו את התורה וכו', ועמדה עליו
מחלוקת גדולה מקרה וכל עדתו
וכו', ואם כן מדוע יש עליהם
מחלוקת גדולה, מהי סיבת
המחלוקת שעל צדיקים גדולים
כאלה? ובאמת כענין זה אנו
מוצאים שאמר רביז"ל (ליקוטי
מוהר"ן חלק א' סי' ו') שהאדם צריך
למעט בכבוד עצמו ולהרבות
בכבוד המקום, כי מי שרודף אחר
הכבוד אינו זוכה לכבוד אלקים,

אלא לכבוד של מלכים שנאמר בו
(משלי כ"ה) כבוד מלכים חקור דבר,
והכל חוקרים אחריו ושואלים מי
הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד
הזה, וחולקים עליו, שאומרים
שאינו ראוי לכבוד הזה, אבל מי
שבורח מן הכבוד שממעט בכבוד
עצמו ומרבה בכבוד המקום אזי
הוא זוכה לכבוד אלקים, ואז אין
בני אדם חוקרים על כבודו אם הוא
ראוי אם לאו, ועליו נאמר (שם)
כבוד אלקים הסתר דבר כי אסור
לחקור על הכבוד הזה, עיין כל זה
בתורה הנ"ל, ולכאורה קשה, הלא
אנו רואים שבמציאות הוא ההיפך,
דהיינו שעל הצדיקים הקדושים
הדבוקים בו יתברך וזוכים לכבוד
אלקים, עליהם יש מחלוקת גדולה
ויוצאים קלים וריקים ומבזים אותם
ומצערם אותם, ואילו על אלו
הקלים והריקים הזוכים לכבוד
מלכים ויש להם כסף וכבוד ואנשים
רצים אחריהם וכו', עליהם אין שום
מחלוקת ומריבות כלל, והתירוץ
הוא שהקדוש ברוך הוא בעצמו
מאד מרחם על הצדיקים הקדושים
הדבוקים בו ומגלים אמתת
מציאותו יתברך, כי כבר עברו כל
כך הרבה יסורים ומרירות בחייהם
ומסרו את נפשם כדי להגיע
למדריגתם ולהיות דבוקים בו
יתברך, כי אין זה קל כל כך להיות
איש כשר, והרבה עובר על האדם
לפני שזוכה להיות איש כשר
באמת, וכמו שפירש פעם הרה"ק

וכתיב (ויקרא י"ה) אשכון עד דכא. ואם כן עתה מובן היטב ענין המחלוקת שיש על הצדיקים האמיתיים בכל דור ודור, שהוא כדי שיזכו ללב נשבר באמת ולא יתגאו חס ושלום, כי מן השמים מרחמים עליהם ודואגים שיזכו לשמור על מדריגתם ויהיו דבוקים בו יתברך באמת באופן שתשרה עליהם השכינה. (עיי' כל זאת בפירוש שפת הנחל על המאמר בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ו')

מחלוקת

ובאמת בענין המחלוקת שעוברת על הצדיקים הקדושים צריך להתבונן היטב ולהבין שאין זה דבר פשוט כלל וכלל, כי הקדוש ברוך הוא משתמש רק בכלים שבורים כנ"ל, דהיינו שאוהב אדם שהוא שבור בעצמו ויודע את שפלותו ואת גדלות הבורא יתברך שמו, ובאמת דבר זה נעלם ונסתר מאד מאד מעיני כל בשר, כי מי יודע אם פלוני יש לו לב נשבר או לא, לפעמים אפשר לחשוב על מישהו שהוא עניו גדול ובאמת הוא בעל גאווה גדולה, וכן להיפך אפשר לחשוב על פלוני שהוא בעל גאווה גדולה, ובאמת יש לו לב נשבר גדול מאד מה שאי אפשר לתאר לשער כלל והוא חשוב מאד מאד בשמים, ועל כן בדבר זה אין בני אדם יכולים להשיג כלל, כי אי

רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע י"ע ז"כר צעק הכהן אנא ה", דהיינו שעד שהכהן נעשה כהן והגיע למדריגתו, היה צריך הרבה לצעוק אנא ה', דהיינו שהרבה בתפילה ותחנונים ועבר עליו מה שעבר ורק אז זכה למדריגתו וכו', נמצא שהצדיקים היו צריכים לעבוד הרבה מאד כדי לזכות למדריגה זו של דביקות בו יתברך ועתה הרחמנות עליהם גדולה מאד מאחר שאם תכנס במחשבתם איזו מחשבה של גיאות וישות וכו', הרי יוכלו ליפול לנוקבא דתהומא רבא ויאבדו את כל מדריגותיהם והשגותיהם, מאחר שיעשו מציאות מעצמו ויתגאו, ועל כן הקדוש ברוך הוא מרחם עליהם מאד ומזמין עליהם מחלוקת גדולה, שקמים עליהם קלים וריקים ופוחזים ומבזים אותם ומוציאים עליהם שם רע, ועל ידי זה שוברים את לבם לגמרי, וממילא אינם יכולים להתגאות כלל, מחמת שעובר עליהם מה שעובר, מחלוקת ויסורים וכו', ועל ידי זה זוכים להשראת השכינה באופן קבוע, כי הקדוש ברוך הוא משרה את שכינתו רק על מי שזוכה שיש לו לב נשבר מאד, כי מלך בשר ודם אינו משתמש בכלים שבורים, אך מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא משתמש אך ורק בכלים שבורים שנאמר (תהילים נ"א) לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה

ועל כן צריך לבדוק על מה ולמה מחלוקת זו, ובדרך כלל על תלמידי חכמים ישנה מחלוקת, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (כתובות ק"ה): האי צורבא מרבנן דמרחמי ליה בני מתא לאו משום דמעלי מפי אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא (תלמיד חכם שבני העיר אוהבים אותו, אין זה מחמת שמעלתו גדולה, אלא מאחר שאינו מוכיח אותם במילי דשמיא) כי דבר מבעי הוא שעל תלמיד חכם וצדיק תקום מחלוקת, והמחלוקת היא מובה גדולה לצדיקים מאחר שעל ידה הם זוכים ללב נשבר ועל ידי זה שורה אצלם השכינה, ואין הם נופלים חס ושלום בניאות וכישות וכו', ועל כן לפעמים דייקא המחלוקת היא הסימן שאדם זה הוא צדיק, כי אחרת בוודאי לא היתה מתעוררת עליו מחלוקת, אשרי הזוכה להתקרב אל הצדיקים שבכל דור ודור, אשרי להם ואשרי חלקם.

קופה של שרצים

ואומר רביז"ל שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (יומא כ"ב): אין ממנים פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלוי מאחריו, וזה שרואים בחוש שעל כל פרנס שעל הציבור שמתעסק בצרכי הציבור ומנהיג את הציבור, יש קופה של שרצים דהיינו חבורה של

אפשר לדעת מי הוא בעל גאווה ומי הוא עניו אמיתי, אך בכל אופן למרות שענין זה הוא דבר המסור לשמים, יש דרך ואופן לדעת ולהתבונן אם האדם הוא צדיק, כי יש סימן על זה, וזאת כשרואים שעובר עליו מה שעובר ויש עליו מחלוקת ומחקרים ומוציאים עליו שם רע וכו', ולפעמים המחלוקת בעצמה היא סימן על צדקתו של האיש, כי כשרואים מחלוקת על איש הישראלי צריכים לחקור ולראות מפני מה חולקים עליו, הלא סתם אין מעוררים מחלוקת על בן אדם, ובוודאי יש סיבה מדוע חולקים עליו, וכמו שרואים בחוש בגשמיות שכאשר מעבירים כסף אל הבנקים משתמשים במכונות מיוחדות משורינות כשעליהם יש משמר כבד וכל מי שעובד שם מצויד בכלי נשק וכו', וזאת מאחר שיודעים שהגנבים לומשים עיניהם ורוצים שמכונת כזו תיפול לידם שלל, כי ממכונת כזאת אפשר בבת אחת לנגוב כמה וכמה מליונים, מה שאין כן על מכונת המובילה את האשפת, עליה אין שום משמר ואף אחד אינו מתעניין בה, מאחר שאף גנב לא יעלה על דעתו לנסות לחמוף מכונת זבל ולבדוק את תוכנה... וכך בדיוק הוא לענין המחלוקת כי אם קמה מחלוקת על פלוני יש בוודאי סיבה מסויימת לכך, כי סתם אין מקימים מחלוקת,

קלים ריקים ופוחזים המדברים עליו כל דבר אמור וחולקים עליו, וכאמת אשרי ואשרי הזוכה להתרחק ממחלוקת וכבר אמר יעקב אבינו (בראשית מ"ט) בקהלם אל תחד כבודי, דהיינו שהאדם צריך לראות שבכל מקום שיש מחלוקת על צדיקים שיתרחק משם כמו שבורה מאש, ושלא יהיה לו חלק עמהם כלל וכלל, ובפרט מי שעושה מחלוקת על רבו, שאז הוא כחולק על השכינה ממש (סנהדרין ק"י) כי הרי זה היה רבו שלמדו תורה וקירבו אליו יתברך, ובלעדי מי יודע מה היה נעשה עמו, והוא מסר את נפשו עבורו וירד אל תוך הבוץ והלכלוך שבו היה שרוי והוציא אותו משם וניקה אותו ורחצו וכו', ועתה הוא מעיו לפעור את פיו ולדבר על אותו צדיק, הרי הוא בדיוק כחולק על השכינה הקדושה, ועל כן אשרי ואשרי מי שמתרחק ממנו ואשרי מי שמתרחק מכל מיני מחלוקת, ובפרט על רבו שקירב אותו אליו יתברך, כי בור ששתית ממנו אל תזרוק בו אבן, ואף על פי שלא הכל אפשר להבין ולפעמים יש קושינות, צריך לדעת שהצדיק הוא כמו ראי (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ט) ולפעמים האדם רואה אצל הצדיק את עצמו... ואת הלכלוך שלו... ועליו לדעת זאת היטב ולהתרחק ממחלוקת מאד מאד, ואשרי לו, וכמו שיש מחלוקת על

הצדיקים כך יש לפעמים מחלוקת על פרנס המנהיג את הציבור באמונה ומוסר את נפשו כדי לעזור לכל מי שצריך, לחתן יתומים ויתומות ולעזור לאלמנות ולעשות גמילות חסדים וכו', וכל היום כולו רק רץ כדי לעזור ליהודי אחר, ועל יהודי נפלא כזה קמה מחלוקת ומדברים עליו כל דבר אמור וכו', ובוודאי זוהי הקופה של שרצים התלויה מאחוריו, כי אין ממנים פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלוי מאחוריו, ובוודאי בגלל זה קמה עליו מחלוקת, ואשרי מי שבורה מכל מיני מחלוקת.

אחוריים דמ"ה

ואומר רביז"ל וזה פירוש מוד שמוכא בעץ חיים שער א"א פרק י"ב, אחוריים דמ"ה תסיר מ"ה נשאר פ"ה, דהיינו שם מ"ה הוא שם הוי"ה במילוי אלפי"ן כזה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, העולה בנימטריא מ"ה, וכשכותבים אותו באחוריים דהיינו כך, יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הוא עולה בנימטריא ק"ל, וכשמורידים מק"ל מ"ה נשאר פ"ה, ורביז"ל מפרש את הענין הזה לענינינו, דהיינו על ידי קופה של שרצים שתלוי מאחוריו, על ידי זה מחזיק את עצמו בבחינת מה ואפס ואין, וכשמסיר ממנו מ"ה, שאין מחזיק

את עצמו למ"ה אלא שהוא מתנאה, אזי נשאר פ"ה, היינו שבני אדם פותחים את פיהם ואומרים חוזר לאחוריק ומכזים אותו, נמצא שעיקר השלימות של האדם הוא שיהיה שבור, שאז שורה אצלו השכינה, ובוודאי צריך להזהר מאד מאד שלא ליפול חס ושלום בעצבות ומרירות וכו', רק לב נשבר ודביקות בו יתברך, ועל הצדיקים הגדולים האלה הזוכים להיות שבורים באמת, עמהם מנהיג הקדוש ברוך הוא שתהיה עליהם מחלוקת גדולה שעל ידי זה נשבר לבם וממילא שורה עליהם השכינה הקדושה והברכות כולם מצויות בידם, כי כל יהודי שיש לו לב נשבר אמיתי, שורה אצלו השכינה הקדושה, והברכות מסורים בידו, וכמו שפירש פעם הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע את הפסוק (במדבר ז') כף אחת עשרה זהב, דהיינו שעל ידי שהאדם זוכה לכוף את עצמו פעם אחת אליו יתברך, מלשון כף אחת, על ידי זה נעשה בכחינת עשרה זהב, ועשרה הוא האות י' העולה בנימטריא עשר, דהיינו שנעשה יהודי מזהב, כי העיקר תלוי כפי מה שהאדם זוכה לכוף את עצמו ולכבול עצמו אליו יתברך שעל ידי זה נעשה יהודי של זהב "א גולדענע איד" וכל הברכות מסורים בידו, וזה שאנו רואים שעובר על אנשי העולם מה

שעובר, וכולם מלאים צרות ויסורים וכו' וכו', וכולם שבורים וכו', ובאמת עיקר המטרה בכך שעובר על האדם מה שעובר היא לקרבו אליו יתברך ולהחזירו בתשובה שלימה אל הקדוש ברוך הוא, אך לא כל אדם מבין זאת, ויש כאלה בני אדם שחושבים שעובר עליהם מה שעובר מפני שהקדוש ברוך הוא בכעס עליהם וכו', ואינו הפץ בהם וכו', ובאמת הכל ידבר פיהם, כי העיקר הוא לחזור אליו יתברך, ומי שזוכה לדבק את עצמו בו יתברך על ידי זה מבטל מעצמו את כל הצרות וממתיק ממנו את כל הדינים, ועל כן אשרי מי שעניו בראשו ויודע שאין שום עצה אחרת אלא לדבק את עצמו רק בו יתברך ולחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ועל ידי זה ממתיק מעצמו את כל הצרות והדינים והמרירות שעוברים עליו, ופעם אחת התבטא רבינו"ל ואמר, מה שהעולם עושים בסוף אני הרגלתי את אנשיי לעשות בהתחלה, ופירוש הענין הוא שרואים אצל אנשי העולם כשמישהו חולה רחמנא ליצלן, הוא הולך לרופא, וכשרופא אחד לא עוזר הוא הולך לרופא שני וכן הלאה עד שמגיע לרופא גדול וכשגם הוא אינו מוצא תרופה למחלתו ומי"אש אותו וכו', אז הוא הולך לצדיקים ומבקש מהם שיברכו אותו ברפואה שלימה, מאחר שהרופאים כבר ייאשו אותו

בזיונות

והנה כל מי שרוצה להתקרב אל הצדיקים האמיתיים ובפרט מי שזוכה לעסוק בהפצת מעיינות החכמה חוצה עליו ההכרח שיעבור מה שיעבור, וכמו שראינו בחוש אצל מוהרנ"ת ז"ל שעבר עליו מה שעבר כל ימי חייו, מחלוקת ובזיונות ומסירות וכו', והכל רק מחמת שמסר את נפשו להדפיס ולהפיץ את ספריו הקדושים של רביז"ל ולגלות ולפרסם את אורו בכל העולם כולו, כי לפני שהיה מקורב אל רביז"ל היה מוחזק בחשיבות גדולה מאד אצל אנשי העולם, כי היה חתנו של ר' דוד צבי הנדול, שהיה רב מפורסם על שלש עיירות והיה גאון ולמדן גדול מאד מאד כידוע, אך מאז שנתקרב אל רביז"ל מיד קמה עליו מחלוקת מבית ומבחוץ וסבל בזיונות ושפיכות דמים גדולים מאד, אך מוהרנ"ת ז"ל מסר את נפשו על ענין ההתקרבות אל רביז"ל והבין שאי אפשר להתקרב אל האור הנפלא הזה מבלי לסבול בזיונות ושפיכות דמים, וכמו שאומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י) שהנקודה התחתונה אינה יכולה לקבל מן הנקודה העליונה אלא על ידי בזיונות ושפיכות דמים, וכך עבר עליו כל ימי חייו יותר משאר כל התלמידים מאחר

וכו', וכשנם הצדיקים מושכים ידיהם ממנו, ואינם יכולים להבטיח לו שיבריא, רק מברכים אותו ומבטיחים להתפלל עבורו, אז הוא נשבר לגמרי, ולוקח ליד את ספר התהילים ויושב ובוכה לפניו יתברך ומספר לפניו יתברך את כל לבו בבכיות עצומות ובדמעות שלישי, מאחר שאבדה כל תקוה... ואמר רביז"ל את מה שהעולם עושים בסוף, אני הרגלתי את אנשי לעשות כהתחלה, דהיינו מיד כשעובר עליהם מה שעובר הם פונים היישר אליו יתברך ואומרים תהילים ומתבודדים בדמעות שלישי לפניו יתברך כי יודעים היטב שעיקר ישועתם תלויה רק בו יתברך, ועיקר מה שעובר עליהם הוא רק רמז ממנו יתברך כדי שיתעוררו לחזור אליו יתברך בתשובה שלימה, אשרי ואשרי הזוכה לחיות באופן כזה ואז אפילו אם יעבור עליו מה, מיד יברח אליו יתברך ועל ידי זה יזכה להנצל מכל הצרות והדינים אשרי לו, וזוהי מעלת הצדיקים הגדולים שרגילים כל ימי חייהם לחיות באופן הזה דהיינו שמדבקים את עצמם אליו יתברך ואינם מתפעלים מכל מה שעובר עליהם רק יודעים שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ועל כן שורה אצלם השכינה אשרי להם ואשרי דביקהם.

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' צ"ה מוהר"א"ש ש"ו

שהוא מסר את נפשו עבור רביז"ל, ועל כן האדם הרוצה להתעסק בעסק הרבים, בהפצת מעיינות החכמה חוצה צריך להיות מוכן לכך שתהיה עליו מחלוקת גדולה ויסבול בזיונות ושפיכות דמים.

האדם שבגן

והנה על כל מי שמתקרב אל הצדיקים האמיתיים עובר מה שעובר, וסובל בזיונות ושפיכות דמים, אך מי שיש לו שכל הוא נשאר אצל הצדיק ועל ידי זה זוכה למה שזוכה, ועובר את העולם הזה ומרגיש טעם נפלא בחייו, וכמו שסיפר רביז"ל (סיפורי מעשיות מעשה י"א מכן מלך וכן שפחה שנחלפו) שהיה גן נפלא מאד שכל מי שהיה נכנס לתוכו היו מתחילין לרדוף אותו, ולא היה יודע מי רודף אותו ומדוע וכו', והיה מוכרח לברוח מן הגן, אך הבן המלך האמיתי הוא הבין שאם יכניס את האדם שנמצא בחוץ ויעמידו באמצע הגן על ידי זה יוכל להשאר בתוך הגן, ובאמת העולם הזה נקרא גן, אך האדם יכול לחיות כאן חיי גן עדן או חיי גיהנום רחמנא ליצלקן, (עיי' ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' קי"א) אם זוכה חי חיי גן עדן ומתענג על זיוו השכינה, אך אם אינו זוכה אזי חי חיי גיהנום עוד בזה העולם ועובר עליו מה שעובר ויש לו

צרות ויסורים ומחלוקת מבית ומבחוץ וכו', ועיקר ההצלחה היא כשזוכים להכניס את האדם ולהעמידו באמצע הגן ואז אפשר לחיות חיי גן עדן, דהיינו מי שזוכה להתקרב אל הצדיק שהוא האדם הנ"ל ומכניסו בתוך העולם אזי זוכה לעבור את העולם בשלום, אך באמת לעסוק בעבודה הקדושה הזו להכניס ולגלות ולפרסם את אורו של הצדיק בעולם זהו ענין קשה מאד, וכל מי שעסק בגילוי אמתת מציאותו יתברך בעולם היתה עליו מחלוקת גדולה וסבל בזיונות ושפיכות דמים וכו', כי הסי"מ עמד והתנגד וכו', כביכול לא די שאתה בעצמך מקורב אלא אתה עוד רוצה לקרב אחרים, ועל כן היו הרבה מאנשי שלומינו שלא התעסקו בדבר מחמת שפחדו והתביישו ממחלוקת וכו', כי לא רצו שתהיה קופה של שרצים תלויה מאחריהם, וכל שכן שיש כאלה שמתרחקים אחר כך, אך באמת אין שום עצה אחרת ומי שרוצה להתעסק בעסק קדוש זה עליו למסור את נפשו ולסבול את הבזיונות והשפיכות דמים, ואין לו להתפעל כלל ממה שאחרים הולכים ומתרחקים ונופלים וכו', כי בסופו של דבר הם אלה שיתביישו מאחר שהתרחקו מן הקדושה וכו', כי יבואו ויאמרו להם לאחר מעשה הרי עמנו הייתם איפה אתם עכשיו, ובסופו של דבר כשיתגלה

האור הגדול הזה בכל העולם כולו, הרי לא יהיה להם היכן לממון את פניהם מרוב בושה וכו'.

שלום בית

אך באמת בתחילה צריך ענין ההתקרבות לרביז"ל להיות בצניעות גדול, כי אין לך יפה מן הצניעות (מדרש תנחומא תשא) והעיקר הוא לשמור על שלום ביתו ולא יעורר על עצמו מחלוקת סתם, כי אצל רביז"ל העיקר היה ענין השלום בית של האדם (עיין שיחות הר"ן סי' רס"ג רס"ד) והקפיד מאד שאנשי שלומינו יכבדו את נשותיהם וכו', כי העיקר מה שהבעל דבר תופס את האדם הוא כשהורם את שלום ביתו שעל ידי זה נופל אחר כך בפגם הברית, וצריך לדעת שעל ענין השלום בית הקפיד רביז"ל מאד מאד והיה עיקר גדול אצלו כי רצה שיהיה האדם בביתו ולא יעמוק בפרנסתו מחוץ לעיר וכו', כדי שיהיה נקי ותהיה לו מחשבה נקיה וכו', ומוהרנ"ת ז"ל בעצמו בתחילת התקרבותו כשהיתה עליו מחלוקת גדולה מאד מאד גם מצד אשתו וכו', יעצו לו חבריו שיגרש אותה וכו', אך מוהרנ"ת ז"ל סירב והודה כל ימיו להקדוש ברוך הוא על כך שלא התגרש, כי אם היה פלג גוף לא היה יכול לקבל בעצמו את האור הגדול והנפלא של רביז"ל.

ועל כן צריך להזהר מאד מנכלי הס"מ הרוצה לתפוס את האדם ברשתו ולשבור לו את שלום ביתו, ומתלבש בכל מיני ענינים של פרישות וצדקות אשר באמת הם הורסים ומקלקלים הכל כי העיקר בזה העולם הוא ללמוד ולהתפלל, וחזן מזה אין לאדם שום דבר ועל כן על האדם לעשות כל מיני פעולות שבועלם לשמור על שלום ביתו, כדי שמוחו יהיה פנוי לתורה ותפילה, מה שאין כן כשהוא רב עם אשתו, על ידי זה מוחו אינו פנוי והוא מבולבל ומבוהל ואין לו ממילא סבלנות לשבת וללמוד ולהתפלל וכו', נמצא שעל ידי הנהגותיו וכו', אינו ממעה כי אם את עצמו, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לשמור על שלום ביתו, ומתנהג בביתו באהבה ובהבנה ועוזר לאשתו בכל אשר יכול, ועל ידי זה אשתו תעזור לו בכל מה שתוכל, ובפרט בענין ההתקרבות אל רביז"ל שהיא תעזור לו להיות מקורב אמיתי אל רביז"ל ותסתיר את התקרבותו מעיני כל שלא תתעורר עליו מחלוקת מאחר שהיא רואה שיש לה בעל מוב שמבין אותה ועוזר לה ושומר על שלום ביתו וכו', וכך על ידי התנהגות מובה בהבנה הדדית וכו', יכולים לקרב את אשתו ואת חמיו ואת כל שכניו וכו', אך כל זה לאט לאט וכשזוכים להסתיר את עצמו ולהתנהג כפי שצריך

ושומרים על שלום בית אמיתי שעל ידי זה זוכים למח נקי ומוזכך אשרי לו ואשרי חלקו.

למנוע מחלוקת

והנה כל עיקר המחלוקת שהקדוש ברוך הוא מביא על האדם הוא כדי לשבור את לבו כדי שתשרה אצלו השכינה, ולכן אין שום מעלה בזה שהאדם ממשיך על עצמו מחלוקת, כי בכך הוא מרחק את עצמו ממנו יתברך, וכבר מספיק הבזיונות והשפיכות דמים שהקדוש ברוך הוא כבר מומין לו, שעל ידי זה אם הוא זוכה לביטול אמיתי הוא יכול לזכות לחזור עם חידושי תורה אמיתיים וכו', (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ה) וממילא אין צריך לעשות לעצמו צרות בחינם וכו', ואין צריך לחפש ולהזמין לעצמו צרות, מאחר שהקדוש ברוך הוא כבר מומין לו מספיק כדי צרכו... ועל כן החכם עיניו בראשו ואם האדם יכול למנוע מעל עצמו מחלוקת ומריבות וכו', אשרי לו ואשרי חלקו, ועל כן בתחילת התקרבותו אין שום צורך לגלות את התקרבותו לרביז"ל ברבים, ולא צריך לגרום לעצמו סתם בלבולים על ידי לעג של אנשים וכו', וכמו שאמר פעם ר' נחמן מולטשינר ז"ל לאיזה שוחט אחד מאנ"ש שבגללו נגרמה מחלוקת על אנשי

שלמינו וכו', ואמר לו, "באת אלינו לעשות מחלוקת, זרוק את החליף (סכין השחיטה) ותמנע את המחלוקת", היינו כי אין שום צורך לחפש ולעורר מחלוקת, ומספיק כבר הבזיונות והשפיכות דמים שעוברים על האדם ממילא, ועל כן אשרי מי שמצניע את התקרבותו וכו', והוא מעורב בין אנשי העולם, וכמו שאמר פעם רביז"ל "רציתי שתהיו מעורבים בין אנשי העולם", והכלל והעיקר הוא למנוע מעל עצמו מחלוקת ובלבולים ולדעת שהעיקר הוא רק לשמור על שלום ביתו, ולעסוק בתורה ותפילה ולהמנע ממחלוקת, אשרי הזוכה לכל זאת ואז טוב לו לנצח, כי מי שזוכה לשמור את עצמו ממחלוקת, ומצניע את התקרבותו וכו', במשך הזמן עוזר לו הקדוש ברוך הוא והוא מקבל שם טוב בביתו, ואז אשתו עוזרת לו מאד כנ"ל, וכן יש לו שם טוב אצל חמיו וחמותו, כי רואים שחתנם מכבד מאד את אשתו וכן מכבד אותם וכו', ואז אפילו אם חותנו הוא מבית של מתנגדים וכו', בסופו של דבר כשהוא רואה שחתנו היא איש טוב וכו', הוא בעצמו יעזור לו להיות מקורב אל רביז"ל ולפעמים יוכל אף החתן לקרב את חמיו אל רביז"ל וכו', אבל כל זה הוא בתנאי שיסתיר בתחילה את התקרבותו, ויתנהג בדרך ארץ גדולה מאד מאד וישמור היטב על

ושומר על שלום הן עם אשתו והן
עם משפחתו והן עם שכניו ושאר
אנשי העולם, שעל ידי זה כולם
יהיו לו לעזר להתקרב אליו יתברך
באמת.

שלום ביתו, ועל ידי זה יתאהב על
הבריות ויתאהב על המקום ויזכה
להוציא מכה אל הפועל את כל מה
שצריך אשרי לו ואשרי חלקו,
אשרי הזוכה לברוח ממחלוקת

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ו

השבירה נפלו הניצוצות מכל העולמות, דהיינו כי לפני בריאת העולם היה הכל אין סוף ברוך הוא ולא היה מקום לבריאת העולמות ועל כן צמצם את עצמו הקדוש ברוך הוא כביכול וברא את העולמות, ובאמת אצלו יתברך אין שום שינוי והבדל, אתה הוא אחד קודם שבראת העולם ואתה הוא אחד משבראת העולם, אך מאחר שצמצם עצמו כדי לברוא את העולמות וכו', מרוב האור שהיה נעשה בחינת שבירה, דהיינו כי בזה העולם אין כח בידי כל אחד להשיג ולהבין ענינים רוחניים וכו', כי מרוב אור אין שכלו יכול לתפסם, שזה בחינת השבירה, היינו כי יש כביכול חלל הפנוי שבו ברא הקדוש ברוך הוא את העולמות, ועיקר בריאת העולמות היתה על ידי בחינת השבירה כלומר שאלקותו יתברך תהיה מוסתרת מכל העולם כולו ומרוב אור לא יראו מאומה, ורק מי שזוכה לזכך את עצמו הוא זוכה להשיג אמתת מציאותו יתברך, והנה עיקר השבירה היא במוחו של האדם דהיינו שמוחו של האדם אינו מוזכך ואינו מהור ועל כן אינו יכול להשיג אמתת מציאותו יתברך, אך אם יזכה לזכך את מוחו יזכה ממילא להשיג אמתת

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל בכל פעם בקביעות גדול, אשר זוהי זכות גדולה מאד, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ו ששם מפרש רביז"ל את הפסוק (תהילים ל"ו) זומם רשע לצדיק וחורק עליו שיניו, ה' ישחק לו כי ראה כי יבוא יומו וכו'.

מחשבות זרות

ואומר רביז"ל הענין הוא כך דקשה מאין יבוא מחשבה זרה לצדיק שרוצה להתפלל בדביקות גדול, הלא אמרו חכמינו הקדושים (יומא ל"ח:) הבא למהר מסייעין אותו, ואם כן צריכים להבין כיצד זה שכל יהודי ויהודי שהוא נקרא בחינת צדיק, כשהוא עומד ורוצה להתפלל או רוצה להתקרב אליו יתברך, פתאום באות ומקיפות אותו כל המחשבות זרות שבעולם ומוחו מונח בשמותים והבלים, הלא לכאורה הוא רוצה כעת להתקרב אליו יתברך ולזכך את עצמו בו יתברך והבא למהר הרי מסייעין אותו, ובמקום זאת יש לו מחשבות זרות ועובר עליו מה שעובר ובמקום שיעזרו לו, לכאורה מפריעים לו להתקרב אל הקדושה, אלא הענין הוא כך כי מעת

ומתפללים אליו יתברך אזי מוחו של האדם מלא קושיות וספיקות עליו יתברך והוא מבולבל מאד וכו', אך כשעומד להתפלל לפניו יתברך ואומר, רבנו של עולם אנא עזור לי שאזכה לזכך את עצמי, רבנו של עולם עזור לי לחזור בתשובה שלימה לפניך, רבנו של עולם עזור לי לשמור על עיני שלא אסתכל על מה שאיני צריך וכו' וכו', על ידי זה בעצמו נתרצים אצלו כל הקושיות והספיקות מאחר שמודה במציאותו יתברך ועומד ומדבר אליו יתברך ומגלה לפניו את כל לבו, נמצא שעל ידי זה מעלה את העולמות לאט לאט ומקשרם אליו יתברך ומגלה את אמתת מציאותו יתברך מאחר שמגלה על ידי תפילתו שמאמין בו יתברך ועל כן הוא מתפלל אליו.

מדריגת האדם

ואומר רביז"ל וכשצדיק עומד להתפלל ומדבק את עצמו למדה שהוא בה עתה, נופל לו מחשבה זרה מעין אותה מדה וכשבא למדריגה יותר גדולה נופל לו המחשבה זרה מעין המדה הזאת שהוא בא עתה, דהיינו כי עיקר שלימות התפילה של אדם לפניו יתברך היא שיתפלל על מה שהוא צריך דהיינו שידבק את עצמו למדה שהוא בה עתה, ולא ידבק את עצמו למידות אחרות שהם

מציאותו יתברך, ועיקר זיכוך המוח הוא על ידי שהאדם שומר את עצמו מלעשות עבירות ועושה מצוות ואין לו שום שייכות עם רשעים וכן על ידי לימוד התורה הקדושה שהיא חכמתו יתברך ושם נמצאים כל המצוות וכל ההנהגות והמידות טובות שבעולם וכו', ומי שזוכה ללמוד תורה הקדושה זוכה לזכך את מוחו עד שגם הוא יזכה להשיג אמתת מציאותו יתברך ולתקן את השבירה, ומי שאינו זוכה לזכך את מוחו והוא נשאר שבור ונתפזרו הניצוצות וכו', על ידי זה הוא מוקף במחשבות זרות ומשם נמשכות לו מחשבות של כפירות ואפיקורמות וכו', ועובר עליו מה שעובר, ועל כן צריך לשמור את עצמו מאד שלא יהיה לו שום שייכות עם אנשים שלא יניחו אותו לזכך את מוחו ועל ידי זה ישאר רחמנא ליצלן בתוך השבירה.

תפילת הצדיקים

ואומר רביז"ל ועל ידי תפילות הצדיקים עולין מעט מעט מדריגה אחר מדריגה, דהיינו על ידי תפילת עם ישראל שכל אחד ואחד מהם נקרא צדיק, על ידי זה מתקנים ומעלים את כל העולמות ומקשרים אותם אליו יתברך ועל ידי זה ממילא מעלין את הניצוצות, כי לפני שעומדים

למעלה ממדריגתו, כי אם האדם נמצא בכוח ועובר עליו מה שעובר, והוא נופל לפגם הברית ומוחו מלא מחשבות זרות וכו', והוא מדבר לשון הרע על כל אחד וכו' וכו', אזי צריך להתפלל אליו יתברך ולבקש ממנו יתברך שירחם עליו ויעזור לו לצאת מן הכוח שהוא נמצא בו עתה, ולא יבקש כעת על דברים שהוא אינו אוהו בהם כלל, כגון שיבקש שיזכה לרוח הקודש וכדומה, כי הרי אין זה שייך אליו כעת כלל, מאחר שעכשיו הוא נמצא בתוך הכוח ועובר עליו מה שעובר, וקודם כל צריך לזכך את עצמו מן החטאים והעוונות וכו', ורק אחר כך יוכל לבקש על דברים אחרים, וכשאדם זוכה להבין את זאת ומתפלל באמת דהיינו שמדבק את עצמו למדה השייכת לו עתה, ומבקש על דברים שהוא צריך עתה, על ידי זה באות לו מחשבות זרות שהם מאותה מידה, דהיינו שמיד כשמתפלל מיד באים עליו מחשבות זרות והרהורים רעים וכו', והוא חושב על מעשיו הרעים וכו', ובדרך כלל האדם נשבר מאד, כי חושב שמן השמים אין רוצים לעזור לו, מאחר שהוא רוצה לחזור בתשובה באמת ומתפלל אליו יתברך על זה ובמקום זאת מתחילות המחשבות זרות וכו', להתגבר אליו, ואין הוא יודע מה לעשות וכו', ובאמת אין

זה כך ואין עליו להשבר כלל, אלא ידע ויבין שאם הוא מתפלל ומבקש ממנו יתברך על בחינת השבירה שלו עתה שהיא מחשבות זרות והרהורים רעים ומעשים מגונים וכו', ההכרח שיעברו עליו מחשבות זרות מעין המידה שבא הוא מחזיק עתה, שהיא היא השבירה הפרטיית שלו שאותה הוא צריך לתקן, ועצם זה שעוברות עליו באמצע תפילתו מחשבות זרות וכו', זה סימן שהוא מתחיל להודוך, ועל כן אין עליו ליפול בדעתו כלל, אלא לחזק את עצמו ולעבור על הכל, והעיקר לא להמעות את עצמו ולא לבקש על דברים שאין לו שום שייכות אליהם, כי אז הרי הוא ממעה את עצמו ונמצא בדמיון גדול, אלא לבקש על הדברים שהוא צריך לבקש לתקן את המאות נעוריו, שהם הדברים השייכים לו והם השבירה שהוא באופן אישי צריך לתקן, ובאמת על ידי המחשבות הזרות הבאות עליו יכול האדם לידע היטב היכן הוא אוהו, כי אם מבלבלות אותו מחשבות זרות של מידה אחת הוא יכול להבין שעדיין לא תיקן את המידה הזו וצריך להמשיך ולבקש שלא יבואו לו מחשבות זרות ויזכה לתקן את כל מה שפגם במידה פלונית, ואם רואה שאין באות אליו יותר מחשבות מאותה מידה ותאוה וכו' הוא יכול להבין שכבר תיקן

ואת זה יוכל לדעת כפי המחשבות הזרות שבאות אליו בשעת התפילה.

שמונה עשרה

ובאמת האדם יכול לבחון היטב היכן הוא אוחז ומחי מדריגתו כפי המחשבות הזרות שבאות אליו בשעת התפילה, ורואים בחוש שדייקא בשעה שהאדם מתפלל אליו יתברך ובפרט בתפילת שמונה עשרה אז ממלאות את מוחו כל המחשבות הזרות שבעולם, כל אחד ואחד כפי בחינתו, ואף על פי שפיו מדבר את דיבורי התפילה, אתה חונן לאדם דעת... סלח לנו אבינו כי חמאנו וכו', אך מוחו חושב ומתכנן תכניות, ובמקום לקשר את מחשבתו אל דיבורי פיו ולבקש ממנו יתברך שיזכה לדעת אמיתית ולתשובה אמיתית וכו', הוא מתכנן כיצד ישיג כסף כדי לכמות את הצ'ק שכתב, ומתכנן מתי ילך לקנות מה שצריך וכו', ובין כך עוברת לו התפילה ורק בסופה הוא תופס את עצמו ורואה שהתפילה חלפה ועברה לו ולא כיוון אפילו מילה אחת, אשר זה מראה על ענין השבירה של האדם שהוא רחוק מאד מדביקות הבורא יתברך שמו, מאחר שמוחו מלא מחשבות זרות, ועל פי המחשבות הזרות שעוברות עליו כך ידע מה

את עצמו והוא עולה למדריגה גבוהה יותר ושם נופלות לו מחשבות זרות מענין המידה ההיא שהוא אוחז עכשיו וצריך לתקן וכו', וכן הלאה וכן הלאה, ככל שזוכה לזכך את עצמו ולתקן את עצמו כך זוכה למהר את מוחו ממחשבות זרות השייכות למידות התחתונות שתיקן ובכל פעם כשעולה ממדריגה למדריגה וצריך לתקן דברים גבוהים יותר באות לו מחשבות זרות מן המדריגה שבה הוא אוחז עתה והוא צריך לתקן אותם, והעיקר הוא שהאדם לא ימעה את עצמו אלא יבקש קודם כל על מה שהוא צריך, שיתקן את חמאיו ויהיה לו מח נקי ועיניו ואוזניים וחוטם ופה קדושים וטהורים וכו', ויזכה לזכך את עצמו, ואחר כך יתחיל לבקש שיזכה לקיים את כל מצוות התורה וכן הלאה למעלה מעלה בקודש לאט לאט ובוודאי יעזור לו השם יתברך, ועל כל אחד ואחד לחקוק היטב בדעתו שההכרח שיעברו עליו מחשבות זרות ובלבולים וכו', מענין אותה המידה שהוא אוחז בה עתה, ואסור לו להשבר מכל זאת כלל, כי אם האדם נשבר, זו היא בחינת השבירה הנ"ל שעל ידה מאבד את הניצוצות, רק העיקר הוא לחזק את עצמו בכל פעם מחדש ולדעת היטב היכן הוא אוחז ולבקש ממנו יתברך שיזכה לתקן את מה שצריך לתקן

מחשבה זרה גבוהה

ואומר רביז"ל אך לפעמים הצדיק רוצה להעלות את המחשבה זרה ואינו יכול הטעם הוא כי נופל לו מחשבה זרה ממדרינה עליונה שלא בא עדיין למדריה זו לכן אי אפשר לו להעלותה, כי יש לו עדיין מדרינה תחתונה מזו, היינו מדרינה שהוא בא עתה, אך קשה למה באה לו מחשבה זרה קודם זמנה, דע כי יש קבלה בידי כי כשיש מחלוקת על איזה צדיק נופל מחשבה זרה מעין אותה מחלוקת לצדיק אחר, ומחמת שרוצה להעלותה אף על פי שאינו מעלה אותה משכר בכח הרצון כל בעלי המחלוקת, דהיינו כי לפעמים מניע לאדם מחשבה זרה ממדרינה שאינו אוהו בה וכו', והוא כדי להעלות ולשכר את המחלוקת כנ"ל, ובאמת עיקר המחלוקת נמשך על האדם מחמת שחטא ופגם בפגם הכרית והוציא זרעו לבטלה וכו', ועל ידי זה מתלכשים אותם הטיפות בכני אדם החולקים ומתנגדים עליו, נמצא שאם יש על האדם מחלוקת סימן שחטא ופגם, כי אחרת לא היו מצערים אותו כל כך, ועל כן על ידי שהאדם מנסה להעלות את המחשבה הזרה הזאת שבאה לו מאותו עולם שאינו אוהו בו וכו', ויש לו כח הרצון חזק מאד כי רוצה לצאת

הוא צריך לתקן, אשרי ואשרי החוקק בדעתו את כל זאת, וידע היטב שדייקא בתוך המחשבות הזרות שבאות עליו בשעת התפילה, שם מסתתר הקדוש ברוך הוא שמרמו לו בדיוק מה הוא צריך לתקן ובאיזה מדרינה הוא עומד עתה, וכל אחד ואחד כפי מה שעובר עליו מכין היטב למה הכוונה בזה, כי כל אחד יכול לבחון את עצמו כיצד עוברת לו התפילה ועל מה הוא חושב בדעת התפילה ועל פי זה ידע מה הוא צריך לתקן, ור' אברהם ב"ר נחמן ז"ל (בעל מחבר ספר ביאור הליקוטים) אמר פעם שמישיח תהיה לו עבודה גדולה מאד להכניס בכני אדם להתפלל שמונה עשרה נקיה מאחר שמוחו של האדם מלא מחשבות זרות כי עדיין לא זכה לזכך ולתקן את עצמו ומשיח יכניס בעולם אמתת מציאותו יתברך עד שכל אחד יזכך את מוחו ויזכה להתפלל שמונה עשרה נקיה אשרי המחכה ויגיע, והנה גם לצדיקים יש מחשבות זרות, והכל כפי איך שהם אווזים, ועיקר עבודתם היא להעלות את המחשבות הזרות הללו, אך המחשבות שלהם הם מענין רוחני גבוה מאד מה שאיננו משיגים בזה כלל, כי מוחם דבוק בו יתברך בשמות ויחודים קדושים וכו', אשריהם ואשרי דביקהם.

מה שיהיה, אשר ענין ההתחזקות היה אצל רביז"ל עיקר ויסוד גדול מאד, דהיינו שהאדם ירגיל את עצמו להתחזק תמיד בכל מה שעובר עליו ולא יפול כלל וכלל משום דבר שבעולם יהיה איך שיהיה ואפילו שהמחשבות הזרות מקיפות אותו ורוצות להפילו ביאוש ובמרה שחורה גדולה כאילו שאין לו כבר שום תקנה ותקוה כלל וכלל, בכל אופן על האדם להתחזק מאד מאד ולא להתפעל מן המחשבות הזרות ומכל מה שעובר עליו וכו', ואפילו כשנופל להיכן שנופל עליו להחזיק מעמד ולהלחם נגד אלו המחשבות זרות, והעיקר הוא כח הרצון של האדם כי אם רצונו של האדם חזק אין שום דבר בעולם שיכול להפילו כלל וכלל, ועל ידי זה זוכה לעבור על הכל, כי סוד ההתחזקות הוא סודם של הצדיקים הגדולים ורק כך זכו לעבור את העולם וכמו שאמר פעם מוהרנ"ת ז"ל מדוע זכה רבי שמעון בר יוחאי למה שזכה, מפני שהיתה לו מדה זו בהתחזקות, ומדוע זכה האריז"ל למה שזכה מפני שהיתה לו מידה זו בהתחזקות, ומדוע זכה הבעש"ט הקדוש למה שזכה מפני שהיתה לו מידה זו בהתחזקות, ומדוע זכה רביז"ל למה שזכה מפני שהיתה לו מידה זו בהתחזקות, ומדוע זכיתי אני למה שזכיתי מפני שיש לי מידה זו בהתחזקות, כי על כל

מהבוץ, על ידי זה זוכה לשבר את כל הבעלי מחלוקת, דהיינו שזוכה לזכך את מוחו ודעתו מן המחשבות הזרות הללו וזוכה לעלות מעולם אל עולם ומשבר את כל אלו הקליפות שנתלכשו בו, וזה פירוש הפסוק, זומם רשע, היינו מחשבה זרה, לצדיק, וחורק עליו שיגיו, היינו שרוצה להעלותה, וה' ישחק לו, כי ראה כי יבא יומו, היינו שעדיין לא בא למדריגת המחשבה זרה זו, אך מאין יבוא לו המחשבה זרה זו, ומפרש, חרב פתחו רשעים, ופירש רש"י חרב מלחמה היינו שנתעורר מחלוקת על איזה צדיק, חרבם, היינו המחשבות זרות של אותה המחלוקת, תבא בלבם, היינו בלב צדיק זה ועל ידי שרוצה להעלותה בכח הרצון הזה, וקשתותם תשברנה, כלומר המחלוקת כנ"ל, היינו כי עיקר המחשבות זרות שבאות על האדם הם כדי לנסות לשבור אותו ולהכניס בו יאוש כביכול אין לו שום תקוה ואינו יכול לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ועיקר עבודת האדם היא להתחזק מאד מאד ולא ליפול בדעתו בשום פנים ואופן שבעולם אלא להלחם נגד אלו המחשבות זרות, נגד היאוש והעצבות שהם רוצים להכניס בו, ועל ידי זה זוכה לשברם לגמרי, כי העיקר הוא לחזק את עצמו להחזיק מעמד ולא להשבר משום דבר שבעולם יהיה

אחד ואחד בזה העולם עובר מה שעובר וכו', ועיקר כוחם וסודם של הצדיקים האמיתיים שזוכים לעבור על הכל ולנצח את המלחמה ולשבור את המחשבות הזרות שעוברים עליהם וכו', הוא רק בגלל שהם מחזקים את עצמם תמיד ואינם נשברים משום דבר שבעולם יהיה איך שיהיה, ועל כן אשרי ואשרי מי שמכניס בעצמו ידיעות אלו ויודע שבכל פעם באות עליו מחשבות זרות הרוצות לשבור אותו לגמרי, ולגרום לו יאוש וכו', ועיקר הצלחתו תהיה רק אם לא ישים אליהם לב כלל וכלל, אלא יחזק את עצמו תמיד ויברח רק אליו יתברך ועל ידי זה יוכה לתקן הכל ולדבק את עצמו בו יתברך אשרי לו ואשרי חלקו.

מביב רשעים יתהלכון

והנה כל אחד ואחד צריך להתחזק מאד מאד בכל מה שעובר עליו, כי כל מה שעובר על האדם הן שנופל להיכן שנופל והן שמתנברות עליו המחשבות הזרות והבלבולים וכו', הכל הוא בחינת השבירה כנ"ל דהיינו שרוצים לשבור אותו ולהפילו בנוקבא דתהומא רבא ביאוש ובעצבות וכו', ועיקר עבודת האדם היא לחזק את עצמו ולא ליפול כלל וכלל, ואף על פי שרוב בני האדם שנפלו להיכן שנפלו

מונחים ביאוש ובדכאון גדול ואינם יודעים מה לעשות וכיצד יוצאים מן הבוץ, ובוודאי אינם יודעים כיצד לחזק את עצמו, כי המחשבות הזרות והבלבולים וכו', מקיפים אותם מאד מאד בבחינת מה שאמר רבינו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק"יב) שהסיטרא אחרא מסבבת את הקדושה והוא בבחינת (תהילים י"ב) מביב רשעים יתהלכון, כי את זה לעומת זה עשה האלקים ובפר מי שכבר נמשך אחר עבירות חס ושלום ונמשך אחר הסיטרא אחרא ושם מקומו חס ושלום והם מסבבים אותו מכל צד וכאשר יעורר רוחו לשוב אל ה' קשה לו מאד להתפלל ולדבר דיבורים לפני ה' כי הן מסבבין אותו מכל צד לכל אחד לפי עניניו וכו', עיין שם כל זאת, ועיקר תיקונו הוא שימשוך את עצמו אל נקודת האמת וידבר אליו יתברך דיבורים של אמת כפי מדריגתו ומקומו שהוא נמצא שם עתה, ועל ידי זה יאיר לו אור השם יתברך ויראה את הפתחים כדי שיוכל לצאת מן הבוץ, עיין שם, נמצא שכל אחד ואחד צריך לחזק את עצמו בכל מיני אופנים שבעולם שלא יפול ולא יתפעל משום דבר שעובר עליו ואפילו שכבר נפל וחטא ופגם וקלקל והשחית וכו', וכו', והוא מוקף בכל כך הרבה קליפות שאינם מניחים לו להתפלל ולחזור בתשובה שלימה אליו יתברך, אין לו להשבר

האמיתיים שבכל דור ודור, שאז יאיר לו אור השם יתברך, אור האמת, ויזכה לצאת מן הבוץ, אשרי לו ואשרי חלקו.

קבלה בידי

והנה בתורה זו מביא רביז"ל לשון של "קבלה בידי", דהיינו שהענין הזה הוא קבלה בידי רביז"ל, אך אין מפרש מפי מי הקבלה הזו, ובאמת ידוע שקבלה זו היא מפי הצדיק הקדוש ר' לייב מסמרעטיניץ זי"ע שהיה חותנו של ר' יודיל תלמיד רביז"ל, והוא בעצמו היה תלמידו של הבעש"ט הקדוש, ואירע עמו מעשה פלא שלעת זקנתו רצה לעלות לארץ ישראל ונסע בספינה על הים, ולפתע עלתה מן הים חיה משונה מאד וכמעט שהפכה את כל הספינה, וכל הנוסעים היו בבהלה גדולה ולא ידעו מה לעשות וכיצד יצאו מן הצרה, אך ר' לייב הרגיע את כולם ואמר להם שכולם ינצלו, רק הוא יצטרך להסתלק מזה העולם, והורה להם שאחר שיסתלק יניחו אותו על דף עץ על המים ויניחוהו לילך לבד וכו', ואמר אז שאם חתנו ר' יודיל היה עמו, היה זוכה להנצל גם הוא, ונתעמף במלית ותפילין ועמד על סיפון האניה להתפלל ומיד כשראתה אותו החיה נעלמה במצולות ים ולא חזרה עוד, ומיד אחר כך

מכל זאת כלל וכלל, רק העיקר לחזק את עצמו, והעיקר שלא ימעה את עצמו ויחזיק בנקודת האמת וידבר אליו יתברך דיבור של אמת היינו אפילו שהוא כל כך פגום וירוד וכו', בכל אופן ידבר אליו יתברך כפי מדרינתו וכפי שאוחז עכשיו וכו', ועל ידי זה יאיר עליו אור השם יתברך שהוא אור האמת בבחינת (תהילים כ"ז) ה' אורי וישעני, ועל ידי זה יזכה לישועה אמיתית שיוזכה לצאת מן הבוץ ולהכלל בו יתברך באמת אשרי לו אשרי חלקו, כי העיקר תלוי רק כפי שירגיל את עצמו לדבר אליו יתברך ויתחזק מאד שאף על פי שעובר עליו מה שעובר והוא נמצא בתוך הבוץ הגדול ביותר וחמא ופגם ולכלך את עצמו וכו' וכו', בכל אופן בוודאי יש לו תקוה טובה לשוב אליו יתברך, והעיקר הוא האמת כנ"ל שלא ימעה את עצמו כלל וכלל, כי המכיר את מקומו יכול לזכות לכל המדריגות שבעולם, מאחר שיודע על כל פנים מי הוא ומהם מעשיו, ויכול לתקן הכל, מה שאין כן מי שאינו מכיר את מקומו אינו אלא ממעה את עצמו שחושב שהוא בעל מדריגה וכו', ובאמת הוא מונח בבוץ הגדול, אשרי הזוכה לתקן את השבירה שלו בתכלית השלימות, וזאת על ידי שיהיה מכיר את מקומו ויתקרב באמת אל הצדיקים

נמתלק ר' לייב הנ"ל והניחו אותו כפי שביקש על דף של עץ ונסע בים לבדו וכו', עד שהגיע לחוף של איזה עיר, ועל הספינה הקמנה שהיה מונח בה עמד עמודא דנהורא, וכל בני העיר יצאו והסתכלו על דבר נפלא זה שמתוך איזה ספינה קמנה בים יוצא עמודא דנהורא, והיתה בידם צוואה מרבם שהיה צדיק גדול וקדוש מאד, שכאשר יבוא פעם צדיק מפולין ועליו יהיה עמודא דנהורא שיקברו אותו לידו, וכן עשו. ועל כל פנים לאחר הסתלקותו בא בחלום אל רביז"ל וביקש ממנו שיקרב את ילדיו, ואמר אז בזה הלשון, שרבי נחום ממשרנוביל לקח לעולם העליון את הקרן אך את הפירות השאיר בעולם הזה, ועל כן זכו בניו לגדולה וכל צאצאיו היו רביים מנהיגי עדה וכו', אך הוא לקח לעולם העליון גם את הקרן וגם את הפירות ועל כן בניו בזה העולם אין להם שום גדולה, ועל כן הוא מבקש מרביז"ל שיקרב את בניו, וכן הווה שנתקרבו כל בניו ובפרט ר' יודיל התנו אל רביז"ל, והקבלה הזו שהיתה ביד רביז"ל היא מאז החלום ההוא, והנה יש הרבה סיפורים על גודל צדקתו של הרה"ק הנ"ל שהיה תלמידו של הבעש"ט הקדוש ושאר הצדיקים שבדור החשיבו אותו מאד מאד ומסופר עליו שלכל מקום שהיה

חולך בו היה לוקח עמו את השמיכה והכרית שלו, כי לא היה מסכים לשכב לישון על מצעים של מישהו אחר, ופעם אחת בא לחג הסוכות אל העיר מעז'בוז' והלך אל סוכתו של הרה"ק ר' ברוך, נכדו של הבעש"ט הקדוש זי"ע, והסוכה היתה מסודרת ונאה מאד, כי הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' הקפיד מאד במצוות סוכה ואצלו היה הנוי סוכה להפליא וכו', וכשהגיע אל הסוכה בערב סוכות, הניח את הכרית והשמיכה וכו', על איזה ספסל ושכב לנוח, ומחמת שהכרית כבר היתה ישנה ובלה היא נקרעה והנוצות נתפזרו לכל עבר... וכשנכנס השמש של הרה"ק ר' ברוך זי"ע אל הסוכה, החל לצעוק, "מה עשית, הרי לכלכת את כל הסוכה, ובוודאי הרה"ק ר' ברוך יכעס מאד", והוא לא ידע מי הוא אותו אדם שנשכב לישון בסוכה, וכשנכנס הרה"ק ר' ברוך זי"ע לסוכה וראה את כל הנוצות מפוזרות וכו', וראה את הצדיק ר' לייב הנ"ל מיד נתמלא שמחה גדולה ואמר, אה... אה... נוי סוכה... נוי סוכה... כאומר שאינו מקפיד כלל, כי החשיב את הצדיק ר' לייב הנ"ל מאד מאד, ועל כן פנים ר' לייב ביקש מרביז"ל שיקרב את בניו אליו כי אם לא זכו לגדולה בזה העולם שיזכו על כל פנים להיות מקורבים לאור הנפלא הזה, כי מי שזוכה להיות מקורב

מזהרא"ש

ליקומי מותר"ן ח"א סי' צ"ו

של דרשות

אל רביו"ל על ידי זה זוכה לגדולה
האמיתית וזוכה לתקן את
השכירה שלו, ועולה ממדריגה
למדריגה עד שזוכה להדבק
באמת בו יתברך כנ"ל, אשרי
ואשרי הזוכה להיות מקורב אל
רביו"ל באמת, חבלים נפלו לנו
בנעימים.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ז

חלקינו אשר בנחל שם חלקינו וגורלינו, חבלים נפלו לנו בנעימים, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ז ששם מפרש רביז"ל את הפסוק (תחילים פ"ג) אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל.

שפע

והנה רביז"ל מפרש כאן את הפסוק אלקים אל דמי לך, אל תחרש, ואל תשקוט, אל, היינו שאנו מוצאים בפסוק זה ג' לשונות של שתיקה, דמי לך, תחרש, תשקוט, ובפסוק זה אנו אומרים בג' אופנים שאלקים לא ישתוק כביכול, ובסוף הפסוק מסיים במילת אל, ורביז"ל יסביר מהו הענין הנ"ל ומהו שם אלקים ושם אל המוזכרים בפסוק, ואומר רביז"ל הענין הוא כך דידוע הוא שיש מקום למעלה שנקרא אלדד ומידד שמשם השפע יורד לעולם, כי השני אותיות א"ל הם דד והשני אותיות מ"י הם דד (כמו שכתוב בליקוטי תורה להאר"ז פרשת כהעלותך) והשפע נקראת ה' כמו שכתוב (בראשית מ"ו) הא לכם זרע ונשלם השם אלקים משלם, היינו כי כמו שהתינוק יונק מן הדד, כך כל אחד ואחד בזה העולם יונק כביכול

ברוך השם שאנו זוכים עוד פעם להתקבץ ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע, ובאמת צריכים אנו לשמוח מאד מאד שאנו זוכים ללמוד את תורתו הקדושה ובפרט על כך שאין אנו מתנגדים על רביז"ל, כי הס"מ הרי עשה רעש גדול מאד לפני שירדה נשמתו של רביז"ל לזה העולם, (סיפורי מעשיות מעשה ז' מובוב ועכביש) ואמר שאם הנשמה הזאת תרד לעולם אין לו כבר מה לעשות בזה העולם, אך אמרו לו שהנשמה הזאת מוכרחת לירד לזה העולם ושילך וימצא לו עצת, והלך ומצא זקן אחד וכו', שצחק וכו', שזה ענין הליצנות הגדולה שגרים על ענין רביז"ל בכל העולם כולו, עד שכולם צוחקים ולועגים וכו', ועל כן כשעובר עוד שבוע וכו' ואנחנו עדיין זוכים להתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רביז"ל ולחזק את עצמינו בעצותיו הקדושות, עלינו לשמוח על נועם גורלינו שאין אנו מתנגדים על האור הנפלא הזה, כי מה היינו עושים אם גם אנחנו היינו מתנגדים על האור הנפלא הזה, ולא היינו זוכים לדעת את העצות הנפלאות שישנם במפריו הקדושים של רביז"ל ועל כן עלינו להחיות את עצמינו מאד מאד על נועם

ובאמת הכל יפצה פיו, כי השם יתברך מזמין לכל אחד ואחד כפי צרכו, אשרי הזוכה להיות שמחה בחלקו.

אלדד ומידד

והנה שם אלקים נתחלק לשתי בחינות, אלדד ומידד היינו, א"ל הוא דד, והוא השתי אותיות הראשונות של שם אלקים, ומ"י הוא דד והוא השתי אותיות אחרונות של שם אלקים, ובאמצע יש את האות ה"א שמשם נמשך השפע ויוצא אל הדדין הנ"ל שמשם יונקים את השפע, כי הקדוש ברוך הוא משפיע את השפע שלו מתוך גשמיות העולם הזה, שנמשך על האדם אוכל ושתיה ומלבושים וכו', וכל צרכיו בגשמיות, ואם יתבונן היטב יראה שהשם יתברך מזמין לכל אחד ואחד כדי צרכו, והעיקר הוא שהאדם ירגיל את עצמו להודות ולהלל את השם יתברך על החסד הנפלא הזה שמתוך הגשמיות של העולם הזה מזמין לו שפע של אוכל ושתיה ומלבושים וכו', ואין חסר לו מאומה, אך מחמת שבני אדם רחוקים מהשנה זו, לא עולה בדעתם שצריכים להודות להקדוש ברוך הוא על השפע שנותן להם, ולא עוד אלא שבאים בטענות עליו יתברך, ונדמה להם שחסר להם דברים ואין להם מספיק, כי לפי

מן הדד שלמעלה, שעל ידי זה נמשך לו שפע גדול, והנה הקדוש ברוך הוא ברא את העולם הזה במידת אלקים כי אלקים גימטריא הטב"ע, כי העולם הזה מתנהג במידה זו ומקבל את השפע שלו משם אלקים, וכאשר האדם חוקק בדעתו שהטב"ע הוא גימטריא אלקים וכל השפע נמשך רק מבחינה זו על ידי זה זוכה להמשיך לעצמו שפע גדול מאד מאד מגשמיות העולם הזה, וכמו שראינו בחוש שהצדיקים המשיכו שפע גדול לעם ישראל ובזכות שלש תרועים משה אהרן ומרים, זכו עם ישראל לנ' מיני שפע בגשמיות, אכילה ושתיה ומלבושים, שהם המן והבאר והענן, אשר זהו כלליות השפע שהאדם נצרך לו בזה העולם, שיהיה לו מה לאכול ומה לשתות ומה ללבוש, ובאמת אור השם יתברך שופע על האדם תמיד והקדוש ברוך הוא מזמין לכל אחד ואחד את צרכיו, שיהיה לו לאכול ולשתות ומלבושים וכו', אך האדם על ידי שאינו דבוק בו יתברך ואינו מבין שהשפע בא לו מבחינת אלקים, על ידי זה גורם לעצמו חלישות הדעת וצרות בחינם, כי חושב שאין לו מספיק אוכל ומספיק שתיה, וכן נדמה לו שלפי ערכו ראוי לו ללבוש בגדים יקרים שאין הוא יכול לקנותם וכו', ועל ידי זה נכנס לחובות וכו',

ערכם היה מגיע להם לבוש יותר חשוב ובתים ודירות יקרות וכו', ובאמת אם היו מתבוננים על גודל חסדיו יתברך היו מרגילים את עצמם להודות ולהלל להשם יתברך על כל מה שנתן להם, כי ברוך השם יש להם בגד ללבוש, ומה היו עושים אילו היו נולדים בארץ עניה, באפריקה וכדומה, ולא היה להם כי אם איזה סמרטוט לכסות את בשרם, ועתה הזמין להם השם יתברך מלבושים, ומכל שכן שיש להם מלבושים מכובדים וכו', וכן בענין האכילה על האדם להתבונן על החסדים הגדולים של השם יתברך שהזמין לו את כל צרכיו ויש לו לחם לאכול ומים לשתות, ומה היה עושה אילו גם זה לא היה לו, ומכל שכן שיש לו יותר מזה, ואוכל בשר ודגים וירקות ושותה יין ועוד כל מיני מטעמים, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה להכיר בחסדיו יתברך שהשפע יוצא דייקא מתוך גשמיות העולם הזה מתוך שם אלקים שבו יש ג' בחינות בחינת א"ל שהוא דד ובחינת ה' שמשם יוצא השפע ובחינת מ"י שגם הוא דד ועל ידי זה נשלם השם ונשלם השפע אשרי הזוכה לכך.

מי יאכילנו בשר

ובאמת צריכים אנו להתבונן מהו ענין אלדד ומידד מי היו אלה שזכו

להעשות דד שדרכם דייקא יומשך השפע לעם ישראל, וכשאנו מתבוננים בתורה הקדושה אנו מוצאים שבני ישראל באו בטענות אליו יתברך וכמו שכתוב (כמדבר י"א) והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר, זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חינם ואת הקישואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים ועתה נפשינו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו, והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדולח וכו', היינו כי עם ישראל במקום להודות להשם יתברך על גודל השפע שנתן להם שהוא המן שזכו למעום בו את כל הטעמים שבעולם, עוד באו אליו יתברך בטענות שכביכול חסר להם בשר, ובמצרים אכלו דגים בחינם וקישואים ואבטיחים וכו', ובאמת אם נתבונן נראה את שמות דבריהם כי הרי הקדוש ברוך הוא הזמין להם שפע גדול מן השמים, עד שמי שזכה לא היה צריך למרוח מאומה בשביל לאכול ועוד זכה להרגיש את כל הטעמים שבעולם, אך לבני ישראל היו טענות, כביכול אין זה מספיק, והם צריכים בשר ושומים ובצלים וכו', ובאמת היו בעם ישראל כמה וכמה סוגי אנשים, הצדיקים היו זוכים שהמן נפל אל פתח ביתם ולא היו צריכים למרוח כלום בשביל

רוחני והם יעזרו למשה רבינו בהנהגת העדה וכן עשה כמבואר בתורה הקדושה שקרא לשבעים זקנים ושרתה עליהם רוח נבואה וכו', אך הם התנבאו ולא יספו, ואילו אלדד ומידד נשארו במחנה כי היו ענוים ולא רצו לקבל עליהם גדולה, ומרוב ענוותנותם זכו ששרתה עליהם רוח הקודש ולא הפסיקו להתנבא, ועיקר נבואתם היתה משה מת ויהושע בן נון יכניס את בני ישראל לארץ ישראל ויהושע בן נון כששמע זאת אמר "אדני משה כלאם", דהיינו הרגם או הטל עליהם צרכי ציבור, אך משה רבינו ענה לו, המקנא אתה לי, מי יתן כל עם ה' נביאים וכו'.

מנהיג ישראל

והנה להבין את כל השתלשלות הפסוקים הנ"ל, צריך לדעת שכל עיקר ההשפעות שנמשכות על הדור באות מבחינת משה רבינו שהוא מנהיג הדור, שבזכותו באים הבאר והענן והמזן, אך טבעם של בני אדם כנ"ל שהם אינם מסוגלים להודות להקדוש ברוך הוא כל השפע שנתן להם, ונדמה להם שהם צריכים עוד ועוד ואין להם מספיק וכו', ומאד נדיר למצוא אדם שיאמר ברוך השם יש לי לחם לאכול ומים לשתות וכו', ובדרך כלל שומעים שבני אדם אומרים יש לי חובות וצרות ואין לי מספיק

לאכול, אך שאר העם שחיפשו כל מיני מציאות עליהם כתיב (שמות כ"ה) שמו העם ולקמו, בשמותא, דהיינו כי במקום להודות ולהלל את הקדוש ברוך הוא על גודל השפע שהזמין להם, עוד באו במענות על שאין להם קישואים ובצלים ואכמיחים וכו', אשר אין עוד שמות יותר גדולה מזו, מאחר שאם ירצו יש להם שפע גדול ונפלא מאד הנופל אל פתח ביתם, וכן היה גם אצל הבאר, שבאו ואמרו שאינם יכולים לשתות מים וכו', וכשראה משה רבינו שיש לעם ישראל רק מענות עליו יתברך ואינם מרוצים על אף שהשם יתברך מזמין להם שפע גדול, וכל השפע הזה הרי בא בזכות משה, כי בסופו של דבר אחרי שמתו אהרן ומרים חזרו הענן והבאר בזכות משה (עיי' תענית מ') על כן אמר להשם יתברך (במדבר שם) למה הרעות לעבדך ולמה לא מצאתי חן בעיניך לשום את משא כל העם הזה עלי, לא אוכל לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד הוא ממני וכו', דהיינו מאחר שהשם יתברך משפיע להם שפע כל כך גדול, ובמקום להודות ולהלל את השם יתברך יש להם עוד מענות וכו', אם כן קשה עלי מאד הנהגת העם, ועל כן אמר לו השם יתברך שיביא שבעים איש מזקני ישראל ויתן עליהם רוח הקודש ושפע

וכו', ושהאדם ירניל את עצמו להסתכל על החסד של השם יתברך זה מאד קשה למצוא, ומספרים שאצל מוהרנ"ת ז"ל היתה פעם עניות ודחקות גדולה מאד לפני פסח, וביתו היה ריק לגמרי, לא היו לו מצות ולא יין ולא תפוחי אדמה וכו', רק דבר אחד כבר הביאו לביתו והוא מים, כי בימים ההם היו שואכים את המים מן הבאר לפני פסח כדי להשתמש בהם בימי החג, כדי שלא להכנס לשאלות שמא יש חמץ בתוך הבאר וכו', ועל כן את המים מן הבאר כבר שאבו בביתו של מוהרנ"ת ז"ל ומים לפסח כבר היה, ומוהרנ"ת ז"ל החייה את עצמו מאד מאד ואמר "ברוך השם, מים לפסח כבר יש לנו", דהיינו שהחיה את עצמו עם מה שהקדוש ברוך הוא כבר הזמין לו, וידע שכוודאי יזמין לו הקדוש ברוך הוא את כל צרכיו, וכמו שאכן היה אחר כך שהזמין לו הקדוש ברוך הוא את כל צרכי הפסח וכו', ומוהרנ"ת ז"ל זכה להסתכל על ענין השפע באופן אחר לגמרי, כי ידע שצריך להודות להשם יתברך על כל פרט ופרט שמזמין לו, ואפילו אם יש לו רק מים לחג הפסח, צריך להודות ולהלל את השם יתברך על כך שעל כל פנים מים יש לו, ועל כל פנים עיקר ההשפעות נמשכות מן המנהיג ועיקר המנהיג הוא רחמן שיכול להבין את השני ולרדת

לתוך הצרה שלו וכו', כי מי שאינו מסוגל להבין את השני אינו יכול להיות מנהיג, ועל כן דייקא אלו השבעים זקנים שסבלו מה שסבלו בשביל עם ישראל, כי הם היו השוטרים שקיבלו מכות בשביל עם ישראל כשבאו להמליץ עליהם לפני פרעה וכו', ועל כן זכו להנהגה על עם ישראל, כי עיקר ההנהגה תלויה רק בטוב שיש באדם, וכמו שמספרים שפעם בא לבארדיטשוב איזה מניד אחד שרצה לומר דרשה לפני הקהל וכו', כדרכם של המנידים שהיו אומרים דרשות בשביל פרנסתם וכו', ודרכו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע היתה לעשות תנאי עם כל אלו הבעלי מנידים שיאמרו מה שהם רוצים רק שלא יקטרגו על עם ישראל, אך המניד הזה לא שם לבו לתנאי הזה והתעטף בטלית והתחיל לומר מוסר לפני העם, מדוע אינם מתנהגים כראוי ומדוע אינם אומרים אמן יהא שמיה רבה ושיקבלו עונש גדול וכו', ומיד קפץ הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ממקומו אל הארון קודש ופתחו ואמר, רבוננו של עולם אנא היהודי הזה צריך פרנסה עוזר לו בשפע ברכה והצלחה, אך אל תשמע לכל מה שהוא מקטרג על עם ישראל... כי עיקר הנהגת עם ישראל תלויה כפי טובו של האדם וכפי שהוא זוכה לירד אל כל אחד ואחד ולהבין אותו, ועל כל פנים משה

רבינו כשאמר מה שאמר, אמר לו הקדוש ברוך הוא שיאמרו את השבעים זקנים ויושפע עליהם שפע נבואה, כי הם סבלו בשביל עם ישראל ועל ידי זה זכו לקבל את ההנהגה וכו', אך אלדד ומידד שהיו מן הזקנים, לא רצו לזכות לגדולה הזאת ועל כן זכו לנבואה מיוחדת שאמרו משה מת ויהושע יכניס את עם ישראל לארץ ישראל ויהושע הצמער מאד מאד לשמוע נבואה שכזו שמשה רבינו יסתלק, אך משה רבינו שהיה במל ומבומל אליו יתברך לא הסכים להענישם וכו', רק אמר מי יתן כל עם ה' נביאים, כי משה רבינו אהב ישראל היה (מנחות כ"ט) ועל כן רצה להחדיר בכל אחד ואחד את אמתת מציאותו יתברך עד שיוכה גם הוא לשפע נבואה מן השמים.

שפע מן הגשמייות

ובאמת בכל הענין הזה יש מוד גדול מאד מאד והוא שמשה רבינו שהיה מנהיג ישראל שהשפיע לכל עם ישראל שפע גדול מאד, כמו כל צדיק וצדיק המשפיע שפע ברכה והצלחה לכל מקורביו, ויש להם פרנסה בשפע ולחם לאכול ובגד ללבוש וכו', דייקא על צדיקים כאלה מתרבה הקטרוגים והמחלוקת וכו', והצדיק אומר, אם אינכם רוצים לקבל ממני לכו אל תלמידיי, כי כל צדיק וצדיק יש לו

תלמידים שהוא משאיר בזה העולם שנם הם יכולים להוציא שפע, והנה מכל התלמידים של משה רבינו נשארו רק אלדד ומידד שהמשיכו להתנבאות, ועיקר נבואתם היתה בבחינה זו של א"ל דד ומ"י דד, דהיינו שמתוך נשמיית העולם הזה אפשר להוציא שפע ברכה והצלחה אם זוכים לקשר את עצמו אל שם אלקיים אך יהושע בן נון לא הבין זאת ואמר למשה רבינו אדני משה כלאם, אך משה רבינו אמר לו, מי יתן כל עם ה' נביאים, דהיינו מי יתן שכל אחד ואחד היה אוהו במדריגה זו להיות בבחינת אלדד ומידד להוציא מתוך נשמיית העולם הזה, מתוך שם אלקיים שפע ברכה והצלחה כנ"ל, והעיקר הוא שהאדם יתן שבה והודאה להשם יתברך על כל פרט ופרט שזוכה לקבל ממנו יתברך הן אוכל והן שתיה והן מלבושים והן שאר שפע, אשה ובנים ובריאות וכו', אשרי ואשרי המרגיל את עצמו להודות ולהלל את השם יתברך על כל השפע שנותן לו בזה העולם אשרי לו ואשרי חלקו, ורואים כל כך הרבה סובלי חלאים שאינם יודעים מה לעשות, לזה יש צרות מבניו ולזה מאשתו וכו', ועל כן האדם צריך להרגיל את עצמו להודות ולהלל להשם יתברך על גודל החסד הינם שעשה עמו שברוך השם יש לו לחם לאכול ובגד ללבוש, ואפילו אם אין לו

שפע כל כך גדול כמו שהיה רוצה וכו', אך על כל פנים יש לו כדי הצמרכותו ובוודאי יעזור לו השם יתברך עוד ועוד, וכן אם עובר עליו צרות ויסורים גדולים בכריאות או שאינו מוצא את זיווגו או שאין לו ילדים וכו', עליו על כל פנים להודות להשם יתברך על גודל החסד חינם שעשה עמו והזמין לו על כל פנים לחם לאכול ובגד ללבוש, ובוודאי יעזור לו הקדוש ברוך הוא גם הלאה בכל מה שצריך ויהיה לו שפע ברכה והצלחה, העיקר היוצא מדברינו הוא שצריך להרגיל את עצמו להודות להשם יתברך על כל החסד חינם שעשה עמו ואף על פי שחושב שעדיין חסר לו הרבה, בכל אופן ירגיל את עצמו להודות להשם יתברך על מה שנתן לו ועל ידי זה יזכה לשפע ברכה והצלחה מן השמים ויצליח בכל דרכיו, אשרי ואשרי המרגיל את עצמו להודות לפניו יתברך על כל מה שנתן לו, ואשרי מי שאינו בא בטענות עליו יתברך כלל אשרי לו, ומסופר שפעם נכנס אל מוהרנ"ת ז"ל אפיקורס אחד שהיה ממורמר מאד, ושפך את לבו לפני מוהרנ"ת ז"ל והקשה קושיות וספיקות עליו יתברך וכו' וכו', ואחר כך כשסיים את דבריו, פנה ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל, איני מבין מדוע אתה בא בטענות כל כך, איני רואה איזה רע עשה לך

הקדוש ברוך הוא, הלא יש לך עינים לראות ורגליים ללכת ופה לדבר וכו', ואתה בריא, ומדוע אתה בא אליו יתברך בטענות על כל דבר, ונתבייש האפיקורס שהוא מאד והבין שאכן כך הוא שאין מה לבא בטענות עליו יתברך, רק להודות לו יתברך על כל החסד שעשה עמו, ולמרות שטבעו של האדם מושך אותו לבא בטענות אליו יתברך כאילו חסר לו וכו', אך מי ששכל בקדקדו מרגיל את עצמו להודות ולהלל את השם יתברך על כל החסד חינם שעשה עמו ועל השפע ברכה והצלחה שהזמין לו שזהו בחינת שם אלקיים דהיינו שמתוך גשמייות העולם הזה זוכים להמשיך שפע גדול בבחינת אלד"ד ומיד"ד והאות ה' באמצע אשרי ואשרי הזוכה לשפע ברכה והצלחה כזו, שמכיר שהכל בא רק ממנו יתברך ותמיד מודה לפניו יתברך על כל החסד שעשה עמו.

דלה ועניה

ואומר רביז"ל אך לפעמים יש בעוונותינו הרבים הסתלקות השפע, ונעשה מן ה"א ד', על שם דלית לה מנרמה כלום, וצריך כל אחד מישראל את עצמו שיעשה מן הדי' ה', היינו כי לפעמים אין לאדם שפע ועובר עליו מה שעובר והוא סובל עניות ודחקות ואין לו פרנסה כלל והוא מונח ומשוקע

על חסדיו יתברך וידע ויבין וישכיל שכל מה שיש לו, אף על פי שעדיין חסר לו הרבה, על כל פנים כל מה שיש לו בא מן השם יתברך, ואפילו אם אין לו בגדים יקרים וכו', אלא איזה בנד ישן וכו', על כל פנים יש לו את זה ואינו צריך להתכסות באיזה סמרטוט וכו', וכן אף על פי שאין לו לאכול מעדנים ומשמנים וכו', על כל פנים יש לו לחם לאכול ואינו גווע ברעב וכו', ועל ידי זה שמכנים את השכל בתוך העניות והדלות שלו, נמשך לו ממילא שפע גדול מן השמים ואין חסר לו מאומה, כי עיקר מה שחסר לאדם הוא מחמת חמאיו ועוונותיו וכו', כי אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שמות (סוטה ב'). וכשמאבד את שכלו דהיינו את בחינת הי"ד הנ"ל על ידי זה נעשה מן הה"א הוא השפע, דל"ת שהוא דלות ועניות, וכשוכה להתכונן בחסדיו יתברך על ידי זה מכנים את הי"ד אל תוך הדל"ת ועל ידי זה נעשית ה"א ונמשך לו שפע חדש.

מנשה ואפרים

ואמר רביז"ל וכיצד עושין מן הד' ה' הענין הוא כך דהנה כתיב (תהלים ס') לי גלעד ולי מנשה אפרים מעוז ראשי יהודה מחוקקי, הפירוש הוא כך כי קודם בריאת העולם השם יתברך עידן וקישט

בחובות וכו' וכו', וזה נמשך לו מאחר שהה"א של שם אלקיים נעשתה ד' בבחינת דלה ועניה ועל ידי זה אין לו כלום, ועיקר התיקון לזה הוא לחזור ולעשות מן הד' ה"א ועל ידי זה יומשך לו השפע בחזרה, ובאמת עיקר הדלות והעניות של האדם הוא מחמת שחסר בתוך האות ד' את ה' הקמנה שהיא משלימה אותה לה"א, וי"ד על שם המחשבה היא, בחינת החכמה, כי כל עוד אין לאדם שכל הוא נקרא עני וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (נדרים מ"א) דדא ביה כולא ביה ודלא דא ביה מה ביה, דהיינו כשיש לאדם שכל יש לו הכל וכשאינו לו שכל אין לו מאומה, כי העיקר הוא השכל דהיינו שירגיל את עצמו להסתכל על השפע הגדול שיורד מן השמים ויבין שכל מה שיש לו הוא ממנו יתברך, וכשאינו לאדם שכל זה אזי נדמה לו תמיד שחסר לו ואין לו מספיק שפע ועל כן הוא סובל כל כך, ועל כן עיקר העצה למי שעובר עליו מה שעובר, עניות ודחקות וחובות וכו', הוא לקחת את הי"ד דהיינו את השכל ולקשר אותה אל הד' דהיינו אל העניות והדלות שלו, ועל ידי זה יעשה ממנה ה' דהיינו שיסתכל על כל החסדים שעושה עמו השם יתברך ואף על פי שנדמה לו שהמצב שלו גרוע וקשה מנשוא, ככל אופן ירגיל את עצמו להסתכל

עליהם עם מחשבות קדושות, וזה בחינת אפרים כמו שכתוב (שם) כי הפרני אלקים בארץ עניי, פירוש כי הדבר שהיה בעניות מקודם דהיינו חרב ויבש, מחמת המחשבות זרות, על ידי המחשבות קדושות נעשין לו כזכיות, וכשמתפלל במחשבות קדושות אלו על ידי זה בא לעונה ושפלות, ומזה בא ליראה הנקראת מלכות נמצא שיכול למשול בתפילתו, וזה עיקר תענוגו יתברך שהאדם זוכה למשול בתפילתו דהיינו לפעול את כל מה שצריך, ועל ידי זה נתחדש מעשה בראשית, (עיי' כל זה בתוך התורה).

הר סיני

ובאמת כל זה הוא סוד הר סיני, דהיינו כי הר סיני החזיק עצמו בקמנות ועל כן זכה שתנתן עליו התורה, ולכאורה צריך להבין, אם הר סיני החזיק את עצמו כל כך בקמנות מדוע נקרא הר סיני, הרי היה צריך להקראות סיני בלבד, כי הר הוא לשון גבהות ונדלות, אך על פי מה שאמר רבינו"ל מובן הדבר היטב, כי בוודאי מצד אחד צריך האדם להחזיק את עצמו בשפלות גדול וכו', ורק על ידי זה יוכל לעמוד ולהתפלל אליו יתברך אשר זה בחינת מנשה, נשיון ושכחה שהאדם ישכח את כל מה שיגע ועבד בעבודתו יתברך

את עצמו בתפילתו ובמעשים טובים של צדיקים שצפה שיהיו צדיקים שעל ידי מעשים טובים שלהם ימשלו בתפילתם ויפעלו כל מה שירצו על דרך צדיק מושל ביראת אלקים (שמואל ב' כ"ג) וכל אחד מישראל יכול לבוא למדריגה זו למשול בתפילתו אלא שיש שני מניעות, האחת היא קודם התפילה היינו שעומד להתפלל בנדלות שהוא מיוחד גדול או מחמת שהוא עמל ויגע בעבודת הבורא ומחמת זה אי אפשר שיהיה ממשלה לתפילתו, רק צריך לשכוח כל זאת ויהיה גדמה לו כאילו היום נברא והוא יחיד בעולם, וזהו בחינת מנשה לשון נשיון ושכחה, וזה שכתוב (בראשית מ"א) כי נשני אלקים את כל בית אבי זה היחום ואת כל עמלי שעמל בעבודת הבורא, ומניעה השנית היא בתוך התפילה כי מחמת עוונות הראשונים במזיד, או שהרהר במזיד, נופלים לו מחשבות זרות בתפילתו אשר הם הקליפות המסבבות אותו מחמת עוונותיו, ומחמת המחשבות זרות גם כן אי אפשר למשול בתפילתו, על כן צריך לשכח המחשבות זרות על ידי מחשבות קדושות של התפילה ועל ידי זה הזדונות דהיינו המחשבות זרות נעשין לו כזכיות, כי דייקא בשעת התפילה באים כל המחשבות זרות לאדם (ליקומי מוהר"ן חלק א' סי' ל') וצריך להתגבר

ויתגלה התענוג הנ"ל ויחדש עולמו, היינו כנ"ל שעל ידי שמכנים במוחו מחשבות קדושות וכו', ומוכך אותו על ידי זה יש לו כח לפעול בתפילתו הכל כנ"ל.

אל דמי לך

וזה פירוש הפסוק אלקים אל דמי לך, היינו כשאתה רואה שמשם אלקים נעשה אותיות אל דמי, דהיינו שנעשה מן הה' ד', אומר לך אל תחרוש ואל תשקוט אל שתראה שתעורר בחינות אל על ידי התפילה בב' בחינות הנ"ל ותעשה על ידי זה מן הד' ה' כנ"ל ונעשה א"ל בחינת דד ומ"י בחינת דד וה' היא השפע כי ה' בני' ציורים שלה נימטריא חלב עם הנ' הכללות כידוע ליודעי חשבון, נמצאנו למדים שהעיקר הוא לחקוק בדעתו שהקדוש ברוך הוא מחייה ומהווה את כל העולם כולו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, וכל השפע שיש לאדם הכל נמשך משם אלקי"ם שהוא שם השפע וכל החסרונות הבאים לאדם הם רק מחמת שחטא ופשע ועל ידי זה איבד את שכלו, וכשזוכה להכניס את השכל אל תוך העניות והדלות שלו שעובר עליו מה שעובר וכו', על ידי זה זוכה לעבור על הכל, ולהמשיך על עצמו שפע ברכה

וישכח את יחוסו וכו', רק ידע שעתה הוא בריה חדשה עניו ושפל וכו', אך מן הצד השני אם האדם יחזיק את עצמו כנמוך ושפל וכו', על ידי זה יפול בדעתו ויחשוב שתפילתו אינה שוה כלום, מאחר שהוא כלום ממש וכו', ולא יהיה יכול לעבוד את השם יתברך, ועל כן צריך גם בחינת הר, שהוא בחינת (דברי הימים ו') ויגבה לבו בדרכי ה', שהוא בחינת אפריים בבחינת כי הפרני אלקים, שידע שבוודאי גם הוא שוה למשהו ועדיין לא אבדה תקוה ממנו וכו', וזהו הר סיני דייקא שמצד אחד הוא סיני אחד מן הצד השני הוא הר, ודייקא על ידי זוכה לקבלת התורה, כי דייקא זו השפלות האמתית ועל ידי שזוכה להתפלל בשתי בחינות אלה, מנשה ואפריים על ידי זה זוכה לענוה אמיתית ועל ידה זוכה ליראה ולמלכות ומושל בתפילתו וגורם לו יתברך שעשוע גדול מאד מאד, וזה פירוש הפסוק לי גלעד לשון גל עד שנתגלה התענוג שהיה להשם יתברך קודם בריאת העולם שעידן וקישט בתפילתן של צדיקים כשהיה לו הכ' בחינות של מנשה ואפריים כנ"ל, מעוז ראשי היינו שיגביר המחשבות קדושות, יהודה היינו התפילה כמו שכתוב (בראשית כ"ט) הפעם אודה מחוקקי ופירש רש"י לשון שררה ומלכות היינו שיהיה להתפילה ממשלה

דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' צ"ז

מוהר"א"ש שמא

והצלחה, והנה עיקר ההצלחה נמשך לעם ישראל על ידי מנהיגים אמיתיים שרוצים שכל אחד ואחד יזכה להיות גם הוא גביא, דהיינו שגם הוא יבין שמתוך הנשמיות יכול להמשיך לעצמו שפע על ידי בחינת אלקים דהיינו על ידי שמכנים בעצמו אמתת מציאותו יתברך, ועל כן הס"מ מפחד מאד מאד שיתגלה ויתפרסם הצדיק הגדול שיכול להמשיך שפע בעולם, ועל כן הוא מעמיד כל מיני מפורסמים של שקר המטעים אנשים ומשאירים אותם בחושך, ואף על פי שגם הם נקראים רבי

וכו', אך אנשיהם נשארים בחושך ואינם יודעים כיצד לחזק את עצמם וכיצד להתקרב אליו יתברך, ועל כן עלינו למסור את נפשינו להתקרב אל הצדיק הנקרא ראש בני ישראל שיכול להגביה כל יהודי ויהודי ולגלות לו כיצד גם הוא יוכל להמשיך לעצמו שפע וכיצד להפוך את הד' לה' ולצאת מן העניות והדלות שלו, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי מי שמרגיל את עצמו להודות ולהלל לפניו יתברך על כל החסד חינם שעשה עמו שעל ידי זה יזכה לחיות חיי גן עדן בזה העולם, אשרי לו ואשרי חלקו.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ח

לברוח ולהתחבא מן הקיסר, בתחילה התחבא בבית המדרש, אך אחר כך כשהתחזקו החיפושים הלך והתחבא עם בנו רבי אלעזר במערה במשך י"ב שנה ושם זכה להשיג השגות אלקות נוראות ונפלאות וחיבר את הספר הנפלא "תיקוני זוהר", והנה כשיצא רבי שמעון בר יוחאי מן המערה לא היה יכול לסבול את האנשים העוסקים בצרכי העולם הזה, ובכל מקום שנתן בו עיניו שרפו וכו', עד שיצאה בת קול ואמרה "להחריב עולמי יצאתם?! חזרו למערתכם!", וחזר הוא ובנו למערה וישב שם עוד שנה תמימה, ואז בשנה הזאת השיג היטב את כל ענין קישור גשמיות ורוחניות איך שאפשר לעבוד אותו יתברך מתוך העולם הזה וכו', וכשיצא החוצה, היה זה בערב שבת, וראה יהודי אחד רץ ושתי אגודות הדסים בידו, ושאלו בשביל מה זה, ואמר לו בשביל שבת קודש, ושאלו אם כן מדוע צריך שתיים הלא מספיק אגודה אחת, וענה היהודי, אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, ורבי שמעון בר יוחאי הפליג מאד מאד בענין זה כיצד יהודים מוצאים מכל דבר גשמי כיצד לעבוד אותו יתברך, ובאמת עיקר התכלית של הבריאה היא שהאדם יחיה בזה

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף בכל פעם בהתחדשות חדשה לשמוע את דבריו הקדושים של רבי נחמן מברסלב זי"ע אשר הם כמים קרים על נפש עייפה, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ח ששם מגלה רביז"ל סוד נורא ונפלא מאד מענין עיני הצדיקים.

רשב"י

והנה ידוע המעשה המובא בגמרא (שבת ל"ד) שרבי שמעון בר יוחאי ורבי יהודה ורבי יוסי ישבו ביחד, ורבי יהודה שיבח את הרומאים ואמר כמה יפים מעשיהם שבנו גשרים ושוקים ומרחצאות וכו', ורבי יוסי שתק, אך רבי שמעון בר יוחאי גינה מאד את הרומאים, ואמר שכל מה שעשו לא עשו אלא בשבילם, גשרים לקחת מהם מכס, מרחצאות לענג את עצמם וכו', וכו', והיה שם אדם אחד ושמו היה יהודה בן גרים, והוא הלך ומסר למלכות את כל הדיון שהיה בין החכמים, ויצאה הגזירה מפי הקיסר, שרבי יהודה יתעלה, רבי יוסי ששתק יגלה לציפורי, ואילו רבי שמעון בר יוחאי שגינה את המלכות יהרג, ולכן הוצרך רבי שמעון בר יוחאי

העולם ויהיה מעורב בעסקים גשמיים וכו' וכו', ובכל אופן ימצא דרך כיצד למצוא אותו יתברך מכל עיני הגשמיות של העולם הזה. ועל כל פנים לאחר שיצא רבי שמעון בר יוחאי מן המערה הלך לעיר טבריא כדי לטהרה מאיזה ספק טומאה שהיה שם, ואחר כך ראה שם את יהודה בן גרים, המוסר שבגללו הוצרך לשבת י"ג שנים במערה, אמר רבי שמעון בר יוחאי, עדיין זה בעולם?! נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות ועתה יסביר לנו רביז"ל סוד נורא וגפלא מענין מאמר זה.

נתן בו עיניו

ואמר רביז"ל הענין מה שנאמר בגמרא כמה פעמים, נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות (ברכות ג"ה, שבת ל"ד, ב"ב ע"ה, סנהדרין ק') מה הלשון נתן עיניו בו ומה נעשה גל של עצמות אך הנה האדם אינו רואה עד היכן הפגם מניע, אם עבר עבירה, והצדיק רואה כי הצדיק יש לו עיני ה' כמו שכתוב (תהילים ל"ד) עיני ה' אל צדיקים שהצדיק יש לו עיני ה' ועיני ה' המה משוטטות בכל הארץ (זכריה ד) נמצא הצדיק רואה עד היכן הפגם מניע, היינו כי האדם כשעושה עבירה אינו רואה עד היכן הפגם מניע, וזה מחמת שאין

לו עינים לראות, כי אם היו לו עינים לראות היה רואה כיצד כל אבר וגיד שלו מקושר אל העולמות העליונים וכל תנועה ותנועה שלו עושה רושם למעלה בעולמות העליונים, ואם פוגם רחמנא ליצלן, על ידי זה נעשה פגם גדול מאד מאד למעלה רחמנא ליצלן, אך האדם אין לו את הכלים לראות זאת ועל כן אינו יודע מה פוגם וכיצד פוגם וכו', ואילו הצדיקים זוכים לבחינת עיני ה' דהיינו כי כל חייהם של הצדיקים הם חיים של אמונה וכמו שכתוב (חבקוק ב') וצדיק באמונתו יהיה, ועל ידי זה זוכים לדבק את עצמו לגמרי בו יתברך, עד שזוכים להכלל לגמרי בו יתברך, וכמו שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ב) שהצדיק זוכה למדריגה כזו עד שזוכה לבחינת תורת ה' ותפילת ה', היינו שמרוב דביקות בו יתברך נכלל בו יתברך לגמרי, ותפילתו היא בחינת תפילת ה' ממש, ועל כן הצדיקים הקדושים הללו זוכים לעינים קדושות וטהורות בבחינת עיני ה' והם רואים היטב עד היכן הפגמים מניעים.

תמותת רשע רעה

והנה עיקר תיקונו של האדם הוא שיבוא אל הצדיק והוא יאיר לו את אור השם יתברך עד שיזכה לחזור

ועל ידי זה מתעורר באמת לחזור בתשובה שלימה.

להסתכל על עצמו

והנה רביז"ל אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ז) שכאשר האדם זוכה להתקרב אל הצדיק על ידי זה נפתחים עיניו, כי הצדיקים נקראים עיני העדה כי על ידם נפתחים העינים, ועיקר מה שהצדיק מעורר את האדם הוא להסתכל על עצמו לראות כיצד הוא נראה ומה עשה וכו', ועל ידי זה מתעורר באמת לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ובאמת עד שהאדם אינו זוכה להתקרב אל הצדיק על ידי זה הוא בבחינת סומא ממש וכמו שכתוב (בראשית י"ט) ואת האנשים אשר פתח הבית היכו בסגורים וילאו למצוא הפתח אשר זה נאמר באנשי סדום שהיו חמאים וכו', ומי שחומא ונופל אינו יכול לראות כיצד לצאת מן הבוץ, ובאמת רחמנותו יתברך גדולה מאד מאד ומיד כשהאדם חומא ונופל בפה יקוש וכו', הוא יתברך פותח לו פתחים כדי שיוכל לצאת מן הבוץ שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (יומא ל"ח:) הבא ליטמא פותחין לו, דהיינו שמי שבא לטמא את עצמו ונופל להיכין שנופל מיד פותחין לו פתחים כדי לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' מ' ומי' ק"ב) ולכאורה מאחר

בתשובה שלימה לפניו יתברך, (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ד') כי העוונות של האדם הם הם המעיקים לו והמפריעים לו, ובגללם עובר עליו מה שעובר וכמו שכתוב (תהילים ל"ד) תמותת רשע רעה, היינו שעיקר מה שעובר על הרשע ומייסר אותו וכו', הוא הרע, החמאים והעוונות שעשה וכו', שהם חקוקים בתוך עצמותיו וגורמים לו יסורים גדולים, ועל ידי שבא אל הצדיק ומתודה על חטאיו ועוונותיו וכו', על ידי זה יוצאים הצירופים הרעים שנחקקו על עצמותיו ועל ידי זה זוכה לחזור בתשובה שלימה, וזה פירוש המאמר הנ"ל נתן עיניו בו, כלומר שיהיה רואה בעיניהם של צדיקים, דהיינו כשהאדם בא אל הצדיק, הצדיק נותן לו את עיניו דהיינו עיני ה' ואזי הוא יכול לראות עד היכן הפגם מגיע כנ"ל, ונעשה גל של עצמות, גל מלשון התגלות, ועצמות מלשון (ישעיה ל"ג) עוצם עיניו מראות ברע, דהיינו שהוא רואה מה שפגם, שהיה נסתר ממנו מקודם, ואין עונש גדול מזה כשהאדם רואה מה שפגם, ועל ידי שרואה מה שפגם והיכן הוא אוחז על ידי זה מתעורר מאד בתשובה שלימה אליו יתברך ומכה על חמא ורוצה לתקן את הכל, ולכל זה זוכים דייקא על ידי שמתקרבים אל הצדיק המגלה את עיני האדם ומראה לו היכן הוא אוחז באמת

שפתחו לו פתחים כדי לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, מדוע אם כן אינו חוזר בתשובה שלימה, אלא מאחר שכל מי שחטא ופגם וכו', מסבכים אותו הקליפות בכחינת (תהלים י"ב) סביב רשעים יתהלכו, ועל ידי זה הוא שרוי בחושך גדול ואינו יודע כיצד לצאת מן הבוץ שלו ואינו יכול לראות את הפתח, אך על ידי שמתקרב אל הצדיק, על ידי זה מאיר לו הצדיק את עיניו באופן שיוכל גם הוא למצוא את הפתח ויוכל לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, כי הצדיק נותן לו את עיניו, שהם עיני השם, שיראה היכן הוא נמצא ולהיכן נפל ומה פגם וכו', וכשהאדם רואה מה פגם, מיד מתעורר מאד על גריעות מצבו שהוא שרוי בכוץ עמוק כל כך וכו', וחוזר בתשובה שלימה, נמצא שעיקר תשובתו של האדם היא על ידי שזוכה לראות את גריעות מעשיו, ולזה יזכה רק כשיבוא אל הצדיק שהוא יראה לו את הדרך כיצד לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך.

מורידין ולא מעלין

ובאמת צריך להבין, הרי יהודה בן גרים הנ"ל היה מוסר שמסר את רבי שמעון בר יוחאי למלכות ובגללו הוכרח להתחבא י"ג שנה וכו', ואם כן מדוע זכה לזה שיתן

לו רבי שמעון בר יוחאי את עיניו, עיני ה' וכו', הלא במוסר יש לנו כלל של "מורידין ולא מעלין", דהיינו שמניע למוסר את העונש הגדול ביותר, ולכאורה מהו העונש בכך שרבי שמעון בר יוחאי גילה לו בדיוק היכן פגם ומה עשה וכו', ובאמת אם נתבונן היטב נבין שדייקא זה הוא העונש הגדול ביותר שיכול להיות למי שמוסר יהודים אל המלכות, כי עיקר מה שהמוסר רוצה לעשות הוא להשפיל את הצדיק ולהפילו בנוקבא דתהומא רבה ולגרשו ולגרום לו לברוח וכו', ועכשיו עיקר העונש שלו יהיה שיראה היטב עד היכן פגמו מניע ויראה את גדלותו של הצדיק, וכל מה שרצה לעשות לו, נעשה בדיוק להיפך, כי במקום שהצדיק יתגרש ממקומו וילך בגלות, הוא בעצמו חייב להתגרש ממקומו וילך בגלות, ואילו הצדיק עומד במקומו ומצליח, וזוכה לקרב אנשים אליו יתברך, אשר אין עוד עונש יותר גדול להמוסר מזה שעכשיו ההכרח לו לראות את פגמו הגדול, ואת הצלחת הצדיק שאף על פי שרצה למסור אותו ולגרום לו צרות ויסורים וכו', עכשיו הכל נתהפך עליו והצדיק מצליח מאד מאד, וזה בדיוק העונש שקיבל המן הרשע שרצה לראות כמפלת מרדכי ולהשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, ולכסוף נתהפך עליו הכל, והוא היה זה

יהושע, אין החי יכול להכחיש את החי, נכון, אמרתי שתפילת ערבית רשות, ורבן גמליאל הקפיד עליו מאד שחולק עליו וכו', וביזה אותו והניח לו לעמוד וכו', עד שנשכחם בעיני החכמים להעביר את רבן גמליאל מנשיאותו על כך שפגם בכבודו של רבי יהושע והעמידו במקומו את רבי אלעזר בן עזריה, ורבן גמליאל אחר שהעבירו אותו מנשיאותו הלך לפיכך את רבי יהושע, וכשנכנס אל ביתו ראה שכתלי ביתו שחורים, ואמר לו מכתלי ביתך ניכר שפחמי אתה, ואמר לו רבי יהושע אוי לדור שאתה מנהיגו שאי אתה רואה בצערן של תלמידי חכמים וכו', ואותו התלמיד שגרם לכל זה ושאל את השאלה האם תפילת ערבית רשות או חובה, היה רבי שמעון בר יוחאי, והנה הנמרא הוזהר צריכה הסבר מהו ענין תפילת ערבית ומהי המחלוקת בין רבי יהושע ורבן גמליאל, ומדוע דייקא רבי שמעון בר יוחאי היה זה שגרם לכל הענין שירד רבן גמליאל מן הנשיאות וכו', ובאמת רבי יהושע עיקר עבודתו היתה לקרב ולעזור את כל עם ישראל אליו יתברך ונילה לכל הדרי מטה שאף על פי שהתרחקו ממנו יתברך בכל אופן הם יכולים להתקרב אליו יתברך ולשוב בתשובה שלימה ועל כן הראשי תיבות של שמו הוא י'קומו'ן ה'קיצו

שנידל את מרדכי היהודי וקרא לפניו (אסתר ו') ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, וכן עם ישראל ניצלו וכו', ועל כן אשרי ואשרי מי שזוכה לשמור את עצמו לדון כל יהודי לכף זכות ולראות רק את הטוב שיש בכל יהודי ויהודי, ולא להכנס במחלוקת עם יהודים ובפרט לשמור את עצמו שלא להכנס במחלוקת על צדיקים קדושים וכו', כי מרה תהיה אחריתו, ובפרט אם יהיה מוסר רחמנא ליצלן, שהכל יתהפך על ראשו, אשרי ואשרי מי שזוכה למסור את נפשו לעזור ליהודים אחרים ולקרבם אליו יתברך שעל ידי זה יזכה לכל טוב אמיתי ונצחי.

תפילת ערבית רשות

ועל פי מה שנסברנו אפשר להבין את מה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות כ"ו) שעמד תלמיד ושאל תפילת ערבית רשות או חובה, ואמר רבן גמליאל חובה, ואמר השואל הלא רבי יהושע אומר רשות, ואמר רבן גמליאל שיבוא וישמע מה בפיו, וכשבא רבי יהושע שאלו אותו, תפילת ערבית רשות או חובה, ואמר חובה, מחמת שלא רצה שרבן גמליאל יקפיד עליו וכו', אך רבן גמליאל אמר לו, הלא משמך אמרו שתפילת ערבית רשות, ואמר רבי

ו'רננו ש'זכני ע'פר (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז') ועל כן אמר שתפילת ערבית רשות, דהיינו שנילה שאפילו אם עובר על האדם מה שעובר עדיין לא אכדה תקוה ממנו ועדיין הוא יכול להתקרב אליו יתברך ויכול להתפלל תפילת ערבית שאותה מתפללים בשעת לילה, בשעה שחשך בחוץ, ועל כן תפילת ערבית רשות, כי אי אפשר לחייב בן אדם שעובר עליו מה שעובר וכו', להתפלל אליו יתברך בשלימות, כי אם יאמרו לו שהוא חייב לעשות כך וכך, ישבר בדעתו ולא יעשה כלום, ועל כן תפילת ערבית רשות, כי בשעה שעובר על האדם מה שעובר, הוא צריך להתפלל אליו יתברך בבחינת רשות, דהיינו שלא יכביד על עצמו רק ידע שהכל הוא בחינת רשות ועל ידי זה דייקא יוכל להתקרב אליו יתברך, מה שאין כן רבן גמליאל אחו בשמיטה שתפילת ערבית חובה, ואמר כל תלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש, כי הוא אחו שמי שאינו אחו בשלימות בלימוד התורה וכו', אין צורך שיכנס לבית המדרש וכו', ועל כן אמר תפילת ערבית חובה כי הלך בחומר הדין, ובאמת לאחר שהורידו אותו מנשיאותו ופתחו את דלתות בית המדרש לתלמידים נתווספו כמה וכמה מאות ספסלים של תלמידים, כמובא שם בגמרא.

למעלה ולמטה

והנה רבן גמליאל אחו במדרגה עליונה מאד בבחינת גם לי א-ל, בבחינת עיין לא ראתה אלקים וזולתך יעשה וכו', שהוא מדרגת הדרי מעלה שאינם רוצים שיהיה להם שום שייכות עם הדרי מטה כי הם אוחזים בשלימות בדביקות הבורא יתברך שמו, ואינם יכולים להוריד את עצמם אל הדרי מטה, כי לא מתאים להם לדבר עם פשוטי העם ואינם רוצים שום שייכות אליהם וכו', ועל כן אמר רבן גמליאל לרבי יהושע, מכתלי ביתך ניכר שפחמי אתה, דהיינו שראה את עבודתו שקירב אנשים פשוטים מפוחמים ושחורים שעבר עליהם מה שעבר ונפלו להיכן שנפלו וכו' וכו', והוא לא היה יכול לסבול זאת להתעסק עם אנשים ירודים ופחותים כאלה וכו', אך רבי יהושע אמר לו אוי לדור שאתה מנהיגו שאינך יודע בצערן של תלמידי חכמים, כי רבן גמליאל לא היה יכול להוריד את עצמו אל המון העם, ועל כן לא ידע מה קורה וכיצד עובר עליהם מה שעובר וכו' וכו', ועל כן אוי לדור שכזה, ובאמת עיקר השלימות של הצדיק היא שיוכל להיות גם למעלה וגם למטה, וכמו שאמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ח) שעיקר שלימות הצדיק שיוכל

שאין תוכו כבדו אל יכנס לכתלי בית המדרש, לא יהיה קיום לעם ישראל, כי המציאות היא שעובר על כל אחד מה שעובר ואם יבוא אליו במידת הדיון על ידי זה לא יוכלו לקרבו, ויפול בדעתו ויתרחק לגמרי, ולכן דייקא רבי שמעון בר יוחאי שזכה בשלימות לבחינת עיני ה' וראה עד היכן הפגמים מגיעים, ידע היטב כיצד צריכים לקרב את עם ישראל אל השם יתברך, ועל כן מסר את נפשו וכו', ועל ידו נקבעה ההלכה שתפילת ערבית רשות באופן שכל אחד ואחד יוכל להתקרב אליו יתברך, וזה שאנו מוצאים שבזוהר הקדוש מובא הרבה פעמים הלשון "תא חזי" בא וראה, כי זה היה כוחו של רבי שמעון בר יוחאי שזכה בשלימות לעיני ה' והבין שעיקר השלימות היא להוריד את עצמו לכל אחד ואחד באופן שכל אחד יזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ועל כן דייקא על ידי רבי שמעון בר יוחאי זכינו לספר הזוהר הקדוש והתיקוני זוהר אשר על ידם אפשר לזכות לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, כי הלשון של הזוהר מאד מאד מעורר את האדם אליו יתברך (שיחות הר"ן סי' קי"ט) וכן רצה רבינו'ל שנתמיד מאד בספר התיקונים כל השנה כולה, כי התיקונים הם כמו מרחץ לנשמה ומי שזוכה להתמיד מאד בלימודים אלה זוכה לחזור

להיות למעלה ולמטה שיהיה יכול להתראות למי שהוא למעלה ונדמה בדעתו שהוא במדריגה עליונה, יהיה מראה לו שהוא ההיפך, וכן להיפך למי שהוא למטה מאד במדריגה התחתונה בתוך הארץ ממש יהיה מראה לו שאדרבא הוא סמוך להשם יתברך, וזה השלימות מוכרח שיהיה להצדיק ובלא זה אינו צדיק כלל, עיין שם כי עיקר שלימות הצדיק הוא שיוכל להוריד את עצמו אל המון העם, אל כל הפגומים והירודים וכו', ויקרב אותם אליו יתברך, וזה שאמר דוד המלך, (ברכות ד') ואני ידי מלוכלכות בדם שפיר ושליא כדי לטהר אשה לבעלה, דהיינו שדוד המלך שממנו יצא משיח צדקינו גילה לנו כיצד צריך כל צדיק וצדיק למסור את נפשו כדי לקרב את כל אלו המלוכלכים שנפלו בתוך דם ועבירות וכו', ולטהרם ולקרבם אליו יתברך, ולכן נקראים הצדיקים בבחינת משה משיח, כי זה עיקר כוחם ונדולתם היא בבחינת כוחו של דוד המלך שממנו יצא משיח צדקינו, שהם זוכים לקרב כל אחד ואחד אליו יתברך אפילו את הרחוקים והפגומים והמלוכלכים ביותר, וזה שמצינו שאותו תלמיד שגרם את כל זאת היה רבי שמעון בר יוחאי דייקא מאחר שהוא זכה להשיג את מעלתו של כל יהודי והבין שאם ילכו בצורה שכזו, שתפילת ערבית חובה, ומי

בתשובה שלימה לפניו יתברך מרוב אור שיש בספרים הקדושים הללו, בכחינת תא חזי, כי מי שזוכה להתמיד בזוהר ובתיקונים, זוכה לבחינת עיני ה' שנתגלה לנגד עיניו אמתת מציאותו יתברך, ועל ידי זה זוכה לחזור בתשובה שלימה, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לקבוע לעצמו שיעור בזוהר ובתיקונים בכל יום ויום שעל ידי זה יזכה להתעוררות אמיתית ויחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך.

התעוררות השינה

והנה רבינו"ל אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס') שעיקר הענין של רבי שמעון בר יוחאי היה התעוררות השינה, כי עיקר עבודתו היא לעורר בני אדם מן השינה שלהם, שהיא ריחוקם ממנו יתברך, ולפתוח את עיניהם ולגלות לפניהם את אמתת מציאותו יתברך, כי כשהאדם ישן אזי עיניו סגורות, ועל כן שינה מרמזת על כך שהאדם רחוק ממנו יתברך ואינו זוכה לראות אמתת מציאותו יתברך, אך רבי שמעון בר יוחאי שהוא עוסק בהתעוררות השינה, הוא פותח לבני האדם את העינים ומגלה להם אמתת מציאותו יתברך ומעורר אותם בתשובה שלימה אליו יתברך, ועל כן עליו דייקא נאמר נתן בו עיניו ונעשה

גל של עצמות, כי דייקא רבי שמעון בר יוחאי עסק בענין זה לפתוח את עיניהם של בני אדם ולגלות להם את אמתת מציאותו יתברך, ולכן אשרי ואשרי הזוכה למסור את נפשו ולהתקרב אל הצדיקים האמיתיים שעל ידם יזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ושומר את עצמו מכל מיני מחלוקת ומסירות, כי בסופו של דבר כל אלה שעושים רעה לזולתם מקבלים עונש חזרה, כי העולם הזה הוא כמו ראי, ומה שהאדם עושה לזולתו הוא עושה לעצמו, אם עושה טובה לזולתו על ידי זה עושה טובה לעצמו, וכן להיפך אם עושה רעה לזולתו על ידי זה עושה רעה לעצמו, ואין העולם הפקר כלל, לפעמים נדמה לאדם שיכול לגזול ולרמות את חברו ולגרום לו כל מיני רעות, ויוכל להתחמק מזה מבלי לשלם על כך וכו', ובאמת אין זה כך, והאדם צריך לחקוק בעצמו שבסופו של דבר על כל דבר ודבר משלמים וכו', וזה על ידי שיזכה לפקוח את עיניו ולהתבונן באמתת מציאותו יתברך, איך שמלא כל הארץ כבודו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, שעל ידי זה יזכה להתעורר בתשובה שלימה באמת, ועל כן אשרי ואשרי הזוכה לשמור על עצמו מלעשות רעות לאחרים, ועל ידי זה יזכה להמשיך

שנ דרשות

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' צ"ח

מוהרא"ש

על עצמו טוב אמיתי ונצחי, אשרי
הזוכה להיות מקורב אל הצדיקים
שעל ידי זה יפתחו עיניו ויזכה
לראות אמתת מציאותו יתברך
ויחזור בתשובה שלימה לפניו
יתברך, כי עיקר עבודתם של
הצדיקים היא רק לפקוח את עיני
המקורבים אליהם ולקרבם אליו
יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו, יהיה
חלקינו עמו.

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ט

לדבר אליו יתברך ולבקש ממנו על ענינים חשובים, דברים שהוא באמת צריך וכו', אז באות לפניו כל המניעות והדבר קשה עליו מאד, ובאמת עיקר התפילה היא רק בדביקות דהיינו שיחקק בעצמו שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ודומם צומח חי מדבר הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך ומלא כל הארץ כבודו, וידע ויבין שהשם יתברך נמצא על ידו. אך אם לפעמים יש עת שאינו יכול להתפלל בדביקות, דהיינו כי לא תמיד יכול האדם להחזיק במדרגת דביקות בו יתברך להרגיש שהשם יתברך נמצא אתו עמו ואצלו וכו', ולפעמים נופל האדם בדעתו ואינו מרגיש אמתת מציאותו יתברך, מאחר שנופל בדעתו ומאבד את הבטחון העצמי שלו וחושב שמאחר שחטא ופגם כל כך וכו', על ידי זה הוא רחוק ממנו יתברך ואינו יכול לתאר לעצמו שכאשר הוא עומד ומתפלל השם יתברך שומע אותו, וכל זה מחמת חסרון הבטחון העצמי שבו, ועיקר ההצלחה של האדם תלויה רק כשיש לו בטחון עצמי חזק וכו', אך אף על פי כן לפעמים כשהאדם מאבד את בטחונו ואינו יכול להתפלל בדביקות וכו', אל יאמר איני

ברוך השם שאנו זוכים להתאסף ולדבר מדיבוריו הקדושים של רבי נחמן מברסלב זי"ע אשר אין למעלה מזה והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ט ששם מפרש רבינו"ל את הפסוק (דברים ג') ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר.

ואתחנן

והנה על הפסוק הזה שואלים המפרשים מהו ענין שנאמר שם בעת ההיא, מדוע דייקא בעת ההיא, וכן מהי מילת לאמר שאמר משה רבינו, ורבינו"ל יסביר ויפרש את כל הענין הנ"ל ועל פי מאמר זה תצא לנו דרך נפלאה לעבודת שם יתברך ועצות לכל פרט ופרט בחיי האדם, ואומר רבינו"ל דהנה האדם צריך להתפלל בדביקות גדול להשם יתברך, דהיינו כי המתפלל צריך שיחשוב כאילו שכינה כנגדו (סנהדרין כ"ב.) וכשעומד להתפלל צריך להרגיש שעומד לפניו יתברך ממש ומדבר עמו, אך מחמת שהאדם אינו מרגיש זאת על ידי זה קשה לו מאד לעמוד ולדבר לפניו יתברך, ורואים בחוש שעם חבר טוב יכול האדם לבלות כמה וכמה שעות בשיחה ובפטרופטים, אך כשבא

מתפלל כלל מאחר שאינו יכול לכוין כראוי ולהתפלל בדביקות והתפילה אינה מקובלת, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ד:) על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל וכו', אמרו לו האם נביא אתה, אמר להם לא נביא אני וכו', אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לא יודע וכו', וזהו על דרך שאמרנו, אם בדביקות שאז התפילה שגורה ומרוצה בפיו מקובלת, ואם לאו, חס ושלום להיפך, אף על פי כן אל יאמר האדם כן אלא יתפלל תמיד ואם לא יוכל להתפלל בדביקות כראוי יתפלל בכל כוחו כי בעת שיתפלל בדביקות כראוי אזי יעלה כל התפילות עם התפילה ההיא שהתפלל כראוי, וזה ואתחנן אל ה', תמיד בין בדביקות בין שלא בדביקות, בעת ההיא לאמר, היינו בעת שאזכה להתפלל בדביקות שהוא בחינת שגורה תפילתי בפי, והיינו בעת ההיא לאמר שהדברים נאמרים ומרוצים בפיו מחמת שמתפלל בדביקות אז יעלה כל התפילות שהתפלל עד עתה.

שמחה

ובאמת יסוד זה הוא יסוד גדול לכל פרט ופרט בחיי האדם, כי בדרך כלל האדם נשבר מאחר שלא תמיד הוא מרגיש את אמתת מציאותו יתברך, וכן יש לו צרות

וירידות ונפילות וכו', ועל כן הוא נופל בדעתו וחושב שאין עבודתו חשובה כלל, ובאמת אין זה כך וכל יהודי ויהודי יש לו חשיבות גדולה ועליונה מאד, והעיקר להרגיל את עצמו ללכת באופן הזה שבין בדביקות בין שלא בדביקות ירגיל את עצמו לדבק את עצמו בו יתברך, ולמרות שרכיז"ל תפס כאן את ענין התפילה, אך ענין זה שייך לכל המידות שבעולם, למשל מידת השמחה שהאדם צריך לשמוח באמתת מציאותו יתברך, אך לפעמים ישנם זמנים שבהם קשה מאד לאדם לשמוח, מאחר שעובר עליו מה שעובר והוא נופל בחטאים ובעוונות וכו', וכן בגשמיות עובר עליו מה שעובר והוא מלא צרות וחובות ויסורים וכו', וקשה לו מאד לשמוח, אך עליו להרגיל את עצמו להיות שמח תמיד גם בשעה שקשה לו ועובר עליו מה שעובר, כי בוודאי בסופו של דבר יתהפך הכל למוצה ויהיה טוב, וממילא עליו ללוות לעצמו מעט שמחה מן הזמן ההוא שיהיה טוב ולהיות שמח גם עכשיו, כי העיקר בזה העולם הוא לחזק את עצמו בכל מה שעובר עליו ולהמשיך על עצמו שמחה תמיד ואפילו בשעה שעובר עליו מה שעובר, וכל הצרות והיסורים שעוברים על בני אדם היו יכולים להמתיקם על ידי שירגיל את עצמו

לשמוח ולמצוא בעצמו נקודות טובות, ונקודות אור שבוודאי יעזור לו השם יתברך לצאת מן הבוץ והצררה שנכנס בה וכו' וכו', ולזה יזכה רק על ידי במחון עצמי גדול, דהיינו שיכניס בעצמו במחון עז שבוודאי יעזור לו הקדוש ברוך הוא ויוציא אותו מן הבוץ, אשרי לו ואשרי חלקו, ועל כן על האדם להתחזק מאד מאד בכל מה שעובר עליו, ולחפש תמיד את חסדיו יתברך, כי הוא יתברך משפיע לכל אחד חסדים ורחמים גדולים מאד מאד וכשהאדם מרגיל את עצמו להתבונן בענין הזה על ידי זה יבין את גודל החסדים שהשם יתברך ממשיך עליו, שברוך השם יש לו ילדים בריאים ואשה בריאה, וזכה למצוא את זיוונו, וכו', ואף על פי שיש לו קשיים בפרנסתו וכו', הכסף הוא עגול, היה יש והנה אין והנה עוד פעם יש וכו', והעיקר הוא שזכה למצוא את זיוונו ויש לו ילדים בריאים וכו', ועל כן עליו להודות להשם יתברך על כל החסד חנם שנמל עמו, ועל ידי זה זוכה להרחבת הדעת, אך כשאין האדם הולך באופן כזה ויש לו מענות על הקדוש ברוך הוא על ידי זה נופל בעצמו מאד מאד ויש לו קושיות וספיקות וחושב שהקדוש ברוך הוא שונא אותו, עד שנעשה הוא שונא כביכול להקדוש ברוך הוא, וכן שונא לאנשים אחרים וחושב

שכל אחד רוצה להזיק לו וכו', ועל ידי זה מאבד את סבלנותו הן בביתו והן עם אנשים וכו', אשר כל זה נמשך לאדם רק מחמת שחושב שאין לו כבר שום סיכוי ותקוה והקדוש ברוך הוא שונא אותו וכו', מה שאין כן כשהאדם מרגיל את עצמו לדעת שהשם יתברך נמצא אצלו וכו', ואף על פי שאינו זוכה להרגיש בכל פעם את חסדיו יתברך, עליו לחפש את כל החסדים שעשה עמנו הקדוש ברוך הוא עד עתה ועליו להתחזק לדעת שבוודאי יעזור לו הקדוש ברוך הוא גם הלאה כפי שכבר עזר לו בחייו.

רבי חנינא בן דוסא

והנה רבי חנינא בן דוסא עיקר כוחו היה בתפילה ועל ידי התפילה עשה ניסים ונפלאות גדולים מאד וכמו שמספרת הנמרא שפעם אחת ראה אשה אחת בוכה וכו', ושאלה מדוע היא בוכה וסיפרה שכנתה בית וקירתה את הגג וכו', אך עדיין אין לה מספיק רעפים כדי לגמור לקרות את גגה ועל כן היא בוכה, אמר לה רבי חנינא שלא תבכה והתפלל להשם יתברך ועל ידי תפילתו נמשכו הרעפים לכאן ולכאן ונתכסה כל הגג, והנמרא מספרת שהיה תנא אחד שזכה לראות את הגג הזה שמשך רבי חנינא בתפילתו, נמצא

כאשר יש לאדם במחון עצמי הוא מצליח, ולמשל אם האדם הכנים כסף בתוך חשבון הבנק שלו, אפילו אם תקרה איזו מעות ויאמרו לו שאין זה הכסף שלו וכו', האדם לא יוותר על כספו, ויוכיח עם כל מיני מסמכים שהכסף שלו ויתווכח וילך למנהל וכו', וכו', מאחר שהוא בטוח בעצמו ויודע שהוא הפקיד כסף בבנק, ומגיע לו לקבל את כספו, וכמו כן הוא ברוחניות כשהאדם בטוח בעצמו ויודע שעל ידי שישקיע תפילות ויפקידם בידיו יתברך בסופו של דבר יזכה לישועה שלימה, ואף על פי שנדמה לו שהתפילות הולכות לריק, ועבר כבר הרבה זמן ועדיין לא נענה, אך אם יש לו במחון עצמי גדול הוא יכול להצליח כי הבטחון העצמי מעודד את האדם להמשיך ולהתפלל, להמשיך ולבקש ממנו יתברך על כל מה שצריך ובסופו של דבר יעזור לו הקדוש ברוך הוא והוא יזכה להוציא מכח אל הפועל את חפצו ורצונו ויזכה לישועה שלימה.

תודה והודאה

והנה עיקר הצלחת האדם בזה העולם היא על ידי תודה והודאה, דהיינו שמרגיל את עצמו תמיד להודות על כל מה שמקבל, וזה הכלל להצלחה בתפילת האדם כשמרגיל את עצמו להודות להשם

שעיקר הכח של רבי חנינא בן דוסא היה על ידי תפילה, והנה רבי חנינא בן דוסא עסק תמיד בתפילה ובקשה אליו יתברך ותמיד התפלל אליו יתברך בין בדביקות ובין שלא בדביקות, ואף על פי שתפילה שאינה בדביקות אינה מקובלת ואינה שגורה וכו', בכל אופן לא הפסיק להתפלל אלא המשיך להתפלל ונילה לנו דרך שגם אנו צריכים להתפלל אליו יתברך תמיד יהיה איך שיהיה בין בדביקות בין שלא בדביקות, כי אין דבר כזה שתפילה תלך לריק, ואפילו כשהאדם מתפלל שלא בדביקות ונדמה לו כאילו אין תפילתו שווה מאומה וכו', בכל אופן אין התפילה הולכת לריק חס ושלום, כי בסופו של דבר מתווספות התפילות ומתאספות אחת אל חברתה עד שהן עולות למעלה והקדוש ברוך הוא עוזר לאדם לישועה שלימה, ועל כן צריך להרגיל את עצמו להתפלל הרבה אליו יתברך ולא להתייאש אף על פי שאינו נענה כי בסופו של דבר יעזור לו הקדוש ברוך הוא וישמע את תפילתו.

במחון עצמי

והנה ענין זה שייך גם בגשמיות וגם ברוחניות כי עיקר ההצלחה של האדם תלויה רק בבטחון העצמי שלו, דהיינו כמו בגשמיות

יתברך תמיד על כל מה שקיבל עד עתה, ועל ידי זה נפתח לבו לבקש על הלאה (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ו) מה שאין כן באם יבוא במענות עליו יתברך וידחק את השעה וכו', על ידי זה לא תתקבל תפילתו חס ושלום, רק העיקר להרגיל את עצמו להודות להשם יתברך על כל החסדים שעשה עמו עד עתה ויבקש ממנו יתברך שיעזור לו כן גם להלן וכו', ועל ידי זה יזכה להצלחה גדולה, וזה סוד ההצלחה גם בגשמיות בביתו של אדם, שהאדם ירגיל את עצמו תמיד להודות על כל דבר שהוא מקבל ואפילו לילדיו יהיה רגיל להודות על כל פרט ופרט שהם עושים בשבילו, ואף על פי שלכאורה הם מחוייבים בכבודו של אביהם או אמם ואם ביקשו מהם משהו הם חייבים לבצע, אך באמת צריך להרגיל את עצמו להודות לילדיו על כל מה שהם עושים בשבילו מאחר שעל ידי זה גורם להם הרגשה של במחון עצמי רב מאחר שיודעים שהוריהם מעריכים את מה שהם עושים, ומודים להם ומשבחים אותם וכו', ועל ידי זה נכנס בהם חשק להמשיך ולעשות דברים למען הוריהם, מה שאין כן באם תמיד מבזים אותם ותמיד באים אליהם במענות ואפילו כשעושים משהו בכל אופן מוצאים איזה פגם בעבודתם על ידי זה מחלישים את

כח הרצון שלהם ואין הם רוצים לעשות מאומה, ועל כן צריך להרגיל את עצמו לתת תודה גם לילדים על כל מה שהם עושים ובאופן הזה מביעים באזניהם את ההערכה שרוחשים למעשה ידיהם, וכן להיפך אם במענות נזפו האבא והאמא בילדים צריך לבקש מהם סליחה, כדי שהילדים יבינו שהאבא והאמא לא התכוונו להקניטם סתם אלא מעות היה הדבר וכו', ועל ידי זה יכניסו בהם במחון עצמי וחשק גדול להמשיך הלאה, וכן הוא בכל פרט ופרט בחיי האדם דהיינו בין הבעל לבין אשתו, ובינו לבין שכניו וחבריו וכו', שתמיד ירגיל את עצמו ליתן תודה והודאה על כל מה שעושים בשבילו ואף שלכאורה נראה הדבר כמיותר וכו', אין הדבר כך כלל והוא הוא הגורם להתרבות האהבה והתבונה ההדדית שבין בני אדם.

אמונה

ובאמת עיקר כל המידות טובות שיש באדם ובפרט הבמחון העצמי שהוא הוא הפתח להצלחת האדם בחייו, זה בא רק כשהאדם זוכה לאמונה שלימה בו יתברך ויודע ועד שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל והוא יתברך מנהיג את העולם שאז אינו מפחד מאף אחד ואינו מקנא באף אחד ואינו

לדחוק את השעה כי הישועה תלויה רק בו יתברך, אשרי הזוכה לחזק את עצמו באמונה הקדושה.

תפילה אמיתית

והנה עיקר הישועה של האדם תלויה רק בתפילה בו יתברך, דהיינו שהאדם ירגיל את עצמו לשפוך נפשו ושיחתו אליו יתברך ויגלה לפניו יתברך את כל מצפוני לבו, איך שעובר עליו מה שעובר וכו', ואיך שהוא רוצה להיות איש כשר, ואף על פי שנדמה לו שאין שומעים אותו בכל אופן עליו להתחזק בתפילה בין בדביקות ובין שלא בדביקות, וירגיל את עצמו להודות לפניו יתברך על כל החסד הינם שעשה עמו, ויספר לו יתברך בדיוק את כל מה שהוא עוד צריך, ורוצה להוציא מכה אל הפועל, הן בגשמיות והן ברוחניות, וכשהאדם מרגיל את עצמו בתפילה, ואינו מרפה ואינו עוזב אפילו שאינו מרגיש ואינו רואה מאומה, בסופו של דבר יעזור לו הקדוש ברוך הוא ויזכה להוציא מכה אל הפועל את כל מה שרוצה, וצריך בטחון עצמי חזק בכך שהוא יכול לפעול אצלו יתברך כל מה שרוצה, ואפילו אם הוא רחוק ומנושם וכו', בכל אופן הקדוש ברוך הוא יעזור לו, ועל ידי הבטחון העצמי החזק הזה זוכה לפעול אצלו יתברך ונעשה אצלו

שונא את אף אחד מאחר שאף אחד אינו יכול לעשות לו מאומה כי הכל תלוי בו יתברך, מה שאין כן כשהאדם מאבד את אמונתו בו יתברך, על ידי זה מאבד ממילא את בטחונו העצמי, ועל ידי זה נדבקים בו כל המידות והתאוות הרעות שבעולם, כי שונא את זולתו וחושב שהלה רוחש מזימות כנגדו, וכן מקנא את חבירו, כי חושב שלחבירו טוב ואילו לו לא טוב, ונדמה לו כאילו חבירו לקח ממנו דבר מה וכו', שכל זה נמשך לאדם מחסרון אמונה בו יתברך, וזה אשר גורם לו ליפול ללוות כספים וליפול בחובות, מאחר שדוחק את השעה ומוכרח את ישועתו עכשיו, ואין לו בטחון בהקדוש ברוך הוא שבוודאי יעזור לו השם יתברך בכל צרכיו, אם רק יחכה בסבלנות מעט, אך מחמת שאין לו אמונה בשלימות הוא מנסה לפתור את כל הבעיות בעצמו, וחושב שאם ילזה כסף ויכנס בחובות יהיה לו יותר טוב, ובסופו של דבר נופל בנוקבא דתהום רבא ולפעמים אף מתגלגל לבית הסוהר וכו', וכל זה מחמת חוסר בטחונו העצמי, שאבד לו על ידי חוסר אמונתו בו יתברך וזה אשר מעורר אותו לעשות שמוותים והבלים, ועיקר ההצלחה של האדם היא רק כשזוכה לחזק בעצמו אמונה שלימה בו יתברך ויודע שצריך סבלנות ואין שום עצה

הכי טוב

ומי שמרגיל את עצמו באופן הזה שיודע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל וכל דבר שהוא צריך עליו לפנות רק אליו יתברך על ידי זה זוכה לחיות חיים טובים ונעימים ותמיד מרגיש שיש לו את כל מה שהוא צריך, ואף על פי שעדיין צריך ישועות וכו', בכל אופן אינו מתייאש אלא ממשיך לבקש ממנו יתברך, ואף פעם אינו נופל בקנאה ובשנאה על אחרים מאחר שיודע שכל מה שהוא צריך עליו לבקש רק ממנו יתברך ורק הוא יתברך יכול להושיע, ועל כן אינו מסתכל על אחרים כלל ויודע שכל מה שיש להשגיח, יש לו פי שתיים, וכל מה שרוצה להשיג יכול להשיג אצלו יתברך, נמצא שעל ידי השגה זו שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל ורק אצלו יתברך אפשר לפעול הכל זוכים לחיות חיים נעימים ואין מקנאים בזולתו כלל, האשה יודעת שבעלה הוא הבעל הכי טוב, וגם אם הוא צריך להשתפר, אפשר לפעול את הכל בתפילה והתבודדות אליו יתברך, וכן הבעל יודע שאשתו היא האשה הכי טובה, מאחר שאותה זימן לו השם יתברך, ואם נדמה לו שהיא צריכה להשתפר, עליו להתפלל להשם יתברך על זה ובוודאי יעזור לו בישועה גדולה

ניסים ונפלאות ממש שידוד המבע באופן שלא יאומן כי יסופר, אך כדי לזכות לזה צריכים להיות חזקים מאד בבטחון עצמי, להכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך ולדעת שהשם יתברך עומד ונמצא אצלו ועל ידו בשעת התפילה ושומע כל מילה ומילה שלו וזה שעדיין לא זכה לישועה בשלימות כל זה הוא רק נסיון לראות האם יחזיק מעמד והשם יתברך יש לו את החשבון שלו והוא אומף את התפילות אחת לאחת עד שנבנה בנין שלם והאדם זוכה להוציא מן הכח אל הפועל את רצונו וכיסופיו, ועל האדם להיות עקשן גדול מאד מאד לבא בכל פעם בתפילה ובקשה לפניו יתברך ואף על פי שאינו רואה ישועה ולפעמים נדמה כאילו הכל הולך להיפך, צריך להיות עקשן גדול לבא בכל פעם בתפילה ובקשה אליו יתברך ולבקש בעקשנות ובקביעות בכל יום ויום על מה שצריך, ואז במשך הזמן יזכה לישועה שלימה, אך לזה צריך כח גדול, כח עקשנות ובטחון עצמי חזק, וכן אופי חזק מאד שלא ליפול בדעתו ולא להתייאש אף על פי שמבקש שנים על גבי שנים ועדיין לא נענה וכו', רק להמשיך הלאה מבלי להפסיק וכו', ועל ידי זה זוכה בסופו של דבר לישועה שלימה, וזוכה לראות ניסים גלויים מה שלא שיער ולא תיאר מימי חייו.

וכן הוא בכל פרט ופרט בחיי האדם שצריך להרגיל את עצמו בתפלה והתבודדות אליו יתברך לבקש את כל מה שצריך ואז בוודאי יעזור לו הקדוש ברוך הוא בישועה שלימה.

סבלנות

והנה אחד היסודות העיקריים בחיי האדם היא מידת הסבלנות שהאדם צריך להרגיל את עצמו להיות סבלן גדול ולדעת שלא כל דבר אפשר לקבל מיד רק צריכים לחכות לישועתו יתברך, וכן הוא בבית עם אשתו ועם ילדיו וכו', שצריכים עמהם סבלנות גדולה מאד ורק מי שהוא סבלן יזכה להצלחה, ובפרט בחינוך הילדים ששם צריכים סבלנות גדולה מאד, ועיקר הבעיות שיש עם הילדים היא בגלל שאין להורים סבלנות אליהם, הן שאינם שומעים את קולם ואינם מתעניינים בחפצם וכו', מחמת שאין להם סבלנות, והן להיפך גם כי לפעמים צריכים סבלנות גדולה שלא להכנע לדרישות של הילדים, ואפילו אם הם בוכים וצועקים ודופקים עם הרגליים וכו', צריכים סבלנות ועוז רוח לעמוד בפניהם ולא להכנע להם, כי ברנע שנכנעים להם מחמת שהם צועקים או בוכים וכו', על ידי זה פוגמים מאד בחינוכם, וכך הילדים לומדים שכדי להשיג

משהו מהוריהם עליהם לבכות ולצעוק, ואז מחמת שההורים חפצם שלא יסרידו אותם ויהיה להם שקט וכו', הם יוותרו על הכל ויתנו לילדים, ועל כן צריכים להרגיל את עצמו להיות סבלן גדול ולדעת כיצד להתנהג עם ילדיו ואף על פי שלפעמים האדם כמעט מתפוצץ מרוב מה שעובר עליו מילדיו, עליו להרגיל את עצמו להיות סבלן גדול, ועל ידי זה יזכה לחנכם על האופן היותר טוב, ובאמת ענין הסבלנות שייך לכל פרט ופרט בחיי האדם שאין האדם יכול לדחוק את השעה רק יחכה בסבלנות לישועת השם יתברך ובסופו של דבר יזכה לכל טוב אמיתי ונצחי.

לדון לכף זכות

והנה עיקר ההצלחה בחיים היא לדון לכף זכות את השני הן את אשתו והן את ילדיו והן את שכניו וכו', ועל ידי זה נמנע ממריכות ובעיות וכו', כי צריך להבין את כל אחד ואחד ולדון אותו לכף זכות, ולמצוא בו נקודות טובות, ולדעת שאף על פי שהוא אינו מתנהג כשורה וכו', בכל אופן צריך להבין אותו, ואולי עובר עליו מה שעובר, וקשה לו ועל כן הוא מתנהג כך, ועל ידי זה בעצמו שדנים אותו לכף זכות, ומראים לו שאכפת לנו ממנו, הן אשה לבעלה והן בעל

לאשתו והן ההורים לילדיהם וכן לשכנים ולחברים וכו', על ידי זה בעצמו מעלים אותו ומנביהים אותו ומוציאים אותו מן המצב רוח הרע שלו, כי מאד קל לדון בן אדם לכף חוב ולומר שאינו שוה מאומה וכבר שום דבר לא יהיה ממנו, וכו', ועיקר החכמה היא לדון את כל אחד ואחד לכף זכות לדעת שהוא בן שוה משהו, ובוודאי אף על פי שעכשיו הוא אינו מתנהג כשורה בוודאי עובר עליו מה שעובר ועל כן קשה לו להתנהג כפי שצריך וכו', ובוזה בעצמו זוכים להעלותו, אשרי הזוכה לדון את כל אחד ואחד לכף זכות ובפרט בביתו שדן את אשתו וילדיו לכף זכות ועל ידי זה זוכה לבית חם ונעים.

הנה

ועל כן פנים נמצאנו למדים שעיקר התפילה היא במסירות נפש בין בדביקות ובין שלא בדביקות, כי העיקר הוא רק להחזיר בעצמו את אמתת מציאותו יתברך ולדעת ששום תפילה אינה הולכת לריק, וזה שאנו מוצאים שחכמינו הקדושים למדו את כל הלכות התפילה מחנה (ברכות ל"א), שעמדה והתפללה לפניו יתברך ושפכה לפני הקדוש ברוך הוא את שיחה ותפילה במשך שנים על גבי שנים

ולא הפסיקה עד שעלי הכהן חשבה לשיכורה וכו', אך היא לא התפעלה מכל זה כלל רק המשיכה להתפלל אליו יתברך בעקשנות ובדביקות גדולה בכל פעם מחדש ובסופו של דבר זכתה לישועה גדולה שנולד לה שמואל הנביא שהיה שקול כמשה ואהרן, וזה עיקר גודל כח התפילה שהאדם זוכה להתמיד בכך מאד מאד להמשיך להתפלל בעקשנות גדולה ואינו עוצר משום דבר שבעולם יהיה מה שיהיה רק יודע שאין לו שום כתובת אחרת רק אצל הקדוש ברוך הוא, ועל ידי זה זוכה להמשיך על עצמו ישועות נפלאות, אם יש לו כח הסבלנות והוא ממשיך להתפלל בין בדביקות ובין שלא בדביקות, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא, כי עיקר הצלחת האדם תלויה רק כשמרגיל את עצמו להתפלל אליו יתברך וחוקק בדעתו היטב שאף על פי שיעבור עליו מה שיעבור בכל אופן ימשיך להתפלל לפניו יתברך בין בדביקות ובין שלא בדביקות, כי הוא לא יעזוב ולא ירפה ממנו יתברך יהיה מה שיהיה ויהיה איך שיהיה, כי בסופו של דבר יעזור לו הקדוש ברוך הוא להוציא מכח על הפועל את כל רצונותיו וכיסופיו, ועל האדם לחקוק היטב היטב בדעתו שאין שום תפילה ההולכת לריק ואף על פי שלפעמים נדמה לאדם שהתפלל

מוהרא"ש

ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' צ"ט

שם דרשות

יתחזק בישועות שכבר זכה לראות
וכן ימצא בעצמו נקודות מובות
ויחפש את החסדים שעשה עמו
השם יתברך עד עתה ועל ידי זה
בסופו של דבר יזכה להעלות את
כל התפילות אשרי לו ואשרי חלקו.

ימים ושנים ועדיין לא נענה, בכל
זה יש חשבון גדול ומדויק מאד
ממנו יתברך, והעיקר הוא לחזק
את עצמו ולא ליפול בדעתו משום
דבר שבעולם ואף על פי שעדיין
לא זכה לראות ישועה בכל אופן

ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק'

כשזוכים לבא ולהתאסף ולדבר מתורתו הקדושה של רבי נחמן מברסלב זי"ע אין למעלה מזה ובפרט כשאנו זוכים להיות מקורבים אל רביז"ל וזוכים לשתות את עצותיו הקדושים, ובאמת כל זמן שהאדם מלוכש בלבוש הגשמי בזה העולם אינו יכול להבין את מעלת הענין הנפלא והנורא הזה שזכה להתקרב אל רביז"ל אך באמת אם יתבונן היטב יראה מן הגלוי על הנסתר, דהיינו שיזכה להבין ממה שזכה עד עתה, אל מה שעדיין יכול לזכות ולהשיג וכו', כי אם עד עתה היה מונח בשאול תחתיות ומתחתיו וכו', ועתה רצונו נעשה אחר לגמרי ונשתנה מן הקצה אל הקצה, כי יש לו רצון גדול להדבק בו יתברך ולהתפלל אליו יתברך וללמוד את כל התורה הקדושה ולזכות לסיים תנ"ך ומשניות, בבלי ירושלמי ותוספתא ושולחן ערוך וכו' וכו', סימן הוא שמשוהו נשתנה אצלו, כי מקודם רצה להיות עשיר ומפורסם ושיהיה לו מכונת מפורת ודירה יפה וכו', ואילו עכשיו כל כיסופיו הם אל הרוחניות, נמצא שנשתנו רצונותיו לגמרי, ואף על פי שבין הרצונות והכיסופין ובין להוציאם מן הכח אל הפועל יש הפרש גדול

מאד, כי עדיין קשה לו מאד מאד להוציא מכח אל הפועל את כל רצונותיו וכיסופיו וכו', אך על כל פנים על ידי ההתקרבות אל רביז"ל נשתנו הרצונות והכיסופין שלו, ובמקום לחפץ בהבלי העולם הזה הוא משתוקק אל רוחניות חיות אלקותו יתברך, ועל כן אף על פי שעדיין רחוק מזה למעשה, אך מאחר שרצונו נשתנה על ידי זה יכול ללמוד על גודל כוחו של רביז"ל ולמה שהוא יכול לזכות על ידי שיתקרב אליו, ובאמת ראוי שכל אחד ואחד יעשה לעצמו את החשבון הנפש הזה, מה היה לפני כן וכיצד היה נראה, ומה הוא עכשיו וכיצד הוא נראה ואז אולי יזכה להשיג מעט דמעט מגדולת רביז"ל, והיום נדבר מהתורה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק' ששם מנלה רביז"ל סוד גורא ונפלא, כיצד הצדיקים מתנהגים בזה העולם.

מזג הצדיקים

ואומר רביז"ל הנה הצדיקים אשר בכל דור ודור כולם קדושים ובתוכם ה', ומדוע אנו רואין בחוש הראות שיש בהם צדיקים אשר מוגם ומבעם טוב מאד ומזכים המה לכל, ויש אשר הוא צדיק אמת ואין מזוג

ומבעו נוחה עם המון עם, ולפעמים נראה ממנו כעם וקפידה, דהיינו כי לפעמים יש אפילו צדיק אמיתי אך אינו יכול שיהיה לו שייכות עם הבריות, ונראה ממנו לפעמים כעם וקפידות וכו', ולכאורה צריכים להבין כיצד קורה שהצדיקים הקדושים יש ביניהם שינויים כאלה בענין מזגם שיש כאלה הנוחים לבריות, ואילו אחרים אין מזגו נוח עם הבריות ורואים ממנו כעם וקפידות כנ"ל, ואומר רבינו"ל הנה ידוע שכל צדקת הצדיקים הוא לוקח מאור התורה כי היא המורה דרך וממנה לוקחה צדקתו, דהיינו כי עיקר המדריגה של הצדיקים נלקחה מן התורה הקדושה כי עיקר מעלת התלמיד חכם נמדדת כפי שזכה להכנים בעצמו את התורה הקדושה, וכמבואר בשולחן ערוך שתלמיד חכם צעיר, כולם מחוייבים בכבודו ואפילו הזקנים צריכים לעמוד בפניו, מה שאין כן אם האדם אינו תלמיד חכם אזי מחוייבים לעמוד לכבודו רק כשהוא מעל לגיל שבעים, וזהו מצוות עשה של מפני שיבה תקום, אך התלמיד חכם אפילו אם הוא צעיר מצוה לעמוד בפניו וזהו כבודו שכל אחד מחוייב בו ללא שום יוצא מן הכלל, נמצא שעיקר חשיבות הצדיק נלקחה מן התורה, כי כפי שזכה ללמוד תורה כן יש לו חשיבות גדולה יותר.

ג' כתרם

והנה חכמינו הקדושים אמרו (יומא ע"ב) בג' כתרם נכתרו ישראל, כתר כהונה כתר מלכות וכתר תורה, והנה לכתר כהונה לא יכול לזכות כי אם אהרן הכהן וזרעו אחריו, וכן כתר מלוכה לא יכול לזכות אף אחד אלא מי שהוא מזרע דוד המלך, אך כתר תורה עומד ומונח בקרן זוית וכל מי שרוצה יכול לבא וליטלו, ועל כן ניתנה התורה במדבר דייקא שהוא מקום הפקר כדי שלא יהיו מריבות בין השבטים וכו', ולהורות ולגלות שכל אחד ואחד יכול לזכות בכתר תורה כי הוא הפקר לכל, וחכמינו הקדושים אמרו (מנהגין צ"ו) הזהרו מבני עניים שמהם תצא תורה, כי אסור לזולזל באף אחד כי התורה היא הפקר לכל ומי לנו גדול מרבי עקיבא שהיה עם הארץ במשך ארבעים שנה וכו', ובסופו של דבר זכה למה שזכה וכו', נמצא שכל מי שזכה ללמוד יותר תורה הקדושה כן יש בו דין תלמיד חכם שצריך לכבדו יותר כי התורה בתוכו וממנה הוא לוקח את צדקתו, ובה הוא משקיע את זמנו ומרצו וכו', כי לא בקלות גדולה הוא זוכה להיות תלמיד חכם וצדיק, כי עובר עליו מה שעובר, והוא צריך להתגבר על כל המניעות ולהשקיע את עצמו

בלימוד התורה ורק אז יזכה לצדקתו, אך עיקר צדקתו של הצדיק היא מאור התורה דייקא ולכן הצדיקים שבכל הדורות עסקו יומם ולילה בלימוד התורה הקדושה ודייקא משם זכו לכל צדקתם.

לימוד ומעשה

ואומר רביז"ל והנה הצדיק אשר השיג מאור גדול ממאור התורה ומעשיו גם כן בשווים לפי השגתו בתורה אזי צדקתו ותורתו שניהם מתיישבים בשובה ונחת לפיכך דעתו נוחה עם הבריות, והצדיק אשר אור חכמת התורה שהשיג גדלה מאד ממעשיו, אזי התורת מרתחת בו האש הקדושה של התורה ואי אפשר שתהא דעתו נוחה עם הבריות ומעורבת עם המון עם כמו הצדיק הנ"ל, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ד') האי צורבא מרבן דרתח אורייתא דקא מרתחת ביה, לפי שנדלה תורתו מאד כנ"ל, ובאמת צריך להבין שהאדם מורכב מגוף ונשמה, ושניהם מושכים אותו לכיוונים אחרים לגמרי, הגוף של האדם מושך אותו אל גשמיות העולם הזה, כי הגוף רוצה לאכול ולשתות ולישון ויש לו תאוות ומידות רעות ורוצה להרויח כסף וכו' וכו', ומצד שני נשמתו של האדם מושכת אותו אל רוחניות

ללימוד התורה הקדושה, ולדבק את עצמו בו יתברך, ועיקר כח התורה היא שמקשרת בין הגוף לבין הנשמה, בין הגשמיות לבין הרוחניות, כי כנגד הרמ"ח אברים של האדם והשס"ה גידים שלו, כן יש תרי"ג מצוות, אשר כל מצוה ומצוה מכוונת כנגד אבר אחר וכל עבירה מכוונת כנגד גיד אחר, וכשהאדם זוכה לקיים איזה מצוה או לשמור את עצמו מעבירה על ידי זה ממשך על האיבר או הגיד אור גדול מאד, וכן רחמנא ליצלן להיפך, כי הכל תלוי אחד בהשני, נמצא שהתורה היא המקשרת בין גשמיות ובין רוחניות, בין הגוף ובין הנשמה וכן להיפך, כי על ידי מצוות התורה שהם בדברים גשמיים דייקא על ידי זה זוכים לקשר את הגוף והנשמה ביחד, נמצא שהתורה היא המקשרת גשמיות ורוחניות, דהיינו כאשר האדם זוכה ללמוד הרבה תורה הקדושה וכן זוכה לזכך את גופו על ידי קיום המצוות על ידי זה נשמתו בוערת מאד מאד אליו יתברך אך הוא גם נמצא בזה העולם ויודע שהוא צריך אשה וילדים ויש לו צרות וחובות וכו', ועל כן הוא נשמר מאד במצוות שבין אדם לחבירו, ואף פעם אינו מרמה את חבירו, או מטעה אותו וכו', מאחר שיודע שזהו חלק מן התורה הקדושה וצריך לקיים את המצוות שבין אדם לחבירו

כפשוטן, ועל כן אף על פי שנשמתו מאד מושכת אותו רק אל הרוחניות, אך מחמת שגופו מזוכך וכו', על ידי זה מבין כיצד צריך להתנהג בזה העולם, ועל ידי זה זוכה למצוא שפה משותפת עם כל אחד ואחד, ויכול למסור את נפשו כדי לקרב יהודים אליו יתברך מאחר שזוכה להבין אותם ואת כל מה שעובר עליהם כי זכה לקשר את נשמתו אל גופו והוא נמצא בזה העולם, דבוק בו יתברך, ורוצה לזכות עוד אנשים להתקרב אליו יתברך, וזהו התלמיד חכם הזה שאף על פי שלמד הרבה תורה בכל אופן זיכך גם את גופו וקשר היטב את גופו אל נשמתו על ידי המצוות של התורה הקדושה ועל ידי זה עסקו בנחת עם הבריות והוא מבין כל אחד ואחד.

התורה רותחת

ומן הצד השני ישנו תלמיד חכם כזה שבאמת הגה ולמד הרבה בתורה הקדושה אך מעשיו אינם עומדים בקנה אחד עם חכמתו, דהיינו כי עדיין לא זכה לזכך את גופו וכו', ולא קשר את הנשמיות והרוחניות על ידי מצוות התורה הקדושה, ועל ידי זה התורה רותחת בו והוא אינו נוח אל הבריות מאחר שאינו מבין שהוא נמצא בזה העולם והנשמיות

והרוחניות מקושרים אחד להשני, ובזה אין שום שלימות כלל, רק עיקר השלימות הוא שהאדם יזכה לקשר את גופו אל נשמתו ויזכה להיות בזה העולם, נח אל הבריות ומבין כל אחד ואחד וימסור את נפשו כדי לקרב בני אדם אליו יתברך, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מוטה מ"ו:) משרבו תלמידי בית הלל ובית שמאי שלא שמשו כל צרכן נתרבה מחלוקת בישראל כי לפני כן לא היתה מחלוקת בישראל, ואף על פי שחלקו על דיני והלכות התורה, ושמאי לא הסכים לדעתו של הלל וכן להיפך, אך המחלוקת לא היתה ביניהם באופן אישי אלא בענין הלימוד כי שמאי הלך לחומרא ואילו הלל הלך לקולא וכל אחד ואחד היו לו את הראיות שלו על פי התורה הקדושה, כי זו דרכה שלו תורה, אך באופן אישי לא היתה מחלוקת ביניהם כלל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות פרק א') אף על פי שהיתה מחלוקת בין הלל ושמאי לענין יבום וכו', לא נמנעו אלו לישא נשים מאלו, דהיינו שהיו משתדכים האחד עם השני, אשר זה מראה שאחזו באהבת ישראל אמיתית, שבעניני הלכה וכו', כל אחד ואחד אחזו כפי דעתו ושיטתו וכו', והיתה ביניהם מחלוקת לשם שמים, אך בענינים פרטיים, שידוכים וכו', בזה לא היתה ביניהם מחלוקת כלל וכלל.

והאחד השתדך עם השני.

אור התורה

מחלוקת לשם שמים

והנה ישנם שתי סוגי צדיקים, יש צדיק שזוכה ללמוד תורה הקדושה, אך עדיין אינו יכול להשתוות עם המון העם דהיינו שאינו יכול להוריד את עצמו אליהם, ויש לו שייכות רק אל האנשים המקורבים אליו, אנשי שלומו השייכים לחוג ולשייפה שלו וכו', גם זה הוא צדיק מאחר שזכה להתמיד מאד מאד בלימוד התורה הקדושה, אך באמת אור התורה גדול מאד מאור מעשיו ועל כן אינו יכול להשתוות עם אנשים, אך יש צדיק אחר שהוא צדיק קדוש הדבוק בו יתברך בתכלית הדביקות ואור תורתו ואור מעשיו משתווים והוא יכול להוריד את עצמו אל המון העם, ויכול שיהיה לו עסק אפילו עם הכי גרועים מגושמים ומזוהמים וכו', וזה בעצמו הסימן שהוא דבוק מאד מאד בו יתברך, מאחר שיכול לרדת ולדבר אפילו עם הכי מגושם והכי ירוד, כי זוהי הראיה שהאדם זוכה להיות בטל ומבוטל לגמרי אליו יתברך כשזוכה לחזור מן הביטול עם חידושי תורה ואת החידושי תורה הוא יכול להוריד עד שכל אחד ואחד יהיה לו השגה בזה, זה בעצמו ראיה שהוא דבוק בתכלית הדביקות בו יתברך, וזוהי המעלה של הצדיקים הקדושים הללו הזוכים לביטול אמת אליו

וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ה') כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, וכל מחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, מחלוקת לשם שמים זה מחלוקת שמאי והלל, ומחלוקת שלא לשמים שמים זו מחלוקת קרח ועדתו, היינו כי עיקר המחלוקת שהיא לשם שמים דהיינו שהיא בעניני תורה ועבודת השם יתברך אזי סופה להתקיים ואין האחד יכול לנצח את חברו, מאחר שכל אחד ואחד אוחז בשימתו על פי מה שקיבל מרבותיו ועל פי הראיות שהביא מן התורה הקדושה, ועל כן לא שייך ואי אפשר לשנות את דעתו, שזוהי מחלוקת שמאי והלל, מה שאין כן מחלוקת כמו קרח ועדתו שחלקו על משה מחמת שקרח רצה להיות כהן וכו', זוהי מחלוקת לשם כבוד שאותה אפשר לקנות בכסף או כבוד וכו', ועל כן אינה מתקיימת, מאחר שאינה מבוססת על שום יסוד איתן, מה שאין כן מחלוקת לשם שמים המבוססת על דברי תורה ועל ראיות מן התורה הקדושה סופה להתקיים כי אין עוד יסוד מוצק כמוה להחזיק מעמד שהאחד לא ישנה את דעתו ודרכו ושימתו בתורה הקדושה.

שלימות כלל, להיפך, עיקר השלימות היא רק כשזוכים לדבק את עצמו בו יתברך ושיהיה לו שייכות אל העולם הזה ויוכל להשתוות עם בני אדם.

מידות טובות

וזה שאנו מוצאים אצל הצדיקים שבכל הדורות שהיו להם מידות טובות ונעלות מאד מאד מאחר שזכו לאור הזה וקישרו את אור התורה עם מעשיהם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים על רבי יוחנן שמעולם לא הקדימו אדם באמירת שלום, ואפילו גוי' עד כדי כך אפילו לגוי היה מקדים שלום, כי אחז בשלימות במידה זו שאור תורתו ואור מעשיו היו שווים, וככל שהכנים בעצמו יותר אור התורה כך היה יכול לרדת יותר אל אנשי העולם הזה, וכן ראו אצל כל הצדיקים בכל הדורות, עד שמספרים מגדולי בעלי המוסר, שהיו יכולים להוציא צלחת עם חלב לאיזה חתול רעב שנקלע למרפסת ביתם, ואף על פי שיהיו אנשים שיאמרו שאין זה מתאים לרב וצדיק גדול כזה שיתן חלב לחתול... אך לצדיקים היתה השגה אחרת בכל הענין, כי ראו בזה צער בעלי חיים, שחתול מיילל על המרפסת ובוודאי לא בא אוכל אל פיו וכו', ואיך יכול ללכת לישון מבלי לתת לו משהו לאכול... וזה

יתברך שיכולים להוריד את עצמם אל כל אחד ואחד ואפילו אל בעל מלאכה פשוט וכו', ומדברים עמו וכו', ומגביהים אותו וכו', ואף על פי שיש כאלה האומרים שאין זה כבוד להם, ולכאורה היו צריכים לשבת מגורים בחדר ולא יהיה להם שייכות עם אף אחד, וזה יותר כבוד להם, אך באמת אלה האומרים כך אינם מבינים בגדולתם של הצדיקים האמיתיים הללו, הדבוקים בו יתברך בתכלית הדביקות, שעיקר גדלותם היא שהם יכולים להוריד את עצמם גם אל המון העם והם יכולים שתהיה להם שייכות עם המון העם, ולא עוד אלא שיש להם מידות טובות והם יכולים להשתוות עם כולם וכו', שזה עיקר השלימות, שמעשיהם מתאימים ללימוד תורתם הקדושה שאינם ממעים בני אדם ואינם מושכים בני אדם בלך ושוב רק מתנהגים אליהם במידות טובות באמת. כי זוהי עיקר השלימות שהאדם זוכה להוריד את אור התורה ולהכניסו בתוך גשמיות העולם הזה עד שנתחבב על כל אחד ואחד עד שיכול להוריד את עצמו אפילו אל ילדים וכו', כי מרוב האור שיש בו, הוא זוכה להשפיע ממנו על כולם, ויודע כיצד להתנהג בתוך עסקי העולם הזה ואינו סוגר את עצמו באיזה חדר בלי שום שייכות לאנשי העולם הזה כי אין בכך שום

באמת עיקר השלימות שאור התורה ישתווה עם מעשי האדם, דהיינו שיתרגם את כל מה שלמד לשפת המעשה, שידע שקיימים עוד אנשים בעולם, וצריכים להבין אותם, וצריכים לרדת אליהם ולראות כיצד אפשר לעזור להם, אשרי ואשרי הזוכה לאחוז בזה, מה שאין כן מי שאינו זוכה לזה, סימן הוא שהעיקר חסר מן הספר, מאחר שלמד הרבה תורה אך אינו יודע כיצד לתרגם את התורה שלמד לשפת המעשה ואינו מסוגל להשתוות עם בני אדם עד שיש לפעמים שנופל במידות רעות ויכול להיות נגב וגולן וכו', ואף על פי שלמד תורה הרבה בכל אופן אינו מקשר את לימוד התורה עם המעשה ועל ידי זה נעשה לנגב רחמנא ליצלן.

ועמך כולם צדיקים

ועל כל פנים עיקר השלימות הוא שהאדם יזכה להשוות את מעשיו עם לימוד תורתו, וענין זה שייך אל כל יהודי ויהודי כי כל אחד ואחד מישראל נקרא צדיק וכמו שכתוב (ישעיה ס') ועמך כולם צדיקים, והחילוק וההפרש בין כל אחד ואחד הוא כיצד זוכה לתרגם את מה שלמד לשפת המעשה, כיצד זוכה לקיים את התורה בפועל ממש, ועיקר גדלותם של הצדיקים שהיו בכל הדורות היתה

כיצד היו יכולים להוריד את עצמם לכל אחד ואחד בלי שום נפקא מינה מי הוא ולהודות לו, ולהשתוות עמו וכו', אם לקחו איזה בעל מלאכה שיעשה בשבילם איזה דבר, הרי הקפידו לשלם לו בזמן, שלא לעבור על "לא תלין פעולת שכיר", וגם אם לא היה להם באותו רגע לשלם לו התנצלו בפניו ונתנו לו מה שהיו יכולים, והשתדלו לגמור עמו את החשבון ככי טוב כמה שיותר מהר וכו', וכן בהתנהגותם עם אנשים שהיו למופת בעיני רבים כיצד החשיבו כל אחד ואחד שעשה למענם משהו וכו', וכמו שמספרים מתרה"צ רבי משה פיינשטיין וצ"ל שאת גדלותו בתורה אין מן הצורך להאריך ולתאר כי זכה לסיים כמה מאות פעמים את הש"ס וכמה מאות פעמים את השולחן ערוך בלי שום גוזמא, והיה בקי בכל חדרי התורה והיה פוסק הדור וכו', אך למרות זאת היו מידותיו בין אדם לחבירו, להפליא ממש, עד שקשה להאמין שהיה יכול להתנהג כך, ומספרים עליו שכאשר שכב בבית החולים לעת זקנתו וכו', ושחררו אותו לביתו, לא הסכים לעזוב את בית החולים עד שלא הלך אל כל האנשים שעזרו לו ומיפלו בו ועשו משהו למענו, ולא היה משנה לו אם זה היה יהודי או גוי, והקפיד לתת תודה לכולם, וכשכבר היה

בקומה התחתונה, נזכר שעדיין לא הודה לאחות הראשית של המחלקה וכו', וחזר למעלה כדי להודות לה על כל מה שעשתה למענו וכו', עד כדי כך הקפיד על כבוד הזולת, וזו היתה עיקר גדלותו שהיה יכול להוריד את עצמו אל כל אחד ואחד ומעשיו נשתוו עם אור תורתו הגדול, כי היה יכול להוריד את עצמו אפילו לילדים קטנים ולדבר עמהם ולעזור להם ולייעץ להם וכו', וזאת אף על פי שהיה מתמיד עצום בתורה הקדושה וממש לא פסק פומיה מנירסא, כי זה עיקר גדלותם של הצדיקים האמיתיים שהם זוכים לתרגם את אור התורה לשפת המעשה, ויודעים כיצד להתנהג בזה העולם, ועסקם בנחת עם הבריות, מה שאין כן מי שאינו זוכה לזה סימן שחסר לו מאד

מאד, כי העיקר הוא רק לעסוק הרבה בתורה הקדושה ולקיים את מצוותיה, לקשר הגשמיות עם הרוחניות, ולא לעשות פירודים בין אנשים, עם פלוני הוא כן מדבר, ואל פלוני הוא כן מתייחס ועם אחרים אין לו שום שייכות ואינו יכול לסבול אותם כנ"ל, והכלל והעיקר הוא שיחזק בדעתו שצריך להתנהג עם בני אדם בהגינות ובמידות טובות, ולא להזנות אף אחד ולהקיר טובה לכל אחד ואחד, ועל ידי זה זוכה שמתאהב שם שמים על ידו ובני אדם זוכים להתקרב על ידו להשם יתברך, אשרי ואשרי הזוכה לחזק זאת בדעתו, וזוכה להבין ענין זה היטב למעשה, שמשאו ומתנו בנחת עם הבריות, אשרי לו ואשרי חלקו, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

מפתח הענינים

עמוד ה'	תורה ס"ד - "בא אל פרעה".....
עמוד ט"ז	תורה ס"ה - "ויאמר בזעז אל רות".....
עמוד כ"ז	תורה ס"ו - "ויהי נא פי שניים".....
עמוד ל"ד	תורה ס"ז - "ויבן אלקים את הצלע".....
עמוד מ"ה	תורה ס"ח - חומר איסור כעס.....
עמוד נ"ה	תורה ס"ט - חומר איסור גזילה.....
עמוד ס"ד	תורה ע' - "ויהי ביום השמיני".....
עמוד ע"ד	תורה ע"א - קשה מאד להיות מפורסם.....
עמוד פ"א	תורה ע"ב - להתחזק בכל פעם נגד היצר הרע.....
עמוד צ"ז	תורה ע"ג - "כי תעבור במים".....
עמוד ק"ד	תורה ע"ד - "רומה על השמים".....
עמוד קכ"ג	תורה ע"ה - "יברכנו אלקים".....
עמוד קל"ג	תורה ע"ו - "ויהי אחר הדברים".....
עמוד קמ"ב	תורה ע"ז - "והיה ה' למלך".....
עמוד קמ"ט	תורה ע"ח - "ויתן עוז למלכו".....
עמוד קס"ב	תורה ע"ט - "בטח בה".....
עמוד קע"ג	תורה פ' - "ה' עוז לעמו יתן".....
עמוד קפ"ח	תורה פ"א - "עלו זה בנגב".....
עמוד קצ"ג	תורה פ"ב - "הנעלבים".....
עמוד ר"ג	תורה פ"ג - "מתן בסתר".....
עמוד רי"א	תורה פ"ד - במה הארכת ימים.....
עמוד רכ"ה	תורה פ"ה - פוסעים א'.....
עמוד רל	תורה פ"ו - פוסעים ב'.....
עמוד רל"ז	תורה פ"ז - "תתן אמת ליעקב".....
עמוד רמ"ב	תורה פ"ח - "המכסה שמים בעבים".....
עמוד ר"ס	תורה פ"ט - "ותחסרהו".....
עמוד רס"ה	תורה צ' - "אנכי אשמח בה".....
עמוד רע"א	תורה צ"א - "ויהי ידיו אמונה".....
עמוד רפ"ה	תורה צ"ב - על ידי מה שאדם נע ונד.....
עמוד רצ"ד	תורה צ"ג - משא ומתן באמונה.....
עמוד ש"א	תורה צ"ד - "זכר חסדו ואמונתו".....
עמוד ש"י	תורה צ"ה - כשפרנסה הדור.....
עמוד שכ"א	תורה צ"ו - "זומם רשע לצדיק".....
עמוד של"א	תורה צ"ז - "אלקים אל דמי".....
עמוד שמ"ב	תורה צ"ח - גל של עצמות.....
עמוד שנ"א	תורה צ"ט - "ואתחנן".....
עמוד שס"א	תורה ק' - ענין כעס של צדיקים.....

הנהגות ישרות שהם תקון הברית, על-פי דברי רבנו הקדוש והנורא, אור האורות, רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

יזהר מאוד לטבל בכל יום במקנה, ובפרטיות פשוטא בפגם הברית, ישתדל הדבר הראשון לטבל במקנה אשר הוא התקון הראשון, כמו שאמר רבנו ז"ל: "דאס ערשטע איז מקנה" (הדבר הראשון הוא מקנה).

ישתדל לומר בכל יום העשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ז"ל, שהם תקון גמור לפגם הברית, והם: ט"ז, ל"ב, מ"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ, ותכריימ"ד פשוטה לאמרם, אל יחשב יותר מזה כלל, פי בודאי נתכפר לו.

ישמר מאוד מאוד על מחשבתו, וירגיל את עצמו לחשב רק מחשבות קדושות וטהורות, פי המחשבה גבוהה עד מאוד, ולהפוך ישמר את עצמו מהרהורים רעים, אשר הם אבי-אבות הטמאה, וכשמכניס במחשבתו אמתת מציאותו יתברך, אז הוא אצלו יתברך ממש, פי במקום שהמחשבה חושבת, שם כל האדם.

יקדש האדם את העינים שלו, פי עקר הנאוף תלוי בעינים, פי העין רואה והלב חומר וכלי המעשה גומרים, ועל-כן יקדש את העינים, וירגיל את עצמו להסתכל בכל דבר בחיות אלקות שיש בכל דבר, ויוציא לעצמו רמזים איך להתקרב אליו יתברך מפל דבר, וכן ישמר מאוד לא להסתכל בדברים מאסים, פי אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מה): אין יצר הרע שולט אלא בפה שעניו רואות, ואמרו (ברכות יב): אחרי עיניכם - זה הרהור עברה, ועל-כן צריכים לקדש מאוד מאוד את העינים, פי הכל תלוי בעינים.

יִזְהַר בְּעֲצָמוֹ מְאֹד לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲזָנִים שְׁלוֹ, וַיִּרְגֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְשִׁמְעַ
רַק בְּקוֹל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּבְקוֹל הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים,
וַיִּזְהַר מְאֹד מְאֹד לֹא לִישָׁב בֵּין לְצִיִּים וְקָלִים וְרִיקִים, מִיָּנִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים,
וְלֹא יִנְיַח לְדַבְרֵיהֶם הַטְּמָאִים לְהַפְגֵּס בְּאֲזָנָיו, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(פְּתוּחַת ה.): אֵל יִשְׁמִיעַ אָדָם לְאֲזָנָיו דְּבָרִים בְּטָלִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכּוּזוֹת
תַּחֲלָה לְאִיבָרִים, וְאָמְרוּ שֵׁם עַל פְּסוּק: "וַיִּתֵּן תְּהִיָּה לָךְ עַל אֲזָנֶיךָ"
(דְּבָרִים כג): אֵל תִּקְרֵי אֲזָנֶיךָ, אֲלֵא עַל אֲזָנֶיךָ, שְׂאֵם יִשְׁמַע אָדָם
דְּבַר שְׂאִינוֹ הַגּוֹן, יִנְיַח אֲצַבְעוֹ בְּאֲזָנָיו, כִּי כִּשְׂאָדָם שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל
הַרְשָׁעִים וְהַקָּלִים יִהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם, וְלֹהֲפֹךְ כִּשְׂשִׁמְעַ בְּקוֹל
הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, יִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם.

יִזְהַר מְאֹד מְאֹד מִהַפְּדָה הַמְּגַנָּה שֶׁל בַּעַס וּקְפִידוֹת, וְכַמְעַט שֶׁכָּל תִּקּוֹן
הַדַּעַת, תִּקּוֹן הַבְּרִית, תְּלוּי בְּזָה — שִׁיְהִיָּה הָאָדָם סְבָלֵן וּמֵאָרִיךְ
אִפּוֹ עַל כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי אֶת הַנוֹאֵף מִכִּירִים בְּאֵף שְׁלוֹ, כִּךְ
גְּלָה לָנוּ רַבְּנֵנוּ ז"ל, הֵינּוּ כְּפִי בַּעַסוֹ וּרְצִיחָתוֹ שִׁישׁ לוֹ, כְּמוֹ-כֵן יוֹדְעִים
שֶׁהוּא נוֹאֵף, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֵה לְהַגִּיעַ לְתִקּוֹן הַבְּרִית
בְּשִׁלְמוֹת, צָרִיךְ שִׁיִּרְגֵּל אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד בַּמַּדָּה הַיְקָרָה שֶׁל סְבָלָנוּת,
וַיִּסְבֵּל כָּל הַבָּא עָלָיו, וַיֵּאָרִיךְ אִפּוֹ עַל כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו — הֵן
מַעֲצָמוֹ וְהֵן מִבְּעַל בְּחִירָה, וְכַפִּי שִׁיִּזְכֶּה לְהִיּוֹת סְבָלֵן וּמֵאָרִיךְ אֵף,
כְּמוֹ-כֵן יִזְכֶּה לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת, וַיִּתְקַן אֶת אֲשֶׁר קָלַקַּל בְּבְרִיתוֹ.

יְקַדֵּשׁ הָאָדָם וַיִּטְהַר מְאֹד אֶת דְּבוּר פִּיו, וַיְדַבֵּר תָּמִיד דְּבוּרֵי תּוֹרָה
וְדְבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וַיִּשְׁמֹד מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִנְבֵּל
אֶת פִּיו בְּדַבְרֵי נִבְלָה וְנֹאֵף, כִּי הַדְּבוּר יְכַרִּיחוֹ לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שֶׁמוֹצִיא
מִפִּיו, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (וַיִּקְרָא, פָּרָשָׁה כה, סִימָן ז):
"וְהָיָה מִחֲנִיף קְדוּשׁ וְלֹא יִרְאֶה כִּךְ עֲרוֹת דְּבַר", אֵל תִּקְרֵי עֲרוֹת דְּבַר
אֲלֵא עֲרוֹת דְּבוּר - זֶה נִבּוּל הַפֶּה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְסַלְקִין מִמֶּנּוּ אֶת
הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, וְגוֹרָמִים רָעָה לְעֲצָמוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וְעַל-כֵּן
מִי שִׁיּוֹדֵעַ בְּנִפְשׁוֹ שֶׁפָּגַם בְּבְרִיתוֹ, וּבְכַפְרָטִיוֹת בְּהוֹצָאת זָרַע לְבִטְלָה,
יְקַדֵּשׁ מְאֹד אֶת דְּבוּרוֹ וְלֹא יְדַבֵּר שׁוֹם דְּבָרִים בְּטָלִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן

דבורים אסורים, כגון: לשון-הרע, רכילות, ליצנות, נבול פה, חס
ושלום, פי עקר תקון הברית תלוי בתקון הלשון.

יחזיק מאד באמונה יתרה, שיכניס את עצמו בתוך האמונה הקדושה,
ותמיד יציר בדעתו איך שמלא כל הארץ כבודו, ואין שום
מציאות בלעדיו? תברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ואין
בלעדיו תברך כלל, כי בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם,
והוא עומד באמצע, וכשיתשוב את זה תמיד, על-ידי-זה יזדכך לגמרי,
וימחל לו הקדוש-ברוך-הוא על הכל.

יהיה תמיד שמח וטוב לב, וישתדל לעשות תמיד רק צדקה וחסד
עם כל בר ישראל, וירקוד מרב שמחה על נקדת יהדותו שזכה
להפרא מזרע ישראל, ולא עשני גוי, וימסר את נפשו על נקדת
השמחה, כי כל עקר פגם הברית בא לאדם רק מחמת עצבות, כי
הקלפה המחטאת את האדם בפגם הברית נקראת ילה, ועל-כן עקר
שלמות תקון הברית הוא — שיהיה תמיד שמח בשמחה עצומה,
ואף שזה קשה וכבד לו מאד מאד מרב עוונותיו בפגמי הברית
שלו, שזה מכניס באדם דפאון ועצבון פנימי, עם כל זאת עקר תקון
הברית תלוי אף ורק במדת השמחה והתדונה, וצריך למסור את נפשו
להגיע אל המדה הנקרה הזו של שמחה, שזה מכניס באדם רוח
טובה ומדת הרחמנות, ולעשות צדקה וחסד עם כל בר ישראל.